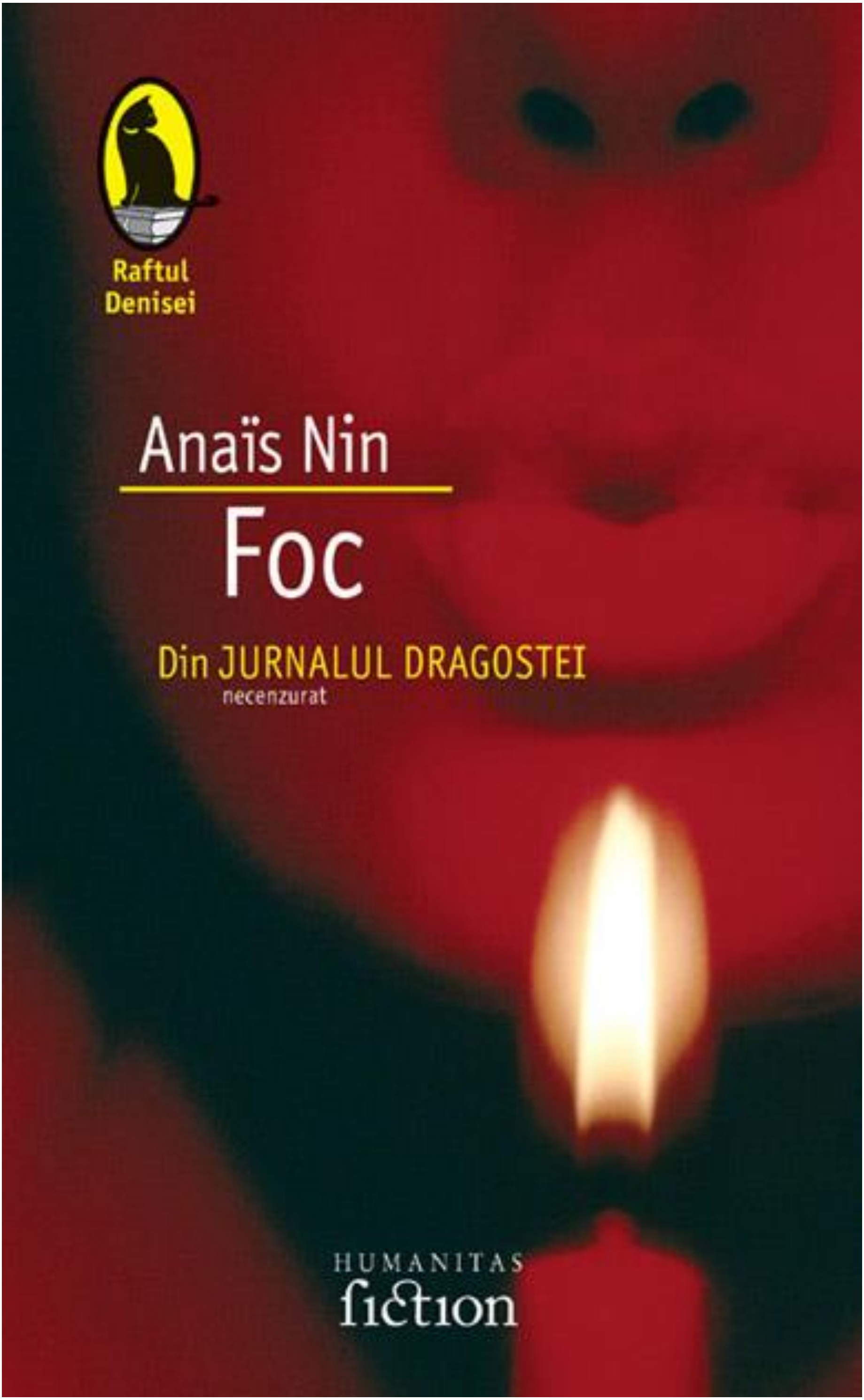

Raftul
Denisei
Anaïs Nin
Foc
Din JURNALUL DRAGOSTEI
necenzurat
HUMANITAS
fiction

Raftul Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

ANAÎS NIN

Foc

Din

Jurnalul dragostei

necenzurat
1934-1937

Cu o prefață de RUPERT POLE
şi
note biografice de GUNTHER STUHLMANN

Traducere din engleză de
LUANA SCHIDU

HUMANITAS

Prefață

Foc este al treilea volum din seria *Jurnalul dragostei,* după *Henry şi June* şi *Incest.*

Din 1931, anul primei sale aventuri amoroase cu Henry Miller, Anais Nin a pornit într-o căutare a dragostei perfecte ce avea să dureze toată viața şi pe care a încredințat-o jurnalului său. (Obişnuința de a scrie zilnic în jurnal începând din 1914 îi dăduse lui Anais abilitatea stranie de a-şi descrie cele mai adânci emoții „la cald“, imediat după consumarea vreunui eveniment.) Şi-a continuat jurnalul - întotdeauna scris de mână - până la moartea ei, în 1977. Cele 35 000 de pagini se află acum în Secția de Colecții Speciale a UCLA, unde pot fi studiate de cercetători.

în anii ’20, după ce John Erskine şi alții i-au spus că jurnalul era cea mai bună dintre scrierile sale, Anais a început să se gândească la posibilitatea de a-1 publica fără a ofensa pe nimeni. Mai târziu, Henry Miller i-a spus să publice „toată chestia - n-are decât să se afle totul “. Anais a conceput diferite planuri pentru a-şi publica jurnalul: să-l transforme în ficțiune, să-l publice sub formă de jurnal, dar folosind nume fictive, ori folosind atât nume adevărate, cât şi fictive. Nici una dintre aceste variante nu satisfăcea însă nevoia ei de a-şi proteja soțul şi alte persoane apropiate, astfel încât a revenit la ficțiune.

în cele din urmă, pe la mijlocul anilor ’50, obosită să se bucure de recunoaştere numai printre cunoscuți, a decis să-şi publice jurnalul cu numele adevărate, menajându-şi pe cât posibil viața personală, soțul şi amanții. Primul jurnal cenzurat,

publicat în 1966, nu era numerotat: pe copertă scria simplu *Jurnalul lui Anai's Nin,* deoarece nimeni, nici măcar Anai's, nu credea că avea să existe şi un al doilea volum. După succesul covârşitor de care s-a bucurat *Jurnal unu*, Anai's a cenzurat şi apoi a publicat încă şase volume, până la sfârşitul vieții.

Cu multă vreme în urmă, la începuturile relației noastre, Anai's mi-a spus că nu voia să-i citesc jurnalele necenzurate. I-am respectat dorința. Dar pe la începutul anilor '70, pe când pregăteam jurnalele pentru a le trimite la UCLA, Anai's mi-a spus: „A sosit timpul să citeşti jurnalele. Vreau să le citeşti pe toate".

Am stat cinci zile şi am citit cele 35 000 de pagini.

— Mă judeci ? a întrebat Anai's.

— Nu. Ai avut curajul să-ți trăieşti visurile şi să scrii despre ele. Toate astea trebuie să fie publicate într-o zi.

— Foarte bine, asta e sarcina ta. Vreau să publici jurnalele exact aşa cum le-am scris.

Publicarea *Jurnalului dragostei,* jurnalul necenzurat al lui Anai's Nin, a început în 1986 cu *Henry şi June.* Nu a fost şters nici un amănunt important din volumele publicate. Cronologia urmează exact zilele trecute în caiete de Anai's. Gramatica şi punctuația reflectă scrierea „la cald", maniera tipică autoarei.

In volumul de față, *Foc,* decorul alternează între Europa şi America. Anai's îşi continuă viața alături de soțul ei, Hugh, şi relațiile amoroase cu Henry Miller şi dr. Otto Rank. Despărțirea de Rank este însă inevitabilă, aşa cum este, probabil, şi căutarea „bărbatului care mă va mântui de ei toți". Şi astfel apare Gonzalo More: „Tigrul care visează. Un tigru fără gheare". Anai's rămâne fidelă filozofiei ei despre dragoste. „M-am întors [în Franța] ca să-mi trăiesc propria viață - să-mi găsesc şinele, dar asta e o nevoie minoră în comparație cu aceea de a iubi... iubirea este pe primul loc... iubirea, pierderea, cedarea."

Realitatea lui Altai's nu poate fi descrisă în fapte, după cum ea însăşi o spune cel mai bine: „Trăiesc într-un fel de cuptor de sentimente, iubiri, dorinţe, invenţii, creaţii, activităţi şi reverii. Nu-mi pot descrie viaţa în fapte pentru că extazul nu rezidă în fapte, în ce se întâmplă sau în ce fac, ci în ce se stârneşte în mine şi ce se naşte din toate astea... Vreau să spun că trăiesc o realitate foarte fizică şi metafizică deopotrivă...

Este adevărat că, din cauza îndoielilor şi neliniştilor mele, *eu nu cred decât în foc.* Este adevărat că atunci când am scris cuvântul *Foc* pe acest volum nu ştiam ce ştiu astăzi, că tot ce am scris despre June, care nu credea decât în foc, este valabil şi pentru mine. Că asta e povestea nevrozei mele incendiare ! *Nu cred decât în foc.*

Viaţă. Foc. Fiind eu însămi o flacără, îi înflăcărez pe alţii. Niciodată moarte. Foc şi viaţă. *Le jeu".*

După cum am notat în prefaţa mea la *Incest*, când seria *Jurnalul dragostei* va fi încheiată, vom avea o relatare extraordinară, acoperind durata unei vieţi întregi, a evoluţiei emoţionale a unui artist creator, a unui scriitor care posedă tehnica de a-şi sonda cele mai profunde emoţii şi curajul de a le dezvălui lumii întregi.

RUPERT POLE
Executor, Trustul Anaîs Nin
Los Angeles
Ianuarie 1995

Notă

Textul volumului *Foc* este preluat din caietele 48-52, aşa cum au fost ele numerotate de Anai's Nin. Caietul 48 nu are titlu, dar titlurile celorlalte sunt: *Revoltă, In derivă, Vive la dynamite şi Nanankepchu* şi *Foc.*

Toate traducerile în engleză ale pasajelor scrise în franceză sau spaniolă au fost făcute de Jean L. Sherman. Lisa Guest a dat un ajutor nepreţuit la pregătirea dactilogramei.

Decembrie 1934

In drum spre New York, vasul pe care mă aflam a bătut recordul de viteză. In loc să ajung dimineața, am ajuns noaptea - cum nu se poate mai potrivit, căci noaptea este acum pentru mine începutul şi rădăcina tuturor zilelor. Orchestra cânta şi zgârie-norii scăpărau cu un milion de ochi pe fundalul întunecat; şi un bărbat şoptea:

— Ascultă-mă, draga mea, te iubesc, ascultă-mă, draga mea, te iubesc. Draga mea, eşti minunată. Nu e minunat, draga mea, să ajungem la New York în timp ce facem dragoste ? Sunt nebun după tine, dragostea mea. N-o să mă nedreptăţeşti ? N-o să mă uiți, dragostea mea ? îmi place părul tău, dragostea mea. Ascultă-mă...

— Muzica e prea tare, am spus. Nu aud decât muzica.

Dar eu îl căutam pe Otto Rank, pe *celălalt,* priveam luminile, oraşul babilonian, cheiul, oamenii, nu „dragostea mea", ci „iubito", şi ochii strălucind ca pielea lăcuită, cu o dragoste mai înaltă decât zgârie-norii, o dragoste încrustată cu un milion de ochi şi de ferestre, şi de limbi.

Ochii lui.

— O, iubito!

Dar era un vis. Eram înfăşurați în vată, în fire de mătase, în plase, în muşchi, în ceață, în mare - aroma distanței ce trebuia anihilată.

Camera mea. Care, spunea el, fusese „camera de aşteptare". Râsetele încep să înflorească şi să scapere, ca o cutie

plină de comori. Le adunaserăm, bănuț cu bănuț, ca să le folosim astăzi. Asta avea să fie textura, parfumul şi culoarea alianței noastre: umor şi râsete îndelung adunate.

Foarte încet, cu mâinile, limbile şi gurile, ne dezveleam şi ne dezlegam, scoțând la iveală daruri. Ne dădeam naştere unul altuia din nou, corpuri separate ce se bucură de coliziune. Nu amanții Parisului, ale căror dezmierdări n-ar fi putut fi prelungite la nesfârşit în spațiu, trăind zi de zi, mişcându-se şi acționând zi de zi.

L-am găsit pe cel cu care pot cânta, cânta cu adevărat, cânta femeia, cânta tot ce se află în capul sau în trupul meu, în ritmul sângelui. Nu cântecul ideilor, în care instinctul se revoltă împotriva logicii. El spune: „Am o idee“. Şi inventează, creează, fantastic şi magic - viața. Fiecare detaliu al vieții.

Nu improvizez singură. El sare, el conduce, el realizează. El se pricepe la asta, e mai abil în ceea ce priveşte detaliile; el poate fi infractorul şi detectivul, Fîuckleberry Finn şi Tom Sawyer, Don Quijote, June, Louise sau dr. Rank, psihanalizând în felul lui ciudat, generându-şi propriul eu, născut din dragostea noastră.

Proaspăt amanți. In acest New York care indică ascensiune, exultare, culminare, înălțare. New York, uriaşa jucărie strălucitoare cu articulații atât de bine unse. In mâinile noastre, în mâinile lui nervoase, grăbite. Am o idee şi într-un ritm nou şi sacadat începem să înotăm: replici, răspunsuri, interacțiune... lumea mea, împărtăşită.

Ştiam că simțim la fel, dar nu şi că gândim la fel. Plăcerea improvizației, a complexității, în schimbul plăcerii eliberării.

îmi citea din *Huckleberry Finn.* Eliberarea negrului, cu accent pe spiritul de aventură. Trucul literaturii. Adăugirile, complicațiile, maniera ocolită. Ne-am găsit acolo „armura", spiritul jocului, creațiile şi invențiile.

Unul dintre primele lucruri pe care m-a dus să le văd a fost „uşa magică" [la gara Pennsylvania]. Toată din metal, se des-

chide exact în momentul în care e atinsă de umbra ta. I-a plăcut să mă vadă alunecând spre ea.

N-am mai cunoscut o asemenea bucurie. Trăiesc continuu în fantezie, dar şi în realitatea omenească. Instinctele mele sunt calme. Nici control, nici revoltă, dezgust sau conflict. Şi imaginaţia mea e liberă. Sunt eu însămi. încrederea lui în mine îmi dă aripi.

în ziua cea mai senină, cea mai însorită, m-a dus la Empire State Building.

Ca să privim New Yorkul pentru că este oraşul nostru şi se potriveşte cu starea noastră de spirit şi, de asemenea, ca să-l posedăm. Fără să fim intimidaţi. Aliaţi în mod insolent, având complicitatea New Yorkului, favorabilă plăcerilor şi bucuriilor noastre. Cu o acustică bună pentru râs.

Teatrul. îi lipsea ceva, aşa că el a început să inventeze tot felul de lucruri. Eu am sugerat să-l „scrie". Rescriam piesele. Inventam jocul. Am pomenit de admiraţia mea pentru Ferdinand Bruckner. Coincidenţă. Cineva, într-un ziar vienez, crezuse că „Bruckner" era pseudonimul lui Rank. Aşa că l-am botezat pe Rank „dramaturgul".

Stăm amândoi cu răsuflarea tăiată înainte de ridicarea cortinei. E singurul moment în care lumea magică nu se află în spatele acesteia. S-a răspândit într-o unică simfonie vastă: discuţiile noastre, ideile noastre, dragostea noastră, munca lui, la toate nivelurile deodată, aşa cum mi-am dorit întotdeauna să trăiesc. Să trăiesc cu fiecare celulă. Dezvăluind o mie de noi euri.

Broadway. O baie de electricitate. Simfonia de celofan. Strălucirea transparentă deasupra tuturor obiectelor. Această textură care nu e reală.

Micul dejun în restaurantul întunecat al hotelului. îi fac un rezumat al ştirilor zilei. Adică suprapuneri amuzante de frânturi de frază, aranjate surprinzător, cu un rezultat hilar. I le strecor pe sub uşă când psihanalizează un pacient. îndată ce pleacă pacientul, le citeşte. Vine în camera mea râzând.

Cu el am ajuns în zona de umor născută din şocul călătoriei. O călătorie e ca jocul de zaruri. Zilele sunt luminoase şi strălucitoare aici. Simţi fiecare nouă zi. Poezia mişcării line, a împlinirii tuturor dorinţelor, a ghicirii şi satisfacerii tuturor nevoilor tale.

Oameni pe care nu îndrăznesc să-i privesc prea de aproape. Pare să le lipsească ceva. Şi ei sunt din celofan, un fel de perpetuă dimineaţă de Crăciun. Nu ştiu. Sunt de-a dreptul îndrăgostită de El şi de clădiri, de granit, electricitate, 6 400 de ferestre, *survoltage,* tensiune, străzi şi mulţimi. Nu-i ascult pe americani. Mă joc cu El în oraşul viitorului. O bună acustică pentru râs!

Intr-o scrisoare către Rank spusesem că nu voiam să dansez; că asta însemna să dau un spectacol pentru lume. Preferam să joc toate rolurile pentru el.

Am început jocul cu „secretara". Secretara nu a fost prea grozavă la început, din cauza blestemului severităţii tatălui ei şi a lui: *„Tu n'apas Tesprit scientifique*Aşa că tremura şi făcea greşeli născute din panică. Dar când el a văzut că fata pusese din greşeală pe o scrisoare data sosirii ei, n-a fost decât amuzat, ba chiar i-a plăcut. Mintea îmi stătea, evident, la povestea noastră. Amuzamentul, toleranţa şi tandreţea lui au surprins-o, au mişcat-o şi au schimbat-o ca prin farmec pe secretară. Adică a devenit o secretară bună. A doua zi era stăpână pe ea şi a început să pună în aplicare cu stricteţe un neîndoielnic talent pentru ordine şi acţiune rapidă, sub îndrumarea lui abilă.

Secretara pleca de la lucru la ora şase. O oră mai târziu eram la restaurant, schimbând între noi cele mai uluitoare replici. Ca discuţiile minunate pe care le porţi cu tine însuţi, regretând că nu eşti niciodată la fel de scăpărător în public.

Valuri-valuri de umor şi ironie.

Teatrul.

Broadway. Băuturi cremoase. Harlemul.

Să stai în lumini ceţoase cu negri dezlănţuiţi.

Nu mi-am imaginat niciodată că nu ştie să danseze. Nu mi-am imaginat niciodată că dr. Rank ar fi putut duce o viață atât de serioasă încât să nu fi dansat niciodată. Dar el nu e dr. Rank. E un omuleț al cărui sânge poate pulsa nebuneşte.

„Dansează cu mine."

II fac să-şi uite temerile şi neîndemânarea. Pur şi simplu dansez. La început e țeapăn, se împiedică, e dezarticulat, pierdut. Dar la sfârşitul acelui prim dans începe să danseze. Intr-un fel magic. Şi ce mult se bucură! „O lume nouă - o, iubita mea, m-ai dus într-o lume cu totul nouă."

Bucuria lui mi-a adus bucurie. Primul pas al dansului său, cu toată semnificația pe care o dau eu dansului. Peste tot în jurul nostru negri dezlănțuiți, dansând sălbatic. Şi el mişcându-se încet, stângaci, de parcă ar fi învățat să meargă.

Nu-1 învățam. Dansam, iar el dansa împreună cu mine. Era uluit de bucuria mea. Voiam în taină să dansez cu negrii, liber şi sălbatic, dar era atât de ciudat să-l conduc pe el într-o libertate de mişcare ca în vis, după ce el îmi dăruise libertatea de mişcare pentru a trăi. Să-i ofer plăcere, muzică şi uitare de sine, în schimbul a tot ce-mi dăruise el. Să nu mai gândesc. Să nu mai gândesc. L-am îmbătat.

Mergem acasă. In taxi, radioul. Din nou muzică. Ii râd ochii. Gardenii la butoniera lui şi la gulerul hainei mele de blană. Gardenii, orhidee sălbatice, violete albe, poleială şi ace cu gămălii din perle false.

O noapte orgiastică. „Dansăm în continuare", zicea el; „dragostea ca un dans". Abandon sălbatic.

Se trezeşte la cinci dimineața, extrem de conştient; e la fel de entuziasmat cum eram eu cu Elenry [Miller], incapabil să doarmă de uimire. Se trezeşte plin de pasiune, dând pe dinafară de idei. Eu sunt mai somnoroasă, mai relaxată. O anume ardoare supremă s-a stins. Mi se pare că-mi dăruieşte marea, arzătoarea dragoste pe care i-am dăruit-o eu lui Henry, dragostea *activă*, dragostea agitată, neobosită,

extrem de trează în care eu mă odihnesc aşa cum Henry se odihnea în a mea. Eu visez, dorm, primesc. El e treaz, conştient, plin de activitate, putere, inspirație.

Harlem. Nu-l putea uita. Era nerăbdător să se întoarcă. Visa la el. Abia îşi ducea la bun sfârşit ziua de muncă.

Lucrează în apartamentul 905 [la Hotelul Adams], unde există un salon şi un dormitor. Eu am o cameră lângă a lui, care seamănă cu un living.

Curând am vorbit despre nevoia mea de a avea o altă locuință. Nu voiam alta, nu voiam să mă fragmentez din nou. Nu. Dar, practic, nu se putea altfel. Din nou, am făcut glume pe seama celor două periuțe de dinți. M-am opus. Dar tot timpul mă gândeam că dacă e să am altă cameră va fi la Hotelul Barbizon Piaza. Voiam să văd vechea locuință cu alți ochi, să-mi amintesc de John [Erskine] ca să mă asigur că îl uitasem. Rank m-a ajutat să mă hotărăsc, mai întâi prin firea lui hotărâtă, apoi pentru că îi plăcea ideea ca eu să fiu din când în când în alt loc, care să fie nou pentru el şi departe de cabinetul lui şi de dr. Rank. Caută să scape de acest rol în aceeaşi măsură în care eu caut să scap de a fi doamna Hugh Guiler.

Am mers împreună şi am ales camera cea mai mică, lată cât lungimea patului, cu un mic birou, totul maro roşcat, semănând foarte mult cu interiorul unei valize sau al unei casete de bijuterii. M-am mutat, parțial, departe de Rank în lunea care a urmat sosirii mele. Am hotărât că el avea să mă ajute cu detaliile jocurilor mele de infidelitate, fiindcă el poate fi mai exact şi mai realist şi pentru că zice că femeia din mine lasă întotdeauna urme, vrea să fie descoperită, stăpânită, vrea să piardă.

In camera asta sunt acum singură, seara. El a trebuit să se ducă la un dineu şi eu n-am vrut să ies cu altcineva. Mi-am vrut jurnalul, fiindcă pentru prima dată cel mai frumos dintre jocurile mele s-a transformat într-o tragedie. I-am trimis, din greşeală, o scrisoare pentru Hugh lui Henry, şi una pen-

tru Henry lui Hugh.[1] („Din dorință de a-i spune, de a evada", a spus mai târziu Rank.) La aceeaşi oră la care am primit telegrama lui Henry în care spunea: „Anais, fii atentă, Hugh a primit prima scrisoare cu cecul, plicurile schimbate, lasă scrisoarea de la Bremen, acum e OK“, Rank făcuse următoarea însemnare între două şedințe de psihanaliză: „Le spune tuturor, vrea să ştie toți. Secretul e imposibil".

In toate acele zile dinainte, ne petrecuserăm timpul în lumea noastră minunată. Piese de Gilbert şi Sullivan, Baletul American, o zi la hotel în Hartford. Scrisorile lui, dimineața devreme (dorm în patul lui numai în zilele libere), strecurate pe sub uşă cu o broscuță.

Scrisori pline de cumplite semnificații pentru mine. Le încui într-un fel de nişă a biroului meu, care are o uşiță. Acesta e cățelul. Mai târziu, el adaugă un mic pinguin şi un sfeşnicel pe care l-a furat din casa de păpuşi de la Institutul de îndrumare pentru copii. (Voia să-mi aducă toată casa. Le-a cerut-o directorilor rămaşi uluiți!)

In piesa lui Gilbert şi Sullivan[2], soldatului care încearcă să joace rolul unui poet i se pune un cârcel. Simt acum că mie n-o să mi se întâmple niciodată aşa ceva cât sunt cu el.

Am ieşit şi i-am trimis o miniatură cu o grădină japoneză, cu o căsuță şi un pod. Grădina noastră. Ca o avanpremieră

1 Scrisoarea către Henry Miller, datată 26 noiembrie 1934, nu era, aşa cum s-a plâns el mai târziu, o „scrisoare de dragoste", ci o relatare scurtă şi oarecum neutră a activităților lui Anais Nin. Conținea două cecuri de câte o sută de franci, unul pentru Miller şi unul pentru fotograful ungur Brassa'i, care îi făcuse lui Nin câteva fotografii la Paris înainte de plecarea ei. întâmplător, scrisoarea a folosit pentru a-1 linişti pe soțul ei, Hugh Guiler, în privința naturii relației dintre ea şi Miller. Vezi A *Literate Passion: Letters of Anais Nin and Henry Miller, 1932-1953,* editată şi cu o prefață de Gunther Stuhlmann, Harcourt Brace Jovanovich, San Diego, 1987, pp. 233-246.

2 Faimoşi autori de librete de operetă de la sfârşitul secolului al XIX-lea.

la *Mikado.* Cu o invitație din partea „Anitei Aguillera"[1] de a veni la camera 703 de la Barbizon Piaza, la unsprezece, după curs. El îmi trimite o superbă plantă roşie, care în seara asta îşi răsfiră frunzele în timp ce radioul cântă blues.

A venit şi a intrat în joc cu dragostea lui ciudată, plină de adulație. A venit vorbind, ca întotdeauna, despre minunile pe care le săvârşise în timpul zilei.

Seara în care am văzut spectacolul Baletului American : încă o capitulare, încă o abdicare. Nu pot ajunge pe scenă, mereu din cauza unui bărbat. Spectacole solitare, nu colective ! Priveam dansul cu încântare, nelinişte şi disperare. Toată arta, tot dansul, toată imaginația dăruite dragostei, totul dăruit dragostei, dragostei. Ea se învârtea, se învârtea ca un disc, se învârtea, în mijlocul scenei, de parcă n-ar mai fi putut să se oprească nicicând. Alte femei o atingeau, o îmbrățişau; ea continua să se învârtească. Roată şi pământ, stele şi cicluri, învârtindu-se, ceasuri şi rotițe învârtindu-se. Un bărbat a îmbrățişat-o şi ea s-a oprit. Aici m-am dizolvat într-o tristețe inexplicabilă, pe care Rank a simțit-o fără să mă privească.

A doua zi îi puneam întrebări despre copilăria lui. Imediat a început să toarcă poveşti nesfârşite. Apoi s-a oprit să plângă. „Nimeni nu m-a întrebat asta. Mereu trebuie să-i ascult eu pe alții... " Am auzit despre băiatul ştrengar şi visător, Huckleberry Finn. Soția lui nu fusese în stare decât să aibă grijă de băiatul *bolnav,* aşa cum Hugh avea grijă de copilul bolnav din mine. Dar eram singuri. Nu aveam cu cine să ne jucăm. Copilul vesel, copilul inventiv, copilul inteligent şi sălbatic era singur.

In noaptea aceea, în camera de hotel din Hartford, am descoperit cu siguranță îngemănarea. Spune că gândesc la

1 Nume de scenă pe care Anai's Nin l-a folosit în câteva spectacole de dans susținute la Paris.

fel ca el. Ghicesc ce urmează să spună. Sesizez atât de repede sentimentele, emoțiile, deopotrivă, extazul, extravaganța, viteza, introspecția, atitudinea față de dragoste, alegerile, închipuirile, rolurile create.

Cu cât mai fantastice sunt jocurile noastre, cu atât dragostea devine mai reală. Şi el atinge totul cu magia semnificației. Pe el găsirea semnificației nu-1 îmbătrâneşte, ca pe alții. Astfel, el leagă tot ce ni se întâmplă de psihanaliza sa, sintetizând, creând, înlocuind, dăruind. In tren îşi scrie conferințele. în camera de hotel scrie însemnări la „Viață şi joc". Pentru asta, ne deghizăm, el în chimonoul meu de catifea, eu cu pălăria şi trabucul lui (pălăria am descoperit-o într-o noapte pe Broadway, o pălărie în stil Huckleberry Finn, şi am cumpărat-o pe loc), ca el să poată pătrunde psihologia şi trăirile feminine. Eu stăteam la maşina de scris şi îmi scriam din când în când propriile idei, cu panglică roşie, printre paragrafele lui.

3 ianuarie 1935

Sensibilitate şi intuiție tulburătoare. Nu-i pot ascunde nimic. Poate ghici fiecare nuanță a stărilor mele. Plânge şi râde uşor. Ah, să fii atât de viu, să fii viu. Râd şi plâng. E minunat.

Viața - un vârtej amețitor. Rank curtându-mă cu înțelegere; cu imaginația lui, care e infinită; cu mintea lui pătrunzătoare şi sclipitoare; cu Huck, acel Huck care s-a pierdut în dr. Rank - pistruiat, lipsit de grație, zdrențăros, stângaci, din topor. Apoi Henry, revenindu-şi încet după şiretlicurile mele, revelate de scrisorile încurcate, şi trezindu-se la pasiunea lui pentru mine, suferind, scriind nebuneşte, trimițând telegrame şi tratându-mă aşa cum o tratase pe June. M-am transformat în June şi apoi dragostea lui pentru mine s-a transformat în dragostea lui pentru June - pasiune. Şi au venit scrisorile lungi, nebuneşti şi telegramele. Şi Huck,

Huck începe să sufere exact aşa cum sufeream eu când am început să-l iubesc pe Henry, când era încă plin de June şi eu încercam să-l menajez, aşa cum Henry nu m-a menajat pe mine, să-l menajez de confidențe etc. Dar Rank nu poate fi înşelat. Vorbeam, vorbeam. El ştie totul, în afară de faptul că dragostea mea pentru Henry n-a murit de tot, nu va muri. Ştie totul, în afară de faptul că scrisorile de dragoste ale lui Henry mă tulbură. O viață nebună.

Se trezeşte devreme, la şase. Nu poate dormi de uimire, în timp ce pe mine uimirea mă face din ce în ce mai umană, mai flămândă, mai somnoroasă, mai naturală. Se trezeşte la şase şi vine în camera mea. îmi place momentul acela când vine în brațele mele; atunci e Huck, nu dr. Rank, un Huck natural, spontan, impulsiv, cu ochi strălucitori, cu veşnicul său „am o idee". Cât eram de strălucitoare, de trează pentru Henry, care era somnoros. Acum eu sunt grea de somn. Râd de noile pozne ale lui Huck, de ideile lui, dar adorm la loc. El e neobosit şi plin de viață. Face o baie. Se simte aşa cum mă simțeam eu când aşteptam să se trezească Henry. A găsit o explicație şi pentru somn: „Copil al naturii. Tu aparții nopții. Trebuie să te cedez nopții". Un univers perpetuu adâncit şi înfrumusețat. De fapt, credeam că sforăitul lui e cel care mă ține trează şi că de dragul somnului trebuia să fug şi să găsesc alt motiv. Am spus că eram atât de conştientă de el, încât nu puteam dormi. El se temea că era iubirea lui prea mare, atenția lui obsesivă, adulația lui covârşitoare. Am avut o seară de suferință. Simțea că mă retrag pentru că el iubea prea mult. Mi se părea, ce-i drept, ciudat şi chiar înspăimântător să nu fiu singură niciodată, după ce mă plânsesem de singurătate. Nici un pic de singurătate, niciodată, cu acea conştiință atentă, zeloasă, tulburătoare, toată numai tentacule, toată numai prevestire.

Telegrame: „Dragoste eternă, Henry". *Scrisori:* „Anaîs. Telegrafiază-mi imediat că eşti femeia mea, că nu mă tră-

dezi, că vei trăi cu mine, că vom fi împreună... Sunt disperat. Spune-mi ceva care să mă liniştească../[1] *Telegramă către Henry:* „Sunt femeia ta pentru totdeauna, Henry. Vom fi împreună curând. Lucrez pentru libertatea noastră. Ai încredere în mine".

Huck şi cu mine începem să facem un album, unul extrem de nostim. Huck îmi face cadou o cuşcă de câine. Scriu pe uşa ei: „Huck şi Puck. Nu deranjaţi". îi dăruiesc lui Huck papuci noi şi, cu banii pe care voia să-i dea pe o maşină de scris pentru mine, îi cumpăr un radio-fonograf. Cel mai adesea ne jucăm unul altuia farse. Farse şi contrafarse. Tăiem din ziare, din *New Yorker*, ilustrate de la acvariu. Inventăm, adăugăm, facem calambururi şi glume. La nesfârşit. Apoi deodată devenim acut, profund serioşi. Atunci el e recunoscător, se bâlbâie de recunoştinţă pentru viaţa pe care i-o ofer, viaţa omenească, dansul, plăcerea, materializarea, concretizarea, transformarea prin simţuri. Din spectator şi psihanalist - actor, actor pe de-a-ntregul.

1ianuarie 1935

Henry pe mare. Vine cu vorbe de dragoste imensă şi eternă. îi transmit prin radio: „Te-ai îmbarcat din nou pe corabia fermecată".

Dansam pentru Huck, spontan, în costumele mele spaniole, iar el era mişcat pentru că spunea că eram creaţia lui, dansând, şi că dansa şi el în mine.

Telefoane. Flori. Trandafiri roşii. Curte. Complimente. Adulaţie. Garoafe. Henry suferă, dar a devenit real. Dragostea noastră a devenit reală pentru el. Cumpăr ţigări, reviste, mărunţişuri, haine, pentru camera lui, 703 (la Barbizon Piaza). îi pregătesc camera. Mă pregătesc să-l învălui. în ultima scrisoare mă imploră: „Fii tandră cu mine, fii iubitoare. Am atâta nevoie de tine. M-am dăruit ţie". Această dragoste

nouă pentru mine, pentru acea Eu care a fugit, care l-a uitat, care a fost crudă: o vreau. M-am transformat în June. El foloseşte aceleaşi cuvinte, dar sună mai sincer acum. Suferință. Suferință adevărată. Lacrimi adevărate.

Şi EEugh aleargă după *feu follet,* după iluzie. Obsedat, curtându-mă, învârtindu-se în jurul meu.

Esența vieții mele este o situație tragică şi profundă pe care n-o pot înfrunta. Nu pot să-l abandonez pe Elugh. Nu pot să-l rănesc pe EEenry. Nu pot să-l rănesc pe Eiuck. Le aparțin tuturor. Aşa că mă gândesc la orhidee. îi trimit lui Joaquin [fratele meu] o telegramă, pentru că în seara asta dă un concert în EEavana. îi scriu mamei, care e în Mallorca.

Erskine mi-a telefonat la o oră după ce l-a văzut pe Joaquin şi a auzit că eram acolo. Nu l-am sunat înapoi. I-am trimis un bilet spunându-i că plecam. L-am îndepărtat.

Esența: EEenry, EEenry al meu. Nebun, ca Knut EEamsun, fals şi plin de literatură, lipsit de înțelegere. EEenry.

EEuck, EEuck, atât de sincer în sentimentele lui, atât de profund în sentimentele lui, râzând şi plângând.

Nici o tragedie. Nu vrem tragedie. Numai de-aş putea continua cu minciunile, cu iluziile, o, minciunile față de EEugh, şi totuşi nu toate minciuni. Când am primit trandafirii roşii de la el în noaptea de Anul Nou, i-am urât, şi totuşi am fost atât de mişcată. Mişcată. Am ținut unul sub pernă. Legături inalterabile. Legături indisolubile. Nu pot decât să adaug, să extind. Nu pot să sparg, să dizolv, să înlătur.

Orhidee. Pacienta mea, domnişoara X, dansatoarea. Să fii mai deştept decât nevroticii. Ca un joc de şah. EEuck vine între două consultații, mereu pe fugă. Ziua noastră de cumpărături. Lenjerie neagră de tul şi pantofi de dans. Discuțiile

noastre. Basmul nostru. Creațiile noastre. Prea frumoasă, prea fragilă, spune el. Prea subtilă. Gemenii. Impulsivitate, emoție. Abandon, absolutism. Dăruim, dăruim. Mi se dă înapoi tot ce am dăruit vreodată, Huck e cel care îmi dă. Tot. Dăruit, învăluit, adorat. „Te ador." Dar suntem umani unul pentru celălalt. El e Huck şi eu sunt Puck - nu nişte zei.

Spune că sunt foarte cinstită în sentimentele mele. Minciunile sunt numai în cap. Sentimentele sunt în jurnal. Nici n-am spus prea multe minciuni în jurnal. Ceea ce era important pentru mine era sentimentul. Acolo nu mint niciodată. Nu mint decât pentru ceilalți.

Henry pe mare. Trebuia să-i pregătesc camera. Trebuia să-l iau din nou în brațe. Nu ştiu de ce.

Când am plecat cu Huck la New Haven, mi-a fost rău. La fel de rău ca atunci când l-am părăsit pe tata ca să mă întâlnesc cu Henry la Avignon.

26 ianuarie 1935

Henry sosind pe vaporul învăluit în ceață, cu întârziere, sosind încet, un om schimbat, un om tremurător, dar întreg, hotărât, treaz. Scrisese: „Teamă, ce pradă frumoasă am fost pentru teamă. Marea teamă de a te pierde. Teama că nu mă ridicasem la înălțimea imaginii tale despre mine. Asta aproape m-a distrus. Eram atât de aproape de pierzanie încât m-am temut că o să înnebunesc".

îndată ce-l sărut ştiu că îl iubesc cu un instinct orb dincolo de orice rațiune, cu toate defectele lui. Pare însă nou, puternic, altfel. Da. Şi Rank, psihanalistul, interpretează: „Schimbat pentru că te-a pierdut, schimbat numai şi numai pentru că te-a pierdut, dar nimic nu se poate schimba în relația voastră. E prea târziu".

Prea târziu pentru schimbări, prea târziu probabil pentru explicații şi țesături ideologice, dar dragostea continuă, dragostea continuă, oarbă față de legi şi avertismente, ba

chiar faţă de înţelepciune ori temeri. Şi orice-ar fi dragostea asta, poate o iluzie a unei noi iubiri, o vreau, nu-i pot rezista, întreaga mea fiinţă se topeşte într-un singur sărut, cunoaşterea mea se topeşte, temerile mi se topesc, sângele îmi dansează, picioarele mi se desfac. Henry. Gura lui. Mâinile lui. Felul lui de a fi întreg, conştient. E plin de mine acum, plin de mine, conştient. Il duc în cămăruţa pe care am ales-o Rank şi cu mine şi voiam s-o folosim pentru dans. Radioul era deschis. Erau flori, mici daruri, cărţi, reviste. Era mică, strălucitoare, caldă. Henry era ameţit, ameţit şi totuşi atât de viu, viu de durere şi gelozie, punându-mi întrebări, sărutându-mă. Ne-am dus în pat. Totul la fel ca înainte, şi totuşi nou. Cum intră în fiinţa mea prin toţi porii şi celulele, cu vocea lui, cu ochii lui albaştri, cu pielea lui, cu totul. O invazie. Citesc scrisoarea pe care mi-a scris-o pe vapor. Vorbea plin de vervă despre cum nu voia să mai lucrez, cum voia să mă protejeze, voia să se însoare cu mine, voia să mă ducă departe de toată lumea. Am plâns de bucurie. „O, Anis, Anis, Anis[1], am nevoie de tine mai mult decât am avut vreodată nevoie de o fiinţă omenească. Am nevoie de tine ca de viaţa însăşi. “

Plângeam, negând orice trădare, plângeam o viaţă pe care n-o puteam înţelege, căci acum, când îl rănisem pe Henry, când fugisem de el, îl torturasem, el mă iubea cu atât mai mult, mă iubea nebuneşte, şi primeam mai mult ca June - trupul lui, sufletul lui, creaţia lui. îşi ura acum scrisul, ura toate sacrificiile pe care le făcuse pentru el, ura faptul că permisese să fiu târfa lui, aşa cum îi permisese lui June.

Cu toate astea, am avut curajul să plec, să spun că stăteam la familia soţului meu, ca să adorm îndoielile lui Hugh şi să-l împiedic să vină. Am plecat la miezul nopţii, întrebându-mă şi temându-mă de cum mă voi simţi când îl voi

1 Henry Miller îi pronunţa numele greşit în mod frecvent, spunându-i „Anis“.

întâlni pe Huck şi dacă voi fi din nou trasă dintr-o parte într-alta şi sfâşiată.

Probabil că mă obişnuisem cu sentimentele duble, iubirile duble, vieţile duble, căci l-am întâlnit pe Huck fără ca sentimentele mele să se schimbe câtuşi de puţin, ştiind că oricum dragostea mea pentru el nu era la fel de puternică; dar i-am putut primi dezmierdările, am putut dormi în patul lui, am putut plânge un pic de mila lui Henry, m-am putut purta ca şi cum n-ar fi fost nimic altceva decât milă, am putut fi tandră şi netulburată; cu toate astea, mă prefăceam, mă prefăceam, eu voiam să fiu cu Henry.

A doua zi l-am găsit pe Henry încă zdrobit, vorbind încet, rănit, fericit, agitat. Scrisese despre trezirea lui, plângând de dorinţa de a-şi găsi un făgaş, cu mine. Rănit că îl lăsasem singur noaptea. Rănit, dar ştiind că fusesem salvaţi de puterea lui de a veni, amândoi. întinşi în pat, am bătut câmpii despre mituri şi legende, despre Tristan şi Isolda, despre lupta lui de a ajunge la mine, lupta lui prin ceaţă. La Paris, trecuse prin agonii. Nu mâncase şi nu dormise bine de când se încurcaseră scrisorile, îşi cheltuise toţi banii de mâncare pe telegrame, fusese indiferent la toate, singur, disperat de gelozie, realizând brusc toate minciunile pe care i le spusesem, realizând minciunile gratuite, minciunile inutile, precum că Hugh spusese că mă ia cu el pe vapor chiar dacă sunt bolnavă, şi eu ştiusem tot timpul că aveam să călătoresc singură. Dar prin asta voiam să-i arăt lui Henry cât de greu îmi era să-l părăsesc, cum mă opuneam, îmbolnăvindu-mă, să plec. Mi-a analizat faţa, expresiile, aparenţa de profundă sinceritate. Henry a venit schimbat, hotărât să nu mai fac sacrificii pentru el, să nu mai fiu nevoită să cerşesc pentru el. Să lupte pentru mine. Camera era atât de mică şi de caldă, şi el adusese şalul spaniol, cuvertura de catifea oranj, ceştile de cafea oranj, simboluri ale casei de la Louveciennes şi ale studioului. Lacrimile lui, sensibilitatea lui, faptul că

încă mai tremura din cauza şocului violent pe care i-1 provocasem, încă tremura din cauza renaşterii violente. Ii dădusem oare naştere în sfârşit lui Henry Miller ca bărbat ?

Spusesem că stăteam la familia Guiler ca să-l liniştesc pe Henry. A doua zi dimineața era din nou disperat. Ținea în mână cinci sau şase mesaje telefonice. Telefonul sunase neîncetat. Bărbați. Voci de bărbați. Sunând în repetate rânduri. Henry pusese întrebări, debordând de ură față de Rank. Vocea lui mă învăluia, curgea în mine, gura lui atât de plină, ochii lui atât de intenşi, pielea lui atât de catifelată. Numai dragostea mea pentru el nu era o minciună, nu era o minciună, era atât de îndrăzneață, aşa o pierdere de sine, până la a pierde fericirea pe care mi-o dăruise Huck, a pierde şi a renunța la tot, şi la Huck, pentru Henry, pentru dragostea oarbă...

Gelozie şi dezmierdări, dezmierdări mai profunde, o dorință mai mare şi mai aprinsă. întuneric, durere, perversiune, tragedie şi o dragoste din ce în ce mai omenească.

Pierderea înțelepciunii, a eroismului, a discreției. Dragoste omenească. Devin mai reală pentru el pe măsură ce devin din ce în ce mai puțin bună, mai femeie, mai imperfectă, mai rea, mai femeie, şi mai multă dragoste, mai multă dorință, mai multă durere şi mai multă bucurie.

Mă întorc la Huck. Huck, pe care nu pot să-l mint pentru că seamănă atât de mult cu mine încât ştie. Ştie tot ce se întâmplă. Ştie că el va pierde pentru că e prea bun. Văd cum Huck este tot atât de nobil cum eram eu când Henry se lupta cu dragostea lui pentru June. Nobil, eroic, sincer - cu prețul fericirii sale -, plin de înțelegere şi iertare.

Recurg la şiretlicuri ca să-l văd pe Henry. Mici înşelătorii. Psihanalizându-mi primul pacient, scriind scrisori pentru Huck, făcând comisioane, vizitând-o pe Lucrezia Bori cu Joaquin, văzându-1 pe [Theodore] Dreiser de două ori şi re-

fuzând să mă culc cu el, întinzându-mă alături de [George] Turner pentru că Huck lucrează în camera de alături şi vreau să-l înşel acolo, pe canapeaua pe care ne culcăm noi, în camera pe care o păstrează pentru mine, dărâmând tot ce e sacru, profanând, despuind de valoare, numai pentru că Huck poate să intre şi să vadă, pentru că e camera lui şi pentru că atunci când va intra trebuie să mă prefac din nou, inocentă şi enervată, că sunt sâcâită de Turner. Uitând totul pe loc ca să dau fuga la Dreiser, apoi la Henry, la miezul nopții; întorcându-mă târziu la Huck, care plânge. Inventând weekenduri la țară pentru că Huck vrea să aibă el sâmbetele şi duminicile, apoi mergând de fapt în weekend la familia Perkins, apoi inventând o noapte la țară pentru Huck ca să petrec o noapte întreagă cu Henry, întorcându-mă cu o valiză în care se află cămaşa de noapte dăruită de Hugh ca s-o port numai pentru el, dar pe care o purtam pentru Henry, precum şi rochia rusească roşie pe care mi-a dat-o Huck pentru weekendurile cu el, pe care Henry şi-a vărsat paharul de porto la o petrecere unde i-am cunoscut pe prietenii lui Emil [Schnellock], Interceptând ultimele mele scrisori către Henry, returnate de la Paris, pentru că în ele îi spun că venea Hugh, ca să explic de ce nu sunt liberă noaptea, apoi hotărându-mă să-i spun lui Huck că vine Hugh, în turneul lui prin California, şi să pot să stau trei săptămâni cu Henry. Mințind că o să mă întâlnesc cu Huck la New Orleans ca să-l ajut să plece, deşi ştiu că n-o voi face; mințind că vine Hugh; mințind, mințind. In fiecare zi Henry descoperă o nouă minciună şi îndoielile îi sunt redeşteptate, dar dezmierdările noastre sunt atât de complete încât îi spun că mă mir că mai poate să se îndoiască de mine; cum îşi poate închipui că l-aş părăsi şi m-aş duce la altcineva după asemenea ceasuri, după o asemenea contopire de sânge şi răsuflare ? - şi exact asta fac. Fața mea nu trădează niciodată minciuna, pentru că fața mea trădează doar ceea ce simt, şi ceea ce simt este o dragoste profundă, oarbă, față de Henry.

In seara în care am ieşit cu Henry el a insistat să mă conducă acasă, lucru care nu-i stă în obicei. Mi-am arătat cât se poate de clar dorința de a nu fi condusă acasă la familia Guiler. Pentru că a insistat atât de mult, i-am dat o adresă falsă de pe East Eighty-ninth Street. Acum, în timp ce încercam să-i distrag atenția de la ideea de a mă conduce, am fost silită să recunosc că mințisem în legătură cu numărul de teamă că va veni acolo într-una din dispozițiile lui nebuneşti şi va vorbi cu Guilerii sau îi va insulta.

— Naiba să te ia, a spus Henry, eşti incurabilă.

Şi apoi încrederea lui s-a năruit din nou, deşi cu două ore în urmă stătusem în patul lui, mângâindu-ne delirant. In cele din urmă, după ce ne-am oprit pe Fifty-sixth Street, unde l-am convins să bea un suc, crezând că o să mă lase să mă duc singură acasă, l-am lăsat să mă conducă la stația de autobuz de pe Fifth Avenue. Văzând însă chinul şi îndoiala de pe chipul lui, am zis:

— Bine, vino cu mine. Vreau să vii. Aşa o să te linişteşti.

Ne-am urcat în autobuz şi în timp ce conversam mă gândeam în viteză că acum trebuia să găsesc o casă cu două intrări. Dar cum nu mai fusesem niciodată pe East Eighty-ninth Street, mă întrebam ce-o să găsesc la colț, poate un club sau o casă particulară, vreo reşedință a familiei Vanderbilt. Da, n-am fost departe, căci acolo nu era nimic altceva decât un teren viran la dreapta şi case particulare la stânga. Am mers pe trotuarul acoperit de zăpadă în noaptea înghețată, vorbind tandru despre altceva, vocea lui Henry sunând atât de vulnerabil, până am ochit un bloc la colțul dintre Eighty-ninth Street şi Madison Avenue unde ar fi putut foarte bine să locuiască familia Guiler. Henry m-a sărutat de noapte bună chiar acolo, un sărut cald, apăsat, care m-a mişcat profund. Apoi am complicat în mod incredibil jocul. Am spus:

— Ca să vezi că spun adevărul, familia Guiler stă la etajul şase. Când ajung acolo, o să aprind şi o să sting lumina o dată, în semn că sunt acolo. Cum aceea este camera lui Ethel

[fiica lor], s-ar putea să nu pot veni la fereastră, dar lumina îți va dovedi.

Şi l-am lăsat pe Henry în fața casei. In primul rând, uşa de la intrare era încuiată şi a trebuit să sun la portar, pe care nu mă aşteptasem să-l văd. Apoi, când am întrebat:

— Există o uşă spre Madison Avenue, nu-i aşa ? - doar ca să spun ceva, fiindcă el întrebase foarte brutal „Unde mergeți ?“, el a răspuns, tot brutal:

— Unde mergeți ? Al cui apartament îl căutați ?

Atunci am spus:

— Al nimănui. Am intrat aici numai pentru că mă urmărea şi mă sâcâia un bărbat. M-am gândit că m-aş putea strecura pe cealaltă ieşire, ca să iau un taxi şi să mă duc acasă.

— Uşa aceea este închisă noaptea. Nu puteți trece pe acolo.

— Ei bine, atunci o să stau un pic aici, până pleacă omul acela.

Şi m-am aşezat în holul întunecos, cu mochetă roşie, într-un fotoliu din pluş roşu, în timp ce portarul se plimba de colo-colo. Mă gândeam la Henry, care aştepta afară semnalul luminos, şi la Huck, care mă aştepta de la miezul nopții, mă aştepta cu o nelinişte crescândă, căci în noaptea trecută nu venisem acasă deloc, petrecusem noaptea cu Henry (telefonându-i lui Huck „din New Canaan“ că maşina s-a înzăpezit, ceea ce ştia că nu era adevărat, aşa că n-a putut dormi tot restul nopții şi l-am găsit dimineața galben de suferință şi mânie). Am stat acolo, cu inima bătându-mi nebuneşte, cu capul pocnindu-mi de durere, cu gândurile învălmăşite. M-am ridicat, m-am dus cu grijă la uşă şi am văzut că Henry tot mai aştepta în frig, uitându-se la fereastră. Durere şi râs, o durere fizică din dragoste față de Henry, râs dintr-o sursă demonică secretă.

I-am spus portarului:

— Bărbatul acela e tot acolo. Ascultă, trebuie să ies cumva. Trebuie să mă ajuți.

L-a chemat pe liftier. Liftierul m-a dus la subsol, printr-un labirint de coridoare cenuşii. A mai venit un liftier. I-am

povestit despre bărbatul care mă urmărea. Am urcat câteva trepte şi ei au descuiat uşa din spate, de la ghenă. Erau lăzi de gunoi peste tot. Unul dintre băieți a ieşit să cheme un taxi. Le-am mulțumit. Au spus că era o mare plăcere şi că New Yorkul era un loc îngrozitor pentru doamne. M-am urcat în taxi. M-am lăsat în jos ca să nu mă vadă Henry şi am pornit-o pe Madison Avenue.

Huck scâncea. Nu mă puteam gândi decât la Henry, Henry stând afară în frig, aşteptând. Sărutul lui. Gura lui. Huck scâncea. Arăta jalnic, dar eu nu-l simțeam decât pe Henry, pe Henry, înfrigurat şi chinuit. Am plâns. I-am spus lui Huck tot felul de lucruri, lucruri liniştitoare, lucruri îngrozitoare, lucruri adevărate.

— Nu tu eşti cel care ar trebui să plângă. La tine am venit. M-am luptat să ajung la tine. Dar sunt aici. Şi Henry stă afară, aşteptând în frig. De ce plângi ?

Mă gândeam, mă gândeam, în timp ce lacrimile îmi spălau rimelul, cum pot să ajung la Henry, cum pot să ajung la Henry, ce-o să creadă, a ajuns înapoi în camera lui ?

— Ascultă, Huck, mai întâi de toate nu vreau ca Henry să ştie de tine. Vreau să creadă pur şi simplu că e o pauză firească. Nu vreau să se chinuie. Dacă sunt presată, va fi ca atunci când am venit la tine după ajutor.

Ii stârnesc mila în câteva clipe, mai ales când mă refer la trecut, când am venit pentru că eram prinsă între tata şi Henry; mai ales când ameninț să fug şi de el, şi de Henry.

Aşa că am câştigat un scurt respiro şi permisiunea de a-l suna pe Henry. M-am dus în camera mea. Henry se întorsese; aşteptase douăzeci de minute. In timpul scenei cu Huck mă gândisem ce-o să-i spun lui Henry ca să-i explic de ce nu se aprinsese lumina. „M-am înşelat în privința geamurilor. Când am ajuns acasă, toate luminile erau aprinse, mama lui Hugh şi Ethel nu se culcaseră. Aveau musafiri, nu puteam nici măcar să ajung la fereastră fără să atrag atenția."

Dar pe Henry nu-l interesau motivele. Era plin de recunoştință pentru că încercasem să-l liniştesc, pentru că-i

telefonasem, pentru că *încercasem* să-i fac semn cu luminile, recunoscător şi tulburat de nu-ştiu-ce, mai mult de dragostea pe care o simțea. In orice caz, după ce i-am auzit vocea, m-am calmat instantaneu. Nici o tragedie. Nici o descoperire. Acum m-am dus să-l consolez pe Huck. Am început să-l distrez; l-am făcut chiar să râdă spunându-i povestea cu blocul. Stăteam în picioare în mijlocul camerei mele, în cămaşa de noapte din dantelă neagră, povestind şi râzând, iar Huck se minuna, se entuziasma şi surâdea.

Dar nu-i puteam suporta mângâierile. I-am înăbuşit dorința. Eram amândoi extenuați. Absolut extenuați.

Să minți, să eviți tragedia. Nu pot fi eu însămi fără să provoc tragedie. Dar tragedia înseamnă viață. Huck a spus aseară: „N-am mai trăit niciodată atât de intens, niciodată". Râdea, plângea; extaz, delir, pace, epuizare, pasiune, durere, bucurie, pace, iluminare, durere, viață omenească. In dimineața aceea, la şase, după noaptea pe care o petrecusem cu Henry, când Huck ştia că eram cu Henry, a făcut o însemnare în care, printre altele, spunea că este omenesc să-ți urmezi doar instinctele, că e nefirească fidelitatea în dragoste, că moralitatea e ideologie fabricată de om, că negarea de sine, care este necesară pentru a fi bun, înseamnă negare a sinelui rău natural din motive de autoprotecție, fiind astfel cel mai egoist lucru dintre toate.

Făcea parte din lupta lui de o noapte întreagă împotriva furiei şi geloziei. Voia să fugă, voia să ierte, se purta şi simțea exact aşa cum mă purtam şi mă simțeam eu din cauza slăbiciunilor lui Henry.

Pentru Huck sunt acum în acelaşi timp June şi Henry. Acționez, fac, deranjez, supăr, creez tragedie. Sunt naturală, înşel, trişez, sunt leneşă, îi impun iertarea. Cu toate astea, mă iubeşte pentru ceea ce sunt. Acum sunt June şi Henry deopotrivă. Iar Huck este ceea ce eram eu în trecut, când mă comportam cu Henry eroic, înțelept, supraomeneşte.

Astăzi sunt predominant umană. Plâng, râd; fac scene. Lupt. Mint. Mă apăr. Nu încerc să fiu bună. Mă abandonez dragostei mele pentru Henry. îl înşel pe Huck. îi spun că nu pot pleca în California cu el pentru că vine Hugh, ştiind că Hugh nu vine, şi că mă pregătesc să trăiesc cu Henry până vine Hugh. împrumut inelul pe care i l-am dăruit lui Huck ca să comand unul asemănător pentru Henry, pretinzând că vreau să fac un sigiliu. Sunt mereu pe punctul de a fi descoperită printr-un mesaj telefonic, prin corespondența pe care Henry o primeşte la Barbizon, uitându-mi sutienul acasă la Henry, cel pe care mi l-a dat Huck şi pe care îl ştie şi observă că lipseşte, prin scăpări inconştiente, spunând ceva despre cum Huck îmi văzuse peria de păr ruptă şi îmi dăruise un set din lac negru, într-o casetă superbă. Din două fraze, una e mincinoasă. Ca să-l liniştesc pe Huck când ies cu Henry, ca să-l liniştesc pe Henry.

1 februarie 1935

Cu Huck lucrurile devin atât de subtile, atât de fragile, atât de fizice încât e imposibil să scrii despre ele. E înzestrat cu o stranie intuiție, simte totul şi fac eforturi mari ca să-l pot înşela. Reuşesc uneori să-i eludez interpretările. Cum nu ştie adevărul, se pierde în explicații. De exemplu, acum se pregăteşte să plece în California. Vrea să mă întâlnesc cu el la New Orleans. Am planificat o vacanță de câteva zile acolo înainte de venirea lui Henry. Acum n-o mai vreau. Huck îmi cumpără o valiză frumoasă pentru New Orleans. Are „N.O.“ gravat pe ea. Ne jucăm cu ea; pipăie casetele de lac negru cu pudră, cremă etc. în tot acest timp ştiu că îmi fac bagajele pentru Henry, ca să mă duc la Henry. Dar îi spun lui Huck: „Vezi, îmi fac bagajele pentru New Orleans. îmi place să mă gândesc că plec cu tine“. Asta îl face fericit. îi mai spun că până vine Hugh o să stau în camera 906 - dar chiar în ziua în care pleacă mă mut cu Henry, undeva într-o garsonieră dublă. Aşa că valiza zace pe un

fotoliu, iar Huck îmi cumpără lenjerie, lucruri pe care să le port numai pentru el, dar pe care eu le voi purta pentru Henry.

Ieri ne-am făcut poze. Ale mele erau pentru Henry, pentru că la Paris îi dădusem toate fotografiile pe care le avea Henry cu mine lui Huck.

Timpul pe care l-am petrecut aici a fost imens, atât de fantastic, atât de aglomerat, încât n-o să-l recâştig niciodată. Urmărire. Sunt urmărită ca femeie cum n-am mai fost niciodată, constant, de fiecare bărbat pe care-1 văd. La început mi-a plăcut. Acum mă oboseşte. Nici un pic de odihnă. Gelozia lui Henry. Huck atât de posesiv, intens, acaparant. Prea multă dragoste, prea multă dragoste! Mă înăbuş. Iau jurnalul pentru că sunt devorată, dezmembrată, de atâta dragoste. Iubesc şi mi-e frică de asta. Nici urmă de sine, de libertate; totul, şi eu întreagă, afară, prinsă în capcană, dăruită.

însemnări. Vizită la Dreiser. Balansoarul din dormitorul lui. Conversație despre mâinile mele „ca tulpina de țelină". Filozofia materialismului. Nici urmă de suflet, de credință. „Rămâi aici în noaptea asta. Eşti atât de perfect plămădită. O individualitate, dar deloc agresivă/' Lumina Broadwayului pe o fereastră mare. „Oamenii vin să ia." Simțea că eu veneam să dăruiesc, dar a înțeles greşit natura darului.

După scena cu George Turner am simțit teama de a fi urmărită. Turner şi apoi Dreiser. Obosită să fiu femeie. Poate că o teamă obscură de ceea ce se întâmplă când eşti o femeie atrăgătoare este tocmai lucrul care te împiedică să devii astfel. în ziua aceea m-am simțit vânată.

Minunată, dragostea lui Henry. „E abia zece dimineața şi sunt îndrăgostit nebuneşte." June e anulată. îmi dăruieşte acelaşi fel de dragoste dementă. Sălbatică şi nebună

de gelozie. O lună de chin la Paris, fără să dorm, fără să mănânc. Telegramă de la Hugh trimisă la Barbizon, după ce am spus că Hugh mă obligase să stau la familia lui. Greu de explicat. Henry spune: „Am nevoie de tine mai mult decât de orice ființă din lume. Ca de viața însăşi. Spune-mi, spune-mi ce s-a întâmplat". îmi cerşeşte adevărul. Exact acel Henry care era cu June. Dragostea înțeleaptă devenită pasiune din cauza durerii. Şi simțeam pericolul, perversitatea acestui fapt. Aştept vaporul care soseşte în ceață. Simt că indiferent de cum îi iubesc pe alții, când vine Henry mă cuprind o dorință şi o agitație în pântec ca pentru nimeni altul. A trecut cu greu peste obstacole ca să vină la mine. Ştiind cât e de pasiv şi neajutorat, efortul lui de a veni ca să nu mă piardă e un mare semn de iubire. Camera de la Barbizon pregătită, cu radioul deschis. Luxul unei noi experiențe pentru Henry. Care-i arată haina lui ruptă valetului. Nu ştie să se poarte. Cum se legau acestea, prin contrast, cu seara în care ne-am dus să vedem „strada tristeților timpurii", unde s-a jucat pe când era copil. Seara în Brooklyn. Zăpadă. Casa de cărămidă roşie. Satul olandez. Căsuțe şi ulicioare. Şcoala lui. Fereastra lui. Prietenii lui. Fabrica de conserve. Fundalul *Primăverii negre.* Totul în paginile de început scrise la Louveciennes. Noaptea atât de vie, şi totuşi un vis. Strada ducând la feribot, pe care se plimba cu „mâna în manşonul maică-sii". Când am auzit asta, am plâns şi am râs isteric.

în seara aceea îl mințisem pe Huck ca să rămân toată noaptea cu Henry. Tot timpul am făcut legătura cu Louveciennes, unde copilăria prindea viață din nou la căldura entuziasmului meu şi devenea poezia *Primăverii negre.*

Scrisoare către vărul Eduardo: Despre viața mea. Vrei să auzi ? *Suprarealism* nu e cuvântul potrivit. E amețitoare şi mi-
nunată, deşi extrem de dureroasă uneori, dar, Dumnezeule -
ce revărsare de daruri. Dragoste, flori, cadouri, violete albe, găuri
în ciorapii mei, agendă deschisă, pacienți, telegrame, cutii

cu el, febră şi extaz şi probleme cu ficatul, plajă, dimineți crude, muncă asiduă, scrisori, corespondență, dictare. „Da, la telefon asistenta doctorului Rank; da, se întoarce la New York la sfârşitul lui martie. E plecat într-un turneu de conferințe. Da. Cine l-a căutat ?“ Am nevoie de un soț, un protector, un *baraj.* Prea mulți oameni. îmi place prea mult viața. Sute de oameni. Steaua socială străluceşte deasupra mea. Oameni la micul dejun, la prânz, la cină, în pat. Niciodată singură. Dar fericită.

Acum trebuie să mă duc să comand nişte Vichy. *Cu dragoste.*

M-am mutat pe 2 februarie în blocul 28 E, Thirty-first Street, apartamentul 1202, cu Henry, sub numele de „doamna Miller". A telefonat Emil, cerând cu doamna Miller, şi i-a scris doamnei Miller o scrisoare: „Stimată doamnă Miller, vă simțiți bine în noua casă ? Suntem la dispoziția dumneavoastră. Nu trebuie decât să ridicați receptorul şi să spuneți « soț ». Bărbatul care vă adoră. Ghiciți cine e!“

Merg cu Henry pe Henry Street, Brooklyn, către subsolul unde a locuit cu June şi Jean.[1] Acum este un restaurant chinezesc ieftin. Traversăm podul Brooklyn, unde el se aşază. Morbid şi înspăimântător. Străbatem Chinatown. Seri cu prietenii lui Henry. Henry înnebuneşte imediat ce se apropie un bărbat de mine şi mă izolează. Vorbeşte tare şi bate câmpii în conversație, în timp ce mă supraveghează. E obsedat de mine.

Discuție lungă într-o noapte, după un spectacol burlesc.

1 Povestea unui *menage â trois* al lui Henry Miller cu prietena soției sale. „Jean Kronski“, cum o numea aceasta, apare în mai multe scrieri ale lui, inclusiv în romanul abandonat *Crazy Cock,* intitulat inițial *Lovely Lesbians.*

inversează. Acum am nevoie de oameni şi Henry nu-mi ajunge. Henry teribil de pasional. Erecție în fiecare noapte. Mă epuizează. Şi eu am orgasme puternice, ca niciodată, comparabile doar cu nopțile de la Clichy, unde credeam că o să mor de plăcere.

Nu mi-e deloc dor de Huck. Dar el ştie şi-mi scrie că e convins că n-aş fi plecat cu el nici dacă n-ar fi venit Hugh. Pretind că Hugh vine joi. Când o să vină Huck, pe 21 februarie (de ziua mea), s-ar putea să iasă scântei, fiindcă o să afle că Hugh n-a venit.

Telefonez în East Eighty-sixth Street duminică dimineața din camera lui Henry ca să aflu dacă sunt telegrame de la Huck la care trebuie să răspund, ştiind că nu mă voi întoarce în camera 906 până luni dimineața. Răspunde o fată: Nu. Ii spun lui Henry: „Nu sunt telegrame *(soi disant* de afaceri). Dacă ar fi fost vreuna, aş fi rugat-o să mi-o citească şi aş fi scutit un drum".

Henry: „Să ți-o citească ? Atunci nu poate fi una amoroasă ! Sau e una dintre minciunile alea special inventate ca să mă faci să cred că nu e nimic amoros în telegramă". (Exact!)

Discuție cu Huck pe întuneric, stârnită de opoziția mea față de ideea că „incapacitatea notorie a femeilor de a jongla cu idei, cu abstracțiuni, e doar o aparență. E doar o chestiune de planuri". Eu susțin că principiul ideologiei noastre este acelaşi, doar că a femeii este în miniatură, o ideologie personificată îndreptată spre interiorul simbolului (bărbatului).

Huck a avut aceeaşi problemă ca şi mine: că nu e uman; asta vrând să spună că e prea bun. Eu n-am fost umană cu Henry. Pentru creația lui m-am sacrificat pe mine însămi, aşa cum Huck s-a sacrificat pentru psihanaliza lui. Când salva oameni, ei deveneau creațiile lui. Lui nu i se permitea să fie uman sau măcar să-i iubească. Să scrii despre viața tragică a unui psihanalist!

Serile în 906. Cina în cameră cu Huck. Radio. Cămaşa de noapte din dantelă neagră. Dansam pentru el. îi citeam din manuscrisul cu povestea tatălui meu.[1] El e preocupat numai de sens. Filozof, nu artist. Vorbeam despre copilăria lui. Despre dragostea pentru teatru. Cum flămânzea ca să vadă câte un spectacol la Viena. Mereu afectat pentru că îl inspir să vorbească despre copilărie. Despre el. Recunoscător. Zice că n-a întâlnit niciodată pe cineva cu atâta curiozitate faţă de oameni - atâta compasiune pentru ei. N-a mai găsit pe nimeni cu care să poată vorbi. Eu eliberez un torent. Resuscitez întreaga personalitate trezind atât amintiri, cât şi posibilităţi.

După Henry au venit coşmarurile cu Huck dezmembrat. Un vis care se repetă. Eu sunt cea dezmembrată. Dualitate deznădăjduită. Trebuie să mă obişnuiesc cu ea.

Visul lui Huck e să mă ducă departe, unde să fim singuri. îşi aminteşte bucuros cum mergea cu maşina prin Connecticut. Dar mie mi-era rău. Nu voiam să fiu singură cu el - prizonieră din nou, aşa cum îi eram lui Hugh. Dar voiam să fiu prizoniera lui Henry. Este adevărata dragoste posesivă? îl voiam pe Henry singur la Louveciennes. încercam să fiu totul pentru Henry. Sufeream din cauza interesului său pentru [Walter] Lowenfels şi pentru atâţia alţi oameni. Acum fac la fel cu Huck. Acum iubesc mai puţin posesiv. Şi pe unul, şi pe celălalt. Ce înseamnă asta ?

13 februarie 1935

Cu cât descopăr cât de multe mi se vor ierta (puterea mea), cu atât mai independentă mă simt. Dorinţa mea acum

1 Povestea tatălui lui Anaîs Nin, mult revăzută sub numeroase titluri de manuscris, inclusiv *The Double,* a devenit în cele din urmă nuvela care a dat titlul volumului *'Winter of Artifice* (trei povestiri), publicat de Obelisk Press la Paris în 1939.

este să fug cu Henry. Ştiu că şi Huck, şi Hugh m-ar ierta. Dar mă îngrozeşte tragicul acestei fapte. Asta înseamnă să fiu eu însămi: să fiu duală. Şi nu poţi fi dual fără tragedie. Trăiesc pe o sută de planuri odată. Am creat o lume subtilă, ciudată cu Henry, apoi cu Huck. I-am îmbogăţit pe amândoi, capabilă de ambele iubiri şi de a-i crea şi hrăni pe amândoi. Dorindu-mi unitate, dar incapabilă de ea. Jucând un milion de roluri. Ce sunt eu pentru George Turner. Ce sunt ca secretară. Dragostea de lux, flori, tot ce e bogat, scump, liber, colorat, încântător.

Port cu mine un mic breloc cu cheia de la 703 (Barbizon Piaza, nici mai mult, nici mai puţin); cheia de la 905, camera lui Huck; cheia de la 906, camera mea de la Adams; şi acum cea de la 1202, unde stau cu Henry.

Mă mut cu Henry. îl conduc pe Huck pe 2 februarie, la ora unu. Plâng. O zi ca de primăvară. îmi fac bagajele la jumătate de oră după plecarea lui Huck. Ca să plătesc chiria pentru camera lui Henry, trebuie să împrumut din banii lăsaţi de Huck ca să merg la el la New Orleans, ştiind că n-o să mă duc la New Orleans.

Camera lui Henry e veselă, în cartierul comercianţilor în care tatăl lui avea cândva un atelier de croitorie şi unde eu am lucrat ca model în magazine evreieşti cu vânzare en gros. Henry a început să cânte - pentru prima dată de când l-am părăsit, zice el. S-a trezit cântând. A fost extrem de tandru şi de pasional. Prefer să-l aud cântând. „Ai o forţă extraordinară în mâini, Anis.“ îl pot face să sufere la fel de mult ca June. El spune că mai mult decât June. Că la Paris a suferit mai mult decât cu June şi a ajuns mai aproape de nebunie. A avut halucinaţii şi obsesii. Febră. Delir. Aşa de mult mă iubeşte. Dar după suferinţa pe care i-a provocat-o June s-a refugiat în creaţie. Nu mi s-a dăruit până acum. Nu a putut. Era un om distrus. Acum ştiu că-mi aparţine cu trup şi suflet. Se minunează de propria-i fixaţie asupra

mea. Somn profund. Pace. Doamna Miller. Nici un birou de „consiliere psihologică" (906, camera mea de la Adams) până luni. îmi fac unghiile în linişte, fleacuri. Nici un fel de zbatere. Henry scrie povestea unei crime în *banlieu.* Mă gândesc la Huck cu tandrețe şi fără dorință. Sufletul lui Huck în ochii lui adânci, în timp ce trenul se îndepărta. Absolut. Dar sentimentul meu a fost unul de libertate şi de bucurie că pot să fiu cu Henry. în ultima noapte cu Huck, am văzut filmul *The Good, Fairy.* Mă vede pretutindeni şi mă citeşte în orice. M-a rugat să mă reapuc de dansul spaniol cât e el plecat, dar nu pot.

Trei zile de crize violente de bilă, pe care Huck le-a interpretat ca pe o fugă de viață, pentru că venea Hugh şi pentru că el pleca, dar eu ştiam că răul se datora conflictului. Greutății care mă apăsa, de a mă întoarce la Huck să fac dragoste cu el după ce fusesem cu Henry. Mi-a fost rău în camera lui Henry. Voia să aibă grijă de mine. Cum să scap ?

— Ce-ar fi să suni la familia Guiler, a zis Henry. Să le spui că eşti bolnavă.

Tot ce-mi trece prin cap să spun este că Rank are singurul medicament care opreşte voma. îl implor pe Henry să mă lase să plec. El mă conduce la Adams. Pretind că Rank nu e acolo şi că trebuie să-l aştept. Trebuie să fac rost de medicament.

Dar Huck ştie. Spune că Henry e nevroza mea, că probabil încă îl iubesc. întoarcerea la el înseamnă întoarcerea la nevroză, care e mai uşor de suportat decât sănătatea şi fericirea. Dar în timp ce vorbeşte eu nu ştiu decât că-1 iubesc pe Henry cu totul, trup şi suflet, şi doar anumite părți din alți oameni. Huck îmi provoacă o repulsie fizică - trebuie să închid ochii. S-a dus pasiunea oarbă de la început. Dar nevoia lui de mine mă face să uit ce vreau. Eu sunt cea care dăruieşte viață şi iluzii.

Henry spunea că nu-mi poate fi infidel când îl fac să sufere - nu se poate îndura s-o facă din răzbunare. In noaptea

pe care a petrecut-o cu Blaise Cendrars [la Paris] s-a gândit la mine obsesiv. Nebunia lui Henry când e îndrăgostit, ca şi a mea. Şi a lui Huck. Emotivi, dezechilibraţi în dragoste. Nevoia de creaţie pentru a ne stabiliza. Gelozia, la noi trei, ca la Proust. A lui Huck este încă nemărturisită, cum era şi a mea înainte. Henry spune:

— E zece dimineaţa şi sunt îndrăgostit nebuneşte.

Mai târziu:

— Sunt bolnav de dragoste.

încă o zi. Am fost la o petrecere la Sylvia Salmi - Henry beat cui. Toţi beau pentru că sunt proşti şi goi pe dinăuntru. Am vrut să-l las acolo pe Henry şi să plec, dar n-a fost chip. S-a ridicat clătinându-se şi m-a urmat. Stăteam la colţul străzii şi eu ţipam:

— întoarce-te acolo, rămâi acolo, bea cât vrei, fii ce vrei, dar pe mine lasă-mă în pace. Eu nu vreau asta. Nu pot să fac asta. Mă plictiseşte. E stupid. Pur şi simplu nu vreau să fiu acolo. Nu vreau să te văd beat.

Henry era beat mort. Şi nu puteam suporta - atâta urâţenie. Se clătina. Nu putea găsi gaura cheii. Spunea tot timpul că-i pare rău. Foarte rău. Nu voia să se întoarcă acolo. Nu mă voia decât pe mine. în baie, a căzut în cadă. Respiraţia îi mirosea îngrozitor. Eram cumplit de tristă, ca atunci când June arăta rău şi mirosea urât. Henry mă implora să vorbesc cu el, să nu fiu supărată.

— îmi pare rău, Anis, îmi pare aşa de rău. E umilitor. Mă detest.

N-am vrut să-l las să mă posede. M-am întors, tulburată, neştiind ce să fac - ce să simt. Tristeţe şi milă, dar nu furie. Ştiind doar că nu pot să fac asta. Nici o plăcere. îi urăsc pe toţi. Idioţii; sunt goi, atât de goi. Proastă dispoziţie şi singurătate. Tânjesc după Hugh şi Huck, am nevoie de ei, de bunătatea lor.

19 februarie 1935

Henry s-a trezit într-o dispoziție gravă. Când m-am întors, în seara aceea, pregătise prima noastră cină acasă. De asemenea, începuse să scrie. Şi ieri era iar într-una din cele mai bune dispoziții poetice, în culmea puterilor sale, revărsând febril pagini în şir din *Primăvara neagră* despre vis - turnând imagini.

între timp, în după-amiaza de după beția lui Henry, mi-a telefonat din nou Erskine şi a venit să mă vadă. Amabil, mai grav, mai profund, încă plin de acea strălucire amăgitoare şi de senzualitate. O voce senzuală.

Am fost afectată în mod neaşteptat de vizita lui - foarte emoționată, mi s-au înmuiat picioarele, mâinile îmi erau ca de gheață, îmi bătea inima. Eram furioasă pe mine însămi. Dar vorbeam febril. Mi-a spus că ceea ce l-a izbit foarte tare în seara în care m-a văzut la operă a fost tristețea din ochii mei. Mă credea tristă, nefericită. Insista pe tema asta. Credea că fac paradă. El vedea confuzie şi haos în ceea ce eu numesc a trăi guvernat de emoții în loc să trăieşti guvernat de gândire. Am ținut un discurs amețit despre curgerea mea, despre revărsare. A plecat spunând că era foarte îngrijorat în privința mea. îmi venea să râd. Am fost răutăcioasă. L-am speriat, povestindu-i cât se poate de brutal despre aventura amoroasă cu tata, chiar l-am speriat şi l-am şocat.

„Oricine se apropie de tine îți simte forța vitală şi sexuală."

încă atât de mare. Am simțit nevoia să mă sprijin de ceva. Când am auzit că pleacă pentru câteva zile într-un turneu de concerte, m-am simțit pierdută. M-a făcut să mă simt slabă. Dar ăsta nu-i decât un artificiu feminin, o toană feminină.

Adevărul este că sunt în plin extaz, într-o continuă beție interioară. Violonista, care vine să-mi ceară ajutorul, mă

stârneşte şi îmi trezeşte interesul. Fierb de idei pentru povestirile *din Alraune*[1], de obsesii (trăiri incendiare), de emoții şi de un simț al miracolului şi al aventurii. Henry mă face pe cât de fericită, pe atât de nefericită. Când stăm închişi în casă amândoi şi el scrie poezii şi discutăm, trăiesc numai în prezent. Nu mă gândesc la dualitate. Le scriu minciuni minunate lui Hugh şi lui Huck. Nu-mi doresc prezența fizică a lui Huck - nici pe a lui Hugh. Când sunt cu Henry sunt liniştită. Mă scaldă în dragoste. O dragoste continuă. Câştigă înțelepciune şi înțelegere. Se apleacă plin de delicatețe asupra muncii mele, asupra ideilor, asupra stărilor mele. Trăiesc într-o atmosferă, o atmosferă fizică. Huck este din nou tărâmul minții. Nu ştiu. Nu ştiu. Nu-mi pasă.

După-amiaza în care l-am văzut pe John (care spune întruna: „De n-ai fi fost soția lui Hugh!“) mi-a dat din nou o stare diabolică. Nimic de-a face cu dragostea. Diabolică. Atunci când am cunoscut-o pe soția lui John, Pauline, la operă - o femeie singuratică, serioasă, căruntă, cu privire adâncă - am fost izbită de teama cu care se uita la mine. Teama pe care o au femeile față de prostituată, de curvă, de actriță, o mare teamă de puterea sexuală. Acum, că nu-1 mai vreau pe John, ştiu că-1 pot avea. Aşa că-1 evit. Nu i s-a întâmplat nimic în ultimii câțiva ani - putrezeşte în confort şi superficialitate americană. A trăit cu Helen, după Lilith, vreau să spun, şi a refuzat alte femei ca să nu fie rupt în două. Recunosc laşul dintotdeauna. L-am simțit tulbu-

1 Figura lui Alraune, inspirată de un film german cu Brigitte Helm în rolul principal, *persona* creată artificial, de o sexualitate vorace, i-a servit lui Anaîs Nin drept simbol în eforturile ei de a prinde trăsăturile esențiale ale lui June Miller. Manuscrisul ei intitulat *Alraune* a apărut în cele din urmă în două variante, ca distilare „poetică" în *The House of Incest* (Paris, Siana Editions, 1936) şi ca nuvelă „umană" realistă, *Djuna,* publicată o singură dată, în prima ediție a volumului *Winter of Artifice* (Paris, The Obelisk Press, 1939) şi omisă din toate edițiile ulterioare revăzute. Un fragment, „Hans şi Joanna", a apărut în *Ana'is: An International Journal,* volumul 7, Becket, Massachusetts, 1989.

rat şi deranjat de întâlnirea noastră, speriat şi crezând că eu eram mai puternică pentru că nu-mi păsa.

Nu pot să-i spun lui Henry, pentru că ar fi gelos.

Richard Maynard îmi telefonează în fiecare zi. Violonista cântă în seara asta la Primărie. După trei discuții cu mine, a cântat cum „n-am mai cântat niciodată în viața mea, gândindu-mă la tine ca la o umbră şi văzându-ți inelul verde strălucind în fața mea".

28 februarie 1935

Bietul Huck - pierdut. A pierdut pentru că nu poate fi mințit. Trăieşte în prea mare viteză din cauza minții lui. Refuză să cedeze ritmului amăgirilor şi al suferinței vieții.

Când s-a întors, eram la gară, ajunsesem foarte devreme. îndoieli. Voi putea să-l las să mă atingă? îi voi suporta săruturile ? Dar vechea dragoste a făcut totulposibil. Am avut o zi foarte plină, până la miezul nopții. încuiați împreună în cameră - conversație, dezmierdări, mese împreună, râsete. Huck *ştia* că mințeam - nu ştia cum. I-am spus că am fost nevoită să-l mint pentru că Henry fusese foarte bolnav, chiar fusese operat. A *trebuit* să stau cu Henry, să am grijă de el. Dar i-am spus lui Huck că n-am putut să-i scriu despre asta, căci l-aş fi îngrijorat, i-aş fi stricat călătoria. Că mila față de Henry era mai puternică decât orice dragoste sau decât fericirea. Ce contează ce i-am spus ? Huck *simțea* întregul adevăr, ştia că pierduse, dar n-o arăta - n-a *ştiut* totul până n-am plecat. Păream fericiți. Ne-am făcut planuri ca eu să petrec jumătate de săptămână la Philadelphia cu el - jumătate la New York -, ne-am făcut planuri să mergem să călărim, să avem o zi de odihnă; am făcut planuri pentru munca lui. Am stat întinşi în întuneric şi am discutat ca înainte, făcând calambururi, glumind. Nu recunoşteam nici față de mine ceea ce acum văd atât de limpede în jurnal - că nu-1 iubesc pe Huck. Mereu Henry. Nimeni în afară de Henry. Credeam că puteam să-l fac

fericit pe Huck în continuare. Dar el, el realizase în timpul călătoriei că trebuia să-i aparțin, că nu putea suporta despărțirea de mine.

Totul se schimbase. Nu-i doream săruturile. Darurile cu care mă copleșea, nu știu cum, nu-mi făceau nici o plăcere. Dar, oh, mila, mila pe care o simt acum, în timp ce scriu, mila care este cauza trădărilor mele. Nimeni nu înțelege asta. Mila care mă face să-i trimit o scrisoare de dragoste, chiar şi azi.

Am plecat de la el la miezul nopții. Știind că, dacă nu-mi accepta povestea despre boala lui Henry şi nevoia lui de mine, atunci totul se sfârşea, pentru că nu l-aş părăsi niciodată pe Henry. Ce teribil de sigură eram de viața mea cu Henry - de faptul că era îndreptățită, în ciuda a ceea ce regret, cumplit, că mi-a dat Huck: înțelegere absolută, dragoste înflăcărată, forță. Am sacrificat totul, şi pe bietul Huck însuşi - bietul Huck - pentru un absolut. Cu toate astea, poate spune şi el, ca şi ceilalți, că în două luni i-am oferit mai multă dragoste şi fericire decât a cunoscut în toată viața lui. Ştiu ce am dăruit: viață, durere, extaz. Ştiu ce am luat: încrederea, încrederea lui în femeie, în dragoste, în filozofia lui. Nu se pot echilibra. Niciodată nu se pot echilibra. Nu ştiu. Acum spune că am fost foarte crudă, că i-am rănit pe toți încercând să *nu* îi rănesc, că l-am lovit în punctul cel mai sensibil.

— Am scris o carte despre adevăr şi realitate; asta ai învălmăşit cel mai mult în mine. Nu mai ştiu acum ce e adevăr sau realitate. Ce eşti ? Un haos. De ce, cum ai putut să-mi scrii atâtea amănunte despre sosirea lui Hugh ?

— Ca să poți să pleci.

Toate astea, cuvintele amare, cuvintele urâte, au venit la sfârşit, după ce a plecat, luni dimineața - a plecat din camera 906 fără o vorbă, luându-şi cu el toate cadourile. Am aşteptat, întrebându-mă, nevenindu-mi să cred că plecase cu adevărat, scriind în jurnal. Apoi a telegrafiat la Adams (nu mie) că avea să se întoarcă. Aşa că miercuri m-am tre-

zit la cinci dimineața, o dimineață mohorâtă şi friguroasă, am mers prin întuneric şi zăpadă ca să ajung în camera lui la şase - oră care avea o anume însemnătate pentru noi (era şase dimineața la Louveciennes când s-a trezit şi a venit la mine în pat. La şase venea la mine în pat în camera 906) -, vrând doar să-i redau încrederea cu un sărut, aşa cum îmi reda mie încrederea Henry, cu un sărut şi un surâs, când mă torturau îndoielile.

Dar Huck era furios, dur. A insistat să facem schimb de inele, să-mi dea valiza înapoi, să nu vorbim, să nu ne dăm explicații. A spus că fusesem, tot timpul, extrem de crudă; că era bucuros că se rupsese de mine; că nu avea nici un regret. Când am auzit asta m-am înfuriat, bineînțeles, dar n-am înțeles ce simțea de fapt decât atunci când a spus:

— Nu pot să trăiesc aşa - fără să ştiu, fără să ştiu niciodată care-i adevărul, plin de îndoieli şi incertitudini, de nesiguranță.

— Doar mintea ta te face să te îndoieşti. Când eşti cu mine nu poți să te îndoieşti, nu te îndoieşti, pentru că atunci *simți* adevărul. (Mint în continuare, de ce ?)

— Aşa e, a zis Huck. Dar o să fii cu mine tot timpul ? Ai văzut cât de insuportabilă mi-a fost călătoria asta.

— Nu, nu pot să trăiesc cu tine tot timpul.

A scuturat din cap deznădăjduit. Mi-a vorbit de un act de autoconservare. Simțea că înnebuneşte cu mine. Atunci i-am spus că înțeleg.

Eram încă distrusă şi suspinam pentru că distrusese scrisorile lui către mine, poeziile, pe adevăratul, tandrul Huck, înțelegătorul Huck. Am fost gata să-l lovesc când mi-a spus, apoi am izbucnit în suspine. Când a vorbit de autoconservare i-am spus, venind spre el:

— Mă bucur că *tu* eşti salvat.

Apoi, suspinând:

— Ce vreau eu să ştiu, ce vreau eu să ştiu e...

— Ce ? a zis Huck, ceva mai blând.

Dar atunci am fugit. Nici acum nu ştiu ce voiam să aflu. Nu ştiu de ce am spus asta.

Deşi nu-l iubeam, depărțirea m-a durut cumplit. Mă gândeam întruna la sensibilitatea lui, la dăruirea lui absolută; îmi aminteam totul, îl regretam, încercam să-mi conştientizez cruzimea. De ce, de ce mă simt întotdeauna nevinovată?

Bietul meu Huck. Iartă-mă.

Au fost momente când era foarte greu să-l iubeşti. De ce vreau întotdeauna să *răspund* iubirii ? Urâțenia lui. L-am iubit prin toată urâțenia lui, aşa cum străpungi o carapace; am iubit un suflet şi o minte, acest omuleț - acest unic omuleț pe care nu-l puteam păcăli.

Câteodată mă gândesc numai la singurătatea lui.

Spiritual, pe a mea o accept. Henry îmi oferă apropierea umană - căldura umană.

I-am spus lui Henry versiunea mea (pentru Henry) despre despărțire.

Dar niciodată n-o să mă mai prefac că iubesc - adevărul e însă că *mă păcălesc pe mine însămi* la fel ca pe ceilalți.

M-am străduit să înving durerea. Ştiu că am îngropat-o, refuzând să sufăr. N-a fost nici o furtună, numai întuneric. Era încă întuneric când m-am întors la Henry din acea stranie vizită la ora şase dimineața, prin viscol. M-am aşezat în pat lângă Henry. Am încercat să dorm. Refuzând să sufăr. Nu, nu. Am plâns destul din cauza altora. La nouă m-am sculat. La zece eram afară, în frigul cumplit, căutând o cameră pentru pacienții mei care nu puteau plăti. Nu pot să vină acolo unde locuiesc sub numele de doamna Miller, fiindcă ei o ştiu pe doamna Guiler. In timp ce mergeam, în ciuda lui Henry, în ciuda dragostei lui, mă simțeam pierdută. Simțeam din nou acelaşi reproş pe care i-l făcusem eu lui Allendy: am venit după ajutor şi nu am avut parte de nici un ajutor, de nici un pic de pace nicăieri. Singurul care *mă cunoştea,* sau putea să mă cunoască, era Huck, iar el a devenit prea confuz, pentru că mă iubeşte.

Nu există nici un adevăr, nici o realitate. Nu putem cunoaşte decât prin sentimente. Mintea noastră ne înşală. Tot ce ştiu e că îl iubesc pe Henry.

în dimineața aceea nu mă puteam gândi decât la șoc, la dependența mea de înțelepciunea lui Huck și la faptul că mă dezamăgise. Cu egoism. A spus că eu l-am dezamăgit. A dat toată vina pe mine.

Henry mă privea în timp ce luam micul dejun.

— Chipul care a lansat o mie de corăbii.

— Nu, am spus, chipul care a deconcertat o mie de psihanaliști.

I-am spus lui Henry că Rank m-a gonit pentru că nu mai voia să sufere din cauza unei iubiri neîmpărtășite. Din nou un adevăr *pe jumătate.*

La douăsprezece m-am hotărât asupra unei soluții. Aveam să iau o cameră la Barbizon Piaza numai două zile pe săptămână - să-mi consult toți pacienții în aceste două zile -, să cheltuiesc doar șase dolari, căci trebuia să am în continuare grijă de Henry și problema era serioasă.

Tot timpul m-am gândit la o scrisoare pentru Huck: „Iartă-mă".

28 februarie 1935

Astăzi, joi, m-am dus la Barbizon la nouă și jumătate. M-am întâlnit cu Richard, care mi-a spus câteva lucruri minunat de pătrunzătoare:

— N-ai putea să-l iubești pe Hugh. El nu e viu. Nu poate nici să trăiască, nici să viseze. încearcă să te urmeze pe tine, în lumea ta de vis, prin astrologie.

— Nu cred că Hugh a eșuat în a mă urma. în astrologie, a ajuns destul de aproape...

Henry, la a cărui fotografie se uita, îi plăcea:

— Are simțul umorului.

L-am întrebat brusc:

— Mă adresez celui de-al șaselea simț al tău: e Rank bărbatul potrivit pentru mine ?

-Nu.

A adăugat:

— Rank e bărbatul pe care l-ai descris în romanul tău - nu Henry. Mă refer la aruncatul bombei şi la amărăciune.

A petrecut o oră întreagă psihanalizând psihanalistul. Pe mine. Apoi au început să-mi vină pacienții, isterici, plângând, sau bucuroşi grație îngrijirii mele. Ironic. Am dat putere unor oameni, trei la număr, care nici nu-şi puteau imagina prin ce treceam.

Toată ziua m-am gândit la Huck, la Henry, tandru, iubitor, gânditor, şi am lucrat bine.

Dar în momentul în care ajung acolo, singură la Barbizon Piaza, camera 2 107, îmi amintesc că Huck spusese: *Creatorul caută să fie singur - el creează în singurătate, pentru că e asemeni lui Dumnezeu.* Eu mi-am creat viața şi am insistat asupra singurătății mele.

Astfel, accept compania altora doar intermitent. Cu tot felul de scuze: unul e nepotrivit, altul nu înțelege, altul nu mă poate urmări etc. Uneori îi nedreptățesc. Pentru că îmi plăcea răutatea lui Henry, aşa cum lui Henry îi plăcea răutatea lui June, aşa cum lui Huck îi plăcea a mea (fiecare exagerând răutatea celuilalt pentru a suferi sau a deveni uman!). Am exagerat-o şi în romanul meu şi am trecut cu vederea schimbarea petrecută cu Henry. Vreme de trei ani m-am aşteptat ca Henry să mă rănească mortal, şi n-a făcut-o. S-a purtat frumos, uman, blând, tandru, sacrificial, fără cusur.

Singurătate. Forță. Mândrie. Am mai pierdut un tată. O, iarăşi nesațul ăsta de un tată, de Tată, de Dumnezeu, Dumnezeul pe care l-am văzut după operație şi pe care apoi l-am pierdut.[1]

Cred că toată ideologia masculină e conținută în parabola prin care Huck explica faptul că voiam să mă întorc

1 Pe când se refăcea după avortul traumatizant al copilului lui Henry Miller, la sfârşitul lui august 1934, Ana'is Nin a trecut printr-o experiență mistică în care „s-a dizolvat în Dumnezeu". Vezi *Incest: From „A Journal of Love"; The Unexpurgated Diary ofAnais Nin, 1932-1934* (San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, 1932), p. 384. [Pentru versiunea românească, vezi *Incest,* Humanitas, Bucureşti, 2002, p. 399. (N. ed.)]

în noapte, de unde venisem, noaptea, când nu puteam să dorm cu el pur şi simplu pentru că sforăia prea tare.

4 martie 1935

Din câte îmi dau seama, şocul plecării brutale a lui Huck - gândul că el *tremură*, atât de îndurerat (s-a dovedit după aceea că într-adevăr tremurase, nu se putuse opri din tremurat, ca un cal de curse), m-a făcut să-i scriu o scrisoare pe un ton protector (simţeam dorinţa de a-1 proteja pe Huck de *voinţa* doctorului Rank). Nu ştiu. Tot ce ştiu e că în zilele acelea, între scena care a avut loc între noi şi împăcarea noastră, am simţit că mă înec. Nevroze, spaime, lacrimi, obsesii, halucinaţii. De ce, de ce nu-mi era Henry de ajuns ? Ce mă făcea să-i scriu lui Huck-copilul, crezând că mă dorea şi că Rank îi distrugea fericirea ? De ce nu puteam să renunţ, pur şi simplu ? De ce mă gândeam la această ruptură cu uşurare: gata cu mângâierile - ca şi cu neliniştea: gata cu înţelegerea ? De ce nu voiam ca el să creadă că trădasem dragostea noastră ? De ce încercam să-i redau încrederea într-o iubire care ştiam că s-a sfârşit ?

El a răspuns: TU: şi eu simt la fel. Şi eu am inima frântă pentru că m-ai forţat să mă port aşa. Nu era creierul meu, nu
erau ideile mele; nu, era fiinţa omenească, era Huck. Asta încă
nu înţelegi tu.

Acum pot să-ţi explic totul fiindcă mi-am pierdut şi mân-
dria şi acum simt că ai înţelege din nou, aşa cum înţelegeai la
început, înainte de a recădea în vechile tale proaste obiceiuri!

TU nu eşti rea, n-ai putea fi niciodată, obiceiurile tale sunt
rele; şi am sperat că dragostea mea - pe care, desigur, nu o pot ucide - te va ajuta să le înfrângi. Faptul că nu s-a întâm-

Scrisoare către Rank: Huck, dragul meu Huck, m-ai implorat să-ți spun adevărul, m-ai implorat să nu mai mint niciodată. în ultimele zile am dus o luptă cumplită cu mine însămi. Ceva s-a schimbat în dragostea noastră. De aceea am plâns când am plecat de la Adams. Dragostea noastră nu mai e aceeaşi. Ceva a fost ucis în ziua în care te-am mințit, în ziua în care m-ai părăsit din cauza minciunii mele. Am ucis încrederea ta în mine, dar tu ai ucis încrederea mea în dragostea noastră sau în femeia-dragoste. Nu ştiu. Nu mai simt la fel. Nu mai simt nici un fel de încredere. Brutalitatea plecării tale a fost un şoc pe care încă nu-1 poți măsura pe de-a-ntregul decât în termenii celuilalt şoc care mi-a blestemat întreaga viață. Nu mai cred în dragostea ta absolută - sau în iertarea ta. Cred că eşti prea puternic (şi eu sunt prea puternică, într-un fel indirect, laş) ca să suporți ceea ce sunt - adică faptul că nu sunt întreagă. Simt că de când am avut şocul am tot încercat să mă retrag şi am reuşit. Amândoi ne-am retras din *durere* — doar că au fost multe lucruri prețioase la care nu am putut renunța. Ca bărbat - amant, soț - ai renunțat la mine când ai plecat, pentru că aveai dreptul să aştepți un răspuns la toată dragostea ta. Eu am plecat ca femeie - amantă, soție - când m-ai rănit neiertându-mă; pentru că acum ai devenit pentru mine, în mod iremediabil, tatăl sever, neiertător. Lucrul la care nu am putut renunța, dragul meu Huck, a fost înțelegerea pe care o avem unul față de altul - singura uşurare în blestemata noastră viață singuratică - şi dorința mea de a-1 ține în viață pe Huck - atât de multe lucruri în afara dragostei bărbat-femeie. Nu mă mai simt femeie în fața ta, Huck. De când am avut şocul, ți-am spus, a murit femeia, a murit dorința,

preună - toate astea sunt posibile, nu însă şi dragostea bărbat-femeie. Spuneai în dimineața aceea, la şase, că nu mai poți trăi în nesiguranța asta. Totul la mine e înşelător, pentru că nu e întreg. Vreau să te salvezi de mine, crede-mă. Vreau să te salvezi, din cauza naturii iubirii mele pentru tine. Mă gândesc neîncetat la tine. Dacă mă urăşti pentru asta - pentru că te-am dezamăgit ca femeie - atunci răneşte-mă din nou, pedepseşte-mă, fă orice te poate ajuta. Dacă transmutarea dragostei noastre în înțelegere te doare mai puțin, vreau să fac asta împreună cu tine. Nu am putea fi fericiți împreună, dragul meu Huck, pentru că tu eşti absolut şi ai o voință puternică. Ființa ta este măreață, strălucitoare, generoasă, merită să trăieşti pentru ea. Tu ai, mai mult decât oricine altcineva, dreptul la o dragoste *absolută.* Eu sunt, în dragoste, incapabilă de aşa ceva. Sunt infirmă. Am venit la tine ca infirmă. Tu ai încercat să trăieşti o viață ideală cu o infirmă - să treci cu vederea defectul, boala. Iartă-mă că te-am dezamăgit, că nu am reuşit să mă potrivesc visului tău. Nu am cunoscut pe nimeni care să merite mai mult fericirea. Eşti generos, ai sentimente atât de profunde, o minte atât de bogată, un umanism atât de frumos - ai totul. Vreau să fac orice îmi ceri, să te ajut să mă uiți cu totul, şi acest lucru este posibil dacă îl facem fără amărăciune. Uitarea prin voință, cum ai încercat tu ultima dată, n-ar face decât să

5 martie 1935

Şi acum, acum sunt din nou însărcinată! Noapte de tortură. Coşmaruri. Huck îmi întoarce spatele. Eu l-am izgonit. Nimeni nu vrea să mă opereze. Teroarea anestezicului. Mama spune că ar trebui să păstrez copilul. Trebuie să fac cezariană.

Huck îmi telefonează să-mi spună că înțelege şi mă iartă - zice să mă duc să-l văd mâine. Nevroză. Din nou durere. Mereu tragedie. Să dau forța mea altora. Am nevoie de un tată! Am nevoie de un tată!

Sunt încă un copil, sau femeia rămâne mereu un copil ?

Ii spun lui Henry: „Mă sprijin pe tine". Este încântător de tandru - divin de tandru -, dar nu simt nici o forță acolo.

Nici în mine nu este nici o forță. Lumea mea se prăbuşeşte prea uşor.

împăcarea cu Huck - bazată pe compasiune ? Discuție pe întuneric. Din partea mea, isterie, plânsete. El a spus:

— Minciuna m-a făcut să mă îndoiesc de dragoste.

— Minciuna a fost spusă din dragoste. Toate minciunile mele au fost spuse din dragoste. Eu sufăr de nebunia protecției - vreau să protejez.

— Tu nu eşti rea, obiceiurile tale sunt rele.

A spus că era revolta lui Huck împotriva psihanalistului atotînțelegător, atotiertător.

Ne-am spus mai târziu, râzând, că nu regretăm.

Am zis:

— Psihanaliza este un proces artificial. Ea grăbeşte obținerea înțelepciunii. Nu putem trăi din înțelepciune. Biologic însă, viața continuă să evolueze în propriul ei ritm. Psihanaliza nu este decât o altă formă de idealizare. Tu m-ai psihanalizat - sau m-ai creat -, apoi ai vrut să mă potrivesc imaginii tale ideale - potențiala eu, creația *ta* - şi propriei tale imagini (insistența lui asupra faptului că suntem suflete gemene).

Aseară am spus: „Psihanaliza oferă o perspectivă asupra eului potențial. Şi false speranțe".

Ii scriu lui Eduardo: Am fost victima încă unui episod psih-
analitic. O astfel de relație se sparge brusc, ca un balon de să-
pun, când e confruntată cu încercările vieții reale. Nu mai există
pasiune.

Ciudat. Când mi-am pierdut pasiunea, am început să-l văd pe Huck din *afară.* Urâțenia, vulgaritatea lui. Pe dinăuntru, un suflet şi o minte atât de frumoase. Exteriorul însă e respingător.

Soarele străluceşte pe ce scriu. Dar mă simt ciudat - un pic nebună şi parcă slăbită. Sânii mi s-au umflat şi mă dor.

Când s-a întors la mine, Huck nu mi-a înapoiat inelul dragostei, ci mi-a dat un ineluş mic din argint pe care mi l-a luat din New Mexico, cu două turcoaze mici, pe care îl numeşte inelul gemenilor. Mi se potriveşte pe degetul mic - pe degetul copil. El ştie întotdeauna. El ştia că, pentru

14 martie 1935

Vizită la Philadelphia - după ce mi-a telefonat Huck să-mi spună că înțelege totul. Un Huck spăşit, purificat, cast. Eu, cu privirea fixă a zilelor mele de nevroză, hotărâtă să-i spun: „Nu te mai iubesc". El, întrebându-mă ce vreau. Răspunzând, la toate neliniştile mele, „o să am eu grijă de mama ta şi de Joaquin". Eu însă arătându-i că nu vreau să trăiesc cu el zi de zi, că încă îl iubesc protector pe Henry şi trebuie să-i fiu alături şi să-mi țin promisiunea că mă voi mărita cu el. Ne-am epuizat vorbind. Huck accepta totul. I-am spus că femeia a murit. Şi femeia, într-adevăr, murise.

(Umezeala dintre picioare descrisă ca o dorință care apare după plâns sau în timpul lui - o excitare sexuală, cea mai profundă apropiere de masochismul pur experimentată vreodată. După scena dintre noi, Huck m-a atins acolo şi a

spus: „Ei, vezi, vezi, femeia nu e câtuşi de puţin moartă!" A luat asta în mod fals drept dorinţă, iar eu am fost atât de surprinsă încât nu am înţeles semnificaţia întâmplării decât astăzi, pe când copiam această scenă din jurnal.)

Apoi, aşa cum am făcut şi în alte împrejurări, am adâncit problema, făcând-o să pară mai subtilă, am anulat graniţele, am estompat albul şi negrul. Toate contururile definite, problemele, deciziile, alegerile topite într-un vis mai vast - în miracol. L-am încântat cu o mare de vorbe, ne-am lărgit şi extins întreaga viaţă, el şi-a slăbit strânsoarea, a redevenit cosmic, înţelegerea lui s-a lărgit, s-a extins. Am vorbit până ne-am cufundat în iluzie şi miracol, până am ieşit din realitate. Am stat de vorbă în întuneric. Ceea ce nu am spus atunci, pentru că am înţeles abia mai târziu, a fost: eu nu vreau realitatea (viaţa cu tine) pentru că nu vreau tragedie. Eu vreau doar miracolul.

Cuvântul *sublimare* aplicat aici nu este de ajuns. Este o ieşire din comun, este o înălţare, o expansiune, o evadare din insolubil şi urât. în fine, am plonjat pe un nou tărâm, ridicându-ne chiar dincolo de umorul lui evreiesc, în creaţie. El a recunoscut că, în calitate de creator, îşi dorise ca eu să fiu ceea ce el voia. Atunci când n-am plecat cu el în sud, s-ar putea să fi fost din cauza iubirii mele pentru Henry, dar s-ar putea la fel de bine să fi fost pentru că simţeam că trebuia să fug de posesivitatea lui. Nu i-aş mai fi putut suporta multă vreme intensitatea, forţa cu care mă strângea în gheare. El a înţeles toate astea. Dacă ruptura m-a făcut să fiu conştientă că aveam nevoie de el, mi-a arătat şi că, din nou, ca să-mi fiu fidelă mie însămi, minţisem; minţisem pentru că... nu ştiam de ce, dar nu aveam să plec în acea călătorie cu Huck. (Văd acum că fidelitatea faţă de mine însămi şi fidelitatea faţă de dragostea mea pentru Henry erau unul şi acelaşi lucru, dar că fidelitatea faţă de mine însămi era un lucru pe care i-1 puteam spune lui Huck şi avea să-l rănească mai puţin, pentru că este o nevoie cosmică mai profundă!)

Oricum, el îmi respectă integritatea. Metodele mele sunt contorsionate, strâmbe, necinstite, dar adesea pentru că

acționez pe baza unui instinct afectiv pe care nu-l pot explica în mod corect la momentul respectiv.

De atunci, am mai fost la Philadelphia. Dacă, spre a evada din rolul meu de femeie, am transpus din nou dragostea noastră pe un tărâm imaginar, stârnind creatorul din Huck şi oferind artista din mine, nu am făcut decât să îmbogățesc această dragoste. Huck începuse deja să scrie o prefață la jurnalul meu din copilărie.[1] I-am dat jurnalul să-l citească - după ce a scris prefața! I-am vorbit mult despre munca mea. Lucrasem la câteva pagini din *Alraune.* I-am trezit interesul față de scrisul meu.

In prima noapte la Philadelphia nu am simțit nici un fel de pasiune, dar Huck era fericit. Mai târziu, în tren, am simțit o imensă pace. Simțeam că evadasem din nou din realitate, că adusesem relația în ambianța pe care o doream şi că temperatura va fi păstrată de absențe, care lasă visul să crească proporțional cu realitatea. In timp ce suntem departe unul de celălalt ne țesem iubirea, construind în jurul ei. In prezența continuă proporțiile se pierd, Huck devine un soț obişnuit preocupat numai de fapte din viața mea şi de gelozie. In orice caz, nici o tragedie, nici o victimă, nici o violență. Asta e ceea ce-mi doresc, acum ştiu. Huck m-a pierdut când a încercat să mă facă să mă rup de Hugh şi de Henry.

Visul. M-am gândit mult la acest subiect, la cum am transformat viața lui Henry într-un vis, şi cum numai asta

1 Ana'fs Nin şi-a început jurnalul, inițial scris în franceză, în 1914 când, la vârsta de unsprezece ani, a plecat în „exil“ la New York, după ce tatăl ei a părăsit familia. O versiune prescurtată în limba engleză - *The Early Diary of Anais Nin (Linotte) (1914-1920),* cu o prefață de Joaquin Nin-Culmell - a apărut, pentru prima oară, în 1978 (Harcourt Brace Jovanovich, San Diego), deşi Henry Miller încercase de mai multe ori, încă din anii '30, să aranjeze publicarea ei. Textul complet în limba franceză a fost publicat de Editions Stock la Paris, în 1979, în două volume. Prefața lui Otto Rank nu a fost folosită niciodată, deşi a apărut, în cele din urmă, în *Anais: An International Journal,* volumul 2, Becket, Massachusetts, 1984, pp. 20-23.

inspiră creaţia, numai asta hrăneşte artistul - cum, dacă l-aş fi transformat pe Henry în soţ, aş fi ucis visul.

Şocul a făcut ca totul să redevină ireal, deşi ciudat e că ultima dată când l-am văzut pe Huck am simţit o excitaţie sexuală şi am putut să-i răspund - dar acum ştiu că a fost o reacţie la pasiunea lui intensă. Eu, una, nu am nevoie de prezenţa lui, nu tânjesc după trupul lui aşa cum tânjesc după al lui Henry. Şocul a pornit un proces de sublimare şi visul a fost reinstaurat, deviat în creaţie.

Una dintre discuţiile noastre în întuneric, chiar în acea sâmbătă după-amiază a întoarcerii lui din sud, a fost despre mândria creatorului - despre izolarea lui voită. Despre nevoia lui de a crea singur, aşa cum Dumnezeu creează singur. Nevoia lui, aşadar, de minciuni, care sunt o creaţie şi care provoacă separarea lumii lui de lumea celorlalţi oameni (eu am spus asta). Minciunile mele sunt o creaţie. Am scris, în *Alraune:* „Cel mai rău la minciuni este că ele generează singurătate". Greu de supus această mândrie şi autosuficienţă. Acum Huck le-a supus. Spune că ce fac eu este întotdeauna bine pentru noi. In momentul în care viaţa noastră era pe cale să devină una de soţ şi soţie, eu am plecat (pe când el se afla în sud) şi m-am întors la propriul eu, pentru că am reînceput să creez, am reînceput să scriu.

în acelaşi timp, când eu şi Henry trebuie să alegem între viaţa noastră ca soţ şi soţie şi scrisul nostru, o viaţă liberă şi plină de strălucire, alegem viaţa de vis, şi nu pe cea umană.

Acum câteva zile Henry intrase în conflict cu pragmatismul şi valorile americane. Se revolta împotriva compromisurilor, se simţea înfrânt şi panicat în faţa eşecului încercării noastre de evadare. A trebuit să-l curăţ de nelinişte, pentru prima oară fără să sacrific ceea ce doream, ci vrând şi eu să trăiesc ca artist, fără să creez tragedii în care mă sufoc. Şi eu eram la fel de chinuită când, pentru a trăi o viaţă adevărată cu Henry, o viaţă de zi cu zi, eram pregătită să sacrific trei sau patru oameni şi să mă scufund cu el în

monotonie! Viața în New York într-o singură cameră, noi doi luându-ne slujbe obişnuite, gătind, necălătorind. Nici un pic de libertate. Scriind înconjurați de aceste lucruri, printre oameni găunoşi, într-un oraş mare, care funcționează mecanic. Mama şi Joaquin răniți, Hugh rănit, Huck rănit. Cealaltă cale: iluzia, visul, fecunditatea vieții ca artişti - adică nu viața aşa cum o văd ceilalți, ci o viață mai profundă. Henry şi cu mine nu am fi putut trăi mai profund decât am făcut-o în toți aceşti ani. Vreau visul. Şi Henry vrea visul.

In autobuz schimb inele în loc de stații! Ba îmi pun inelul indian de cincizeci de cenți pe care mi l-a dat Henry, ba îmi pun inelul cu două turcoaze, pentru că mă voi întâlni cu Huck la Barbizon. Sau port inelul pe care Freud i l-a dat lui Rank. Sau inelul cu blazon al tatălui meu!

Insă am înapoiat toate darurile. O parte a basmului a fost ucisă. Nu mai sunt daruri reale. Sunt ca nişte costume pe care le îmbrac pentru un rol, pe care mi le pun când mă duc la Philadelphia. Faptul că Huck le-a putut lua înapoi când s-a înfuriat - asta mi-a ucis credința în ele. Au devenit ireale. M-am detaşat de ele. Nu-mi mai sunt dragi. Cândva le-am iubit: rochia roşie brodată, rusească, inelul, brățara şi cerceii cu turcoaze, cutia de argint cu turcoaze, port-țigaretul de jad, şalul spaniol roşu, cămaşa de noapte din dantelă, neglijeul din catifea neagră, tabachera persană, caseta din piele pentru instrumente de scris, scoica, floarea de mare, acvariul în sticlă, lenjeria din tul, sandalele auriu cu argintiu.

De reținut importanța faptului că nu-mi pasă de calitatea materialelor, de valorile permanente, de nestematele veritabile, de argintul şi aurul veritabile, de mahon, de lemnul solid, de calitatea rochiilor, a lucrurilor - nu sunt importante. Totul doar de efect, ca pe scenă. Mă mulțumesc cu bijuterii false, cu lemn lăcuit, cu pereți zugrăviți, cu imitații de lemn. Exact ca decorurile de scenă. Sau costumele de scenă. Totul la Louveciennes, dacă te uiți bine, este ieftin, dar frumos. Mă interesează efectul, iluzia.

Când Huck le-a luat pe toate și le-a ținut la Philadelphia, au devenit ireale, la fel ca veșmintele și bijuteriile pe care mi le pun pentru un rol.

Către o pacientă: Port batista pe care mi-ai dat-o și mă gândesc la tine. Când ne întâlnim în viața reală ne e greu să comunicăm. O parte din tine pare distantă, retrasă, deși sunt sigură că tu nu vrei asta. Deconcertant este că atunci când îți citesc cartea simt că îți înțeleg emoțiile și sensibilitățile. Și apoi încerc să ajung la tine, să vorbesc cu tine, prin intermediul limbajului artei tale, care îmi este atât de familiară. Dacă ți-am înțeles emoțiile, complicațiile și subtilitățile de artist, mi se pare că ar trebui să ne înțelegem și ca ființe umane. Am vrut să-ți dau să citești romanul meu din același motiv. Mi se părea că prin roman mă puteam adresa ție, puteam vorbi cu tine. Vei găsi în roman două femei care se tem să comunice una cu cealaltă ca să nu creeze o impresie greșită, ca să nu dezamăgească sau să eșueze în a se arăta așa cum sunt cu adevărat. Amândouă suntem actrițe, nu în sensul rău, acela că simulăm ceva ce nu simțim, ci în sensul că putem trece prin transformări și roluri atât de diverse încât uneori nu știm pe care să-l prezentăm lumii sau una alteia. Cea mai mică stânjeneală sau nesiguranță (teama de a fi înțelese greșit sau criticate) ne aruncă într-o atitudine nefirească. Tu pari retrasă și totuși simt că nu ești. Iar eu, deunăzi, s-ar putea să fi părut de asemenea ceea ce nu

Am complotat, am mințit, am tiranizat, am luptat, până când am ajuns la adevărata mea dorință: viața cu Henry. Să-l ating, să-l sărut, să-l mângâi pe Henry, să stau culcată lângă el - Henry şi ambientul nonintelectual lent, senzual din jurul lui. Henry şi râsul lui, veselia lui, letargia lui. Mese cu Henry. Duminici cu Henry. Filme cu Henry. Henry scriind, în timp ce eu citesc ce scrie. Henry redactând manuscrisele mele.

Huck - departe, unde nu sunt nevoită să-l sărut, să-l ating sau să mă culc cu el. Huck, înțelegerea lui, activitatea lui mentală, ambientul lui mental. Huck, căruia îi scriu, cu care vorbesc de la distanță!

Hugh - departe, muncind cu plăcere, bucurându-se de noul său sine artistic (pictează) şi gândindu-se la mine, credincios mie, dându-mi cel mai prețios dintre daruri - libertatea mea -, mereu întorcându-se la mine, dar neajungând încă.

Sunt fericită astăzi. Sunt un tiran. Huck mă vrea pentru totdeauna, sunt sigură, şi e trist că nu poate primi asta, dar tot pot să-l fac mai fericit decât ar putea oricine altcineva. Henry e singurul satisfăcut.

Sunt fericită, egoist, tiranic fericită.

Stau puțin în pat la Barbizon, camera 2 107, pe o cuvertură ruginie; covor, birou şi scaune ruginii. Radioul este deasupra capului meu. Grădina japoneză e pe măsuța de toaletă. Camera e strâmtă, catifelată, ca un pântece. In cutia de tablă încuiată se află jurnalul meu, *Incest.* Pe masă, manuscrisul lui *Alraune* şi două scrisori de respingere de la Simon and Schuster, pentru *Chaotica*[1] şi jurnalul copilăriei, cu prefața lui Rank. Scrisoare de la tata: „Nu puteam să-ți scriu fără să-ți fac morală, şi nu voiam să-ți fac morală". Oglinda de mână a lui Hugh, pe care mi-a dăruit-o cu o poezie.

1 Aparent, o primă versiune a nuvelei *The Voice,* care a intrat în volumul *The Winter of Artifice.* Anaîs Nin îşi botezase locul de muncă, unde primea pacienți pentru psihanaliză, „Hotelul Chaotica".

De câte ori mi se ia ceva, de câte ori pierd pe cineva sau ceva, de câte ori trebuie să mă despart de ceva sau de cineva, reacția mea e creatoare. Huck a remarcat că atunci când l-am pierdut pe tata, am devenit tata; când mă dezamăgeşte Henry, devin scriitoare; când mă dezamăgeşte Rank, devin psihanalist. Totul trebuie înlocuit şi recreat. Totul trebuie să iasă din mine şi să fie totuşi eu, să fie parte din mine. Eu creez tot ce e perisabil, evanescent, înşelător. îmi creez autosuficiența, siguranța de sine, autofecundarea. Dar pentru că sunt femeie, nu vreau să trăiesc fără nevoi. Şi continui să am mari nevoi. Nimic nu înlocuieşte viața sau dragostea. Am avut nevoie de un tată; am avut nevoie de Henry; am avut nevoie de protecția lui Hugh, de loialitatea lui, de credința lui; am avut nevoie de înțelegerea lui Rank; am avut nevoie de scrisul lui Henry; am avut nevoie de echilibrul tatălui meu; am avut nevoie de dragoste. Cumplite, imense, devoratoare, cutremurătoare nevoi. Viața mă forțează să previn şi să tratez nevoile - să fiu un cosmos în sine: bărbat, femeie, tată, mamă, amantă, copil. Toate rolurile!

Ce extenuant!

Astăzi sunt fericită. Singurul trist e Huck - dar până şi Huck e fericit pentru că, aşa cum spune el, i se întâmplă atât de multe lucruri, atât de multe! Atâtea schimbări, atâtea emoții, atâtea extaze, atâtea experiențe! Trăieşte! Viața include durere. Este imposibil să-ți trăieşti viața fără durere.

îl ajut pe Hugh bancherul - îi psihanalizez şefii, ca să-l scap de temeri, de timidități, de închipuiri, pentru el îi umanizez şi pe vicepreşedinți!

Henry, rămas singur într-o seară, se teme să nu mă piardă. Dacă, dacă ar fi din nou înghițit de monotonie, de spații îngrădite, de sclavie! Dragostea lui pentru mine este egoistă, ca a mea pentru Hugh.

împing dorința şi viața sexuală a lui Huck în fundal, prin magia vorbelor.

Simbolismul culorilor, culorile de când eram fetiță. Cum am învățat de la mama, albastru pentru minte şi spiritualitate. Am ales corai şi turcoaz în studioul din Boulevard Suchet, şi negru. Apoi portocaliu, verde şi negru la Louveciennes (de la corai la portocaliu - expansiunea unui sentiment primitiv).

Cu June şi pentru June am adoptat, scurtă vreme, violetul. Culoarea nevrozei şi a morții.

Am venit la New York în alb şi negru. Am purtat la primul sărut al lui Rank. Albastru pentru fidelitate!

După Rank, şoc - am tânjit din nou după violet: moarte. Şi haine bărbăteşti: pentru a-1 suplini pe Rank şi a nu mai avea nevoie de el.

Huck extrem de impresionat de ceea ce am scris în jurnal despre minciuni: „iluzii de basm“ (într-un discurs ținut Iui Henry într-o după-amiază, în grădină, la Louveciennes, după episodul cu tata)[1].

Sâmbătă m-am destrăbălat la cumpărături. Mi-am cumpărat o rochie turcoaz şi bijuterii cu imitații de turcoaze. Am închiriat un radio pentru Henry (substitut al cadoului de la Huck, pentru a mă detaşa de cadourile lui).

Ca metabolism: Henry e prea încet şi eu sunt prea rapidă. Toți căutăm alchimie umană pentru echilibru. Eu am nevoie să fiu încetinită şi Henry are nevoie să fie grăbit.

Acum caut (prin medicamente) să fiu încetinită în mod natural, fără să am nevoie de Henry!

1 „Când am spus o minciună a fost un *mensonge vital, o* minciună dătătoare de viață", amintea Anais Nin la data de 5 august 1933. „Nimeni nu mi-a fost recunoscător pentru minciuni. Acum vor şti adevărul. Şi crezi că lui Hugo [Hugh] o să-i placă ce am scris despre el mai mult decât ce i-am spus sau am sugerat prin eschivările mele ?“ [Vezi *Incest,* Humanitas, Bucureşti, 2002, p. 255. (N. ed.)]

Doctoria care mi-a fost pescrisă pentru menstruația întârziată (toate simptomele unei sarcini) trebuia să dea rezultate într-o săptămână, dar după două administrări şi-a făcut efectul cu câteva minute înainte ca Huck să sosească de la Philadelphia (aşa cum avortul a devenit realitate când s-a întors de la Londra).

In discuțiile cu Huck mă obosesc foarte tare explicațiile lui nesfârşite. Nu poate ignora nimic, nu poate lăsa nimic la voia întâmplării. Viața lui înseamnă în principal analiză. Simt inevitabil nevoia să mă distanțez de intensitatea explicațiilor lui. Tot ce facem sau ce spunem poate fi explicat, deşi din fericire asta nu ne împiedică s-o facem sau s-o spunem. Mă inspiră şi mă stimulează, dar trebuie să scap.

Vineri, când a venit, Huck tremura de intensitate şi bucurie.

Am trecut pe lângă un magazin de chilipiruri şi am cumpărat un jurnal superb legat, la un preț de nimic. Jurnalul a renăscut, datorită marelui entuziasm arătat de Rank față de el, ca document uman.

> *Entr'acte:* Analiza violonistei, pacienta mea favorită. (O iubesc.)
>
> *Către Richard (care îmi scrie: „Sunt într-o ceață densă cu privire la cum te-aşputea găsi"):* Neînțelegerea nu ți se datorează ție, ci faptului că, indiferent cât de inteligentă aş deveni, nu am nici un control asupra stărilor mele. Văd fiecare zi prin prisma unei stări de spirit care rămâne un element schimbător şi incert. Din fericire, starea predominantă în această Coney Island a stărilor, care sunt eu, e un sentiment de mirare, frumos, magie, miracol. După cum am spus: când încercai

ranjează atât de tare să ai ca partener un vulcan, Coney Island și cascada Niagara la un loc ? Suntem de acord asupra esenței, a nucleului. Detaliile, care sunt interesante pentru artist - mă refer la culoare, fapte dramatice, experiențe, moduri de exprimare - diferă. Dar e distractiv, cred eu. La urma urmei, a opune puțină rezistență face jocul mai interesant. Stimulente - nu hipodermice (adică sedative).

Astăzi sunt fericită. Astăzi este Soarele. Te deranjează stările de spirit care sar ca greierii, privitul printr-o altă fereastră de fiecare dată? Totul este, din punct de vedere mental, un joc de puzzle, nu-i așa ? Te deranjează atât de tare să nu poți fi prea sigur sau ca eu să nu fiu prea exactă ? Știi că în poezie și în viață ceea ce contează este extazul, iar extazul este uneori un pic difuz, ca beția. E amuzant să lași lucrurile să se întâmple, să le lași să curgă. Aranjamentele, ordinea, sinteza creativă vor veni întotdeauna. Chiar în viață, în natură, este mereu un pic de dezordine, un pic de capriciu. Te deranjează ? Se datorează bogăției excesive a materiei.

Va trebui ca lucrurile despre care nu am fost în stare să scriu să rămână pierdute. Acum nu mă mai pot întoarce. Pe mine nu mă interesează decât prezentul. Starea prezentă este totul pentru mine. Extazul momentului. Zi de zi. Plenitudinea fiecărei zile este uluitoare. Ieri, femeia de la magazin care mi-a împrumutat o eșarfă lungă, pentru că singura mea rochie de seară s-a pătat într-o noapte, când Henry era plin de dorință,

Ciorapi remaiați cu douăzeci şi cinci de cenți bucata. Scrisoare către tata: „Te rog, admiră-mă - tu eşti singurul care nu e mulțumit de mine. Te rog, fii un tată indulgent". Radioul mergând. Țigări Old Gold. Note de psihanalist despre violonistă. îmi dă primii bani pe care i-a câştigat vreodată, într-o zi o s-o descriu pe de-a-ntregul. Va fi una dintre prietenele mele. Am plăcut-o din prima clipă. Sărurile de baie de la Eduardo s-au terminat. Sandalele mele de la Paris s-au uzat. Am aruncat mănuşile de la Paris. L-am citit pe Hemingway şi mi-a plăcut sinceritatea lui. A plătit pentru ea. *House oi Incest* creşte frumos. în fiecare zi țes şi rețes un nou plan care o modelează, o reface. Dar ea conține cheile tuturor misterelor. Huck spune că jurnalul copilăriei a fost o scrisoare către tata, pentru că semnam de fiecare dată. Scriu cu un stilou dăruit lui Joaquin, gravat cu numele lui, pe care el mi l-a dat mie. Nişte fotografii bune ale mele, făcute pentru Huck şi cu Huck, trimise lui Hugh şi date lui Henry. Frances Schiff s-a dus la culcare; [Richard] Osborn a înnebunit şi a fost internat într-un sanatoriu; prietenii lui Henry sunt toți morți; scrisorile lui Huck, atunci când nu sunt înecate de dragoste, sunt o algebră abstractă a emoțiilor umane. Eduardo se bâlbâie în bilete scrise cu răsuflarea tăiată, dar afecțiunea dintre noi e solidă şi statornică. Mama nu s-a măritat cu [Senor] Soler în Mallorca. Joaquin nu a părăsit-o pe mama când a venit aici singur, ci a realizat că nu poate trăi fără curajul ei.

Nu vreau să-mi petrec un an din viață rescriind cartea lui Rank despre incest. Vreau să-mi scriu propriile cărți. Eu sunt scriitoarea şi artista pentru Rank - aşa cum Henry a fost scriitorul pentru mine şi în locul meu. Dar acum vreau să fiu eu totul. Vreau să fiu o lume întreagă prin mine însămi, pentru că - ei bine, pentru că aşa am chef. Am chef să joc toate rolurile.

Când îmi trimit pacienta dansatoare să danseze, simt că aş putea s-o fac şi eu, mi-ar plăcea s-o fac. Când îmi trimit pacienta actriță să joace, simt că mi-ar plăcea să joc. Când violonista cântă la vioară eu sunt cea care îi insuflă muzica, mă

revărs în toate aceste lucruri, dăruind psihanalizei mai mult decât dăruiesc alții, forța mea, creativitatea mea.

Dar să mă concentrez. Mă concentrez asupra poeticei *Alraune.*

Jurnalul însă - jurnalul meu, sunt atât de fericită că te-am găsit din nou. Uneori, între doi pacienți, o însemnare fugară este de ajuns. Este lumea mea, egoul meu. Mărturisit, recunoscut, sincer. Nu-mi va mai fi ruşine de el, nu-1 voi mai ascunde, nu-1 voi mai înfrumuseța.

Mă gândesc la asta când spăl vase împreună cu Henry. Sunt fericită pentru că Henry a mai scris poezie, la fel de bună ca primele pagini din *Primăvara neagră* de la Louveciennes, şi i-am spus ce simțeam despre visul renăscut, care făcuse posibil scrisul de intensitatea asta. Mă bucur şi mă amuz când mă gândesc la ce ar spune Katrine Perkins dacă m-ar vedea spălând vase cu Henry, şi Bill Hoffman, cu majordomii şi portarii lui cu mănuşi albe, şi Patrick, şoferul familiei Wolfe, şi toți cei care cred că sunt minunată, fragilă şi regală! Şi dragostea asta romantică pentru Henry, apărarea lui Henry. Surâd în timp ce frec tigăi, şi mă minunez. Nimeni nu ştie unde sunt când plec de la Barbizon Piaza. Spun că sunt la Forest Hill, la familia lui Hugh. Hoffman mă roagă să joc golf şi să merg să călăresc. Huck mă aşteaptă cu colivia lui de aur. Cumpăr mănuşi de şaptezeci şi nouă de cenți şi violonista spune: „Este cel mai frumos lucru care mi s-a întâmplat vreodată. Mă simt bine, dar mi-e teamă să nu mă goneşti". Are o atitudine religioasă față de psihanaliză. Am hotărât că dacă psihanaliza este o seră, o accelerare a dobândirii înțelepciunii şi a dezvoltării, experiența de viață trebuie oricum trăită până la capăt, complet, în ciuda ei; tot ce este trăit în imaginație este otravă. Ii spun violonistei să se ducă în Italia şi să-şi trăiască sfârşitul iubirii ei pentru violonistul italian, chiar dacă acum ştie că iubirea nu e reală, că e muribundă. Eu neg de fapt valoarea înțelepciunii ca forță vitală. înțelepciunea trebuie folosită numai pentru a învinge

moartea, ruina sau tragedia, dar nu ca substitut pentru viață. Sunt pentru trăirea plenară a greşelilor, a erorilor. Sunt împotriva accelerării artificiale a procesului de creştere. Să ajuți numai în fața unui obstacol, să sari când călărețul s-a împotmolit.

Țin discursuri elocvente pentru a anima, a inspira. îmi dau mie însămi foarte multă bătaie de cap.

Nu sunt scriitoare sau artistă, ci scriitoare de jurnal, *documentaire.* Am acceptat. Jurnalul e opera mea principală. Post-mortem. Câteva scrieri minore: *Alraune* şi *Chaotica.*

Credința mea în Henry ca scriitor este absolută. Toți ceilalți se înşală. Dar eu mai ştiu şi că Henry nu ar fi fost scriitor fără mine. Iluminarea interioară şi poetică a vieții lui a venit prin mine.

21 *martie 1935*

Plouă. Mă îmbrac încet, mă urnesc greu, pentru că la ora unu iau trenul spre Philadelphia şi nu vreau să-l părăsesc pe Henry. E ca şi cum ai părăsi soarele, marea, hrana, sexul, visarea sau vinul pentru geometrie. Deşi Huck e plin de pasiune şi emoție, nu asta vreau de la el. Tânjesc după sosirea lui Hugh, ca să fiu salvată de Huck, de *nopțile* cu Huck.

Ştiu că merg prin viață ca un om beat. Sunt beată de iluzie. Dar oricât de beată aş fi, sunt lucruri pe care nu pot să nu le văd, lucruri feroce de reale. închid ochii şi mă învârtesc, mă învârtesc. Mă învârtesc, cred, trăiesc febril şi agitat, mă înalț în extaz, dar tot timpul realitatea mă priveşte fix, cu ochi urâți. Ştiu că dacă deschid ochii voi fi insuportabil rănită de urâțenie.

Când l-a văzut pe Rank, Joaquin a fost copleşit şi cuprins de disperare: „O, câtă urâțenie, câtă vulgaritate". Henry spune: „Un tip cât se poate de neatrăgător". O autoare scrie: „Am văzut un omuleț urât, cu dinții stricați". Cât am su-

ferit, câtă silă mi-a fost de respirația lui urât mirositoare şi de transpirația lui continuă. Este tot timpul înfierbântat şi apoplectic. înghite hrana vorace şi totuşi fără a-i simți gustul. Mi-e groază să mă duc acolo, să fiu închisă cu el într-o cameră o zi şi o noapte. Nu mă lasă să dorm. Mă grăbeşte când mănânc.

Banchetul intelectual mă va ține pe linia de plutire. O orgie de idei. Şampania înțelegerii. Ceea ce m-a sedus este creația lui, „Dr. Rank“ - nu bărbatul. Uneori se temea de asta: „Sunt ca un om bogat care se teme că este iubit pentru banii lui“ (pentru că este „Dr. Rank“) - şi chiar ăsta e adevărul.

Creație. Forța creației omeneşti - dar, o, tragedia omului! Simțeam compasiune pentru Huck-copilul; compasiune pentru bărbatul atât de singur în lumea de cărți pe care a creat-o. Pentru fiecare lucru pe care l-am trăit (Tema dublului, Donjuan, Incest, Adevăr&Realitate) el a scris câte o carte! în cărți şi-a trăit dublul lui, Don Juan-ul lui, incestul lui. El aparține cărților, locul lui e printre ele. Acolo e măreț. în viață e comun, vulgar, urât, imposibil.

Sunt încă în epoca tumultului: Coney Island şi cascada Niagara. Aşa vreau să fiu. Nu vreau să stau pe loc. Să joc şah cu explicații şi să stabilesc un orar (Unde te duci ? mă întreabă Richard) şi un itinerar. *Voyage sans billet de retour.*

Stau sub casca de uscat părul, cu unghiile proaspăt lăcuite. Prezentul. O servietă cu *Alraune* - sper să lucrez în tren. Cu *Adevăr şi realitate* de Otto Rank. Cu pantofi şi o pălărie, un ruj şi un fard de obraz şi jurnalul.

25 martie 1935

Omul care mi-a luat jurnalul, aşa cum nevroza mi l-a redat, ca pe o operă unică, datorită entuziasmului arătat de

el. El mă incită şi mă inspiră să lucrez. Admiră *Alraune* şi vrea s-o publice.

începem acum un alt jurnal geamăn, în care scriem o pagină eu, o pagină el.

26 martie 1935

Modul lui Henry de mă ocroti: spală vasele ca să nu-mi stric eu mâinile, pe care le adoră; îmi taie carnea când e prea tare. Dar nu vrea să taie obscenităţile din *Tropicul Cancerului* pentru a-1 publica [în Statele Unite] şi nu-i cer asta, deşi integritatea lui înseamnă vieţi separate - omeneşte separate. Foarte dezordonat şi pervers când se apucă să croiască drum cărţilor sale. Le dă cui nu trebuie, alege cele mai ineficiente metode, le respinge pe cele inteligente. Frustrare şi eşec. Alaltăieri seara i-am vorbit cu o blândeţe aproape divină, cu tact, cu indulgenţă. A fost impresionat. I-am arătat cât de contradictoriu se comportă, cât de încăpăţânat este, totul cu o asemenea blândeţe că a doua zi s-a apucat din nou de lucru, febril şi lucid. Nimeni nu ar mai fi reuşit asta. Oricine altcineva îl face combativ, recalcitrant, ilogic.

Natura lui Henry este feminină în toate privinţele. Când ura lui este hrănită de înfrângere, scrie emoţional şi prost. Aceleaşi emoţii pot trece în poezie şi extaz, în profeţie, când eu îi calmez emoţiile irosite, depresiile. într-un fel, cu Henry dau tot ce am mai bun în mine. Sunt tandră, indulgentă; am un tact divin, pe care nu-1 am cu alţii. El e mişcat, înţelege, se topeşte, reintră în armonie.

Suntem cu toţii oameni parţial nebuni, cu zone de luciditate. Când sunt cu cineva care nu crede în mine acţionez nebuneşte, dezechilibrat, şi mă simt deposedată de toate calităţile mele. La fel se întâmplă şi cu ceilalţi. Mama dă tot ce are mai bun cu Joaquin. Tata dă tot ce are mai bun cu Maruca. Henry dă tot ce are mai bun cu mine. Huck dă tot ce are

mai bun cu mine. îndoiala creează o formă de nebunie. Frica zdruncină.

Hugh ar trebui să fie aici, într-una din călătoriile lui, chiar la Washington, acum. Aşa că trebuie să inventez weekenduri la Washington, cu detalii. Vorbesc despre război, despre politică, pentru că dacă Hugh ar fi aici aş fi informată. Vorbesc despre Ethel şi mama Guiler şi golf, deşi acum o oră l-am părăsit pe Huck la Barbizon şi am vorbit despre femeie, psihologie, adevăr şi realitate. Trebuie să condensez ceea ce am aflat şi am discutat cu Rank ca fiind rezultatul unui prânz de o oră luat împreună, pentru că Henry, când l-am tatonat, nu a vrut să accepte să mă duc nici măcar la film cu Huck.

Spun minciuni şi pentru a-1 împiedica pe Henry să descopere că Hugh nu este aici (de exemplu, Henry se întâlneşte aici cu doamna Nixon, şi ea ştie că Hugh era la Londra). Nu pot să-mi las nici prietenii să se întâlnească, pentru că soţii Maynard ştiu că Hugh nu e aici; Frances Skiff ştie că mă văd cu Rank atunci când se presupune că sunt cu Hugh; Henry crede că sunt la Forest Hills când eu nu sunt acolo; iar Hoffman voia să trimită maşina după mine la Forest Hills, şi eu nu pot lăsa pe nimeni să vină acolo pentru că am spus familiei Guiler că sunt la Philadelphia, ca să nu mă întâlnesc cu ei. Huck crede că nu mai am o viaţă sexuală cu Henry, totuşi sarcina mea datează de când el era plecat în sud, şi cum nu am bani de avort va trebui să împrumut de la Huck, iar medicul ar putea menţiona din întâmplare perioada în care am rămas însărcinată. Lorraine [Maynard], care ştie că Hugh nu e aici, mă invită la conferinţa lui Seabury, şi cum eu nu pot să merg, Henry vrea să se ducă şi ar fi stat lângă Lorraine - doar o întâmplare l-a împiedicat să se ducă. Ne-am putea întâlni oricând pe stradă cu cineva din familia Guiler, care şi-ar putea da drumul la gură în faţa lui Henry: „Şi până la urmă când vine Hugh ?“

Camerista spaniolă care ne face curat în cameră crede că lucrez în teatru. Femeia de la magazinul de lenjerie crede că Huck este „tăticul" şi complotează ca să-l facă să-mi cumpere desuuri, de dragul ei şi al meu! îmi face cu ochiul pe la spatele lui. Ethel [Guiler] crede că rochiile americane îmi vin bine, pentru că sunt mai tinereşti, că redevin fata de altă dată şi nu mai sunt palida *femme fatale.* îi trimit *Chaotica* lui [Jack] Kahane. Lorraine îmi scrie rece, formal. Huck îmi scrie că l-am schimbat în mod fundamental, iar tata spune că nu mai am nevoie de el. îmi trimit pacienta actriță la Clubul Art Worker, unde am lucrat ca model, şi îmi doresc să retrăiesc perioada aceea pentru că pe atunci încă nu mă trezisem. Beau whisky cu Henry şi mă face să vorbesc despre violonistă, pacienta mea favorită. îi scriu lui Huck că îmi place tocmai pentru că e plină de emoție, de poezie, de extaz. Deteşti să vindeci oamenii de momentul beției pentru că acele momente de beție sunt cele mai frumoase din viață. Când te îmbată de un sentiment, oricare ar fi acela (pe ea o îmbată acum un sentiment imaginar), nu mai vezi realitatea sau urâțenia. Păcat că sunt nevoită s-o trezesc. M-a făcut şi să râd, pentru că a spus că ar trebui să-i avertizez dinainte pe oameni cum arăt, fiindcă altfel ei ar putea avea o asemenea surpriză încât ar fi puşi în inferioritate şi nu ar mai putea gândi limpede. Revine mereu la ideea că se aştepta la o ființă cu înfățişare cabalină, masculină, poate foarte în vârstă. Ideea că femeile delicate nu pot face o meserie bărbătească.

29 martie 1935

Iau prânzul cu Katrine Perkins în camera mea. Ea e ca o floare, însetată de realitate. Este, spune Huck, întruchiparea mea ca soție ştearsă şi săracă de bancher, tânjind după libertate; şi mi-e milă de ea şi de cea care eram eu însămi şi îi vorbesc aşa cum cineva îşi goleşte casa în vreme de război în beneficiul răniților.

Ideea de a include facsimilele a trei paşapoarte în *Chaotica* pentru a răspunde tuturor întrebărilor concrete. Ironia de a da culoarea ochilor, greutatea, culoarea părului, înălțimea, adresa, naționalitatea etc., exact ceea ce oamenii spun că lipseşte.

Henry a scris, în acelaşi timp cu Rank, o prefață mai bună la *Child Diary.* Mai umană, mai artistică şi mai poetică, profundă ca intuiție. Rank, una mai cosmică, filozofică, ideologică. Citind prefața lui Rank, Henry a spus: „Ce scrie aici e prea mult pentru mintea mea înceată. Cazuistică. Minte de creştin versus minte de evreu".

Huck consideră jurnalul meu nepreţuit: punctul de vedere al unei femei - biologicul separat de ideologic, în mine. Psihologia feminină dezvăluită (simțul protector al femeii, agresivă ca o tigroaică numai pentru a-şi apăra copiii. Nici un pic de masculinitate, numai ceea ce este sigur, categoric, interpretat greşit drept masculinitate).

Despre scrierile lui Henry: trebuie să *epurer* (rafinez) prostul gust, emfaza, excrescențele. Aşa cum aş fi putut-o face pentru D.H. Lawrence. în *Primăvara neagră* (copilăria, atelierul de croitorie, epilogul), Henry a creat acum o operă de artă. Dar încearcă s-o mutileze incluzând fragmente mai vechi, imperfecte, ca şi cum ar acorda o orchestră. Injectează din nou vaccinurile sălbatice ale epocii lui preartistice!

— Dacă sunt artist, cum spui tu, a zis Henry, atunci tot ce fac e bine.

— O, nu, am râs, nu eşti artist tot timpul. Doar din când în când.

Mi-e greu să fiu riguroasă, pentru că îmi plac unele din aceste bucăți neorganizate, discordante, fără legătură, fără nerv.

Henry, ca şi în viață, nu judecă. Include totul. Nu poate evalua; nu poate doza, compara sau selecta. Nu are pic de gust. Dar când, intuitiv, atinge perfecțiunea sau scrie fragmente

perfecte, trebuie să mă lupt cu el ca să nu le strice. Nu ştie să evalueze nici oamenii, nici propriile scrieri, decât ulterior; vede tot ce văd şi eu, dar mai târziu.

Un copil care a vrut să plece în Africa. Album cu detalii şi planuri, orare, poza unui avion etc. Şcoala era departe şi pentru el a devenit Africa, dar când s-a mutat în apropierea şcolii nu s-a mai dus, pentru că el îşi dorea călătoria, aventura drumului până acolo.

Lumea mea reală moştenită de la Henry şi June - vulgaritate şi prost gust -, pentru că alte realităţi, rafinamente, nu mi se păreau reale.

Eu şi Huck ţinem un jurnal geamăn de idei.

Când scutură pe fereastră faţa de masă verde cehoslovacă, doamna Miller se teme de fiecare dată că ar putea arunca lucruri valoroase şi de neînlocuit, bijuterii, manuscrise, daruri. Spală vasele pentru că Henry este cuprins de febra unui desen în acuarelă. In drum spre casă, de la Barbizon, doamna Miller s-a oprit să-i cumpere vopseluri. I-a fost prezentată lui George Buzby, un uriaş blond atrăgător, de tip arian, un produs exclusiv al rasei nordice, forţă fizică şi prestanţă, absenţa fantomelor, chipul fără amintiri, tiparul ideal, blândeţea şi aerul maiestuos al unui Jupiter. Un fel de regalitate, implacabilă ca munţii, marea sau cerul. Am fost puternic atrasă - vreau să spun, doamna Miller. Doamna Miller bea întruna whisky cu lingura ca să-şi depăşească infirmităţile ancestrale, negând orice slăbiciune organică şi deloc răbdătoare cu hipersensibilitatea ei psihică. Domnul Miller scrie *Primăvara neagră*, iar George Buzby consumă un pahar de whisky la fiecare zece minute pe ceas, fără a-şi pierde duritatea de stâncă.

Alraune nu înaintează, dar *Chaotica* şi *Child Diary* au ajuns astăzi în mâinile lui E.P. Dutton. Am cumpărat costumul negru cu buzunare bărbăteşti - cât mi-am dorit cos-

tumul ăla de paisprezece dolari - un nou rol, americanca elegantă şi optimistă, strălucire şi tinerețe.

Violonista spune că nu-i pot şterge sentimentele față de mine pentru că sunt calde, dulci şi dătătoare de viață şi pentru că sunt numai ale ei. îi scriu pe cartea mea despre D.H. Lawrence dedicația: „Pacientei mele preferate", iar ea o citeşte în lift şi se împiedică şi cade pe stradă, la ieşirea din hotel - ca atunci când a vrut cu orice preț să îngenuncheze în fața lui Dumnezeu în plină stradă şi a făcut-o, pretinzând că îşi leagă şiretul la pantof.

Eduardo îmi scrie atât de uman; îmi spune că Saturn a trecut prin Casa Soarelui şi a lui Jupiter, aşa că e firesc să fi avut zile mai întunecate. Dr. Finley spune că nu sunt însărcinată şi îmi dă un tratament pentru tiroidă ca să mă îngraş, să ajung din nou la starea de bine pe care am avut-o în timpul sarcinii.

Huck va ține o conferință despre psihologia femeilor. Eu i-am îmbogățit cunoştințele despre femeie şi viață, iar el mi-a îmbogățit cunoştințele cu privire la scrisul meu. Interpretarea pe care a dat-o el scrierii *Alraune,* în care rătăcesc orbeşte, împiedicându-mă şi şovăind, a fost un mare dar[1]. Spune că şi-a dorit întotdeauna să scrie poetic, dramatic, şi că eu scriu basmul nevrozei, poetizându-i limbajul. îmi amintesc noaptea când nu am putut să mă culc până nu i-am arătat mai întâi pagina despre basm şi minciuni din jurnalul meu. Iar acum, în timp ce scriu *Alraune,* sunt conştientă că ştie foarte bine ce vreau să spun şi că e sensibil la frumusețea pe care o adaug povestirii.

1 *„Alraune,* reinventarea modernă a simbolului răutății feminine, de către o femeie, ne stârneşte interesul şi curiozitatea din multe puncte de vedere", scria Otto Rank într-o prefață la povestirea lui Anaîs Nin. „Ne va dezvălui mai multe despre secretul femeii sau va confirma pur şi simplu că femeia nu este - nici în viață, nici în scris - nimic altceva decât o reflecție a ceea ce bărbatul vrea ca ea să fie, reuşind astfel să o transforme?" Vezi *Anais: An International Journal,* voi. 3, Massachusetts, 1985, pp. 49-54.

Violonista face legătura între ce i-am spus în timpul psihoterapiei despre idealismul ei şi ceea ce am scris despre Lawrence şi „idealurile moarte". îmi mai dă trei cărţi de Hemingway şi îmi spune că îmi va face cunoştinţă cu el. Buzby spune că el consideră cartea mea despre Lawrence una dintre cele mai bune două cărţi despre Lawrence (cealaltă fiind prefaţa lui Aldous Huxley la *Scrisori),* dar nu poate crede că eu am scris-o, după ce a văzut „o femeie atât de plină de tinereţe, de farmec, de frumuseţe".

Când dr. Finley îmi spune că nu sunt însărcinată, n-o pot crede - nu pot crede în fericire. O, Doamne, de ce nu pot să cred în fericire? Te rog, Doamne, vreau să cred în fericire, vreau să cred că mi se vor întâmpla lucruri bune, că am ajuns la capătul necazurilor. Pentru că mă simt atât de bine şi arăt atât de bine, cred că sunt însărcinată şi va trebui să fiu operată, şi de unde o să iau bani, şi poate o să mă ataşez iar de embrionul meu şi se vor ivi alte şi alte complicaţii. Clopotele bisericii bat în timp ce stau la Elizabeth Arden [salonul de înfrumuseţare de pe Fifth Avenue] cu faţa acoperită de o mască şi aproape că ajung iar în preajma lui Dumnezeu, ca atunci, la spital, şi tot ce îi spun este: Te rog, lasă-mă să cred în fericire. Nici Henry nu poate să creadă, nici unul dintre noi, cei care am fost fie foarte săraci, fie foarte bolnavi, fie foarte singuri. îmi este greu să cred în fericirea continuă, susţinută, aşa cum îmi este greu să cred în dragoste. Beau whisky şi mă gândesc: o, la naiba, la naiba cu atâta intensitate, la naiba cu toate. Emoţiile lui Huck, dorul lui de mine nu-mi trezesc nici un fel de sentiment; mă fac doar dură şi indiferentă. Impresia egocentrică a lui Henry că tot ce scrie este interesant, că scrisorile lui ar trebui publicate, şi insistenţa lui că stângăciile, bâlbâielile, şovăielile şi inconsecvenţele sale sunt nepreţuite îmi stârnesc cinismul.

Rank preferă să-mi facă daruri pentru care trebuie să-i fiu recunoscătoare în loc să-mi trimită pacienţi care m-ar ajuta să fiu independentă. Soarele străluceşte deasupra paginii

pe care scriu; mi-am ondulat părul - o zi de frivolitate, pentru că m-am simțit neagră, tristă şi cinică. Motive în plus ca să devin tot mai independentă şi mai stăpână pe mine.

Henry a început să se agite şi a scris o operă marginală, din fragmente disparate, ajungând într-un final la sâmburele de cristal al *Primăverii negre*; apoi tot mai voia să includă şi didactica, opiniile, disertațiile plicticoase, pe care şi le colecționează cu multă nostalgie. Nu poate face diferența, e aproape daltonist! S-a prăbuşit la prima audiere a criticii mele, care a fost extrem de blândă, n-am spus decât că ele nu îşi au locul în *Primăvara neagră*, atâta tot. Mediocritate. [Emil] Conason l-a acuzat că e înconjurat de prieteni mediocri. Este adevărat. Sunt tot atât de mediocri ca nişte bancheri şi am fost nespus de deziluzionată de superficialitatea şi slăbiciunea lor. Mai mediocri decât bancherii, pentru că sunt şi leneşi. Am zilele mele de luciditate şi de realism.

Huck e surprins pentru că dau numărul camerei sale de la hotelul din Philadelphia. Văd viața dual, realitatea şi visul. Văd diafragmele, trusa de duş, dopurile de ceară pentru urechi topindu-se pe pernă, pentru că altfel sforăitul lui Huck sau al lui Henry mă ține trează. Ştiu că inima îmi bate prea tare când beau whisky şi că vena albastră de la tâmplă, pe care [prietenul meu] Enric o remarca la Richmond Hill [la începutul anilor '20], acum se umflă când râd. Văd tot ce vede Hemingway, tot ce vede Dreiser, tot ce vede Henry, dar detest asta şi mă îmbăt cu alte lucruri şi îmi plac lucrurile care mă îmbată ca să pot uita. Văd că îl întrec pe Huck în generozitate, în puterea de a accepta şi a înțelege. Văd că mi-e greu să trăiesc cu Henry; că, dacă mă obişnuiesc să dorm până târziu şi să stau trează noaptea ca să-i fac pe plac, imediat ce mă obişnuiesc cu asta, el se trezeşte la opt dimineața, se scoală plin de energie şi mă tachinează că sunt leneşă. Mereu contra. Exact ca mama, acel mod negativ de a-şi afirma voința. Faptul că planul meu era să scriu

un jurnal imaginar al inocenței mele, să i-1 las lui Hugh şi să dispar după ce îmi voi fi înscenat sinuciderea dovedeşte că nu frica de a fi abandonată sau de a pierde pe cineva este cea care mă face să mint, ci un profund instinct de a proteja. *Minciuna este singura cale pe care am găsit-o ca să-mi fiu credincioasă mie însămi, ca să fac ce-mi doresc, ca să fiu ce-mi doresc, provocând cât mai puțină durere celorlalți.* Pentru a menține iluzia, trebuie să mint. Henry crede că părul meu este ondulat natural. Huck crede că nu mă culc cu Henry. Henry se încruntă la vederea taiorului pe care mi l-am dorit atât de mult, aşa încât trebuie să inventez ceva ca să-i explic cum şi de ce l-am luat până la urmă.

Eu, ca femeie care scrie întotdeauna „eu“, sunt mai cinstită decât Henry, care generalizează cu „orăşeanul târziu", omul modern, când de fapt se referă numai la el şi face lucrurile să pară cosmice, când de fapt sunt subiective. Eu accept faptul că sunt în întregime subiectivă şi cosmică doar pentru că sunt femeie, iar femeia este cosmică, după cum spune Huck. Huck e plângăcios şi sentimental, atât de posesiv şi acaparator în viața amoroasă. Şi-a dat seama că aceste crize ale lui se datorează noii vieți, că eu m-am ales cu povara haosului, a nebuniei lui afective. *Maladif.* Dragostea lui nu e dragoste, e o boală, e absolut nevrotică şi mă simt devorată.

1 ***aprilie 1935***

M-am întâlnit cu Huck în gara Pennsylvania împotriva voinței mele. Mă întristase gândul că-1 părăsesc pe Henry. Eram retrasă şi preocupată. încetul cu încetul, Huck m-a recâştigat cu spiritul, generozitatea şi pasiunea lui.

Voiam doar să vorbesc. îmi era groază de momentul în care avea să mă sărute. M-am eschivat. Am propus să ieşim (întotdeauna vrea să mă încuie, la fel ca Hugh). Am văzut superbul Planetariu. Am fost uluiți, am râs, în spiritul nostru foarte iute. Apoi am luat ceaiul şi Huck mi-a vor-

bit despre neliniştea lui în Philadelphia, despre plictiseala lui. Treptat, a fost ca şi când m-aş fi obişnuit cu Bestia şi aş fi reuşit să uit totul, în afară de luminozitatea aceea a minții şi forța pasiunii lui. Treptat, am putut să-l las să mă mângâie, gândindu-mă mereu cu disperare la Henry.

Ca şi cum Huck m-ar penetra cu noi tentacule, ar penetra noi zone ale mele şi treptat, treptat, Henry este eclipsat de un foc intens, de suflarea feroce a vitalității şi siguranței lui Huck, iar Henry pare să fie teribil de slab şi de inert, acel Henry care a venit cândva de la Paris nu mai există, s-a întors Henry cel adevărat, cel leneş, inert, lipsit de voință. Şi sunt tristă, sunt tristă, teribil de tristă că există atâtea fisuri şi crăpături în viața mea cu Henry încât forța lui Huck se poate strecura prin ele şi mă poate apoi invada. Mă simt prizonieră. Nu-mi pasă, dar asta numai pentru că ştiu că plec luni. Mă pot bucura de noile discuri cumpărate de Huck, îmi pun rochia rusească, luăm mese uşoare, afară plouă şi noi stăm de vorbă cu o seriozitate profundă, dar şi cu umor, un umor iute, înțepător. Huck a spus cândva cu uimire: „Doamne, ce iute eşti! Trebuie să fiu pe fază în fiecare clipă". Un astfel de umor nu poate fi reprodus, pentru că este evaziv, improvizat. Apoi cavernele, explorările: psihologie feminină.

E drept, cu el sunt cel mai acut eu însămi, dar i-am spus că deunăzi eram îngândurată pentru că mi-am dat seama că el avea parte de *mine* cea firească, imperfectă, egoistă, nu de mine cea ideală. Nu de mama bună care eram pentru Henry, nu de falsa veselie, eroismul de fațadă, dulceața forțată, abnegația. El m-a creat pe mine cea adevărată şi ştie că întotdeauna e aşa. Şi în psihanaliză, când el e nevoit să respingă dragostea care îi este oferită cu generozitate, femeia progresează de la a dărui la *a fi* - a fi ea însăşi. Mie îmi era ruşine, de asemenea, că pentru Huck sunt cam ceea ce au fost Henry şi June pentru mine, cei slabi, lipsiți de scrupule, mincinoşi, cei care m-au folosit pe mine şi darurile mele pentru ceilalți. Când am venit aici (pentru mine, pentru fericirea mea, în

propriile-mi scopuri egoiste) mi-am extins acest sine datorită lui Huck, înțelegerii sale, încurajărilor sale. Ştiind că în fața lui nu are rost să joc teatru, ştiind că el cunoaşte adevărul, am abandonat orice artificiu, orice efort, orice tendință spre ideal. Şi mă bucur de asta. Am regrete melancolice. Am râs de tot ce ni se întâmplă, am transformat totul în comedie, de data asta. I-am spus: „O, Huck, nu ştii ce eroină pot să fiu, cât de înțelegătoare, de iertătoare, de altruistă". Am vorbit despre suferința pe care am îndurat-o făcând-o pe confidenta pentru Henry şi June, ca să poată vorbi cu mine, ca să poată fi ei înşişi, indiferent cum m-ar fi afectat asta. Cum mă luptasem să nu-i provoc suferința asta lui Huck. Din cauza generozității lui, sunt extrem de tentată să-i spun totul, să uit de ființa omenească. Am ajuns la concluzia că eu *nu aş putea să distrug* - că pentru a crea trebuie să distrugi şi, încercând să creez fără a distruge, aproape că m-am distrus pe mine însămi (minciuni, disociere, acțiuni forțate). Femeia, în general, nu poate distruge. Ne-am gândit că poate de aceea ea nu va fi niciodată un mare artist. Am citit horoscopul lui şi am găsit în el lucruri minunate. Am vorbit despre disoluție şi voință - despre cum se salvează Huck, atunci când simte că se dizolvă, printr-un act de violență şi distrugere (felul în care a încercat să se salveze de mine). încearcă acum să fie nobil şi mai puțin uman. Vrea să mă protejeze. M-a întrebat dacă simțeam că aş vrea să mă mărit cu Henry. Cu toate astea, crede că nu am o viață sexuală cu Henry, pentru că atunci când am vorbit despre teama mea că aş putea fi totuşi însărcinată, el s-a gândit că sunt deja două luni de la plecarea lui în sud. Recunoaşte că nu poate să trăiască fără mine. Şi totuşi mă place sau mă iubeşte aşa cum sunt, cu ceea ce eu numesc slăbiciunea mea (incapacitatea de a distruge) şi egoismul meu (faptul că trăiesc fiindu-mi credincioasă mie însemi), pe care el le numeşte altfel. Poate că acceptarea greşelilor omeneşti e necesară pentru a intra în viață. Aşa cum eu am fost tolerantă cu Henry şi June, tot astfel Huck se înclină în fața acestui fapt pentru că este răs-

plătit cu miracolele vieții înseşi, a vieții omeneşti pe care eu i-o aduc. E tot numai blândețe şi înțelegere. Intr-o zi s-ar putea să explodeze (aşa cum explodam eu de câteva ori pe an din cauza torturilor provocate de expansiunea egocentrică a lui Henry), dar pot suporta asta, pentru că nu mă tem deloc că l-aş putea pierde şi de aceea sunt puternică şi fericită. Am vorbit despre rolul lui matern în psihanaliză. El era mamă pentru pacienții lui, la fel cum eu îi eram tată lui Henry (principiul activ, curajos, călăuzitor). „Aşadar, am trecut dincolo de nevoia de tată sau de mamă", a spus Huck. Oare ? Poate spre asta mă îndrept. Cu siguranță lui Huck îi este uneori greu că nu are mamă. Eu refuz să joc rolul ăsta, îl abandonez, nu-mi pasă de soarta lui omenească sau de singurătatea lui. Eu sunt pentru el doar femeie şi târfă; accept pasiunea lui fără să i-o întorc, din recunoştință față de marea lui dragoste.

Când ajung aici, la hotel, găsesc două scrisori de la Hugh, care îmi mulțumeşte că am ațâțat focul din el şi promite să se întoarcă la mine cu toate calitățile pe care le admiram la Erskine, Henry Miller şi Rank. îl îmbată puterea materială proaspăt descoperită şi, între timp, eu îmi rup de la gură ca să-i dau lui Henry, care nu vrea să-şi ia o slujbă, şi trec prin tot felul de greutăți financiare.

Huck îmi cere să termin *House of Incest.* în tren mă gândesc la florile pe care vreau să le includ şi la ceea ce a scris Huck despre mine pe 20 martie: „Eşti măreață. Eşti măreață în viață aşa cum eu sunt măreț în creație (scris). Tu ai trăit creația mea (dinainte - eu nu te-am creat decât ca femeie). Şi în acest sens tu eşti mai bună, iar filozofia ta de *trăire* (nu de viață - asta e ceva abstract) este *adevărată* - este cea la care am ajuns eu în *Truth and Reality* - pe hârtie! Ca psihanalist, am urmat calea abstractă. Ca ființă omenească vreau s-o trăiesc din plin pe cealaltă acum, aşa cum ai făcut tu, cu tine.

Şi pentru că tu eşti măreaţă în trăire, scrisul tău nu este numai un document uman rar - unic ci este măreţ. Dacă va fi prezentat într-un anume fel, care va permite oamenilor să-i vadă măreţia. Şi asta vom face“.

în autobuz am scris: „Tocmai omul care a ucis jurnalul, catalogându-1 drept nevroză, mi-a redat acum dorinţa fierbinte de a-1 continua". într-o zi, la Philadelphia, în camera 1 205, îi dădusem să citească volumul *Incest* din jurnal şi apoi îl rugasem să nu-1 citească, gândindu-mă că detaliile despre trecutul meu l-ar putea răni ca fiinţă omenească. Dar voiam să-l citească pentru conţinutul lui. în tren, în drum spre el, îmi dădusem seama foarte limpede că eu fusesem cea care, tot timpul, interpretase şi trăise filozofia lui Rank. Opera lui conţinea introspecţia psihologică şi interpretarea vieţii mele. Eu fusesem actriţa. încercasem toate rolurile (şi de asemenea, a adăugat Rank, exprimarea lor poetică în scris). Aceasta era prima pagină a unui volum cu copertă verde, căruia după aceea i-am adus un frate, legat în piele roşie, şi acum le folosim pe amândouă ca jurnale gemene, făcând schimb în fiecare săptămână.

Mă întorc mereu cu teama că l-am pierdut pe Henry, că poate s-a dus undeva, s-a îmbătat şi a rămas la vreo femeie. Mi se strânge inima de durere şi poate de sentimentul că merit o astfel de pedeapsă. îi telefonez cu voce răguşită.

A venit să ia prânzul cu mine; nu mai aveam răbdare până seara. Am făcut dragoste. Henry a spus: „Crezi că am fost la un chef, nu-i aşa ? Ei bine, am o surpriză pentru tine. N-am fost, am stat acasă, am lucrat şi am pictat acuarele cu Emil".

Brusc, sunt atât de fericită, atât de fericită că este încă al meu, încă aproape. Când ajungem acasă ne odihnim şi îl privesc cum doarme, cu o bucurie ciudată, deplină, pur şi simplu pentru că este acolo, indiferent de cum se comportă sau dacă eşuează; îl iubesc foarte mult, într-un fel orb, necondi-

ționat. îl privesc cum doarme şi mi se pare că asta e tot ce îmi doresc, pe Henry, doar pe Henry întins lângă mine. Nimic altceva, nimic altceva. Imediat uit ridicarea pe culmi împreună cu Huck - pentru o singură mângâiere, o singură atingere a trupului lui Henry, a mâinii lui Henry pe piciorul meu, pentru plăcerea de a sta întinsă lângă el, răsuflarea lui pe fața mea, buzele lui pline lângă ale mele, aş arunca tot restul - pentru sunetul vocii lui, pentru râsul lui, pentru părul de pe ceafa lui, pentru ochii lui albaştri ca dimineața, pentru fața lui de chinez melancolic, pentru pălăria lui lăsată pe o ureche.

Dacă Huck e cel care îmi dă puterea de a fi fericită cu Henry, şi poate că aşa este, numai cu Huck nu aş putea fi fericită. Ce-i drept, nu ştiu care dintre ei mă face fericită.

2 *aprilie 1935*

Controlul medical arată că *nu* sunt însărcinată. Huck ştia.

15 aprilie 1935

Cum îl ajut pe Huck să scape de probleme şi cât de mult îi place să fie şi el, la rândul lui, ajutat. După o încleştare sexuală în Atlantic City, în după-amiaza sosirii noastre, m-a dorit din nou noaptea, când eu nu mai voiam. Simțea asta, dar nu se putea abține, aşa că m-a posedat în timp ce eu pur şi simplu zăceam, pasivă. Pe când stăteam întinsă, lăsându-1 să-şi facă plăcerea, alunecasem undeva departe, ca atunci când eram nevoită să-i cedez lui Hugh; numai că Hugh nu simte totul la fel de intens ca Huck - nu atât de conştient. Aşa că la sfârşit a fost trist şi l-am lăsat să fie trist - nu aveam ce să spun. Pasivitatea mea era tot atât de naturală ca şi dorința lui. Nu puteau fi împăcate. Şi dacă vorbeam, simțeam că mă puteam învinovăți singură de indiferență, trădând astfel faptul că îi sunt în mod fundamental indiferentă sexual lui Huck. Aşa că l-am lăsat să adoarmă, simțindu-mă oarecum

dură şi nepăsătoare. Abia în după-amiaza zilei următoare, după o împreunare fierbinte, oarbă, care l-a liniştit, m-am simțit destul de sigură pe mine încât să pomenesc de tristețea lui din noaptea precedentă, spunând:

— Erai trist pentru că am fost pasivă aseară ? De ce să suferi din cauza asta - am dat atât de mult ieri după-amiază, a fost atât de intens! Aseară mă simțeam pur şi simplu liniştită şi împăcată.

— Da, a zis Huck. Când e numai sex, când nu e o expresie a comuniunii noastre, mă întristează, pentru că sexul pur şi simplu este un lucru care separă, nu uneşte. Ştiu că ar fi trebuit să te las în pace aseară. Erai obosită. Ştiam că nu fac bine, pentru că nu mă pot bucura când tu eşti pasivă. Pur şi simplu nu pot.

I-am vorbit despre dragostea lui posesivă, despre felul în care se agăța de mine, spunându-i:

— Tu m-ai învățat să cred şi să nu mă agăț cu disperare, iar acum vreau să-ți ofer şi eu acelaşi curaj pe care mi l-ai oferit tu.

Mi-a răspuns că nu era din pricina spaimei, ci a vârstei lui, a faptului că era mai aproape de sfârşitul vieții, a fricii că se apropia de final. Ori de câte ori vorbeşte despre vârsta lui îi spun lucruri minunate, ca acum:

— Organic, eşti foarte tânăr, pentru că nu ai trăit, nu te-ai mistuit.

— Dar se spune că, dimpotrivă, organismul se atrofiază dacă nu trăieşti.

— Nu cred asta. Şi în orice caz eu sunt cea în măsură să judece tinerețea ta organică!

Adevărul este că Huck e insațiabil. Cere mai mult decât Henry.

16 aprilie 1935

Scrisoare către Huck: Tu m-ai salvat atât de durere, cât şi de irealitate şi vreau să fac acelaşi lucru pentru tine. Ai tre-

zit-o pe Prinţesă (la şase!) şi m-ai eliberat de toată durerea vieţii. Vreau să fac la fel pentru tine. Sper că fac. Sper că ceea ce ţi-am spus în ultima noastră dimineaţă a fost adevărat. Ştii, în noaptea aceea când m-am dus la culcare, după ce mi-ai vorbit şi eu te-am înţeles greşit, cred că n-a fost atât faptul că nu te-am înţeles, cât convingerea că nu puteam face nimic, pentru că tu sufereai de durerea vieţii, de sentimentul unei posibile pierderi, de primejdia prea plinului şi de durerea de a te retrage, dar nu vreau să spun că trebuie să te retragi din nou în carapacea ta.
Nu ai cum să fii prea mult pentru mine. îmi place felul tău de a fi, exploziv, îmi plac sifoanele, îmi plac bogăţia şi plenitudinea ta. Nu ezita. Nu ezita, nu te reţine. Ştiu ce simţeai. Şi eu mă simţeam la fel după ce mă confesam, după ce îmi dezvăluiam secretele, sau unele dintre ele! Mă cuprindea panica. Simţeam, în mod straniu, că tot ce puteam face pentru tine era să adorm, să-mi păstrez veselia şi nepăsarea, pentru că asta era ceea ce îmi oferise viaţa; şi că te puteam ajuta să trăieşti mai departe, lucru care cere curaj, doar rămânând *insouciante;* dar te iubesc atât de mult încât dimineaţă starea ta m-a afectat şi pe mine, fără a-mi schimba însă propria stare, aceea de încredere, lipsa oricărei dureri, curaj, seninătate, graţie înţelepciunii tale şi tu-

1 în limba franceză, în original.

în ultima ta scrisoare îmi spui că unul dintre motivele pentru care nu mi-ai mai scris e că nu am nevoie de tine. Nu uita însă că atunci când mi-am dat seama că nu am de jucat nici un rol în viața ta, sau în orice caz nici un rol pe măsura energiei mele şi a bogățiilor pe care le-am adunat, pentru că eu mă revărs, sunt prea vie ca să trăiesc „între paranteze", cum spuneai tu cândva, aşteptând vizita anuală la Valescure - când mi-am dat seama de asta, eu nu te-am părăsit. Am bătut din picior furioasă şi am plâns; apoi mi-am asumat o sarcină, un rol, un loc al meu în care să fie nevoie de tot ce am de oferit. Nu eu te-am părăsit pe tine prima, ci mai degrabă tu care, descoperind un Vezuviu, ai crezut că îl poți pune în fereastra ta ca pe un mic ghiveci, în timp ce lucrai!

Vezi tu, acum pot râde de toate astea. Dar acum ar trebui să fii bucuros că ai scăpat de Vezuviu, bucuros că cer altora ceea ce tu nu mi-ai putut oferi.

Fiecare dintre noi e făcut să joace un rol principal. Iarna trecută, când credeai că ar trebui să mă mulțumesc să stau la maşina mea de scris şi să vorbesc cu tine o după-amiază pe săptămână, mă simțeam sufocată. Acum sunt fericită. Am o viață plină - o viață adâncă, liberă, bogată şi incitantă. între Henry şi psihanalistul meu, îți poți închipui că funcționez la capacitate maximă: soție, iubită, critic, mamă, muză, soră, parteneră, sfătuitoare, amantă etc., etc. Da, am o mulțime de lucruri de făcut.

Să nu ai nici un regret, dragă *papa.* Fii fericit. Scrie-mi aşa cum stăteam noi de vorbă pe întuneric, când ne spuneam

ei devine dureroasă, distructivă. A înțelege, a ne înțelege unul pe altul reprezintă un lucru pozitiv şi constructiv. A construi, a crea, asta îți dă forță. A nu înțelege doare şi distruge. Scrisorile sunt un efort de a înțelege. Fără să vrem, ne rănim unul pe altul. Dar nu crezi că am putea să ne facem şi bine ?

N-aş vrea să crezi că din vanitate mi-am dorit admirația ta, cum ți-am spus în glumă într-o altă scrisoare; mai degrabă, îmi lipseşte încrederea în mine şi trăiesc din dragostea şi încrederea altora. Am nevoie de asta, aşa cum ei au nevoie de încrederea mea în ei, de admirația mea. E o slăbiciune, dar nu e vanitate. Tu ai crezut că *maman* mi-a distrus încrederea în tine, dar de cum te-am văzut, de data asta, această încredere a

17 aprilie 1935

Felul în care am remediat faptul că nu-1 doresc pe Huck a fost foarte straniu. Adopt o atitudine pe care nu am adoptat-o niciodată în legătură cu sexul. Mă pregătesc pentru îmbrățişarea lui gândindu-mă la sex - la sex în sine. Exact pe dos față de ceea ce simt pentru Henry, a cărui apropiere o doresc. Mă excit gândindu-mă şi simțindu-mă o femeie hipersexuală, o târfă. închid ochii şi caut să devin conştientă de cât de mult doresc un bărbat - orice bărbat, orice mână, orice gură, orice penis - spunându-mi: Orice bărbat, vreau orice bărbat. închid ochii şi încerc să uit că e Huck, să uit imaginea lui Huck, e doar un bărbat foarte pasional. Nici aşa nu-i pot suporta gura (aşa cum nu pot suporta gura lui Hugh). Abia în ultima vreme am descoperit, în urma unei discuții cu Henry, că târfele se feresc întotdeauna să fie

sărutate, sub diferite pretexte (pentru că nu e dragoste, dragostea trezeşte dorinţa gurii). Gura lui Henry mă atrage ca un magnet. Aşa că mă comport ca o târfă cu Huck. Mă excit chiar din recunoştinţă, gândindu-mă la tot ce mi-a oferit el; sau mă excit devenind dură: Ei bine, asta e, el ţi-a oferit atât de multe, acum plăteşte, răsplăteşte-1! Răsplăteşte-1! Nu simt nici o dorinţă. Trebuie să mimez sexul. Şi Huck e atât de plin de dorinţă şi de dragoste!

Viaţa e plină de profunde nedreptăţi. Pe unele încerc să le remediez. De exemplu, l-am făcut egoist pe Henry determinându-1 să trăiască pentru el însuşi, răsfăţându-1 şi adorându-1, îndeplinindu-i toate dorinţele; şi acum Huck m-a făcut pe mine egoistă, ajutându-mă să devin în mai mare măsură eu însămi prin psihanaliză şi prin călătoria mea [când l-am urmat la New York], răsfăţându-mă şi iubindu-mă, orice aş spune sau aş face. Eu nu pot decât să-l ajut să trăiască şi el pentru el însuşi, pentru plăcerea lui. îl întreb: Ce vrei ? Dar nu pot reechilibra balanţa. El este Cel Care Dăruieşte! Weekendurile noastre la Atlantic City au fost frumoase, chiar dacă ne iubim din motive diferite şi în feluri diferite. El m-a convins să termin *Alraune.* El m-a ajutat să descopăr sensul şi apoi am putut face o sinteză. El hotărăşte: „Păi se termină aici, cu dansatorul, bineînţeles. Şi pagina asta despre droguri (când îi spun lui Alraune: « Voi scrie pentru tine - ăsta va fi drogul nostru ») nu poate fi eliminată. E importantă. Spune exact ce am simţit când am citit manuscrisul în tren. E ca un drog. M-am trezit când am ajuns la sfârşit, ca dintr-un vis. Dacă oamenii îţi acceptă limbajul, vor fi drogaţi".

Am dobândit elocinţa de care aveam nevoie prin discursurile rostite în timpul psihanalizei. Ca şi perioade mai susţinute de luciditate. Arta limbajului. Efectul limbajului artistic în locul celui ştiinţific. Henry stă şi pictează acuarele. Scenă pe tema muncii şi a leneviei. Spune că sunt atât de activă din cauza unor dereglări glandulare. Eu îl acuz de falsitate,

de glorificarea leneviei chiar atunci când scrie, adică lucrează. Nu-mi place felul în care dispreţuieşte şi batjocoreşte oamenii care lucrează. Ne certăm. Eu zic: „Eu nu te fac să te ruşinezi de lenea ta, nici tu nu trebuie să mă faci să mă ruşinez de munca mea". A refuzat o slujbă. Nu cer o schimbare concretă (să-şi ia o slujbă), ci o schimbare de atitudine. Nu-mi plac rândurile false din *Primăvara neagră*: „Moţăi în timp ce se aud sirenele fabricii". Insultă toţi muncitorii din lume.

Pentru că am spus că sunt dezamăgită, Henry a fost zdrobit. I-am spus că nu şi-a ţinut promisiunea pe care mi-a făcut-o la început: „Literatura nu înseamnă nimic pentru mine dacă nu te pot avea. Vreau să construiesc o lume pentru noi". Nu a construit o lume pentru mine ca femeie. Ştiu că e prea leneş şi prea slab ca să facă asta. Nu vrea decât să scrie. Am plâns.

Zădărnicie. Slăbiciune. îl accept aşa cum e. Pictează. E ca un copil. Ascultător. Cedând. E gata să moară când îmi pierd încrederea în el. E zdrobit de cea mai mică îndoială a mea. în scris e un criminal, un asasin, un caricaturist. E vitriolic. Nu mă mai chinui să cer de la oameni ceea ce nu pot da. Fiecare cu firea lui. Henry mi-a împlinit visele despre el ca scriitor. A scris o prefaţă minunată la secţiunea „nopţii" din *Alraune,* dovedind extraordinare noi profunzimi de înţelegere[1]. îl iubesc. Nu vreau să-l arunc în lumea largă, în mijlocul greutăţilor, al slujbelor detestabile. Nu pot s-o fac. Sunt dispusă să muncesc pentru el.

Credinţa mea este uneori ezitantă şi nesigură, am nevoie de realitate şi realism.

1 Comentariile lui Miller la prima parte *din Alraune,* secţiunea „nopţii", au fost incluse probabil în prefaţa la ceea ce a devenit *The House ot Incest.* „Este un limbaj dincolo de limbajul nervilor. Efectul este acela al luminii stelare aduse în miezul zilei şi această imagine este potrivită, pentru că diferitele personificări ale nevrozei sunt aici captate şi fixate în noapte..." Niciodată folosit în legătură cu cartea, acest text a apărut pentru prima dată în *Anais: An International Journal,* voi. 5, Becket, Massachusetts, 1987, pp. 111-114.

Cantina. Să preferi camera ta nu din indiferență față de lume, ci dintr-o capacitate exacerbată de reacție la ea. Am obosit să-l compătimesc pe portarul care dormitează în fața mâncării la cantina unde mă duc de obicei. Evit locul pentru că italianul cel chipeş îmi mai dă nişte sos şi se interesează dacă mă hrănesc bine sau nu, aşa că trebuie să fiu recunoscătoare, iar eu am obosit să mai simt. Prefer să mă duc undeva unde nu sunt cunoscută şi unde mă pot odihni după efortul pe care mi-l cer toate lucrurile omeneşti. Admirația casierei. Mă crede dansatoare sau actriță. Vorbim despre lacul de unghii.

In timp ce aştept o pacientă trebuie să fac nişte schimbări printre fotografiile din fața mea. Trebuie să pun fotografiile lui Hugh peste cele ale lui Henry, Huck şi Eduardo. Fiecăruia îi pot scrie fără să-l înşel, la momentul potrivit: „Am în față fotografia ta“.

18 aprilie 1935

Pacienții. Plâng atunci când descoperă că sunt propriii lor călăi, şi nu victime ale altora. Sunt psihic responsabili pentru atitudinile lor față de lume. O interpretare imaginativă, în funcție de fațetele subiective, personale. Lumea se schimbă conform conceptelor noastre. Vinovăția pentru toate conceptele noastre şi partea ei creativă în construirea unui adevăr dureros. Rank spune că psihanaliza e reevaluare. Lipesc aici chitanța pentru curățarea rochiei mele roşii de catifea de pata făcută de X. întâlnire în cabina mea, când a încercat să mă violeze, şi în cele din urmă a terminat pe rochia mea, în timp ce eu mă opuneam. I-am arătat această chitanță lui Huck fără a-i spune adevărul.

Psihanaliză: 1. Dansatoarea: banală, neinteresantă. 2. Sora ei: actriță, inertă, pasivă, interesantă. 3. Violonista: bogată în sentimente şi poezie şi originală în acțiunile ei. 4. Evreica rusoaică: poetică, sensibilă, visătoare.

Huck a spus: „Trebuie să fie minunat să fii psihanalizat de tine“. Şi ne jucăm schimbând rolurile. Are nevoie de ajutor, dar nu l-a mai primit de la nimeni până acum. In viață îi lipseşte complet experiența. Inteligența lui, mintea lui iute îl ajută, dar îi lipsesc blândețea, grația, relaxarea, uşurința şi fluiditatea.

Nu o dragoste homosexuală, ci o dragoste pentru diferite părți din noi înşine încorporate sau trăite de alții. Henry îşi iubeşte eul sensibil în Fred [Perles]. Eu mi-am iubit eul dramatic în June, *realizat* în June. Henry îşi iubeşte propria slăbiciune în Joe O'Regan şi în Emil Schnellock, ca reflecții ale feminității şi bolii lui.

Supărarea lui Huck pentru că mi-am vărsat geanta când m-am urcat în tren. Singura imperfecțiune în weekendul nostru. Dragostea şi nevoia de perfecțiune. Henry m-a vindecat de asta, dar tot nu pot să închei nici o discuție cu o frază stridentă. Neliniştea mea la gândul de a-l pierde cu totul pe Hugh este inexplicabilă, poate cu excepția ataşamentului față de o primă iubire ideală, ireală, romantică.

Am terminat manuscrisul lui *Alranne.* Henry a fost impresionat de noua lui formă.

Dragostea mea imensă față de *toți* oamenii şi *toate* lucrurile nu este nevroză, ci *dragoste,* ataşament, pasiune.

Vorbind cu Huck de romanul despre Henry şi June [*Djuna*], i-am spus: „Vei fi şocat de irealitatea lui!“, pentru că el zisese (ca să se consoleze) că viața mea omenească împreună cu Henry nu fusese reală (numai că acum este - a devenit reală atunci când i-am dăruit durerea). Huck a spus că trebuia să scriu despre ea ca s-o fac reală, a trebuit să joc rolul de a trăi şi apoi să trăiesc cu adevărat (cu Huck). Dar eu ştiu foarte bine că îmi trăiesc acum viața reală cu Henry şi că viața mea cu Huck, cel puțin în ceea ce mă priveşte, este ireală, pentru că eu sunt îndrăgostită de o minte, de creația

unui om. Este reală însă pentru el, mai reală decât tot ce a trăit. Asta e iluzia pe care trebuie să continui să i-o ofer.

22 *aprilie 1935*

E ca şi când m-aş afla într-o barcă şi m-aş strădui să mă salvez, şi mereu cineva mi-ar cere ajutorul cu atâta disperare încât nu mi-aş mai putea permite să trăiesc pentru mine însămi. Huck m-a ajutat şi apoi, când am devenit puternică, s-a prăbuşit; iar acum vrea grijă, ajutor, psihanaliză şi nu ştie cum să trăiască, sau cum să fie fericit, şi faptul că-l învăţ mă înfundă la loc în beznă, în toate îndoielile şi geloziile mele legate de dragostea lui Henry.

Niciodată liberă. El e atât de întunecat, atât de greoi, ca Hugh. Nici un pic de bucurie. E obosit. Şi mereu eu vin să-mi dea forţă şi capăt slăbiciune. Abia am ieşit eu însămi din beznă şi trebuie să-mi cheltui forţele pentru a-l salva pe Huck. Partea cea mai rea e că nu simt nici un pic de dragoste omenească faţă de Huck, nu simt tandreţe sau milă. Ieri, când s-a prăbuşit, am fost furioasă şi dură. Oboseală. Dar mai ales tristeţe, pentru că nu poate avea totul aşa cum îşi doreşte - pe mine. Absolutul.

Voinţa creatorului, spuneam cândva, care nu se poate împlini decât în creaţie. Cu siguranţă niciodată în viaţă, unde trebuie să accepţi atâtea limitări, atâtea imperfecţiuni şi compromisuri, pentru a fi fericit. Acum Henry e cel înţelept, înţelept pentru că a trăit. Huck e tânăr, pentru că înţelepciunea câştigată din idei este inutilă, de fapt contrarie vieţii. Dintr-o relaţie stimulantă, creativă, a devenit acum una distructivă, pentru că eu nu-l iubesc pe Huck şi trebuie să mă prefac. Şi nu mai pot să mă prefac. Trebuie să trăiesc conducându-mă după adevăratele mele sentimente. Şi Huck e cel care m-a ajutat să aflu care îmi sunt adevăratele sentimente. Iluzia pe care trebuie să i-o ofer lui Huck îmi este insuportabilă acum. Vreau s-o risipesc chiar de la temelii, în loc s-o sporesc. Fiindcă însuşi Huck spunea: „Fericirea întemeiată

pe o iluzie nu e posibilă. Poate face un univers rău". El simte ceva din adevăr, dar eu îl amăgesc. Simulez. Boala mea în weekenduri e cauzată de repulsie, de dezgustul de a fi în locuri izolate cu Huck, pentru că asta înseamnă apropiere de corpul lui. Interpretez altfel. El vrea să mă creadă. E uşor să dai iluzia dragostei. Te ajută celălalt.

Psihanaliză: Un tânăr sculptor spune ceea ce eu am spus mereu, că psihanaliza e ca o aventură amoroasă. Produce acelaşi extaz, eliberare, înnoire. *A-ți descoperi intriga vieții.* Ideea limitării creatoare în viață. Uşi care se închid pe măsură ce mergi înainte, cortine de tăcere şi inerție. Obstacole ca nişte aisberguri. Animale sălbatice. Păduri de păr, cactuşi. Ideea că limitarea este înăuntrul nostru, ca o malformație, dorind imposibilul. Imaginația care ne trage spre *trop* (prea mult). Evadarea posibilă prin renunțare în viață şi creație în artă.

Merg spre casă şi mă gândesc: In cartea mea pot ordona, conduce, merge, râde, striga, comite acte de violență, ucide. Sunt creator şi rege. Aceeaşi voință, aplicată în viață, te ucide. Toți creatorii sunt nefericiți în viață. Toți creatorii sunt absolutişti. Obosiți să lupte împotriva limitărilor vieții. In artă nu există limitare. Cred că asta nu e ideea mea, ci a lui Rank.

Huck înțelege că mă înfurie să mă văd în el, luptându-mă cu vechile mele tristeți idealiste, vechile mele complicații, de care sunt deja atât de departe. Tristețea lui în viață - ca a mea când Henry doarme fără griji sau mănâncă vesel, sau se uită la un film fără nici o nelinişte. Eu, complet singură, luptând cu îndoielile, temerile, tristețile, şocurile, surprizele mele. După multă experiență vine nepăsarea, înăsprirea. Suferințele lui *Werther,* mari şi profunde, cauzate de conceperea propriei vieți ca un întreg. Nu e nici o bucurie în asta. Bucuria e doar în lucrurile mărunte, cele care sunt distruse de marile filozofii ori de prea multă cunoaştere. Aşa cum nu mă pot bucura de cele mai multe discuții pe care le aud, pentru că am dobândit prea multă înțelepciune. Am

lăsat să mă cuprindă somnul în timp ce Huck învăța să trăiască, pentru că asta nu se poate învăța decât trăind. Eu am învățat să trăiesc din felul în care adormea Henry. Am învățat astfel că nu trebuie să-ți pese prea mult, că e mai bine să adormi.

Psihanaliză: După ce e vindecată, nevroza rămâne ca o singurătate şi mai acută într-o lume nouă, pentru că sunt mai mulți nevrotici decât non-nevrotici.

Dacă nu m-aş fi revoltat sexual împotriva lui Hugh, nu l-aş fi urât niciodată. îl iubesc ca pe un frate, profund. Nu-1 urăsc decât sexual, aşa cum şi pe Huck îl urăsc sexual.

I-am spus lui Henry: „Am acceptat totul, te-am acceptat aşa cum eşti, ți-am acceptat scopul, nevoia de credință, nevoia de libertate. Nu am încercat niciodată să te îngrădesc într-o casă şi într-o slujbă. Te vreau liber. Sunt dispusă să fac sacrificii. Vreau să continui să trăiesc visul nostru, nu să-l transform în realitate. Dorința mea de femeie, sau lumea mea, trebuie sacrificată. Viața împreună e imposibilă. întreruperile sunt concesii făcute realității. Va trebui să mă întorc la Hugh în fiecare weekend. Dar tu eşti fericit ? Vocea ta sună ca şi cum aş fi ucis ceva în tine, ca şi cum ai fi deziluzionat. Eu nu sunt deziluzionată, dar nu mai am iluzii. Cred în tine şi în ceea ce faci, dar nu aştept fericirea ca pe un panaceu. Când ai bani îi ai doar pentru o zi. I-i dai lui Joe într-un acces sentimental de bețiv. Dar nu mă deranjează. Aşa eşti tu. Aşa e viața. Nu pot să-ți cer să joci toate rolurile. îmi place fantezia în care trăim. Sunt mai fericită trăind visul nostru dement“.

Henry a spus: „Cred că în felul nostru dement, fantastic, noi vom ajunge mai departe decât reuşesc alți oameni prin mijloace realiste".

Dar mai departe în fantezie, nu în viața omenească. Pentru viața noastră omenească şi pentru a fi împreună am luptat eu, cu toate minciunile şi şiretlicurile mele. Durerea din

glasul meu e doar prețul pe care l-am plătit pentru a ajunge la asta. M-am revoltat. Recunosc. M-am revoltat aşa cum se revoltă orice femeie. Scopul bărbatului: să sacrifice întotdeauna ceea ce este cald şi uman. M-am revoltat împotriva faptului că nu sunt scopul vieții tale.

Am văzut un film, *Living on Velvet*, care ne-a întristat pe amândoi. Bărbatul posedat de aeroplanul său. Femeia încercând să-l rețină pe pământ. La un moment dat, înfrântă, îi dă drumul spunând: „Nu mă iubeşti". Veşnica lamentație. Diferența e că Henry nu l-a înțeles decât pe bărbat, nebunia acestuia, ambițiile lui, în timp ce eu îi înțeleg pe amândoi. Ii spun adeseori lui Henry: „Oferă-mi doar înțelegere şi o să-mi fie mai uşor să trăiesc, să renunț la lumea mea de femeie". Toate astea pentru că întoarcerea lui Hugh amenință viața noastră împreună, pentru că din nou mă înfurii în sinea mea că am căutat în Rank (aşa cum am făcut cu tata, cu Henry, cu dr. Allendy) un mariaj mai apropiat de ideal, mai intim.

Ideal. Asta am spus la început: o atracție ideală față de Rank. Era o atracție față de un ideal. Instinctul se revoltă împotriva idealului. Trebuie să rămân cu Henry, indiferent cât de mult sufăr. Nu pot trăi cu idealuri. Este, aşadar, Hugh un ideal ? Natura e împotriva idealului. *Rien ăfaire.* Eu am încercat. Am încercat din răsputeri. Am încercat să acționez împotriva naturii, a lui Rank, a idealului, a înțelegerii, a păcii, a fericirii. Să trăiesc numai pentru mine. Să trăiesc un instinct şi un vis - pentru un aviator! îl tachinez pe Henry în legătură cu avionul lui. E ciudat. Sacrificiul pe care îl fac pentru Henry nu pare prefăcătorie. Joc teatru, mă prefac veselă, curajoasă - dar e mai firesc decât să pretind că îl iubesc pe Rank.

24 aprilie 1935

Aspectele caricaturale ale vieții reapar atunci când păleşte beția iluziei: Huck, altundeva decât în apartamentul lui, prima dată când l-am văzut purtând pălărie, în plină lumină a

zilei, la Bois. La New York, cu melon şi guler de blană, cu trabuc, ca un negustor evreu. Noaptea în care şi-a dorit tandreţe aici, noaptea în care mi-a fost atât de rău după două zile de criză biliară încât nu am putut suporta să doarmă cu mine în patul meu mic. I-am văzut venele varicoase de pe picioare şi am simţit mirosul răsuflării lui. Dar când iubeşti, nimic nu îţi repugnă. Eu văd caricaturi în toate. Văd caricaturi ale mele în Huck, în tata. Văd tot ceea ce a înfăţişat Henry atât de sălbatic, cu ura lui faţă de deziluzie.

Viaţa cu Henry se apropie de un sfârşit temporar, pentru o lună sau două, şi mă apasă o mare tristeţe. Uit de egoismul lui, uit fereastra deschisă chiar dacă mi-e frig, masa din mijlocul camerei, ca la ţărani, lumina din tavan în loc de veioze şi penumbră, orele neregulate, capriciile, fobiile, nebunia, contradicţiile lui. Uit egoismul lui profund. îl iubesc.

A terminat de rescris *Primăvara neagră.* A scris minunatul capitol despre „Orăşean". „Burlescul", în care sunt fragmente ce mă fac să plâng. Aseară mi-a citit cu voce tare. Ştiu că e minunat. Ştiu că merită multe sacrificii.

Sunt obosită.

Mă bucur că vine Hugh, de parcă ar veni Joaquin. Şi totuşi asta mă ia de lângă Henry. Dar lupt cu tristeţea. Mă gândesc la asta ca la o nouă aventură. împachetez. Pregătesc surprize pentru Hugh. Montreal. Iar ne mutăm. în weekendul trecut petrecut cu Huck, i-am trimis lui Hugh o telegramă amuzantă în care făceam aluzie la numeroasele lui profesii: „întâlnim vapor. Sper recunosc bancher, artist, pictor, astrolog, înţelept, pungaş. Voi flirta cu toţi". Şi înainte de asta, ceva despre eterna aventură. Ce fidelitate faţă de trecut ! Mă gândesc la Hugh în termeni de pace, de odihnă. Orice altceva necesită efort, curaj, tensiune, muncă.

Lui Henry îi lipseşte decadenţa Parisului, bătrânul Paris somnoros. Mie îmi place viteza animalică de aici, uraganul

unei rase tinere. Nu mă deranjează că nu are sens, că e ca o fabrică. Am propriul meu sens. Are optimism, mai presus de toate - optimism. Izvoare. Nerv. Dinamism.

Sunt obosită.

Am lucrat din răsputeri. Am dobândit elocvență. Dar ajung mereu la aceeaşi concluzie: vreau să-mi trăiesc propria viață, nu să-i ajut pe alții să trăiască. Mă frământ. Devin agitată şi nerăbdătoare în fotoliul meu de psihanalist. Naiba să vă ia, pot face totul mai bine ca voi, am făcut totul mai bine ca voi, am trăit cu mai mult curaj, am făcut tot felul de lucruri, am plâns mai mult, am râs mai mult, m-am mişcat mai mult, am adunat în mine mai mult; ceea ce îmi spuneți e rareori nou, rareori mai bun decât ceea ce gândesc, fac, spun eu în fiecare zi. Am fost mai bolnavă decât voi. încă mai sunt. Sufăr nebuneşte de gelozie. Voi suferi întotdeauna de îndoielile dragostei. Mai mult decât voi toți. Intre discuțiile noastre, am scris.

Dar nu am nici un fel de regret. Dragostea mă face să cedez din nou, dragostea, compasiunea, interesul. Dragostea îmi inspiră discursuri minunate, vehemente, pentru a combate obsesiile lui Henry că scrie în gol, că e asemenea unui şobolan prins în cursă, în timp ce *Tropicul Cancerului* circulă [printre editorii americani], iar *Primăvara neagră* nu a fost încă arătată nici unui editor. „Ce-ai spune dacă şi cărțile tale ar fi arse, ca ale lui Lawrence, sau dacă ai fi într-adevăr persecutat şi trimis la închisoare ?“ Nu poate suporta refuzurile, tăcerea editorilor tradiționali, excluderea formală din reviste, comentariile stupide ale agenților literari. Se smiorcăie, se frământă. Ce vrei tu, Henry al meu ? O să-ți publici singur cărțile. O să facem rost de subvenții. O să reuşim şi ştii foarte bine asta. Nu te-am dezamăgit până acum, nu-i aşa ?

Ceea ce trebuie să combat nu sunt decât temeri şi frustrări de anticipare. Dar când vorbesc, el înțelege. înțelege atât de mult încât în ziua în care am spus: „Femeia adoptă ideologia bărbatului, aşa cum eu am adoptat-o pe a ta“, s-a arătat plin de îndoieli! I-am absorbit filozofia de viață. îmi

place vocea lui plângăcioasă, dar când mă trezesc într-o încăpere plină de prieteni de-ai lui, „oameni calzi, smiorcăiți, indolenți, fleşcăiți, nepăsători", atunci e prea mult şi mă înfurii şi mă revolt, sub aparența de bucurie şi toleranță, mă înfurii pe tot acest gunoi alb. Şi totuşi, văd întotdeauna aceeaşi înflorire caldă a sângelui, a instinctului şi a nepăsării şi e bine, ca la tropice.

Tata îmi scrie ca un pastor protestant, Joaquin ca un preot catolic, mama ca unul iubitor, dar permanent deconcertat, Hugh încearcă să recupereze, să devină, spune el, mai mult decât Rank, Henry şi Erskine.

„I Believe in Miracles“, se tânguie radioul la fiecare colț de stradă. *„Blue Moon“,* cântă toate radiourile, pe toate ferestrele deschise. *„Night and Day“* se aude plângăreț, ca o incantație primitivă. *Night and Day. Night and Day. Night and Day!*

Un pacient îmi spune: „Am o aventură amoroasă cu o voce. O voce care ajunge la lucruri atât de profunde din mine încât nu pot să-mi dau seama ce mi se întâmplă. E magic". El e cel care a folosit cuvântul. Spune că a descoperit din nou, prin mine, sentimentul miracolului. Miracol.

Bucuria lucrurilor mărunte e tot ce avem pentru a combate tragicul vieții. Plăcerea de a primi o poşetă albă de la Huck. Plăcerea de a mă plimba pe străzi aglomerate. Sărurile de baie Elizabeth Arden: muşcată. Cămaşă de la Ascot verde-smarald pentru Hugh şi aparatul electric de bărbierit, plus calculatorul de buzunar. Setul de sticluțe miniaturale lucrate manual, găsite la Grand Central, amintind de perioada în care Huck lucra într-o fabrică de sticlă de lângă Viena. Colecția mea de peşti rari, exotici, conservați de japonezi în sticle pictate.

Din jurnalul dublu ținut împreună cu Huck: Ei minciuna îi e necesară pentru a menține ruptura. Negarea - întot-

deauna doi dar raționalizată ca fiindu-i necesară celuilalt - pentru a-l face fericit pe celălalt. Menținând iluzia sau, mai degrabă, construind iluzia. Acest lucru trebuie contracarat dacă e prea ireal prin realitatea pură, prin rutina vieții care nu e nici reală, nici viață, dar prin durere devine reală : crearea realității (ca şi a irealității) prin posedarea durerii, dar din nou, pentru echilibru, prin posedarea irealității, care e fericire.

El îmi spune: Dând oamenilor iluzia dragostei, iluzia de a fi iubiți aşa cum vor ei să fie (Maya), ea îşi foloseşte instinctul matern, transformându-l în iluzie ca scut. Față de ce ? Față de viață sau de sine ? Autoamăgirea e necesară pentru a-l înşela pe celălalt, dar dacă autoamăgirea devine adevăr (adică o minciună conştientă), atunci minciuna indică autoamăgirea; adică dacă minciuna e necesară pentru a asigura dragostea (față de sine şi față de celălalt), atunci şi dragostea e neadevărată. Minciuna de teama pierderii (furie), a pierderii dragostei! Pierderea dragostei interpretată *pentru* celălalt, dar poate tot pentru celălalt - crearea unei lumi uterine în care să poată trăi; lume uterină înseamnă lume a egoului, unde totul este aşa cum vrea el să fie, sau aşa cum are nevoie. Ea ştie, simte când şi de ce are el nevoie, asta e adaptabilitatea ei; ea este mediul bărbatului, mediul schimbător, posibil. Unde este adevăratul tău eu - nu e în scrierile tale, nici în trăirile tale, nici în jocurile tale - unde ?

2 *mai 1935*

Park Avenue nr. 7. Chiria 125 dolari. Apartamentul 61. Cumpăr o cămaşă de noapte albă, aşa cum mi-a cerut Hugh, pentru înnoirea căsătoriei noastre. *Tout ce que jefais, c'estpour me distraire de mon grand amour pour Henry.*

Când îl las singur pe Henry în weekenduri, el vine acasă seara, pentru că nu găseşte nimic altceva de făcut.

Mă lupt să baricadez intruziunea lumii, a politicii, a războiului, a comunismului, a revoluțiilor, pentru că ele ucid viața individuală când ea e tot ce avem, tot ce am. După discuțiile cu Emil sau alți bărbați, Henry se întoarce la mine zdrobit, pesimist, iar eu rămân indiferentă la problemele lumii, căutând să mențin o fericire de zi cu zi. Alții își doresc această dezintegrare exterioară, pentru că este un bun pretext sub care să-și accepte distrugerea interioară. Gata cu arta, gata cu cărțile, pentru că se apropie războiul. N-a mai rămas nimic pentru care să trăiești în afară de lumea feminină - dragostea dintre bărbat și femeie. Femeia are în mod fundamental dreptate. Apăr din ce în ce mai mult viața. Urăsc politica, istoria. Te privează mișelește de fericirea individuală. Războiul, care distruge viața individuală.

Către Henry, într-o seară: De ce să n-o luăm în glumă ? Nu vrem să fim liberi din punct de vedere economic, trăind banal, ca niște oameni obișnuiți. Tu nu vrei o slujbă obișnuită. Eu nu vreau psihanaliza, sau orice altceva, ca pe o rutină, ci ca pe o aventură. Ei bine, atunci ar trebui să ne conformăm cu slujba mea ca soție a lui Hugh. Gândește-te cum ar fi dacă te-ai fi căsătorit cu un căpitan de vas (o, semnificația!): „Trebuie să plec pentru câteva luni". Imaginează-ți că ești căsătorit cu o actriță: „Plec în turneu" - sau cu o dansatoare. Acceptă separarea. Eu voi continua să fac tot felul de scamatorii ca să trăim cât mai mult împreună. (Ce mai scamatorie s-a dovedit a fi! Huck m-a convins să vin de la Paris, făcând astfel posibilă viața mea cu Henry. Ce ironie!)

Henry, solemn: „Avem nevoie de o tipografie. Visăm. In felul nostru fantastic, am putea fi liberi. Nu știu".

Discurs elocvent ținut lui Henry, ca să-l vindec de a-și mai dori slujba mea ca psihanalist. După discuție, Henry renunță. Devine din nou vioi și jucăuș. Simt că am câștigat o bătălie împotriva tragediei. Sunt veselă, deși despărțirea îmi rupe inima.

Am ales un apartament lângă Henry. I l-am arătat lui Huck pentru aprobare. Numai de nu s-ar mai văicări, n-ar mai transpira, nu şi-ar mai pierde suflarea!

Durerea identificării: Când sunt cu Huck, confund şi identific unele dintre sentimentele mele față de el cu cele ale lui Henry față de mine, pentru că par similare, iar asta mă face să mă tem de toate (să mă îndoiesc de dragostea lui Henry), la fel cum, pentru că unele dintre sentimentele tatei semănau cu ale mele, am ajuns încurcată şi confuză în ceea ce-l privea.

E a doua oară când asupra lui Huck s-a lăsat un giulgiu negru. Depresiile lui sunt cumplite şi animalice. Zace oftând, prăbuşit, cu fața pământie, cu răsuflarea ca moartea. Moarte zugrăvită pe toată fața lui. Şi atunci nu simt nici un fel de milă, doar furie. Nu vreau să fiu mama lui. îmi cere prea mult. E prea greoi, prea tragic, prea tânăr în viață, în trăire. Nu găsesc vorbe de compasiune, nu am răbdare cu el. Eu îi iubeam forța. îi iubeam talentul, nu pe Huck cel slab, bolnav, uman. îl găsesc extrem de ridicol - pentru că nu-l iubesc. Nu sunt mişcată de suferința lui - pentru că nu-l iubesc. Mi se pare ridicol, comic în cămaşa lui de noapte, ca o femeie, ca o femeie bătrână. Atunci îl urăsc. O arăt. Spun lucruri dure. Nu pot să-l sărut. Mă dezgustă. îl dojenesc că nu ştie să fie fericit. Dacă încearcă să se poarte ca Henry (pentru că i-am spus că tot ce am făcut pentru Henry în iarna asta a fost pentru că era foarte bolnav), va descoperi că nu-l iubesc. Poate că a descoperit deja. I-am explicat furia mea ca o revoltă împotriva rolului de mamă milostivă.

Stau în apartamentul din Park Avenue, într-un salon american tipic, cu mobilă din perioada Adams, aşteptându-l pe Huck, care de luni nu mai poate lucra. Zice că e obosit, obosit şi fără chef de viață, dar totul e plin de aluzii la nevoia lui de mine. Şi îi detest dependența. Nu i-am putut scrie. I-am trimis telegrame, în care e mai uşor să scrii cuvinte goale.

Sunt gata să mă prefac din nou, indiferent de ce ar avea nevoie, ca să-l fac să se simtă bine, să-l ajut să treacă prin experiența americană, pe care numai eu am făcut-o posibilă, pentru că la Paris nu ar fi avut curajul să plece dacă nu aş fi promis că vin şi eu. Ştiu că l-am dezamăgit - n-am vrut să merg cu el până la capăt. Dar mi-a cerut prea mult. Tot ce vreau este să nu-mi otrăvesc viața cu tragedie. Lacrimile îmi sunt epuizate, capacitatea mea de suferință e epuizată. Am ajuns la nepăsarea, nonşalanța şi egoismul lui Henry!

Sunt capabilă să stau în fața unei ceşti de cafea în timp ce Huck suferă, în fața unei ceşti de cafea şi a unor felii de pâine prăjită, bând şi mâncând încet, cu plăcere, şi simțindu-mă infinit mulțumită, stând pur şi simplu singură, eliberată de griji, eliberată de milă.

Am ajuns la capătul milei descoperind că eu am fost cea care şi-a creat propria suferință, aşa cum şi alții îşi creează propria suferință. Eu sunt de vină pentru atitudinea mea, pentru dorința mea de a suferi. Aşa că acum ştiu că Huck trebuie lăsat în pace până când îşi epuizează suferința, aplecarea tragică. Bietul Huck. El m-a făcut puternică şi acum e gelos pe ceea ce mi-a oferit. învăț atât de repede! El e mai bătrân, mai inflexibil.

2 mai 1935

A venit Huck. Din nou furios şi dur. Mi-a spus că viața lui a fost întotdeauna un dezastru, că întotdeauna va fi un dezastru, că a ştiut tot timpul că în viața mea nu era loc pentru el, că nu-i plăcea rolul pe care l-am făcut să-l joace, că îl folosisem.

Toate astea erau adevărate. Nu am putut spune decât: „Şi nu ți-am dat nimic în schimb ?“ Da, nu nega asta, dar el, el dăduse totul, pe el însuşi. Stătea în fața mea, plângându-şi de milă şi contemplând ce-mi oferise. Eu nu socotesc niciodată ce i-am oferit lui Henry; nici nu iau vreodată înapoi. Am înțeles că Huck fusese mai puțin generos cu mine

decât am fost eu cu Henry. Dar în privința dragostei nu era nimic de spus sau de negat. A ştiut tot timpul. A plecat, după ce amândoi am spus foarte puțin. Nu am simțit nici un regret, nici măcar nu am putut să mă mişc de pe canapeaua pe care stăteam. L-am lăsat să plece. L-am urmărit pe fereastră. Nici un sentiment. Avea şi valiza cu el.

M-am aşezat şi i-am scris lui [George] Buzby: „Uită de publicarea manuscrisului meu“. Oricum ne întrebam dacă n-ar fi prea periculos să-l publicăm. Apoi m-am întins.

Inelul pe care i l-am dat lui Huck - cel al tatei - îi fusese dăruit unui tată şi nu unui soț. Nu mi-a trecut niciodată prin minte să i-1 dau lui Henry. Dar acum o voi face, pur şi simplu pentru că Henry e tot ce îmi trebuie. Mă pot dispensa de tot ce nu este el. Lui Huck i-am dat ceea ce puteam dărui - plăcere - asta-i tot. *Viață.*

Huck mă roagă să-l iert. „Poți, pentru că ştii că nu eram în apele mele ieri. E o nebunie ce-am spus şi ar fi trebuit să mă opreşti. Faptul că am fost atât de nedrept cu tine m-a îmbolnăvit şi mai tare, fireşte. N-a fost corect."

> *In trenul spre Montreal:* Dragul meu Huck, nu ai fost nedrept şi nu ai spus lucruri nebuneşti deunăzi. Ai spus adevăruri cumplite, fatale. Este adevărat că relația noastră a fost unilaterală şi că doar tu ai oferit; este adevărat, din păcate, că nu ai putut să fii tu însuți cu mine - tu, cel uman. Este adevărat că rolul pe care ți l-am distribuit în viața mea nu este destul de important pentru importanța şi absolutismul tău. In privința afirmației că te-aş fi folosit, care m-a durut cel mai mult, am ştiut şi m-am luptat din răsputeri să nu fie aşa. M-am străduit să nu te folosesc, să nu am nevoie de tine, şi tu ştii asta. Am luptat împotriva generozității tale. Nu mă justific. Am avut într-adevăr nevoie de tine. N-o să mai am niciodată,

dragoste, dar eu îl mai iubesc încă pe Henry şi nu pot să-ţi ofer ceea ce meriți. Iubirea pentru el, oricât de imperfectă, e fatalitatea şi destinul meu. Când mi-am dat seama de asta, îndată ce a venit Henry, am încercat să salvez dragostea noastră ideală pentru că m-am gândit - mai mult decât atât, m-am identificat atât de profund cu tine încât am văzut în dragostea pe care mi-o purtai acelaşi fel de dragoste pe care eu i-o port lui Henry şi îmi ziceam: Dragostea mea pentru Henry o să se stingă încet, ca dragostea lui Henry pentru June. Nu mă puteam împiedica să simt că era la fel. Că tu vei suferi, probabil, aşa cum am suferit eu aşteptând ca sentimentele lui Henry pentru June să se stingă. Şi în acelaşi timp detestam să te văd suferind.

Spui că nu te-am lăsat să ai reacţii omeneşti. Nu, dar am fost conştientă tot timpul de toate reacţiile omeneşti pe care le-ai avut. Le simţeam şi eu cu tine. Fiecare etapă era o tortură pentru mine. Am eşuat. Te-am făcut nefericit. Aveam atâta încredere în final! Nu mai am, pentru că tu eşti prea corect ca să poţi trăi. Eu am acceptat inegalităţile dragostei. Tu, nu. Nu poţi. Şi ai dreptate. De ce ai face-o ? Tu nu eşti femeie. Tu eşti cel care are curajul să se rupă de ceea ce îi provoacă durere. Nu am ce să-ţi iert. Ai fost minunat, ai făcut lucruri supraomeneşti, lucruri divine. Ceea ce ai oferit nu te va sărăci. Iartă-mă pentru iluziile şi amăgirile mele, pentru că te-am amăgit pe tine şi m-am amăgit şi pe mine, pentru falsele mele speranţe că dragostea ideală o poate învinge pe cea nevrotică, sau cum numeşti tu iubirea mea pentru Henry. O, iartă-mă. Mă simt îngrozitor, îngrozitor de umilă, îngrozitor de tristă, zdro-

> Când erai bolnav ştiam că e revoltă şi nefericire. Eram furioasă că nu puteai întreţine iluzia. Vreau să fac ceva pentru tine, şi totuşi trebuie să mă ţin la distanţă. Sunt ultima persoană care ţi-ar putea face bine. Ce ironic şi îngrozitor! Nu vreau să-ţi fac ceea ce alţii mi-au făcut mie. Cu Henry a trebuit să joc un rol supraomenesc. Crede-mă, prefer asta rolului crud şi distructiv pe care a trebuit să-l joc cu tine. Ţin prea mult la tine ca să-ţi fac asta.
>
> Te implor, Huck, să nu ai nici un fel de regrete. Fiecare moment de bucurie pe care ţi l-am oferit a fost otrăvit de un moment de durere. Ştiu asta. Nu se poate face nimic, nimic. Forţa pe care mi-ai dat-o dispare când dispari tu, aşa că nu simt că aş fi luat ceva de la tine. Nu rămâne nimic altceva decât amintirea a ceea ce eşti ca fiinţă omenească. Aş vrea măcar să ştii că ai fost iubit pe deplin şi că iubirii tale i s-a răspuns la fel din clipa primului nostru sărut până în cea a sosirii lui Henry la New York. Total, absolut. Gândeşte-te numai la asta.

Hotelul Mount Royal, Montreal. Camera 6 022. Mare emoţie când îl revăd pe Hugh, o iubire tandră. Din partea lui, pasiune, revărsare continuă de dorinţă. Un nou Hugh, care îmi mulţumeşte pentru că l-am lăsat să fie el însuşi, continuând să fiu eu însămi. A trăit din plin la Londra, e mai liber, mai vesel. îl întristează să descopere că e tratat ca un înţelept, ca un sfetnic, ca un tată şi nu ca fiinţă omenească. Femeile îl tratează la fel ca pe Rank. Dar, se consolează Hugh, forţa spirituală şi forţa senzuală sunt unul şi acelaşi lucru, sunt la fel de puternice. Are multe de povestit, e plin de viaţă. L-am întâmpinat parfumată din cap până-n picioare, într-o cămaşă de noapte albă, transparentă. Acum pot fi mai iubitoare. Trupul lui nu-mi provoacă repulsie. E atrăgător. E plăcut să mă supun lui, după Huck.

Viața mea cu Hugh e absolut ireală şi lipsită de sens. Calitățile, noblețea lui mă mişcă. Spune: „Când mă întorc la tine, mă întorc la singura viață reală - singura viață omenească pe care o am. Am învățat să te apreciez mai mult ca oricând, să-ți apreciez reacțiile şi expresivitatea".

Cred că viața lui la Londra a fost un început, ca viața mea în Montparnasse. Nu încă reală, dar din ce în ce mai reală, aşa cum mi s-a întâmplat şi mie. Acum juca un rol, cum spunea Huck despre mine; mă imita. Se gândea la mine în timp ce făcea asta, se gândea la viața mea pariziană cu artiştii, viața pe care nu am împărtăşit-o cu el. E tânăr, puternic, fidel, loial. Trăieşte de pe o zi pe alta. Măcar acum sunt dreaptă cu Hugh. înainte am fost profund nedreaptă, în lupta mea pentru integritate. îl uram. Acum îl iubesc aşa cum îl iubesc pe Joaquin.

Trăim numai de pe o zi pe alta. Ne plimbăm cu o canoe pe Râul Ottawa, ca într-o lună de miere. Facem glume, joc mici scene de gelozie ca să-i fac plăcere. Râdem.

Rezist impulsului de a mă duce să-l îngrijesc Huck cel bolnav. Nu pot să fiu şi amantă, şi infirmieră. O altă femeie va trebui să fie infirmiera. Dacă dăruieşti viață, dăruieşti şi durere. Bietul Huck, atât de singur.

Acceptare, fatalism, resemnare. în timp ce Hugh vorbeşte despre afacerea lui, eu studiez stucatura pereților. Spune că îi place puterea, vrea putere. Acum are putere, voință, dinamism. Putere. Putere. Putere. Vrea puterea şi vrea să fie înconjurat de artişti. S-a întors cu un pulover pe gât, de culoarea smaraldului, pantaloni gri cu pătrățele delicate şi o haină cum poartă artiştii. A locuit pe Charlotte Street, a făcut horoscoape pentru pictori, a cunoscut-o pe amanta lui Epstein[1], a stat la Royal Automobile Club, a băut bere şi

1 Jacob Epstein (1880-1959), născut la New York, a studiat la Paris cu Auguste Rodin, apoi s-a stabilit în Anglia, devenind unul dintre cei mai importanți sculptori britanici. A fost implicat, se pare, într-o serie de aventuri extraconjugale cu modelele sale şi a avut cinci copii cu trei femei

whisky. îşi trăieşte propria viață. Desenează. îmi dăruieşte libertate. îmi doreşte trupul. Facem schimb cu tandrețe. El îmi acordă libertatea pe care Huck nu mi-a putut-o acorda, libertatea de a-mi fi credincioasă mie însemi, iubirii mele pentru Henry. E fericit pentru că e liber şi uman cu mine. E mândru de mine. împreună suntem o mare forță. E în el un amestec minunat: dragoste de putere pe pământ şi dragoste de artă. „Sprijină-te pe mine“, îmi spune. Bietul Huck! O prea profundă cunoaştere a adevărului, o prea mare capacitate de sondare distruge *viața, care este iluzie.* Şi-a distrus propria viață prin absolutism. A vrut să fie Hugh, şi Henry, şi toată lumea pentru mine. întotdeauna pierzi ceva. Eu îmi pierd marea compasiune, care mă făcea slabă; tandrețea, blândețea. îndrăzneală. Trebuie să mergi mai departe. Eu mă crispam şi eram laşă. Am fost nevoită să-l rănesc pe Huck; era inevitabil. Durerea pe care o provoc ca *femeie,* ca *amantă,* vreau mereu s-o şterg din cauza dragostei mele materne. Vreau să am grijă de bărbații pe care îi rănesc.

O, Doamne, nu sunt atât de imună afectiv cum par.

11 mai 1935

Park Avenue nr. 7. Ap. 61. Biroul luminat de soare. Zgomotul traficului de pe Thirty-fourth Street. Razele soarelui încălzindu-mi pielea în timp ce copiez liniştită în jurnal ultima însemnare a lui Huck: „îți mulțumesc pentru scrisori. Eu chiar nu am putut scrie. Mă doare prea tare. Nu ştiu când o să se termine, sau cum“. Copiez totul încet, de parcă ar fi un text foarte vechi. Mi-e un dor acut, profund de Huck numai ca interlocutor. Nu fizic, nu uman. Doar de acea înțelegere divină, acea capacitate de reacție şi clarviziune, de perechea minții mele. Dar adulterurile mele spirituale şi

diferite, în timp ce era căsătorit cu credincioasa lui susținătoare Margaret (Peggy) Dunlop, care a murit în 1947. „Amanta" pe care a cunoscut-o Hugh Guiler s-ar putea să fie Kathleen Garman, care avea să devină cea de-a doua doamnă Epstein.

mariajele de gânduri au luat sfârşit. E mai bine să fii singur. Mai bine să fii singur decât să te prefaci că iubeşti. îmi port părul ridicat în coc, *a la Recamier.* Sunt îmbrăcată într-o rochie de seară cu flori, pe care am cumpărat-o ca să i-o arăt lui Hugh când vine acasă. E pentru weekendul la familia Perkins. împachetez bijuteria de turcoaz ca să i-o înapoiez lui Huck. îi trimit o telegramă, pentru că Hugh vrea să-l vadă. Mă simt rece, fatalistă, profund sătulă de luptă şi indiferentă. Analiza, fericirea, ambele îi fac egoişti pe oameni. Până şi Hugh a devenit egoist, pentru că el e mai natural, iar toți ceilalți pretind că sunt ideali. O lume mai puțin ideală, mai puțin falsă, mai onestă, fiecare pentru el însuşi. Totuşi, lui Henry încă îi mai dăruiesc.

Henry a terminat *Primăvara neagră* şi se întâlneşte cu William Carlos Williams. I-am spus că ceva s-a frânt în mine, nu spiritul, nu curajul, ci absolutul. Absolutul. O altă căutare a idealului. Am ajus să mă resemnez cu realitatea - cu faptul că, dacă fac din Henry un soț responsabil, îl distrug pe Henry vagabondul şi visele noastre, de dragul vieții omeneşti. Dar era greu, cumplit de greu să îi separ. Henry era ca de obicei, resemnat, trist, blând, dezmierdător, înfrânt. El nu luptă decât în scris.

Iat-o, aşadar, pe doamna Guiler într-o nouă rochie de seară, cu ceva zdrobit pe veci înăuntrul ei, absolutul. Ceea ce voiam era Henry şi viața cu Henry. Să te îndrepți direct către ce vrei, aşa cum atât de naiv a tins Huck spre mine, înseamnă să distrugi acel obiect al dorinței, să-l cufunzi în realitate şi tragedie. Eu, cea rebelă, cea încrezătoare, am fost zdrobită exact în acelaşi moment în care eu însămi am zdrobit absolutismul, intransigența, idealismul lui Huck.

Numai în creație există posibilitatea perfecțiunii.

Trena rochiei s-a aşezat în cercuri în jurul picioarelor mele. Acvariul e expus sub sticlă. Floarea de mare înfloreşte

albă, cu picouri de praf de cărbune. Scoica s-a despărțit de geamăna ei, pe care o păstra Huck. Huck are jurnalele pe care le scriam împreună.

Un pacient îmi dă treizeci de dolari, pe care i-i voi da lui Henry pentru chirie, şi o carte, *Moll Flanders* a lui Daniel Defoe, cu dedicație: „Practic primul roman în limba engleză, celei dintâi şi celei mai minunate doamne din lume, de la cineva pe care l-a înviat din morți".

Ciudat. Pe prima pagină scrie: „Moli Flanders... a fost doisprezece ani târfă, de cinci ori nevastă (o dată, chiar, târfă pentru propriul ei frate), doisprezece ani hoață, opt ani infractoare deportată în Virginia, iar în cele din urmă s-a îmbogățit, a trăit cinstit şi a murit căindu-se".

îmi place totul în afară de sfârşit.

Montreal. Mimez dragostea pentru Hugh. Cred că uneori şi el face acelaşi lucru, dar nu ştie, căci el e mai mult sclavul obişnuinței şi al idealurilor. De-abia mai pot să-mi dau seama acum dacă emoțiile lui sunt reale. Sunt atât de obişnuită să cred că Hugh e sincer! Dar mă întreb şi dacă există un Hugh, dacă nu e doar robotul meu, care face şi este tot ce m-ar putea mulțumi pe mine.

însă râdem împreună. Suntem veseli. îmi place puloverul lui verde smarald.

Mă trezesc țipând:

— Ascultă, şarpe de peluză englezească, închide fereastra!

— Ia ciripeşte, a zis Hugh, cu *cine* ai flirtat ?

— Fă-mă să ciripesc.

Mă prefac că-1 iubesc. Mă prefac că cele cinci luni au fost prea lungi.

Când mă port frumos, Hugh spune: „A, deci ți-e frică de mine! “

Da, frică să nu mă procopsesc cu alte cinci luni. Inconştient, pregătesc o nouă evadare, prefăcându-mă că despărțirea a fost dureroasă.

Hugh zice că mă iubeşte mai mult acum, comparându-mă cu alte femei sau alți bărbați pe care i-a cunoscut.

Că îmi iubeşte slăbiciunea şi curajul cu care lupt împotriva acestei slăbiciuni. El nu regretă nimic; nu are nici un regret pentru durerea pe care i-am provocat-o. Totul a fost bine, aşa a simţit la Londra. A trăit. Spune că cel mai mult iubeşte sensibilitatea reacţiilor mele. A cunoscut artişti şi modele şi şi-a amintit de vremurile când eram şi eu model.

Tensiunea şi eforturile mă obosesc. Hugh vrea să mă protejeze. O să-l las. Spune că, atunci când lucrez, îi răpesc orice stimul de a lucra şi el. M-am simţit oarecum prăbuşită când dorinţa mea de absolut a fost zdruncinată de viaţă. Mă simt înfrântă, aşa cum a fost înfrânt Huck. Nu poţi avea absolutul. Cu cât te resemnezi mai repede, cu atât mai bine. Eu mă resemnez cu viaţa aşa cum e, pentru că a o reface înseamnă o luptă îndelungată, o ratare a tuturor momentelor ei bune. Am învăţat să accept limitele impuse dorinţelor şi visurilor mele, ceea ce e foarte greu pentru naturile cu o voinţă puternică. Hugh spune că nu se poate dizolva până la capăt cu artiştii. Nici eu nu pot să mă dizolv până la capăt. A devenit mai dinamic şi mai uman. El e iubit pentru ceea ce oferă (horoscoape, ajutor, protecţie), nu pentru el însuşi, şi asta îl întristează, la fel ca pe Huck. Se consolează cu gândul că puterea spirituală asupra oamenilor este la fel de puternică sau chiar mai puternică decât puterea senzuală. Aşa cum Huck spune că s-a temut întotdeauna că e iubit pentru psihanaliza sa la fel cum alţi bărbaţi sunt iubiţi pentru bani. Din păcate, exact aşa s-a întâmplat!

Nebunie, provocată de faptul că văd că Huck mă iubeşte aşa cum îl iubesc eu pe Henry (voia să trăiască pe o insulă pustie cu mine, mă voia singură, departe de alţi oameni) şi asta mă face din nou să mă îndoiesc de dragostea lui Henry, pentru că aveam, în relaţie cu Rank, sentimentele gregare ale lui Henry, şi asta putea însemna că Henry nu mă iubeşte. Identificarea dragostei lui Rank pentru mine cu dragostea mea pentru Henry era foarte dureroasă şi trebuia risipită de pasiunea lui Henry, de dovezile lui de dragoste mereu reînnoite, de fiecare dată când mă întorceam la el. Nu aş mai

fi putut îndura analogia asta. E sursa unei mari dureri, această comparație a felurilor de a iubi, întrebarea dacă un anumit fel înseamnă a iubi cu adevărat şi altul a nu iubi.

Astfel de speculații nu duc decât la moarte şi disperare. Mă vindec prin viață, trăind mai departe, îndrăznind, înfruntând. Comparația şi identificarea m-au dezintegrat şi m-au ucis cândva (în relația cu tata). Mă simt mai sănătoasă psihic acum decât am fost vreodată, dar am nişte coşmaruri cumplite. Am dinamitat un oraş. Am fost într-o încăpere plină de animale moarte. Am văzut un prunc abandonat şi am hotărât să-l adopt. Când am dat să-l sărut, a început să semene tot mai mult cu un babuin. Gura îi era respingătoare. Mi-am zis: bine că bebeluşii nu trebuie sărutați pe gură. Eram atât de îngrozită de urâțenia lui, încât mă întrebam dacă nu ar trebui omorât pentru că ar fi fost nefericit. Huck mi-a spus odată că, atunci când l-a născut, mama lui a fost profund şocată. Zicea că era de o urâțenie monstruoasă, cu tot corpul acoperit de păr negru. Am vorbit foarte des cu Huck despre ideea de a-l adopta pe micul Huck, copilul din el, față de care simțea o bizară, dar foarte puternică autocompătimire. Mi-a dat o poză cu el când era mic. Ochii i-a avut întotdeauna foarte frumoşi şi însuflețiți. S-a născut bătrân.

Vis: îmi înfig ace de siguranță în burtă, apoi le închid de parcă ar fi perfect normal. în China. Toată lumea pleacă din case pentru că urmează un cutremur. Apar fulgere, dar cad în mare. Oraşul e salvat. Cineva îmi spune că Henry a murit. O durere cumplită. îl caut peste tot. (Scrierile lui Henry despre artist în China. Deprimat de sterilitatea americană.)

14 mai 1935

Prânz. Rebecca West, care e îngrozită de ceea ce lipseşte în America: „Ştii cobaii ăia, crescuți fără magneziu, sau cam aşa ceva, care şi-au pierdut sentimentul matern ? Ei bine, americanilor... le lipseşte un anume element. Care este ? Nu

i se spune *suflet.* Se găsesc alte nume pentru el. E vorba de profunzime; profunzimea le lipseşte".

Vrea lacul meu de unghii. Nu şi-a terminat noua carte din cauza unei operaţii. A crezut că nu va supravieţui: „N-o să mai văd niciodată primăvara! “ Abia apoi omenescul. „Poate eu nu sunt umană", a spus ea. „îmi plac sentimentele dintre cele două femei din cartea ta. Nu mă deranjează să fiu mental singură, cum pari tu să fii. Dar eu sunt mult mai în vârstă decât tine. Soţul tău e foarte drăguţ, dar am fost atât de surprinsă că e soţul tău - tu nu ?“

Carne de crab şi căpşuni. Indigestie. Sifon. Nervozitate din cauza potopului de invitaţii.

Henry mi se pare iar mort, inert, pasiv, ca o plantă, din punct de vedere intelectual. Cred că îmi este îngrozitor de dor să vorbesc cu Huck. Această inerţie a lui Henry m-a împins către Huck. Henry e epuizat. El nu poate decât să scrie cărţi şi să mediteze. Să trăiască în amintiri. Nu s-a trezit la viaţă decât când l-am torturat părăsindu-1.

Voi fi în stare să îmi accept cu adevărat singurătatea mentală? Voi fi în stare să trăiesc numai din pasiune şi din instinctul omenesc de apărare ?

Weekend la familia Perkins. Katrine e o victimă a vieţii ei bancare. E prea târziu să mai poată fi salvată. îngropată de vie în mormântul ceremoniilor, îndatoririlor, obligaţiilor, ritualurilor, convenţiilor familiale. Victima subnutriţiei. E anemică. Peste tot oameni, sute de oameni, fără nici o valoare. Sunt înconjurată de oameni făcuţi din celofan. Un pustiu. Da, Huck l-a umplut, dar a trebuit *să.plătesc* cu dragoste.

Ca să mă consolez pentru lipsurile profunde, înot în sus, spre suprafaţă, suprafaţa de celofan a sărurilor de baie din coral, a rochiilor noi, a obiectelor, a sandalelor, a cămăşilor de noapte delicate, a luxului. Iar sunt moartă de foame. Probabil am tenie. Şi bietul Huck e foarte bolnav, dar ce pot să fac ? Ce vrea el nu pot să-i ofer.

Scrisoare către Huck: Vreau să ştii că nimeni nu-ți poate lua locul vreodată, că îmi este foarte dor de tine, că n-o să mă mai simt niciodată atât de aproape de cineva, n-o să mai fiu niciodată atât de autentic măritată cu sentimentele şi gândurile cuiva, că mi se pare o tragedie că tu, din cauza viziunii tale prea realiste, nu ai putut să te mulțumeşti cu ce am avut, cu iluzia, cu îngemănarea şi disparitatea, pentru că acum nu mai avem nimic.

Mi-e dor de tine tot timpul, oriunde mă duc. De nu m-ai fi iubit! De ți-ar fi ajuns ceea ce ți-am oferit! Nu pot să nu te regret în fiecare clipă. Nu pot să nu-ți vorbesc. Poate te va face să te simți ceva mai bine să ştii că, în felul cel mai profund, ceea ce simt pentru tine e dincolo de dragostea omenească. Intr-o zi, Huck, când vei trece dincolo de a mă iubi sau a mă urî omeneşte, întoarce-te la mine ca să nu mai fiu atât de singură, atât de îngrozitor de singură. Ai putea crede că am fost crudă recunoscând toate adevărurile pe care tu le-ai ştiut mereu. Eu cred că mai degrabă tu ai fost crud cu tine însuți pentru că nu ai putut accepta fericirea pe jumătate. Nu există absolut pe pământ. Dar vreau să ştii că te regret.

Vreau să ştii că singurul lucru pe care nu ți-l pot ierta este sentimentul tău că te-am folosit. Nu am făcut decât să iau ce mi-ai dăruit, pentru că atunci când te iubeam total, mi se părea că aşa trebuie. Mai târziu, la despărțire (am recitit scrisoarea pe

22 mai 1935

Ii trimit mamei exemplare din *New Yorker.* Le scriu tatei, lui Eduardo, lui Joaquin. îl psihanalizez pe sculptor şi o pregătesc pe violonistă să plece în Europa. îi înapoiez lui Rank unul din manuscrisele lui, pe care îl dădusem unui editor. îl seduc pe Henry şi încerc să-l scot din depresie, ducându-1 să luăm cina pe Broadway.

Aseară am hotărât să mergem la film. Aşteptăm autobuzul. Se uită la mine şi simţim dorinţa în aceeaşi clipă. Spune: „Hai să ne întoarcem în camera noastră". Şi ajungem în pat. După aceea vorbim despre viitor, despre renunţarea la Louveciennes, despre călătorii. Eu vreau să merg în sud. Hugh o să mai plece. Pictez tablouri foarte luminoase. Strălucesc de o sănătate firească, de absenţa oboselii, de acceptare, de dispoziţii filozofice. îmi place totul, chiar şi să fiu scoasă la teatru de bancheri.

Frances Schiff, o prietenă din anii de şcoală, îşi cumpără un neglijeu roz şi mascara şi crede că îmi poate imita viaţa. Rebecca West mă prezintă ca pe „femeia care a scris cea mai bună carte despre Lawrence" şi zice că sunt „frumoasă". Doamna X spune că par atât de fragilă încât nu îşi poate imagina cum profesez psihanaliza. Domnul Y este atras de mine şi spune că se teme, pentru că sunt genul de femeie care lasă cicatrici.

22 iunie 1935

Louveciennes. Acasă. Amintirile dau buzna. Insomnie, rezistenţă, melancolie. Nu, nu, nu. Patul persan. Tic-tacul ceasului. Lătratul câinelui. Maria servindu-ne. Mama şi Joaquin veniţi în vizită. Eduardo vorbind despre astrologie. Tommy râzând. Becuri lipsă. Chiriaşii au luat din lucruri, cărţile sunt prăfuite, sticlele colorate nu mai strălucesc la fel de tare, încăperile colorate nu mai sclipesc. Covoarele sunt uzate, geamul de sticlă al măsuţei mele de toaletă e spart, galeriile

perdelelor lipsesc. Unde sunt scaunele de grădină ? Franța e bătrână. *Elle est faisandee,* răscoaptă. O uram, în timp ce veneam cu trenul, din cauza ridurilor, a bătrâneții ei, a mirosului de brânză mucegăită cu viermi verzi, a mirosului de monede. Pe vapor m-au năpădit fantezii întunecate. Doctorul Endler avea să mă aştepte pe chei.[1] Urma să fiu dusă înapoi la spital şi să trec din nou prin aceleaşi lucruri. Prin toate. Apoi aveam să-mi amintesc fiecare detaliu al acelei *fausse couche.* Sau aveam să-mi imaginez casa cafenie a tatei. Cu toți pereții cafenii. Nu vreau să-l văd pe tata. Nu vreau trecutul. Casa putrezeşte. Ii iubeam bătrânețea. Acum detest mirosurile mucegăite ale decadenței. Trecutul, ah, trecutul. Rânced, cu miros de naftalină, de brânză, pisici moarte, şoareci morți, atât de ridat şi de murdar. Stăteam lângă acelaşi şemineu, acum patru ani, cu Hugh, şi el spunea: „Ştiu că ai o aventură cu Henry". Biroul în care am scris despre June/ Alraune pentru că sufeream de gelozie. Grădina unde am luat cina cu Rank şi unde m-am culcat cu Henry, în spatele tufişurilor. Zidul se prăbuşeşte. Mamei i se pare frumos. Eduardo se bucură să fie din nou în cuibul lui. Eu sunt tristă. Nu mai e locul meu aici. Şi-a trăit viața, e mică, decrepită. Am fost pe vârful unui munte, am fost liberă. Trebuie să prind trenuri. Am prea mult timp să meditez. Trecutul meu. In cea mai mare parte, durere. Hugh stând la picioarele patului, zdrobit, după ce citise romanul despre Henry şi June, iar eu încercând să-l conving că totul e ficțiune. Greutatea cu care făceam rost de pâine, unt, lapte. Aerul mohorât de la Louveciennes, fețele împietrite din spatele perdelelor, câinii lătrând. Pace. Acasă înseamnă pace. O închisoare. Pentru mine e o închisoare. Mă simt prizonieră. Sunt tristă. Am auzit la radio *You and the Night and the Music.* Brusc am simțit că tânjesc după New York. E ora zece. Suntem obosiți.

1 Un doctor german refugiat la Paris, prieten cu dr. Otto Rank, care se pare că a asistat la avortul lui Anais Nin în august 1934. Vezi şi *Incest*, pp. 391-403.

Avem atâtea de făcut în casă! Bat clopotele bisericii din sat. Ţânţari. Furnici. Muşte. Şoareci. Câini lătrând. Miros de caprifoi.

Lucrurile noi pe care le-am adus, cadouri pentru toţi, rochia persană de bumbac imprimat cu fustă largă, pijamaua albă şi pelerina albă de beduin tivită cu roşu, o haină albă şi o pălărie grecească albă, noua valiză pe care mi-a dat-o Rank, vasele albastre din lemn cu steluţe, lucrurile noi.

Un nou eu, un nou eu care nu-şi mai găseşte locul aici, într-o casă moartă. Un nou eu, fără casă şi fără loc de odihnă, aventurier şi nomad, pentru că acum *mi-am acceptat singurătatea* şi astfel nu mai am casă şi nici soţ. Fîenry e încă pe mare, mereu glasul sentimentelor mele. Am cumpărat *două* rochii indiene, dintre care una pentru studioul lui Henry. Oamenii din jurul meu nu se schimbă, aşa ca mine. Parcă aş trăi prea repede şi mereu anticipând. Am părăsit atâţia oameni - soţii Bradley, soţii Vine, Louise de Vilmorin, Roger Klein, soţii Guicciardi, familia lui Hugh -, în spirit sau în fapt. Să mă întorc aici a fost ca şi cum aş fi prinsă într-un cerc. Lupt împotriva repetiţiei. Spun: „O să facem o seară de astrologie, cu farfuriile albastre cu steluţe la cină, şi o să-i invităm pe [dr.] Allendy şi pe [Antonin] Artaud". Dar nu vreau să fac asta. Nu mă interesează.

Pe vapor am avut foarte multe coşmaruri. Mi se părea că femeia de la masa de alături semăna cu doamna Rank. Şi totuşi, mă plimbam înfăşurată în pelerina de beduin, atrăgând atât de tare atenţia încât am fost fotografiată. Şi dansam, dormeam şi mâneam caviar, homari şi clătite flambate, dar nu voiam să mă întorc. Zece şi douăzeci. Radioul. Repetiţia. Ceea ce pare un coşmar e repetiţia. întoarcerea. De asta bărbaţii călătoresc pe vapoare, traversează Africa, merg prin Tibet, urcă pe Himalaya, trăiesc în colibe, mor de foame, cerşesc, vând, zboară, se târăsc prin deserturile Arabiei. Ca să fugă de repetiţie, de banalitate şi de repetiţie. De asta bărbaţii citesc şi se urcă în avioane, schimbă femeile, îşi ştampilează paşapoartele, înoată, schiază sau se sinucid. Faţă-n faţă cu propriul suflet.

Unde o să-l reîntâlnesc pe Rank ? La Cafe du Rond Point, unde ne întâlneam în drum spre cameră. In Villa Seurat, în timp ce mă plimb cu Henry sau car sacoşa de piață a lui Henry. Parisul e ca un târg de mâna a doua. Ieftin. Totul e mic şi anapoda. Nu e vânt. Se spune că are farmec. Eu simt însă mirosul descompunerii. Sunt îndrăgostită de lumile noi, posibile numai în America. Sertarele căptuşite cu satin din casa din Jericho, Long Island. Simboluri. Zăpada de pe pervaz care a îngreunat fereastra, când am încercat s-o ridic după ce m-am culcat cu [George] Turner. Taxiuri prin viscol ca să-l prind pe Rank, cu părul în dezordine, scriindu-mi la şase dimineața ca să se poată detaşa şi elibera de durere. Radiourile din taxiuri. Prăjitură cu glazură la drogherie şi: „Sunteți artistă ?“ Culori vii şi întinderi nemărginite, vastitate şi abundență, carton şi un târg mai mare, mai plin de viață. Monedele zornăie în aparatul de taxat al autobuzului de pe Fifth Avenue. Zornăit de nichel în aparatele rotative de la bariere. Empire State Building, de unde oraşul se vede ca o hartă. Acolo sus cântă canari. E posibil să cânți fără să simți pământul sub picioare, fără crengi aruncate pe pământul umed, unde ploaia aduce degradarea, iar vântul hârtii şi frunze care trebuie măturate. Suc de ananas din America tropicală la micul dejun şi ştiri de la carnavalul din New Orleans, negri mari care servesc prânzuri sudice uşoare în trenurile cu aer condiționat şi oameni atât de umili şi recunoscători pentru tot ce le dăruieşti, o țară care îți cere originalitate, o țară în care poți oferi.

Tata îşi face tratamentul pentru reumatism; Joaquin nu ia premiul întâi la Conservator; instalatorul a aşteptat trei zile ca să repare țevile; cearceafurile miros a mucegai; casa asta e acum la fel cu cea din White Plains, din care viața mea se scurgea încet, lăsând în urmă pereți unsuroşi şi covoare pătate, şi o tăcere pe care acest jurnal s-a străduit zgomotos s-o rupă.

27 iunie 1935

Mă aşteptasem la prea mult, mă aşteptasem ca Rank să-mi dea libertatea lăsându-mă să-i moştenesc opera, dar nu mi-a oferit asta. M-a făcut prizonieră, dependentă de el. Mă aşteptasem să fac avere şi să devin editorul lui Henry. Mă aşteptasem la mari expansiuni, la uriaşe schimbări exterioare, pe măsura schimbărilor din mine. Camere luminoase, în culori perlate, vapoare, călătorii, India, China şi Spania, plutire, înot şi zăcere, o sărbătoare a vitezei, a înălţimilor, a oceanelor şi senzaţiilor noi.

Dar Henry stă la maşina de scris. Suntem în biroul de la Louveciennes. Hugh e la Londra. Fred [Perles], Roger [Klein] şi Maggy vin la cină. Emilia calcă. Sunt din nou fericită, într-un fel delicat, umed. Fac eforturi serioase pentru un *atterrissage* blând. Am aterizat, am aterizat din călătorii fantastice prin toate cotloanele vieţii americane, prin lumea minţii şi a creaţiilor lui Rank, prin experienţa psihanalizei, a eliberării de Hugh, a flirtului excesiv, a triumfului, a dobândirii acelei înţelepciuni pe care o avea Henry. I-am spus aseară lui Henry că era înaintea mea în trei lucruri pe care le-am învăţat în sfârşit: înţelepciunea vieţii şi nu a minţii, eliberarea de absolutul romantic şi posedarea propriului suflet. Michael Fraenkel înţelege idei, nu înţelepciune, nu înţelepciunea lui Henry.

Fraenkel mi-a telefonat îndată ce a ajuns. Visez la tipografie, un vis imposibil. Sunt incurabilă. Tata îmi scrie scrisori jucăuşe. Ii răspund şi eu cu unele la fel de pline de umor. Râs fals. Trebuie să mă mişc altfel, nu pe o distanţă, ci dintr-un centru. Trebuie să-mi sublimez dragostea de aventură.

Aşadar - tipografia. Ideea mă înflăcărează, înflăcărează pe toată lumea. Tuturor le place ideea de a-şi scoate propria carte, de a munci cu propriile mâini. Din nou China, cum o numeşte Henry, China artistului. Casa începe să-şi exercite farmecul asupra lui Fraenkel şi Fred. Au venit aseară la

cină. Fred a spus că semăna cu casa din *Le grand Meaulnes.* Un basm. Am lucrat la ea. Henry lucrează şi el, slavă Domnului. Mese luate pe îndelete, în grădină. Sunt împăcată. Louveciennes devine un centru. Când eu nu mă deplasez, oamenii vin la mine. Iar călătoria la Louveciennes este pentru ei o aventură.

Aşa că încep un *tourbillon interieur,* un misterios vârtej lăuntric. Mă simt mai puţin intensă, mai puţin creativă. Mă simt ca un artizan nepriceput. Refuz să trudesc, să transpir, să revăd sau să rescriu, aşa că n-o să produc niciodată o operă solidă; dar faptul că emit constant idei şi planuri, că încep, lansez, incit şi anim îi va face pe alţii să producă. Mie îmi plac numai prospeţimea, aruncarea seminţei, primul elan, saltul creativ şi deschiderea de noi drumuri.

Aseară, discuţie însufleţită. Henry blând şi profund. O casă condusă neglijent, destulă nepăsare ca toată lumea să se simtă în largul ei. Paturi făcute în ultima clipă pentru Fred şi Fraenkel. Am luat capul de negru sculptat în lemn şi l-am pus pe pat şi pare uluitor de real - un negru mare adormit în cearceafuri trandafirii. Am râs. A venit şi Eduardo, expansiv şi plin de forţa pe care i-o dă munca lui de cercetare. îl aduc înapoi pe Fraenkel în seara asta. Soare. Pace. A fost greu numai să stau pe loc fizic, să schimb nivelul şi ritmul. Acum îmi place. îmi place ce a scris Henry despre asta.

Fred şi Henry vorbesc despre sinceritatea mea. Toţi scriem despre aceiaşi oameni, însă atât de diferit. Eu sunt fidelă vieţii, ca orice femeie. Cartea lui Fred *[Sentiments limitrophes*] le place foarte mult tuturor, inclusiv tatei.

29 iunie 1935

Fii puternică şi tăcută. Fii puternică şi tăcută. într-o oră, Fraenkel mi-a spulberat liniştea şi puterea acaparându-l pe Henry, tipografia, dominând Louveciennes, vorbind neîntrerupt toată noaptea şi toată ziua de azi. Sunt zguduită de

antagonism, de gelozie, de singurătate. Iar Henry, ca de obicei, în căutare de hrană, noutate şi stimul, ascultă aşa cum îl asculta pe [Walter] Lowenfels; Fraenkel, ca şi Lowenfels, este atât de gelos pe mine încât mă exclude cu totul, spunând : *„Primăvara neagră* este rezultat a tot ce s-a întâmplat între Lowenfels, Henry şi mine“.

Henry mi-a luat apărarea în cursul serii: „Discuția asta a fost minunată, nu-i aşa ? Ei bine, am avut unele şi mai bune sin-
gur cu Anais, chiar aici, în camera asta". Henry era uman şi blând, dar Fraenkel era beat de el însuşi, de propriul discurs, un egoist suprem, având nevoie mai presus de orice de putere.

Atunci mi-am dat seama că Louveciennes era un refugiu, mi-am dat seama că dacă îl deschideam în fața lumii nu aveam unde să mă mai refugiez de lume. Fraenkel nu a vrut să ia trenul spre casă aseară. A stat şi a tot stat. I-am lăsat vorbind în grădină. Am venit aici să prind puteri. Jurnalul meu, sunt cumplit de umană şi de imperfectă. Numai de-ar fi fost Fraenkel uman şi blând, de m-ar fi inclus!

Stăteam în pat. A intrat Fraenkel, schimbat, blând. De ce ? Pentru că găsise cartea lui, *Fratele mai mic al lui Werther,* însemnată de mine şi îi plăcuseră notele. A venit foarte aproape de mine şi a spus: „Numai tu ştii ce înseamnă cartea asta. Mai bine decât Henry“. Şi-a atins cartea cu drag, cu tandrețe, cu aceeaşi dragoste de sine pe care o avea Rank pentru micul „Huck", copilul din el; dar această amintire m-a făcut să-mi fie dor de Rank. Mi-e din ce în ce mai dor de el, dar ştiu că asta se întâmplă numai când sunt la ananghie, deprimată, agitată, când îmi pierd puterea, şi nu datorită dragostei pe care o doreşte el. Visez la bunătatea lui, la înțelegerea lui.

După sentimentul de invadare pe care l-am avut săptămâna asta, am început să prefer ca tipografia să fie la Villa Seurat, pe care o numesc acum „Rusia", iar viața la comun – în contrast cu „portul" de la Louveciennes. N-aş putea

să-i suport pe toți aici, atât de aproape. Acolo pot să intru şi să ies, să plec. Iar ăsta va rămâne refugiul meu.

Intelectualii ca Fraenkel nu au tact, nu au nimic sfânt, nu au simțul incintei, nu au sensibilitate în relații. Sunt anarhici şi lipsiți de toate cele omeneşti.

Seara, Henry şi cu mine am discutat singuri despre tipografie. I-am spus că eu consideram imposibilă asocierea cu Fraenkel şi de ce. Henry ştia că am dreptate. Dreptatea venea, ca de obicei, dintr-o stare de nervozitate haotică, tumultuoasă, în care ştiam că instinctul meu lucrează, dar nu vedeam clar ce se întâmplă. Ceva mă avertiza în legătură cu pericolul reprezentat de atitudinea dominatoare a lui Fraenkel, şi anume cu faptul că în cele din urmă şi eu, şi Henry aveam să ne revoltăm. Am stabilit să-i spunem că eu aveam deja banii, aşa că nu putea să participe şi el. Am stabilit să-l lăsăm să vorbească, ceea ce adoră, în timp ce noi aveam să acționăm. Eu şi Henry mereu la unison, fericiți să lucrăm singuri. Fraenkel ca stimul, dar nu ca asociat.

Când ceva nu merge - ce tristețe. Nu văd foarte limpede. Simt o revoltă. Mă suspectez de feminitate, gelozie, sindrom premenstrual, nevroză, toate slăbiciunile posibile; dar aceşti factori nu fac decât să exagereze, să deformeze şi să sporească, ei nu provoacă în mod fundamental revolta. Sunt semne de pericol. Trebuie să mă supun lor. Nu vreau ca independența noastră să fie blocată de Fraenkel. Nu mă pot subordona lui Fraenkel, i-am spus lui Henry. El nu e axa mea feminină. Nu-mi pot schimba orbita. Nu pot să muncesc decât pentru Henry, nu pentru Fraenkel.

Fraenkel vorbeşte despre creația perpetuă. E un extremist. Foarte sensibil, complet cerebral. Are o latură respingătoare - atrăgătoare este numai strălucirea minții lui.

Trebuie să pătrund din nou în interiorul meu şi să sublimez energia pe care o simt. Mi-e un dor disperat de Rank în seara asta. Tânjesc după înțelegerea lui. Cu Henry există

o înţelegere a sângelui, a celulelor, a subconştientului, sentimente selenare, comunicare vegetală, simbioză între seminţe, armonii mai profunde, imposibil de formulat. Este cu fiecare zi mai frumos. O dragoste selenară. Foarte puţine discuţii despre relaţie, foarte puţină analiză, doar înflorire şi stimulare.

Aseară Fraenkel vorbea despre cum ne-am săturat cu toţii de logică, despre cum suprarealismul, umorul şi haosul au ajuns să distrugă acea logică total diferită de viaţă, deloc inspiratoare. Noi elemente ce stimulează. „Fucrul viu", cum spune Henry. Am recunoscut această calitate în Henry şi i-am cedat, în ciuda propriei mele stări de cristalizare, am cedat haosului său, pe care eu, ca femeie, ar fi trebuit să-l am, dar pe care l-am strivit pentru a juca rolul tatălui intelectual şi al soţului mamei - pentru a lua locul tatălui meu absent (Rank) m-am îndreptat către Fawrence, ca să-l laud în Lawrence, apoi l-am găsit în Henry.

îmi propun să nu mai ies niciodată din jurnal ca să scriu romane, ci să revăd şi să extind forma jurnalului. Am talent pentru jurnal şi nimic altceva.

30 iunie 1935

Mi-am dilatat din nou sufletul, l-am extins, l-am lărgit. Prin astrologie. L-am întrebat pe Eduardo de Fraenkel. Eduardo a spus că el a fost cel care a plantat sămânţa, el era liderul. Aşa că am abdicat. Am vorbit cu Henry. Aveam să mă supun lui Fraenkel dacă aşa era bine pentru Ideea, pentru Planul nostru. Eu, ca femeie, prefer să trăiesc şi să lucrez singură cu Henry. Aseară am simţit o imensă pace - Henry şi cu mine, lucrând unul cu altul şi unul pentru altul. Dar trebuia să mă autodepăşesc. Henry a spus: „Te străduieşti prea mult".

îndată ce Eduardo m-a dus în zonele stelare, am putut controla revolta feminină pe care am simţit-o ieri! Astăzi mă simt împăcată, după o luptă furtunoasă cu mândria şi egoismul meu. Nu trebuie să mă comport prea mult ca o

femelă. Am glumit cu Eduardo pe tema asta. I-am spus, cu o plecăciune: „Acum, sub influența ta, i-am scris o notă de abdicare lui Fraenkel". Eduardo a aplaudat.

Ieri, ideea de a împărți tipografia cu Fraenkel era intolerabilă. Căci, în afară de faptul că el trebuie să domine tot ce atinge, nu ştie să răspundă nevoii mele de participare feminină mistică - cea indirectă, pe care Henry o ştie. Henry ştie cum să-mi dea locul de care am nevoie, pentru că el ştie care este locul femeii în celulele vieții unui bărbat. Fraenkel, nu. Are o anume răceală, la el totul e doar idee. Nici un pic de sentiment, nici un pic de delicatețe. O minte necruțătoare. Mă consideră o minte scăpărătoare, dar ofensează femeia.

Am câştigat o bătălie cu egoul meu. Sunt epuizată, tremur. O, monştrii pe care i-am creat şi cu care trebuie să lupt! Gelozia mea, hipersensibilitatea mea, nevoia mea de asigurări. Dar am făcut-o şi simt o pace religioasă. Henry, în toate astea, e infinit răbdător, calm şi tandru.

1 iulie 1935

Mă lupt cu o depresie sufocantă. Nimic nu mă ajută. Nici discuția cu Fraenkel, în care m-a lăudat şi mi-a arătat înțelegere, nici blândețea lui Henry, nici soarele, nici tandrețea lui Hugh, nici a lui Eduardo. E un blestem. Sunt asaltată de tot felul de mici monştri, gelozie pe sănătoasa şi proasta de Joyce, amanta lui Fraenkel. Inventez scene interminabile în care îl văd pe Henry părăsindu-mă pentru Joyce. Mă torturez cu imagini, temeri, îndoială de sine.

La New York parcă nu era aşa, sau o fi fost acolo mai mult echilibru, mai multă strălucire în care toate astea se înecau? Aici mă simt mai slabă. Tânjesc după New York şi după Huck. O, singurătate, în atâta dragoste şi grijă din partea tuturor. Când i-am lăsat pe Henry, Fraenkel, Joyce şi Fred la cafenea, m-am simțit uşurată. Foarte recunoscătoare că puteam să scap de ei, pentru că totul e durere -

cea mai mică privire sau vorbă care nu-mi este adresată sau e adresată împotriva mea. O clipă de uşurare în maşina mică, înghesuită între Eduardo şi Hugh, o singură clipă. Apoi din nou durere, durere peste tot, în toate, fără nici un motiv. Vechile dureri, cele noi, repetându-se.

Furtunile selenare!

O dată pe lună, furtuna selenară. Praf în ochi şi fantome în vene. Se varsă sânge de femeie şi toată forța se scurge. Neptun şi Luna. Ce coşmaruri, de trădare şi persecuție. Toți sunt trimişi pe pământ ca să facă farse şi răutăți. Fraenkel devine un Caligula roman care inventează torturi pentru mine. O aduce pe fata de la Follies, Joyce, antiteza mea, numai ca să-l îndepărteze pe Henry de mine. Sănătatea şi prostia ei mă ofensează. Totul mă răneşte. Totul e închipuit. Acum ştiu asta. E pur şi simplu ca atunci când priveşti spectacolul nebuniei, dar el continuă, continuă, ca o furtună selenară făcută din tainice şi obscure tristeți.

5 iulie 1935

Eduardo spune, pe bună dreptate, că a fi conştient nu e dureros dacă te îndrepți într-o direcție, dacă faci sau creezi ceva în această stare. Dacă stai liniştit şi conştient, putrezeşti. Eu sufăr profund pentru că mi-e dor de ritmul electric al New Yorkului (sau de Rank ?). Era ca şi cum ai fi avut sub tine o cursă de cai nebunească, dându-ți o vigoare animalică. Aici e ca într-un tomberon de gunoi. Henry spune că sufletul se extinde în acest tomberon. Nu şi al meu. Eu am fost beată de libertate şi senzații, de măreție, spațiu şi dinamism.

Parisul este un petic de vegetație. Unde îmi sunt aripile, avioanele, vapoarele, trenurile şi strălucirea New Yorkului ? Vreau să plec. Louveciennes e prea mic pentru mine. Viața lui Henry e prea înceată şi somnoroasă.

Mă spulber, *je pietine sur place.*

Sunt în aşteptarea unui amant. Eu trebuie să fiu ruptă, sfâşiată, trebuie să trăiesc urmându-mi demonii şi imaginația.

Sunt neobosită. Totul mă cheamă. Stelele mă trag iar de păr. Simt că trebuie să mă supun - cui ? Nestatorniciei. Sunt în aşteptarea *bărbatului la care visam când îmi vorbea Huck* - bărbatul care avea să mă mântuie de ei toţi. Nimeni nu a fost destul de puternic ca să mă mântuie de ambivalenţe şi diviziuni. La Louveciennes există o ordine, o Ordine divină de care am nevoie pentru a continua să lucrez. Viaţa neîntreruptă lângă Henry e imposibilă, pentru că astfel nu sunt eu însămi. Totul e aşa cum vrea Henry. Mâncăm şi dormim la orele stabilite de el, mergem la cafeneaua lui, la filmele alese de el, citim cărţile lui, gătim pentru prietenii lui, totul e numai pentru el. La Louveciennes totul e pentru mine.

Astăzi îl învălui pe Henry în dragoste, în tandreţe. în altă zi îl învălui pe Hugh în tandreţe, pentru că are un carbuncul. Am grijă de el în mod absolut. Trebuie să-i fac o vizită de două ore tatei, pentru că pleacă în sud.

Acest eu creşte fără a putea fi controlat. Sunt mai puţin fericită decât atunci când nu aveam un eu.

Când îi pun întrebări lui Eduardo, numesc răspunsurile pe care le primesc Astroanaliză. Zice că Marte este în casa Balanţei, aşa că îmi trăiesc propriul Marte în loc să îl las pe Henry s-o facă. 11 întreb: Să mă îmbarc mâine? Să mă duc undeva ? Să mă supun mie însemi sau să râd de mine însămi ?

De ce nu mă poate reţine nimic ? Henry scrie, nu trăieşte. De Fraenkel nu mă pot apropia prea tare, aşa cum nu ar fi trebuit să mă apropii prea tare de Rank. I-am oferit lui Rank o viaţă în doi prea plină, prea completă la New York. După aceea, n-a mai putut fi doar un amant. Dacă n-aş fi făcut asta, poate că nu mi-ar fi cerut totul. Şi încă ne-am mai întâlni în camera franţuzească urâtă pentru câteva ore pe săptămână.

Mă simt atât de bizar eliberată; nici o limită, nici un zid, nici o teamă, nimic nu mă reţine de la aventură. Mă simt oarbă, mobilă, fără cămin ori axă. Abia acum devin cu

adevărat periculoasă pentru fericirea lui Hugh, a lui Henry, a mamei sau a lui Joaquin. O tigroaică liberă, dezlănțuită.

Sacrificii. M-am întors de la New York, departe de munca şi libertatea mea, pentru că Hugh a venit să mă ia, crezând cu atâta candoare că aveam să mă întorc. M-am întors pentru că Henry nu voia să rămână la New York. M-aş fi întors pentru Huck, pentru tata, pentru mama şi Joaquin. Nu pentru *mine.* Pentru mine, voiam New Yorkul, munca mea, independența. Cu Henry acolo, un nou rol mare de interpretat, de recreat. Aş fi putut oferit atât de multe acolo, aş fi insuflat sentimente şi spirit tuturor celor care s-ar fi apropiat de mine.

Dar aici ?

6 iulie 1935

Tata şi cu mine în grădină. El spune: „După ce s-a întâmplat între noi, atât de intens, atât de fantastic, magnific, nu am mai putut avea aventuri obişnuite. Totul mi se părea atât de stupid şi de banal. Ştiam că ăsta a fost punctul culminant al carierei mele".

Ar fi putut fi şi punctul culminant al carierei mele, numai că eu nu eram pregătită pentru asta; eram slabă, dependentă şi mă agățam. Aveam nevoie de cineva care să-mi fie aproape. Propriul suflet nu-mi aparținea, ca acum. Acum am învățat să trăiesc singură. Intr-un fel, chiar trăiesc singură. Sunt mai izolată şi autosuficientă. Acum înțeleg ce voiai cu un an în urmă, când mi se părea un loc prea auster şi singuratic pentru mine. După asta, am simțit pace şi un mare val de iubire şi tandrețe. *Les fiances eternels.* Maruca încă mai spune: „Trebuie să-i lăsăm pe logodnici singuri".

însemnări făcute pe vapor: Flirt la New York cu George Buzby, Donald Friede, Norman Bel Geddes, viceconsulul cubanez, în ultimul moment, cu o oră înainte de plecare. Mă simt atrasă de atât de mulți oameni în acelaşi timp! Dar

superficial. Bill Hoffmann nu e deloc supărat pe poznele mele. Un sărut la despărțire.

L-am condus pe Henry cu o noapte înainte ca Hugh şi cu mine să ne îmbarcăm. Atât de multă dragoste, întotdeauna. O imensă tandrețe. Tânjesc să plec cu el. Când am venit să-l trezesc, în vinerea aceea, era deja treaz şi se gândea: De-am putea pleca împreună! Şi mi-a spus: „Dar de data asta totul e bine, navigăm amândoi în aceeaşi direcție".

El s-a îmbarcat pe *SS Veendam* vineri, iar sâmbătă Hugh şi cu mine ne-am îmbarcat pe *SS Champlain.* Aşa că l-am simțit aproape. Ne-am trimis unul altuia radiograme. Pe acelaşi ocean, în acelaşi timp.

Am plecat încărcată de triumf ca femeie, ca psihanalist, în ultimul moment, două paciente au venit să-mi ceară ajutorul, două femei de cincizeci de ani, care se agățau disperate de mine. Am căpătat o minunată fermitate blândă.

Lowenfels a capitulat când mi-a citit romanul despre Henry şi June şi *Alraune.* A spus că sunt o ființă omenească, un artist creator, şi că mă subestimase (încăpățânarea lui de a mă privi ca pe o femeie de societate bogată, care îl patronează pe Henry, dând cea mai ieftină interpretare relației noastre!).

Uimitor, uluitor, incredibil, să te poți bucura de o masă indiferent unde sau cu cine. înainte, nu puteam mânca bine în fața unor străini. Eram întotdeauna emoționată şi încordată. Să poți scrie scrisori când vrei, să telefonezi fără timiditate, să nu fii intimidat de nimeni. Nu-mi mai e frică de inteligența lui Fraenkel. Am ieşit din închisoarea timidității mele. Nu mai am nevoie de tata, nu mai am nevoie să fiu înțeleasă. Nu mă mai apasă acum gândurile care îmi aparțin numai mie. Nu am nevoie să împărtăşesc nimic. Am învățat puterea distructivă a comuniunii de la Rank.

Ce odihnă, ce pace simt acum, departe de căutările lui neîncetate, de scormonelile lui! îndată ce m-am despărțit de

Rank am intrat în adevărata mea lume feminină de percepții necerebrale. Exaltarea mentală pe care o simțeam cu Rank, banchetul ideilor au dispărut ca un fum. M-am cufundat într-o mare seninătate, o viață psihologică selenară.

Mi-e dor de el, dar nu mai vreau psihanaliză. Am nevoie de mişcare şi senzație; e ca şi cum nu am fi trăit împreună niciodată, ceea ce dovedeşte că ideile şi creațiile lui Rank au fost cele care m-au reținut, ca şi dragostea lui, dar că în mine n-a fost niciodată dragoste.

Când l-am întâlnit pe Henry la Gare du Nord: fericire. Am făcut dragoste pe canapeaua din garsoniera lui, ceea ce i-a amintit de suferințele lui când a crezut că mă pierduse. S-a zvârcolit, fără să închidă un ochi, adormind în sfârşit când a văzut luna şi a simțit că îl priveam.

10 iulie 1935

Mi-a fost foarte rău, am fost nevrotică, închisă în mine şi, în cele din urmă, bolnavă. Mă simt prea mare şi prea plină pentru toate astea, de parcă aş fi călărit un cal de curse şi aş fi fost împinsă brusc într-o casă de melc. îmi reprim o forță uriaşă pe care n-o pot folosi aici. Am pierdut ritmul alert pe care îl aveam la New York, ca o beție. Rank avea ritmul meu. Aici mă simt sufocată fără munca mea. Nimeni nu are acelaşi ritm cu mine. Ce m-ar putea ajuta ? Să iau un alt vapor. Nu pot să scriu, nu pot să citesc, sunt *fremissante,* neliniştită, febrilă; fac un salt, merg cu paşi mărunți, alerg mereu fără țintă. O imensă luptă ca să mă liniştesc. Toți ceilalți sunt mulțumiți. Henry e în elementul lui. Hugh şi Eduardo discută. L-am pierdut pe Rank, şi acum ? Henry e timorat şi pasiv, dar ritmul lui e rapid. Rank era îndrăzneț în toate privințele. Sunt în aşteptarea cuiva. Un nou iubit cu cizme de şapte poşte, ca ale mele. Şi tata e timorat. El nu se gândeşte la nimic altceva în afară de a se pune la adăpost de boală, de bătrânețe şi de moarte.

11 iulie 1935

Reacția pătimașă a lui Henry, gelozia lui pe Fraenkel. Un film care ne-a dus în Egipt. Am avut experiența infinitului. Toate astea m-au ajutat să-mi uit chinurile şi stările de sufocare. M-am îndepărtat de fricile mărunte ale vieții, de durerea tuturor relațiilor; am creat cu speranță, am adus oameni la Louveciennes.

O, ce efort am făcut ca să mă adaptez la Louveciennes şi la Villa Seurat - eu, cea umană, atât de satisfăcută, şi demonul din mine mereu îmboldindu-mă, trupul meu atât de fierbinte de pasiunea lui Henry, viața mea atât de ocrotită de loialitatea lui Hugh.

Viață dublă: Villa Seurat, dezordine şi spirit gregar. Louveciennes, ordine şi izolare. Dar nu pot sta prea mult cu Fred, Brassaî, Roger, Maggy. In afară de Fraenkel sunt cu toții ofiliți, slabi, plângăcioşi şi lipsiți de grandoare. Ceva a deşteptat acum în mine grandoarea şi devin agitată.

Fred îmi descrie romanul ca pe un imn închinat iubirii. Astăzi el e un romancier reputat, admirat.

Când gelozia mea de femeie s-a calmat în fața faptului că Fraenkel a devenit lider, mi-am dat seama că de Fraenkel avea nevoie Henry şi că recunoscusem acest lucru de mult, când am încercat să i-1 dăruiesc pe Rank lui Henry. I-am spus atunci lui Rank în cursul psihanalizei că, în cartea lui despre Lawrence, Henry ajunsese mai departe decât mine şi că, deşi puteam să-l urmez, cu siguranță nu mai puteam să-i îndrum, ajut sau critic munca. Era nevoie de o minte mai cuprinzătoare şi mai puternică decât a mea pentru a ordona viziunile lirice şi instinctuale ale lui Henry. Am crezut că Rank avea să satisfacă această nevoie. Dar Fraenkel e cel mai potrivit. El hrăneşte explorările intelectuale ale lui Henry şi mă eliberează de o povară prea grea, pentru că ani de zile eu am fost totul pentru Henry, n-a mai fost nimeni altcineva, îmi amintesc luptele mele cu cartea [lui] despre Lawrence în

rue des Marronniers[1] şi, în cele din urmă, descurajarea mea. în timpul perioadei Clichy, înconjurat de Fred etc., Henry nu avea egal şi eu trebuia să fiu receptorul, stimulatorul de idei, ceea ce era mult prea greu pentru mine. Spengler, de exemplu.

Acum, că între mine şi Fraenkel există o înțelegere separată, intimă, chiar mă bucur că Henry şi-a găsit omul, lumea şi egalul intelectual. Se întâmplă un lucru ciudat. în discuții, Fraenkel este întotdeauna cel subtil, cel înțelept, cel înțelegător. Henry nu vorbeşte atât de înțelept când e în fața mai multor persoane ca atunci când e singur cu mine. Sunt nevoită să-i țin partea lui Fraenkel. Atunci bolboroselile lui Henry se accentuează şi mă supăr pe el din cauza primitivismului său, a lipsei sale de înțelegere (îl caricaturizează pe Fraenkel), apoi mă simt prinsă într-o capcană a naturii, pentru că iubesc cu pasiune un bărbat care nu e deloc apropiat minții mele, ci sângelui şi corpului meu - adevăratul mariaj este cu Rank şi acum cu Fraenkel. Fraenkel ştie că îl înțeleg şi, ca şi Rank, are foarte puțini oameni cu care poate stabili un contact, astfel încât prețuieşte mult înțelegerea.

La aceste discuții, în cele din urmă rămân tăcută. Dacă aş vorbi mai mult i-aş revela lui Henry un întreg sistem de gândire, pe care nu i-1 dezvălui niciodată, pentru că ar râde de el, trădând în fața lui Fraenkel sentimentele şi instinctele care într-un fel emoțional, obscur, mă leagă de Henry. Nici Henry nu se gândeşte la mine în termeni de spirit; el nu ştie că pot sări mai repede şi mai departe decât el, departe şi de Fraenkel, dar simte că sunt altfel fiindcă am un corp şi un sânge diferite de ale lui Fraenkel, care îi aparțin lui, o ființă selenară.

Clipa aceea de căldură trupească pare să te poată uni atât de profund şi de misterios - mângâierile lui Henry, vocea,

1 în iarna lui 1933-1934, la sfatul doctorului Rank, Anais Nin se mutase singură de la Louveciennes într-un hotel de lângă Bois de Boulogne, unde închiriase o cameră şi pentru Henry Miller, care renunțase la apartamentul din Clichy pe care îl împărțea cu Alfred Perles.

tandrețea, tăcerile lui. Acum, pentru Henry, eu sunt realitatea. Simte dragoste față de mine şi nici un pic de dragoste față de Fraenkel, nici un pic de căldură trupească. Face glume pe socoteala lui. S-ar lăsa unul pe altul să moară de foame. Pe un alt plan se întâlnesc la altfel de banchete, ca ale mele cu Rank. Dar pentru Henry, în cele din urmă, acest lucru nu are o importanță supremă; şi nici pentru mine nu mai reprezintă Ideea.

Pace. Mi-am ucis în sfârşit disperarea. Când am ieşit de la film, eu şi Henry am traversat Parisul, de la Operă la Montsouris, mai bine de o oră. M-am epuizat voluntar, am băut vin, m-am gândit la călătoria noastră în Egipt şi la infinit. New Yorkul, spuneam noi, nu a fost construit cu sentimentul eternității.

Singură cu Henry pentru prima dată de când ne-am întors, pace, tăcere şi profunzime; facem dragoste, eu picotesc, am un orgasm în tren, în timp ce citesc o carte de pornografie.

îmi iau rămas-bun de la tata, care e trist. Ceea ce avem noi în comun este această melancolie profundă, deghizată în veselie pentru toți ceilalți.

Pace.

Fraenkel vine mâine-seară. Nu mai simt încordarea micilor gelozii şi temeri. Mă agăț mai puțin sălbatic, mai puțin bolnăvicios de Henry. Din nou îmi înfrâng propriul primitivism, mă ridic, caut un destin suprapersonal. O, durerea pe care nu o poate măsura nimeni, curajul de care ai nevoie ca să trăieşti, să iubeşti, să râzi, să uiți, să lichidezi fiecare zi aşa cum o face Henry, Henry, care poate lua totul de la capăt în fiecare zi.

Annis: Zeița celtă a Lunii. Zeița Pământului.

Anahita: Zeița-mamă celtă, cu fiul ei, Myhtra; zeița persană a Lunii.

Anatis: Zeița egipteană a Lunii. Nana din Babilon.

Anu: în sudul Franței, cunoscută sub numele de „cea strălucitoare", patroana fertilității, a focului, a poeziei şi a medicinei. Cunoscută şi ca Anu cea Neagră, care în folclor devora bărbații sau îi transforma în lunatici.

Anaitis: Zeița dragostei sexuale, nu a castității. Zeița mazdeică a Lunii.

14 iulie 1935

Ne propunem să ne publicăm singuri, deşi nu avem încă o tipografie. Fred a botezat tipografia „Siana“, inversând literele numelui meu, lucru pe care cred că l-am făcut şi eu cândva, în jurnalul meu de copil.

Lucrul care mă face să sufăr e căderea dintr-o viață de mişcare - acțiune - într-un ritm lent. Nu pot să stau cu Henry şi prietenii lui ore în şir într-o cafenea. Pur şi simplu nu pot să stau de vorbă zece ore, cum fac Henry şi Fraenkel. Eu tânjesc după viață şi mişcare. Mă străduiesc să-mi reprim energia, dar nu pot să scriu, să citesc, să merg la film sau să ascult muzică. E ca şi cum inima mea ar bate prea repede, ca şi cum aş fi început să alerg, şi sunt singură. Fraenkel e plin de înțelegere, dar el e necoordonat şi nehotărât.

A venit aici. I-a plăcut Louveciennes, s-a înțeles armonios cu Eduardo. Henry a fost gelos. Fraenkel a vrut să rămână aici pentru totdeauna. Henry e imposibil. Lucrează la *Tropicul Capricornului.* îndată ce viața îi intră pe un făgaş, îi plac pălăvrăgeala, cafenelele, lenevirea, superficialitatea, copilăriile. Se prosteşte cu Fred. Sunt plină de resentimente, plictisită şi nefericită. Din nou o revoltă secretă, ca atunci când am plecat la New York cu Rank. Temerile, laşitățile, patetismele lui. Detest faptul că suntem într-un acord senzual atât de profund. El nu gândeşte ca mine. Sunt furioasă că bărbații care gândesc ca mine (Rank, Eduardo, Fraenkel, Hugh) nu sunt şi răspunsul sângelui. Sunt furioasă pe natură.

Spiritul gregar al lui Henry. Musafiri la micul dejun, la prânz, toată ziua, numai că nu dorm cu noi în pat. Nu. Urăsc modul lui de viață. Viața lui irosită, de clovn.

Mă întorc cu uşurare la regatul meu de la Louveciennes. îi ascund lui Henry o anumită austeritate şi spiritul laborios al vieții mele care înfloreşte la Louveciennes. întotdeauna mi-am ascuns, din teama de ridicol, marea seriozitate şi dragoste de muncă. M-am jucat destul cu infantilismul lui Henry. M-am plictisit. Din nou sentimentele mele par alterate, dragostea mea pare să pălească. Când intru în camera lui şi îl găsesc dormind şi sforăind, cu gustul vinului pe buze, când Fred abia a plecat şi Fraenkel trebuie să vină, iar pe biroul lui sunt doar câteva pagini de zece zile, detest să mă culc lângă el. Totuşi o fac şi ne cufundăm în senzualitate, până la fund, dar ceva în mine rămâne mereu intact, singuratic, mereu fără pereche, neînsoțit, şi nu pot accepta asta; în străfundul ființei mele, nu pot.

în sfârşit cred că mi-am înecat spiritul marțial. După încă o seară şi o dimineață de neagră nefericire, m-am aşezat foarte hotărâtă şi, ca să mă încălzesc, am început să copiez jurnalul de la New York. Dar îmi venea să scriu printre rândurile acestuia, să extind şi să dramatizez însemnările din jurnal. Mă întrebam dacă fac asta pentru că l-am pierdut pe Rank şi îmi este dor de el, de sufletul lui profund şi de mintea lui sclipitoare. De ce nu-mi încep cartea despre tata ? Adevărul este că tata înseamnă foarte puțin pentru mine acum; în sfârşit, l-am îndepărtat din viața mea. îl iubesc aşa cum îl iubesc pe Joaquin, o dragoste a sângelui, dar nu mă simt apropiată de el. Trăim în lumi separate. Fără dragoste sau ură nu pot scrie despre tata. E indiferență. în timp ce pe Rank, într-un anumit sens, încă îl mai iubesc şi mă gândesc la el.

Cred însă că mi-am găsit stilul. Voi lua jurnalul şi îl voi rescrie mai complet, mai artistic, păstrând în acelaşi timp sinceritatea şi exprimarea directă. Jurnalul ca dezvoltare a graficelor şi evoluției febrile.

Să recreez New Yorkul pentru că l-am pierdut, pentru că sunt bolnavă de dragoste pentru splendoarea şi accelerația ritmului său. Mi-e dor de el. Trebuie oare să scriu mereu

sub căpăstrul dorului, să tânjesc după ceea ce e îndepărtat şi pierdut ?

Când îmi telefonează Henry mă eliberez de durerea geloziei. Mi se pare că, lângă el, am suferit continuu de toate felurile de gelozie. June, cea supremă; târfele; femeile care-mi semănau cel mai puțin. Doar celelalte aventuri amoroase pe care le-am avut mi-au adus alinare. Am fost distrasă de incidentele cu Eduardo, Allendy, Artaud, tata, Rank. Iar acum mă simt pierdută, pentru că nu mai am nimic care să-mi abată gândurile de la Henry. E insuportabil şi comic, pentru că şi Henry simte la fel. Nu trebuie să spun decât că George Buzby arată bine ca să-i stârnesc neliniştea.

In regatul meu de la Louveciennes, Eduardo e acum singur, aproape de noi. Jucăm badminton, mâncăm împreună, vorbim.

Eduardo şi cu mine vorbim despre absoluta lipsă de înțelegere a lui Henry, lipsa unui punct de vedere coerent asupra oamenilor, a filmelor, a cărților. Totul e distorsionat, ceea ce permite caricatura, burlescul şi invenția. Contradicții, haos şi iraționalitate. El scrie despre June, dar nu e June. Ceea ce ştie despre mine e numai ce i-am spus eu, ceea ce scriu, jurnalul; dar nu l-aş lăsa să mă picteze. Face caricatura lui Fraenkel, a lui Fred, a oricui. Ar fi comic dacă eu aş înfățişa aceleaşi personaje, sensibilitatea lui Fred, şiretenia lui Fraenkel, farmecul lui June.

Henry mi se pare acum răuvoitor pentru că îl văd atât de adesea cu prietenii lui, dar acel Henry pe care l-am creat numai pentru mine există numai câtă vreme cred eu în el. Şi îşi joacă rolul pentru mine, fiindcă asta îl face întotdeauna să aibă o părere mai bună despre el. Cât detest că mi se deschid ochii în privința lui Henry!

Când suntem singuri, totul e bine; spune lucruri înțelepte, e tandru. Dar l-am văzut atât de mult cu alții şi mă revoltă. Trădare, contradicție, inconsecvență, labilitate, laşitate, exploatare, răutate, spirit distructiv.

Maggy: „înainte de a citi romanul tău, eram plină de resentimente față de lume, plină de amărăciune, de furie şi încordare lăuntrică. îi răneam pe alții, dar când l-am citit, m-a tulburat atât de tare că s-a întâmplat ceva cu mine. A fost atât de mişcător, atât de plin de simțire..." Maggy e grecoaică, are ochi de cărbune şi dinți uluitori. Se teme de viață. Roger, iubitul ei, este unul dintre puținii francezi care îmi plac. A scris o scrisoare romantică despre Louveciennes şi copilăria lui. Se îndepărtează de Franța spre haosul, geniul şi profunzimile englezilor.

17 iulie 1935

J'ai finalement tordu le cou a Mars.

Această imensă forță vitală care mă chinuia a fost în sfârşit îmblânzită, *pentru moment.* Mă refugiez în scris, dar nu voi scrie decât până va sosi timpul pentru următoarea mea explozie şi expansiune. Fraenkel scrie. Henry scrie. Este al meu mai mult ca oricând. Joyce s-a îmbarcat astăzi.

Copiez din jurnalul de la New York în fiecare zi. Mă alimentează.

Zac prefăcându-mă bolnavă. Vezuviul e intern. Nu vreau să pierd nici un strop de aventură, sânge, dragoste, sex, mişcare, giumbuşlucuri, toată acțiunea zgomotoasă. Nu am ce face cu literatura.

Pentru scrisul vizionar: în linişte perfectă, să devii un medium, să vezi mai mult, mai departe, să simți cosmosul.

„Bătăile inimii mele m-au trezit", scria Gabriele D'Annunzio.

21 iulie 1935

Am ieşit din atelierul Sylviei Maynard din New York într-un fel țeapăn, somnambulic. Ceea ce caut eu nu se află acolo. Mă simt mare, umflată. Nicăieri nu e loc pentru mine,

nu am pereche. Henry e atât de timorat şi de pasiv! Rank era îndrăzneț.

Eduardo despre povestirea mea *Alraune:* „O viziune apocaliptică. O scriere care poate avea un viitor strălucit. O scriere clarvăzătoare, vizionară".

Prin vis, Henry a făcut un salt în propria lui realitate, în propria lui lume, unde patru sau cinci cântece se contopesc, iar carnea şi spiritul devin una cu adevărat.

Fraenkel simte nevoia să aibă întotdeauna dreptate. Dar mă şi apreciază. „Tu şi cu mine avem acelaşi fel de minte. Un sistem guvernat de minte." Spune că influența lui Henry mă delatinizează (haos, instinct), că m-a scos de pe şine. Dar cât de tare m-a stimulat! Fraenkel spune că eu ştiu exact când să mă opresc, că am simțul formei. Henry poate să-şi strice cele mai bune pagini. Fred numeşte romanul meu un imn închinat dragostei.

Anaîs către Henry: „Ți-ar plăcea să-l cunoşti pe Brâncuşi ?"

Henry: „Nu-mi plac profeții. E o poză".

Henry către Roger Klein: „Tu n-o înțelegi pe Maggy pentru că ea se află pe un prag superior. Un prag sănătos şi rezonabil. Tu eşti nebun de legat".

Henry este îndrăgostit de cadranul colorat al ceasului de la Trinite.

Acum vreo săptămână, Henry a început să scrie despre June. M-a durut puțin când am citit ce a scris, şi totuşi l-am simțit atât de aproape - era atât de pasional în dezmierdările lui, atât de conştient de mine, atât de prezent, fără nici o nuanță schimbată în dragostea lui - că nu eram tristă. Acum două seri, când am sosit, scria. I-am povestit despre noul mod al lui Hugh de a-şi exprima gelozia. De fiecare dată când ştie că mă duc la Villa Seurat (acum stă acasă toată ziua, e în concediu), face dragoste cu mine - nu ratează

niciodată; chiar şi în ultimul moment, când mă îmbrac, mă aruncă pe pat spunând: „Vreau să te obosesc înainte de a pleca, să fiu sigur de tine, să fiu sigur că nu-ți mai rămâne nici un pic de dorință". Sau: „Trebuie să-mi plăteşti, altfel nu te las să ieşi". Spune asta râzând, dar şi serios. Stau pasivă sau mă zbat, prefăcându-mă că sunt excitată. Toate astea mă îngrețoşează, mă rănesc.

Când i-am povestit, Henry a zis:

— Acum înțeleg de ce îi făceam asta lui June când pleca la întâlnirile ei cu Jean.

Am tăcut. Apoi am spus:

— E ciudat, gândurile tale revin la June; în loc să legi incidentul ăsta de viața noastră, îl foloseşti ca să scoți în evidență viața ta cu June.

Henry a înțeles ce simțeam, dar a spus foarte sincer:

— Totuşi, nu e cum crezi tu. Interesul meu pentru viața aceea este acum aproape ştiințific, ca al unui detectiv, nu omenesc. Se întâmplă, pur şi simplu, să mă lupt cu mai multe mistere. Şi vreau să fiu sincer. Vreau să-ți arăt paginile. Te deranjează ? Nu-mi dau seama ce fac.

Am spus că nu mă deranjează. Am citit paginile în care descrie cum vorbea June, primul lor sărut, prima ei minciună. Am făcut comentarii. Stăteam lângă Henry. El a zis:

— Scriu atât de detaşat, atât de încet. Nu sunt îndrăgostit de ceea ce scriu. Singurul lucru care te-ar putea răni ar fi dacă m-aş întoarce în trecut ca să-l îmbrățişez, dar nu asta fac.

— Am crezut că o să te îndrăgosteşti din nou de June.

— Nu, nu s-a întâmplat asta, a răspuns Henry. Mintea mea e cea care lucrează. Simt că am dormit în timpul întregii mele vieți cu June, că a fost un vis, că am fost somnambul.

— Ea voia, avea nevoie ca tu să fii adormit.

— îmi dau seama că ea a fost creația mea. Ştii, Joyce m-a iritat. Am văzut în ea câteva dintre lipsurile lui June. Face aceleaşi remarci prosteşti, ignorante. Are toate defectele americancelor, încăpățânarea, lipsa de simțire şi înțelegere. îmi

dau seama, Ani's, câte am învățat din romanul tău, câte am învățat din felul tău de a fi direct şi sincer, din integritatea ta.

Mi-am dat seama din nou că îl întregisem pe Henry, că îi dădusem înapoi sufletul ucis de June. Era mişcat în timp ce vorbea.

Nu aveam să coborâm să-l vedem pe Fraenkel.

Am vorbit despre lumea lui Fraenkel, despre viziunea lui asupra lumii, care se potriveşte cu cea a lui [Oswald] Spengler. Am spus că eu îi înțelegeam lumea, dar nu mă simțeam conectată la ea, că mă simțeam conectată la viitor.

Fraenkel a zis, mai târziu, că nu făceam decât să sar peste obstacole, peste război, distrugere, moarte, intrând în viață, pentru că eu reprezint viața.

„Lumea întreagă", am spus eu, „a suferit de durerea conştiinței. A trebuit să fie vindecată prin explorarea inconştientului, pentru a i se regăsi sursa."

Henry: „Dar nu a fost psihanalizată toată lumea".

Eu: „O, ba da, a fost, nu individual, dar prin infiltrație, contagiune, contaminare, prin ceea ce circulă în aer; prin literatură, muzică, pictură, filozofie. Tot ce se întâmplă unui grup se întâmplă de fapt maselor, lumii".

Ieri i-am spus lui Fraenkel: „Dacă vrei să-l vezi pe Fraenkel viu, uită-te în ochii mei..." Din nou miracolul. Lui i-a plesnit crusta, pielea întărită. Sufletul lui, îngropat de viu pentru a trăi în lume, a înflorit. Fraenkel cel încrezător, cel sensibil, s-a trezit.

E aici pentru câteva zile. Spune că June e o pisică vagaboandă, un hibrid.

Villa Seurat: Chana Orloff, Richard Thoma. Rue des Artistes: Fujita, o vizită la Brâncuşi, *Foret Blanche, Colonnes sans fins dans Ies nuages,* bătrânul profet, Cafe Roumain, discuri din Bali, ochi negri şi barbă albă. Piscuri acoperite de zăpadă. Munți de gips.

Viață vegetativă cu Henry. Fiori de dragoste. Umezeală pe frunze, freamătul revenirii la viață. Nimic pe lume nu e ca topirea şi cedarea în fața celuilalt. De fiecare dată capitulez cu o parte a ființei mele, renunț la o idee, accept, sacrific pentru Henry, îl accept pe Celălalt, e ca şi cum lanțul inflexibil al Sinelui s-ar rupe. Când descopăr că povestea târfei pe care a cunoscut-o e adevărată, îl sărut. Mă predau continuu: pe mine însămi, geloziile mele, pretențiile mele, egoismul meu. De fiecare dată când mă topesc, se întâmplă ceva cu feminitatea mea, cu eul meu femeiesc. Fiecare rafală de senzații, de lepădare de sine, aduce o înflorire ciudată. Sunt fericită într-un fel divin, nu într-unul omenesc, de parcă asta ar fi o religie, nu o dragoste obişnuită, mereu mai mare decât mine însămi.

24 iulie 1935

Sunt din nou îndrăgostită. Nu singură cu Henry. Pur şi simplu îndrăgostită. Am simțit asta azi-dimineață. Ascultam un disc cu *Blue Moon.* Tocmai îi servisem lui Henry micul dejun. Soarele cădea pe balcon. încăperea era plină de lumină şi de celule vii. Henry nu poate să mă urmeze. El cântă numai în cuvinte. Nu cu sângele, nu ca mine, nu cu aripi. O dragoste omenească. Simt că o să vină cineva, o să vină cineva. Stau cu sufletul la gură, atât de vie, aşteptându-i sosirea.

Când ieşeam de la Villa Seurat 18, Chana Orloff m-a strigat de la fereastra ei. Văzând-o, mi-am amintit de Rank. De l-aş putea avea pe Rank fără trupul lui sau fără dragoste sexuală ! Nu. Nu pe Rank, deşi mă tulbura gândul că l-aş putea vedea din nou, datorită Chanei Orloff. Ce pot să-i spun ? în nici un caz adevărul. Să inventez ceva, cum ar fi că eram îndrăgostită de Rank, că nu puteam suporta să-l revăd ? Atunci i-ar spune şi el ar fi furios la gândul că tot mai mint. Sau poate ar crede.

Mă simt ca o femeie îndrăgostită în timp ce cumpăr cafea, „San Paulo", pepene, pâine şi unt pentru Henry. Abia m-am

desprins din brațele lui, dar lumea pare mai vie şi mai sălbatică decât el. Henry a încetat să se mire. Eu abia încep. Chana Orloff, la fereastra ei, rugându-mă să vin s-o văd, îmi provoacă un mic spasm, pentru că ea se vede cu Rank.

Mă simt ca o femeie îndrăgostită în timp ce merg pe Villa Seurat în rochia rusească roşie şi haina albă, îndrăgostită de lume şi de cel care va veni, care e pe drum, cel care va călători cu mine, al cărui trup l-aş putea iubi, indiferent dacă mințile noastre sunt gemene sau nu; un trup pe care l-aş putea iubi, pentru că acum sunt îndrăgostită de trupuri, de tinerețe, de sânge şi carne. Nu caut visul - sau gândul. Mă simt ca o femeie îndrăgostită în timp ce mă urc în tren ca să iau prânzul cu Hugh şi Eduardo în grădină, sau în timp ce fac plajă, când îmi ofer trupul soarelui. E un pic prea suplu, dar pielea e frumoasă şi catifelată şi pare foarte tânără. Nu am vârstă, aşa cum alții nu au vârstă fizică pentru mine. Eduardo mă întreabă: „Câți ani are cutare?" Nu ştiu. Niciodată nu ştiu. Nu ştiu decât vârsta sufletelor lor, a experienței lor, a dorinței lor, a îndrăznelii lor. Nu există timp. Nu există vârstă. Sunt încă Bilitis; iubesc bărbatul într-un fel senzual, în sfârşit, iar sufletul meu nu-mi va sta în drum. Aştept *bărbatul,* nu mai aştept *copilul* sau *tatăl.*

Periam haina lui Henry pentru că avea întâlnire cu editorul lui. O, Doamne, am uitat, [Jack] Kahane mi-a acceptat romanul despre June şi Henry, mă pune să semnez un contract. Da, am un contract în buzunar.[1] Periam haina lui Henry şi el voia să-şi dea pantofii la lustruit pentru că era timid, pentru că este timid. Devine o celebritate, primeşte scrisori de la Ezra Pound, T. S. Eliot, o recenzie de Blaise

1 Deşi lui Anaîs Nin îi fusese oferit un contract pentru mai multe cărți de către Jack Kahane, editura acestuia, Obelisk Press, a publicat numai nuvela „Henry şi June“ - intitulată în cele din urmă „Djuna“ - ca parte a volumului *Winter of Artifice,* în iunie 1939, cu doar două luni înainte de moartea lui Kahane. Volumul conținea şi povestea tatălui, intitulată „Lilith", şi „The Voice“, bazată pe experiența psihanalizei la New York.

Cendrars, 130 de exemplare din *Tropicul Cancerului* vândute până acum. Când se trezeşte mă ia în braţe. Va mai fi oare cineva atât de tandru - mereu o mână pe trupul meu, mereu o mângâiere ascunsă în vreun cotlon al trupului meu, mereu o palmă fierbinte şi dezmierdătoare, o gură deschisă ? Aşa că uităm de discuţia noastră, în care eu lupt împotriva tendinţei lui de a cataloga totul, pentru că totul i se pare interesant.

Cât a cântat discul, m-am simţit mişcată până în măduva oaselor, până în fundul stomacului, totul în trupul meu s-a tulburat şi s-a deschis.

îl caut pe El în mulţime.

Dragostea asta ori o să mă ucidă, ori o să mă salveze pentru totdeauna.

în tren am fost cuprinsă de o febră ciudată, apoi, ajunsă acasă, m-am aşezat şi am potolit-o copiind pentru Fred povestirea mea „Waste of Timelessness", care încă îmi mai pare ironică.[1] Unde e acum ironia mea ? Rank a făcut-o să înflorească, iar acum a dispărut din nou. Vreau să-mi regăsesc ironia. Nu e nici un pic de ironie în dragostea mea pentru Henry, deşi ar merita-o atât de des; şi sunt rănită de *Scenariul* lui, făcut după *Alraune*, pentru că nu conţine nimic din *Alraune* - nimic în afară de înveliş - şi a adăugat munţi, măşti, nisip, temple, clădiri, zgomote, spaţiu, schelete, gemete, dans, dar nici un înţeles, nici un înţeles. Moarte, boală şi obiecte. Aş putea să-l caricaturizez pe acest Henry găunos care merge pe străzi observând totul cu ochi leneşi, ca să înţeleagă mai puţin, şi care compensează din plin acest

1 Nepublicată în timpul vieţii lui Anais Nin, „Waste of Timelessness“ a devenit povestirea care a dat titlul unei culegeri de şaisprezece proze timpurii, publicată pentru prima dată în 1977 ca o „carte numai pentru prieteni" *(Waste of Timelessness and Other Early Stories,* Magic Circle Press, Weston, Connecticut. Reeditare: Swallow Press/Ohio University Press, Athens, Ohio, 1993).

lucru când inventează cu geniul lui - inventează, da, creează o altă lume. Dar numai în cartea lui, cum a spus Fraenkel, nu în viață.

Dați-mi înapoi orbirea! Unde mi-e orbirea ?

A venit Fraenkel pentru câteva zile. A revăzut *Alraune* temeinic, cu simț critic. M-a sfătuit să continui să scriu aşa cum o făcusem în introducerea la povestirea despre tata, care începea cu: „îl aştept. L-am aşteptat douăzeci de ani“. M-a determinat să devin critică, aşa că am făcut tot felul de tăieturi şi corecturi la *Alraune.*

Siana Press o să publice *Scenariul* lui Henry. El a stabilit ordinea. Apoi *Alraune* a mea. Apoi o scrisoare de o sută de pagini către Fred despre călătoria la New York, *Aller Retour New York,* pe care eu o consider neimportantă[1], dar astfel Henry îşi arată lipsa de valori şi facultăți critice. E îndrăgostit de scrisorile lui către Emil *et al.* - tot ce reprezintă filozofia sa a imperfecțiunii, cultul pentru natural.

îl înjur pe Fraenkel, îl înjur pentru că o redeşteaptă pe Anaîs Nin, cea care critică scriitorii şi bărbații. Detest asta, aşa că mă îndrăgostesc. Vreau să iubesc. Nu vreau să văd o realitate hidoasă sau să râd de ea. Fraenkel spune: „Ai folosit o poveste cu două fețe, simbolismul zi-noapte, dar nu ai folosit fața zilei sau fața nopții. Eu am inventat asta: *fața zilei.* Mi se pare foarte frumos".[2]

1 In cele din urmă, *Aller Retour New York* a apărut sub sigla Obelisk Press în octombrie 1935, într-un tiraj de 150 de exemplare, semnate Henry Miller. *Alraune* a lui Anaîs Nin, intitulată în cele din urmă *House of Incest,* a apărut în 1936 sub sigla Siana Press (Villa Seurat 18, Paris), într-un tiraj de 249 de exemplare, tipărite prin relațiile lui Michael Fraenkel la tipografia Saint Catherine din Bruge, Belgia. *Scenariul* lui Miller, sub sigla Obelisk, a fost publicat în iulie 1937, în 200 de exemplare semnate şi numerotate. Acest „film cu sunet" a fost, după cum se spunea în dedicație, „direct inspirat de o fantezie numită *The House of Incest,* scrisă de Anaîs Nin".

2 Michael Fraenkel a publicat în cele din urmă „The Day Face and the Night Face" în numărul de Crăciun al efemerei reviste *Delta,* editată

Cu o zi înainte ca Rebecca West să vină la Paris, am avut un vis: lucram ca prostituată într-un combinezon roz. Am fost dată afară pentru că foloseam prea multă *ață.* Cineva ridica bucățile de ață şi mi le întindea. (Mă întreb dacă are legătură cu tiparul meu, cu nevoia mea de a lega lucrurile între ele, de a *coase totul la un loc.)*

Ies cu Rebecca. Henry o insultă. Ea îmi oferă o cameră plină cu săruri de baie, parfumuri, truse de toaletă etc. Mă copleşeşte cu daruri. îmi dau seama că e lesbiană şi că mă aşteaptă. Folosesc darurile ei ca să mă aranjez şi mă duc în camera ei, dar mi-a luat jumătate de oră, iar ea a obosit să aştepte.

A doua zi după ce i-am primit telegrama, a venit la Louveciennes cu soțul ei. Toate după-amiezile şi serile noastre s-au scurs într-o cheie umoristică. Mi-am învins timiditatea şi am devenit foarte comică şi foarte ageră. M-am menținut la nivelul ei de conversație, care este unul de superbă inteligență. Ochii ei arzători! La început n-a vrut să stea cu mine pe scaunul pliant, pentru că păream neglijate, dar în întuneric i-a plăcut. Hugh şi Harry Andrews conduceau maşina, responsabil, în timp ce noi priveam stelele. Ea spunea că volumul lui [Joseph] Deitel despre Ioana D'Arc a fost scris de o companie care făcea reclamă la sutiene: „Totul despre bustul Ioanei". îi simțeam lipsa de încredere în sine. Spunea că nu putea nici măcar să se imagineze asemenea geniului monstruos care se uită mulțumit în oglindă şi zice: „Şi când te gândeşti că am talent!" Este hipersensibilă la critici.

de Alfred Perles, Henry Miller et al., în Villa Seurat 18. Prezentând textul ca pe un fragment din *The Personal Experience*, Fraenkel îi scrie unei iubite care pleacă despre dualitatea personalității ei: „Numai în acele momente din noapte când, cum spun eu, îți cădea fața ta de zi, puteam ajunge acolo - la acea altă porțiune din tine, celălalt eu al tău, ascuns de tine, necunoscut ție... Pleci şi tot ce rămâne suntem doar eu şi o lume de idei, dar fără vreo idee de lume".

A doua zi am mers împreună la cumpărături (săruri de baie). „Ce prostii vorbim, Anais!“ Am râs şi am vorbit despre rujuri. I-am rimelat genele. Va purta o copie a pălăriei mele albe. S-a dat cu lacul meu de unghii. îmi place corpul ei, pământesc, plin. Are sâni frumoşi. Şi pielea bronzată, ca a creolelor. în adâncul ochilor, melancolia lui Rank, dar pentru cei din jur - doar scânteie şi umor.

Două ore, singure în camera ei, purtăm o discuție aprinsă, încercând să ne povestim viețile. I se pare că eu sunt mai puternică decât ea. Ea e încă victima propriei matrice a durerii. Eu sunt liberă. „Tu îți dansezi viața“, îmi spune. Toate acele *grandes lignes* ale vieții noastre sunt la fel. O copilărie grea: tatăl ei a părăsit-o când avea nouă ani. La douăzeci de ani a fugit cu H.G. Wells. A avut un copil la douăzeci şi unu. Soțul ei parcă ar fi fratele lui Hugh, iar amanții ei seamănă cu Henry. îmi povesteşte despre „Tommy". Eu încerc să-i dau forță. „Eşti cea mai remarcabilă femeie pe care am cunoscut-o“, a spus ea. Emoție şi haos. Ea nu a fost la fel de sinceră cu ea însăşi ca mine, nici în scris, nici în viață.

29 iulie 1935

Când îi aud vorbind pe Fraenkel şi Henry, îmi amintesc de Rank, care ştia cu mult mai multe decât ei şi care era mai uman. De ce ştiu deja toate replicile schimbate între Henry şi Fraenkel, de parcă aş fi auzit totul dinainte ? Rank îi depăşea cu mult, în ciuda eşecului său ca scriitor. Fraenkel şi Henry se exprimă mai bine: ei sunt artişti. Rank era mai profund şi mai mare, dar nu putea nici să scrie, nici să vorbească bine. Magia lui era dincolo de artă. Ştia prea multe.

2 *august 1935*

M-am întâlnit cu Chana Orloff. Mi-a spus că Rank plecase la New York la o lună după ce sosise aici. Am simțit

o mare durere. Atunci mi-am dat seama că sperasem să-l văd din întâmplare - să-l întâlnesc când ieşea din Cite Universitaire, sau la Cafe Zeyer, sau acasă la Chana Orloff. Am ştiut atunci că sperasem asta, pentru că sunt încă îndrăgostită de mintea şi de sufletul lui. Mă tem de această bruscă poetizare a lui Rank. Tatăl ideal trebuie să fie mereu departe şi inaccesibil. Dar cât de mult tânjesc după lucrurile îndepărtate. Mi-e dor de măreția lui. Rank-amantul m-a privat de Rank-tatăl. Un tată trebuie să fie întotdeauna înțelept. Când i-am spus lui Henry că Rank fusese tatăl ideal, mi-a răspuns: „Acum eu sunt tatăl, tatăl şi fiul“. Dar nu e aşa, pentru că Henry e tatăl doar intermitent. El nu trăieşte după înțelepciunea sa şi nu are altă putere decât cuvintele sale. Eu sunt mereu îndrăgostită de înțelepciune, de divinitate, de creație omenească; mereu îndrăgostită de cea mai apropiată manifestare a divinității în om.

I-am scris lui Rank un bilet care urma să-i fie transmis: „Nu m-am putut desprinde complet de tine. Atât de mult din noi era încă profund unit. O să te mai văd ?“

4 *august 1935*

Numele pe care mi l-a dat Brâncuşi: La Castanuela. îmi dau seama că mă îngrozeşte dezacordul, pentru că mi se pare că el distruge dragostea şi conexiunea. Ori de câte ori Henry şi cu mine suntem în dezacord, cred că n-o să se mai apropie niciodată de mine. Totul se bazează pe senzația că dragostea (apropierea) e fragilă, dar că există o dragoste (dragostea ca dorință sau antagonism) care e rezistentă şi se hrăneşte din ură. Dragostea aceea n-o cunosc. Exact ca Rank. Nu pot crede suficient în legătura mea cu Henry, pentru că nu are continuitate. De multe ori cred că a murit în intervalele în care nu îl văd. Nu am încredere în distanță sau în timp. Când mă întorc la Henry, simt înstrăinarea până ajungem în pat, iar dezmierdările lui restabilesc curentul dintre noi. De aceea spunea Rank că nu putea crede în viața

sau în dragostea noastră decât dacă trăiam alături de el tot timpul. Am nevoie de fraza pe care o spune Hugh în fiecare zi, de gestul pe care îl face întotdeauna Henry, de spiritul posesiv al lui Rank. Credința lui Henry nu are nevoie de asta. El crede pentru că nu gândeşte în aceste intervale. El crede aşa cum crede un copil.

> *Către Rebecca:* Trebuie clarificate multe din cele ce-mi spui. Trebuie sa vorbim despre asta. Deocamdată nu pot să-ți spun decât atât: păstrează-ți credința în dragoste, căci ai tendința să şovăi. Face parte din încrederea ta în tine şi zdruncinările ocazionale ale acesteia. Nu da prea multă importanță gesturilor, scrisorii care nu a fost scrisă etc. Stai liniştită, crede şi aşteaptă. Tot ce se întâmplă în Londra depinde mai mult de tine decât ai putea crede vreodată. Totul e creat de imaginea pe care o porți înăuntrul tău. Dacă te pot ajuta să ieşi din asta măcar o dată, vei sta cu adevărat de cealaltă parte a suferinței. Este o evadare. Aşa cum cineva se poate trezi dintr-un coşmar. Vreau să-ți dau putere să te trezeşti. Sunt foarte aproape de tine.
>
> Neptun provoacă îngrijorare cu privire la lucruri care nu ajung să se întâmple niciodată.

îl iubesc mai puțin pe Henry, proporțional cu antipatia pentru prietenii lui, pentru viața lui, cafenelele lui, nesinceritatea lui, cruzimea lui față de alții, înşelăciunile, imitațiile, împrumuturile, hoțiile lui. A trebuit să rivalizeze cu psihanalista din mine şi s-o imite. A trebuit să scrie despre Lawrence. Acum ia tot ce a învățat de la mine şi îl psihanalizează pe Fraenkel, dând totul drept metodă proprie. Joacă rolul lui Rank, identificându-se cu el, deşi îl detestă pe Rank. Toți facem asta, dar o facem cu sinceritate. Eu am devenit psihanalistă. Henry într-o zi mimează înțelepciunea psihanalistului, iar a doua zi îşi distruge toată munca.

O dată pe lună devin instinctuală şi nevrotică. M-am dus la Henry într-o zi când eram la ciclu. El a început să vorbească despre *Alraune,* să spună că o ratasem, că Fraenkel reuşise acolo unde eu dădusem greş, descriind senzația îna-

inte de cristalizarea gândului. La asta se adăuga faptul că, de câte ori vorbeam despre tipografie (un mit), Henry ocolea menționarea ei şi considera că trebuia să ne ocupăm de jurnalul copilăriei mele. Aşa că furia mea a crescut teribil, deşi nu a izbucnit instantaneu. Am alimentat-o o zi întreagă. Apoi, într-o dimineață, am explodat:

„Dacă am ratat *Alraune,* cum ai zis, nu ar fi avut nici o importanță pentru tine, pentru Fraenkel, sau pentru Rank, aşa cum a avut. De fapt tu eşti o *girouette.* Acum te întorci după egocentrismul lui Fraenkel, după nevoia ta de el. Miroase a pisici vagaboande. De ce nu vă futeți voi trei între voi, ar fi mai cinstit ? Nu faceți decât să stați în cafenele şi să bârfiți. Dar orice ai spune nu-mi va ucide încrederea în mine. N-o să-ți dau voie. Durează o viață întreagă să construieşti această încredere şi n-o să te las s-o ucizi".

Dar Henry era într-o dispoziție foarte blândă, foarte înțeleaptă. Mi-a răspuns cu blândețe. A încheiat zicând:

— Nu vezi ce înseamnă toate astea ? E vorba de încrederea ta în tine. Când ea şovăie, mă vezi diferit, vezi toată lumea diferit. Acum îți par răutăcios şi distructiv, dar nu m-am schimbat față de tine. In legătură cu scrisul tău, eşti întotdeauna prea sensibilă. Eu nu m-am schimbat şi ştiu că aceste furtuni se stârnesc ori de câte ori simți că relația noastră e amenințată de o terță persoană. S-a întâmplat cu Lowenfels, cu Fred şi acum cu Fraenkel. Atunci începi să te îndoieşti de mine. Iți imaginezi că stăm toți trei şi te bârfim. Dacă vrei să ştii, ți-am apărat *Alraune.* M-am opus unora dintre intervențiile lui Fraenkel. Am spus că e ca un recif de corali într-un bol cu apă. Uneori gândurile tale sunt precum cristalul, precum coralul. Dar în jurul lor e apă, senzație. Fraenkel a scurs o parte din apă. El nu vrea decât gândul mineral. Eu cred în nehotărârea ta.

— Henry, am nevoie de încrederea ta în mine, altfel nu pot lupta cu lumea. Cu Fraenkel trebuie să mă lupt, pentru că El nu dă nimănui locul pe care îl merită. Are atât de puțină încredere în el însuşi, încât trebuie să dea pe toată lumea la o parte.

Henry a zis că şi el trebuia să lupte cu Fraenkel pentru ceea ce i se cuvenea.

După o vreme ne-am dat seama că eram de acord. Henry era foarte tandru, plin de înţelegere. Dar el poate înceta brusc să fie înţelept şi poate deveni naiv.

— Dacă îţi păstrezi mintea limpede tot timpul, zice el, pierzi foarte mult. Când totul devine absurd şi tu pleci, adeseori se întâmplă lucruri chiar în faţa ta.

Henry îmi spune asta în timp ce stăm în pat.

— Da, ştiu, pierd lucrurile acelea, dar ele sunt mărunte şi neînsemnate, în timp ce, din cauza setei mele de lucruri mărețe, mie mi se întâmplă lucruri mărețe şi deloc stupide, mari aventuri, precum cele cu Allendy, Artaud sau Rank.

Şi vorbesc, vorbesc despre lucrurile mari şi importante care mi se întâmplă în timp ce el stă într-o cafenea cu Fred, clovnul, şi Fraenkel, trapezistul mental.

Mi-e greu uneori să cred că Henry este ceea ce este pentru mine. Rank spunea că acesta nu e adevăratul Henry. Că adevăratul Henry era omul urii, al cruzimilor, al cicatricilor lăsate cu sânge rece şi al indiferenţei.

Când descrie felul în care râde de Fraenkel, cum îl ajută pe Fred să fure de la Fraenkel, Henry îmi dă aceeaşi senzaţie ca atunci când eu îi descriu lui trădările mele faţă de Hugh, toate şiretlicurile, iar el, văzând diavolul din mine, îşi pierde pentru o clipă credinţa în loialitatea mea.

E gelos când mă vede în rochia rusească roşie, a lui Rank, pe care spune că o port prea des. Diferenţa e întotdeauna *dragostea.* Dacă nu iubeşti, eşti în stare ba de una, ba de alta. Mi-e greu să cred însă în această dragoste, când pentru toţi ceilalţi Henry este în primul rând cel care ia.

Când Henry adaugă înţelepciune căldurii şi blândeţii lui, devine bărbatul pe care îl iubesc la nebunie. Instinctul şi idealul se întâlnesc atunci - dar acest lucru se întâmplă rar.

Fraenkel mi-a scris un Zid Chinezesc ideologic de teorii ale vinovăţiei, atât de impermeabil încât singura modalitate

de a nu-mi petrece următorii douăzeci de ani despicând firul în patru cu el era să plonjez dedesubt şi să îi atac nevroza. La asta a răspuns şi mai strălucit, cu o perfectă autoanaliză - la care eu am răspuns: „Dar *celălalt,* celălalt lipseşte cu desăvârşire din viziunea ta“. Intre timp, Henry îl ataca şi el - iar Fraenkel, singur în garsoniera lui, s-a simțit persecutat şi a avut dureri în piept. In aceeaşi noapte, în timp ce-mi răspundea: „Mi-ai retezat capul", i-am scris o scrisoare plină de omenesc pentru a contrabalansa cruzimea ideologiei. El, desigur, a fost copleşit atât de violență, cât şi de dulceață. A venit la Louveciennes. Am făcut pace. Pace. Noaptea, în birou, după ce Eduardo şi Hugh s-au dus la culcare, a spus:

— M-am opus protecției şi căldurii tale. Ştii de ce. Mă torturezi când te apropii de mine ca o femeie ce nu poate fi a mea. Eu sunt un extremist; ori eşti a mea, ori trebuie să fii bărbat. Dacă aş fi în locul lui Henry, nu te-aş împărți cu nimeni.

— Noapte bună.

A fost atât de mişcat încât m-a tras spre el pentru un sărut pe jumătate, un sărut ireal. Şi asta a fost tot. Ne înțelegeam. Admirația şi atracția lui către mine cresc cu fiecare zi. în cunoaşterea femeii e ca un copil. îmi iubeşte forța.

Zilele următoare la Louveciennes pot fi definite prin căderea carapacelor, a cochiliilor, a crustelor, a măştilor. El a devenit din ce în ce mai sensibil, mai el însuşi; a început să fie luminos. Acest trup mic, ca un schelet, fără carne. Totul numai gând şi sensibilitate, mai cald la atingere decât mi-am imaginat.

în ziua în care a trebuit să mă duc la Paris să-l văd pe Henry, a încercat să mă facă să pierd trenul. Cocheta cu ideea de a mă duce el în Mexic, în loc să fie dus acolo de mine şi de Henry. Eduardo, spunea el, putea să vină de asemenea, pentru că nu el mă răpise, ci Henry şi Hugh. Eram atât de fascinată de planurile lui încât chiar am pierdut trenul, în timp ce Fraenkel spunea: „Tu trebuie să fii păstrată, îngrijită cu atenție. N-am simțit asta niciodată în legătură cu

Henry sau cu Fred. Ei sunt puternici şi tot nu încearcă lucruri atât de complicate, atât de rare ca tine. Viața ta e remarcabilă, felul în care ai ținut-o în echilibru, deşi mereu atât de plină, totul atât de plin“.

Realitate. Când te afli în inima unei zile de vară ca în interiorul unui fruct, privindu-ți degetele de la picioare date cu ojă, privind praful alb al străzilor liniştite şi somnoroase de pe sandalele tale, soarele care ți se strecoară pe sub rochie, între picioare, privind lumina care îți lustruieşte brățările de argint şi adulmecând mirosurile brutăriei, *le petit pain au chocolat,* urmărind maşinile care trec, pline de femei blonde ca fotografiile din *Vogue*, apoi o vezi pe bătrâna *femme de menage* cu fața ei arsă, de culoarea fierului, plină de cicatrici, şi citeşti despre bărbatul care a fost tăiat în bucăți şi acolo, în fața ta, e trupul ciuntit al unui om în scaun cu rotile, iar mirosul de coafor înalță încă un imn realității.

5 *august 1935*

Când am ajuns, Henry îşi terminase toți banii şi nu mâncase nimic la prânz, aşa că am început prin a mânca la masă, în mijlocul camerei; apoi ne-am dus în pat, şi e ciudat cum ne contorsionăm noi trupurile în poziții atât de diferite de cele ale corpurilor umane, astfel încât la paroxismul bucuriei trupurile noastre să nu pară omeneşti, ci de animale, satiri, rădăcini de copac, negri, sălbatici, indieni. Irecognoscibili. Nu Henry şi Anaîs, atât de deformați, de alterați de senzualitate. Apoi parcă pregătim din nou masa şi eu tai o vânătă, căutând, cu multă grijă, suculența. Şi cădem într-o pace profundă, întinşi pe canapea, vorbind despre opiu - opiul somnului şi opiul acțiunii. Henry spusese: „Când sunt trist, mă culc“. Şi brusc am înțeles că atunci când sunt tristă, eu trebuie să acționez.

Când ies din mica bucătărie corpurile ni se ciocnesc, se freacă unul de altul, se lipesc; între timp, eu scriu povestea

despre Rank, despre cum sângele nostru nu se lipeşte, în ciuda pasiunii.

La micul dejun e soare pe balcon. Arunc aşternuturile pe balustrada aflată în plin soare. Spălăm vase. Scriem. Henry, după ce i-am criticat părțile prea faptice ale scrisorii lui de două sute de pagini către Fred, e jignit în amorul propriu, dar face nişte adaosuri şi o transformă într-o frumoasă cărticică.

Sugerez să pornim o campanie mai târziu ca să adunăm un grup de donatori în jurul lui Henry cu această scrisoare, în loc de *Scenariu,* care este ezoteric şi limitat. O botezăm *Aller Retour New York.* Vorbim despre diferențe, despre diferențele supreme dintre mine, Fraenkel şi Henry. Henry vorbeşte despre diferențele sufleteşti şi despre cum Fraenkel, până şi când pare să aibă dreptate, e depăşit de Henry, care are dreptate într-un mod mai profund, mai aproape de suflet şi oarecum miraculos. In timp ce vorbeşte despre Fraenkel, eu mă gândesc la Rank şi scriu despre Rank.

Fraenkel îmi admiră scrisoarea pe care i-am trimis-o, care avea un scop fatal, mai limpede. Se pierde însă în marea celor cincisprezece pagini de atacuri instinctuale, ca de taur, ale lui Henry. Henry are miros bun, nu însă şi minte. Dar are miros foarte bun. Ori de câte ori Henry adulmecă, miroase, urinează, cu siguranță e ceva în neregulă! Iar când eu nimeresc exact locul, atunci ştim. împreună suntem mortali ! Când îi văd nările fremătând, când transpiră şi înjură, ştiu că suntem pe calea cea bună, dar adeseori el se pierde la jumătatea drumului. Şi atunci intru eu, adulmecând aerul cu un nas care seamănă mai degrabă cu un aeroplan sau un far!

Uneori mă tem că jurnalul oferă o imagine meschină, pentru că las la o parte arta şi ideologia, adevăratul conținut al discuțiilor mele cu Rank, cărțile, critica, descoperirile, ideologiile. Dar nu scriu cartea care conține toate cărțile.

Cuprind numai viaţa care curge în jurul cărţilor, în spatele lor. Găsesc motivaţii pentru anumite acţiuni, în misiunea mea de a-i scuza şi justifica pe ceilalţi. Sunt precum paznicul pitonului despre care vorbea Rebecca [West]. Când a fost întrebat cum hrănea pitonul fără a-şi pune viaţa în pericol, el a răspuns: „A, îl hrănesc cu un băţ, pentru că el nu are destulă minte cât să facă diferenţa dintre o mână şi un băţ“.

Cum spuneam, Henry se temea să iasă din bârlogul lui (comunicarea noastră din garsonieră), de teamă să nu-1 piardă. „Crezi că o să te întorci, ca prin vis, şi o să găseşti Villa Seurat 17, Villa Seurat 19, dar nu şi 18.“

Henry, devenind din ce în ce mai Bărbat, începe să deteste rolul de Tată al lui Hugh. Să-i spună Hugh (din cauza situaţiei financiare) unde să se ducă, ce să facă. Semn bun! Când vorbim despre călătorii, zice că i-ar plăcea dacă banii ar veni de la el. Voinţă negativă. Obiectează la mutarea din octombrie pentru că e fericit. Dar trebuie să mă îndepărtez de Hugh.

Hugh a găsit un limbaj în astrologie. Acum poate spune tot ce spunem noi şi poate înţelege tot ce suntem şi ce spunem. înainte, singurul lucru de care mă plângeam era faptul că nu-şi putea articula gândurile. In astrologie e creativ, activ şi expresiv.

Henry crede în viaţă, dragoste şi bani aşa cum crede un copil. Vor veni întotdeauna de la Dumnezeu, de undeva.

Lucrez la jurnal, copiez nişte însemnări pe care le-am făcut rapid într-un carneţel la Villa Seurat. Fac însemnări despre povestea cu Rank şi copiez jurnalul de la New York. Retrăiesc minunata intensitate a New Yorkului. Dactilografiez pentru Eduardo, fac plajă, joc badminton. O zi la Louveciennes. Scrisori de la John şi [Norman] Bel Geddes. Dar nu scriu nici o carte. Scriu circular, periferic, în jurul a toate. Amantul, *amantul* pe care îl aşteptam cu atâta nerăb-

dare era din nou starea de graviditate, care e fericirea supremă. Cât îi regret sfârşitul de fiecare dată, medicamentul care face să curgă din nou sângele necreator. N-are rost. Nu e posibil să nasc un copil fără cezariană, iar cezariana e periculoasă pentru inima şi starea mea generală.

Al cui copil ?

Instantaneitatea gândului produce gândul cristalizat - cel mai pur, în opinia lui Fraenkel. Eu spun că teama de lume produce cristale în scris. Fraze cristalizate, fără cusur, perfecţiunea şi luciul lucrurilor neomeneşti, ca stilul meu de început, în *Alraune.* Dar astfel de cristale sunt respingătoare pentru oameni. Nici un fel de imperfecţiuni omeneşti, umezeală, apă, transpiraţie, halou, respiraţie, căldură trupească ori miros. *Inattaquable,* suprafaţa invulnerabilă a cuvintelor. Lucrurile importante care au fost lăsate deoparte în jurnal pot fi găsite în cărţile lui Rank, în cărţile lui Henry, în cărţile lui Fraenkel, în suprarealism, în operele lui Artaud, în psihanaliză, în scrierile lui Breton, în revista *Minotaure.*

10 august 1935

Două zile de arşiţă albă.

Sunt prea plină de *Modernes* al lui Denis Seurat, de idei, fraze, planuri, imagini, extaz. Mă grăbesc să-l fecundez pe Henry. Ameninţ să scriu o carte însufleţită despre scrierile lui, despre el, aşa că se aprinde. Vorbim despre Spania. Mă simt clarvăzătoare, ard. Vorbim despre perioada clasică. Scriem cu bucurie, pentru că ne-am scuturat de nefericire. Cultul durerii aplicat la scris. Sunt atât de surprinsă că scriu fără durere încât nu-mi vine să cred că scriu din nou.

în octombrie mă mut. Sacrific New Yorkul pentru Henry. Ceea ce îmi doresc este să plec la New York, cu Henry, să fac psihanaliză, să mă bucur, să fiu liberă. Henry vrea Europa.

Sunt tânără, pot să aştept. Lui îi lipseşte curajul de a cuceri lumi noi. Eu pot să aştept.

Când scriam că sunt îndrăgostită, John Erskine ne scria că vine la noi, Allendy îmi cerea o întâlnire, Fraenkel cădea sub vraja mea; dar nimic din toate astea nu e destul de mare sau destul de bun. *Alors f J'attends.*

Acum că nu mai e Rank, îl pot iubi în voia mea, mult mai frumos; sunt liberă să iubesc în el ceea ce poate fi iubit. Trebuie să existe o distanță.

Revărs tot ce creez. L-am copleşit pe Elenry cu foc, idei, viziuni. I-am spus să renunțe la sinteza imposibilă a cărții despre Lawrence şi să-i preia fragmentele perfecte.

îmi fac bagajele ca să mă duc să mă întâlnesc cu Rebecca la Rouen.

Continui, scriu pe îndelete despre nasul, urechile, gura, părul, mâinile, pielea, alunița lui Henry. Corpul celui iubit trebuie explorat complet. Descrierea e un act de iubire. Poate că vreau să scriu despre el în loc să scriu despre tata sau despre Rank, ca o altă dovadă de iubire. Iubirea cea mai reală.

Alaltăieri am lucrat până au început să mi se spargă vinişoarele de la ochi.

Oare scriu despre Rank ca să fiu aproape de el ? Am fost învăluită de sentimente de compasiune în timp ce îi citeam scrisorile.

Seara m-am îmbătat cu Eduardo şi Hugh. Am fost caraghioasă. Hugh a spus că dimineața, în drum spre Paris, s-a gândit tot timpul la cât de mult mă iubea şi cât de minunat era că trăia cu mine. Cu toate astea, Eduardo spune că el compătimeşte foarte tare pe oricine încearcă să fie soțul meu!

Nu mai am nevoie de suferință. Mi-am confecționat un suflet, mare cât lumea întreagă, care tot dă pe dinafară, şi trebuie să chem mereu instalatorul.

Să scriu tot ce văd în Henry şi în jurul lui. Pur şi simplu să scriu ce văd. Văd întotdeauna într-o sută de dimensiuni. Văd ca un bețiv.

în New York l-am ocolit pe John, când mi-am dat seama că încă mă poate tulbura. Acum e supărat. Aseară, în maşină, cufundându-mă în întuneric, ştiam că îl doresc senzual şi că încă mi-ar plăcea să-i simt trupul peste al meu, asta-i tot - o reacție foarte animalică. Pur şi simplu o dorință de a muşca din trupul acela mare, senzual, şi de a auzi vocea lui senzuală mormăind de plăcere. îmi place să mă gândesc la ziua în care eram amândoi în călduri. îmi place să mă gândesc la asta, la John „întărit" în pantaloni, cum a spus atunci, când m-a şocat pe moment - exprimarea, nu senzația.

N-am scris niciodată despre seara cu Rebecca la New York, despre nopțile din Harlem, despre scamatorii şi despre *foire-u*l de pe Broadway, despre burlesc, care a ajuns să-mi placă atât de mult. îmi plăcea vulgaritatea. Spectacolele de pe Broadway. Broadwayul noaptea. Cina la Rainbow Room cu vechiul meu admirator, domnul Freund, care încă îşi mai aminteşte de Monte Carlo, Nisa, dansul de la Hotel Eden. George Turner, care vine într-o după-amiază cu zăpadă, un don Juan uşor prăfuit, cu un corp care seamănă prea mult cu al lui Hugh şi care îmi aminteşte de Hugh, implorându-mă. E mai uşor să spui da decât nu. E mai uşor să te culci la pământ decât să te zbați, cum am făcut eu cu alte ocazii. în New York fiecare invitație este o cursă, fiecare vizită o luptă. Mă simt foarte uşoară şi neatinsă după George, bucurându-mă că l-am înşelat pe Rank. Când a intrat, câteva minute mai târziu, aprins, zguduit de dragoste, mi-a plăcut că îl înşelasem. Nimeni nu are dreptul să se agațe de o ființă omenească aşa cum a făcut-o Rank.

însemnătatea momentelor *de bonheur simple* în cărțile moderne. Ridicate în slăvi pentru că sunt atât de rare pentru

noi, nevroticii, aşa cum extazul şi tragedia sunt pentru ceilalți. Harriet Hume mâncând dintr-o pungă cu cireşe, ceaşca de ciocolată a lui Colette, ceaşca mea de cafea la Roger Williams.

12 august 1935

Rebecca s-a lansat în cea mai fericită aventură amoroasă a ei. Spune că se simte datoare față de mine. Eu i-am dat curaj, în timpul discuțiilor noastre la Crillon, să-şi ia inima-n dinți. Am ghicit limpede situația. Ne-am întâlnit la Rouen cu toții, Hugh, Eduardo şi Rebecca, într-o dispoziție de chablis şi Bourgogne. O discuție spumoasă, cu căderi bruşte în profunzime. Fermentul admirației. A mea față de sânii ei bogați, pielea de țigancă, ochii arzători, umorul şi ironia ei. A ei față de „frumusețea"(!) şi accentul meu. Când am trecut podul, ea s-a oprit să mă sărute pentru că spusesem *cow-webs',* cu accentul pe vacă, cea care dă lapte. E foarte caldă, dar umilă şi timidă: „Te-ai plictisit ?" Se destinde în aerul tolerant al Franței. Mâncăm cu poftă, fantastic, la orice oră. Ne plimbăm prin Rouen dimineața. „Ce tălpi frumoase ai. Ce încântătoare eşti!" Cu o seară înainte, când Hugh parca maşina în garaj, m-am dus la ea în cameră şi am stat de vorbă despre „Tommy" şi am sărutat-o de noapte bună, foarte pasional, de câteva ori pe obraz, râzând. Intre noi e vigoare şi căldură. Eu, beată şi drogată, exaltată. Ne întoarcem. Facem haz de casa dărăpănată, prost îngrijită de la Louveciennes. Râdem de defectele Emiliei. Nu mai roşesc. Râdem. Ea stă în pat dimineața. Hugh şi Eduardo sunt plecați. Ne petrecem cea mai mare parte a zilei povestindu-ne viețile, care seamănă în mod bizar. îi dau să citească introducerea la povestirea cu tata. E nevoită să se oprească, pentru că o face să plângă. [1]

1 Pronunție greşită a cuvântului englezesc *cobweb,* „pânză de păianjen". *Cow,* în engleză, înseamnă „vacă". (N.t.)

Facem o plimbare şi ne pierdem în labirintul conversaţiei, astfel că ne trezim în Marly la ora la care suntem aşteptate acasă la cină. Suntem nevoite să-i telefonăm lui Hugh, să vină să ne salveze.

Are limba ascuţită şi nu suferă de naivitate. O să fiu oare la fel de ageră la vârsta ei ? Descrierile pe care le face oamenilor sunt necruţătoare. Are umor. Gesturile îi sunt lejere, pământeşti, încântătoare. Cel mai bine îi stă întinsă pe canapea, ciufulită şi nearanjată, îmbrăcată neglijent, cu picioarele ei foarte puternice şi curbele accentuate provocându-mi oarecum aceeaşi tensiune ca şi Dorothy [Dudley]. Sunt îmbrăcată în pijama şi sunt tentată să fac dragoste cu ea, cu sânii ei.

Citind despre copilăria mea, a spus: „A fost exact la fel. Şi tu îţi aminteşti de pietrele colorate din ferestre ?"

într-o şedinţă de psihanaliză şi-a descoperit o amintire: tatăl ei o violase. Psihanalistul a spus că era o fantezie obişnuită a femeilor, un vis, o dorinţă, o teamă; a pus la îndoială veridicitatea amintirii. Rebecca a susţinut că era reală, dar acum nu mai e sigură.

Două lucruri nu am îndrăznit să-i povestesc: despre aventura mea cu tata şi despre faptul că mi-am ucis copilul. Nu ştiu cât de departe m-ar urma în bizar. A ieşit din viaţa ei englezească rigidă, eliberată de Franţa, liberă şi pasională, „lacomă ca un porc", cum zice ea, dar cât de liberă ?

„Eşti atât de plină de viaţă", a spus ea.

Admiră comportamentul meu senin. Nu las niciodată să se vadă în afară haosul. în viaţă eu am fost mai puternică şi mai liberă. La patruzeci şi doi de ani, ea spune: „O să închiriez o garsonieră pentru « Tommy ». Cu câtă inteligenţă îţi conduci tu viaţa, Anais".

în timp ce aştept să se trezească îmi copiez jurnalul de la New York. Astfel, Rank se amestecă într-un fel viu cu prezentul.

Rebeccăi nu-i place deloc cum scrie Henry. Consideră prefaţa mea la *Tropicul Cancerului* o bucată minunat de vie,

care nu are nici o legătură cu cartea. „El nu are viziune", zice ea.

In birou a remarcat că nu a mai văzut niciodată cărți atât de serioase într-o atmosferă de veselie, lejeritate şi joacă. Da, toată seriozitatea îmbrăcată în castaniete, şaluri de dantelă, acvarii de sticlă, pietre colorate, pereți portocalii, costume. Psihanaliza îmbrăcată în poezie şi parfum.

Eu am purtat ieri rochia mea neagră, cea în care m-am îmbrăcat de atâtea ori pentru psihanaliză şi pentru Rank. Cele două tăieturi dezvăluie sânii. Rebecca a spus: „Bineînțeles, era perfectă pentru psihanaliză, care este o cedare a sânului pentru a-i hrăni pe alții..."

Rebeccăi i-a plăcut când Hugh şi Eduardo ne-au dus să mâncăm languste la unsprezece dimineața, fără nici un motiv, pur şi simplu pentru că păreau apetisante când treceam pe lângă ele. Şi criza de râs isteric a lui Hugh în grădină, din cauza serviciului lent al Emiliei, o isterie comică născută din ani întregi de răbdare față de serviciul prost, pentru că eu m-am ataşat de Emilia şi ea mă adoră.

Rebeccăi îi place haosul creativ şi faptul că a trebuit să rupem langustele cu degetele, pentru că nu aveam cleşti.

Privind ultimul vagon al unui tren: „Chiar trebuie să mă urc ? E atât de indecent expus".

în tren, sărutându-mă, a spus: „Nu pot să-ți spun cât de minunat a fost. E ca şi cum aş fi avut o nouă aventură amoroasa!

O perioadă magnifică. Ea şi-a întrerupt ritmul convențional - acea rupere de ritm după care trăieşte mereu Henry. O continuă rupere de ritm *assouplie la fantaisie,* sporeşte imaginația. Viața cealaltă, convențională, o ucide. Mi-a spus că s-a simțit atât de bine la Louveciennes încât, pe viitor, îl va numi *pântecul*: „Să toastăm pentru întoarcere!"

Aş vrea s-o ocrotesc, deşi eu am treizeci şi doi de ani, iar ea patruzeci şi doi.

Mi-a spus că a fost copleşită de bunătatea noastră extravagantă faţă de ea. Tot ce am născocit noi trei, o primire cu adevărat regească, fără prea mult aur.

Eu sunt mama grupului, în sensul că eu o iau întotdeauna înaintea lui Hugh, Eduardo, Henry sau Fraenkel în a crea viaţă şi în a da viaţă. Sunt Mama Tuturor, cea care îi dă lui Henry putere şi înţelepciune să stea pe picioarele lui; cea care îi oferă lui Hugh psihanaliză, îl incită să trăiască; cea care îl scoate pe Eduardo de ani întregi din singurătatea lui. Şi în cele din urmă, când reuşesc - Henry se descurcă singur şi evoluează uimitor, îndrumându-1 el pe Fraenkel acum, Eduardo s-a împrietenit cu Fraenkel şi locuieşte cu el, Hugh a ajuns să se bucure de viaţa lui boemă din Anglia - când ei zboară din cuib, apoi Joaquin, violonista, toţi - atunci mă uit la cuibul gol şi plâng. Eduardo, într-o dispoziţie expansivă, fraternizează în sfârşit cu Henry, toţi sunt în mişcare. Henry vorbeşte ca Rank şi descoperă ceea ce eu ştiam de mult.

în mişcare, când privesc vârtejurile pe care le ridic, schimbările pe care le aduc, vieţile transformate, mi se face frică. Frică să nu fiu abandonată. Lui Henry şi Fraenkel, Rebeccăi, fiecăruia dintre ei îi spun acel lucru care să-i dea încredere. Laptele care iese din sânul meu este psihanalitic, ceva dincolo de analiză, făcut din compasiune, înţelegere, viziune asupra destinului celorlalţi. Simt că aş putea influenţa şi viaţa Rebeccăi, spre libertate. Ei mi se supun şi mă urmează, îmi aruncă în faţă propriile cuvinte. Henry spune acum ceea ce spuneam eu despre Allendy în întunericul grădinii de la Louveciennes. Dar el, cu cea mai profundă umilinţă, spune: „Tu ştii toate astea. Tu ai spus toate astea“.

Dar copiii se întorc. Henry nu m-a iubit niciodată atât de mult ca acum, ca aseară. Hugh se întoarce, Eduardo se întoarce. Fraenkel e cel mai pervers dintre ei. Am mai puţină răbdare cu el pentru că e atât de *invidios*, atât de lipsit de generozitate. El se luptă ca o femeie, cu instrumente meschine. *// est le plus malade.*

Din cine ştie ce motiv ciudat, Hugh a fost foarte îndrăgostit de mine cât a stat Rebecca aici. Parcă văzându-mă în carne şi oase, văzându-mă aprinsă, ei vor să facă dragoste cu această siluetă dansatoare.

Eduardo descoperă acum plăcerile conversaţiilor bogate pe care eu le-am avut la Clichy, îşi ascunde reticenţele. încercasem de atâtea ori să i le împărtăşesc! Eu am fost cea care a avut ideea ca el să stea din când în când la Fraenkel. I-am spus: „Tot oscilezi între Paris şi Louveciennes. Stai aici câteva zile. Bucură-te de discuţii şi de oameni". Şi acum se supune şi se duce acolo, îi place, iar eu mă întunec şi stau cloşcă pe cuibul meu gol!

Când am ajuns la Villa Seurat ieri-dimineaţă, la micul dejun, Eduardo a fost cel care s-a aplecat pe fereastra locuinţei lui Fraenkel să fluiere de „bună dimineaţa". Iau micul dejun cu Eduardo şi Henry, care încearcă să-mi facă un rezumat a trei zile petrecute cu Fraenkel. îmi povestesc cum descrierea schizofreniei i se aplică şi lui. Cum *Tropicul Cancerului* e o carte de canibalism şi sadism. Henry cel din perioada aceea, în a cărui cameră mă duceam şi în a cărui sensibilitate plonjăm, trecând prin acest edificiu, dincolo de el, dincolo de această atitudine, această carte pe care el o punea între el şi lume ca să pareze loviturile.

Cu Fraenkel am vorbit despre Rebecca. O plăcea ca femeie, îi plăcea aerul ei sănătos. Am vorbit despre faptul că eu le-o iau înainte, ducând o viaţă mult mai aventuroasă datorită puterii mele de a acţiona, de a juca feste, de a înşela, de a minţi. I-am spus lui Henry: „în loc să le numeşti feste, de ce nu foloseşti un cuvânt mai frumos, numindu-le creaţia mea ?“ Această creaţie o admiră Fraenkel. Am căzut de acord că Rebecca era mai realistă decât mine. Şi o scriitoare clasică, în timp ce noi suntem romantici.

Noaptea, Henry îndrăgostit. Mă acoperă cu sărutări. îmi aşază mâna pe penisul lui. Pe jumătate adormiţi, pe jumă-

tate visând, facem amor până mă aduce la paroxism. Valuri-valuri de dorință. Adormim îmbrățișați. îl anunț că i-am spus Rebeccăi că o să mă mărit cu el. *Era lună plină.*

17 august 1935

L 'inconscience du monde, care făcea posibil ca eu să port o rochie roşie de catifea dimineața, la Richmond Hill, ducându-mă la New York ca să-i pozez lui Richard Maynard.

Ieri a fost o zi importantă pentru mine ca scriitoare. In noaptea precedentă, am ieşit cu Eduardo, Rodina şi prietena ei lesbiană, Carol, şi Hugh. La Balul Tabarin. Eram obosită după ziua de orgie cu Rebecca, după ziua şi noaptea cu Henry. Mi se plimbau prin minte diverse sintagme: *reve eveille,* vis cu ochii deschişi. (Analiză proustiană.) *Uextase joint â l'analyse.* Neplăcerea față de realismul meu feminin, atât de clar separat de eul meu ideal.

Ieri-dimineață m-am dus la Elizabeth Arden ca să-mi împrospătez tenul. Faptul că stăteam culcată acolo, relaxată, mi-a indus un fel de visare, care îmi amintea de starea pe care am avut-o când am fost sub anestezie, dar era mai plăcut. Atunci am văzut realitatea şi subconştientul împreună; fuzionau sau alternau armonios. Şi Hugh spusese că aveam momente când eram nebună. Starea de graniță, trecerea de la normalitate la fantezie şi nevroză, asta voiam să prind. Am început un nou monolog despre tata, nu despre Rank. Am dat fuga la Henry. Avea un comision de făcut. M-am aşezat la maşina lui de scris şi într-o viteză disperată am scris cinci pagini într-un stil nou, începând în prezent, în salonul de la Elizabeth Arden, despre picioarele tatei. Acum ştiu cum o să scriu cartea asta.

însemnări: Mereu eter. Intru şi ies din tunelul conştientului şi inconştientului cu detalii realiste complete şi cu cel mai pur *reve eveille.*

în acelaşi timp primesc încurajări de la Dorothy Dudley, laude călduroase atât pentru romanul meu, cât şi pentru *Alraune.* în roman sunt o pionieră a descrierii relaţiilor dintre femei, zice ea. *Alraune* este flacăra albastră, comuniunea pură. Pentru mine, romanul este focul. Sunt aproape eu însămi în *Alraune* pentru că este în consonanţă cu viziunea mea. Personajul lui Henry din roman - aproape că poţi să-l miroşi. E atât de dramatic şi de puternic! Şi peste toate astea, o scrisoare entuziastă de la Katrine, care a dat scrierile mele spre lectură ginerelui ei, editor.

Şi pe deasupra ştiu că acum pot să beau vin fără să mi se facă rău. La treabă, aşadar!

18 august 1935

După ce am recopiat *Alraune,* am scris despre jurnalele care ard în cartea despre tata. Mi se pare că aşa nu mai am cum să mă împotmolesc. Imit jurnalul, aproximându-i tonul sincer şi plenitudinea.

22 august 1935

M-am întors acasă de la Villa Seurat cu trăiri foarte intense, am copiat zece pagini din jurnalul de la New York (am nevoie să retrăiesc mereu aventurile febrile şi triumfurile de la New York); apoi, într-o stare de mare exaltare, am scris două pagini despre muzică pentru cartea despre tata. Muzică. Asta e unul dintre cuvintele-cheie. Muzică. El, muzicianul, nu a făcut lumea să cânte pentru mine, nu m-a lăsat să cânt sau să dansez. „Nu am putut niciodată să dansez în jurul tău, o, tată. Nimeni nu a dansat vreodată în jurul tău. îndată ce te-am părăsit, tată, lumea întreagă a început sa cânte.

Nevroză: să atribui sarcinii fiecare schimbare fizică. Pentru că m-am îngrăşat, am dat fuga la doctor să mă consulte.

încă nu pot crede în fericire. Tânjesc după New York, după idilele, plăcerea şi intensitatea de acolo. Nu mai tânjesc după Rank.

Joaquin ne trimite primele drepturi de autor pentru sonata lui, şaptezeci de franci. Primele drepturi de autor ale lui Henry se vor duce pe tipărirea *Scenariului.* Henry este atât de uman!

Rebecca îmi trimite o scrisoare necruțătoare despre cartea lui Fraenkel, care, crede ea, este patetică pentru că nu conține nimic ce n-ar putea fi spus în două pagini. E de părere că e găunoasă şi repetitivă. Crede că nici Fraenkel, nici Henry nu au deloc simțul realității, care e baza literaturii - a vieții, de fapt. Ei stau şi vorbesc despre o Anglie imaginară, despre cititorii imaginari ai lui D.H. Lawrence; împroaşcă peste tot cu platitudini. Nu i se pare că ei ar câştiga ceva din apropierea mea; nu e decât o imensă pierdere de timp şi energie, sunt oameni care iau, satisfăcându-mi instinctele materne, dar eu n-ar trebui să-i las să mă distragă, ar trebui să trudesc mai departe la propria-mi operă...

în seara asta stau în birou, beată de muzică, scriind scrisori, dansând scrisori. Muzica este pentru mine un stimulent de primă clasă, mai puternic decât vinul. Sunt beată. Comunic cu oamenii. Scriu numai ca să comunic cu oamenii. Iubesc oamenii.

Gelozia lui Henry e la fel de intensă ca a mea. Nu mă lasă să-i cunosc prietenii tineri şi frumoşi. Mi-a luat mult timp să am încredere în dragostea lui. Nu am vrut niciodată să-mi las haine la el, pentru că îmi aminteam de povestea cu soția lui care o găsise pe June îmbrăcată în chimonoul ei. Mi-l imaginam lăsând o târfă să-mi poarte lucrurile. îmi aminteam alte pângăriri de care îmi povestise şi propria mea atracție față de pângărire.

în monologuri nu există punctuație.

îmi plac toate lucrurile de dimensiuni anormale, ireale. Fie prea mari, fie prea mici.

Louveciennes. Hugh e sănătatea mea psihică. Altfel, lumea ar părea întotdeauna cu susul în jos. In Hugh e sănătate, pace, rezistență la schimbare, dragoste eternă, rutină. Dar cel care dă dovadă de cel mai mult simț ocrotitor e Henry. Când Fred a spus că anumite părți din romanul meu sună ridicol în franceză (ca şi Lawrence), iar eu am fost distrusă, Henry mi-a luat apărarea şi a venit la mine, şi mi-a luat capul în mâini, lipindu-se de trupul meu în timp ce vorbea.

5 septembrie 1935

Intr-o după-amiază, la Fraenkel, Eduardo, Henry, Fraenkel şi cu mine am compus împreună o piesă pe tema morții lui Fraenkel. El ne cere să credem în moartea lui, aşa cum au crezut oamenii în moartea lui Cristos, pentru că atâta timp cât nu credem în moartea lui, nu va putea învia.

Henry nu a murit niciodată astfel, deşi a atins acelaşi abis al suferinței. Probabil pentru că şi-a trăit până la capăt suferința; nu a fost o suferință provocată de frustrare. Frustrarea provoacă moarte. Suferința, absolută şi reală, nu ucide.

I-am spus că acest lucru se întâmplă pentru că el ştie atât de bine că înțelepciunea ucide viața, pentru că el insistă mereu asupra unui echilibru: o zi de înțelepciune, una de nebunie ! Că el are mai multă dreptate când scrie nonsensuri - fantezie sau burlesc, ca în scrisorile de la New York - decât atunci când îşi prezintă descrierile şi impresiile din New York ca înțelepciune. Nu poate scrie înțelept, precum Keyserling, sau serios, ca Duhamel. El nu ştie; nu are decât viziunea lui nebunească, fantastică. E contorsionist. într-o seară a spus foarte serios, după ce Fraenkel îi demonstrase că el mereu caricaturizează oamenii: „ Nu mai vreau să fiu contorsionist". Il atrage înțelepciunea, îl fascinează. Nu ajunge la ea decât în mari străfulgerări divine, cu multe recăderi.

Am găsit modul în care pot turna tot ce gândesc sau simt în fiecare zi într-o carte care să nu fie jurnalul. Cartea mea despre tata e scrisă ca jurnalul. Bineînțeles, nu intră totul în ea, dar aproape în fiecare zi gândesc sau fac ceva care e legat de povestea aceea. Cartea mea despre tata e bună pentru că e scrisă la cald. In cartea asta îl descriu pe Henry cu mai mult umor, mai neglijent. El a izbucnit în râs când a citit scena în care apare prima oară şi fraza mea de început, „Totul e bine". Scriu cu mai puțin respect sau naivitate, dar nu cu mai puțină dragoste. Lucrez încet, de mână, în timp ce Henry scrie povestea lui Max.[1]

Fraenkel e împotriva lui Henry. Hugh e împotriva mea. Cei fără culoare, care nu fac gesturi mari, sunt acuzați că le lipseşte generozitatea. Henry şi cu mine dăruim într-un fel atrăgător, dar iluzoriu, nu real. Insă lumea are nevoie de daruri iluzorii, sau de darul iluziei.

S-a terminat cu regretele în legătură cu Rank.

Sunt din nou prizonieră într-o viață prea strâmtă, deşi Dumnezeu ştie că e destul de plină. Am scris vreo sută de pagini din cartea despre tata. Luni dimineața plec de la Louveciennes cu Hugh; mă opresc la bancă să pun jurnalul de la New York în caseta de siguranță, pentru că am terminat de copiat. Iau un taxi până la Villa Seurat. Când ajung îl văd pe Eduardo ducând lapte pentru micul dejun împreună cu Fraenkel. Ne sărutăm unul altuia colțurile gurii. Fug sus. Henry deschide uşa exact când mă pregătesc să bat. Mă simte când vin. E în toane bune pentru că a primit o scrisoare de la un nou admirator şi ne aşezăm să lucrăm la campania de trimitere prin poştă a abonamentelor pentru Numărul Unu

1 Povestea întâlnirii întâmplătoare a lui Henry Miller cu un refugiat cerşetor, la Paris, a apărut pentru prima oară în volumul *Max and the White Phagocites*, publicat de Obelisk Press în octombrie 1938, apoi în primul număr al revistei americane *The Phoenix* (toamnă 1938).

din Seria Siana, *Alter Retour New York.* Scriu o mulțime de scrisori. Apoi fac cumpărături pentru prânz. Eduardo îmi duce sacoşa de piață, ca să putem sta de vorbă. Băiatul pe care îl iubeşte se prostituează; „face" Cafe Select; şi în ciuda horoscoapelor care indică o relație de dragoste, băiatul vrea să rămână la profesia lui, iar Eduardo e trist.

Iau masa împreună cu Henry. E foarte afectuos. Tragem un pui de somn. Mă posedă atât de violent încât îi spun că trebuie să mă fi transformat într-un vagin uriaş. Sunt atât de elastică şi flexibilă, stau cu picioarele cât pot de ridicate, cu spatele curbat, oferind întregul ca pe un buchet, iar lui Henry îi place să-l privească, îi place să-l vadă, roşu şi lucios, alunecând înăuntru şi în afară ațâțător. La un moment dat îmi pierd complet capul, intru în transă, înnebunesc, toată numai sex, sex orb, fără identitate ori conştiință. Şi Henry, tot inconştient, murmură „Ticălos nenorocit", ceea ce mă face să râd. Adormim râzând. Draperiile negre de catifea sunt trase. Henry doarme adânc.

La femme de menage spală vasele. Eu fac o baie. îmi pun rochia corai cu guler Medici, ascund totul sub o pelerină neagră şi trec pe la Richard Thoma, ca să recuperez manuscrisul lui *Alraune* pe care i l-am împrumutat şi exemplarul meu din revista *Minotaure.* îmi spune că a creat o rochie pentru mine. El nu aparține epocii noastre suprarealiste. E romantic şi decadent. Nu-mi spune poveşti fantastice, ca atunci când ne vizita, pentru că ştie că nu le cred, deşi îmi plac şi ştiu că sunt o prelungire a scrisului său.

Mă întorc la Henry. îi aduc o sticlă cu pudră de talc. îi fac cafea. Lucrăm până la ora cinei. El corectează ce am scris despre tata. Zice că e bine. Vrea să meargă la film. în timp ce priveşte minunatele imagini din China mă ia de mână; ne comunicăm stările emoționale prin atingere. Ieşim de la film transpirați. Henry e flămând şi mănâncă supa rămasă. Eu detest supa la Louveciennes, dar îmi place să-i fac supă lui Henry, pentru că lui îi place şi pentru că abureşte pe masă şi pare un liman, tot aburul ăsta, când afară plouă; iar Henry e fericit că are o locuință stabilă şi nu vrea să se mute.

Marți după-amiază mă duc la familia Harvey. Kahane e în vizită la Henry, aşa că mă opresc să-l rog pe Fraenkel să vină cu mine. E singur. Se bucură că mă vede. Henry mă ține departe de el. Dorothy i-a spus lui Fraenkel că se vede că e îndrăgostit de mine. Eu ştiam asta. Ştiam că se va repeta povestea din *Werther's Younger Brotther:* Henry, exact ca în cartea lui Fraenkel, şi „Matilda", soția fratelui său, femeia tabu.[1]

După vizita la familia Harvey, stau cu Fraenkel la Select. E puțin beat. Când îi spun că e timpul să mergem pentru că mă aşteaptă Henry, zice: „O, exact ca Matilda". Toți suntem victimele unor tipare şi teme obsesive. Când ne întoarcem, Kahane e tot acolo, aşa că ieşim cu toții să cinăm în oraş.

Miercuri. Eduardo vine cu un volum din *Encyclopaedia Britannica* despre „culoare", ca să discute cu Henry. Luăm prânzul. Henry mă sărută din jumătate în jumătate de oră; după fiecare scrisoare fie îmi face masaj, fie îmi frământă trupul. La cinci nu mai avem stare şi ieşim. Trecem pe la librărie să ne luăm banii pe cărțile vândute, în valoare de douăzeci şi cinci de franci, mottoul nostru fiind „De la suprarealism încolo". Cumpărăm a zecea parte dintr-un bilet de loterie. La poştă.

Vorbesc din nou despre nevoia de anonimitate, ca să-i protejăm pe Hugh, pe tata, pe mama, pe frații, prietenii, amanții mei. I-am scris lui Kahane încercând să-l conving. La şase şi jumătate trebuie să mă întâlnesc cu Hugh şi să-i mulțumesc pentru florile pe care mi le-a trimis la Villa Seurat cu cartea lui de vizită: „Hugh. Pot să te văd mâine ?“ Trandafiri roşii superbi, trimişi la adresa unde se presupune că locuiesc singură într-o cameră. Mă întorc cu maşina la Louveciennes.

1 Inspirat de *Suferințele tânărului Werther* de Goethe, Michael Fraenkel şi-a folosit propria experiență, de a se fi îndrăgostit fără speranță de iubita fratelui său mai mare („durerea modelatoare a vieții mele“), ca subiect al unui roman, pe care l-a şi publicat la editura proprie, Carrefour, în 1930.

Joi. Nu pot să lucrez. Mă simt dezrădăcinată. Mi-e dor de Henry. Sunt singură toată ziua cu radioul, sucul de portocale, munca, o scrisoare de la Katrine în care îmi spune că Jim McCoward n-a înțeles romanul meu: publicarea la New York este exclusă.

A trebuit să-i spun Emiliei că plecăm în America, pentru că Hugh n-o mai poate suferi şi a angajat pe altcineva, iar eu îl las, pentru că nu intenționez să stau acasă prea mult şi vreau să fie bine servit şi îngijit când ne vom muta la Paris. Ea a plâns, am plâns şi eu. Dacă n-ar fi fost el, aş fi păstrat-o pe Emilia până la moartea mea, din milă, dorință de a o proteja şi afecțiune, până când pânzele de păianjen m-ar fi sufocat, până când mizeria din jur m-ar fi dizolvat, până când hainele mele ar fi putrezit, până când m-aş fi dezintegrat din cauza nepăsării şi ineficienței care mă înconjoară.

M-am apucat să rescriu romanul la persoana a treia, încercând să adaug puțină substanță şi să atenuez naivitatea începutului.

12 septembrie 1935

Nu are destulă substanță.

Tata şi cu mine nu ne scriem. Refuz să mă port ca un copil ascultător care îi scrie mereu, aşa cum am făcut la New York. *Ceea ce urăsc cel mai mult e o zi întreagă la Louveciennes în compania trecutului meu.* Trebuie să merg înainte foarte repede, să pun multe întâmplări între mine şi trecut, pentru că încă este o povară.

Ieri, a fost o seară frivolă cu Bill Hoffman, cu soții Barclay Hudson, Henri Hunt şi Hugh. Lumini strălucitoare, o cină savuroasă la Maxim, Cabaret aux Fleurs cu Kiki.

Hoffman a fost din nou amețit de mine. E îndrăgostit de veselia mea. M-a întrebat din nou: „N-ai vrea... ?“ Era foarte roşu, după o lună de vânătoare în Scoția. Cu şampanie, totul ar fi fost posibil chiar acolo, cu ajutorul luminilor, al muzicii, al alipirii în dans, al căldurii trupurilor împerecheate, al sânilor goi ai dansatoarelor, care l-ar fi făcut cu-

rios în privința alor mei. Dar a doua zi îmi dau seama că e imposibil.

Față de Henry nu am niciodată remușcări. El a luat întotdeauna de la viață tot ce i-a oferit. El m-a învățat să iau. Nimic nu m-ar putea împiedica vreodată să iau ceva ce mi-aş dori, dar Bill, care vânează în Scoția şi poartă cămăşi de mătase, nu mă tentează. Acum însă cunosc adevărata veselie, departe de Henry, adevărata uitare de sine, şi cunosc beția, iar când sunt beată sunt spirituală şi de o veselie contagioasă.

Plăcere. Henry îmi refuză mereu plăcerea, instinctiv. Mă îngrădeşte. Se afirmă exact aşa cum făcea Eduardo, spunând „Nu". Dacă vreau să aprind focul, Nu. Dacă vreau să merg la Select, Nu. Dacă vreau să văd un film bun, n-are chef să meargă prea departe şi mă duce la cinematograful din cartier, Alesia, unde mă chinuie plictiseala şi puricii!

Astăzi m-am gândit serios să devin o *cocotte* de lux. Vreau bani, parfum, lux, călătorii, libertate. Nu vreau să stau închisă în Villa Seurat şi să gătesc pentru imbecili ca Fred şi prietenii timorați, burghezi, slabi, plângăcioşi ai lui Henry. Şi *irosirea.* Nu pot să-mi irosesc viața astfel. Am nevoie să creez continuu sau să mă bucur de viață intens. Nu pot nici să stau ore în şir cu Fred, Benno, Max, Roger, Brassaî, Fraenkel.

Eduardo este în situația în care eram eu cu June. Suferă de aceleaşi greutăți de a intra în viață, nervozitate, stomac deranjat, insomnie, surescitare, nelinişte, spaime, retragere, nevoia de a se izola ca să-şi regăsească forța, teama de a se lăsa în voia lucrurilor, nevoia de a juca şah. *Il vit encore en jouant â la vie.*

Se identifică pe el şi pe băiatul pe care îl iubeşte cu mine şi June. In acelaşi timp, cum se întâmplă cu îndrăgostiții, descoperă că puterea lui de a iubi creşte şi se extinde, aşa că dă fiecăruia ceea ce merită, iar eu sunt copleşită! Stăm

la Select şi îl privim pe iubitul lui căutându-şi clienți. Are pălărie şi cravată noi, verzi. îl zăresc în trecere pe Marcel Duchamp, arătând ca un om mort şi îngropat de mult, care joacă şah în loc să picteze, pentru că e mai aproape de imobilitatea completă, cea mai bună poză pentru un mort. Ochi de sticlă şi piele de ceară.

Şi Dorothy Dudley, care nu mai ştie unde se află, arată ca un câine şpiţ. Recunoaşte anumiți oameni, mâncarea, băutura. Dar în restul timpului ochii ei privesc lumea ca dintr-o corabie pe valuri, fără a părea că disting ceva.

Am în mine microbul jazzului american. Predomină o globulă de jazz, nici albă, nici roşie. Aştept pe cineva. Nu e în Franța. Simt asta. Unde e ? Dacă nu vine curând, o să mă rătăcesc în cine ştie ce periculoasă aventură banală. Mi-e atât de frică de aventuri banale! *J'ai la fievre de nouveau* (Iar am febră). *Il est en retard* (întârzie). *El* nu trece prin fața cafenelelor franțuzeşti, unde eu am întâlnire cu Prezentul.

Trece pe aici Anne Harvey, care îmi spune că Brâncuşi e *en arret.* Şi-a descoperit filozofia şi nu mai vrea să fie strămutat, ceea ce se aplică şi tatei. Nu vor să fie mutați din loc.

Mi-e groază să mă duc în Spania cu Henry, pentru că asta va însemna cafenele, străzi, târfe, străzi, cafenele şi filme. Nici o aventură uriaşă sau fantastică. Cafenele. La fel cum stau aici cu Eduardo, bând *vin d'Alsace* şi uitându-ne la June, minorul - o, atât de tânăr - făcând rost de clienți.

Vreau să fiu curvă, dar nu ştiu cum se face. Să stau la Cafe Marignan şi să las un bărbat cu maşină galbenă şi terrier scoțian să mă ia cu el ? Banal. El, cel pe care îl aştept, trebuie să ştie să asculte. S-ar putea să fie în Spania.

Adaug pagini la cartea despre tata, despre perioada eclipsată a vieții mele, a vieților noastre. Eclipse. Vremea când pozam pentru pictori. Nici un pic de savoare. Viața mea la Havana. Primul an al căsniciei mele. Savoarea întâmplărilor. De ce adesea vine doar *en retard,* când trăieşti o altă

viață sau când povestești cuiva incidentul ? In discuțiile cu tata s-a redeșteptat în mine toată aroma copilăriei. în timp ce vorbeam, am simțit toate gusturile. Dar nu toate revin cu aceeași intensitate. Multe lucruri pe care i le-am descris tatei le-am spus fără nici o plăcere, fără nici un gust în gură. Unele porțiuni din viața mea au fost trăite ca sub efectul eterului, și multe altele într-o stare de eclipsă totală. Unele s-au limpezit mai târziu; adică s-a ridicat ceața, evenimentele au devenit mai clare, mai apropiate, mai intense, și au rămas parcă dezgropate pentru totdeauna. De ce unele au revenit la viață și altele nu ? De ce unele au rămas fără aromă, iar altele s-au încărcat de o aromă sau un sens nou ? Anumite perioade, ca aceea în care am lucrat ca model, atât de intensă la vremea ei, aproape violentă, nu au avut niciodată gust. Știu că am plâns, am suferit, m-am revoltat; am fost umilită, am fost și mândră.

Povestea pe care i-am spus-o tatei despre vremea în care pozam, sau lui Henry, nu a fost lipsită de culoare ori intrigă, dar a rămas fără aromă. Nu a fost neînsemnată în lanțul vieții mele, căci am reținut-o ca pe prima mea confruntare cu lumea.

A fost perioada în care am descoperit că nu eram urâtă, un moment foarte important pentru o femeie. A fost o perioadă dramatică, începând cu prima oară când am pozat pentru pictori în costumul Watteau și sfârșind cu a fi starul Clubului, fata de la Gibson și model pentru multe coperte de reviste, tablouri, miniaturi, statui, desene, acuarele. Am scris chiar și un roman despre asta.[1]

Nu cred că ceea ce trăim vag sau într-o stare de irealitate, ca prin vis sau ceață, dispare complet, pentru că îmi

1 Anai's Nin și-a abandonat în cele din urmă romanul *Aline's Choice,* pe care îl începuse în 1923; i s-a părut că suferea de o „viziune dezechilibrată". „Evadam din mizerie, tristețe, naturalism, cinism, urâțenie fizică și sufletească", nota ea în jurnal în februarie 1926. „Falsificam cu scopul de a înfrumuseța." Deși numele eroinei ei amintește de *Aline et Valour,* se pare că Anai's Nin nu cunoștea pe atunci romanul lui Sade.

amintesc de o plimbare cu maşina prin Louveciennes cu mulți ani în urmă, când eram nefericită, bolnavă, indiferentă, ca într-un vis. Plimbarea asta, pe care am făcut-o cu toate simțurile adormite, am repetat-o aproape zece ani mai târziu cu simțurile treze, sănătoasă, cu ochii limpezi şi am fost surprinsă văzând nu numai că îmi aminteam drumul, ci şi fiecare detaliu al acestei călătorii pe care eram convinsă că n-o văzusem şi n-o simțisem. Era ca şi cum aş fi fost somnambulă, în timp ce o altă parte a corpului meu ar fi înregistrat şi observat prezența soarelui, albeața drumului, striațiile radiatorului, în ciuda incapacității mele de a gusta. Astăzi văd fiecare frunză din fiecare copac, fiecare chip de pe stradă - şi totul limpede, ca frunzele după ploaie. Totul foarte limpede.

E ca şi cum, înainte, aş fi avut perioade de miopie, un fel de orbire psihologică față de momentul prezent, şi mă întreb ce a provocat această boală. Poate un singur necaz, un şoc, să provoace orbire, surzenie, somnambulism, irealitate ? Astăzi totul e absolut clar, ochii se concentrează cu uşurință asupra prezentului, se concentrează pe conturul şi culoarea lucrurilor, care devin la fel de luminoase şi de clare cum sunt la New York ori în Elveția, sub zăpadă. Intensitate şi limpezime, dincolo de percepția senzuală.

Nevroza e ca o pierdere a tuturor simțurilor, a percepției cu ajutorul simțurilor. Provoacă surzenie, orbire, somn sau insomnie. Dar de ce anumite lucruri revin la viață şi altele nu ? Psihanaliza, de pildă, a redeşteptat vechea mea dragoste pentru tata, pe care o credeam îngropată. Care au fost construcțiile vieții ce au căzut complet în uitare ? Ceea ce a fost intens, viu, dispare uneori pentru că intensitatea însăşi a fost insuportabilă. Dar de ce lucrurile fără însemnătate se întorc limpezi şi curate, brusc întrupate ?

18 septembrie 1935

Eduardo e influențat de suprarealism. Strălucirea de după, umbrele aruncate de lucruri de mult trecute. Unde e Rank ?

Tendue vers l'impossible toujours, moi. Mereu caut imposibilul. Când scriu, îmi consum nevroza. Din nevroză, scriu. Astfel, procesul creației este pentru mine unul trist. Aş prefera să fiu animatoare într-un club de noapte şi să dansez jazz până mor.

Ieri, furtună selenară. Aşa că am făcut o dramă din două lucruri: prietenii lui [Henry] banali, buni de nimic, şi faptul că se foloseşte de oameni. M-am revoltat împotriva faptului că îi foloseşte pe prietenii mei ca să-l ajute pe Fred, şi împotriva susținerii lui Fred, care nu e decât o copie ieftină a lui Henry.

Oricum, i-am dezvăluit lui Henry neliniştea şi deziluzia mea. Să plec de la Louveciennes, care e în afara lumii; să intru la Villa Seurat, dacă Villa Seurat ar fi numai Henry - dar Henry e înconjurat de Fraenkel şi de Fred. Ce sărăcie şi monotonie! Pot să fac piața pentru Henry, pentru că îl iubesc; nu pot să fac piața pentru Fred. La New York era la fel. Acum văd mai limpede. Henry are prieteni banali şi îi face să pară extraordinari caricaturizându-i. Ii inventează.

Eu, ca şi June, atrag oameni neobişnuiți, extraordinari, ca Louise, Artaud, Rank, Eduardo, Allendy, Rebecca, Bel Geddes.

A folosi oamenii: Henry a pierdut prietenia lui [Aleister] Crowley împrumutându-se de la el şi apoi fiind prea timid ca să-l abordeze, convingându-1 astfel pe Crowley că de fapt nu-i pasă de el şi doar l-a folosit. Iar acum îi scrie o scrisoare de scuze. De data asta a fost sincer. Dar tot restul timpului, nu abordează oameni decât pentru a-i folosi. L-am văzut folosind nenumărați oameni. Nu înțelege că pe ceilalți îi răneşte să fie folosiți. Nu ştie că numai în dragoste poți să te foloseşti de celălalt. In dragoste nu se cheamă că te foloseşti. Dar în rest, ceea ce face se numeşte curvăsărie.

îmi amintesc că atunci când i-am cunoscut pe June şi Henry nu auzisem niciodată cuvântul *folos.* Eu nu ştiam ce înseamnă să cerşeşti sau să foloseşti pe cineva în mod deliberat. Am învățat. Am făcut de multe ori asta pentru Henry. I-am imitat pe ei. Henry e profund viciat. Se poartă ca o curvă în mod natural. Şi cât de urât cerşeşte, cu aroganță, cu cinism. Uneori cu umor. Atunci îți e mai uşor să-l ierți. Scrisoarea lui imploratoare către Fred[1], pe care are de gând s-o trimită la toată lumea, e plină de umor. Dar lista lui m-a înfuriat. Toată lumea. Toată lumea pe care abia am cunoscut-o şi cu care vreau să mă împrietenesc. Asta e mai uşor de înțeles - simte că ei l-au înşelat într-un fel şi vrea o compensație - dar ce compensație! Exact ca June: când l-a pierdut pe Henry, a vrut bani.

Furtuna a trecut. Henry îşi înclină capul şi aşteaptă să treacă furtuna. Pare blând şi plin de remuşcări. Am plâns. N-am câştigat nimic, nu s-a schimbat nimic. îmi dau seama că sunt singură. Stăm în pat şi el îşi acoperă defectele cu o revărsare de mângâieri. Mă culc. N-am câştigat nimic, nu s-a schimbat nimic. Aventuri, petreceri strălucitoare departe de Henry, nu cu Henry. Viața lui e nebunească, e ca un circ. Nu pot să râd tot timpul. Nu e întotdeauna amuzant. E ca şi cum ai avea un copil care te epuizează jucându-se. Nu poate ieşi nimic extraordinar de aici. Mereu un circ. Fred ca o maimuță. Fraenkel ca un şoarece, ronțăind cuvinte. I-am spus lui Henry că a încercat mereu să facă o glumă din orice ca să eludeze responsabilitatea a tot ceea ce face.

Acum sunt bolnavă fizic. întoarcerea în Franța a fost un pas înapoi.

1 Un pamflet de douăzeci de pagini, „What are you going to do about Alf?“ („Ce aveți de gând să faceți pentru Alf?“), care solicita subvenții pentru a-1 trimite pe Alfred Perles în Ibiza, ca să-şi poată termina romanul. Acest pamflet a fost publicat în octombrie 1935 din fonduri furnizate de Henry Miller şi distribuit gratuit.

Poate că îmi periclitez fericirea. Există fericire şi există aventură. De la Rank, nu am mai avut parte de aventură. Rank a fost o aventură pe care el a luat-o prea în serios. Aventurile nu trebuie niciodată considerate reale. Poate că eu mi-am făcut viața cu Henry prea reală pentru că îl iubesc atât de omeneşte, realitatea lui îmi răneşte dragostea.

Dar dragostea lui, dragostea noastră ne ține în viață. încercăm să reparăm fisurile, crăpăturile, cu săruturi pasionale. Ne agățăm unul de altul. Suntem geloşi. Dragoste. Dragoste. Dragoste. Nu vrea să mă ducă în cafenele. Se teme să nu mă piardă. Dacă vorbesc de Londra, întreabă: „Ce vrei să faci la Londra ?“ New Yorkul e condamnat, fiindcă pentru mine e plin de strălucire.

întorcându-mă la Louveciennes cu Hugh şi găsind două scrisori de mulțumire de la pacienții mei din New York, amândoi înotând prin viață datorită mie, recunoscători, uit din nou de propria-mi tristețe.

Când sunt tristă, îmi păcălesc uneori tristețea plimbându-mă până la epuizare. îmi ofer *o fete des yeux.* Mă uit în fiecare vitrină. Rue Saint-Honore, rue de la Boetie, rue de Rivoli, avenue des Champs-Elysees, Place Vendome, avenue Victor Hugo. îmi cumpăr reviste de modă şi contemplu viața aristocraților din *Vogue,* întrebându-mă unde aş putea purta asemenea lucruri - nici la Louveciennes, nici la Villa Seurat. Efemerul teatral al combinațiilor mele. Nici un fel de valori solide, pentru că ştiu că totul se va schimba curând, pentru a se potrivi schimbărilor interioare. Nu cumpăr niciodată pentru durabilitate, ci pentru efect, pentru iluzie. Se instalează o deteriorare rapidă, ca în cazul decorurilor de scenă. Irealitate. Nu am unde să mă aşez.

Mobilitatea creatorului, schimbarea, transformările nu inspiră încredere umană. Toți avem nevoie de un lucru sau de o ființă *stabilă.* Iar ființa stabilă e stagnantă. Henry e Knut Hamsun, chiar şi când spune că nu mai vrea să fie contorsionist. în clipa următoare zice: „Poate că nu asta vreau să spun“.

A doua zi dimineața își reîncepe povestea despre Max. îl falsifică pe Fraenkel, de dragul poveştii, dar şi pentru că nu-1 cunoaşte. Când cunoşti, e greu să falsifici. E ca acum, când cunosc sensibilitatea şi înțelegerea lui Dorothy Dudley, în ciuda caricaturii pe care i-am făcut-o.

Fixația mea pentru Henry este axa lui stabilă. Câtă vreme eu cred în el, nu va trebui să fie închis!

Hugh este axa mea şi mă împiedică să înnebunesc. Dacă aş trăi cu Henry, aş înnebuni. îi datorez totul lui Hugh, toată forța mea, tot curajul de a trăi până la capăt pe alte planuri, îi sunt atât de recunoscătoare pentru că îmi dă libertate, pentru că mă lasă în banii mei şi pentru că e mereu acolo când mă întorc, întotdeauna şifonată şi cu destule cicatrici. Dulcele, tânărul meu tată.

Acum ştiu ce vreau. Pe cineva care să mă ajute să fiu rea, să mă împingă în miezul aventurii. Henry, Hugh, tata, Rank - ei toți mă trag înapoi, mă trag înapoi în seriozitate, pentru ei înşişi.

Strălucirea, strălucirea New Yorkului, chiar şi pe o tejghea de drogherie. Atâția bărbați îndrăgostiți de mine acolo, pe care nu i-am gustat: Buzby, Donald Friede, Bel Geddes; acum şi Frank Parker, ginerele Katrinei, pentru că mi-a citit romanul. Vreau să merg la New York cu Hugh în primăvară, şi totuşi nu vreau să-l părăsesc pe Henry. Sunt posedată de dorința mea de a pleca şi risc să pierd tot ce iubesc cel mai mult de dragul aventurii.

5 octombrie 1935

Nu am cunoscut niciodată atât de multă plăcere şi atât de puțină mulțumire. Plăcere: intrarea în familie a lui Feri, băiatul ungur iubit de Eduardo. Un băiat drăguț, care seamănă cu Joaquin. îmi place. Are doar douăzeci şi unu de ani. Mă îndrăgea încă dinainte de a veni la Louveciennes. M-a văzut la cafenea cu Fraenkel. Mi-a trimis un parfum

prin Eduardo. îl iubesc cum îmi iubeam frații. Odată cu el, mi-a intrat veselia în casă. Eu eram singura care dansa neobosită, mima, se juca. Acum eu şi Feri îi însuflețim împreună pe Eduardo şi Hugh. Dansăm. Eu l-am învățat să danseze. Spunem ghicitori. Mergem la curse duminica după-amiază. La Prunier, să mâncăm stridii cu vin alb. M-am îmbrăcat în hainele lui, care mi se potrivesc. Nu aş putea arăta ca un bărbat, dar ca un spiriduş, da. Nu mai vrea să se întoarcă la Select sau la meseria lui. Pune flori în vaze, face fotografii, sculptează, repară fonograful şi îşi scrie jurnalul în maghiara. Atmosferă de râsete, de joacă: de asta am avut atâta nevoie în viața mea cu Henry, care mă limitează la monotonie, refuză să călătorească, vrea să stea pe loc. O supapă. Vreau să mă îmbrac ca un bărbat şi să pornesc în aventură. Simt plăcere. Mă pot bucura acum de lucrurile de care nu m-am putut bucura până acum. Mâncare, băutură, automobilism, plimbări, băutură, brioşe la Cernay-les-Vauz. Cluburi de noapte, jocuri de noroc. Fântânile de pe Champs-Elysees jucând în soare. Eleganță, aristocrați, pedichiură, o nouă pălărie Borgia, violet, o geantă neagră de muşama şi mănuşi. *Vogue.* Să dansez cu americanul Roberts şi să fiu îndrăgostită de el o seară, şi el la fel, datorită ritmului. Senzația de eliberare de vină, de restricții.

Disperare pentru că viața lui Henry şi a mea nu pot funcționa, în ciuda pasiunii. Izbucniri şi revolte amare din partea mea. Una a fost provocată de gestul lui prostesc de a-i trimite lui June o scrisoare în care cerşea pentru Fred (umor macabru, aş zice); un formular de abonament lui Dreiser, care l-a umilit la New York; scrisori rugătoare lui Buzby, care îl umileşte tot timpul.

— Vreau să-l irit continuând să-i cer, zice Henry.

— De ce continui să cerşeşti ? spun. Am făcut din tine un om liber. întâlneşte-te cu oamenii ca un egal, nu întotdeauna ca să obții ceva de la ei. Asta îți distruge toate relațiile. Aşa l-ai pierdut pe Crowley. Ai complexul unei curve, uiți

că oamenii au complexe când se simt folosiți. Adu-ți aminte ce ți-am spus despre tragedia lui Dreiser. In ziua în care vei ajunge o celebritate, vei cunoaşte durerea de a vedea că oamenii vin la tine nu din dragoste, ci pentru strălucirea numelui tău şi ceea ce poți să faci pentru ei. Femeile vor vrea chiar să se culce cu tine pentru numele şi puterea ta. Tu nu înțelegi niciodată ce simt alții, care vor să-i placi pentru ei înşişi şi care văd că nu faci decât să-i foloseşti. încerc să te fac conştient de propria-ți valoare. De ce trebuie să mergi tot timpul din uşă-n uşă, ca un cerşetor ?

Henry spune că asta dă celorlalți plăcerea de a dărui.

— Da, îi răspund, dar nu le face plăcere să fie obligați să dăruiască, să fie bruscați şi insultați, cum faci tu. Eu refuz să mai cerşesc pentru tine. V-am imitat în joacă pe tine şi pe June, împotriva adevăratei mele firi. Detest să cerşesc sau să folosesc oamenii. Ce făceai în Clichy ca o farsă este acum, într-o relație reală cu lumea, pur şi simplu pueril, ridicol.

Nu a protestat. Era convins. Dar şi eu eram convinsă de inocența lui. El nu cunoaşte pe nimeni altcineva decât pe el însuşi, sau ceea ce face el altora. E absolut incapabil să înțeleagă alți oameni. Adorm gândindu-mâ: „Eşti inocent. Eşti un inocent".

Henry a fost rănit. Simt din nou, din cauza pasivității lui, a lipsei de reacție, că l-am rănit. Apoi mă simt vinovată, slăbită pentru că a trebuit să fac o asemenea operație. Mă simt zdrobită şi obosită. Gata să-i accept gesturile nebuneşti sau prosteşti de dragul bietei noastre iubiri.

Fraenkel e supărat din cauza caricaturii pe care i-a făcut-o, iar Henry nu vede de ce.

Şi astfel - trebuie să trăiesc singură, fără Henry. Să renunț la absolut.

L-am urât o zi şi o noapte. Apoi m-am întors la el. Săruturi pasionale, scuze. Mângâieri atât de plăcute, poate din cauza suferinței şi antagonismului, a disperării. Asta e tot ce am. Asta e tot ce-mi oferă. Primesc, dorindu-mi să sudeze

totul în aceeaşi clipă. Dar sunt frustrată de visul imposibil. Despărțirea e necesară, iar în cele din urmă pasiunea va muri.

Cu disperarea asta, mă arunc în senzație, plăcere, analiză, băutură, jocurile cu Feri. O să mă duc singură la Londra. O să găsesc un alt Rank. Mă simt aproape de Hugh, care e atât de bun cu mine; îl iubesc cu o recunoştință profundă. Şi în legătură cu el am refuzat să accept limitarea. Să-i întorc spatele, să abandonez absolutul, să alunec spre stânga, spre dreapta, să mă dezintegrez ?

Henry! Henry! O, Henry al meu! Toate femeile trebuie să-ți fie infidele, trebuie să te părăsească, pentru că tu nu eşti bărbat, tu eşti copilul care suge la un sân până dă sângele.

6 octombrie 1935

Jazz la radio. Feri a dansat cu mine până am atins extazul. Dar mi-e rău fizic, rău pentru că puternica mea dorință de aventură şi intensitate e frustrată. Limitări peste tot. Banii, inerția lui Henry, ura lui față de New York. După câteva zile de plăcere cu Hugh, Eduardo şi Feri, ne-am potolit pentru că ni s-au terminat banii. M-am simțit profund înfrântă, pentru că nu puteam să mă duc la New York, să lucrez şi să trăiesc liber. Trebuie să mă descurc cum pot cu Parisul, pe care îl urăsc. Henry mă sacrifică fiecărei nevoi a lui. A trăi cu el şi a fi dependentă de el ar însemna moartea mea ca individ, ca artist, ca femeie, ca tot. Numai Hugh m-a ținut în viață, iar Henry nu mi-a dat nimic în afară de ceea ce dă o mare pasiune - şansa de a te dărui. Dar dincolo de o anumită dăruire față de Henry, se află moartea.

Aşadar: aventură.

Nu ştiu cum s-o găsesc, de unde să încep. Mă duc singură la Londra, în prima săptămână din noiembrie. Mi-ar plăcea să merg la Veneția şi în India.

Ce nu pot să fac: să-mi termin cartea despre tata - să psihanalizez oameni ca să câştig bani pentru nimicuri de lux.

14 octombrie 1935

încă mă mai lupt cu demonul. Am găsit un titlu pentru romanul meu chiar înainte de a i-l da lui Kahane *-104° Fahrenheit.* Am avut mare grijă de Henry cât a avut gripă, dar l-am părăsit pentru că era weekend - simțind profund dragostea lui.

Deunăzi, când se lăuda cu fericita lui stare de nepăsare, inconştiență, nevinovăție, o lume ca a unui copil, fără nelinişti de nici un fel, zicând: „Sunt atât de fericit", nu m-am putut abține şi am replicat:

— Da, dar nu-i faci şi pe ceilalți fericiți. Aşa ai pierdut-o pe June.

Mi-a răspuns:

— Vrei să spui, de fapt, că aşa o să te pierd pe tine.

După asta s-a îmbolnăvit, parcă pentru a mă chema înapoi. Dar mă simt împietrită, singură şi deziluzionată. Henry a spus: „Simt că nimic nu ar putea merge vreodată rău între noi. Toți oamenii care dau ceva lumii provoacă mari suferințe. Eu sunt unul dintre aceştia". Henry trăieşte după legile egoului său, aşa că trebuie să fac şi eu la fel. Mai târziu, noaptea, când s-a îmbătat, a spus că vrea să meargă la Londra, după o seară oribilă la Kahane, unde a vorbit ca într-un delir. M-am culcat lângă el, chemându-l pe Hugh ca un copil rătăcit. Suferind din cauza *diferențelor.* Dimineața, pe jumătate adormiți, ne-am sărutat şi mi-am uitat durerea. O zi minunată, armonioasă. Amor sălbatic.

Feri e vanitos, fermecător, orgolios, timid, de casă; iubeşte ca un copil, nu ca un bărbat; e marțial, lăudăros, iubitor de senzații. Grijuliu, galant, aristocratic, deloc moale. Când dansez cu el îi simt sensibilitatea şi nervozitatea, ca pe a unui cal de curse. Are un cult pentru mine, ca şi un fel de atracție. Ne apropiem foarte mult de dragoste. De-ar avea dublul vârstei pe care o are! Arată minunat în hainele lui, deloc efeminat, ci îngrijit şi elegant. Avem aceeaşi înălțime şi conformație.

Adevărul este că revin încet la firea mea, la tot ce am lăsat în urmă iubindu-1 pe Henry, la dragostea mea profundă pentru frumos, armonie, ordine, pentru o imaginație neirosită. în plus, la recunoştința şi dragostea mea pentru Hugh, care mă lasă să fiu eu însămi. O dorință inconştientă de a nu mă duce la Villa Seurat, unde fiecare oră e irosită, risipită, dispersată, pierdută în haos, vorbe, pustiu. Nu pot să lucrez acolo. Mi-e dor de Louveciennes, pe care înainte îl detestam. Mi-e groază de ziua de luni. Simt că mă dezintegrez, că Villa Seurat îmi devorează creativitatea. Mă întorc din dragoste, dar ştiu acum că această dragoste e un compromis, o cedare laşă în fața iubirii, împotriva nevoilor şi tânjirilor sufletului meu, împotriva a tot ce-mi trebuie, iubesc şi sunt. Cu o pornire religioasă, îl iubesc pe Hugh, tot ce mă lasă să fiu, să fac, să simt, să gândesc. Adevăratul meu tată ideal e Hugh. Henry e copilul meu; aşa că voi muri fără un partener, fără o dragoste egală, o dragoste care să aibă vârsta pe care o am eu astăzi.

16 octombrie 1935

O fericire profundă când l-am văzut pe Henry ieri şi totul a fost ca înainte. Mi-am epuizat furtuna de critici. Refuz să sacrific viața şi dragostea pentru o *idee* despre cum ar trebui să fie sau să trăiască Henry. O profundă tandrețe, pasiune, pace.

Henry lucrează la *Primăvara neagră,* paginile despre plimbări obsesive. Iubesc această carte. El încearcă să fie atent, după ce a trecut prin spaima că m-ar putea pierde. Trecem de la izolare la cea mai pasională apropiere.

Dar suntem singuri. Descurajează vizitele prietenilor pentru că are mare chef de lucru. îmi regăsesc bucuria şi îmi trimit la naiba toate ideile şi idealurile. îmi vreau iubitul, pe Henry, pur, întunecat, fără cuvinte, instinctiv, o negare a planurilor mele, a dorințelor cerebrale. O, cel ce-şi poate anihila simțul critic față de viață şi ființele omeneşti ne apropie

de divinitate. Gătesc - cântând încet. îmi port părul ca o ți-gancă, buclele îmi ajung până la nas! Henry e gelos pe Feri. „Să nu faci un bărbat din el!“ Şi astăzi, când am plecat, spunând că o să mă întorc vineri, Henry a spus că era prea mult până atunci!

Să nu fii niciodată critic, să-ți râzi de absolut, să-ți râzi de ideal. închide ochii.

19 octombrie 1935

Ieri, când am ajuns la Villa Seurat, Henry m-a întâmpinat cu sărutări şi m-a vrut în pat imediat. Era într-o stare care încă mă mai mişcă atât de mult încât mă pierd în dragoste şi dor. Moale, vulnerabil, serios, visător, tandru şi atât de aproape de mine - dincolo de orice cuvinte. Ne-am privit şi ne-am tot privit. Uneori, când vin cuvintele, dacă Henry spune sau scrie ceva ce pare să demonstreze că nu ne-am înțeles unul pe altul, trebuie să-mi amintesc această *tăcere* şi *apropiere* cu care mintea nu are nimic de-a face, o *apropiere* mai profundă decât înțelegerea. Dacă vorbim sau dacă o anume scenă arată că atunci când folosim cuvinte nu suntem la fel de apropiați, asta nu face decât să dovedească falsitatea *cuvintelor,* a *gândirii,* a *expresiei.* Tot ce nu s-a spus între mine şi Henry, tot ce nu se va spune niciodată, e ceea ce există de fapt între noi, ceea ce nu poate fi spus decât cu degetele, cu buzele, cu penisul, cu picioarele, cu atingerea pielii, cu mirosul trupurilor, cu vocile ce scot doar gemete, sunete animalice, cu atingerea părului, divinul limbaj al trupului.

O simfonie, un vis. Stăm întinşi pe canapea ascultând *Le Sacre du printemps,* paginile din *Primăvara neagră* sunt pe birou, cina pe aragaz. Sunt îmbrăcată în rochia persană. Am scris aici aproape fiecare mângâiere, pentru că numai asta înseamnă viață şi de rest nu-mi pasă. El e aşa cum e.

Mă întorc la Louveciennes să-mi trăiesc propria viață - să-mi găsesc propriul eu, dar e o nevoie minoră în compa-

rație cu aceea de dragoste. Dragostea e pe primul loc. Dragostea, pierderea, capitularea.

Mi-am descoperit adevărata dragoste pentru Hugh, mi-am recunoscut nevoia de el. Dragostea pentru pacienții mei bolnavi.

Plăcere. O noapte în Louveciennes cu Eduardo, Feri, soții Guicciardi; spunem ghicitori, ne prăpădim de râs. îmi regăsesc inteligența şi limba ascuțită, când nu sunt timidă. Mimez într-un stil comic. Bucurie. Nu vreau discuții. Discuțiile nu mă satisfac, cu excepția acelora dintre doi oameni, care înseamnă a relaționa. Discuția de aseară dintre Kahane, soții Roberts, Henry şi Fred a fost stupidă.

Colette Roberts face o distincție subtilă: „Romanul tău m-a mişcat. E uman şi real, dar este o *experiență* recreată şi, pentru că se petrece la un nivel mai profund decât cel la care experimentează oamenii de obicei, e un fel de geam în jurul ei, ca geamul pus deasupra tablourilor la Fuvru. Vezi foarte bine tabloul real, aproape că-1 simți, dar există un geam".

însemnare: Teama de moarte vine atunci când nu trăieşti ; a fi viu înseamnă a trăi cu fiecare bucățică şi celulă din tine. Părțile care nu au acces se atrofiază când li se pune stavilă, ca un braț mort, şi infectează restul corpului cu germenele morții.

Am învățat de la Henry să fac dragoste râzând, cu veselie. Asta iubea Rank cel mai mult la mine, că râdeam de plăcere în timp ce făceam dragoste, în loc să fiu intensă ori dramatică. Spunea că toate femeile pe care le cunoscuse erau prea serioase în dragoste.

Fraenkel: „June era un copil patologic care făcea din întâmplare combinații de culori reuşite, cum fac nebunii, nu era o *creatoare*".

Am ucis artistul din Hugh pentru că sunt eu însămi un artist atât de complet. El mi-a ucis trăirea intensă şi veselia. Asta a fost efectul pe care l-am avut unul asupra altuia. Când ne despărțeam, el devenea artist, iar eu îmi regăseam exuberanța.

Sunt mereu vie, entuziastă, surâzătoare, deşi în străfundul meu totul mă întristează şi am un simț tragic al vieții. Sunt geloasă maladiv pe *toți* iubiții şi prietenii mei.

La New York citeam *Vogue*, ca să aflu mai multe despre weekenduri stilate şi despre cum să te porți cu majordomul !

Suntem acasă la Henry. Henry, Fraenkel şi cu mine stăm de vorbă. Henry a ieşit să ia câte ceva pentru cină. Fraenkel s-a repezit la mine strigând: „Anis! Anis!" şi m-a sărutat, cerându-mi să-l sărut şi eu. Ne-am sărutat de mai multe ori, în picioare. N-am simțit nimic. Cred că zâmbeam, probabil ironic. Simțeam la fel ca pentru Artaud - o dorință de a excita, dar nu şi de a răspunde. Eram amețită. N-am spus nimic. Fraenkel a zis: „De când aştept asta! Eşti minunată". M-a lăsat rece.

Mi-am şters rujul şi mi-am pudrat fața. Apoi am văzut pe masă portofelul lui Henry, pe care îl uitase. Mecanic, m-am uitat ce avea înăuntru. Am găsit o fotografie de-a fetiței lui[1] şi una de-a mea. Asta m-a făcut atât de intens fericită, să descopăr că purta cu el fotografia mea, încât aproape mi-au dat lacrimile. Mă iubeşte, mă iubeşte. Şi întreaga seară a luat altă savoare.

Mutându-mă într-un apartament din Paris [subînchiriat de la Louise de Vilmorin] şi făcându-mi bagajele, văd etiche-

1 Barbara, născută pe 30 septembrie 1919, când Henry Miller era căsătorit cu Beatrice Sylvas Wickens, a fost primul lui copil. După divorțul său, în 1924, Miller nu a mai avut nici un contact cu fiica lui vreme de mulți ani.

tele de New York pe geamantan. Tânjesc după New York. Dar am discutat din nou cu Henry despre asta şi nu vrea să meargă. Pentru el e deprimant şi respingător. Fac bagaje. Mă gândesc la Rank.

28 octombrie 1935

Avenue de la Bourdonnaise 13, al şaselea arondisment. Ei bine, avionul meu a decolat de la Louveciennes şi s-a oprit Ia Paris. Mi se pare că nu e decât o escală. încerc să mă conving să mă stabilesc aici. Am venit cu bolul pentru peşti pe genunchi, cu scoica, acvariul, cristalele mele. Am schimbat decorurile Louisei, am ascuns figurinele de porțelan, ceasul franțuzesc cu mozaic, tablourile franțuzeşti *bon-bon,* bric-â-brac-ul Louis XV, XVI sau XX! Am o dulce senzație de lux pentru că telefonul se află lângă cotul meu, ca în filme, iar eu stau culcată într-un pat alb din satin, cu cearceafuri brodate cu inițialele Louisei. Am găsit scoicile ei, puse bine.

După divorțul ei de Henri [Hunt], stă la Verriere şi vine să-şi viziteze copiii. Henri şi copiii lui locuiesc la celălalt capăt al marelui apartament, până când vor pleca la New York.

Am dat fuga să-l văd pe Henry, atât de fericită să fiu mai aproape de el. Un pat alb de satin, un telefon, un apartament mare. Când pleacă Henri, cei doi copii ai mei, Eduardo şi Feri *(Chicuelo y Chiquito),* se vor muta aici. îmi face bine prezența Louisei. O s-o vizitez şi pe ea.

New Yorkul pare ceva mai aproape. O trimit pe una din pacientele mele acolo, eliberând-o de sub autoritatea tatălui ei. într-un fel indirect, mistic, anul ăsta am dansat, am jucat teatru, am cântat la vioară şi am fost la New York. Pacienții mei au făcut toate astea. Am câştigat o mie de franci pe douăzeci de şedințe, pe care i i-am dat lui Hugh, pentru că suntem cam strâmtorați. Simt o dulce, stupidă fericire. Vedem Turnul Eiffel foarte aproape. Oamenii studiază pianul şi cântă prost. Totul e dulce, veridic, real.

Nu pot să mă odihnesc niciodată. încerc să creez o nouă viaţă. N-aş putea trăi viaţa de rigolă a lui June; poate că aş putea să trăiesc una ca a Louisei, în stratul superior, şi să aduc în ea tot ce mă deosebeşte de ei: profunzimea mea. Luxul e dulce, e minunat. Am nevoie de lucruri exterioare pentru că mă trezesc tristă în străfundul meu; apoi, cu ajutorul frumuseţii, al căldurii, al decorului, al soarelui, al lucrurilor liniştitoare, al voluptăţii, mă înalţ către bucurie. Climat, ambianţă - mă influenţează, mă ajută să visez.

Cum mă ajuta Rank să visez! îmi amintesc cu recunoştinţă sosirea mea la New York, camera pregătită, florile primite în fiecare zi, cum eram servită, mesele în cameră, taxiurile, piesele, restaurantele superbe; ideile cu care ne hrăneam, mai multe cu fiecare zi, înflorind în fiecare zi. Te poţi îndrăgosti de ceea ce spune un bărbat. în camera mică, încălzită de adulaţia lui, intram în transă. Visam. Eram legănată. Instinctul lui de ocrotire, de posesiune era imens. Mă învăluia. Eram bucuroasă. Scriam scrisori vesele. Nu lucram. Strângeam tăieturi din ziare ca să-l fac să râdă. Planificam şi interpretam viaţa: scrisori aruncate prin tubul de sticlă, ascensoare cu uşi de aramă, cameriste în rochii apretate, de culoare verde deschis, eleganţă, lumini blânde, radiatoare duduind, fluierând. Afară, zăpadă. Eu făceam decupaje şi lipeam fragmente în albumul nostru amuzant, pe care el l-a distrus. Ieşeam să cumpăr obiecte simbolice, o căsuţă din bârne pe uşa căreia am scris: „Nu deranjaţi". Puck - Huck. Un automobil în miniatură înainte de a alege unul adevărat, creioane cu capac în formă de inimioară sau două lumânărele lipite, care ardeau, pe care le-a găsit când a venit acasă de la o conferinţă. Se juca. îşi punea haina ca pe o pelerină şi dansa prin cameră, ca-n filme, urcându-se şi coborând de pe canapea, de pe scaune. Eu mă îmbrăcam special pentru el, dansam pentru el. în fiecare seară un alt costum.

Venea între două şedinţe de psihanaliză: „Scumpa mea |‘ Ca să râdă de biletul pe care îl găsise în uşă sau ca să-mi spună cum se descurcase cu pacienţii, ce se mai întâmplase.

Atât de ager, atât de intens. Fericirea lui ca un foc, arzându-1, mistuindu-1.

Intr-o duminică după-amiază am îmbrăcat rochia roşie rusească. încăperea era inundată de reflexiile soarelui şi zăpezii. într-o vază erau nişte flori albe. El s-a aşezat pe canapea şi a remarcat luminozitatea lucrurilor din jur. Şi eu eram luminoasă; asta îl uluia. Eram ca în transă, ca într-un vis. De-ar fi putut continua visul, de-ar fi ştiut că pentru mine era un vis - apropierea, acelaşi ritm de gândire şi de simțire -, de n-ar fi vrut ca totul să fie atât de real! Cum a destrămat, cum a distrus realul cea mai frumoasă dintre irealități; căci acum ştiu că bucuriile mele cu Rank erau mistice, de un fel de care s-ar putea să nu mai am parte niciodată. Ce tragedie că trupul lui a devenit atât de important, că a şters, a distrus îngemănarea. Eu, în căutarea unei uniuni mistice, amintindu-mi doar minunatele discuții în întuneric, în pat, şi nici una din dezmierdările lui - nici una în afară de atingerea părului lui dimineața, când venea în patul meu ca un copil; uimită că părul lui era atât de moale. Discuțiile noastre aveau un efect magic, un conținut atât de profund, încât astăzi, în ciuda a tot ce s-a întâmplat, încă mă mai simt mistic căsătorită cu un omuleț care nu a putut transcende micimea umană, care a distrus un vis, o iluzie, o fantezie şi, odată cu ele, viața.

Ştiu că ne înțelegeam unul pe altul până la capăt. Ştiu că astăzi, dacă Henry ar vorbi, ar ieşi la iveală tot ce el *nu înțelege.* Dragostea noastră trebuie să înflorească din tăcere şi mângâieri.

30 octombrie 1935

Ieri am început să mă gândesc la scrisul meu - viața părându-mi-se insuficientă, uşile închise fanteziei şi creației. Mai scrisesem câteva pagini din timp în timp. In dimineața asta m-am trezit serioasă, lucidă, hotărâtă, într-o dispoziție austeră. Am lucrat toată dimineața la cartea despre tata.

M-am plimbat pe malul Senei după prânz, fericită că sunt lângă râu. Comisioane. Oarbă în fața cafenelelor, a strălucirii, a agitației, zumzetului şi culorii vieții, care stârnesc doruri atât de mari şi nu dau niciodată răspuns. A fost ca o febră, ca efectul unui drog. Avenue des Champs-Elysees, care mă tulbură. Bărbați care aşteaptă. Ochi de bărbați. Bărbați care mă urmăresc. Dar eu eram severă, tristă, retrasă, scriindu-mi cartea în timp ce mergeam.

N-am nici un ban. Aşa că închid ochii în timp ce trec pe lângă magazine.

Henry lucrează. A tăiat paginile care nu mi-au plăcut la New York, cu „Eu moțăi în timp ce voi munciți, fraților". Trebuie să se ferească de două lucruri: unul e stilul bombastic şi moralizator al filozofului de mâna a doua; celălalt, pasajele feminine, personale, banale - cele meschine.

E clar acum că eu am mai multe de spus şi n-o să le spun niciodată atât de bine, iar el are mai puține de spus, dar le spune minunat. Este de asemenea clar că suprarealismul este pentru el, nu pentru mine. Stilul meu e simplu în cartea despre tata, direct ca în jurnal. *Documentaire.* Al lui e bogat şi nu se adresează minții.

2 noiembrie 1935

A doua zi, am început să lucrez cu zel. Am intrat într-o stare gravă, intensă, meditativă. Mi-am pierdut interesul pentru viață, pentru tot ce mă mişca luna trecută; m-am întors spre înăuntru, scriind toată ziua la cartea despre tata, chiar şi în timp ce mă plimb sau mă duc la filme. Mă simt severă, singură, plină de amărăciune, înfrântă. Viața nu a reuşit să se materializeze, să fie ce vreau eu, astfel încât cartea creşte. Sunt palidă, retrasă, izolată. Urăsc arta, munca, scrisul, dar e singurul remediu. Trăiesc bucurii întunecate atunci când simt că am lucrat bine. Anumite pagini despre tata sunt profunde şi tulburătoare. Sunt profund sinceră. Stilul meu e alb - nu

mă gândesc niciodată cum voi spune ceva pur şi simplu spun.

L-am întâlnit pe Cristos pe Champs-Elysees, cerşind. Cristos sub înfăţişarea unui artist ungur care cerşea. Mă voi duce să-l văd.

Viaţa şi-a pierdut gustul miraculos. Totul pare realist, ca viaţa lui Henry. Scriu, scriu tot timpul, tânjind totodată după noi amanţi. Ceea ce a murit sunt discuţiile mele cu Henry. Nu-i mai simt tovărăşia, pentru că spune absurdităţi. Proust nu e profund pentru că a scris despre societate!

7 noiembrie 1935

Am scris ultima pagină a cărţii despre tata, despre ultima oară când am ieşit de sub anestezie ca să văd o fetiţă moartă, cu gene lungi şi cap micuţ. Fetiţa a murit în mine şi, odată cu ea, nevoia de un tată. Marea emoţie cu care am scris ultimele pagini, înţelegând ultimele rânduri abia după ce le scrisesem, în timp ce Eduardo şi Chiquito jucau cărţi zgomotos, iar Hugh lucra la un horoscop.

Cartea nu e terminată, e gata numai pe jumătate, pentru că scriu mai întâi paginile încărcate de emoţie, haotic, aşa cum am scris romanul despre Henry şi June. Apoi va trebui să umplu golurile şi să construiesc. începând din 28 octombrie am fost serioasă, capricioasă, profundă, solitară, retrasă, cunoscând doar bucuriile austere ale creaţiei. Luna trecută puteam găsi plăcere în a mă îndrăgosti de o pălărie, o pălărie luxoasă din catifea violet, cu o pană lungă, chiar din anii 1860, cancan - şi a o purta, făcând senzaţie.

Şi acum.

Dumnezeu Tatăl.

Nouă şi jumătate. Familia Hunt pleacă la New York - cele trei fetiţe se pregătesc. Mama şi Joaquin, care se pregătesc şi ei să plece la New York, stârnesc o furtună de dor.

Nu există nici o îndoială că dacă îmi doresc cu putere un lucru trebuie să-l fac, sau mă va ucide - dar se pare că îmi doresc întotdeauna ceea ce nu pot avea: pe tata când eram mică, pe John, New Yorkul.

A doua furtună, când Roger îl dă afară pe Fred, aşa că Fred vine la garsonieră. Deja i-am dat de tradus ca să-l țin pe linia de plutire - nu pentru că aş avea nevoie. Aşa că îl implor pe Henry să nu ne strice viața. Prefer să-i plătesc nota de la hotel lui Fred, orice. Henry a fost dulce şi chiar s-a simțit prost că eram obligată să-l întrețin pe Fred, când ştie că-1 dispreţuiesc. Am fost conştientă tot timpul de *exagerarea* sentimentelor mele, dar nu m-am putut abține. Când îmi vine ciclul, înnebunesc. Tremuram, îmi venea să plâng, eram cufundată în tragedie. A trebuit să plec de la Henry deşi eram liberă, iar în taxi l-am strigat pe Hugh cu voce tare. Fără Hugh aş fi într-un spital de nebuni acum. E în mine o anumită slăbiciune - o cumplită nevoie de alții. La un moment dat totul se prăbuşeşte în interiorul meu şi ajung la disperare. O înțeleg atât de bine pe Louise că ia droguri! Sau pe June.

Fred în garsoniera noastră! Henry îmi spune că vrea să facă sacrificii. „Dar ştii că n-o să te las să mori de foame, Henry. Du-te şi fă un sacrificiu adevărat, atunci. Cere-ți drepturile de autor şi dă-i-le lui Fred, în loc să-ți publici *Scenariul* - atunci vei afla cum mă simt ajutându-1 pe Fred, când tot ce pot să fac aş vrea să fac pentru tine."

Intre timp, Kahane îmi spune că mai trebuie să lucrez la romanul despre Henry şi June. Stuart Gilbert îl admiră. Zice că oricine îl citeşte are impresia că Henry e un porc norocos, un geniu care scapă mereu cu fața curată şi pe care femeile n-ar trebui să-l iubească!

Dar Henry, foarte tandru, foarte serios, nu vrea să mă lase să plec până nu vom găsi amândoi seninătatea şi înțelegerea. Despre New York: eu îi vorbeam înțelegător, când el a spus:

„Mă simt atât de egoist". I-am spus că nu ar avea nici un rost să meargă la New York numai ca să-mi facă mie pe plac, dacă asta l-ar face să sufere. Că nu e vina nimănui că avem nevoi diferite. Am părut mai înțeleaptă, mai blândă decât mă simțeam - înăuntrul meu totul era furtună, durere şi nebunie. Ură față de Fred, care e fleşcăit, slab, *sournois,* inert, parazit, neajutorat, prostănac, inutil. Stă cu gura deschisă, imitându-l pe *Henry,* murdar, o caricatură a celor mai mari defecte ale lui Henry - un fel de Henry mai mic, mai slab, mai prăpădit. Revoltă! Simbolism: Fred ca întruchipare a tot ce detest în viața lui Henry. Simplul fapt că îl văd mă înfurie. Dar eu şi Henry păşim braț la braț, stând de vorbă până târziu în noapte, pentru a găsi o altă cale, a hotărî ce să facem. Henry înțelege că nu vreau să-i dau mai mult lui Fred. Deodată devin tăcută, admițând. Să-l ajut cumva, dacă Henry nu va strica echilibrul vieții noastre. Nu pot veni în garsonieră cu Fred acolo. E bizară şi urâtă această exagerare. Nu greşesc cu totul, dar sunt prea vehementă. Nu am nici o încredere în dreptatea mea. Mi-e ruşine de izbucnirea mea, pentru că Henry e tandru. La naiba cu dorința de dreptate, dreptate numai cu alții, pentru alții. Apoi mi-e ruşine de Hugh, care îşi face griji în legătură cu banii şi e atât de generos. Hugh, sufletul meu, izvorul meu de viață, fratele meu, tatăl meu, puterea mea pe pământ.

Vine un moment când simt bucurie în capitulare - ca o ispăşire religioasă a sinelui. Acest sine enorm, atât de egocentric, de flămând, de devorator. Trebuie să-l anihilez, aşa că mă plec, mă plec. E oare necesar ?

8 noiembrie 1935

Sunt departe zilele când plecam de la Clichy pentru că eram epuizată sau bolnavă din cauza mâncării proaste, la ore neregulate. Acum plec ca să-mi salvez fericirea, să salvez frumusețea. Mă întreb când - chiar înainte de a deveni totul monoton, sau când simt că mă sufoc, că nu mai am răbdare ?

în seara asta nu voiam să-l părăsesc pe Henry, pentru că era într-o dispoziție tandră, pasională. Dar apoi a trebuit, din recunoştinţă faţă de Hugh, care m-a salvat de disperare aseară. Am plecat spunându-mi că încă un minut mi-ar putea ucide fericirea. Fred şi aerul lui de cartier de rataţi. Fraenkel, bolnav de propriile gânduri, mirosind a moarte. Dar am plecat la timp. Eram tristă că plec, cu gustul sărutului lui Henry pe buze. Henry mă regretă, îl aud spunând: „Mă exciți atât de tare... atât de t a r e . . î i văd fața schimonosită de dorință, îmbătrânită, crudă, zguduită de dorință.

Am văzut-o pe Louise plângând la plecarea copiilor ei. Incapabilă de tristeţe îndelungată. Ca şi June - doar o furtună. Viaţă ireală.

Scriu cartea despre tata. Pagina despre Amazon. Scriu despre simbolismul bulevardului Champs-Elysees. *Angoisse.* Să pierd ceea ce am, să fiu prizonieră într-o viață sau în alta. Ambele insuportabile, singură. *Angoisse,* temeri, îndoieli.

Ce mă *ajută* să visez: luxul, frumusețea. Nimeni nu înțelege. Toţi cred că iubesc luxul pentru el însuşi, intrinsec, nu ca pe nişte obiecte ce înăbuşă realitatea. Sordidul mi-a stârnit curiozitatea, dar şi ura.

încerc să nu-1 scot pe Henry din elementul lui, cum fac alte femei. Doamna Rank l-a scos pe Rank din elementul lui. Lui îi place ce-i place şi lui Henry, dar ea îi aranja casa, împrejurimile, prietenii, viața. în secret, el voia să trăiască aşa cum trăieşte Henry.

9 noiembrie 1935

Allendy vine la cină. Eduardo şi Chiquito se mută la mine. Eu, slăbită de furtuna selenară, pierd sânge. Plâng la unison cu mama, foarte sentimental, ea încercând să-mi înțeleagă *motivele* - şi sfârşind prin a mă crede inocentă, deşi trăiesc cu un „homo" şi mă duc în Montparnasse. „Cred că tu poți să atingi murdăria fără a te murdări. "

O sărut şi mă simt foarte aproape de ea. I-am explicat că, dacă societatea i-ar exila pe homosexuali, ei ar deveni periculoşi - răi - ca tinerii vinovaţi de delicte minore, care sunt trimişi la închisoare şi apoi devin infractori. O discuţie emoţionantă. De ce îl întreţin pe Eduardo ? Ca să-i dăruiesc un cămin, înţelegere, încredere în sine. Toată lumea din Havana vorbeşte. Se vorbeşte despre mine la ceaiuri. Pfui. Nu-mi pasă. „Dar vreau să mă înţelegi tu, mamă. Trebuie să încerci să înţelegi de ce fac anumite lucruri, chiar dacă nu-mi accepţi ideile. Pur şi simplu ca să ştii şi să fii de partea mea.“

13 noiembrie 1935

Tot ce scrie sau face Henry este „burlesc". Acum el şi Fraenkel scriu un *Hamlet* burlesc. Burlesc: bicicleta de pe peretele garsonierei. Discuţii, mic dejunuri, scrisori, relaţii *burleşti.* Nu ştiu ce caut aici. In fiecare zi trebuie să rânjesc şi să flămânzesc. Tot ce simt e prea sincer, prea uman, prea omenesc, prea real, prea profund. îmi scriu cartea despre tata şi mi-e foame.

Sunt cumplit, cumplit de singură, cumplit de singură. Plină de revoltă şi ură faţă de Henry. Ură faţă de dragostea care mă ţine acolo. De ce nu pot să mă desprind ?

Un conflict imens între eul meu feminin, care vrea să trăiască într-o lume condusă de bărbat, să trăiască *împreună cu* bărbatul, şi creatoarea din mine, capabilă să creeze o lume a ei şi un ritm al ei, în care nu poate găsi un bărbat cu care să trăiască (Rank a fost singurul care avea ritmul meu). In această lume creată de bărbat, adică de Henry, nu pot să trăiesc ca eu. Simt că îl întrec în anumite lucruri, singură, singuratică.

15 noiembrie 1935

Odată ce am atins fundul, m-am ridicat din nou ca să-mi reconstruiesc viaţa. M-am trezit şi am scris cincisprezece scrisori, ca să chem oameni în jurul meu şi să stârnesc un

uragan. Apoi m-am luptat cu Henry ca să înţeleagă ce se întâmplă şi, cu ajutorul lui, mi-am dat seama că resentimentele şi agitaţia mea erau provocate de faptul că el mă sacrificase - mă privase de New York şi de orice posibilitate de expansiune şi viaţă *modernă* (New Yorkul îl ucide). Eu îl iubesc şi nu vreau să-l sacrific. De aceea am început să lupt împotriva lui Henry însuşi. Dar cred că s-a terminat cu asta. încerc să mă bucur de viaţă, ştiind că destinul meu este să iubesc *cu tristeţe,* şi mereu numai ce e nociv pentru mine, să fiu limitată, sufocată de dragoste, sacrificată dragostei, tradiţionalismului lui Henry, iar acum definitiv prizonieră înăuntrul vieţii lui burgheze. Dar trebuie să găsesc compensaţii, *chemins detournes:* Londra. New Yorkul primăvara. O viaţă febrilă aici, la Paris. Mă simt prinsă şi totuşi trebuie să mă extind cumva.

în braţele lui Henry capitulez. îndată ce-1 părăsesc, dorinţa mea e atât de puternică încât mă ucide - dorinţa mea de aventură, expansiune, febrilitate, fantezie, frumuseţe, grandoare.

Vizita Louisei a schimbat tot - m-a purtat în vis. Cu ea pot să visez. A citit *Alraune* şi a fost foarte mişcată. Mi-a citit din a doua ei carte. Irealitate, basm, descântec, evadare din viaţă. Ochii ei deschişi larg, nebuneşte, ca ai lui Artaud. Viaţa ei are grandoarea pe care o iubesc; ea are aripile, puterea. Discursul ei e creaţie. Greşeala pe care am făcut-o înainte, care a pus capăt relaţiei noastre, a fost că timiditatea şi pasiunea mea de a intra în conexiune nu s-au armonizat cu incapacitatea ei de a intra în conexiune cu cineva, cu schizofrenia ei. *„Je ne bâtis rien de durable“* (Eu nu construiesc nimic durabil). Am învăţat să mă descurc fără acest lucru omenesc... să accept aceeaşi plutire pe care o are tata... să trăiesc în fantezie, fără partea omenească.

Prezenţa ei m-a transportat. Cu câteva ore înainte, scriam în jurnal şi simţeam cum totul se prăbuşeşte în mine. Când am văzut-o, mi-am dat seama unde puteam să-mi regăsesc corabia, călătoriile: numai în vis, în droguri, în creaţie

şi perversitate. Am hotărât să mă port necugetat, să fac şi să încerc totul, pentru că nimic nu mă reține pe pământ şi nu mă tem de moarte. Dacă nu mor eu prima, va muri dragostea mea pentru Henry. îmi voi trăi până la capăt febrilitatea, mă voi deghiza în bărbat, mă voi intoxica de oameni, viață, zgomot, mişcare, muncă, creație, şi totul pentru a şti şi a simți. Nici o teamă şi nici un respect pentru viață, pe care nu merită să o târăşti după tine.

Jazz. New Yorkul, în anumite zile, mi-e mai aproape decât alte lucruri. Acum New Yorkul la care visez este probabil Rank, fericirea pe care mi-a oferit-o în tot ce era în afara realității. Poate că la tot ce se află în afara realității omeneşti voi ajunge singură.

Louise se întoarce ca să-şi schimbe rochia pentru seară. *Les metamorphoses.* Sunt foarte importante. Voi trăi prin metamorfozele mele în loc să plec în călătorie. Louise mă poate ajuta să rezist. Dorințele mele par să fie atât de bizar inumane. De ce NewYork - departe de Henry, Hugh, Eduardo şi Chiquito ? De ce nu mă reține dragostea, dragostea mea pentru ei ? Să mă rețină ? Ce mă bântuie oare, făcându-mă să mă îndepărtez de ceea ce alții numesc fericire ?

Ceea ce era atât de important şi de frumos cu Rank erau jocurile noastre, jocuri de vorbe în întuneric, mersul la teatru şi rescrisul pieselor, descoperirea, notă cu notă, a simfoniei lumii, a sensului ei; jocul gândurilor noastre, căsătorindu-se în spațiu, alergatul, cântatul şi strigatul pe coridoarele invențiilor noastre! El a distrus un vis pentru a mă ține în brațe, pentru a-mi penetra corpul, pentru a-mi atinge pielea! A distrus o lume, o mare exaltare, ca aceea pe care o simt din nou în seara asta. Louise, Louise, Louise, Louise. Ceea ce ne-a înstrăinat cândva a fost gelozia ei pe mine. Are atât de puțină încredere în ea. N-o să-i fac asta. N-o să încercăm să ne

întâlnim în lume, ci întotdeauna singure, în visul nostru de opiomane.

Nouă şi jumătate. Am terminat de scris paginile pline de emoție ale cărții despre tata.

Mă lupt cu dualitatea şi ambivalența lui Henry când scrie despre idei. Exprimă o idee şi, simultan, burlescul sau negarea ei. Cartea lui despre Lawrence suferă din pricina asta. Am avut o ceartă zdravănă, în care m-am străduit să-i arăt că un om poate fi contradictoriu, dar nu ambivalent, pentru că atunci creația este imposibilă.

încet, îmi descoperă înțelepciunea.

I-am prezis ce vor crede oamenii despre campania de sprijinire a lui Fred, pentru care Henry a scris acea caraghioasă scrisoare de cerşetor. Nici un răspuns.

Alter Retour New York; în nici un caz destule abonamente cât să acopere cheltuielile, iar reacția foarte slabă. Ca femeie, detest să am dreptate. Să am dreptate în legătură cu Fred, cu faptul că lumea urăşte să fie folosită şi jefuită. Mă tem acum de golul pe care Henry l-a creat în jurul meu. îndată ce cerşesc pentru el pierd un prieten, Henry insultă şi înstrăinează. Trebuie să încep să-mi creez o lume separată de Henry, aşa cum a trebuit să încep să scriu astfel, departe de Henry şi Fraenkel. Dar, Doamne, cât urăsc singurătatea!

Este de asemenea adevărat că gelozia mă împinge să mă retrag. E ceva între Henry şi prietenii lui bărbați ce eu nu pot împărtăşi, un element acrobatic, nesincer, burlesc, iar eu mă simt geloasă şi singură. E adevărat că asta mă face să-i abandonez şi să merg mai departe pe cont propriu. Acum Henry miroase a Fraenkel, aşa cum înainte mirosea a Lowenfels.

21 noiembrie 1935

Lovindu-mă mereu de imposibilitatea de a atinge absolutul, reîncep să dansez. Din ziua în care am văzut-o pe Louise am început să compun un *tourbillon,* un balet, o sim-

fonie. Am scris scrisori, chemându-i pe toți în jurul meu, pe [Rene] Lalou, pe [John] Charpentier, [Salvador] Dalî, Anne Greene. Şi, simultan, am primit invitații de la Colette Roberts, de la familia Ferrant, de peste tot. Din disperare, o disperare profundă, fundamentală, am început să dansez. I-am scris lui Monsieur le Verrier, căruia îi plăcuse mult cartea mea despre Lawrence. Un bărbat de cincizeci de ani, înalt, evreu, tipul intelectual-religios. S-a îndrăgostit de mine la prima vedere. Iar eu mă simt exaltată şi dezgustată deopotrivă, mereu vrăjită de minte, de vârstă, de spirit. Mi-a telefonat în dimineața asta, extaziat de romanul meu despre Henry şi June. Kahane refuză să-l publice *aşa cum e,* în favoarea cărții despre tata, din care a citit câteva rânduri şi a spus: „Clasa-ntâi. N-am nici o îndoială".

Seară febrilă cu Henry, Fraenkel şi Colette. Fraenkel îi spune lui Henry exact ce i-am spus şi eu, numai că se exprimă mai bine, punând totul pe seama acelei voci firave din interiorul lui Henry care mormăie: „Rahat, rahat, rahat, porcării de la un cap la altul" şi care va sfârşi prin a-i distruge viziunea asupra conexiunii tuturor lucrurilor.

Radioul merge. Scriu. Dansez ca să nu mor. Am nervii întinşi la maximum. Febră. Disperare în fața vieții. Absolutul. Henry e îndrăgostit de mine. Eu învăț să trăiesc de la el; adică să fac compromisuri, să cedez, să accept; aşa că trec în cealaltă extremă a absolutului - dispersie, febră, scindare, tensiune, boală, febră.

Am început paginile despre Orchestră din cartea cu tata, în care apar vioara şi trupul de femeie văzute într-un tablou pe *quai* Saint-Michel. Ideea de orchestră germina deja în mintea mea. Dar marea suferință pe care am simțit-o noaptea trecută, din cauza geloziei pe doamna Ferrant - care are un chip minunat şi nişte sâni generoşi, tipul vulgar de frumusețe, foarte pe gustul lui Henry - m-a împins să scriu nişte pagini isterice.

Asta e boala mea, acum ştiu, cea mai însemnată cauză a suferinței. Aseară, în taxi, în drum spre casa Ferrant, alarmată deja de descrierea lui Henry, „o femeie cu un chip foarte interesant", cântam, mă străduiam să fiu puternică, hotărâtă să-l seduc pe Ferrant, încurajată de admirația lui le Verrier. In timpul serii mi-am dat seama că Henry n-ar putea-o iubi pe doamna F. Ar putea fi doar sex. M-am resemnat, amintindu-mi de câte ori mă înşelasem imaginând scenarii, câtă suferință inutilă, cum încercam să râd de gelozia lui Henry, de frica lui de a nu mă pierde, care e chiar mai mare decât a mea. Dacă eu îl pierd, îmi pierd durerea. Dacă el mă pierde, îşi pierde viața şi fericirea. Eu aş fi salvată fără el. El s-ar scufunda.

Cancerul geloziei. Viața e prea grea. Mă întorc, ca o femeie care se îneacă, la adăpostul iubirii lui Hugh, la camera albă, la senzația de căldură, de moliciune, de lux ca paliativ. Am scris zece pagini fără să mă opresc, într-o oră şi jumătate. Sufăr de mici disconforturi, nevralgie, probleme cu stomacul. Sunt slabă, nervoasă.

Rank a avut dreptate. Am crezut că o să fiu fericită fără el. Nu pot. Sunt momente când mă simt gata să renunț la Henry şi la Hugh pentru Rank, aşa cum voia el; aşa cum renunți la viața pământească pentru mănăstire, pentru pacea şi puterea pe care mi le dădea. Mi-aş forța trupul să se supună. Mă gândesc intens cum mi-aş forța trupul să se supună, să-i cedeze lui Rank, uitându-mă la poze erotice, care au efectul ăsta asupra mea.

Mai târziu: După rândurile de mai sus, scrise în pat, m-am masturbat, pentru că noaptea trecută, când Henry m-a posedat, după petrecerea de la Ferrant, n-am simțit nimic. Apoi am stat liniştită o vreme, spunându-mi: Stai foarte calmă şi nemişcată. După care am mai scris două pagini. Şi sunt extenuată.

25 noiembrie 1935

Suferința a durat o zi şi o noapte. O noapte de adevărată agonie, în care mi-am imaginat că totul s-a întâmplat deja. O zi urâțită şi mai tare de Fred, care mi-a spus că Henry zisese că doamna Ferrant semăna cu June. Eu, cea rațională, spunând: „E bine dacă se întâmplă ceva care să ne despartă. Nu am fost în stare să mă desprind din proprie voință. Nu sunt fericită cu Henry. în ziua în care o să ne despărțim, voi fi salvată, viața mea va începe“.

Apoi l-am văzut pe Henry cu alți oameni. Am devenit mai tăcută, resemnată, indiferentă. în seara aceea ne-am întâlnit la Kahane ca să vorbim cu Jonathan Cape, care m-a ținut de mână în taxi, în fața lui Henry. Această mică victorie m-a amuzat pentru câteva minute. Dar mă simt moartă şi rece. Toate astea după ce îi sacrificasem New Yorkul. Prea mult.

Din nou durerea mă face să scriu. Şi astăzi, în sfârşit, cartea mea m-a acaparat. Viața, New Yorkul, Henry - totul a devenit mai puțin important. Sunt obsedată de cartea mea.

Aştept o schimbare a lui Henry, dar este foarte periculos să-i măsor dragostea în funcție de dorință, în funcție de sex. Ieri, când am stat o oră împreună, îi era frig şi se simțea obosit, aşa că l-am încălzit cu trupul meu şi a adormit ca un copil. Altădată mi-ar fi plăcut tandrețea lui. Ieri mi s-a părut ca un semn rău. Şi trebuie să-l pierd pe Henry, pentru că nu-1 pot părăsi. Mereu acelaşi lucru. L-am părăsit de atâtea ori, dar nu mă pot desprinde complet. Ce chin!

Azi-dimineață m-am trezit şi am lucrat bine, dar mohorât, fără nici o bucurie. Din nou trebuie să lucrez disciplinat, ordonat. Trebuie să mă trezesc devreme. Fac gimnastică, iau medicamente, mă străduiesc să fiu puternică în acest chin al creației, care mă ucide. îl detest. Dar e singurul lucru care îmi face viața suportabilă.

Astăzi m-am eschivat de la o petrecere la Colette. Nu pot înfrunta oamenii - e un efort prea mare. Henry a fost posomorât şi concentrat pe munca lui. Mă simt abandonată şi gata să fac ceva nebunesc. Dacă nu aş scrie cartea, aş pleca la Londra.

Acum ştiu că pasiunea mea pentru Henry agonizează încă de când l-am părăsit pentru Rank, că revolta mea din aceste ultime luni o dovedeşte, că nu mai sunt sclava lui, dar că gelozia mă poate face să sufăr, pentru că sunt sclava durerii.

Astăzi, însă, robia față de durere a încetat şi văd limpede cât de departe sunt acum de Henry; văd că, pe măsură ce dragostea a slăbit, mi-am separat viața din ce în ce mai mult de a lui. Nu-i mai iubesc gesturile infantile, prosteşti, fără sens.

Sunt o mare linişte. Asta după ce ieri i-am spus lui Henry: „Mă simt ruptă de tine". El a atribuit ruptura vieții noastre agitate, în care i-am acordat mai puțin timp. Dar când am putut să mă duc la Villa Seurat, am ales să rămân acasă.

Sunt calmă şi detaşată, posedată de cartea mea şi eliberată de această sclavie față de durere care nu are nimic de-a face cu dragostea, pentru că dragostea mea cedează în momentele când pasiunea nu e destul de puternică încât să sudeze toate elementele discordante. Pasiunea a murit.

26 noiembrie 1935

Henry mi-a făcut o *scene de jalousie* din pricina lui Jonathan Cape. Credea că nu am vrut să merg la Colette luni seara ca să ies cu Cape. Se simte nesigur, se îndoieşte de mine. Mi-a vorbit despre greutățile noastre. Am încercat să ne unim din nou şi ne-am găsit pentru o clipă liniştea doar în profunzimea plăcerii sexuale. I-am spus, vorbind despre cartea mea, că nu aş fi scris-o niciodată dacă aş fi avut de la viață ceea ce-mi doream.

— Ce-ți doreai ?

— Independență.

— Asta e rău, a zis Henry.

— Nu mă gândesc la independență față de tine.
Se îndoia de asta.

Ca să ies din criza de gelozie, m-am ridicat, în dorința de a răni în loc să fiu rănită, de a-1 face pe Henry gelos, ceea ce am reuşit, datorită lui Jonathan Cape.
Sau îl iubesc mai puțin. Nu ştiu.

Văd limpede un singur lucru, şi anume că schimburile şi discuțiile lui cu mine au dat naştere *Primăverii negre*, care este divină; că discuțiile lui cu Fraenkel dau viață unui *Hamlet* care încurajează boala lui Henry, aceea de a încerca să fie un om al ideilor şi, în acelaşi timp, să nu creeze nimic în lumea ideilor - nimic altceva decât imitație, travesti, burlesc -, şi care este acum o creație atât de derutantă încât Fraenkel e pierdut, aşa cum şi eu m-am pierdut în cartea lui Henry despre Lawrence pe vremea când îi luam în serios gândirea.
Acum văd nebunia tuturor scrierilor lui, valoroase doar ca poezie. Când exprimă ideile lui Rank, Spengler, Lawrence, le exprimă mai bine decât au făcut-o ei: el e scriitor.
Dar aici, cu Fraenkel, imitația, parodia ideilor, e flagrantă şi cred că *Hamlet* va ieşi o comedie, deşi ştiu că Henry crede că el contribuie cu atitudini originale, cu idei originale. Se va râde de el ca filozof, ca psiholog şi critic, aşa cum lumea a râs la *Personal Recollections ofJoan of Arc* a lui Mark Twain, pentru că ştiau că Twain era umorist.
Henry nu scrie *Hamlet* decât pentru că e mai uşor, discursiv, cuprinzător, dar nu intenționează să facă din el o farsă. îl văd serios, îl aud serios; însă lumea va vedea numai o farsă.
Şi nu pot să spun nimic: în primul rând, pentru că detest rolul de critic (prefer să încurajez, nu să ucid); în al doilea rând, pentru că ar însemna că sunt geloasă pe Fraenkel; în al treilea rând, pentru că Henry persevereează în anumite direcții perverse, iar dacă ripostez devine şi mai încăpățânat. M-am străduit atât de tare să-i abat gândurile de la cartea

despre Lawrence, atât de tare! Dar e încăpățânat, indiferent cât de blândă sau plină de tact sunt eu.

Ce îi place lui e să poată arunca ceva în cutia de scrisori a lui Fraenkel, ca să primească apoi scrisori de la el.[1] Cred acum că Fraenkel e o minte strălucită, fără nici o scânteie de originalitate. Amândoi sunt plastici, dar amândoi sunt *scriitori, poeți, da.* Expresia nevrozei lui Fraenkel e minunată. Contribuția lui Fraenkel în domeniul psihologiei este absolut nulă.

Gândirea, psihologia, filozofia sunt produse ale seriozității, nu ale jocului cu cuvintele. Ei jonglează cu vorbe strălucitoare şi cu ideile altor oameni, în timp ce eu scriu în tăcere, serios şi omeneşte. Când Henry mi-a citit paginile despre orchestră, a spus că îl depăşisem.

Mă simt, de asemenea, prea obosită ca să încerc să-l salvez pe Henry. Nici unui om nu i s-au oferit vreodată atât de multe pentru a deveni măreț, nici unui om de pe pământ. Căci, pe lângă dragoste, eu aveam şi înțelepciune.

Nu-1 pot salva de clovneriile lui şi ceea ce mă mişcă e că, atunci când face pe psihologul sau pe filozoful, este atât de nepriceput. De ce nu se mulțumeşte să fie un mare poet ? Am fost hipnotizată, vrăjită multă vreme de limbajul lui Henry, aşa cum prezența lui şi dragostea mea m-au hipnotizat, făcându-mă să cred că sunt fericită şi să mă bucur de lucruri profund găunoase. Ca femeie, mă întristează să fiu atât de lucidă.

1 Aşa-numita corespondență *Hamlet* (un alt titlu, sugerat la început, era *Valsul văduvei vesele*), care a continuat până în 1938, a fost concepută oarecum în glumă, ca un mod de a prelungi discuțiile celor doi. Avea să fie publicată în momentul în care atingea o mie de pagini. „Discuțiile acestea", îşi amintea Henry Miller, mulți ani mai târziu, „erau orice, numai discuții nu. Deşi mi se părea că nu obțin nimic de la ele, eram fascinat. Rar am văzut doi oameni mai deosebiți decât mine şi Fraenkel. Aveam impresia că jucăm bowling... El aşeza popicele şi eu le loveam cât puteam de bine." Fraenkel a publicat primul volum al acestor *Scrisori Hamlet* la Puerto Rico, în 1939, iar volumul al doilea în Mexic, în 1941, în tiraje de câte cinci sute de exemplare.

Seară. Mă lupt să-mi țin capul deasupra apei. Iau lecții de gimnastică după ce l-am părăsit pe Henry. Scriu câte zece pagini pe zi. Primesc vizite. Scriu scrisori.

Joaquin e la New York cu mama.

I-am trimis lui Henry un mesaj: „Totul e bine“. Am simțit nevoia să-l liniştesc. Cred că nu poate fi învinovățit pentru nimic; nici pentru că e bătrân şi îşi doreşte pace, rutină şi stabilitate, nici pentru că urăşte telefoanele, avioanele, călătoriile, strălucirea.

5 decembrie 1935

Apropiere sexuală - întotdeauna -, dar nu altceva. Dacă aş avea curajul, m-aş elibera, pur şi simplu pentru că Henry îmi este acum ca o piatră atârnată de gât. Nu-mi oferă decât nefericire, pentru că este cu adevărat imposibil şi josnic ca ființă umană. N-o să se desprindă niciodată de Broadwayul lui, de psihologia căutătorului de aur. Acum se interesează de adresa lui Rank pe la ziare, ca să-i trimită cartea lui Fraenkel *[Bastard Death],* prefațată de el. Stoarce nume de la toată lumea. E inflamat de egoism, slăvindu-se pe el, slăvindu-1 pe Fraenkel. înşelătorii grosolane, trucuri ieftine, curvărsărie - merge orice. Aşa că i-am spus: „Bine, n-ai decât să-ți continui intervențiile pentru publicare, dar pe mine să nu contezi."

Literar, am divorțat de ei. Spiritual. Ideologic. Şi, de fapt, şi în viață. îmi trăiesc adevărata viață aici. Numai de-aş putea divorța complet! Henry poate să aibă singur grijă de el, iar eu am obosit să mă tot sacrific. încerc să mă salvez. Vreau fericire, înțelegere. Nu vreau să-l rănesc sau să-l distrug pe Henry cu nevoile mele. Aşa cum am descoperit că nu trebuie să aştept anumite lucruri de la Hugh, voi învăța şi să nu aştept împlinire de la Henry. Rank avea dreptate. Viața lui Henry este ieftină, vulgară. îndată ce-i pomenesc de cineva, vrea adresa lui, ca să-l învăluie, să-i cerşească tot ce poate.

Mă înec. Simt că Henry mă distruge. Nu mai simt nici o bucurie. Nici un fel de expansiune. Doar gelozie de ambele părți. El simte că mă îndepărtez. De ce trebuie să aştept ca un accident din afară să ne despartă ?

Sunt slabă. Slabă.

Mă simt slabă şi mică. Dragostea lui Hugh e forța mea divină. Mă sprijin pe el. Mă ascund în brațele lui. Ii ofer dragoste, pentru că am încredere în el. El e puterea mea.

Dacă prin relație „nevrotică" Rank înțelegea una care provoacă durere, atunci nu fac decât să mă salvez de durere acum, în loc s-o fi făcut cu ani în urmă. Nu pot suporta această dezintegrare înceată a iubirii noastre. Aş vrea să se termine repede. încerc o sută de căi de a mă distrage de la această tristețe: interes față de alți oameni, Colette, Maggy, de Maigret, le Verrier, Charpentier, Allendy, Zadkine. înot cu „suita" mea. Ies cu ei. Mă zbat singură pentru publicarea cărților mele. Iau ceaiul la Smith sau la cafeneaua maghiară. Sunt foarte apropiată de Eduardo. Ne înțelegem unul pe altul, pentru că suferim în acelaşi fel. El, cu superficialul lui Chiquito, care e incapabil de pasiune. Am accese de ascetism. O foame de pace. Am rătăcit iar drumul, pentru că drumul egoului meu - să trăiesc pentru el - nu mă face fericită. Dar e o dăruire, şi nu acea dăruire de moarte pe care mi-o provoacă Henry.

Seară! După o săptămână de furtună selenară - deodată pace, fără nici un motiv. Nu se schimbă nimic în jurul meu. Când ies din *folie de doute*, aud vocea lui Henry la telefon: „Aş vrea să te văd". Ne întâlnim la o cafenea. E tandru, uman. Pentru el nu s-a întâmplat nimic. Nu s-a întâmplat nimic, îmi spun. Dar ce se întâmplă înăuntrul meu ? Mă prefac veselă, pentru că port ceva în poşetă. Sunt ca o femeie care ascunde un revolver şi e veselă, pentru că stă în puterea ei ca totul să se sfârşească. Doar cu câteva clipe înainte de a mă întâlni cu Henry l-am sunat pe Allendy şi l-am linguşit

ca să-mi dea nişte *chanvre indien* [haşiş] - un drog despre care mi-a spus că e inofensiv.

Mi-am dat seama că o săptămână pe lună, săptămâna de dinainte să-mi vină ciclul, mă port ca o nebună. Văd totul enorm, amenințător, tragic; îndoielile, geloziile şi temerile mele sunt intensificate, exacerbate: pesimismul, critica distructivă, actele distructive care urmează intensificării durerii.

Nu există nici un remediu pentru asta. Din aceste intensificări creez. Cartea despre tata, de exemplu. Dar, omeneşte vorbind, e insuportabil. Faptele sunt prea mărunte: grija lui Henry pentru Fraenkel, Fraenkel încercând să-l convingă pe Hugh să iasă cu o târfă, crizele băneşti, ezitările lui Kahane în privința romanului despre Henry şi June.

Apoi, deodată, aşa cum toate astea au fost cauzele suferinței mele, la fel de uşor ajung motive de râs, sau măcar de înțelegere. Ca atunci când Henry mi-a dovedit o grijă şi o dragoste pe care nu le arată prietenului său, „Boris'*. Când am văzut femeile frumoase de la Bal Tabarin şi am înțeles cum putea un bărbat să le dorească. Sau când Kahane i-a spus lui Henry: „Am trei contracte importante pentru anul viitor: al tău, al lui Anaîs şi al lui Cyril Connolly".

Mergând spre casa lui Allendy, mă gândeam: mă simt paralizată de atâtea restricții. Parcă uşile mi se închid. New York, bani, publicare, psihanaliză, aventură, tot ce vreau, în schimb, îi duc fructe bietului Monsieur Lantelme, hârtie de scris lui Fred, bani lui Henry.

Dar am cutiuța cu *chanvre indien.* N-o s-o folosesc decât dacă o să am nevoie. Pot să-mi țin capul deasupra apei. Dar sunt mult prea obosită ca să mai lupt. Lupt, *je me debats.* Am luptat cu toate problemele mele. M-am luptat pentru New York. Am încercat să obțin ajutorul lui Allendy pentru psihanaliză. M-am dus la dr. Jacobson. Am vorbit cu toată lumea. Am scris scrisori. Pentru publicare am fost la fel de activă, atât în New York, cât şi aici. Pentru bani, am

încercat să fac psihanaliză. Aventură ? Nimeni nu mă atrage, nimeni nu mă tulbură, nu e nimeni pe măsura mea.

Mă plimbam cu Henry pe malul Senei. El spunea: „Mă simt uşor deprimat de inerţia lumii". Mi l-am amintit pe Lawrence întorcându-se la Frieda, zdrobit de lupta lui cu lumea. Un Henry deloc brutal şi un pic descurajat. Aşa că sentimentele mele curg din nou, ca Sena la picioarele noastre. *Encore un moment de bonheur.*

Eu şi Henry, braţ la braţ încă o oră, ne plimbăm. Are nevoie de mine. Ceaţa ne face să tuşim şi îmi încordează nervul acela din stânga feţei care mă doare şi când beau vin. *Chanvre indien* în buzunar. Zi după zi, să poţi trăi numai din fapte. Henry e aici, lângă mine. Asta e un fapt. Cât e aici, crede, taci, apoi lucrează.

Simt nevoia să scriu despre Rank.

Credinţa lui Henry în fapte, meditaţia, nimic înainte sau după. Nici psihanaliză, nici deteriorare. Gelozie, da. A încercat să reconstruiască acţiunile mele prin mici întrebări, cu un tremur de nelinişte ascunzându-se în spatele fiecăreia.

6 decembrie 1935

Discuţie cu Hugh azi-noapte, în pat:

Anaîs: „O să mai scriu o carte".

Hugh: „Despre ce?"

Anaîs: „Despre Rank".

Hugh: „Trebuia să-mi dau seama. Când scrii, eşti mereu cu un bărbat în urmă. Ce aş vrea eu să ştiu, e *cine* vine după Rank".

Anaîs: „Asta aş vrea să ştiu şi eu! Aş vrea să-mi poţi spu-
f «
ne!

Tandreţea poate ajunge adesea pe o culme a dragostei, cum se întâmplă între mine şi Hugh. Tocmai continuitatea şi soliditatea ei pot da naştere iubirii. In acest moment, tandreţea mea faţă de Hugh se aseamănă cu dragostea. Mă

interesează ce face el. Fac totul ca să-l mulțumesc. Când vine acasă își găsește baia pregătită, cu săruri în ea. Ii dactilografiez scrisorile cu răbdare. Sunt răbdătoare cu memoria lui proastă.

Eduardo şi cu mine, gemeni în nevroza noastră, în hipersensibilitate, în felul de a iubi, ne sprijinim adeseori unul pe altul cu o imensă tandrețe, o mare înțelegere.

In timpul acestei săptămâni pline i-am scris lui [Jules] Supervielle. Astăzi ne-am întâlnit. O față ca a lui Erskine, dar ochii umezi, visători. Un bărbat bântuit, cu rădăcini omeneşti. îndrăgostit de mister. Mi-a citit noile lui poezii. Am vorbit despre suprarealism. Lui nu-i place, preferă simplitatea, simbolurile umane, ca acelea ale mitului. „E haotic şi ridicol", am spus. „Eu cred că visele au o claritate, o luminozitate." Supervielle visează toată ziua.

Sunt din ce în ce mai mult împotriva suprarealismului, a credinței că la vis se ajunge prin absurd şi negarea tuturor valorilor. Să montezi o bicicletă într-o cameră, să stărui asupra absurdului, să aşezi o umbrelă pe o masă de operație, să pui orice are valoare, ca psihanaliza, lângă un număr de music-hall, e pură distrugere. Să descrii ceea ce merită distrus în viață este altceva decât să faci viața ca atare să pară lipsită de valoare, haotică, de dragul râsului. Henry nu vrea decât să râdă. Suprarealiştii nu vor decât să râdă de inconştient. *Ce sont des farceurs.*

Supervielle creează o lume. Ea are case, mări, oameni, climă, umor.

înțeleg acum că greşeala mea a fost să îl iau în serios pe Henry. Am căutat un înțelept, un filozof, acolo unde nu era decât un umorist.

Eu caut bărbați ca Rank, care nu sunt umorişti. Bietul Rank, a vrut să râdă în biografia lui Mark Twain pe care a

scris-o. Dar el nu se pricepe la râs. Mă bucur că Henry m-a făcut să râd, dar nu vreau să *trăiesc* într-un circ.

Oamenii critică *Aller Retour,* spunând că nu are nici o valoare.

Nu pot să-l salvez pe Henry de a fi tratat ca un elev de şcoală. Kay Boyle a crezut că e un bărbat foarte tânăr, când i-a scris o scrisoare de admirație în limbajul ei propriu! Henry glumeşte, dar se crede serios. Ca atunci când a crezut că poate prelua rolul lui Rank şi s-a închipuit psihanalist. Totul e o glumă: broşurile, propria reclamă, proiectele, dorința bruscă a lui Fraenkel de a publica toate jurnalele mele sub formă de set, de pe urma căruia el să câştige apoi treizeci de mii de dolari. Ține minte asta, biată Anaîs, cu visele tale, cu seriozitatea ta, tot ce face Henry e o glumă: grădiniță, circ, music-hall, teatru de varietăți. Orice idei, orice cunoştințe i-aş aduce, ele trebuie caricaturizate. Şi ce încrezătoare îi ascultam discursul despre Lawrence!

9 decembrie 1935

Mă năpustesc asupra mea cu o severitate clinică. Mă acuz că îmi distrug viața prin critici, îndoieli morbide, obsesii, îndată ce rămân singură se porneşte un flux maladiv de imagini morbide: autoflagelare, gelozie, obsesia cu Henry, îndoială. Toate astea sunt o manifestare a nevrozei pentru că nu am după ce fapte să mă călăuzesc. Oricum, motivele sunt cele pe care le descriu în jurnal. Dar nu am scris cât timp petrec torturându-mă astfel. Aşa că mă tratez ca pe o persoană bolnavă. Sugestie: citesc, scriu, încerc să mă simt şi să mă comport activ. Gelozia şi îndoielile sunt negative. Dar lupta de a trăi pozitiv, adică de a citi, a scrie, a iubi, a vorbi, e atât de intensă!

Trebuie să mă duc la New York, care mă salvează de mine însămi. Viața într-un ritm lent mă ucide. Melancolia mă devorează.

îmi propun să mă duc pentru o lună. Cu cei cinci pacienți care mă aşteaptă, pot să-mi plătesc toate cheltuielile şi să mă întorc cu trei sau patru sute de dolari. Pentru o lună ar veni şi Henry. Putem răspândi câteva exemplare din *Tropicul Cancerului.*

Acțiunea mă salvează dintr-o mare nefericire. Sunt o ființă bolnavă. îmi devorez viața analizând-o. Trebuie să am mai multă viață şi mai puțin timp.

Aici nimic nu mă interesează. Nimeni nu mă reține. încetineala mă ucide. Am hotărât şi să-mi arunc cenuşa în cele patru vânturi! Am obosit de-atâta dragoste profundă, care nu-mi provoacă decât durere. O, Doamne, vreau fericire, fericire, fericire.

îndată ce mi-am făcut planul pentru New York, m-am simțit bine, energică, vie, optimistă. Electricitatea îmi traversa din nou corpul. Am scris scrisori ca să mă anunț...

Multă muncă, zile pline, tensiune. Un oraş mare cu care să mă lupt, pe care să-l cuceresc, bărbați cu care să mă culc. Nu pot să mă culc cu paznici de muzeu. Henry vrea să se lase să râncezească, pentru că acum e bătrân. Dar eu sunt tânără. Eu am nevoie de foc şi electricitate.

12 decembrie 1935

Acum e mai limpede. M-am revoltat împotriva rolului meu de mamă. Iar Henry nu a devenit bărbat. Aşa că mă văd silită să continui s-o fac pe mama, pentru că el este mereu copilul. Nu pot să-l fac mai înțelept. Nu pot să-l salvez de greşeli. Nu pot decât să fiu indulgentă, oarbă. Eu sunt cea care s-a schimbat, nu Henry. Dragostea mea altruistă, gata de sacrificiul suprem, s-a sfârşit. Când sunt la ciclu, instinctele îmi ies la suprafață. Gelozie, îndoială şi spirit posesiv, în contrast cu rolul meu conştient de mamă ideală, caracterizată prin înțelegere, toleranță, altruism. Decalajul a fost prea mare, aşa că mi-a fost iar rău, ca la New York.

Groaznic de rău, am vomat şi am fost ameţită - toată fiinţa mea fizică revoltată, scindată, otrăvită.

Conflictul meu interior este că instinctiv am încă nevoie de Henry, dar tot instinctiv nu am încredere în el. Ştiu că trăieşte numai pentru el însuşi. Trece printr-o veritabilă fază de megalomanie. îşi propune să facă o broşură cu scrisorile pe care le-a primit în legătură cu *Tropicul Cancerului,* cu fotografia lui, horoscopul lui etc. Compusă cu umor. Dar efectele umoristice sunt adeseori cât se poate de sincere în intenţie. Ca să compenseze faptul că Jack Kahane nu face nimic. Publicarea broşurii va costa cinci mii de franci. Acum Fraenkel e dispus să-l sprijine pe Henry - dar nu e dispus să-l lase să facă tot ce vrea. Henry trimite telegrame la mii de oameni. S-a îmbolnăvit pentru că Fraenkel nu i-a dat banii în mână, pentru că oamenii îi rezistă, îl umilesc. Pentru că „scrisoarea" de la New York a fost un eşec. Toată lumea spune că e plină de amărăciune, nu de umor, şi prea personală, prea lipsită de importanţă, are prea mult din Henry.

Din nou, când s-a îmbolnăvit, am spus: „O să-ţi dau eu banii pentru broşură. Dar vino cu mine la New York ca să facem rost de ei. Dacă ajung la New York, pot să câştig 750 de dolari într-o lună. Pot să mă întorc cu 400. Consider-o o lună sacrificată ambiţiei tale".

Henry spusese deja că o să meargă cu mine - asta n-a făcut decât să-l îmbuneze, dacă mai era nevoie. O uşoară mită! I-am spus: „Ştii că sunt singura care îţi va da banii fără să te întrebe cum o să-i foloseşti". Dar ştiu foarte bine că o să-i folosească aiurea - că poate va capta atenţia publicului, dar că oamenii serioşi îl vor crede ţicnit. *Tropicul Cancerului* nu e o carte care să scuze megalomania.

Dintr-un sentiment de vinovăţie, mă include în planurile sale fantastice. O să-i ceară bani lui Fraenkel ca să scoată *Alraune.* Eu văd însă imposibilitatea tuturor acestor gesturi şi îi spun cu blândeţe: „Cere-i lui Fraenkel numai pentru tine. Din punctul lui de vedere, poate părea ciudat să-i ceri să mă ajute, când îl am pe Hugh. Nu-ţi bate capul cu mine. Lucrează pentru tine".

Adevărul e că mă revolt împotriva cerşetoriei, a popularizării, exagerării şi prefăcătoriei. îmi face greață să acționez astfel, să mă folosesc de oameni, să joc farse, să fiu meschină şi zgomotoasă.

Aşadar, mama nu mai este oarbă. Ea nu mai are nici o speranță de a da naştere *bărbatului.*

> *Către Allendy:* Acum trebuie să fiu inteligentă şi să-mi trăiesc până la capăt viața de mamă şi viața de femeie. La New York, am de gând să-i accept pe toți amanții care îmi vor ieşi în cale, să-mi trăiesc viața ca femeie, ca animal sexual, să-mi răzbun stupidul rol de mamă, sclavia, să-mi bat joc de instinctul care mă leagă de Henry. Mă simt plină de amărăciune şi deziluzionată. Vreau să-mi bat joc de corpul meu, de sângele meu, de sexul meu, care mă leagă de un copil, de instinctul care mă distruge.

Fraenkel despre romanul cu tata: „Structura este mereu magnifică. Puternică. Dar cărămizile sunt puse prost". E ca şi cum aş vedea armătura, structura, cu puterea viziunii mele, ca o clarvăzătoare. Dar nu aş vedea cărămizile. N-o să mai accept nici un fel de ajutor. O să stau în picioare sau o să cad, aşa cum sunt.

Seara: Henry a venit să mă vadă. Ce comic mi se pare, sau ce ironic, când îşi exprimă gelozia: „Sigur nu mergi la

15 decembrie 1935

Hugh a plecat la Biarritz. Am dat fuga la Henry. Era încă obsedat de scrisorile primite, scrisorile trimise, afaceri, planuri, broşura lui, bani, propria promovare. Nu aud nimic

altceva de luni de zile. Şi *Hamlet.* Către miezul nopții, am simțit o descurajare cumplită. Am explodat. Am spus că mă duc acasă şi că o să mă întorc când o să redevină uman. Eram orbită de disperare. I-am spus: „înțelegeam când erai obsedat de creație, pentru că era ceva ce puteam respecta. Dar nu înțeleg obsesia asta pentru afacerea de a te promova..."

Şi am plecat. A crezut că o să mă întorc. Fusese blând, ca de obicei, neavând nimic de spus în apărarea lui. Nu m-am întors. M-am dus acasă şi m-am culcat, luând drogul.

Am văzut o imagine ca de vis. Marea neagră, nemişcată, obturată de un zid, blestemată. Dar sub ochii mei barajul s-a transformat într-un zid de cărți, nişte cărți enorme. Hârtie. Cât de limpede este înțelesul. Sugeam penisul unui bărbat fără picioare, suspendat în aer. Nimic altceva. O senzație trupească de îngreunare, febră. La patru m-am trezit şi mi-am zis: am pus prea mult la suflet noaptea trecută.

In după-amiaza asta am lucrat. Tânjesc după forța, după înțelegerea lui Rank - mariajul mistic. Şi aseară, dormind cu Henry, l-am visat pe Rank, ba chiar am visat că îl doream pe Rank. In vis îi spuneam: „O dată, doar o dată".

Am renunțat la aproape toate cadourile pe care mi le-a făcut Rank. I-am dat turcoazul Marucăi, poşeta albă mamei, cartea despre corăbii micului Paul. N-am păstrat decât cămaşa de noapte din dantelă şi valiza.

Le Monocle, cu Eduardo şi Chiquito. îndată ce am intrat, am văzut o femeie îmbrăcată ca un bărbat care m-a atras. Am dansat cu ea. Am întrebat-o cum o cheamă. „Fred." M-a şocat. Dar m-am gândit mult la ea astăzi şi vreau s-o revăd.

„Fred." Fred e pe jumătate franțuzoaică, pe jumătate rusoaică. Ochi albaştri, ca ai lui Allendy, o față rotundă, un nas mic, trăsături blânde, negroide, dar ochi luminoşi.

Comte de Maigret [vecinul lui Henry] vine la petrecerea de ziua lui. După cină, am întâlnire cu [Joseph] Delteil.

Acum că ştiu că nu e decât vina lui Saturn, caut metode de a supune depresia fără a mă revolta împotriva limitărilor, fără a da vina pe Henry, pe bani ori pe Paris pentru nemulțumirea mea.

18 decembrie 1935

Bărbații - Herbert Read, Lowenfels sau Fraenkel - îi pot spune lui Henry că *Aller Retour* nu e bună de nimic sau că o mie de pagini despre *Hamlet* sunt prea multe, pot face orice alt comentariu sau aduce diverse critici: şi el le primeşte bine. Dacă îi spun eu, o ia personal. Aşa că tac, deşi cred că în momentul ăsta Henry e pur şi simplu plictisitor. Ieşind de la un film comic, începe să-l atace ca pe o manifestare a nimicniciei Americii, ca un reformist.

Dar trebuie să tac. Lumea îl va lovi pe Henry cu destulă cruzime. Nu sunt aici ca să judec sau să critic, ci doar să iubesc. Aşa că, în pat şi la naiba cu valorile!

Am uitat-o pe „Fred“ de la Monocle, pentru că Henry m-a posedat sălbatic marți dimineață. Marți a fost o zi de căldură trupească şi delicii în dormitor, de sărutări multe şi vorbe puține, de visare, mâncare, atingeri, mormăieli, gemete, gâfâieli şi alte expresii ale comunicării primitive.

Să scriu despre Henry ca *natură.*

M-am întors marți seara obosită, fericită, o adevărată femelă.

Diferențe între naturile sexuale. Unora le place furia; natura stârnită până la mânie şi ură, aproape până la nevoia de a distruge. După aceea, pacea. Pentru că Henry nu are voință, întregul lui corp, mâinile, degetele au ceva maleabil, moale, insinuant, relaxat, care e mai propice sexului decât gesturile încordate, nervoase ale lui Hugh sau Rank. Cel puțin pentru gustul meu. Henry mă înmoaie. Ceilalți mă tensionează.

22 decembrie 1935

Pregătiri de Crăciun. împotriva voinței mele, pentru că eu şi Hugh suntem obosiți de superficialitatea, vanitatea şi egoismul lui Chiquito, iar bradul şi toate celelalte sunt pentru el. Descopăr infantilismul homosexualilor. Pentru că îi dau lui de Maigret un tort de ziua lui, se bosumflă şi strică petrecerea.

Pace cu Henry, pentru că am luat hotărârea să joc numai rolul femeii, al mamei, de a aproba, a încuraja.

Nu mi-a făcut nici o plăcere că l-am văzut pe tata câteva ore. Când ne sărutăm de rămas-bun, suntem pe punctul de a ne dezlănțui, dar e un zid între noi.

Stările sumbre, nervoase, sunt mai uşor de controlat. îmi ascund bucuria că plec la New York. Voi ajunge la timp pentru concertul lui Joaquin. îmi controlez dispoziția morbidă spunând *„Merde"* sau „Şi ce-i cu asta ?" Sunt dură cu mine însămi. *Eh bien, et quoi ?* înțeleg gelozia ca pe o suferință imaginară, vreau să spun atunci când nu există nici un motiv pentru ea. Lacrimile le păstrez pentru catastrofele reale.

Devin şi mai dură. Mă lupt cu disperare pentru sănătate. Când nu pot să scriu, împletesc un preş, ca să-mi țin mâinile ocupate. Mă întreb dacă o să-l văd pe Rank la New York. Il sacrific pe Henry numai pentru o lună, față de cele şapte luni pe care eu le-am petrecut aici, în iad. Oare văd lucrurile astfel pentru că îmi place să merg înainte, să las în urmă din straturile vieții, şi mi se pare insuportabil să mă întorc într-un loc neschimbat ?

Manii: nu pot să văd sticle pe un raft fără a mă strădui să torn medicamente în sticlele fără etichetă, în care nu vor arăta a medicamente. Arunc sticle sau cutii în care nu prea mai e nimic, pun rămăşițele într-o altă sticlă, reducând, înfrumusețând, eliminând gunoiul, valorificând totul, dând altora ceea ce nu folosesc.

Mania ordinii când sunt nefericită. Să nu las nimic neterminat. Minimum de hârtii, întotdeauna îndosariate. îmi aranjez mereu în mod automat biroul, masa de lucru, cu mare precizie. De fiecare dată când ies trebuie să mă întorc să văd dacă am încuiat cutiile de metal, ca să nu vadă Hugh jurnalele şi scrisorile. O dată, în timpul unei seri petrecute cu Henry, am crezut că uitasem cheia acasă. M-am albit. Mi s-a oprit inima de frică, am îngheţat brusc, imaginându-mi durerea lui Hugh. Ce uşurare când am găsit cheia în poşetă!

3 ianuarie 1936

O mare fericire cu Henry de când am renunţat la lupta pentru idei. Dulceaţă, pasiune, umor. îmi corectează romanul despre tata. Spune că sună ca o traducere.

Planurile pentru excursia la New York mă fac puternică şi încep să acţionez concertat. Acţiunea mă recompune. Sunt întreagă, încordată, ca un cal gata de cursă. îmi fixez ţeluri. Fraenkel n-o să-i dea lui Henry banii de care are nevoie pentru Seria Siana decât în schimbul a ceva ce Henry nu poate să facă: să devină difuzor pentru cartea lui Fraenkel, mergând din librărie în librărie. L-am eliberat pe Henry de sentimentul vinovăţiei pentru că acceptase acest lucru. Mereu intră în câte un conflict. Simte că ar trebui să facă sacrificii ca să câştige bani. Aşteaptă să-i spun eu să n-o facă. Zice uneori că simte că n-ar trebui să accepte viaţa ideală pe care i-o ofer.

Dacă e lângă mine, pot lucra bucuroasă la New York. Vreau să îi dau lui Henry ce-şi doreşte. Vreau să ajung să fiu publicată. Nu vreau să cerşesc sau să mă conformez regulilor sau ordinelor cuiva. îmi place psihanaliza, este ceea ce vrea lumea de la mine. Nu pare să-mi vrea scrierile.

în psihanaliză, ştiu că apropierea de fiinţele omeneşti este iluzorie: ele sunt discipoli, nu prieteni. Dar eu am prieteni, iubiţi, tot ce-mi doresc. Vreau să mă întorc cu o mie de dolari. Şi vreau ca intensitatea vieţii să înece introspecţia şi obsesiile morbide.

4 ianuarie 1936

Hugh îmi cumpără o pălărie bărbătească albă, o eşarfă albă şi o bluză rusească de lână albă, pentru costumul cu taior. Luăm ceaiul împreună. Ultimele ore sunt întotdeauna foarte dulci. Simt o dragoste profundă faţă de el! Primesc scrisori de la New York. Cei zece pacienţi care mă aşteaptă. Când aud jazz simt fiorul aventurii, de parcă psihanaliza pe care am de gând s-o practic ar fi o idilă. Visez la miracolele pe care le voi înfăptui. îmi cumpăr bucuroasă noi jartiere, un nou parfum, o nouă pereche de mănuşi. îi cer lui Kahane banii care mi se cuvin din investiţia în *Tropicul Cancerului* ca să-i plătesc drumul lui Henry. Pe dinăuntru mă simt pregătită pentru un nou ritm, ritmul New Yorkului. O să am grijă de cei cu vieţile distruse, cei zdrobiţi în maşinărie. Dar eu nu sunt victima acelei maşinării. Eu stau afară şi mă pot bucura de pulsaţiile ei enorme, fantastice, şi de zgomot.

Durerea de a mă despărţi de Hugh, de Eduardo e resimţită doar d*e femeie,* de fiinţa omenească, dar altfel sunt posedată de nevoia mea de activitate fructuoasă, de consum, febră, plenitudine, exces.

Bradul de Crăciun se usucă, Lantelme e salvat, Joaquin cântă la Havana, mama scrie scrisori vesele, Thorvald plănuieşte să plece la New York, Rank nu e la New York. Eu şi Eduardo suntem uniţi de suferinţa în dragoste. Louise mi-a trimis o sticlă de şampanie, Roger mi-a trimis trandafiri, James Boyd mi-a trimis romanul lui. Katrine „dansează pe tavan“ de bucurie că vin.

Iau cu mine şase sticle cu prafurile de îngrăşat ale doctorului Jacobson. Trebuie să completez toate fragmentele erotice din jurnal. Când idealizam perioada în care am pozat ca model, deghizam adevărul, care a ieşit la iveală în mod violent într-o noapte, în timp ce vorbeam cu Henry. Şocurile de care am avut parte pe când pozam au fost atât de puternice, încât s-au scufundat ca nişte bolovani grei. Şi eu am

tot înfrumusețat amintirea, fără să văd, fără să aud, ca în roman, şi până şi astăzi fac aşa când pomenesc de perioada aceea. Henry m-a forțat să dezvălui adevărul, pentru că are un nas extraordinar pentru adevăr, pentru realitatea nudă.

Viața de aici e prea domestică. Apartamentul drăguț, cinele drăguțe, prietenii în culori pastel, totul e difuz. Restricții financiare, restricții la publicare. Deschideți ferestrele! Haideți să lăsăm să intre magnificul, splendoarea, munca devotată, miracolele, cafeaua şi pâinea prăjită, surâsurile, miracolele, cafeaua şi pâinea prăjită, surâsurile, sănătatea, jazzul, schizofrenia, ascensoarele rapide, bărbații cu trupuri numai bune de iubit, mințile neîngrădite ce nu tulbură fericirea nimănui, primitivii.

5 ianuarie 1936

Visez un prânz pantagruelic pentru care o femeie vine şi-mi cere bani. Spun că îi voi plăti, deşi ştiu că nu am bani. Mi se dă o umbrelă uriaşă, pe care abia o pot ridica. încerc să scap de ea şi o ofer celor trei preoți atrăgători. Viziuni după ce citesc ziarele. Râurile se revarsă şi inundă cimitire. Morții nu pot fi îngropați. Dar cei care au fost îngropați şi-au schimbat oare locul ? Ar putea sicriul unui soț înşelat să plutească până la el acasă ? Banii putrezeau în apă. Cadavrul zăcea pe pat. Cuplul se înecase şi zăcea pe acelaşi pat.

Despărțirea care se apropie aduce o nouă exaltare dragostei dintre mine şi Hugh. îmi spune că depinde de mine pe viață. Eu îl fac fericit sexual, cu mare tandrețe.

12 ianuarie 1936

Exaltarea creşte. Fraenkel îmi împrumută în mod spontan o sută de dolari şi îmi scrie o scrisoare frumoasă. Toate iubirile mele sunt exaltate, elevate. Iubirea pentru Eduardo, pentru Hugh. O ură imensă față de Franța. Cu regiunile ei

acoperite de apă, inundate. Aş vrea să se îmbolnăvească de-a binelea.

Febra creşte. Şi slăbiciunea, de asemenea, şi mă întreb de ce trebuie să caut mereu confruntări şi necazuri. Am o dorință irepresibilă de senzualitate, de a scăpa de absolutismul femeiesc. Femeia e senzuală numai când e îndrăgostită. Asta mă înfurie. In această privință aş vrea să fiu ca un bărbat. O voce care seamănă cu a lui Erskine, auzită la film, încă mă mai poate tulbura. O simt în stomac, în intestine, în pântece, până-n tălpi. La naiba, o să-l am înainte de a muri. O să aud vocea aia gemând de plăcere.

America, o țară deloc senzuală, reprezintă pentru mine senzualitatea, pentru că acolo sunt bărbați cu care îmi doresc să mă culc. Harlem, jazz şi teatru de varietăți. Potențial de vitalitate fizică, de frumusețe. Cred că vorbesc despre senzualitatea estetică. Henry poate fi satisfăcut mult mai uşor.

Eduardo şi Chiquito sunt absorbiți într-un joc de cărți. Hugh îl citeşte pe Rank. încă de când am hotărât să plec la New York, îl citeşte pe Rank şi îmi citeşte din când în când şi mie cu voce tare, plin de admirație, de entuziasm. îl psihanalizează pe Eduardo. Participă la rolul meu de psihanalist, imitându-mă. Cred că atât Henry, cât şi Hugh sunt nişte femei pe care eu le-am fecundat mintal, pe când Henry m-a fecundat senzual, iar Hugh are grijă de mine. în mod simbolic, astăzi mi-a donat sânge, ca să mă ajute să combat o eczemă, ca a tatei!

Mi-e greu să mă despart de Hugh, fie şi pentru un timp. Mi-e teamă să nu-1 pierd. în mod simbolic, caut pretexte ca să mă duc pe avenue de Champs Elysee, adică la Hugh. De pildă, în timp ce mă aflu la Villa Seurat, spun că trebuie să mă duc la coafor. Odată ajunsă acolo, mă simt uşurată. Trec pe la bancă. Hugh e acolo. Apoi mă întorc la Henry. Lunea, după un weekend lung, am mereu acelaşi sentiment legat de Henry. Un sentiment de nesiguranță. Sunt nerăbdătoare să ajung la el, temându-mă oarecum de vreo schimbare, de

vreun şoc. Pacea nu există aici, pe pământ. Mă cuprinde neliniştea chiar şi atunci când Eduardo sau Chiquito se îndepărtează de mine.

Când am plecat de la Henry la ora unsprezece, supărată, şi m-am întors acasă, deşi Hugh nu mă aştepta, am spus: „M-am întors numai ca să fiu cu tine“, ca Hugh s-o ia drept o dovadă de dragoste faţă de el. Imit spontaneitatea dragostei lui. E uşor, pentru că eu chiar îl iubesc. Dragostea mă inspiră să-i fac demonstraţii lui Hugh, ca să-i hrănesc sentimentele, aşa că poate părea o dragoste absolută, un lanţ infinit de dovezi de afecţiune.

Henry vrea şi el să facă psihanaliză. O să-l las!

13 ianuarie 1936

Am fost la Henry şi el mi-a spus, când eram în autobuz, că problema noastră cu locuinţa s-a rezolvat pentru totdeauna, pentru că Fraenkel îi va închiria o cameră la Villa Seurat şi, după trei ani, Henry va deveni proprietar şi nu va mai plăti chirie.

Auzind asta, am înnebunit brusc. Am rostit cuvinte violente cu o voce joasă: „Dacă aş crede că va trebui să-mi petrec restul vieţii în Franţa, m-aş sinucide astăzi. Henry, tu mereu alegi calea cea mai uşoară. Ca să poţi dormi mai mult dimineaţa, în curând o să vrei să trăim într-o colibă. Eu sunt fericită numai pentru că trăim de la o zi la alta şi sper mereu la ceva nou. A avea o proprietate în Franţa îmi ucide toate visurile de viaţă minunată. E ironic că tocmai tu ai început să te temi atât de tare, încât să trăieşti ca un nevrotic, sau ca un burghez, şi să te pregăteşti pentru bătrâneţe. Tu nu faci niciodată planuri, iar acum faci planuri pentru moarte şi vrei să mă îngropi de vie. Vrei să mă omori“. A fost ca o furtună tropicală. Henry nu a spus nimic. A renunţat la idee - atâta tot. L-am implorat să-mi înţeleagă izbucnirea. Era ca şi cum

i-aş fi spus: „Ştii, mi s-a oferit gratuit o cameră la New York, aşa că trebuie să ne mutăm acolo../'

In garsonieră am avut o cădere nervoasă. O stare de reală nelinişte, de reală disperare. Henry a fost în sfârşit mişcat. Ajungem din nou în pat - dezmierdări, dragoste. Dar de data asta ceva s-a rupt. Henry mi-a ucis speranțele de viitor. Eforturile mele sunt în zadar, destinul meu e să fiu îngropată de vie mai întâi de Hugh, apoi de tata, apoi de Henry. Hugh îmi dăruieşte acum viața, prin faptul că mă lasă s-o caut în afară. Tata nu mi-a oferit decât moartea. Henry îmi dă viață ca femeie senzuală şi îmi ucide adevăratul eu.

18 ianuarie 1936

La bordul lui *SS Bremen,* cabina 503C. La început n-am vrut să te iau cu mine, jurnalul meu. Să fiu nevoită să te ascund, să mă tem să nu fii descoperit. Asta începe să mă obosească un pic. Am crezut că voi călători mai uşor, dar, în acelaşi timp, am simțit din nou *ce personaj* eşti, cum a te abandona pe tine ar însemna să abandonez o bună parte din mine. In seara asta, singură în cabina mea, cu Henry dormind în 565 şi mie fiindu-mi dor de Hugh, mi-am acceptat singurătatea, slăbiciunea, nevoia de tine. Cu un spasm de plăcere, te-am scos din cutia de metal în care țin exemplare ale jurnalelor mele - o prezență, o consolare. N-am vrut să-mi arăt vulnerabilitatea în fața lui Henry şi să-i spun: „Dormi aici. Mă simt singură". Trebuie să-mi ascund sentimentalismul de el, pentru că nu-1 împărtăşeşte. Față de tine nu trebuie să-l ascund. Mă simt mai puternică atunci când te țin pe genunchi. Eu nu sunt făcută pentru lume, pentru ceea ce vreau să dau sau să smulg lumii. Dorințele mele sunt imense, la fel şi slăbiciunea mea.

Te prezint detectivului. Ascultă raportul lui: Am urmărit-o pe Anaîs până la apartamentul ei din avenue de la Bourdonnais şi am văzut-o cărând două valize pline cu cărți din Villa Seurat. Examinând aceste valize, am văzut pe ele eti-

chete dintr-o călătorie făcută de Henry Miller cu *SS Veendam* în iunie. Aceste valize au fost lăsate în hol. Domnul Guiler a venit acasă la prânz, a comentat prezența lor, dar nu le-a examinat. De asemenea, Anaîs Nin s-a dus la Banca Chase ieri după-amiază şi a încasat un cec în valoare de două mii de franci, semnat de Jack Kahane. Cu aceşti bani s-a dus la Liniile Maritime Germane şi a cumpărat un bilet împreună cu domnul Miller, cabina 565. L-am auzit cerând „cabina cea mai apropiată de 503". Domnului Kahane ea i-a spus că aceşti bani erau pentru călătoria ei, o necesitate de ordin practic. Nu i-a spus că erau pentru domnul Miller. Aceşti bani i se cuvin în urma investiției ei în cartea domnului Miller. Domnul Kahane se poate întâlni oricând cu domnul Guiler, iar povestea cecului de două mii de franci va fi divulgată.

Nu vă temeți, domnule Detectiv, am găsit deja o explicație dacă se întâmplă aşa. O să-i spun domnului Guiler că aceşti bani erau ai lui Miller, din drepturile de autor, şi îmi fuseseră virați mie pentru că îmi este mai uşor să încasez cecuri.

Mereu pe punctul de a fi descoperită, am dat o petrecere şi mi-am strâns toți prietenii la un loc: Supervielle, Charpentier, Maggy, Colette, Roger, Genevieve Klein, Kahane, Zadkine, Anne Greene, Jacques, fratele lui Roger, soțul lui Colette, Barclay Hudson cu soția lui, madame Charpentier, madame Lantelme etc. Petrecerea a fost neobişnuit de reuşită.

Detectivul a fost de părere că am acționat foarte imprudent.

I-am scris lui Henry un bilet de capitulare: „Nu-mi face nici o plăcere să merg la New York. Nu pot să fac nimic din ce nu vrei şi tu .

O luptă prea dură împotriva feminității mele; sunt obosită, în adâncul meu, de atâta luptă.

Voi continua să consemnez aventurile Detectivului: Anaîs Nin a fost întâmpinată la Cherbourg de Henry Miller, care

a strigat-o „Anis !“ pe geamul trenului. Dorința lui de a se simți bine predomină. Nu voia să meargă la New York, dar îi plac mâncarea bună şi luxul de pe vapor, de care nu a avut parte niciodată.

Joi. Traversarea a fost tristă. Henry devine schizofrenic când călătoreşte. Am avut acelaşi sentiment de frustrare, de gol, pe care mi l-a dat şi la Chamonix. Numai că de data asta am înțeles de ce. El însuşi mi-a spus: „Fiecare călătorie pe care am făcut-o a fost dramatică, tragică, şocantă, un eşec. Nu simt nimic“.

Era atât de dispersat, de vag, de ireal, încât simțeam că sunt singură pe vapor. Un Henry fantomatic, lipsit de afectivitate, indiferent, non-uman. Am căutat să ajung la el şi n-am putut, nu avea nici un pic de căldură, nu era în nici un fel conştient de ce se petrecea în jurul lui. Totul a devenit ireal şi în fiecare noapte mă simțeam singură şi mă gândeam că asta se întâmpla pentru că era nefericit. Intr-o dimineață, în zori, m-am dus în cabina lui şi m-am strecurat la el în pat. M-a sărutat, dar nu era ceva real. Aseară m-a posedat, dar şi asta a fost ireal. Henry nu era nicăieri. Azi-dimineață am discutat despre asta. El mi-a vorbit despre şocul pe care îl reprezentase fiecare călătorie. Când a venit în cabina mea, l-am sărutat tandru şi i-am spus: „Voi fi amortizorul tău de-acum înainte. N-o să mai ai niciodată şocuri. Sunt un amortizor bun, uite ce grasă sunt! “

Dar mă bucur că acostăm. E simbolic pentru tot ceea ce face ca viața cu Henry să fie atât de dureroasă pentru mine, pentru că la cea mai mică mişcare el îşi pierde substanța, se dezintegrează; integritatea lui e doar tranzitorie. Ajunge slab, dispersat, fără identitate, emoție sau sine. Şi ăsta e bărbatul de care mă străduiesc să rămân aproape, acest nisip, apă, ceară, vată, nor numit Henry. Pare palid, şters, pierdut. Nu mai are vitalitate; ochi palizi, irealitate, lipsă de convingere, plutire, nici un fel de sine sau de voință de a se aduna. Pentru mine, e mai rău decât să fiu singură. Cealaltă călătorie a mea,

de una singură, a fost mai uşoară. Iar pe asta, în care am crezut că o să fiu fericită pentru că mă simțeam atât de întreagă cu Henry, pe asta vreau s-o uit.

New York. Barbizon Piaza. înainte de a acosta, mi-am dat seama că nu după New York tânjeam, ci după compania lui Rank şi după orgasmul cel mai pasional al lui Henry, care vine atunci când e torturat. Am acostat cu ochii realişti, cu ochii deschişi asupra unui New York nud, asupra singurătății spirituale şi mentale.

Henry e în continuare într-un fel de stare catatonică, are dureri de cap puternice etc. îmi pare rău pentru el şi îi propun să plecăm înapoi. încerc să-i înțeleg nevroza, să-l ajut, dar propria mea nevroză îmi îngreunează situația. Propria mea boală, care e faptul că mă îndoiesc de dragoste, interpretează o criză de schizofrenie drept indiferență. Ceea ce aş putea înțelege ca psihanalist mă face să sufăr ca femeie. „Simt distanța ca pe o rană.“ Mă trezesc plângând. New Yorkul mi se pare rece - este literalmente dureros de rece, violent. Mă simt slabă, expusă, singură. Când am nevoie de forță îmi dau seama că Henry e povara mea, copilul meu.

Concertul lui Joaquin a fost ca un şoc, o tensiune, un plonjon în lume. Au răsărit tot felul de fantome din trecut, oameni din Richmond Hill. Joaquin n-a fost la înălțime.

Simt confruntarea mea cu lumea ca fiind *inegală.*

27 ianuarie 1936

Oameni. Oameni care vin să le dau forță şi înțelepciune. Iar eu mă uit la ei cu tristețe şi, în taină, mă simt slabă şi şovăielnică. Un pacient se simte bine şi spune: „Am nevoie de un prieten". Un alt pacient e bine şi spune: „Am nevoie de un prieten". La un moment dat, stând în camera lui Henry şi ascultându-1 pe prietenul lui, Emil Conason, mi-am zis: când vor pleca, o să-i telefonez lui Rank. N-o să mă duc cu ei la cină. Şi nu m-am dus. M-am întins în pat.

Plăcere provocată de admirația agentului literar Barthold Fles. De puterea mea asupra destinelor altor oameni. Dar vocea umană din mine plânge, aşa cum plângea şi în Rank, cerând să i se permită slăbiciunea. Sunt atât de timidă, încât am un şoc când sună telefonul.

Nevroză.

Pustietatea unei lumi pline de putere. Nu există destulă dragoste - am nevoie de mai multă dragoste. Stau şi iau cina singură, gândindu-mă cum mă jucasem cu un pacient şi cu Conason. Râd în sinea mea. Râd de propriile-mi scamatorii, care nu par scamatorii în momentul în care le fac. După aceea chicotesc. E ceva mai multă răceală în mine, ceva mai puțină simțire, şi aş putea deveni diabolică, în felul meu de a jongla cu sufletele. Nu cred că dragostea unei paciente care mă adoră e reală. Aşa că mă joc de-a v-ați ascunselea. Când cred că sigur nu mai are nevoie de psihanaliză, accept să cobor şi să beau un cocteil cu ea. Dar, în timp ce mă pudrez, mă gândesc că dacă beau un cocteil o să mi se facă rău. Aşa că trebuie să găsesc o scăpare. Mă prefac atunci că nu m-am hotărât încă. *Et le manege recommence.*

Cu Fles, mă ascund în spatele faptului că sunt străină. Vizita lui Joaquin, prânzurile cu mama, toate încep să mi se pară ireale, îndepărtate.

31 ianuarie 1936

Intr-o seară, când eram în pat cu Henry, am intrat profund în starea lui. I-am înțeles paralizia, îndepărtarea de realitate. Trecutul era prea dureros. încerca să-l uite complet. I-am propus să ne întoarcem. înțelegeam că suferea. I-am spus că pentru mine nu conta decât fericirea lui. Atunci mi-a vorbit din propria-i înțelepciune de viață. „Dar poate că îmi va face bine." întotdeauna acceptă. Eu întotdeauna mă lupt. A doua zi dimineața a început să lucreze la *Tropicul Capricornului.* O alchimie a trecutului. Durerea a devenit creație

şi, în acelaşi timp, i-a revenit pasiunea. Până atunci nu simțise nici o dorință față de mine.

In noaptea următoare am ieşit cu Fles. Am băut whisky. Am stat la bar, iar Henry a început să se prostească. „La fel ca supa", am spus eu. Whisky-ul nu m-a amețit. M-a făcut să simt disperare, slăbiciune. întreaga disperare a călătoriei mele a ieşit la suprafață; nelinişte, singurătate, nefericirea lui Henry, teama mea de vechiul Henry, o mie de temeri, imagini întunecate, contorsionate, mă împingeau să-i părăsesc. Ajunsă înapoi la hotel mi-am luat drogul, sperând să devin inconştientă. în loc de asta, anxietatea a crescut, inima mea părea să cedeze, m-am întins pe pat şi am plâns isteric. Doamne, Doamne, adu-1 pe Henry înapoi, adu-1 pe Henry înapoi. M-am ridicat. Am sperat să aud zgomotul uşii lui deschizându-se. îmi imaginasem că avea să stea în oraş toată noaptea, îmi imaginasem că avea să se poarte cu mine aşa cum se purtase cu June. Vedeam un Henry crud. îmi pierdusem puterea. Simțeam că în locul inimii aveam o gaură în corp, că lipsea sâmburele vital, că viața mi se sfărâma, credința mi se sfărâma, forța mi se sfărâma. Am plâns, m-am rugat. L-am strigat pe Hugh. Am încercat să-i telefonez lui Rank - un tată! Nu i-am putut găsi numărul de telefon.

Două ore de coşmar. A venit Henry. Nu era beat. Zăceam pe pat şi plângeam isteric. Henry s-a aplecat asupra mea cu cea mai profundă îngrijorare: „Anis, Anis, mi se rupe inima să te văd plângând. Ce-am făcut ? Nu ți-aş face nici un rău. Anis, nu face asta". Mi-am mărturisit toate temerile. „Nu ți-aş face asta. Trebuie să ai încredere. Ala era un Henry de acum treisprezece ani..." Era înțelept, tandru. înțelegea. Mă torturam fără nici un motiv - teama mea de beție, de un alt Henry. Şi-a dat seama că mă simțeam vinovată pentru că îl făcusem să se întoarcă în trecut. Dar scrie. Acceptă viața aşa cum e. Spune că nu trebuie să încerc să-l protejez.

I-am spus, printre suspine: „Nu puteam suporta felul în care îți vorbea Fles. Te-am văzut din nou rănit de America.

Te-am văzut din nou înnebunit de durere, te-am văzut bând pentru că erai rănit".

Henry mi-a spus cândva că trebuie să accepți - să accepți. Acum scrie, în timp ce eu îmi primesc pacienții în camera de alături.

După furtuna asta s-a lăsat pacea. Ii simțisem dragostea, blândețea. El îmi simțise dragostea. Ceea ce strigam de fapt, întinsă pe pat, era „Henry, nu-mi face asta, nu-mi face asta, te iubesc atât de mult!"

Ce să-mi facă ? Să bea - şi de la băutură să treacă la cruzime şi senzualitate. îmi exprimam teama față de *instinctele* lui.

Am hotărât să rămânem, să ne îndeplinim sarcinile concrete pentru care veniserăm. Henry are de făcut multe vizite. I se pare că toate astea ar putea fi benefice pentru *Tropicul Capricornului.* Mi-am regăsit forța. Câtă teamă de durere! Şi Henry a fost surprins că cineva putea suferi atât *fără să se întâmple nimic.*

Să cobori în întuneric. Asta căutam atunci când voiam să mor, cu Henry şi June, dar acum îmi provoacă nelinişte, spaimă. Vreau să trăiesc, fără durere - te rog, o, Doamne, Doamne.

1 februarie 1936

Aici băutura este cel mai mare duşman al meu. Bel Geddes bea şi mă face şi pe mine să beau. Miriam bea şi încearcă să mă îmbete şi pe mine. Nu-mi place să mă îmbăt. Dar detest şi să stric plăcerea altora. Şi e ceva ce trebuie împărtăşit. In sfârşit, Henry a înțeles faptul că eu trăiesc într-o lume elizeică în care nu am nevoie de băutură. Pentru că legătura reală îi ia locul. Aici nu există nici o legătură, nici o conexiune, doar o teamă de ea - aşa că să bem! Şi sunt pierdută. Mă ucide fizic. Aseară nu m-am putut opri după şampania băută cu Bel Geddes. Adevăratele mele bucurii sunt scufundate în postludii, mahmureli, frustrare. Nu am sentimentul bogăției,

al plenitudinii, al bucuriei. Doar o lălăială inutilă. Ca să nu fiu singură, ca să mă apropii de ei, beau. Dar nu sunt fericită. Eu nu aparțin lumii ăsteia. Eu iubesc oamenii, dar trebuie neapărat să ajung ca ei, să beau cu ei, ca să mă pot apropia de ei ?

Bel Geddes a fost dezamăgit să audă că nu eram singură aici şi voia să mă ducă în Harlem. I-am spus de Henry. Nu mai vreau să joc nici o comedie. Simt că devin atât de profundă, atât de gravă, încât mă apucă spaima.

Salvarea prin iubire: suferințele violonistei sunt acum mai importante decât mine. îmi simt puterea crescând din nou, înflorind.

Ce frică le e americanilor de intimitate! De ce ? Din cauza goliciunii lor interioare! Butoaie de vin. Sticle de whisky. Miriam, atât de intensă în timpul psihanalizei, nu poate da ochii cu mine în exterior decât dacă e beată.

Cină de duminică la doamna Thoma. Un cadru estetic, mâncare excelentă, conversație inteligentă. Doamna Thoma are o față ca de porțelan. Dar gura îi tremură în mod ciudat, de parcă i-ar clănțăni dinții. Simt o milă imensă. A avut o cădere nervoasă. Mergem cu toții la un meci de hochei. Madison Square Garden. Violență, viteză, forță fizică, lumini puternice, mirosuri puternice, muzică tare, voci răguşite țipând, nasuri sparte, intensitate. Masă rotundă la bar, pentru membri. O duzină de pahare de whisky cu sifon. John Houston îmi vorbeşte cu fața la câțiva centimetri de a mea şi cu genunchii atingându-i pe ai mei. Bel Geddes, care crede că sunt o persoană extrem de interesantă, devine gelos. Nu a digerat încă faptul că există un domn Miller în viața mea. Aici discuția devine dură, înghețată, caustică. Se continuă pe acelaşi ton la Reubens, în timp ce Eddie Cantor dă o petrecere numai pentru bărbați, iar regizorul Max Reinhart ia cina cu două actrițe şi un scenograf. Doamna Bel Geddes are nas de nevăstuică şi limbă de viperă. Ochi batjocoritori.

Bel Geddes are suflet bun şi e slab. John este în mod hotărât vital, aspru, cinic, dar îmi place. Raymond Massey m-a interesat la început, cu ochii lui exoftalmici şi fața uscată, de drogat, dar John era mai tangibil. Nu m-am putut bucura de petrecere după miezul nopții. Făceam eforturi ca să rămân prezentă. Sofisticarea mă descuraja. După o vreme, îmi venea să fug. Faptul că Bel Geddes îmi strângea mâna din când în când nu mă consola deloc. Mi s-a făcut frică să nu fiu batjocorită, ridiculizată. Mi se părea că ei ridiculizează totul, pe toată lumea. M-am simțit ciudat.

M-am dus la culcare la două şi jumătate şi am visat că mâna mea stângă fusese înlocuită cu una nouă. Mă uitam la ea şi spuneam: „Ce ciudat e să ai o mână care nu e a ta. Mă întreb a cui a fost până acum“. O piscină. Oameni batjocoritori. Tata într-un bungalow. Se pregătea o cină uriaşă. Nu vreau să-l supăr pe Cook, dar e ceva ce trebuie să obțin de la tata prin mijloace necinstite. Mă ascund sub fereastra lui. El mă prinde.

John Huston mi-a spus: „John Erskine încerca s-o facă pe spiritualul".

La Greenwich am mâncat prepeliță şi orez sălbatic.

Am vizitat-o pe doamna B. Am păşit în casa ei cu sentimentul grav al sacralității vindecării. Mă întrebam dacă aveam să devin o sfântă. Mă tem de spiritualitatea mea. Văd nenorocita asta de lume concretă extrem de viu, dar mă simt ruptă de ea. Miros flori, mănânc orez sălbatic, caut căldura, urăsc frigul, iau trenuri, mă bucur de cafeaua fierbinte, dar sunt departe. întreg New Yorkul nu mai înseamnă nimic pentru mine acum, fără Rank. îi port cartea cu mine.

în mijlocul cinei de la familia Thoma, îmi amintesc brusc de Henry şi îmi spun: e posibil să mă fi simțit bine două ore fără el ? Rareori am parte de o viață separată de cea a lui Henry.

Mă aşez în camera lui acum. Pictează o acuarelă. A fost într-o dispoziţie morbidă, iar acum se trage mai aproape de mine. Nu ştiu dacă asta e schizofrenie sau sfinţenie. Mă simt mai aproape de oamenii care suferă decât de râsul lui Eddie Cantor. Boala mea câştigă teren. Se instalează melancolia. Pot visa oriunde, reveria mea în tren, în autobuz, în timp ce mă odihnesc, în timp ce fac baie, e o luptă împotriva melancoliei.

Seara începe foarte bine. Sunt prezentată ca femeia care a scris o carte despre Lawrence şi ca prietenă a Rebeccăi West. Toată lumea este mereu surprinsă că o scriitoare arată astfel. Oamenii sunt atraşi de mine.

Dar încetul cu încetul, deşi intru cu vioiciune şi sunt gata să mă dăruiesc, încetul cu încetul, plăcerile şi exuberanţa mea pălesc. De ce ? O frază neglijentă, absenţa, ironia - chiar şi când nu-mi sunt adresate mie - încep să-mi îngheţe sângele. Vocea mi se stinge. Vorbesc mai puţin convingător, revin la „formă", la fraze convenţionale. Ce e mai rău? îmi pierd încrederea. Mă tem să plec, pentru că îmi imaginez sarcasmul lor după ce aş pleca. Senzaţia asta de disconfort creşte. Tot ce am vrut să spun îngheaţă în mine. Gâtul începe să mi se contracte şi nu pot nici să beau, nici să mănânc. Vreau să plec, simt o nevoie imperativă de a pleca. îmi găsesc scuze proaste. Fiecare minut rămas devine o tortură. Zâmbesc aproape rugător, cerând să fiu lăsată în pace. Mă întorc acasă furioasă. Ştiu că mi-am stricat seara. Am făcut asta de multe ori. Şi cu Henry.

între timp, Bel Geddes ar vrea să se culce cu mine. Şi John Huston îmi arată un interes înflăcărat. Doar gelozia îi face doamnei Bel Geddes nasul mai lung şi limba mai veninoasă.

încet, plenitudinea pentru care am venit aici începe să mi se dezvăluie. îmi vin pacienţi. Violonistul, cu dulceaţa, încrederea, infantilismul lui. Domnul M., a cărui obsesie de a conduce transformă psihanaliza în duel - dar la prima şedinţă

i-am dărâmat falsul eşafodaj şi l-am făcut să spună: „E minunat. N-am mai simțit niciodată aşa ceva". Doamna B. se scoală din patul în care boleşte şi se pregăteşte să vină la mine. Katrine se întinde aproape imediat ce ajung la ea acasă, de parcă psihanaliza ar fi o plăcere.

Mă duc pe viscol să-l văd pe Waldo Frank, ai cărui ochi sunt atât de intens strălucitori şi clarvăzători, care este blând şi uman, delicat, şi vorbeşte ca un adevărat artist. Mă primeşte cu o privire atât de vrăjită încât îi vorbesc cu uşurință. Pot să dansez pentru el. Atingerea, ochii lui, o bogăție neaşteptată. Aşa că pot vorbi cu propriul meu glas, iar el îmi citeşte din *Virgin Spain* descrierea pe care a făcut-o femeii catalane, pentru că spune că mi se potriveşte. Bem vin de Porto. Camera lui e simplă, ordonată. Ochii lui par mirați. Şi astfel, el îşi poate da seama că nu cunosc nici moartea, nici lucrurile finite, că nimic nu e finit, că nemulțumirea mea este un neastâmpăr creator şi nu proastă dispoziție, curiozitate, aşteptarea de noi miracole. El îmi dă o senzație de tinerețe, de întreg, de dulceață. Pare oarecum descumpănit, de parcă aş fi materializarea bruscă a unei fantezii, şi mă acceptă în izolarea pe care o caută, în care trăieşte cu cartea pe care o scrie. Eu nu bruiez actul de creație. Paşii mei sunt tăcuți, dansează fără zgomot, iar vocea mea nu face scrisul să tremure. Ne întâlnim în tăcere. Exaltare în albastru intens. Şi alb.

Din nou în viscol, nu-mi simt corpul. Sunt ca într-un vis. Aşa că mă bucur să-l găsesc pe Bill Fîoffman aşteptându-mă, cu aerul lui de parcă tocmai s-ar fi întors de la o vânătoare de prepelițe în Georgia, sau s-ar fi dat jos de pe un cal a cărui poză apare în ziarele de duminică. Cu el, merg veselă prin mocirlă până la barul Piaza; îmi spune: „Crezi că o să facem dragoste vreodată?"

M-a iertat pentru data trecută, când îi promisesem, înainte de a pleca el în sud, iar apoi îl refuzasem, după ce el petrecuse trei săptămâni imaginându-şi scena. Banalitatea lui,

barul Piaza, fac lumea să stea pe patru picioare, iar dezordinea din sângele meu pare să fi încetat. William are o erecție în timp ce dansăm, iar când mă întorc la masă, mă joc prefăcându-mă că citesc viitorul în sticla de apă, în lipsa unui glob de cristal, şi spun: „Văd o idilă *cinq â sept* în viitor". Dar nu din motivul pentru care am spus „da" anul trecut.

Anul trecut obosisem să refuz, să eludez, să mint, să spun „nu", şi îmi doream foarte mult să fiu *une femme ordinaire.* De data asta mi-e teamă să nu devin o sfântă. Corpul meu îmi scapă de sub control. Henry mă posedă febril şi rapid când sunt pe cale să întâlnesc un alt bărbat, cu dorința biciuită de gelozie. M-a regulat cu mult aplomb înainte de a mă vedea cu Waldo Frank. E ca şi cum ar vrea să întâlnesc alți bărbați purtând sperma lui în pântece. I-am dus sperma la Hugh, la Rank, la Allendy, la Eduardo, la Turner, în multe locuri. Dar profunzimea răspunsului meu, împlinirea dorinței noastre, o dorință sălbatică, îmi lasă un tremur în trup, ca o sârmă ce continuă să vibreze. Penisul lui Henry mă aruncă în realitate şi mă duc la Waldo Frank şi la Bill Hoffman cu teama de a nu deveni o sfântă, de a nu fi ademenită din nou în cele mai albe colțuri ale visului, cu aripi de călugăriță ca nişte mici pânze de corabie, cu zăpadă şi cu păsări de porțelan pictat care se agață în pomul de Crăciun. Din penisul lui Henry curge sperma cu care dansez, iar trupul meu simte dorința lui Bill şi a încetat să alunece şi aş vrea să vină mulți bărbați şi să-şi înfigă penisurile între picioarele mele, pentru că sunt atât de departe de dorință, atât de departe de carnea asta pe care am acoperit-o cu mosc şi patchouli, carnea asta ce calcă pe zăpada udă în sandale, pentru că am un sentiment atât de puternic, atât de puternic al minunii, al miracolului.

Nu pot să cred că o să mă ud la picioare, că o să mă doară gâtul, pentru că oare nu magia l-a făcut pe domnul M. să-şi înțeleagă astăzi sufletul, iar pe violonist să-şi înțeleagă visul ? Şi dragostea mea pentru Henry se revarsă într-o dorință de a fi în mod absolut femeie, de a rămâne lângă el, a rămâne în lumea lui, pentru că e lumea lui şi el se află în ea.

Văd zăpada murdară ca pe un morman de bandaje îmbâcsite ale unui oraş schilodit. Văd linia gurii violonistului, care seamănă cu a tatei. E ciudat, iubesc atât de mult lumea, mă mişcă, nu se revarsă nici un pic de ură din mine, o văd atât de limpede, cu ochi ce văd corpul şi aparenţa - şi totuşi trebuie să-i fiu recunoscătoare unui Bill Hoffman pentru dorinţa lui, mâna lui atingându-mă, pentru tot ce e după chipul şi asemănarea vieţii, banal, simplu, whisky-ul, nota de plată, chelnerul, câinele care stă legat la garderobă, cuvintele lui: „Iţi iubesc veselia, umorul, eşti un animal de rasă".

A, un animal de rasă! N-a spus că sunt o sfântă. Nimeni n-a spus. Sacralitatea cu care vindec, emoţia pe care o simt la miracolul naşterii şi renaşterii perpetue a omului, asta mă face să mă tem să nu mă trezesc în alb, transparentă, izgonită pentru totdeauna din senzualitate şi pământesc!

15 februarie 1936

Intr-o seară Henry era plecat, lăsându-mi, cum face adesea, senzaţia că el aparţine mulţimii, străzii, vieţii exterioare, niciodată tăcerii, lui însuşi, mie.

A venit Waldo Frank. Am ştiut, după privirea lui, că voia să se apropie de mine. M-am îmbrăcat şi m-am parfumat pentru apropiere. Nu-1 primesc nici azi, conştient. In seara în care a venit am ştiut că va spune: „Lasă-mă să mă apropii de tine". Astea au fost primele lui cuvinte. Am simţit că ne întâlniserăm într-o linişte ciudată, într-un fel neformulat, misterios. Mi s-a părut foarte firesc, foarte simplu, foarte armonios să-l las să mă sărute, să-mi dau hainele jos. Un vis. Nici un pic de senzualitate, de dorinţă, de pasiune. O străfulgerare a ochilor, o întâlnire oarbă sub nivelul conştientului. *La Catalana.* Dulceaţă, delicateţe şi muzicalitate. Nici o disonanţă, nici o tensiune. „Eu sunt copilul care nu se teme de nimic." Ochi limpezi, de o strălucire intensă. Nici o senzaţie de real şi nici un pic de senzualitate, deşi ne culcăm împreună, şi îmi zic: Henry, de ce mă laşi mereu atât de singură ?

Nu răspundeam senzual. Dar nu m-am obosit să *joc* teatru, să mă prefac. Am fost pasivă şi tăcută ca o plantă. Pasivă şi tăcută, cum visasem să fiu cu bărbaţii. Netemătoare şi liniştită. Nu-mi era frică să cedez, să-mi arăt goliciunea. Henry, de ce mă laşi atât de singură în sufletul meu, în sufletul meu, astfel încât sunt nevoită să-i las pe alţii să se apropie de sufletul meu, din cauza singurătăţii ? Tu eşti omul mulţimii, al străzilor. Eu stau întinsă în pat lângă un străin, ca să mă simt întreagă ca femeie. Waldo Frank a fost delicat şi firesc. Un poet ţintuit în realitate, cum sunt poeţii în America, infectat de monotonia vieţii de aici. Nu e nebun, şi nici un om atât de mare încât să abandoneze şi să lase în urmă America, pământul lui, banalitatea Americii; el e poet, delicat şi sensibil, plin de Dumnezeu şi de simplitate. „Dumnezeu mi te-a trimis, *la Catalana*, ca să-mi pot termina cartea." Ceea ce mă face să mă simt singură, Henry, sunt oamenii ieftini, stridenţi şi banali pe care îi frecventezi. Stau goală lângă Waldo Frank şi simt aceleaşi dezmierdări ca acum unsprezece ani, când îi citeam cartea, *Rahab,* pe care mi-o dăduse Helene Boussinesq.

Ne-am întâlnit în linişte, dulce, firesc. Am fost fericită după aceea, neatinsă, ca o fecioară, şi totuşi conştientă că fusesem atinsă, încălzită, că atinsesem şi încălzisem. Ştie că îl iubesc pe Henry. Ieri mi-a reproşat: „Nu eşti plină de mine". Aşa cum i-ar spune o femeie unui bărbat. Nu vrea nimic altceva, nu vrea să ieşim. Vrea să stea închis, cu mine şi cu cartea lui. Vrea visul şi izolarea, vrea acea senzaţie blândă, de cochilie, în care sufletul îşi găseşte forţa. Henry e pe stradă, Henry e la film. Henry e cu oameni zgomotoşi, găunoşi. Ochii lui Henry privesc în afară, totdeauna în afară, nu are pic de interioritate. O întâlnire, ca o rugăciune într-o lume haotică, întunecată, cu Waldo Frank. Atingerea liniştitoare a mâinilor, ca în cuvintele lui Lawrence: „Orb, orb ne atingeam unul altuia trupul şi se cobora pacea".

Viscol. Străzile sunt ca o *mer de glace.* Doamna B. plânge. Antonia Brico îmi umple cămăruţa cu răsuflarea unui animal,

stând cu picioarele desfăcute. Doamna E. strânge din buzele subțiri de femeie anglo-saxonă amărâtă de o viață lipsită de pasiune. Dorrey suspină în timp ce îmi povesteşte cum poeziile ei au fost găsite la şcoală şi citite cu voce tare, în bătaie de joc, în fața întregii clase. Helen spune: „Mi-ai dăruit mai mult decât ar putea dărui altcuiva orice ființă umană".

îl salvez pe artistul batjocorit în America. îl salvez pe copilul brutalizat, pe individualistul supus de mase. Cumpăr o uncie de mosc şi o uncie de patchouli ca să-mi fac propriul parfum. Sunt torturată de propria-mi boală.

într-o seară, Henry s-a dus la varietăți.

Am ajuns acasă la miezul nopții, prea obosită ca să dorm. I-am încercat uşa - nici un răspuns. Am încercat să dorm. Tot felul de imagini au început să mi se perinde prin fața ochilor. Henry bând cu prietenii lui de nimic. Henry cu târfe. Toată noaptea. Eram mistuită de febră, de disperare. Am îngenuncheat să mă rog. Aveam o senzație de singurătate intensă, adâncă. Eu îmi bat joc de mine în timp ce Henry se amuză. Eu sunt prea obosită ca să mă mai joc - ca atunci când eram mică şi îi priveam pe frații mei jucându-se în grădină. Aveam de făcut treburi gospodăreşti, iar după asta nu mai aveam putere să mă joc şi să râd. La fel şi azi. Toată ziua au venit oameni, oameni care mă folosesc, mă tratează ca pe un simbol, ca pe un oracol, oameni care îmi cer forță şi înțelepciune. Iar eu sunt slabă, pentru că nu pot fi puternică decât în doi, în îngemănare, iar Henry nu-mi dă senzația că e o parte din mine.

M-am rugat. Am plâns. Inima îmi bătea cu putere. în zori m-am dus în hol să iau cheia de la camera lui. Voiam să mă duc în camera lui. Voiam să-l omor şi apoi să mor şi eu. Bătrânul de la recepție n-a vrut să mi-o dea. Era împotriva regulamentului. La şase am coborât din nou, cu o poveste. Domnul Miller era fratele meu. Era plecat şi avea în cameră un medicament pentru somn. Nu dormisem toată noaptea. N-ar putea să mă lase măcar să iau medicamentul ? A trimis

băiatul de serviciu. S-a deschis uşa. Henry dormea, venise acasă devreme. Dormea şi când bătusem prima dată. Tremuram, plângeam. M-am urcat la el în pat. A fost tandru. Am adormit.

Şi asta a fost o furtună selenară. Totul pentru că îmi epuizez forțele. Prea multe poveri pe umerii mei. îmi dăruiesc toată forța, oricui se apropie de mine. Nici unul dintre aceşti oameni nu îmi dă el mie forță. Nu am nici un prieten. Sunt singură şi îi învăț pe alții, iar Henry se joacă. încearcă să lucreze, dar de fapt se joacă de-a lucrul. Nu face psihanaliză în mod serios, nu e în stare de asta. Se joacă şi o face pentru el însuşi, iar oamenii simt asta - că e *numai pentru el.*

Waldo Frank a venit din nou, tot pentru el însuşi, pentru cartea lui. Nu-1 mai vreau. El nu e bărbat. M-am prefăcut un pic, iar el a simțit. Nu-1 sun când telefonează şi-mi lasă vorbă. E rănit de indiferența mea. încearcă să se țină departe. A spus că se teme să nu se îndrăgostească. Luăm cina în cameră. L-am excitat până la exasperare, dar eu am rămas netulburată. El s-a autodepăşit. Indiferență.

Ca psihanalist, îl imit pe Dumnezeu. Iar asta mă aduce foarte aproape de Dumnezeu — de singurătatea lui. Aşa că îl simt aproape. I-am simțit prezența de două ori - în muzică şi în soarele din dimineața asta. Dar când eşti psihanalist e mai greu să fii uman. Bolnavii sunt invalizi. Ei nu sunt egalii unui bărbat sau ai unei femei. Ei nu vor decât un doctor, un tată, o mamă. Eu vreau să fiu umană. Am obosit să-l imit pe Dumnezeu, aş prefera să am prieteni.

Am dăruit până am ajuns în pragul morții. Supraomenesc. Aşa că am cedat, atât fizic, cât şi în puterea mea ca femeie față de Henry. M-au secătuit invalizii.

Henry nu se dăruieşte. Lui nu-i pasă de alții. Pentru el ăsta e un joc.

Astfel, ca psihanalist, el e egoist şi îşi urmăreşte doar propriul interes. Se joacă de-a psihanaliza ca să scrie despre ea.

Nefericirea nu-l mişcă. Dacă n-aş crede că e ataşat de mine, aş tremura în fața răcelii lui. Când se joacă de-a psihanalistul, îi văd latura urâtă.

Vrea să demonstreze că tehnica mea (sau a lui Rank) este greşită. Nu înțelege. Vorbim ore în şir. El bolboroseşte că experiența este mai bună decât psihanaliza. Dar când a încercat, a descoperit că nevroticii sunt incapabili să pătrundă experiența. Suntem de acord asupra unui singur lucru: experiența ne învață să acceptăm imperfecțiunea ca mod de a trăi. Psihanaliza dusă la extrem, cum o practică Rank, duce înapoi la o concepție idealistă despre viața fără nevroză. Rank credea că viața mea cu Henry este nevrotică pentru că este nefericită şi nu înțelegea că nu pot accede la o viață fără greutăți pentru că ar fi fost o viață fără pasiune - viața cu el, de exemplu. E aproape la fel de rău ca a crede că perlele şi automobilele aduc mai degrabă fericirea unei femei. Rank şi-a împins credința în psihanaliză până la aşteptarea unei vieți omeneşti fără suferință. Dar asta nu e întotdeauna viață. Eu mi-am acceptat propria natură, cu limitările ei. De pildă, natura mea e să dăruiesc, să iubesc. N-aş putea fi fericită fiind iubită de Rank - primind - deşi ar fi bine pentru mine. Eu am preluat toată suferința. Viața mea cu Henry nu e fericită. Dar natura mea a construit-o, a ales-o. Totul în afară de fericire e nevroză. Aşa vorbeşte omul înțelept, nu omul experimentat. Experiența am dobândit-o de la Henry.

O seară cu bancheri, dineu la Piaza. Lux. Muzică. Urcându-se în taxi, gazda îi spune soției sale: „Cum se cheamă teatrul ? Teatrul Henry Miller. Eşti sigură ? Da. Şofer! La teatrul Henry Miller! Nu ştiam că e la teatrul Henry Miller!"

Credeam că m-am îndepărtat de viața mea cu Henry. Alte niveluri. E ca şi cum aş fi într-un ascensor care se tot plimbă în sus şi în jos - sute de etaje. Ajung în grădina de nori a lui Dumnezeu - nu mai sunt etaje deasupra. Un planetariu. Soare. Şi dâre de umbră pe pereții unei încăperi. Un alcov.

De ce ? întinsa în pat, ca la spital, prezența lui Dumnezeu mai întâi în lumină, apoi în întuneric. Un alcov. De ce ? Ceva pe care să mă întind, să mă întind. Credință.

Lumini roşii. „Jos! Jos!“ anunță telefonista. Un bărbat care şchioapătă; un bărbat cu mâna paralizată, care nu poate să cânte la vioară; un bărbat îndrăgostit de mama lui; un bărbat care nu-şi poate scrie cartea; o femeie abandonată; o femeie paralizată de sentimentul vinovăției; o femeie care moare de ruşine din cauza dragostei ei pentru o altă femeie; o fată care tremură de frică. Să eliberăm sclavii de coşmaruri, de fantome şi de nelinişti. Să le ascultăm plânsul: mă simt moale şi iradiantă. Nu e oare o slăbiciune să ascultăm plânsul copilului din noi ? Nu va înceta niciodată să se lamenteze decât dacă va fi consolat, dacă i se va răspunde. Copilul cere să fie înțeles; atunci va sta liniştit în noi, ca temerile noastre. Va muri în pace şi ne va lăsa ceea ce lasă copilul bărbatului care trebuie să supraviețuiască: sentimentul miracolului. Telefonul anunță: „O telegramă pentru dumneavoastră. Să v-o trimit sus ?“ Da. „La mulți ani, Hugh.“ „La mulți ani, maman, Joaquin. “

Lumini roşii. Coborâm! Virginia mă aşteaptă ca să luăm prânzul împreună. O, nu ți-ai pus cizmele. Trebuie să continui să pozez pentru lume. Virginia a venit să se uite la cizmele mele, la oja mea. Virginia vrea cizme ca ale mele. Vorbim despre parfumuri. Ea arată ca o bijuterie bizantină. Totul numai auriu, verde, ruginiu, luciu şi nişte sâni pe care mi-ar plăcea să-i sărut.

Lumini albe. Urcăm! Henry, în camera lui, îi scrie lui Fraenkel, aceleaşi cuvinte despre jocul de-a Dumnezeu, despre cum preferă să fie om. Scrie mult despre psihanaliză. Pictează acuarele şi studiază muzica. Asta mă face să fiu extrem de fericită, în extaz, nu ştiu de ce. Muzică. Petrece ore în şir studiind muzica. Mi se pare că prin muzică ne ridicăm în ascensoare rapide, silențioase spre planetariu, împreună.

Lumini roşii. Coborâm! La drogherie, cer cafea şi calomel. Mă prăbuşesc fizic. Nu schimbarea de altitudine, urcările şi coborârile bruşte mă ameţesc, ci dăruirea. Părţi din corpul meu, din viaţa mea trec în alţii. Simt ce simt ei, mă identific cu ei. Neliniştea lor îmi pune un nod în gât. Limba mi se îngreunează. Mă întreb dacă pot continua - nici un pic de obiectivitate. Trec în ei ca să iluminez, ca să revelez. Dar nu pot rămâne departe. Mă uit pe fereastră. Oamenii patinează în parc, orchestra cântă, e duminică. M-aş putea plimba cu Henry prin Champs Militaires, de-a lungul Senei. Pe-atunci nu-mi recunoşteam fericirea. Tânjeam după intensitate. Copiii râd şi râsul lor urcă până la etajul douăzeci şi cinci, la fereastra lângă care stau.

Lumini roşii. Coborâm. Tot timpul cât cobor mă gândesc la problema simetriei spirituale. Răzbunare. Nevoie de echilibru. In cutia poştală sunt scrisori de la Hugh, Eduardo, Chiquito, Lantelme, Hanns Sachs, un bilet de la Waldo Frank: „De ce nu mă suni ?“ Un manuscris respins. O invitaţie la un cocteil. Nota de plată săptămânală. O carte.

Thurema mă scoate la cină - femeia pe care a iubit-o Joaquin, călugărul. Joaquin, fiul, a repudiat-o de dragul mamei lui. Ea mă atrage. Sunt pustiită, epuizată, dar încă mai trebuie să lupt. A venit cu tot felul de prejudecăţi legate de munca mea. Trebuie s-o cuceresc.

Lumini albe. Urcăm! Când Henry deschide uşa, eu mă aşez în prag râzând de oboseală, iar când mă întind în pat îşi bagă mâna între picioarele mele şi mă posedă rapid şi excitat, pe la spate. In timp ce eu vorbesc la telefon cu Bel Geddes, refuzând pentru a unsprezecea oară să merg cu el în Harlem, fiindcă nu-mi place dezbaterea cu privire la planurile amoroase.

La subsol se află cufărul meu gol şi valizele goale, aşteptând momentul îmbarcării. Acolo unde ascensorul atinge pământul, e isterie şi întuneric. La parter mă aşteaptă Anaîs

cea luminoasă, care călătoreşte pe valuri de mosc şi patchouli, aşteptând să fie întâmpinată de domni din Norwalk, doctori din Brooklyn, modele de artişti din Bronx, agenți literari care vorbesc impecabil ruseşte, celebrități, persoane necunoscute, oameni săraci, oameni timizi, bancheri, preşedinți de bancă, asistenți sociali, comunişti, revoluționari, floarea aristocrației sudiste, snobi, conducători ai maselor, muzicieni, navetişti. Bărbații cu voci puternice încă mă excită, dar majoritatea americanilor au voci ca de femeie, iar femeile au voci masculine. Treizeci şi şase de etaje, cu femei de serviciu care fac curat, cu bărbați care mătură covoarele, cu scrisori care cad prin fanta specială. Treizeci şi şase de etaje pentru activitățile mele, treizeci şi şase de celule. Dar nu pot face mai mult de cinci şedințe de psihanaliză pe zi. Descopăr o limită a puterii mele. Mereu trupul, care impune limite.

2 *martie 1936*

Mă sună Hanns Sachs. Din nou monstrul, fața inumană, buzele care par jupuite de piele, ochii bulbucați, carnea tristă, o caricatură a lui Rank, un şoc. Mă aşteptasem... aşteptasem ? A fost cucerit şi m-a invitat un weekend la Boston, unde locuieşte. „Sper că nu eşti dezamăgită", a spus. Dar eram.

Thurema, femeia pe care Joaquin o iubeşte şi şi-a refuzat-o. O femeie pe măsura mea. O iubesc. Mă iubeşte. Două seri cu ea m-au excitat. Forța ei, eul ei activ au fost distruse, ca şi ale mele, de pasivitatea bărbaților pe care îi iubim. Dar ea şi cu mine suntem clocotitoare, extravagante, avem celulele vii, reacții, ritm, prezență, electricitate. Vocea ei răguşită, trupul plin de forță, felul de a fi deschis. Joaquin i-a cerut să mă salveze. Eu însă am câştigat-o pentru viața mea. Ea crede în mine.

Intre timp, mintea mea lucrează plină de zel. Mă folosesc de trucuri, de istețime, de sprinteneală. Manipulare inteligentă. Doamna B. spune: „Ce minte ai!"

Henry, mereu atât de cinstit în legătură cu el însuşi:

— Urăsc munca (psihanaliza).

— Chiar dacă o faci ca să obții ceva ce-ți doreşti ? (publicarea cărților noastre).

— Să munceşti pentru ceea ce-ți doreşti, da, aşa e cinstit, dar eu nu cred în asta.

— Cum ai de gând să obții ceea ce vrei ?

— O să fur, o să împrumut. Da, o să jefuiesc.

Aşa că aici se termină avântul lui de a fi psihanalist - tot în farsă, într-o experiență hazlie. Eu însă continui. Tot râzând, dar râzând pentru victoriile mele, pentru înfrângerea zilnică a greutăților, râzând atunci când câştig, călăuzesc, salvez, descopăr.

Am plâns, pentru că am crezut că Henry ar putea deveni Rank, prin cine ştie ce minune. Nu, m-am înşelat. Dacă s-ar întâmpla aşa, asemeni lui Rank, el n-ar mai râde, carnea i s-ar întrista, mâinile şi-ar pierde moliciunea. Şi totuşi, Doamne, ce dor îmi e de dinamism, de voință, de forță. Tânjesc după ele. Tânjesc. Asta mi-a lipsit tot timpul - forța care îmi dădea viață.

Henry e gelos. „Nu te duce în Harlem." La fel de gelos ca şi mine. Bel Geddes a obosit să mai telefoneze. Apoi s-a înfuriat. Apoi a devenit gelos. La cină, la ei acasă, soția lui spune:

— Sună-1 pe Henry, convinge-1 să vină şi el.

— Nu, Henry nu mă interesează.

S-a certat cu ea toată seara. Ea voia ca Henry să fie acolo, dar Bel Geddes mă voia pe mine. In Harlem, dansând, eram uşor beată şi m-am dezlănțuit senzual. Dorința lui. Dorința lui - cer atât de puțin din punct de vedere senzual de la bărbați, în afară de Henry. De ce ? De ce trebuie să se îndrepte toată setea mea numai spre Henry ? Distrug, despart, descarc intensitate, gelozie; prind în gheare. îl electrizez pe Bel Geddes. Nu mai poate dansa. E supărat că i-am rezistat. Dar în Harlem nu-i mai rezist. Vreau pământ, această poftă pe

care celelalte dorinţe ale mele o distrugeau perpetuu. Nu simt nici o dorinţă pentru Waldo Frank, pentru că el e un om mărunt. Nu am nici o dorinţă pentru trup, ci pentru ceea ce se află înăuntrul lui, ceea ce se află în carne; lumea, gândirea, creaţia, iluminarea.

Thurema e aici - palpabilă. I-am spus:

— Mi-ai oferit ceva minunat. Nu ştiu ce e. Sentimentul că am o prietenă. Ai foarte multe să-mi oferi.

— O, Anai's, răspunde ea, la celălalt capăt al firului, în noaptea în care am plecat de la tine n-am dormit. M-ai îngrijorat atât de tare. Păreai atât de obosită. Am crezut că eu te obosisem. Nu ştii ce fericită mă faci. Nu ştiu dacă am mai ţinut atât de mult la cineva.

Ne tremură vocile. Plenitudine. Să poţi spune tot ce vrei să spui. Am luat cina în camera mea pentru că vorbeam cu atâta entuziasm - despre Joaquin, viaţa ei, viaţa mea. L-a pierdut pe Joaquin pentru că a făcut ceea ce fac şi eu atât de des: s-a avântat, a acţionat, s-a exprimat. Şi ei toţi, Joaquin, Eduardo, Hugh, John dau înapoi de frica naturii, a femeii, a pasiunii, a plenitudinii. Şi noi îi iubim pe bărbaţii ăştia negativişti, fricoşi. Lui Henry îi e frică de câini, de o mie de lucruri. Trupul este un instrument care produce muzică doar atunci când este folosit ca trup: în sex, în senzualitate - ca trup. Sfinţenia sau extazul religios nu sunt atinse decât printr-un triunghi: corp-viaţă, minte-viaţă, suflet-viaţă. Mereu o orchestră şi, aşa cum muzica trece prin ziduri, la fel senzualitatea trece prin corp şi atinge extazul dincolo de formele morale, în dragostea de orice fel, între bărbaţi şi între femei! La orchestră se ajunge printr-o plenitudine ce se ridică până la Dumnezeu, în timp ce solistul vorbeşte propriului suflet.

Extaz. II simt acum pentru că raţele mele şchioape dansează. Invalizii mei cântă. Aşa că sunt fericită şi mă culc cu Henry într-o frenezie, şi el mă muşcă de sâni.

Zăpada s-a topit. Hugh îmi telegrafiază: „Mi-e îngrozitor de dor de tine. încearcă să te întorci pe 14 martie".

Henry lucrează. Eu mă joc de-a Dumnezeu cu dragoste, cu dragoste. Toți îmi primesc dragostea. Fac însemnări ca să mă întremez. Cer onorarii scăzute. Facturile mele sunt mici. îți mulțumesc, Doamne, pentru că mă laşi să gust din toate, să nu las nici o coardă neatinsă, nici o celulă închisă, nici un nerv tăcut, că am o mie de ochi la fiecare terminație nervoasă, că sunt în simbioză cu planetele, iar umezeala mea curge peste tot în picături albe ca zăpada.

îmi văd acum pacienții ca pe nişte victime ale vieții americane. Idealul supraviețuirii celui mai puternic. Nici o iertare pentru cei slabi. Muşuroaie. Pierderea individualității şi a respectului de sine.

Capul lui Henry când se apleacă să se încheie la pantofi: atât de umil, cu pielea şi părul atât de delicate. Părul lui are o strălucire specială, o luminozitate, ca al lui Paderewski. Materialism spun că se datorează luminii reflectate de scalpul chel.

Am visat fraza asta: „Ce ciudat e să ai o mână care nu e a ta“.

Singură, în pat. Profund mulțumită. Henry mă posedă cu pasiune. Pacienții mei se vindecă. Am devenit aproape un cult. Sunt dorită, iubită, adulată.

Nu că aş dori alți bărbați. Dar îmi este atât de frică să-mi reduc viața la un absolut (viața cu Henry), încât simt că trebuie să mă deschid, să mă îmbogățesc, să mă extind, să mă salvez de nebunia dependenței. Nu-1 vreau pe Bel Geddes ca bărbat, dar vreau o noapte în care să-l pot uita pe Henry. Când îl înşel, sunt fericită. Mă simt pregătită pentru rătăcirile lui constante, pentru împrăştierea lui. E a doua oară când îmi provoacă un şoc. Mi-a vorbit despre fiica lui. A auzit că e

frumoasă. Se gândeşte la ea. Dacă ar avea bani, ar căuta-o, ezită numai pentru că îi este ruşine de viața lui.

Când pomeneşte de ea îmi îngheață inima - simt şocul, brusca nemişcare. E ca o înjunghiere. Eu ar trebui să mă duc s-o văd, să-i reunesc. Eu ar trebui să provoc toate lucrurile minunate. Dar eu nu mai sunt femeia nobilă de altădată. Simt că aş putea ucide ca să-mi apăr singura fericire de pe pământ. Simt că acum, când am convins lumea de bunătatea mea, sub acoperirea acestei bunătăți, pot comite crime. Nimeni nu m-ar bănui. Era o vreme când m-aş fi dus la fiica lui Henry, aş fi iubit-o, aş fi servit-o, i-aş fi dăruit-o lui Henry. Acum însă mă gândesc: dacă se întâmplă între ei ceea ce s-a întâmplat între mine şi tatăl meu ? Şi vreau să mor, să ucid, să asasinez. îmi trec planuri nebuneşti prin minte. O să pretind că mă duc să pledez pentru Henry. O să-i înstrăinez. Apoi visez că Henry şi cu mine o căutăm şi ea are doar şapte ani - e un copil. îmi zic: realitatea e întotdeauna mai puțin cumplită decât îmi imaginez eu. Ceea ce-mi imaginez este cum fiica lui Henry devine o parte din viața lui şi el o idolatrizează, iar eu nu sunt capabilă să suport asta. Trebuie să am o dragoste doar pentru mine, iar Henry este bărbatul pe care sunt nevoită să-l împart cu lumea întreagă, iar acum şi cu fiica lui. Ceea ce ştiu eu despre viață, despre tata, despre mine însămi nu face decât să mă sperie.

Aseară trebuia să mă duc la apartamentul lui Donald la unsprezece. Am luat cina cu Henry şi am fost la film. Seara ne-am bucurat unul de celălalt în pat şi ne-am odihnit împreună. A fost foarte blând; la film m-a ținut de mână. Şi nu-mi venea să-l părăsesc şi să mă duc să fac dragoste cu Donald. Am rămas, pentru că mă ținea de mână şi pentru că era tandru, se agăța de mine.

Mă simțeam sfâşiată între bine şi rău. Să iubesc sau să ucid. Să distrug sau să dau viață. Niciodată până acum nu m-am mai aflat la o asemenea răscruce, între emoțiile mele primitive şi impulsurile nobile. Nimeni nu aşteaptă de la mine

altceva decât nobleţe. Dar acum ştiu că m-am forţat să fiu nobilă. In străfundul sufletului meu, vreau să ucid, să posed, să păstrez. O, Doamne, o, Doamne. Azi-dimineaţă, când m-am trezit, m-a învăluit o senzaţie de dulceaţă: o s-o iubesc şi pe fiica lui şi o s-o primesc în viaţa noastră. O să încerc s-o iubesc, aşa cum o iubisem pe June.

Nu cred ce spun. N-o să fac asta.

5 martie 1936

Thurema, o ţigancă cu ochi albaştri. Cu păr sălbatic, trup puternic, gropiţe. Foarte caldă şi vie. Stăm de vorbă cu pasiune şi entuziasm. „Vreau să-ţi dăruiesc ceva, Anaîs", şi îmi dă un minunat medalion de argint pe care îl purta la gât. Pentru că îl adoră. Nu l-a câştigat pe Joaquin, dar l-a trezit din morţi. De la June, n-am mai simţit pentru nici o femeie ce simt pentru ea. Toată seara trece ca un vis. Dansează, vorbeşte spaniolă, a fost crescută în Mexic. E muziciană. E aprigă, directă. Când a plecat, la miezul nopţii, în timp ce aştepta liftul, m-am plimbat de colo-colo prin camera mea, agitată. Apoi am ţâşnit afară. Era încă în hol. M-am dus la ea şi am sărutat-o. Ea m-a strâns în braţe. A spus: „O, scumpa mea. îmi vine să te strâng la piept până te sufoc".

6 martie 1936

Uşorul tremur rămas de la dansul din Harlem, unde am spus „da", mă face să mă îmbrac agitată, în starea în care te îmbraci pentru astfel de evenimente, şi să mă întâlnesc cu Bel Geddes la barul Ritz. De plăcere. Bem, mâncăm. Kit Kat Club. Teatru de varietăţi. Răspund atingerii lui. Broadway.

Bel Geddes mă găseşte interesantă. Vorbim complet aiurea, nimic nu consonează în afară de curenţii sângelui. E generos, prietenos, promiscuu, experimentat. „Pari foarte liberă", spune el. îmi las frazele neterminate. Viaţă obişnuită.

Plăcere, în cazul ăsta, pentru că nu e deloc dragoste. Dacă nu e dragoste, nu e suferință. Nu-mi pasă ce face, ce vede, pe cine strânge în brațe în timp ce mă strânge în brațe. Plonjez în aventură cu gura larg deschisă, către lumină şi negrese lascive, către şampanie şi promiscuitate. îmi trec pe la urechi diverse nume. „Când l-am văzut pe Reinhart... Miriam Hopkins... Când am luat cina la Paris cu Eva le Gallienne... Când am scos... “

La unu mă duce la el la birou, unde e un salon mare, cu divan şi şemineu. Aprinde focul. Prima ciocnire e înflăcărată. Eu sunt numai trup, carne, sânge, excitată de vigoarea lui, de senzualitatea lui. „Ai talent“, spune el. „Oamenii liniştiți, cu atâta febră interioară." L-am surprins şi l-am excitat.

La trei, când am păşit afară, în noapte, m-am întrebat din nou dacă numai dragostea mă putea face să răspund cu orgasm, cu absolut, sau dacă puteam fi liberă să trăiesc pofta trupească. Dacă sexul ar fi doar o joacă. Părea singurul lucru care m-ar putea elibera de Henry. Mă gândesc la Bel Geddes cu căldură, deşi nu iubesc câtuşi de puțin ceea ce este.

Ce ciudată e contopirea asta cu un străin. „Eşti minunată, eşti minunată, eşti minunată." La trei dimineața, hotelul are un aer bizar. Era supărat că îi rezistasem atâta timp, că ne pierduserăm timpul. Voia să mă ducă în atâtea locuri! Era sătul de fețele de păpuşă şi frumusețile neinteresante de pe Broadway. Felul în care fraternizează cu lumea mă amuză. Pentru o seară, m-am amuzat.

îndată ce-l uit pe Henry, mă simt bine. Faptul că cea mai profundă dragoste trebuie să fie în cea mai mare parte durere este o boală din interiorul meu. Imaginația mea se avântă mereu înainte, să vizualizeze tortura, să creadă ce e mai rău. Până şi aseară mi-am închipuit că în ziua în care Henry o să-şi îndeplinească dorința, care e chiar aceea de a fraterniza cu Broadwayul şi Hollywoodul, va trebui să-l părăsesc. Are dorințe atât de meschine şi de copilăreşti. O noapte cu Bel Geddes e un accident pentru mine, dar Henry ar putea să-şi petreacă toată viața cu oameni găunoşi şi să fie fericit.

La zece dimineața, îi spun violonistului că a te abține să trăieşti înseamnă a muri şi că, pe măsură ce dăruieşti mai mult din tine vieții, ea te va hrăni mai mult. Il sfătuiesc să danseze, să se ducă în Harlem, unde negrii sunt fireşti.

La unsprezece, explic sentimentul de vinovăție al artistului.

La douăsprezece, vorbesc foarte blând şi tandru cu o fată orfană de mamă.

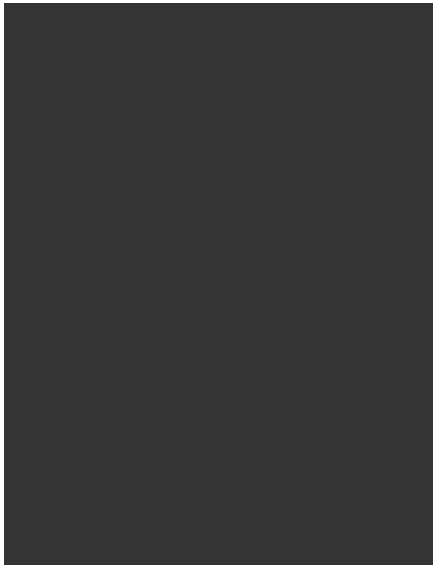
La unu, iau prânzul la Saint Regis cu doamna Hunt şi vorbim despre soții noştri, despre bancă, haine, Elizabeth Arden şi alți oameni de la bancă. După prânz sunt amețită de băutură şi mi-e somn.

Pacienții mei se simt atât de bine încât încep să am timp liber după-amiaza. Katrine scrie despre mine: „Are o extraordinară capacitate de înțelegere a problemelor umane. Arată ca o fărâmă de copil, dar are înțelepciunea Sfinxului. A fost un copil foarte sensibil şi suferința ei i-a dat atâta compasiune față de suferințele altora, încât îşi doreşte să-i ajute. E foarte frumoasă; are degete lungi şi subțiri, cu unghii vopsite în culoarea focului. Arată ca o mică prințesă orientală".

Schizofrenia seamănă cu indiferența. E uşor de interpretat ca atare. Când l-am părăsit pe Henry la Paris era într-o stare schizofrenică, iar eu am crezut că era inerție, indiferență, şi am vrut să-l rănesc şi să-l provoc. Pericolul schizofreniei este să cauți un alt şoc ca să te trezeşti, să cauți durerea.

Rank s-a întors din sud, iar eu n-am făcut nici o mişcare. Am senzația că în sfârşit îmi trăiesc viața instinctuală, toate impulsurile. Credeam că voi înțelege ce simte un bărbat după ce a fost cu o târfă. Dar e altfel. Mi-e puțin greață de sex. Aseară, la teatrul de varietăți, când Bel Geddes a ales locurile în lojă, uitându-mă la scaune, m-am gândit că erau toate pătate cu spermă şi, brusc, stridența, obscenitatea întregii scene m-au revoltat, deşi râdeam la glume. Am greşit lumea, îmi spuneam. Asta nu e lumea mea.

Hugh („Hugo“) Guiler,
Eduardo Sanchez şi Anais
Nin, în grădina casei
de la Louveciennes,
la începutul anilor ’30

Louveciennes,
vedere parţială a
faţadei casei

Henry Miller şi
Alfred Perles
în apartamentul lor
din Clichy, în 1933

Dr. Otto Rank

Louise de Vilmorin

Rebecca West

7 martie 1936

între mine şi Thurema se menţine o apropiere necunoscută între bărbat şi femeie - adică prin *semne*: prin atenţie, expresivitate, prin ceea ce ne spunem una alteia. Când i-am descris întreaga mea viaţă Thuremei, a spus: „Ai nevoie de o femeie în viaţa ta“. La fel spusese şi Eduardo. Dar de la June nu mai iubisem nici o altă femeie. O iubesc pe Rebecca, dar e prea bolnavă, prea nevrotică, prea dificilă ca prietenă. îmi place Louise în imaginaţie, nu ca personaj uman, şi e oricum prea departe. Thurema este foarte caldă şi îmi vine în întâmpinare, astfel că ne ciocnim cu mare forţă, nu în spaţiu, iar impulsurile uneia către cealaltă sunt sincronizate. îmi place faţa ei, ca de ţigancă, exceptând părul blond. Are gura mare, generoasă, spirituală; ochii ei sunt de un albastru intens, aproape întunecat; poartă rochii la fel ca ale mele (şi-a cumpărat aceeaşi rochie persană înflorată), bijuterii ca ale mele, cape; dar ea e mai *laisser-aller,* mai nesăbuită, mai neglijentă, lucru care-mi place. Are o voce frumoasă, nu atât de joasă ca a lui June, dar bogată. E în ea o anume nobleţe, un primitivism, o sensibilitate. Dar viaţa ei a fost atât de săracă, atât de îngrădită. N-a avut curaj să trăiască. Acesta va fi darul meu pentru ea.

9 martie 1936

E ca un joc de *quilles.* într-o zi, la Paris, făcusem o listă în caietul meu: Bel Geddes, Donald Friede, Waldo Frank, viceconsulul cubanez, Buzby - nu în ordinea asta. Când l-am văzut pe Donald cu Kay anul trecut, chiar înainte de a pleca din America, am fost atrasă de corpul lui senzual - o faţă şi un corp făcute pentru dragoste. Cărnos, flexibil, relaxat; iar ochii lui au recunoscut în ai mei o curiozitate francă. Sâmbătă a spus: „îndată ce te-am văzut, am ştiut că avem aceeaşi atitudine, aceeaşi reacţie emoţională. Vezi tu, eu sunt realist. Toată lumea din jur se amăgeşte cu privire la ce vrea. Eu nu.

Eu vreau sex. De fapt, prefer orgiile, consider că te satisfac cel mai profund".

In noaptea în care am ales să rămân la film cu Henry, Donald mă aştepta în camera lui de hotel cu încă o femeie. Atitudinea lui nu făcea decât să răspundă stării mele de spirit actuale, evreul rus extrem de chipeş, înalt, gras, ca un spaniol, cu piele aurie, ochi strălucitori, o frumusețe feminină a trăsăturilor. Ştiam, instinctiv, că acesta era răspunsul la fuga mea dureroasă de dragoste, de orgie. Ştiam că presimțisem plăcerea lui Donald, cultul, perversitatea.

Aşadar am ajuns în pat. Mi-am desfăşurat toate talentele. Mă simțeam în largul meu, relaxată. N-am simțit orgasmul. Eram fidelă precum îi e târfa bărbatului ei. Dar am intrat în joc. Iar el era nesățios. A fost epuizant. Intorcându-mă la hotel, mi-am spus: singurele exerciții fizice pe care le-am făcut la New York au constat în futut. Nici o plăcere senzuală - dimpotrivă. Mă tot gândeam: se termină în curând! Felul în care mă îmbrăcam râzând pentru ocazia respectivă şi măsurile de precauție pe care mi le luam arătau limpede ce mă aşteptam să se întâmple. Nici o plăcere senzuală, ci un fel de uşurare că scap de *sentiment* - ca şi cum prin gimnastică aşteptam eliberarea de emoție şi de suferința din dragoste. Ca şi cum prin gimnastică învățam nu numai supleţea fizică, ci şi cum să-mi domin sensibilitatea, o altă *souplesse.*

Aritmetică: un bărbat, doi bărbați, trei bărbați. Gimnastică: să cazi pe un pat, să te fuți, să te îmbraci. Plăcere în loc de fericire. Donald îngenunchind deasupra mea, cu o burtă ca a lui Bachus. Nu mai vorbim. N-are rost să le vorbeşti bărbaților. Dacă vorbeşti, descoperi că nu sunteți de acord. Dacă vorbeşti, ideea de a sta goală în pat cu un asemenea bărbat devine ridicolă. Foarte puțină conversație cu Bel Geddes. Aproape deloc cu Donald. Pe când se îmbracă, îmi place mai mult. Din ce în ce mai mult, pe când se pregăteşte să plece. Un bărbat foarte chipeş luându-şi rămas-bun de la mine. Nu ştiu nimic despre el. Ii cunosc corpul. La naiba cu ce cunosc. Să te fuți. Să te fuți. Să te fuți. Să-ți îneci sufletul ce se tân-

guie întruna. Să-ți îneci lacrimile. Să-ți îneci gelozia. Curiozitate şi aventură. Reportaj. Mişcare. Plec din Hotelul Fifth Avenue.

La Henry. Henry se odihneşte. A doua zi cu Henry. Regulatul cu alți bărbați mă face mai degajată cu Henry - mai puțin sentimentală. Să te fuți. Să te fuți. Să te fuți. întotdeauna mă bucur că l-am înşelat. îmi provoacă plăcere. Mă răzbun pentru ceea ce el nu este.

Am uitat de el două ore, o seară - foarte bine. Câtă uşurare ! Acum îl indispun gândurile despre război, nu pentru ceilalți, ci pentru că oaza lui pariziană ar putea fi distrusă. Se teme pentru siguranța lui - se vaită.

Război. Prima dată când am auzit cuvântul am avut un şoc. Hugh o să fie în pericol. S-ar putea să fim despărțiți.

Când i-am făcut o scenă lui Henry - spunându-i că ar putea lua în serios psihanaliza măcar o lună ca să obțină ceea ce voia -, deşi a negat, cuvintele mele au avut un efect puternic asupra lui. L-au *întregit.* Brusc, a început să lucreze, să-i predice lui Emil Conason despre diletantismul lui, realizând că întotdeauna eu îl împiedic să se dezintegreze.

Acum lucrează, nu pentru că eu cred în muncă, ci pentru că eu cred în întreg. I-am spus: „Tu şi Fraenkel ați sta veşnic la o masă, ca doi ruşi, discutând despre toate lucrurile pe care vi le doriți, dar n-ați mişca un deget. Eu am dorințe şi trebuie să mi le îndeplinesc. Nu moralitatea mă împinge să muncesc, ci faptul că nu există altă cale de a obține ce vrei".

Bel Geddes voia să vină la cinci. în starea de spirit lucidă în care mă aflu în timpul zilei, n-aveam chef de el. Trebuie să mă excit în acest scop dansând, mâncând, bând. După aceea mă aşteaptă William, apoi o orgie cu Donald, apoi am terminat. Pe Waldo Frank l-am abandonat. îmi ofer o şansă reală de a testa gimnastica şi aventurile fără sentiment. Ştiu deja că asta nu mă poate ține pe pământ. Te rog, bărbate, ține-mi corpul pe pământ, cu dorințele tale, căci sunt gata de plecare şi zbor.

11 martie 1936

Luni seara. A venit Thurema. Soțul ei voia să ajungă devreme acasă (la țară), aşa că ea a hotărât să rămână toată noaptea. Amândouă ne doream asta. După cină, în camera mea, am vorbit întruna. I-am dăruit covorul meu alb, fiindcă dormitorul ei e alb. Când ne-am dezbrăcat au început râsetele; ea râdea de lenjeria mea de corp, de dantelă, de cămăşile de noapte transparente - nu voia să se îmbrace cu aşa ceva. I-am pregătit o baie parfumată. Voiam să-i văd trupul - nu că aş fi simțit vreun impuls sexual, dar simțeam atâta dragoste, atâta nevoie de mângâiere şi tandrețe. Eram însă amândouă timide. Nu i-am văzut decât spatele. Am lăsat-o să facă baie. Era extrem de naturală. îmi admira mâinile, picioarele; mă găseşte frumoasă. Am făcut glume, ne-am tachinat, am râs. Cum arătam cu mască pe față ? Aveam să-i arăt. Aveam să mă spăl pe față. Aveam să dormim una cu capul la picioarele celeilalte. Ea a deschis fereastra. New Yorkul era acoperit de ceață. Nu se vedeau decât luminile clădirilor. Se auzeau sunete înăbuşite, zgomotul rațelor din Central Park, sirenele vaselor de pe râu. Un aer umed, încărcat de ceață umplea camera. Aveam să fac nevralgie, dar nu-mi păsa. Thurema stătea întinsă lângă mine, cu vocea ei vibrantă, vocea ei care adună râs şi plâns deopotrivă, cu gura ei mare cu gropițe. Vorbea despre viața ei. Povestea căsniciei sale era atât de tristă că m-am dus la ea şi am luat-o în brațe. Mi-a respins compasiunea, pentru că nu voia să fie ca oamenii care veneau la mine să-i ajut. E plină de îndoieli în ceea ce o priveşte. Crede că tot ce face, face greşit. Crede că eu sunt ca Joaquin şi curând mă voi îndepărta de ea. „Aveți asta în sânge."

Am stat de vorbă, ne-am sărutat, am suspinat şi ne-am minunat una de alta. Dragostea noastră se revărsa fără umbră de sexualitate, dar cu fervoare fizică, cu pasiune. Am stat de vorbă şi am râs, am încercat să dormim, şi mai întâi ea s-a simțit protectoare, apoi eu, apoi a început un du-te-vino, un du-te-vino constant de grijă, de compasiune. E toată numai

emoție. E atât de minunat, o experiență atât de nouă să-i simt în întuneric moliciunea şi căldura. îmi doream să-i ating sânii, dar nu voiam să mă înțeleagă greşit. Nu exista neînțelegere - din nou o separare de experiențele din jurul nostru. Am râs de Antonia.[1] De lesbianism. Ea pare o femeie care a trăit, aşa cum îi păream eu lui June. Nu-i lipseşte nimic, deşi nu a cunoscut decât un soț şi dragostea ei frustrată pentru Joaquin.

îndată ce a plecat, a doua zi dimineața, mi s-a făcut dor de ea. Mă simțeam obosită, dar transportată şi fericită. Atât de fericită şi de puternică. Thurema a venit când încercam să mă sinucid din nou (să-mi ucid sentimentele, sufletul, adevăratul eu, ca să sufăr mai puțin). Dar îndată ce am văzut-o, am ştiut că aceasta era o dragoste autentică şi că, având-o pe ea, nu mai puteam duce o viață falsă. Am renunțat imediat la Bel Geddes, la Donald. Sunt îndrăgostită, sunt îndrăgostită de dragoste, de puritate, de întreg. Fața Thuremei, totul - viața din ea. Vocea Thuremei în urechile mele. în seara aceea, când m-am întors de la concert, deschizând uşa camerei mele, mă aşteptam s-o găsesc acolo. Singurătatea mea se sfârşise. Trecând pe lângă uşa lui Henry, nu m-am întrebat unde era. A doua zi dimineața, când Henry a început să-mi povestească despre cum îşi petrecuse seara, n-am simțit şocul rece şi dureros când a ajuns la fraza: „Soții Matisse mi-au făcut cunoştință cu o fată - un caz pe care vor să-l tratez". (De trei lucruri mă temeam aici: că Henry o să aibă o pacientă, fiindcă sunt sigură că n-ar rezista ofertei sexuale aşa cum rezist eu dorinței tuturor bărbaților de care mă ocup; că o să bea; că o să se îndrăgostească de fiica lui.)

Concertul Antoniei a fost unul dintre punctele culminante ale carierei mele de psihanalist. M-am dus acolo plină

1 Organizator şi concertmaistru al unei orchestre feminine, Antonia Brico era faimoasă, se pare, pentru numeroasele ei relații cu alte femei.

de sentimentul puterii mele, ştiind că mă duceam să-i transmit forţă. Am privit-o şi am vorbit puţin. Voia să urce imediat pe scenă. A dirijat minunat - un demon, o forţă, un spectacol pasionant, magnific. întreaga Carnegie Hall era electrizată. Lumea spunea că era cel mai bun concert al ei. I-a telefonat Thuremei: „Ştii cine a reuşit asta, cine m-a făcut să dirijez ? - Anais“. Antonia a spus că mi-a simţit prezenţa toată seara, mi-a simţit forţa în spatele ei. Iar eu am simţit întreaga orchestră, şi forţa ei. Puterea ei m-a înfiorat, dar ceea ce vedeam în faţa ochilor era faţa Thuremei, a Thuremei pe care mi-era dor s-o văd.

Concertul m-a lăsat în extaz, beată de muzică, de magie şi de forţa mea de a crea - de a salva, de a construi. Compasiunea, dragostea şi un sentiment religios m-au condus spre psihanaliză. însă mă tem de sfinţenie. Mă tem să nu fiu mai degrabă genul religios decât artist.

în seara următoare, Thurema a venit doar la cină. Am renunţat la întâlnirea cu William (care însemna cină, dans, futut). Eram fermecată de ea. Ne-am dus la restaurant şi am comandat ceva de mâncare - apoi am plecat şi am cerut să ni se trimită în dormitor. Voiam să fim împreună, aproape una de alta. îmi era rău. Dar am mers cu ea prin ploaie până la Carnegie Hall. M-am întors şi m-am dus la culcare. La miezul nopţii, a apărut. Voia să mă ia la ea acasă şi să aibă grijă de mine. Ne-am îmbrăţişat cu pasiune.

A doua zi m-am dus la White Plains, la ea acasă. Când a cântat la harpă, am plâns. Cântă viguros şi delicat, aşa cum e şi ea, şi m-a făcut fericită. în aşteptarea trenului, ne-am sărutat. Exultam. Se lăsase din nou ceaţa. Ea număra zilele pe care aveam să le mai petrecem împreună, până la plecarea mea.

Azi la telefon avea o voce rănită. Mi-am dat seama imediat. Am întrebat-o de ce. N-a vrut să-mi spună decât că era tristă. Am sunat-o şi eu seara şi am descoperit până la urmă că terminase de citit romanul meu despre Henry şi June. „înseamnă că te-a rănit, Thurema. Eu te-am rănit ? Ce s-a în-

tâmplat ? E vreo problemă cu noi două ? Asta e tot ce mă interesează!“ N-a putut să-mi spună. Ea însăşi nu ştie de ce suferă, sau din ce cauză, sau ce simte. E toată numai inconştient, muzică, mişcare. Vine mâine.

Am refuzat orgia lui Donald. I-am spus râzând că mă îndrăgostisem şi că nu mai aveam timp pentru „plăcere". Ce uşurare, când încetez să mă prefac, să trăiesc rațional şi-mi redevin fidelă mie însemi. Pentru mine, reală e numai dragostea pentru Thurema. Am scăpat şi de Waldo Frank. I-am citit ce scrisesem (sărind peste „un bărbat insuficient de mare"), recunoscând delicatețea a ceea ce fusese, dar refuzând să continui. Thurema a înlăturat totul.

Waldo Frank a fost surprins de lucrurile pe care i le-am citit, de acuratețea lor. Cum puteam vedea şi spune toate astea atât de repede ? Surprins, de asemenea, de felul brutal în care am încercat să-l îndepărtez - o discuție despre false motive, cum ar fi: „Nu-ți place să te joci". Vulgarizând sau trădând cele petrecute între noi - un gest brusc de distrugere, căci să respingi pe cineva e foarte greu. Am fost agresivă şi marțială. Dar el a fost calm şi a început să vorbească despre asta exact aşa cum scrisesem eu.

16 martie 1936

Thurema era geloasă pe roman şi se temea că tot ce am făcut a fost poate nesincer şi „doar ca să am despre ce să scriu" - se temea de literatură. Am luat-o în brațe şi i-am explicat cu blândețe diferența dintre viața omenească şi literatură, aşa cum o învățasem din viața mea cu Flenry. Se temea de „note false". I-am spus cât de bine îmi distingeam eu emoțiile reale de jocuri, cum dragostea foarte reală înlătură pentru mine jocurile. Am liniştit-o, am forțat-o să-mi facă mărturisiri. E o femeie rănită, emotivă, nesigură - mă simt atât de protectoare. Ea e cea rănită - nu eu - ea are suferințe reale. Mi-am uitat toate stările şi toate dramele imaginare acum, ca să am grijă de ea. Dragostea mea îi dă forță,

dar se pare că am şi puterea de a o răni. Viaţa mea, plenitudinea ei, ceea ce ofer celorlalţi, toţi oamenii îndrăgostiţi de mine - totul îi provoacă teamă, aşa cum îmi provoacă mie teamă trecutul şi prietenii lui Henry.

O prietenă scrie în jurnalul ei: „Am luat azi masa cu Anai's. Este absolut încântătoare, atât de feminină, şi m-am desfătat cu liniştea prezenţei ei subtil parfumate. E prima femeie la care nu m-a deranjat parfumul. Cred că mă înţelege neobişnuit de bine. E fascinantă. Are o anumită rezervă, şi totuşi nu mă simt câtuşi de puţin constrânsă în prezenţa ei. în ciuda înfăţişării şi exotismului ei, e foarte umană şi apropiată mie temperamental. Sunt întotdeauna complet relaxată cu ea. L-am cunoscut pe agentul ei, Barthold Fles. E îndrăgostit lulea de Anaîs“.

Motiv de gelozie: în ziua în care am adus un ceas deşteptător ca să mă trezesc, mi s-a stricat ceasul de mână!

17 martie 1936

încă o noapte cu Thurema, care e agitată, încordată, nefericită, explozivă. încerc s-o ajut. Zice că eu nu de un tată am nevoie, ci de o mamă. Probabil are dreptate. Aşteptam de la bărbaţi ceva ce numai o femeie îmi poate oferi. Ei e greu să-i dăruieşti, pentru că ea e toată numai emoţie şi nu are putere de analiză, e greu s-o ajuţi. E rănită şi şocată de viaţă. Vorbind cu ea, fie şi despre minciunile mele, văd gura ei mare surâzând iertător în semiîntuneric. A spune totul despre viaţa mea înseamnă Henry, June, Rank şi Waldo Frank. Ceva e lăsat la o parte: tata, aventurile neînsemnate, avortul. Pe moment, uit de toate astea. Nu au nici o greutate pentru mine. Când ajunge la concluzia că sunt sinceră, că bănuielile lui Joaquin privind degradarea mea sunt neîntemeiate - când ştiu că am câştigat-o şi m-am dăruit cu absolută fidelitate -, atunci mă întreb. Dacă i-aş spune restul, aş pierde-o ? Nu e pregătită. Numai lui Rank i se putea spune totul, pentru

că el înțelegea totul. Şi mă uit la ea cu ochi limpezi. In întuneric îi spun:

— Nu te gândi acum la minciunile şi înşelătoriile mele. Eu sunt ca un magician într-un spectacol de vodevil. E singurul lucru amuzant din viața mea!

— Dar într-o zi, a spus Thurema, vei fi descoperită şi toți te vor alunga şi atunci vei fi nevoită să vii la mine.

— Eu trăiesc de pe o zi pe alta. Sunt nechibzuită şi curajoasă. Râzi, Thurema.

Şi încep să-i povestesc cum le-am promis atât lui Hugh, cât şi lui Henry banii pe care îi câştig aici. Cum îi datorez lui Fraenkel o sută de dolari, plus banii pentru tipărirea cărții mele. Cum încă nu ştiu cum o să rezolv toate astea.

— Adevărul e că întotdeauna găsesc o soluție. Rank spunea că aşa îmi folosesc eu energia creatoare. Spunea că astea-s minciunile mele creatoare!

Apoi ne sărutăm. Mă întind deasupra ei şi o sărut repetat, erotic, îi sărut gura mare cu gropițe şi simt cum creşte pasiunea în mine, cum urcă sălbăticia. Simte şi ea.

— Ah, Anaîs, aproape că aş putea...

Apoi suspină.

— Ştiu. Te gândeşti la Joaquin. Ai vrea să fie unde sunt eu acum.

Tac şi devin mai tandră. O consolez. Fiecare nou val de emoție aduce cu el imaginea lui Joaquin. O întristează.

— Gurile voastre nu seamănă.

Gura lui Joaquin e subțire, ca a tatei.

Adormim una în brațele celeilalte. Ii spun că aş vrea să fiu bărbat şi să-i fiu amant. Ea visează că mă dezbrac în fața ei şi că am penis, şi spune în vis: „De ce l-ai ascuns de mine ? De ce nu mi l-ai dăruit?"

Am visat odată că June avea penis, dar în ambele cazuri eu sunt cea care joacă rolul amantului, deşi sunt mai feminină. Henry era de părere că Thurema e hotărât masculină.

Intre timp, peste tot în jurul meu, oamenii se trezesc la viață. Prieteni şi pacienți. Dar cei pe care i-am părăsit - Hugh

şi tata - sunt bolnavi şi trişti, şi nu pot să-l resuscitez pe fratele meu, Joaquin.

Henry simte puterea banului şi nu mai vrea să se întoarcă acasă. Vrea să rămânem aici să lucrăm, să dăm lovitura. Acum îi e frică de Franța, pentru că nu mai reprezintă un liman. Dă dovadă de o laşitate teribilă, bizară, mereu un instinct de conservare; e împins de frică, nu de dragoste. Sper că nu vorbeşte serios, fiindcă Hugh îmi scrie scrisori de dragoste care mă sfâşie şi nu vreau să-l părăsesc. Henry spune: „Eşti un amestec de emoții sălbatice şi psihanaliză".

L-am lăsat pe Henry la biblioteca publică şi m-am întors încet pe jos. Vremea era blândă, adia vântul. Mă simțeam ca June, plimbându-se, tristă şi plină de compasiune.

18 martie 1936

N-am destulă încredere ca să trăiesc sau să iubesc decât dacă sunt în centru, dacă înrobesc sau posed total. Asta e eşecul meu. Henry e posedat numai de egoul lui - de el însuşi. Şi asta mă va răni întotdeauna. Cred în Hugh, în Rank şi Thurema, pentru că ei se dăruiesc. Nu l-am văzut pe Henry înrobit şi posedat decât o dată, când l-am evitat, l-am înşelat şi l-am părăsit. Oare neîncrederea mă face să-mi fie greu să accept dragostea neomenească a lui Henry sau nu sunt destul de puternică pentru a trăi cu cineva care îşi aparține ? E îngrozitor să am nevoie de această sclavie şi să cred numai în sclavie. Ultima scrisoare a lui Hugh m-a afectat profund. Am simțit pentru prima oară legătura atât de puternică dintre noi. Mă întreb cum de l-am urât vreodată, cum de-am fugit de el, cum de l-am chinuit. Când mi-a scris: „Sunt nebun ? Sunt obsedat de tine. M-ai înnebunit", i-am simțit gura, trupul întreg, sensibilitatea, emoția, şi am simțit cât de mult îl iubesc - poate era o dragoste ce nu voia să rănească - nu, e dragoste, căci n-am ezitat nici o clipă să rănesc alți oameni sensibili, să-l rănesc pe Turner, sau pe Waldo Frank, sau pe

Rank. Dar pe Hugh n-o să-l rănesc. îl iubesc. Nu e doar milă, e în sângele meu, în sufletul meu. El nu îmi e doar sclav. A pus, nu ştiu cum, stăpânire pe mine.

Aseară, după ce a zis: „Mă întorc pe la zece“, Henry a plecat să caute cărți şi să bea cu un barman. S-a întors după miezul nopții, desfătându-se cu nişte fraze din Goethe. L-am aşteptat, iar când a venit i-am spus că viața noastră nu e umană, că el nu e uman. A răspuns că de vină era „situația", munca noastră, camerele noastre de hotel - dar ştiu că de vină sunt eu. Cu Rank puteam crea o lume, un cămin, o lume completă în orice cameră de hotel, oriunde, oricând.

Dar în timpul furtunii selenare, mă îndoiesc de tot ce simt, analizez totul. Nu vreau decât să-l cred, aşa cum Hugh vrea să mă creadă pe mine. îndată ce se întoarce şi-l am în fața mea, simt că e nevinovat. Asta numai pentru că în sinea mea sunt profund onestă şi ştiu că nu e bine să vrei să posezi sufletul şi trupul altcuiva, simt că supliciul vieții mele cu Henry egoistul este o pedeapsă bună, o pedeapsă bună, binemeritată, pentru că i-am făcut pe ceilalți (pe Hugh, şi mai ales pe Rank) să sufere din cauză că nu mă pot poseda.

19 martie 1936

Discuție cu Henry după film despre creştin şi barbar. Attila şi Cristos. Ambii cucerind în cele din urmă lumea, unul prin forță, celălalt prin dragoste şi blândețe, ambii făcând şi bine, şi rău. I-am spus lui Henry că *Tropicul Cancerului* este „barbar", că scrisul lui în general este barbar. E într-o asemenea contradicție cu blândețea lui, dar sub blândețea şi moliciunea lui, Henry e inuman - adică ar face orice ca să obțină ce vrea, iar ceea ce vrea este întotdeauna pentru el însuşi. Nu dăruieşte nimic; adică nu se dăruieşte. Cristos s-a dăruit.

Henry m-a încolțit cu întrebarea de ce mai scriu încă în jurnal - fiindcă nu-mi pot lăsa la o parte adevăratul eu; adică

nu pot obține ce vreau pentru că întotdeauna renunț sau cedez în favoarea altcuiva. Dar i-am răspuns:

— Nu mă descurc rău, cu şiretlicuri şi aşa mai departe.

Deodată, ochii lui Henry s-au umplut de lacrimi, gura i s-a strâmbat şi a spus:

— E vina mea, bineînțeles. E vina mea. Am făcut exact ca toți ceilalți. Te-am secătuit. Am folosit sprijinul tău ca să mă dezvolt eu însumi. Dar dacă trebuie să cresc pe seama ta şi să te sufoc, mai bine mă lipsesc de tot. Te rog, fă ce vrei, mereu de-acum încolo...

Emoția lui era extraordinară. S-a întins deasupra mea şi m-a sărutat. I-am spus de mai multe ori:

— Sunt fericită, sunt fericită. Nu ştiu de ce.

Apoi m-a posedat, cu sălbăticie, iar eu am țipat, dar n-am simțit nimic. Eram prea emoționată.

Mi se părea că acele clipe de omenesc ale lui Henry recompensau totul. Sunt singura care-1 poate face să se simtă uman. In rest, Henry este Attila, câştigând forță, devorând, luptând pentru el însuşi, pentru egoul lui.

înainte de această discuție, într-o agonie a singurătății (Thurema e o povară), i-am scris lui Rank, rugându-1 să ne întâlnim. Acum mi se pare mai puțin important şi mi-am dat seama că apelez la el ca la dătătorul de viață.

Pe Thurema o durea capul. „Tata avea dureri de cap de felul ăsta şi a înnebunit. Crezi că o să înnebunesc şi eu, Anai's ?“

Visează că e adormită cu eter şi se trezeşte îngrozită.

Scrisoare către Hugh: încă mă mai doare când mă gândesc că ai fost bolnav. N-ar trebui să-mi risipesc toate forțele aici în timp ce tu eşti singur la Paris. Nu ştiu ce demon inuman mă împinge, iubitule, să împlinesc un destin inuman şi te rog umil, umil de tot, să mă ierți pentru toate lucrurile inumane pe care ți le-am făcut sau ți le-am cerut. îți mulțumesc spăşită pentru că ți-ai sacrificat fericirea ca să mă laşi întotdeauna să fac ce vreau, chiar şi atunci când te rănea. Mă doare să mă gândesc

la tot ce ai făcut, şi cu câtă dragoste; sper doar că ai aflat şi tu un pic de fericire în viața noastră. Sper că ceea ce-ți pot eu oferi merită toate astea, că atunci când dăruieşti, dăruieşti, înțelegi, ierți - că asta îți poate aduce bogății, că acest ego monstruos care mă împinge să creez, să trăiesc bizar şi complicat, departe de casa mea, departe de bărbatul pe care-1 iubesc, îți poate îmbogăți cumva viața. Poate oare această expansiune pe care ți-o datorez, poate ea să revină mereu către tine, către sursa ei, să revină şi să te umple de viață, de bucurie şi extaz ? O, dragul meu, dacă mă iubeşti, poate că aceste lucruri inumane pe care le fac nu sunt atât de monstruoase; totuşi, în seara asta aş renunța la orice, la scris, la psihanaliză, la cultul care creşte în jurul meu, la acțiunea mea în lume, pentru o clipă alături de tine, o clipă de apropiere de tine, trup lângă trup, să te mângâi, să te iubesc şi să te primesc înăuntrul meu pe tine, care eşti deja încastrat în mine, eşti parte din mine, sălăşluieşti în sufletul şi-n trupul meu...

Dragostea asta, ştiu, e născută din recunoştință, dintr-o legătură care nu e liberul-arbitru. Dragostea pe care o simt e fraternă, dar când o revărs - n-are decât s-o interpreteze cum vrea - e dragoste.

Lui Eduardo (care suferă de o gelozie nebună): Am revenit la dorința de a dărui individual celor pe care îi iubesc: lui Hugh, ție, prietenilor mei - şi nu colectiv. Nu mi se pare uman şi nici satisfăcător să ajut oameni pe care nu-i cunosc când i-aş putea ajuta pe *mon petit cousin,* pe soțul meu, pe prietenele mele. Mă întorc la intim, la personal. Poate că de fapt relațiile dor - psihanaliza însă nu doare, doar mă oboseşte -, însă femela din mine nu-i satisfăcută. Vin acasă curând, ca să mă dedic iubirilor mele - adică ție.

Şi Thuremei, care e isterică şi pe care n-am avut timp s-o ajut.

20 martie 1936

Altă discuție vitală cu Henry despre prietenii noştri. El e de părere că sunt distantă şi că nu mă dăruiesc, fiindcă eu nu mă pot dărui superficial tuturor; mă ataşez în schimb

puternic, intens, de câțiva. El nu înțelege sau nu ştie ce au însemnat Rank, Louise, Thurema, Rebecca West, Eduardo. I-am spus că noi doi căutăm lucruri diferite. El e mulțumit să fie înconjurat de o mulțime de oameni care nu sunt vital importanți pentru el. Singur spune că nu l-ar deranja dacă vreunul dintre ei ar muri, oricare. Acestei mulțimi îi consacră timpul lui, energia lui; el discută, dar nu se dăruieşte. Eu da. Şi mă țin departe de mulțime. Am discutat despre firea lui extravertită. I-am spus că n-a avut decât un an sau doi de trăire interioară, la Clichy şi la Louveciennes, unde eram practic singuri, şi că o lume în care are doar munca lui şi o femeie înseamnă pentru el singurătate. E un cerc complet, care a produs *Primăvara neagră.* Pe urmă, când a început să tânjească din nou după lume şi eu i-am oferit o casă şi o viață deschisă către lume, s-a întors din nou înspre afară. L-a lăsat pe Fraenkel să-l cotropească, pe Fraenkel, care are pretenții pe care eu nu le-am avut niciodată, pretenții egoiste, căruia nu-i pasă de scrisul lui Henry; aşa că Henry a trăit tot anul trecut pentru Fraenkel, pentru scrisori, pentru *Hamlet,* şi pentru conversații, şi *s-a pierdut pe el însuşi.* Venirea aici a schimbat ceva - l-a reintegrat. Când îl izolez, n-o fac doar pentru mine, Dumnezeu ştie, căci devine el însuşi. Eu îl influențez să *devină el însuşi,* nu să mi se dăruiască.

Oricum, în privința prietenilor, am clarificat totul. Am făcut glume. Henry a spus: „O să-i aliniem şi o să-i împuşcăm". I-am răspuns că nu-mi pasă de nimic câtă vreme diferențele noastre de opinie nu ne despart. Interpretează în mod greşit distanța pe care o păstrez, şi care se datorează în mare parte timidității, drept spirit critic. Este adevărat că în sinea mea îi critic pentru că nu sunt importanți pentru mine, dar nu-i detest şi nu mă port urât cu ei.

Munca lui Henry, pe care acum o ia în serios, îl face să înțeleagă mai multe. A înțeles că mă comportam după cum îmi era firea; deşi am plâns în timp ce stăteam de vorbă, i-am spus că visasem să descopăr că prietenii şi viața lui aveau să fie şi viața mea, dar îmi fusese greu să despart viața mea şi

prietenii mei de ai lui şi să creez o viaţă nouă. Asta nu se întâmplase fără suferinţă, căci visul meu e căsnicia. Văd acum că New Yorkul este locul unde pot trăi cel mai bine această a treia viaţă, care nu e nici a lui Hugh, nici a lui Henry, ci a mea. La Paris trec din patul lui Henry în al lui Hugh, nu-mi mai rămâne timp ori energie pentru nimic. *Aici* da, pot chiar să scap concret de amândoi. Henry nu ştie la ce oră vin acasă. Rezultatul a fost, anul trecut, relaţia cu Rank; anul acesta, cu Thurema. E greu să crezi în dragoste. In pasiune, e mai uşor, pentru că e intensă şi evidentă. Să scriu despre Sinuciderea unui suflet.

23 martie 1936

Sâmbătă dimineaţa sunt în tren, în drum spre Thurema. Soarele cade pe scrisoarea pe care i-o scriu tatei. Thurema, într-o haină roşie, cu părul ca o coamă de leoaică, rătăcindu-se cu maşina. Micul Johnnie, băieţelul ei de şapte ani, patinează în timp ce noi stăm de vorbă. Thurema şi cu mine stăm întinse pe canapea după prânz şi eu zic:

— Tu nu crezi în dragoste. Ţi-ai pierdut încrederea în tine.

Sună telefonul:

— Fiul dumneavoastră a fost lovit de o maşină. E la spital.

Thurema plânge isteric. Ne ducem la spital. Pe drum, vedem bicicleta lui zăcând pe marginea drumului, făcută zob.

— A murit, o, Doamne, a murit.

Pantofiorii lui sunt lângă bicicletă.

— A murit, o, Doamne...

— Nu, nu, spun - nu, nu.

Johnnie n-a murit. E doar plin de zgârieturi şi plânge isteric.

în drum spre gară, Thurema spune:

— Ce simt eu pentru tine, Anaîs, e atât de ciudat încât încep să cred că e anormal - suntem anormale.

Atunci am paralizat. Să te joci în fiecare zi de-a Dumnezeu, să salvezi oamenii de nefericire, tragedie, boală, moarte - şi

apoi, Johnnie e lovit de o maşină şi brusc mie nu-mi mai pasă. Există un destin mai puternic. In faţa lui, abandonez orice efort. Nu-mi mai pasă de ziua de mâine, de munca mea, de Hugh sau de Henry. Nu-mi pasă. Nu mai am sentimente.

Aseară, odată cu duritatea, au venit şi eliberarea, nesăbuinţa. Teama de moarte, apropierea morţii, ne aruncă intr-o viaţă nesăbuită. Rank spunea că atunci când am hotărât să mor, să mă duc oriunde, să fac orice (înainte de a-i întâlni pe Henry şi June), atunci am început să trăiesc. Aşa că, din nou, sunt nesăbuită. Simt că trăiesc doar clipa.

Aseară am ajuns la familia Hilers (Hilaire) într-o dispoziţie rebelă, o dispoziţie profund comică. Am dansat caraghios, am dialogat cu Hiler cu un *accent du Midi* şi el a zis: „Eşti singura de aici care nu e cenuşie. Tu ai culoare". Bucle până la nas, un parfum care stârneşte comentariile liftierilor, pleoape verzi, limbă ascuţită, cruzime. îl fac gelos pe Henry. Gelozia îi trezeşte dorinţa. Toate instinctele crude trezesc alte instincte. Simt că dacă aş înceta o clipă să simt, aş deveni un demon. Când nu am sentimente, sunt crudă şi îmi vine să fac rău. Aşa că bag frica în Henry, ceea ce-1 face să uite să mă facă geloasă, aşa cum face prin trecutul lui, prin dragostea faţă de femeie, susceptibilitatea lui superficială faţă de toate femeile şi fidelitatea profundă faţă de mine, pe care o văd, dar în care nu cred în mod absolut.

Simt că semăn cu June astăzi mai mult decât oricând. Nesăbuinţa, prin neîncrederea în ziua de mâine, prin conştiinţa violenţei vieţii - ele biciuiesc instinctul de a trăi, un bici, o bicicletă sfărâmată pe şosea. Nişte pantofiori zăcând lângă ea. Furie împotriva lui Dumnezeu.

Am fumat o ţigară cu marijuana la familia Hiler.

Când creezi eşti grijuliu, îţi economiseşti forţele pentru creaţie. Nu bei, pentru că devii inconştient, încetezi să trăieşti, şi-ţi iubeşti conştiinţa, iar violenţa te umple de o furie şi o ură oarbă, de impotenţă poate, deci nu e o putere supremă. Foarte bine, Doamne, dacă e să fie distrugere, o să-mi zdro-

besc mai întâi sufletul, care mă doare, care mă împiedică să râd, să mă frâng şi eu, să trăiesc, să lovesc, să urăsc. Nu cunosc nimic între durere şi duritate, indiferență. Fie simt tot ce i se întâmplă Thuremei, fie nu simt nimic altceva decât violență şi furie, ca Henry. Nu-i pot salva pe toți cei răniți. Vreau să ucid acest suflet care *vede* rănile.

29 martie 1936

Donald nu s-a lăsat descurajat. Mi-a telefonat că trebuie să mă vadă înainte de a pleca definitiv la Hollywood. Nu puteam să mă duc în după-amiaza aceea. Atunci vineri seara, pe la unsprezece. Am luat cina cu Henry, care era amețit şi somnoros. L-am părăsit la zece şi jumătate, spunându-i că mă duceam la o petrecere să-l ascult pe Sasha cântând. Il ascultasem pe Sasha chiar în după-amiaza aceea. Eram beată de muzică şi de oboseală. Cu o noapte înainte dormisem cu Thurema. Şi pentru că nu dădeam nici un semn de pasiune, m-a implorat s-o sărut. Am sărutat-o din ce în ce mai sălbatic, până când a început să geamă şi să suspine şi iar ne-am oprit amândouă pe muchia unui gest pe care nici una dintre noi nu-1 dorea cu adevărat. Am tachinat-o, am râs, am fost amuzantă. Când m-a întrebat: „Crezi că suntem lesbiene ?“, i-am răspuns: „Nu încă“. In momentele când deveneam pasionale, îşi amintea de Joaquin. Ar fi vrut ca Joaquin să fi fost la fel de liber ca mine.

în taxi, în drum spre hotelul lui Donald, mi-am pregătit intrarea. Aveam să fiu foarte stăpână pe mine, echilibrată, matură, misterioasă, dar foarte fermă în refuzul de a face amor. Aveam să-l fac să vorbească despre el. Aveam să spun: „Mă interesezi, mi-ai stârnit curiozitatea". Aveam să-l farmec cu conversația mea.

Când am ajuns, am fost condusă în apartamentul lui. A telefonat că era reținut la o petrecere şi lăsase un bilet în care îmi spunea să mă delectez cu țigări, ceva de băut şi o carte pornografică intitulată *Fecioara rătăcitoare.* Am citit

cartea. Am fost uşor excitată de descrierile de partide sexuale. Cel mai mult m-au excitat propriile mele dorințe şi imagini erotice, curiozitățile, dorința mea pentru o femeie, dorința mea de orgie.

Donald mi-a telefonat din nou: „Dacă vine Arline, oferă-i ceva de băut şi roag-o să aştepte". Aşadar o invitase şi pe femeia pe care voia s-o cunosc. Cea care era acolo în noaptea în care am rămas la film cu Henry. Ideea mă încânta. Eram singură în apartamentul lui Donald. Aş fi putut pleca. In schimb, m-am uitat prin jur. Era amenajat în stil franțuzesc. Nu-mi plăcea. Mirosea a bătrânețe şi a urină. Patul era într-un alcov. Am luat din nou cartea. Două lucruri mi-am imaginat şi mi-am dorit mereu: să-mi strecor mâna sub fusta unei femei şi să-i pipăi fundul; să pipăi şi să sărut nişte sâni frumoşi.

Nu simțeam nici o ezitare, ci doar o anume timiditate. M-am întrebat dacă aş şti ce să fac, dacă aş face-o bine. Ştiam ce gesturi fizice se aşteptau de la mine. Eram profund curioasă în privința femeii.

A venit Donald şi, o clipă mai târziu, femeia, Arline. Luminoasă, cu privirea senină, simplă. Față albă, deschisă, gesturi leneşe, un corp bine făcut, sub o bluză şi o fustă simple.

Ne-am aşezat toți trei pe canapea, sorbind din whisky. Donald m-a mângâiat. Arline a început prin a-mi admira mâinile, apoi s-a apucat să mă sărute ca un bărbat, cu limba. Iar eu am început să-i fac toate lucrurile pe care voiam să le fac unei femei - să-i mângâi sânii, să-mi strecor mâna sub fusta ei. Intre timp, Donald îngenunchease în fața noastră şi se uita sub fustele noastre, cu un deget în ea şi unul în mine. Am început să mă ud. Gura ei avea gustul lui June.

Ne-am dezbrăcat. Ea s-a ridicat o clipă ca într-un salt, cu sânii plini ițindu-se în sus, cu un trup frumos, catifelat, cu rotunjimi. Donald m-a aşezat pe pat şi a început să mă lingă. Făcea dragoste mai mult cu mine, poate pentru că eram oaspetele de onoare. Multă vreme am stat toți trei înlănțuiți, dezmierdând, sugând, muşcând, sărutând, folosindu-ne de-

getele şi limbile. Donald n-a penetrat-o pe nici una dintre noi. S-a lăsat supt până a terminat. Eu am simţit cu buzele gustul unui vagin de femeie. Nu mi-a plăcut. Avea un puternic miros de scoici, detestabil. Mi-a plăcut însă când mi-a oferit fundul. îmi plăceau sânii ei, gura ei şi mă amuza că, în timp ce-1 mângâiam pe Donald şi ne îndeplineam obligaţiile de femei, eram de fapt mult mai interesate una de alta. Ne priveam peste trupul lui cu o anume apropiere, în vreme ce Donald rămânea pe dinafară, neutru. Câteodată capetele noastre ajungeau unul lângă altul, când îl sărutam amândouă pe Donald. Ne plăcea să ne găsim gurile în acelaşi loc şi atunci ne opream şi ne sărutam. Când Donald, satisfăcut, a adormit, noi am continuat să ne sărutăm şi să ne spunem: *Ce încântătoare eşti, ce catifelată, ce frumoasă.* Ea a zis: „Ai cea mai fină piele, un trup ca de fată. Trebuie să ne mai vedem". Nu avusesem nici un orgasm, deşi umezeala curgea şi eram excitată. în adâncul meu, nu eram destul de liberă. Mă prefăceam. Dar curând, curând, abandonul total avea să vină. încă mai tânjesc după dragoste, dragoste, dragoste.

Simţeam că nu avusese orgasm. Nici măcar nu era udă. M-am întrebat de ce s-ar preface. Mi se părea că era doar dornică să ne satisfacă pe mine şi pe Donald. I-am spus: „N-am mai făcut asta niciodată". A râs: „De ce nu?"

Ceea ce-mi place e abandonul. Donald, Bel Geddes, Arline. Cât sunt de feriţi de griji şi gelozie. Uşurinţa. E o lume în care oamenii folosesc vesel şi firesc şiretlicurile pe care le folosesc şi eu ca să-mi asigur alibiuri, fără a fi acuzaţi. Am auzit-o pe Arline telefonându-i cuiva care o aştepta şi spunându-i că era la o petrecere. Apoi ea şi Donald au inventat pe cine ar fi putut vedea acolo. Se mişcă, se fut, uită, totul cu graţie. Ea stătea în faţa oglinzii, privindu-şi chipul. Donald mi-a spus: „îmi pare rău că nu te mai văd. îmi place felul tău direct de a fi".

Am condus-o acasă. în taxi, în faţa unei Arline complet îmbrăcate, mă simţeam timidă. Mi-a mărturisit că Donald

îi spunea mereu că îi va face cunoştinţă cu o femeie frumoasă, dar n-o făcuse niciodată până în seara asta. îmi spunea „iubito". N-aş fi întrebat-o niciodată dacă ne mai puteam vedea. Nu ştiam dacă trupul meu avea vreo valoare în lumea aia de rahat. Dar, din tot felul de teste, descopăr acum că sunt considerată un animal valoros.

Am vrut s-o întreb dacă îi plăcuseră mângâierile mele. Ce intimitate, când eram goale, şi ce străine ne simţeam acum, îmbrăcate. Dar un lucru învăţasem despre lumea plăcerilor, şi anume tăcerea. Lucrurile se savurează într-un fel de tăcere şi inconştienţă. Asta ar putea fi legea plăcerii: să nu gândeşti şi să nu simţi. Eu am învăţat această tăcere, această nepăsare. Nu pun întrebări. Mă las dusă.

Mi-am spus, amuzându-mă în sinea mea - dacă m-ar întreba cineva: îl cunoşti pe Donald, o cunoşti pe Arline ? Ei bine, aş răspunde, m-am culcat cu ei, le cunosc intim fiecare parte a corpului, mirosul, gustul, textura pielii, dar în rest - vă rog, faceţi prezentările.

Arline mi-a luat numărul de telefon. Nu credeam în interesul ei faţă de mine. îmi ziceam: ea e o cunoscătoare, e mai sofisticată, mai experimentată. N-o să mă placă. Mă temeam că mă va considera neinteresantă, că-mi va descoperi naivitatea.

Dar mi-a telefonat azi şi, când i-am auzit vocea, am simţit această caldă cunoaştere trupească, această prietenie trupească sau căldură trupească. Marea mea singurătate a fost atenuată de contactul trupurilor noastre. în timp ce psihanalizam oamenii în timpul zilei, pe ea mi-o imaginam fizic, nu pe Donald. îi vedeam vulva, smocul de păr, fundul. Ce minunat. Femeie. Femeia din ea. Libertatea ei, naturaleţea ei mă atrăgeau. M-a făcut s-o uit pe Thurema, care era numai crispare şi inhibiţii. Aşa cum soarele te face să uiţi de griji. Soare. Mare. Natură. Tăcerea sentimentelor. Eliberarea de sentimente. Greutăţile, emoţiile, complicaţiile cu Thurema. Sufletul mi-e obosit. Sau poate cedează.

4 aprilie 1936

La bordul lui *SS Bremen.* Beată şi înnebunită de durere, singurătate, regrete, emoţii. Numai de n-ar fi încercat Rank să mă posede în exclusivitate, de-ar fi rămas doar amant! Nu ştiu ce spun.

Când am ajuns la el acasă, stătea în uşă, cu atâta tristeţe, dorinţă, tandreţe în ochi încât am fost profund mişcată, mişcată aşa cum nu mă aşteptasem să fiu. Tot ce a fost frumos a revenit într-o străfulgerare, am fost copleşită de regrete.

Când vorbeam, magia renăştea, ca înainte. Privirile noastre nu se dezlipeau una de alta. Ah, singurătatea, singurătatea. El, mai subţire, mai tânăr, bronzat, blând. Şi surâsul. Surâsul atotştiutor. Nu mai era rezistenţă fizică, ci dragoste, doar dragoste. O oră ca să-l văd, mai scund decât mi-1 aminteam, mai slab, mai sănătos, mai puţin urât, cu ochi atât de blânzi, cu surâsul atotştiutor. Fatalitate. Totalitate. Da, este aşa cum i-am scris, am rămas fidelă celor întâmplate între noi şi nimeni nu a mai ajuns atât de aproape, mistic vorbind. Eu n-am acceptat parţialitatea. El spune asta. El n-ar putea fi mai puţin întreg. Râul [Hudson] curge pe sub fereastra lui, el e resemnat, lucrează ca înainte, nu există nici o altă femeie în viaţa lui. Dar se teme, se teme de femeie, de viaţă, de mine. Se controlează.

Ochii noştri spun totul. Vorbele noastre nu spun nimic, în afară de momentul în care convenim în glumă să semnăm un contract în alb. Fără să ştim ce vrem. De ce n-a luat el tot ce-i puteam dărui ? De ce s-a agăţat de mine, s-a agăţat, s-a agăţat, s-a agăţat ? O oră care mi-a justificat călătoria la New York. Fulgerul înţelegerii. Apropierea de el. „O să te pierd din nou ? O să te pierd din nou ? Mi-ar fi mai bine în viaţă dacă n-aş cere absolutul", a spus. Mai bine în viaţă, îmi puteam oferi trupul lui Donald, Arline, Bel Geddes, Frank - de ce nu i-1 puteam oferi la fel de uşor şi lui Rank ? De ce nu ? Ei nu cereau sentimente. Oferi carapacea, cu buze şi vulvă umede. Posesie. Ce înseamnă să fii posedat ? Henry

a avut parte de totalitatea mea, dar această totalitate, când a devenit insuportabilă, când am descoperit că el nu era întreg, de teamă, s-a scindat şi m-am îndreptat spre Allendy, spre Rank şi ceilalţi. La New York am trăit într-un milion de bucăţi. Un milion de bucăţi. Dragoste fragmentată. Când am început să mă îndepărtez de un Henry fragmentat, evaziv.

M-am îndepărtat atât de mult!

M-am pierdut din nou. L-am pierdut. Am fost eliberată zile în şir de obsesiile mele.

Alte iubiri.

Pasiunea pentru Thurema a pierit. Nu ştiu ce a ucis-o. Are ceva ce paralizează viaţa. Frica. Frica ei. Frica ei de viaţă ucide viaţa.

Durerea de a-i părăsi pe Rank, pe Thurema. Mi se părea că întreaga mea fiinţă era atât de stârnită încât îmi simţeam toate iubirile deodată, şi era insuportabil. Atât de multe iubiri. Ce sunt eu ? Amanta Lumii. înnebunită de dragoste. înnebunită de dragoste. întregu-mi trup în suferinţă, suferinţa despărţirii, a pierderii, a schimbării.

Henry a venit la unsprezece, când vaporul începuse să se mişte, întrebându-se mirat: „Ce se întâmplă?"

Henry era acolo. în toate aceste ultime zile, când îl vedeam atât de rar, când îmi petreceam serile cu Thurema, dimineaţa mă uitam prin crăpătura uşii lui - crăpătura pentru micul dejun - şi îi vedeam pantofii, cămaşa albastră de pe fotoliu, pantalonii şi mă gândeam: *Henry e acolo,* apoi simţeam o mare linişte şi mă duceam să-mi iau micul dejun cu un fel de bucurie recunoscătoare. Henry e acolo. Henry e acolo.

5 aprilie 1936

Henry şi cu mine stăm de vorbă tihnit, dar cu pasiune, despre schimbările din noi. Acum înţelege ce am scris pe

vapor în drum spre New York anul trecut, că el şi cu mine, prin interacțiune, am făcut schimb de suflete. El e clasic, mai înțelept, a câştigat enorm ca putere de înțelegere. Eu am devenit guvernată de afecte, primitivă. El are mai puțină nevoie de relație directă, de experiență directă; el cunoaşte acum oamenii prin înțelepciune, prin înțelegere. Eu mă arunc în trăirea directă, în experiența plină de pasiune. Călătorim în sensuri opuse. Remarc toate astea pe un ton tragic. Nu şi Henry. Spun:

— Pentru că apoi vom fi despărțiți, ca două planete care se deplasează în direcții opuse.

Henry răspunde:

— Spui asta pentru că întotdeauna ți-a fost frică de despărțire, dar eu am încredere. Relația noastră e solidă. Poate suporta totul.

El are încredere. Eu nu. Văd în toate o amenințare, un sfârşit, o ruptură. In certuri, în dezacorduri. Mi-e frică să mă extind *complet în felul meu, numai pentru că l-aş putea pierde pe Henry.* încerc să-mi potrivesc ritmul cu al lui şi nu merge. în zilele acelea, la New York, când îmi trăiam aventurile, uitam de Henry, dar mă şi gândeam: probabil n-o să ne regăsim niciodată.

Pe vapor, sufăr dacă sunt nevoită să stau singură. Distanța dintre noi - o lungă după-amiază. Se întâmplă ca Henry să nu fie omul care să se fi simțit vreodată apropiat de cineva. A fost întotdeauna independent față de părinți, față de soții, n-a fost niciodată ca Hugh sau ca Rank, genul care se dizolvă în celălalt.

Când sunt nevoită să dau ascultare dorințelor mele, cum ar fi călătoria la New York, sufăr din cauza unui conflict oribil cu eul meu feminin, care se teme să nu-şi piardă fericirea personală în efortul de împlinire. Pentru Henry a ieşit bine; experiența lui cu psihanaliza i-a sporit înțelegerea. Chiar mă ajută acum, când iau totul prea personal şi mă implic afectiv. Asta înseamnă că cea mai mare parte din ce am făcut pentru mine i-a îmbogățit atât pe Hugh, cât şi pe Henry. Trebuie

să țin minte asta. Dar femeia din mine se vaită şi visează să cedeze, să se piardă pe sine, să renunțe, să capituleze.

Henry combate jurnalul. Eu spun că are o rațiune de a fi pur omenească. E un prieten. Mă face să mă simt mai puțin singură. Dar el susține că e dăunător pentru mine ca artist. E o căutare a adevărului. îmi ucide imaginația. (Ciudat cum am ales ştiința psihanalizei, singura care m-ar putea face mai exactă, mai sinceră.)

Am lămurit multe între noi în această călătorie. Henry zice că imaginea pe care o arăt lumii încă nu este cea reală. Este o imagine idealizată, christică. Mi-a vorbit despre mască, încearcă să-mi scoată la iveală personalitatea reală. Henry şi psihanaliza mă ajută să fiu sinceră.

La New York am avut odată o seară în care am stat singură. Am luat cina în grabă, entuziasmată de toate ideile pe care le aveam în cap. Mă bucuram că sunt singură cu jurnalul. Aveam o mulțime de lucruri de spus. E vorba de *comuniune* !

I-am spus lui Henry: „Gândirea tuturor bărbaților e ipocrită, pentru că e impersonală. Femeia e mai aproape de adevăr, pentru că ea ia totul personal".

Rank se consolează cu *idei.* Eu n-am putut accepta totalitatea, pentru că însemna perfecțiune şi mă simțeam vinovată dacă acceptam iubirea absolută. Şi am învățat limbajul bărbaților; folosesc interpretarea lui Rank, care pare mai cuprinzătoare şi răneşte mai puțin. Vină. Orice vrei. El nu ştie că totul se leagă de iubirea trupească, atingere, dezmierdare, gură.

E ciudat totuşi că, de vreme ce bariera sexuală s-a rupt în mine (nu în întregime!), de vreme ce am învățat să mă culc cu străini, am învățat să-mi placă trupuri, trupuri de străini, de vreme ce nu mai sunt Fecioara *„sauvage“* şi tot ce e trupesc pare mai uşor, la fel mi se întâmplă şi cu Hugh

sau Rank. E mai puțină senzație personală, mai degrabă una generală, din uter. Bărbații, nu bărbatul. Henry voia să-mi pierd totalitatea (care înseamnă ochi, suflet, sex orientat spre Henry), astfel că a creat Târfa. Iar acum, de dragul măreției sufletești şi spirituale a lui Rank, m-aş putea culca cu el. Dar de ce să facem speculații ? Asta nu vom putea recupera niciodată. A ajuns să-i fie teamă să se dăruiască. N-o să se mai dăruiască niciodată.

Pacienți care spun că au încercat să gândească psihanaliza. Henry i-a spus unuia dintre ei: „Nu gândi. E o aritmetică ce se desfăşoară în întuneric".

Henry Mann spunea: „Henry nu are priceperea şi subtilitatea ta. Văd din psihanaliza pe care i-a făcut-o lui C. că nu ajunge în profunzime. El e mai superficial".

Nici unul dintre pacienții lui nu a suferit la despărțirea de Henry. Nu exista un ataşament profund. Henry este destul de onest ca să recunoască asta, în contrast cu reacția pacienților mei, şi să spună: „Poate nici nu le-am făcut psihanaliză".

Nu vrea să depindă nimeni de el.

A fost uluit de cât am suferit când am părăsit New Yorkul. Henry are o anume duritate, o lipsă de ataşament şi de dragoste.

La multe din cele spuse de Rank am răspuns: „Nu ştiu. Am încetat să mai gândesc".

„Te invidiez", a zis Rank.

Mi se părea că în fața lui eu eram cea dizolvată senzual, cea care trăia doar prin simțiri, nu prin idei. Poate că asta era ceea ce salvasem de forța lui analitică, viața mea afectivă. Mă deranja că nu lăsa lucrurile aşa cum erau. Dar îmi lipseşte atât de mult forța lui când sunt cu Henry!

Aş fi lăsat bucuroasă explicațiile la o parte şi aş fi încercat contactul fizic. June aşa rezolva totul. E un mod de a fi fericit, orb. Ideea doare. Conştiința doare. Ştiința doare.

Luciditatea doare. Relațiile dor. Viața doare. Dar să curgi, să plutești, să trăiești natural nu doare. Mi se închid ochii. Plutesc, plutesc într-o lume de senzații.

Henry îl citește pe Emerson, pe Emerson care m-a tulburat atât de tare când aveam șaisprezece ani. Pe Henry, Emerson îl trezește. Eu nu-l vreau pe Emerson acum. Nu mai vreau zone arctice.

> *Scrisoare către Rank:* Ai spus că nu vrei să scrii, dar n-ai spus că nu vrei să scriu eu. O singură scrisoare, te rog, pentru că sunt lucruri pe care trebuie să le știi, lucruri care pot să alunge tot ceea ce ne doare. în scrisoarea pe care ți-am trimis-o de la Montreal, scrisoarea de despărțire, n-am avut dreptate deloc. N-am știut, n-am știut până nu te-am văzut, acum câteva zile. Nu m-aș fi despărțit niciodată de tine, niciodată, dacă n-ai fi vrut să renunț la iubirile mele materne. N-am încetat nici o clipă să te iubesc. Deunăzi, când te-am văzut, m-am simțit exact ca înainte. Totul era complet, era întreg. N-a avut loc niciodată o schimbare în dragostea mea, ci o frică de integritatea ta, care m-a făcut să mă retrag fizic pentru un timp. Nu știu de ce trebuie să-ți spun toate astea. Știu că e prea târziu. Am văzut totul dintr-odată, în ochii tăi. Am simțit că totul era ca înainte, dar că nu va reveni nicicând la viață, pentru că tu nu mai credeai. Ochii tăi păreau blânzi, dar erai ironic. Poate mă înșel. înțelegerea mea pălește. Acea căsnicie supremă a eșuat, dar nu-mi mai pasă. Trăiesc orbește, natural. Poate că

să-l păstrez pe bărbatul care simte şi gândeşte ca mine încât aş fi făcut şi aş fi spus orice. M-am oprit pe la mijloc ca să-mi beau cafeaua cu Henry, să facem o plimbare pe chei, să luăm cina, în timpul căreia am mai avut o discuție intimă, personală, din acelea care stârnesc din nou tot ce simțim; Henry spunea că sunt în mine atâtea lucruri latente, în sens emersonian, atât de multe pe care nu le exprim, dar pe care oamenii le simt; oamenii simt toate misterele, secretele, straturile infinite. „Crezi că am caracter în sensul emersonian ?" l-am întrebat. „Asta e bogăția ta cea mai mare", a zis Henry. Apoi am citit din Emerson şi am fost invadată de puritate şi grandoare. I-am spus lui Henry că probabil el are un suflet mai mare decât al meu, pentru că el era simplu, nu ca mine, deşartă, zgomotoasă şi strălucitoare. Am citit până la miezul nopții, apoi am făcut dragoste cu sincronizarea perfectă a orgasmului şi a spasmului dintotdeauna, o armonie totală, apoi Henry m-a învelit foarte tandru şi m-a lăsat singură. N-am putut să dorm. In minte mi se compunea urmarea la scrisoarea către Rank. Am aprins lumina şi am terminat-o, simțind o imensă comuniune cu Rank, imediat după comuniunea cu Henry. Curgerea a doi curenți puternici.

Iar astăzi, după noi dezmierdări, Henry se poartă foarte blând, foarte tandru. Am simțit o undă de forță. Il voiam pe Rank în condițiile puse de mine; îl voiam pe Rank pe culmi, pentru beții, nu pentru viața de zi cu zi. Mi-am amintit că mă plimbam pe Fifth Avenue cu Thurema în ultima noastră seară împreună şi eu am spus: „O să ne urcăm pe Empire State Building şi o să te las acolo, în vârful lumii, până mă întorc".

Beție. De ce a vrut Rank să prindă această flacără care sunt şi s-o transforme în nevastă ? Eu n-am să stau locului nicăieri, din cauza multiplelor mele laturi, a straturilor şi a misterelor latente, a ceea ce voi deveni.

Totalitatea nu e posibilă, fiindcă eu nu pot fi întreagă decât în relație cu mine însămi.

Vorbesc cu Henry despre ceea ce e personal în femeie, despre suprastructura bărbatului, despre teama mea de invenție, minciunile mele, felul în care caut adevărul, sau o suprastructură în artă. Cred că mi-e frică de deformare în artă pentru că simt că de asta am parte în viață.

în zilele în care nu numai că sunt îndrăgostită de lumea întreagă, de bărbat şi femeie, de fostele mele iubiri, de trecutul meu, de toți cei pe care îi cunosc, dar şi de mine însămi, atunci iată cum mă văd: vie. Văd şi iubesc dansatoarea, piciorul uşor, eforturile de a râde, de a fi superficială, gravitatea şi îndrăzneala mea. Ceea ce-mi place cel mai mult la mine sunt îndrăzneala, trucurile, curajul, felul în care îmi sunt fidelă mie însemi, fără a provoca prea multe necazuri sau prea multă durere. Focul din mine, felul în care îi scuz şi-i înfrumusețez pe ceilalți, credința mea în ceilalți.

Ceea ce urăsc sunt vanitatea mea, nevoia mea de a străluci, nevoia de aplauze şi sentimentalismul meu. Aş vrea să fiu mai dură. Nu pot să fac o glumă, să tachinez, să râd de cineva fără regrete.

Am aterizat cu bucurie la Paris. Mulțumită. Soare. Libertate. Linişte. Hugh care îmi oferă linişte, care nu mă răneşte niciodată. Dulceață.

Hugh a planificat o excursie în Maroc. Marocul era un vis.[1]

Fez. Tocmai am plecat de pe balcon, unde am stat să ascult rugăciunea de seară ridicându-se deasupra oraşului. Copleşită de tot ce am văzut.

1 Ana'is Nin şi soțul ei s-au îmbarcat la Marsilia pe 15 aprilie 1936, cu destinația Alger, iar de acolo au plecat cu trenul spre Fez. Două zile mai târziu, de la hotelul Palais Jamai, Nin îi scria lui Henry Miller: „Te bucuri că am venit fără jurnal ?“ Amintirile ei povestite ulterior, din care sunt incluse aici numai câteva paragrafe şi care au apărut în întregime în *The Diary of Anais Nin, 1934-1939,* au fost adăugate, se pare, la volumul inițial din jurnal după întoarcerea ei via Cadiz, Granada şi Sevilla. O parte din impresiile ei i-au fost transmise şi lui Miller într-o serie de cărți poştale şi scrisori scurte (vezi *A Literate Passion,* pp. 299-305).

Mister şi labirint, străzi complicate, ziduri anonime, taina caselor fără ferestre la stradă.

Fez e imaginea eului meu interior. Asta explică fascinația pe care o exercită asupra mea. Poartă un văl. E plin şi inepuizabil. Labirintic. Atât de bogat şi de proteic încât eu însămi mă pierd.

Fez e un drog. Te prinde în mreje.

Straturile oraşului Fez seamănă cu straturile şi secretele dinăuntrul meu. Ai nevoie de o călăuză. Călătorind, adaug tot ce văd la ființa mea. Nu sunt o simplă spectatoare. Nu e vorba de observație pură. Ci de experiență. De expansiune. E uitare de Sine şi descoperirea sinelui afinităților, a infinitului, a lumilor nemărginite din interiorul sinelui.

Mă întorc la un Henry pasional, un Henry mai iubitor decât îmi amintesc să fi fost vreodată. Atent. Treaz. Eu, atât de pasională, până-n vârful unghiilor. Noaptea trecută a fost incredibil - să poți ajunge la paroxisme fizice din ce în ce mai înalte. Mi-am băgat limba întreagă în gura lui, cum nu mai făcusem niciodată, un nou abandon, pur şi simplu limba întreagă, pe care a reținut-o între dinți; şi sexul, ca o gură larg deschisă, un orgasm cutremurător. Şi o discuție la cină despre cea mai profundă diferență dintre noi: noblețea mea, mândria mea, şi grosolănia lui. Zicea că era ceva ce nu putea pricepe, aşa cum eu nu puteam pricepe cerşetoria şi autoumilirile lui. El a deschis subiectul. Eu m-am bucurat, fiindcă era o vreme când Henry încerca să sfărâme în mine ceva ce era întreg, ceva ce el nu putea vedea, poseda, înțelege, şi în astfel de momente simțeam că încearcă să mă distrugă. Il imploram să nu încerce să mă schimbe, să mă banalizeze, să mă vulgarizeze. In timpul călătoriei, ca şi în timpul şederii cu tata, descoperisem o esență care nu se putea dizolva. Pot să-i cedez lui Henry ca să-i fac pe plac până la un punct, pot să fiu flexibilă, suplă, înțelegătoare cu el, dar am ceva ce nu pot schimba care îl deconcertează. Aseară mi-a spus, cu lacrimi în ochi:

— Dar acum văd că e o noblețe, ceva ce eu n-o să am niciodată şi nu pot înțelege.

— Numai să nu fie ceva ce urăşti.

Dar îi stârneşte antagonismul, aşa cum pe mine slugărnicia şi clovneriile lui mă umilesc. In astfel de momente mă simt întotdeauna răsplătită pentru tot ceea ce Henry nu vede (şi prin urmare nu iubeşte); eu mă apropii ceva mai mult de adevărata fericire şi afecțiune. Din când în când, se întâmplă şi miracole. Henry *vede* şi atunci ajunge să iubească.

Sunt într-o stare de spirit foarte sănătoasă. Am învățat să întorc fluxul gândurilor melancolice. Demonii care mă devorează par înfrânți. M-am întors din Maroc dolofană şi liniştită, psihic vorbind. Nu mă las să lâncezesc. Mai puțin chin, anxietate, reflecție asupra unor imagini dureroase; realizez că totul se află în imaginație. Nu ştiu ce m-a însănătoşit. Am plecat în Maroc fără jurnal. Gândurile despre eşec, visele de suferință, accentul pe limite, înfrângeri, discordie, toate astea au dispărut. Lucrez şi cu autosugestia; *îmi călăuzesc visele.*

M-a ajutat să-l văd pe Hugh cum suferă noaptea când nu poate să doarmă. Am văzut exagerarea, risipită de ivirea zorilor.

Bucurie. Speranță. Putere prezentă şi viitoare. Nici o teamă. Nici o nelinişte. Râs. Eu şi Henry am râs chiar şi când i-am găsit un prezervativ în buzunar. Sunt conştientă de forța legăturii noastre. Pot să râd de lucrurile mărunte. Să râd.

Desinvolte.

Henry atât de evident îndrăgostit. Mă tachinează în legătură cu New Yorkul. A visat cum un vapor se scufunda, dar el mă ținea în brațe şi nu se temea de nimic. Am ezitat să pun mâna pe jurnal. E legat de boală. E posibil un jurnal sănătos ? Nu ştiu. De ce a fost întoarcerea asta atât de diferită de cea anterioară? Pentru că am sfârşit-o cu New Yorkul ? Am atins limita ? Mi-am epuizat febra ? Sunt ca o

femeie însărcinată. Plină şi bogată. înfloritoare. Şi trupul meu la fel.

Sănătate ?

Sfârşit ?

12 iunie 1936

Afară. Afară. Mai întâi a fost Fez-ul afară, soarele, marea. Apoi Parisul afară şi eu pe străzi, alergând între avenue de la Bourdonnais şi Villa Seurat. Cartea, *The House of Incest,* sosind în pachete mari. Scrisori de trimis. Coaforul. Rimei turcoaz pentru gene. Betty de psihanalizat. Noul apartament ales pe quai de Passy, pe malul Senei. Scrisori către Thurema, căreia Rank i-a dat viaţă. Am grijă de Henry, care trece printr-un „buzunar de aer“, cum zice el.

Pierdută, dispersată, nisipoasă, frivolă, deconectată.

Injecţii pentru tuse măgărească, tuse grea noaptea şi oboseală, dar şi eforturi de a rămâne sănătoasă.

Apoi scrisori superbe de la Charpentier şi Madame Charpentier despre *House of Incest.* Nici un ban de la New York. De plătit taxele lui Henry. Cumpărături pentru noul apartament, care trebuia să fie modern cu orice preţ, o necesitate psihică. împrejurimi noi, un ceas de perete făcut din scoici, carpete albe de lână din Maroc, telegrame trimise prietenilor din toată lumea şi prieteni noi, şi vise prevestitoare, încă nici un nor. Nici un pic de gelozie. Afară.

George Turner devenind din nou febril, nesocotindu-mi ordinul (dat la New York): doar o dată, apoi uităm totul. El şi cu mine, împreună cu soţia lui şi cu Hugh, înghesuiţi în lift, lipiţi unii de alţii, o mare învolburare de globule roşii şi albe. Ne pipăim unul pe altul prin această învolburare. în taxi, genunchiul lui lipit de al meu mă face să mă simt ca în liftul de la Barbizon Piaza coborând rapid, ah, atât de conştientă de această vitalitate fierbinte dintre picioarele mele în timp ce merg. Aşa că atunci când telefonează şi mă imploră, consimt la o întâlnire cândva în viitor.

Apoi soarele a dispărut cumva. A dispărut. Am rămas fără bani. Am încetat să trimitem cărți şi telegrame. Afară. Să mergi afară. Steaguri roşii fluturând.

Titluri din ziare: *„C'est done une reforme ? Non. Sire. C'est une revolution". „Les greves"* (Greve). *„Greves terminees.' „Greves nouvelles." „Greves en cours."*

Afară e numai iarnă şi urât.

13 iunie 1936

Fraenkel pleacă în Spania pentru că Henry este infidel ideilor, relațiilor. Nici o continuitate. Roger mă invită la prânz. Soții Saharov surâd afectat, hiperestetici, prea multă artă. Dineu astrologie, căutând un soare în Capricorn şi întâlnind-o pe Marguerite Svalberg, scriitoare, visătoare.

La Louveciennes, mă îmbrac din nou cu hainele lui Chiquito şi Fraenkel e atât de excitat încât îmi fură un sărut.

Mă plimb pe malul Senei, gândindu-mă la agerimea lui Rank. Agerimea lui Rank. Să scriu acum despre el, să am bucuria de a retrăi toate astea ? S-o fac ? Sena curge. Eu sunt în viață. Vreau să rămân vie omeneşte. Jonathan Cape mi-a respins romanul despre tata.

Când a început otrava să acționeze din nou, insidios ? Când s-a spart strălucitoarea carapace exterioară ? Mă înec din nou, brusc, în melancolie. Mă înec. Am obosit să-l ajut pe Henry să trăiască şi să scrie. Nu. Nu Henry. Ci otrava. Fără nume.

E asta agonia jurnalului ? Ultimele vestigii ale cancerului ? Vindecare ? Cicatrici ? Găsesc tot mai puține de spus despre boală. Iată. Jurnal. Doctor. Iată-mă.

E şapte şi jumătate şi sunt flămândă şi obosită.

15 iunie 1936

Să-l luăm pe Gonzalo [More]. Gonzalo e un tigru care visează. Un tigru fără gheare. Gonzalo şi soția lui, Helba

Huara. Aud despre ei, despre peruani, femeia al cărei dans fără brațe a inspirat dansatoarea din *House of Incest.* Aud că e bolnavă de doi ani. O visez palidă, epuizată, nici o legătură cu dansatoarea strălucitoare pe care am văzut-o, apoi o văd intrând în studioul lui Roger, arătând exact ca în visul meu, şi o îndrăgesc instantaneu, şi ea pe mine. Gonzalo e înalt, cu pielea smeadă, cu ochi de animal şi păr negru precum cărbunele. Mă tulbură prezența lui fizică şi aerul lui visător. Astăzi, plimbându-mă, am simțit o fierbințeală între picioare, gata să cad în brațele cuiva, din dragoste de dragoste şi dragoste de viață şi dragoste de bărbați, pentru că simțeam o fierbințeală atât de mare între picioare.

Gonzalo. Sau George. Mereu un bărbat neobişnuit şi unul comun, iar din cauza celui neobişnuit, a lui Gonzalo, mă tem să nu sufăr, aşa cum am suferit din cauza lui Artaud şi a lui Eduardo. Aşa că ies din nou, dansând cu Helba Huara, stând de vorbă cu Gonzalo, sărutându-1 pasional pe Henry, plângând pentru că Henry scrie despre June. Aici e durerea, aici e boala. A pierde. Frica de a pierde.

Mă tem să nu-1 pierd pe Henry în favoarea Helbei, sau în favoarea femeii din Budapesta cu care urma să se vadă. Când se discuta despre Budapesta, într-o seară, cu el de față, am suferit atât de mult încât nici n-am putut vorbi. îmi era rău de durere. Demonul, ăsta e demonul; jurnal, doctor, lume, Dumnezeu, vindecați-mă, ajutați-mă, salvați-mă. Sufăr, sufăr cu umilință.

Pentru că Henry nu e întreg, nu e un absolutist, trădează pe toată lumea, până şi pe el însuşi şi pe Dumnezeu (scrie în cartea despre June). Henry nu a fost sincer decât cu mine, ceea ce l-a salvat şi ca artist.

După una dintre discuțiile noastre aprinse, Henry s-a retras din viața stupidă de cafenea. începe totul singur, dar atât de dureros, atât de stângaci. Până şi azi îşi începe cartea despre June cu un citat laborios din Abelard. Eu sunt de părere că citatele sunt literare. Nu sunt bune decât când ai de-a

face cu idei, nu cu experiența. Experiența trebuie să fie pură, unică. Nu-mi spui: „Tot ce simt pentru tine a fost exprimat de Nietzsche".

Henry se teme de foame sau de boală tot atât de mult cum mă tem eu să nu-i pierd pe cei pe care îi iubesc.

Când sunt în reverie printre oameni, vocea îmi vine din altă lume. Henry a remarcat contrastul dintre conversațiile mele calde, apropiate, pasionate (în cea mai mare parte cu el) şi atitudinea mea slabă, ineficientă, de pe altă lume, când sunt mai mulți oameni în jur şi îmi pierd interesul.

Le sunt recunoscătoare bărbaților care mă pot îmbăta puțin fizic, pentru că mă eliberează de robia mea afectivă şi obsesivă față de Henry. Plăcere.

26 iunie 1936

Quai de Passy 30, Paris, al şaisprezecelea arondisment. Etajul 7.

Un nou decor, creat fără speranță ori bucurie, fără sentimentul permanenței sau convingerea că ar fi potrivit. Dar inevitabil frumos. Frumos şi modern, simplu, estival, plin de bucurie. Pereți portocalii, covoare albe de lână din Maroc, scaune din stejar natur şi piele crem, o masă uriaşă din lemn de pin cu suprafața sablată ca să arate ca nisipul palid de pe plajă. Luminozitate, fără formalism, fără somptuozitate.

Creat în zile fierbinți şi în chinurile unei perioade de separare de Henry, suferind din cauza neomeniei lui atunci când scrie şi de gelozie.

Ii sunt recunoscătoare lui George Turner pentru puterea lui *de me distraire de ma douleur.*

Da. Turner. Din noaptea petrecută în apartamentul lui, când am dansat împreună şi am simțit o dorință violentă; apoi la New York, unde nu l-am vrut din cauza lui Henry şi a lui Rank, şi totuşi i-am cedat; apoi la Paris, în lift şi în taxi, din nou beție; apoi, într-o după-amiază, a venit să mă

vadă şi eu eram înfiorată şi plină de dorință, şi am făcut dragoste în patul meu, dar eram agitată şi nu mi-a plăcut.

Dar ieri, ieri a venit aici, şi mai erau în apartament Madeleine, omul care muta mobila şi Chizuito, în camera de alături; iar eu şi George ne-am aşezat pe canapea şi am simțit valuri de dorință violentă, gurile ni se deschideau din nevoia de a săruta şi de a muşca, privirea lui era încețoşată şi a spus:

— Eram excitat numai la gândul că vin aici. Doamne, eşti cea mai senzuală femeie pe care am cunoscut-o vreodată, aş vrea să te posed chiar în clipa asta, mă doare cât de mult te doresc. Hai să ne imaginăm - desfă-ți picioarele, desfă-ți picioarele. Aseară mi te-am imaginat, mă jucam cu tine, făceam tot felul de nebunii.

Ne-am ridicat în picioare lângă fereastră.

— Pot să-mi bag degetul acolo, pot ? Lângă fereastră, mi-a ridicat rochia şi mi-a simțit mierea curgând. Şi amețeala, senzația de cădere, de topire, nevoia de gură şi sex.

— Iți arăt apartamentul de închiriat, ca şi cum ai vrea să vii să stai acolo, am spus. Hai să ne prefacem.

Am fugit cu el jos, dar apartamentul de închiriat era ocupat, aşa că ne-am oprit în liftul foarte mic şi eu am zis:

— Hai să rămânem aici şi să apăsăm pe butonul de etajul opt.

Şi acolo ne-am oprit. Ii țineam penisul în mână, era atât de tare, atât de mare şi deja un pic umed, şi m-a posedat chiar acolo, în liftul cel mic, sălbatic, oh, sălbatic, în timp ce liftul urca şi cobora de mai multe ori, aşa că acum ori de câte ori urc şi cobor mă simt beată de dorință. Şi cine e George Turner ? N-are importanță. Nimic nu mai are importanță în afară de beția asta.

Azi l-am văzut pe Henry. îmi scosesem inelul. A făcut o scenă. S-a aruncat asupra mea cu atâta dragoste, atâta dragoste, agățându-se de mine, că toate temerile şi îndoielile mi s-au spulberat. I-am spus că mă simțeam ruptă de el, cum mă mai simțisem şi în timpul altor izbucniri ale nepăsării

lui. L-am rugat, l-am implorat să-mi spună adevărul: era totul bine între noi ? Dar cum pot să cred în Henry, când eu ieri l-am putut dori cu pasiune pe George şi azi mă puteam topi de dragoste şi pasiune pentru Henry ?

Ce uşurare, faptul că nu-1 iubeam pe George, senzualitatea pură; ce refugiu de suferinţă! Cât îmi plac vorbele lui George, avansurile lui erotice, felul în care face dragoste, afectivitatea lui, faţa mobilă, feminină, ochii albaştri, pasionali.

Henry e îngrijorat cu privire la vârsta lui, la faptul că îmbătrâneşte.

E ciudat cum am dansat cu George acum vreo opt ani şi el m-a fermecat (farmecul lui era proverbial în bancă; cariera lui amoroasă, cum era vânat de femei). Dar nu existase acea scânteie violentă care transformă farmecul în dorinţă.

Se pare că sufăr mai mult de teama că îl pierd pe Henry atunci când îl înşel. Cred că aştept pedeapsa. Nu ştiu. Noaptea. Caut noaptea, ca să simt, să trăiesc, să cunosc doar prin căile nopţii, sensul, viziunea focului. Ori de câte ori Henry se îndepărtează de creaţia lui, plonjez în noapte, în senzualitate, şi ea vine întotdeauna *după* un moment întunecat de durere (ca la New York), când îl simt pe Henry numai nisip şi material spongios, fără substanţă, nimic de care să te prinzi, abis, dizolvare.

Nopţile de chin la New York, noaptea în care a început cartea despre June, când eu am plâns: „Ţine-mă, Henry, ţine-mă strâns, îmi va fi greu să suport asta omeneşte. Te iubesc în felul acela absolut despre care tu spuneai că nu mai există. Cred că tu mi te-ai dăruit mie, aşa cum mi-ai scris atunci, prima dată când am fost la New York". Mi-am revărsat toate sentimentele: „Astăzi am nevoie să te aud spunând că totul e bine între noi doi. Am nevoie să te aud spunând asta". In loc s-o spună, Henry m-a sărutat apăsat şi, după ce am făcut dragoste, a continuat să mă sărute - aici începe dragostea.

3 iulie 1936

O, jurnalul meu, ce revărsare de viață! Toată gelozia, toată durerea dizolvate în bogăția trăirii senzuale, în dorința mea pentru George. Eu şi George dansăm din nou la petrecerea de casă nouă, dansăm sub felinarele palide din hârtie pe muzica fredonată de trei tahitieni, în timp ce sora lor dansează. Sena curge, licăreşte, tahitienii dansează şi cântă, pereții portocalii, lumina felinarelor, şi Gonzalo magnific, *le tigre qui r'eve.*

Gonzalo, indian incaş, cu ochi şi păr de cărbune, cu o față frumoasă. îmi amintesc prima noastră întâlnire, când frumusețea lui m-a şocat, întunericul, intensitatea. Gonzalo, mistic, visător, pur; *noblesse,* grandoare, calitate, profunzime, rasă. Gonzalo şoptindu-mi în timp ce dansam: „ Anais, Anais, eşti atât de puternică, atât de puternică şi atât de fragilă, ai o asemenea forță! Mă tem de tine. Ce influență ai asupra mea! Mă tem de tine, Anaîs, cea mai frumoasă muzică pe care a creat-o tatăl tău e vocea ta, e atât de ciudată, eşti toată numai sensibilitate, eşti floarea a tot şi a toate, eşti stilizarea, parfumul tuturor lucrurilor, eşti unică, Anaîs".

Toate astea în spaniolă. Sângele meu înțelege spaniola. Aud spaniola prin întunecate canale subterane. Mereu am aşteptat limbajul spaniol al dragostei. Ca să-l aud mai bine, obrazul meu atinge obrazul lui întunecat de indian şi aş vrea să mă țină în brațe aşa cum mă ține George o clipă mai târziu, să mă țină numai ca să mă simtă, să mă strângă fierbinte, şi dansăm, cu sexele sudate, fierbinți, arzânde, spunând: Desfă-ți picioarele, Doamne, te vreau îngrozitor, te-aş poseda chiar aici. Curvă, curvă, în sfârşit curvă.

Dar dansul cu Gonzalo e un vis. Anais, te-ai lovit cu capul de o mie de ori de zidul realității, tu nu vezi oraşul, casele, bărbații ca atare; tu vezi dincolo de ele.

„Anaîs, am văzut mii de femei, dar nici una ca tine..."

De ce, Gonzalo, de ce tu nu mă strângi în brațe ca George ? De ce întotdeauna trupul o ia într-o direcție şi

visurile mele în alta ? Gonzalo, stau aici în seara asta, cu ochii tăi ca noaptea, o noapte fără lună. Trăiesc acum în noapte ca o lună ce sunt, ca numele lunii pe care îl port, stau aici cu tine pentru că m-ai învăluit în visuri. Mă tem de tine tot atât de mult cât te temi tu de mine. Mă tem de vis, de visul care mă smulge de lângă George, care dansează fierbinte, lasciv, erotic, cu gura roşie, cu ochii languroşi. George e gelos pe Gonzalo, mereu emoționat, senzual, George mă ciupeşte, mă înşfacă, i se taie răsuflarea, e bolnav de dorință. Gonzalo e şi el gelos, intuitiv, mă caută, mă găseşte dansând în colțul cel mai întunecat cu George. Sena licăreşte, curge, luminile râd, oamenii dansează, sărutându-se pe balcon. Allendy priveşte, de Maigret, Henri Hunt, Marguerite Svalberg, bărbați, femei, femei frumoase, cu fețe catifelate, senzuale, o ambianță senzuală, toată lumea e senzuală, mulțumindu-mi azi pentru o petrecere minunată, minunată, e ca o noapte la club, pur şi simplu o noapte pe balcon, poezie, Gonzalo - leul mândru.

A doua zi Henry pare departe şi, odată cu el, durerea constantă pe care mi-o provoacă spiritul său distructiv, căci acum ştiu că Henry distruge tot ce iubeşte, devorează tot. Dacă eu sunt poezie şi iluzie, aşa cum June era poezie şi iluzie, el devorează, devorează totul cu realismul său, distruge, trebuie să distrugă, să devoreze. E subtil, nu ştiu cum se întâmplă. Trăiesc din nou, singură, cu Helba, cu Gonzalo, din nou iluzie, poezie. încep să înfloresc iarăşi - noi creații, o pelerină albă pe care o flutur în timp ce revoluția vuieşte în jurul meu - trebuie să fie mai multă poezie, mereu mai multă.

Gonzalo. De la bun început, vocea lui m-a chemat. Câtă tandrețe în vocea lui, câtă ardoare. Prima dată când ne-am întâlnit el i-a spus lui Henry: „Soția ta e minunată, e superbă". Şi mie mi-a fost frică, aşa cum ți-e frică de frumusețe. Casa mea e ca interiorul unei cochilii, alb-crem şi oranj pal, luminoasă. Cu Gonzalo totul rămâne nespus, el mă simte întreagă, nu există cuvinte, ci valuri-valuri de cunoaştere mis-

tică. Visător. Visător. Adormise cu cartea mea lângă el, o citise iar şi iar; *House of Incest* e ca un drog pentru el, mi-a spus.

Cercuri. Douăzeci de ani în care am aşteptat acest moment, momentul în care mă întind într-un pat de hotel din Cadiz fără un jurnal, pentru că apele otrăvite ale regretelor şi recapitulărilor şi-au încetat curgerea. Jurnalul ca oglindă, jurnalul ca asigurare, jurnalul în loc de conversație, odihnindu-se acum în timp ce şi eu mă odihnesc pe un pat dintr-un hotel din Cadiz, fără a avea nimic la care să meditez, nimic de rumegat. Viața a trecut aşa cum am trecut eu prin Fez, nelăsând nici o urmă. Soarele e pe apă, ochii şi gura mea sunt deschise, trupul meu e deschis, respir şi iubesc fără nevoia de a spune: *Respir, iubesc.* Când am fost prinsă în pivnițele întunecate ale catedralei, când eram copil, mi-a fost frică să nu rămân închisă între zidurile propriilor mele spaime; eram legată şi bandajată în durerea mea ca o mumie, din cauza calvarului de douăzeci de ani de îndoieli. Un lung şir de lupte cu un sine schilodit.

In trăirea senzuală e numai plăcere, ca în a iubi pe toată lumea în loc să-l iubeşti pe Unul Singur. Gonzalo, tu eşti Unul. Ce-o să-mi ceri ? In ziua în care George mi-a putut oferi beția ca beție a pasiunii am fost recunoscătoare. Gonzalo, te-ai întors oare ca să-mi reaminteşti de iubire când sunt o târfă, când mi-am despicat fustele şi mi-am făcut o nouă jachețică din marochin roşu, când nu mai vreau să tind spre nimic din ce nu poate fi atins, nici spre lună, nici spre stele ? Mă bântui, Gonzalo. Mi-ai spus, în spaniolă: „Te-ai putea amesteca vreodată cu cineva care nu are sângele tău ?“ Vorbeşte despre sânge din cauza cuvintelor în spaniolă.

5 iulie 1936

Petrecere. în atelier. Cântăreții tahitieni. Mulți oameni pe care nu pot să-i văd ori să-i aud. Gonzalo e mai înalt decât

toți, cu ochi întunecați ca nişte caverne fără fund, strălucitori, Gonzalo, cu brațele lui brun-auriu goale, Gonzalo, care încă îmi şopteşte în ureche: „ Anaîs, ce forță eşti, spirituală şi vitală, eşti învăluită în mit şi legendă, eşti ca un bici, când te-am văzut am simțit un şoc, îmi stârneşti orgoliul, mă simt treaz pentru prima dată, vreau să *fiu,* Anaîs".

Dansăm împreună, dar fără senzualitate. Visul ne învăluie, ne vrăjeşte. Peru. *Hacienda* lui. Cultura indiană, legendele, distanța dintre oameni. Zdrobitoarea imensitate a naturii. Frumusețea corpului său, mirosul părului. Sub atelier, cu un etaj mai jos, este o cameră. Când cobor, Gonzalo coboară şi el; suntem împinşi, mişcați, orbiți. Cobor şi stăm fată-n fată, eu spunându-i că Hugh o s-o conducă pe Helba acasă (Helba ceruse să fie dusă acasă).

— O duc eu, spune Gonzalo, dar nu se mişcă, se uită la mine.

— Nu pleca, spun eu, şi magnetismul ne împinge, împinge trupurile şi capetele laolaltă. Spun: *No se vaya, Gonzalo*, stând foarte aproape de el, iar el se uită fix la mine şi mă sărută, mă sărută. Tăcere. Alerg sus. El vine şi îşi desface brațele pentru dans. Pasiunea creşte, o pasiune uşoară, ca de vis. Ieşim pe balcon, în noapte, asta e noaptea, o noapte perforată de un milion de stele, ca la tropice; stăm suspendați deasupra râului, noaptea, stelele, atelierul în spatele nostru, şi ne sărutăm beți, feroce, deplin, el mă lipeşte de perete, pasiune străpunsă de lumini şi stele, pasiune sângerând poezie, pasiune în extazul recunoaşterii, săruturi ce urcă, apoi capul lui cade, genele-i lungi şi negre îmi intră în gură, gura lui, trupul lui, *mi chiquita, mi chiquita, dime quando nos vemos.*

Mă gândisem odată, în atelier, când a plecat după ce mă vrăjise asemenea unui cântec incaş, îmi vorbise ca prin vis, fără să se mişte: O să rămâi la marginea nopții, doar un vis ? N-o să te las, vor fi mai puține cuvinte, Gonzalo, trupul tău e elocvent, visul e intact. Dar săruturile, săruturile ca ploaia şi fulgerul, săruturile şi ochii ce susțin mândri privirea, ce se deschid, scrutând adânc trupul. I-am posedat trupul, m-am

întins şi l-am posedat, m-am întins aşa cum se întinde o femeie, deschizându-se, deschizându-se electric, Anaîs, Anaîs, *chiquita mia, chiquita mia,* adânci sunt măruntaiele nopții, înalt e visul de deasupra lumii, groşi sunt norii şi diafan aerul, greu e râul ce curge purtând cu el stele căzute, mituri şi legende, minerale şi cactuşi.

„Cu cruzime", a spus el, „cu cruzime trebuie să mă biciui ca să acționez. Suntem atât de bătrâni încât nu mai putem să ne întindem după hrană."

Singuri, în apartamentul meu, am continuat să ne sărutăm până a doua zi.

Noaptea, pe străzi, ne sărutăm, adulmecăm. „Anaîs, tu poți să înnebuneşti un bărbat. Mă simt ca drogat. Mă simt aşa cum m-am simțit ieşind din speluncile în care se fuma opiu, orbit, drogat. Cât mă atrage gura ta, frumusețea ta, Anaîs, ai nişte gesturi incredibile, ajung la extaz doar privindu-te cum te mişti şi cum mergi, e nevoie de secole întregi de rasă pură pentru a da naştere unui corp ca al tău, mă obsedezi, mă bântui, sunt atât de plin de tine încât nu pot face nimic altceva, nu mă pot gândi la nimic altceva. Ştii cele şapte cercuri mistice - şapte cercuri ce trebuie străpunse pentru a ajunge la miez ? Eu ajung la tine încet, încet. Vreau să-ți posed sufletul înainte de a-ți poseda trupul. Te vreau numai pentru mine. Când în sfârşit ne vom ciocni, va fi extraordinar."

Sunt vrăjită de frumoasa lui față întunecată, de vehemența, de poezia lui. Creează în timp ce mergem, între săruturi, o pasiune albă pe care o amplifică subtil, pervers, prin refuz. Nu vrea să mă posede.

Rătăcim orbeşte prin oraşul urât. E miezul nopții şi stăm lângă râu. Pentru prima oară îi simt dorința, dar mă sperie. Prea frumos, prea exaltat. Sunt speriată, mierea îmi curge între picioare, dar fierbințeala e sus, pe cer. Suntem atât de beți de săruturi încât străbatem străzile clătinându-ne. Pieptul lui gol, brun-auriu, silueta lui cu linii molcome, neconturând nici un os, şi totuşi suplu, părul lui ondulat, greu,

negru, cu câteva fire albe, ochii mai strălucitori decât ai arabilor, intenşi, hipnotici, animalici; gura nu senzuală, ci delicată; sprânceana ridicată, nobilă; grandoare şi noblețe de leu. E incredibil: tot ce-aş putea dori fizic, şi vehemența lui, capul dat pe spate, revărsând poezie. Nu pot să cred că e al meu, nu pot să-i cred cuvintele, sunt prea frumoase, ca o căsătorie indiană - îndrăgostitul îi face curte zile în şir, se apropie de mireasă atât de delicat.

Plină, plină de Gonzalo, plutind, drogată, ca în vis, m-am dus la Henry, pe care nu voiam să-l văd. îndată ce l-am văzut a fost ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Henry, vesel, lucrând, îndrăgostit, dând fuga să-mi iasă în întâmpinare în timp ce făceam cumpărături, pentru că începuse să plouă. Henry sprijinindu-mă de o scară şi posedându-mă delirant, confiscând orgasmul unei nopți întregi de săruturi cu Gonzalo. Eu - infidelă exaltării, revin pe pământ pentru o scurtă vreme, incapabilă să mă adun, dar cu Gonzalo în mine. Henry putea încă să intre atât de uşor în trupul meu şi să distrugă pentru o clipă visul!

Câteva ore mai târziu mă întâlnesc cu Gonzalo. îmi spune : „Ti-am telefonat la douăsprezece, servitoarea mi-a spus că tocmai ieşiseşi. Am simțit că ştiu unde te duceai, ai fost la Villa Seurat, Miller are o putere senzuală asupra ta. O, Anaîs, dar eu te vreau numai pentru mine“.

Aşa încep minciunile.

Semăna atât de mult cu Joaquin: mândria, intransigența, renunțarea. Când îi e sete pune un pahar de apă în fața lui şi nu îl bea. „Avem o lume întreagă de creat împreună." Eu tânjisem după noapte. Iată noaptea, în Gonzalo şi droguri. Simt, în timp ce vorbeşte febril, fără şir, că țese în jurul meu bizarerii, perversități, şi mă simt neajutorată. Mă simt prinsă în jocul lui magic de aşteptare şi atingere a freneziei. E prea bătrân, spune el mereu, ca să trăiască într-un fel banal; prea

bătrân, prea subtil ca să ia lucrurile de-a gata. Mă conduce pe căi întunecoase, adaugă parfum, tortură, refuz, exaltare.

*Scrisoare către Eduardo*L Despre mine pot să-ți spun că acest bărbat, cel mai nobil, magnific, serios, devotat şi nepretențios bărbat, m-a salvat de o viață banală, m-a salvat de a fi prostituată. îmi ține sufletul întreg în mâinile lui aurii. Mă ține într-o stare de extaz, ca la prima comuniune. Nu-mi vrea trupul câtă vreme nu-mi poate poseda sufletul. E subtil, profund, intens şi mă iubeşte la nebunie, o nebunie pe care nu am mai văzut-o niciodată, o nebunie mistică, fără pericolul de a muri, pentru că e o pasiune deopotrivă mistică şi omenească, aşa cum o simt eu. Nu pot să scriu, să gândesc, să mănânc sau să dorm. Mă transformă şi mă înalță.

El o caută pe Anaîs cea din trecut, cea deloc banală, cea mândră şi pură. Luptă împotriva lui Henry, împotriva realității, împotriva a tot ce mi-a violat adevărata natură. Vrea să fiu 0 femeie pasivă. Mă domină, Eduardo. Bărbatul ăsta, din aceeaşi rasă cu mine, mă domină.

Gonzalo, scriu ca să fiu cu tine, ca atunci când te respir, când îți respir răsuflarea, carnea, părul. La început nu te-am văzut, nu cu ochii sufletului. Ochii sufletului meu erau închişi, Gonzalo, când ai venit tu. Bărbații aveau trupuri. Viața era simplă, fizică, fără muzică. Tu eşti mult mai frumos decât ceilalți. Dar nu te-am văzut. Te-am simțit prin întuneric, Gonzalo, în seara asta, în nebunia noastră. Mergem pe străzi, ne sărutăm în plină lumină a zilei. Lumea e distrusă, prăbuşită.

„Anaîs, tu nu erai conştientă de forța ta spirituală. Dacă ai fi lângă mine, în noaptea asta, nu te-aş lua, nu aşa penetrezi o femeie ca tine. Vreau să penetrez cea mai profundă parte a sufletului tău.“ Gonzalo, vreau să-mi amintesc întotdeauna cuvintele tale, pentru că ai vorbit ca propriul meu suflet; ai vorbit pentru amândoi.

„Anaîs, te-am iubit din prima zi.“ Până şi în grădina de la Louveciennes spunea: „Tu îl iubeşti pe Miller“, şi a fost [1]

1 In spaniolă, în original.

adevărat până în seara aceea când am stat lângă râu şi m-am uitat la el, m-am uitat adânc în ochii lui de arab şi l-am întrebat: Ce spun ochii mei, ce spun ochii mei acum?

Nu scriu, respir cuvintele lui dătătoare de viață. Nu vrea să mă ia simplu, imediat, asta ar fi desacralizare. M-a prins într-o plasă de vorbe, a suflat asupra mea o vrajă, m-a sărutat, m-a ținut în brațe, a lăsat mierea să curgă, m-a dezbrăcat, a îngenuncheat în fața mea, m-a adorat, m-a fermecat, dar nu m-a posedat.

Singură în dormitorul de la Louveciennes, sfârşitul Louveciennes-ului, Louveciennes murind în splendoarea unei noi pasiuni. Louveciennes moare, lemnul putrezeşte, ploaia cade, fantomele se vaită. Miros de bătrânețe, cuvertura uzată de catifea roşie; şi Gonzalo indianul, orbitor de frumos ca un vis al Spaniei şi al Arabiei, cu capul între picioarele mele, adulându-mă.

„Pielea ta a fost făcută pentru mine. Corpul tău e cel mai minunat din lume. Locul ăsta de la rădăcina nasului tău, distanța dintre ochi - aş arde toate muzeele pentru această linie de frumusețe antică. E atâta frumusețe în fiecare gest al tău, în fiecare detaliu al a corpului tău. Anaîs, mă faci să plâng de fericire. Căldura pielii tale, atâta tandrețe, atâta ardoare."[1]

Când păşeam goală era în extaz. Toată noaptea, toată noaptea am visat. El a dormit câteva clipe. S-a trezit plin de dorință, alunecând în mine, apoi ieşind, repede, alungându-şi dorința, febra noastră creştea, cuvintele erau ca nişte dezmierdări, dezmierdările ca nişte cuvinte, ca nişte droguri. Din nou dorința lui, renunțarea, febra, visul, extazul.

A ucis în mine rolurile false, cele de curtare activă pe care Henry mi le cerea, instinctul lui de amant spaniol se opunea activității femeii. Am plâns de bucurie, am înțeles pe loc. Am regăsit tot ce era, înainte de Henry, pasivitatea, capitularea. [1]

1 In cea mai mare parte în spaniolă, în original; textul alternează liber între spaniolă şi engleză.

Am plâns de bucurie în fața subtilității lui, a tot ce se pierduse în viața mea cu Henry, sporind voluptatea visului, fum şi foc arzând, doi amanți acum, nu numai eu, amanta; doi amanți răspunzându-şi unul altuia.

închid ochii şi îi văd pe ai lui, intenşi şi vizionari. Ana'is, asta eşti tu, suntem în catedrala Notre-Dame, cântă orga, eu plâng, nori violeți cad de la ferestre. Te caut pe *tine,* înger şi demon. Ne sărutăm în întuneric, fața lui e un vis în fața mea, atât de gravă, cu gura delicată, nu senzuală.

Ce e sângele pe care el îl face să fiarbă ? Sângele vechii rase, sângele trecutului meu, mândria tatei, noblețea lui Joaquin, frumusețea regalității. Ce face el să fiarbă? Sufletul meu, Dumnezeul meu, puritatea mea - şi mierea curge. I-am spus, la Louveciennes, că de trei zile curgea şi asta l-a încântat atât de mult că încă mai râde când îşi aminteşte, *mı vasito de miel,* mierea pe care nu vrea s-o bea. Iar acum am înțeles şi gust aşteptarea, aprofundarea, nu putem sta o zi fără să ne vedem, dar avansăm printr-un fel de purificare prin foc, prin cele şapte cercuri magice, către centrul ființei noastre, călătorind încet, ciudat. Vorbind puțin, prin beția dragostei noastre, respirând păr, mirosind piele.

„Cum mi-ai umplut viața, Ana'is! Alaltăieri a fost o noapte de dragoste, cea mai frumoasă din toată viața mea. Vreau să te privesc trăind. Ce minune eşti, *mi chiquita.* Trupul tău e un miracol misterios. Ştii să stârneşti pasiunea. Nu pot gândi, scrie sau mânca. Ce beție, *chiquita.* Cad. Nu mă pot gândi decât la tine.“ Vocea lui, vocea lui e joasă, grea, întunecată, bogată. Moliciune indiană, gesturi iuți, sprânceana ridicată, o buclă neagră grea ce îi cade după ureche, toate stârnesc o furtună de dorință în mine. Moliciunea gâtului său, pieptul brun-auriu, capul leonin. Bunătate şi noblețe, inteligență iute, vie, arzătoare.

Scriu ca să-l respir. Un sentiment de fatalitate, de extrem; o teamă pe care nu am mai încercat-o niciodată ca acum, acum era o nebunie. Nebunia de a ne săruta pe balconul

acela unde Hugh sau Helba, sau altcineva ne-ar fi putut vedea. Nebunia de a dansa mereu împreună, de a sta mereu împreună. îl pot mirosi pe degetele mele. Carnea lui, când mă mirosea ameţit în catedrală, cu tămâie. Plângeam că sunt atât de goală, atât de despuiată de duritatea mea, de viaţa mea umană, labirintul vieţii mele parcurs din nou pentru a-mi găsi rădăcinile, în tămâie.

Ce nebunie, unde o să ne ducă ? Nu mi-a fost frică de nimic câtă vreme am fost eu amanta, cea cu ochii deschişi, vizionari, dar acum două perechi de ochi ard şi suntem doi incantând, mirosind, adulând, în cuvinte, rugăciuni, cu sex şi viziune, trup şi vise, unde o să ne ducă ? Unde ? Unde ?

> *Scrisoare către mama:* Par cam nebună, dar sunt doar foarte fericită, asta-i tot. Am fost la Notre-Dame ieri după-amiază şi am ascultat vecernia, am plâns şi mi-am regăsit vechiul suflet. Nu ştiu unde am fost. îl regăsisem odată, la spital, ţii minte ? L-am regăsit şi ieri. Am stat în biserică şi am plâns, iar azi sunt fericită. Totul e atât de bine, suntem atât de liniştiţi, eu şi Hugh, casa e minunată, pisica e tare caraghioasă, avem biciclete şi o să plecăm la ţară curând, dar nu e deloc soare, nici cald, şi din cauza asta nu am reuşit să închiriem Louveciennes, nu s-a întâmplat nimic. O să-ţi plătesc chiria mâine, arată-i asta şi lui Joaquin, e pentru el, e ceea ce se cheamă stilul modern în scris, cu toate frazele curgând una după alta, o fac ca să te amuz, pentru că îţi place atât de mult suprarealismul. Sper că Alidei i-a plăcut cartea mea, şi ţie o să-ţi placă într-o zi, nu ştiu când, atunci când o să-ţi dai seama că e toată un vis şi că visele sunt necesare vieţii, şi tu ştii că nu toate visele noastre sunt sfinte, nu-i aşa, şi tu ai avut câteva care nu erau sfinte, dar asta nu e rău şi nu schimbă fundamental sufletul, poate cândva vei crede cu atâta tărie în sufletul meu profund încât n-or să te mai supere micile mele nebunii, n-o să te încrunţi, ci doar o să asculţi şi o să zâmbeşti aşa cum mi te închipui zâmbind şi ascultând când eşti departe, nu mi te închipui niciodată supărată şi nemulţumită de mine, sau dezamăgită, când eşti departe totul e dulce, şi e ca înainte, întotdeauna, când îţi eram pe de-a-ntregul devotată, cum erai şi tu copiilor tăi, şi acest devotament a rămas, deşi viaţa mea

s-a scindat şi trăiesc cu Hugh, numai că tu nu m-ai crezut şi m-ai cam îndepărtat, certându-mă pentru lucrurile pe care le făceam altfel decât atunci când eram o copilă, dar în mod fundamental, *Mamacita*, nimic nu s-a schimbat, dacă eşti bun nu se schimbă niciodată nimic, te iubesc foarte mult.

14 iulie 1936

Iubesc toată lumea, tot pământul ăsta, toți oamenii - asta e pasiunea şi moartea mea, intru în întuneric cu Gonzalo, întuneric, luptă împotriva posesiei şi invadării; îmi văd toată viața într-o străfulgerare şi din mine rămân doar fâşii când ies din mâinile lui, tânjind din nou după Henry.

Stau lângă Henry după ce am citit şaptezeci şi opt de pagini din cartea lui, în care afirmă cel mai tragic dintre adevăruri : „Viața nu mă interesează, tot ce mă interesează e ceea ce fac acum (cartea asta), care e paralelă cu viața, din viață şi totuşi dincolo de ea... Având încrederea lui June, ar fi trebuit să devin un zeu".

Acum că a pierdut-o, o iubeşte prin cuvinte; când era lângă el ura tot ce reprezenta ea, o distrugea, o ataca, aşa cum în mod insidios mă diminuează pe mine prin absența adulației, prin faptul că nu pare să vrea să mă rețină; nu un act al dragostei prezent, ci o îndepărtare perversă, o pierdere.

I-am spus: „Henry, m-am îndepărtat de tine. Simțeam cum murim lent prin felul în care deromantizai relația asta. Era prea mare. Mai mică n-o vreau. E ceva în tine care probabil nu e capabil de dragoste, care distruge ceea ce iubeşte. Ştiam asta şi am crezut că pot fi mai puternică, dar mi-ai făcut rău. Am început abia în ultima vreme să trăiesc din nou, să-mi recapăt forțele, pentru că sunt iubită. In viață am găsit ceea ce tu mi-ai refuzat, ceva prea subtil ca să poată fi definit, o moarte pe care ai împrăştiat-o iubind mereu pe alăturea, altceva, altundeva, nefiind întreg".

Nici chiar în timp ce scrie despre June nu poate fi fidel acelei pasiuni; se împrăştie, se pierde în alte femei, în alte

dorințe, ca un fluviu prea larg. Nu a iubit-o niciodată cu adevărat în viață, în prezent, în realitate, ci doar prin pierdere şi prin durere. Adevărul este atât de crud şi toate perversiunile dragostei noastre mă sufocă, propriile mele suferințe, concesiile mele, iertarea, încrederea, dăruirea, şi Henry refuzând totul, pasiv, ireal, real numai în prozaic, iar eu renunțând la poezie, căutând-o în altă parte, plângând pentru că lipseşte în el. In Henry nu există nici un suflet, deşi două femei i-au dăruit sufletele lor. Nu ştiu.

Am stat foarte tăcuți, apoi Henry a spus: „Ştiu că e ceva foarte rău în mine, un fel de perversiune".

Ceea ce aude sunt vocea mea şi a lui June, răsunând din mormântul pe care îl face el din momentul prezent, care cere pasiune, şi atât June, cât şi eu ne-am dus să primim dragoste din altă parte şi am plâns după un Henry nenăscut, amantul cuvintelor, poetul care ne cheamă abia după ce am murit.

Stăteam foarte tăcuți şi o lacrimă mi-a căzut din ochi, o singură lacrimă albastră din cauza genelor rimelate cu albastru, o lacrimă albastră de epuizare a durerii mele, a singurătății mele în Henry. „O lacrimă albastră, ce caraghios", am spus. „Priveşte-o. N-o să fim trişti. Nu ştiu dacă ăsta e sfârşitul. Te iubesc, Henry, dar mă îndepărtez de tine, ca să reconstruiesc visurile pe care le-am pierdut şi pe mine însămi; extazul. Scrie-mi, ai grijă de Vis. Aici sunt, râd. Şi n-o să fim trişti; poate că forța mea va fi mai mare decât a ta, forța cu care cauți moartea vieții. Plec să găsesc viața pe care tu o devorezi într-un fel ciudat, prin urile, negările şi renunțările tale."

Stăteam în capul scărilor. Henry râdea isteric. Henry înnebunit, Henry fisurat. Henry în bucăți, numai crestături, pierderi, dizolvări, râzând, apoi ținându-mă în brațe, sărutându-mă. Nu, sunt moartă pentru tine, Henry, mă aşteaptă Gonzalo. El ştie că am fost cu Henry toată după-amiaza. îi spun, malițios şi crud, pentru că îl iubesc o clipă mai puțin, un grad mai puțin, o răsuflare mai puțin decât mă iubeşte el pe mine. Henry mă sărută şi eu cad în apă, în obscuritate,

disoluție, mariaj în vid, mariaj în disoluție, disoluția lui Henry, apă, dorință, eu cad, el mă duce în brațe până la canapea, e tot numai dorință, el nu poate iubi, el doreşte, sexul îi e fierbinte şi erect, şi degetele moi, dar eu mă gândesc la Gonzalo, care mă aşteaptă şi nu răspund, sunt pasivă.

Gonzalo aproape că îngenunchează când mă vede: „Anaîs!“ Aproape că îngenunchează, zdrobit de nelinişte şi gelozie. Şi eu sunt ruptă în bucăți. O, Gonzalo, întregeşte-mă. O parte din mine continuă să plângă pentru ceea ce nu a fost împlinit de Henry, pentru ceea ce Henry nu a fost, ceea ce tu eşti, în mod divin.

Nu puteam fi singuri, trebuia să stăm cu ceilalți, şi a fost o tortură, dorința noastră de a ne atinge, îl simțeam ca pe un magnet, ochii lui mă amețeau. Nu puteam să mănânc. Eram bolnavă de dorință şi, pentru că îmi legănam cerceii de coral, pentru că mă uitam cu tandrețe la Pita, la „Puck“, cum îi spun eu, ca să nu mă uit la Gonzalo în fața lui Hugh şi a Helbei, şi pentru că Pita, când ieşeam, m-a apucat de braț şi am început să dansăm grațios, pe stradă, Gonzalo a plecat, întunecat şi furios, şi a băut toată noaptea, în timp ce eu tânjeam după el şi îl aşteptam. Se chinuia fără nici un motiv, mă ura, nu voia să mă vadă nimeni, să mă atingă nimeni.

Am dat fuga la el în dimineața asta. Gonzalo, vei avea tu oare puterea să mă întregeşti ? Rank a eşuat, atâția alții au eşuat.

în culmea durerii lui, spune: „Mergi înaintea mea, vreau să te văd mergând".

„¡Que agonia, chiquita!“ Vorbeşte de renunțare, de suferință. E oare pasiunea numai suferință, posesie, gelozie ? E şocat de nesăbuința mea, de capacitatea mea de a comite sacrilegii; ne întindem pe patul lui Joaquin, pentru mine totul e dragoste, dragostea e una singură, Joaquin, tata, Henry, dragoste, sex, puritate, visul, unul şi-acelaşi, aceeaşi flacără, aceeaşi arşiță albă, aceeaşi disperare.

Şi eu, şi June am crezut că nimeni nu ne putea smulge de lângă Henry. Dacă Henry ne-ar fi reținut, dacă Henry ar fi rătăcit pe străzi strigând: „Vocea ta mă învăluie, Anais, mă înec în ea; vorbeşte astfel încât să te aud, mişcă-ți capul, râzi, o, Anais, lupt cu vocea ta şi ea mă frânge". Dacă Henry s-ar fi luptat cu ceilalți bărbați, ar fi îngenuncheat, m-ar fi adorat, m-ar fi apărat - dar Henry îmi curge printre degete ca nisipul şi apa: „Niciodată nu mi-a păsat destul, viața ar fi fost prea dureroasă, nu mi-a păsat nici cât negru sub unghie". A urlat din dragoste numai când l-am torturat, iar acum trebuie să-l torturez pe Gonzalo. El îmi cere asta, el mă creează, inventează ce trebuie să fac în continuare.

înainte de a mă duce la Henry el a suferit, aşa că am fost constrânsă să mă duc la el şi să-i spun ce s-a întâmplat, dar în fața suferinței lui îmi vine să râd, mânată de sentimentul puterii unui demon, a unor case în flăcări, a cărnii otrăvite. El e viciat, crud - nu puteam avea încredere în el, bucuriile, toate bucuriile noastre erau transformate într-o durere acută, aşteptarea, dezmierdările, dorința refuzată, labirintul, claritate în străfulgerări, eu şi Gonzalo trecând podul, vântul umflându-mi părul, Gonzalo în extaz, Gonzalo privind albeața feței mele în semiîntuneric, Gonzalo căutând tot ce am fost înainte de a apărea Henry, subtilitățile, totul ducând la lumea brută, simplă, a febrei senzuale în care am căzut, cu George Turner, înainte de Gonzalo.

Şi totuşi febra senzuală e în mine; visez erotic, visez contrariul vieții mele cu Gonzalo. Visez bărbați uriaşi care mă posedă şi eu am orgasm de mai multe ori; visez bestialitate şi mă trezesc cu gustul lui Gonzalo pe buze, dorindu-l; lumea cărnii îmi pare infinit de frumoasă pentru că o străbat atât de iute pe aripile cărnii brune-aurii a lui Gonzalo.

Viața e vis, coşmar, dans, foc şi moarte, viață şi moarte, eu şi Gonzalo ne sărutăm într-o frenezie a pasiunii - „Anais, n-am mai fost niciodată atât de îndrăgostit, e ca o rană" - şi stau culcată în întuneric lângă Henry, amândoi fără nici o dorință, şi eu plâng isteric, ceva a murit între noi. „Nu

pot să trăiesc fără pasiune, Henry. Ajută-mă să mă desprind de tine. O să am grijă de tine întotdeauna." Henry e împietrit şi tăcut. Eu şi Henry ne plimbăm şi el spune cu voce spartă: „Tu eşti unica. Am crezut că tu eşti Mama, dar e mai mult decât atât, viața nu are sens de când mi-ai spus de Gonzalo, am trăit un coşmar, e ceva atât de puternic, ceva etern".

Henry folosind cuvântul *etern,* îmi vine să râd. Henry foloseşte cuvântul *etern,* iar eu nu mai am pe deget inelul iubirii lui din noaptea în care am stat cu Gonzalo pe malul râului. Eu şi Henry ne sărutăm fără dorință, dar cu o dragoste ce îmi otrăveşte bucuria, o dragoste muribundă care îmi tulbură când şi când visul cu Gonzalo.

Eu şi Gonzalo păşim ca într-o beție, sărutându-ne, pe rue de la Gaitee, iar eu văd hotelul în care am fost prima dată cu Henry şi merg singură, plângând moartea pasiunii noastre, şi când îl văd pe Gonzalo ființa îmi tremură de cât de mult ne-am apropiat unul de celălalt, cât de pierduți eram, Gonzalo bând, distrus de o femeie pe care n-o iubea, plutind în derivă, şi eu negându-mi adevăratul eu, trăind în afara visului, ciocnindu-mă de trupuri, doar de trupuri, într-o lume caldă, senzuală, de acută singurătate.

Cât de departe am pătruns în mister; dezmierdările au venit înaintea cuvintelor, iar acum ne trezim din beția sărutărilor noastre, ne auzim unul pe altul vorbind în timp ce visăm fiecare la sufletul celuilalt, şi nu pot să cred, nu pot să cred în această coliziune a spiritelor, râs şi cunoaştere cuprinse în trupul zeiesc al lui Gonzalo, frazele lui neterminate penetrându-mă atât de subtil, atât de voluptuos. Gonzalo e un virtuoz al cuvintelor, prin toate căile sensibilității, nuanțelor, simțurilor şi muzicii, concepându-mă şi înțelegându-mă înaintea disonanțelor, repudiind disonanțele, reinstaurând visul.

Stăm în fața uşii lui Roger, Roger e plecat. Stăm pe treptele de la intrare, aşteptând în întuneric. El mă sărută frenetic şi eu mă las pe spate, ca atunci când mi-o cerea Henry şi, tot ca atunci când mi-o cerea Henry, întind mâna să-i

deschei pantalonii, dar Gonzalo se retrage, jignit. în tot ce priveşte sexul, Gonzalo e bărbat, are voinţă, e orgolios, conduce; o să-mi pună el mâna acolo în clipa în care o să vrea şi îmi amintesc eforturile pe care le făceam, violările, pentru a-1 mulţumi pe Henry. Trebuia să fiu eu amantul. Acum Gonzalo e amantul. Gonzalo dăruieşte, conduce, porunceşte, creează, face curte, adulează; eu trebuie să fiu mândră şi să primesc. Eu *trebuie să fiu.* El oferă, creează; el a făcut pauzele, ocolurile, ocolurile subtile care ne-au sporit visul, au creat legenda, noaptea din jurul ei, adâncimile, adâncimile.

Plâng de bucurie. „Anaîs, mândria ta, vreau mândria ta, mândria din tine, tu ai trezit-o pe a mea." Şi eu m-am desacralizat, m-am autoflagelat. Am avut şi eu minunata lui *pudeur.* Nu i-am văzut încă tot corpul şi, precum frazele lui neterminate, misterul stă suspendat şi muzica ne umple de extaz, nopţi de extaz, expansiune în infinit, flori ce se deschid, fără a le cădea nici o petală, tăceri, în spatele frumoasei lui feţe antice, faţa care a inspirat secole de poezie, se află o lume, o lume imensă, ca aceea din mine, de armonie superioară. *„Quiero vivir, que impulso de vida me das, no sabes lo que eres para mi."*(„|reau să trăiesc, ce sete de viaţă îmi dai, nu ştii ce însemni pentru mine.") El cade în fântâni de tristeţe, *„Porque te quiero demasiado, chiquita.* Te iubesc prea mult."

Amândoi simţim boala dragostei, durerea, da, febra devoratoare şi dorul, dorul neistovit, atât de profundă e rana făcută de penetrare, cum m-a învăluit, m-a acordat - ce muzician, aşteptând parfumul, ora, cântecul.

Oboseală. Plecându-mă în faţa miracolului. Uneori nu-mi venea să cred. Privindu-i faţa ce se decupa pe fundalul cerului, în timp ce ne plimbam, ascultându-1, nu-mi venea să cred. Visez. Visez faţa asta, corpul ăsta, iar în spatele acestei feţe, al acestui trup, o ştiinţă, o subtilitate, un vis al sufletului şi al spiritului, o delicateţe a texturii, poezie, muzică şi ardoare.

O ardoare mai mare decât a lui Henry sau a tatei, o tandreţe pasională, o sumă a senzaţiilor, dragostei profunde,

vibrației şi senzualității. „Ce magie, Anais. Mă pierd în tine, în ochii tăi, în corpul tău atât de frumos, atât de frumos, în fruntea ta atât de pură şi ochii deloc puri, în chipul tău, chipul unei spaniole din Antichitate, linia frumoasă a umerilor tăi şi felul în care îți mişti capul. Sunt două feluri în care şi-l pot mişca spaniolii, unul comun, în stilul fetelor din Madrid care nu-mi plac, celălalt, cum ți-1 mişti tu, cu mândrie."[1]

21 iulie 1936

Ardem ca nişte torțe. Nopți albe. îmbrățişări voluptuoase, direct din somn. M-a posedat abia acum câteva nopți, sâmbătă, în patul lui Joaquin, după ce ne excitaserăm amândoi şi refuzase orgasmul de fiecare dată, toată noaptea.

Bucurii străpunse de fiori dureroşi când mă gândesc la Henry. Credința şi suferința lui Henry. Henry purtând încă inelul şi spunând: „Nu mă tem de nimic. Relația noastră e dincolo de toate, e eternă". Iar eu spusesem în întuneric: „Gonzalo şi cu mine ne iubim". Dar când Henry a început să sufere, să devină palid, cu ochii încercănați, cu gura chinuită, cu vocea spartă, am început să retractez: nu mă dăruisem. Aşteptam. Credeam că legătura fizică dintre mine şi Henry murise. Zile în şir am suferit împreună la gândul despărțirii. Astăzi, cu o voce spartă, Henry mi-a spus că voia să creadă în această legătură indestructibilă dintre noi, că încercaserăm să ne eliberăm unul pe altul, dar era greu. O, cât de greu. Şi el fusese gelos, dar nu voia să distrugă iubirea noastră cu gelozie, aşa cum şi eu încercasem să n-o fac. în momentul ăsta suferă, în timp ce eu am acceptat ceea ce el a recunoscut cu sinceritate ca fiind infidelități superficiale.

Când îl văd pe Henry venind spre mine sunt din nou mişcată până în adâncul ființei, mă umplu de o tandrețe imensă,

1 In spaniolă, în original.

dar nu-1 doresc sexual. E ca o dragoste maternă senzualizată. Nu am acest sentiment faţă de Gonzalo. Pentru mine el e bărbat, tovarăş. Nu ştiu. Poate geamăn. îşi lasă frazele neterminate pentru că eu ştiu. El e visul pe care îl exprim numai în scris. Aşa arată, respiră, vorbeşte, trăieşte. Ce tortură, această ardere căreia nu vrea să-i permită să fie senzuală; fiecare mângâiere conţine un sens, fiecare sărut e o comuniune, fiecare act de posedare se trage din scânteia cunoaşterii. *Quiero sublimar todo, subir!*

Ascensiune. Corpul meu e distrus, e în flăcări, bolnav şi neliniştit, pe culmile ameţitoare ale emoţiei.

Ieri, toată noaptea, mierea mea a curs. Dragostea, seriozitatea şi profunzimea din ochii lui îmi tăiau răsuflarea. Gonzalo, n-am mai simţit niciodată, pentru nimeni, ceea ce simt acum. Nu e instinct arzând, ci un fel de pasiune mistică; corpurile noastre vibrează sub stăpânirea ei, vibrează, vibrează, ard, se topesc. O asemenea revărsare de dragoste, dragoste tandră, n-am mai văzut. îmi arde pielea cu sărutările lui. Stăm ore în şir într-un vis dulce de săruturi şi misterioasă introspecţie. îşi aminteşte fiecare scenă, fiecare cuvânt, fiecare nuanţă a întâlnirilor noastre.

Ne-am despărţit în zori, epuizaţi, flămânzi. Am dormit numai o oră şi jumătate şi credeam că sunt prea obosită ca să mai simt ceva, dar când am plecat de la Henry la trei şi jumătate (nu fusesem în stare să răspund mângâierilor lui, evitându-le), foamea şi durerea au pus stăpânire pe mine şi nerăbdarea mea a crescut. Gonzalo mă implorase să ne vedem. Ne-am repezit unul în braţele celuilalt de parcă nu ne-am fi văzut de zile întregi. „Sunt nebun“, a spus el, „sunt nebun." închide ochii, se topeşte în mine. Suntem ca un drog unul pentru celălalt. Ne întristăm profund când ne trezim.

Toată viaţa mea s-a oprit în loc. Scrisorile zac fără răspuns, rochiile mele sunt rupte, *House of Incest* adună praful, prietenii sunt uitaţi, psihanaliza aruncată peste bord,

viața ca o otravă ostoitoare, mintea inactivă. „ *Yopersigo lo irreel“,* spunea Gonzalo. „Urmăresc irealul." M-am întors la starea mea originară, irealul, dar nu boala.

Mintea lui, subtilitățile mi se dezvăluie tot mai mult din spatele chipului visător, gânditor. Aristocratică, boemă. Când îşi piaptănă părul lung şi păşeşte maiestuos arată ca un rege. Cu părul vâlvoi, sărutându-mă sălbatic, arată ca un indian. Ochii îi ard cu o întunecime sacră. Pielea lui, sexul lui ciudat sunt întunecate. Pudoarea lui - nu-şi arată niciodată trupul dezgolit, nu mă lasă niciodată să-l ating, să-l posed. E tandru pentru că m-am tăiat la degetul de la picior; m-a spălat, m-a bandajat. Acelaşi deget sângerând în fața unui Henry neajutorat şi inert.

Astăzi l-am implorat pe Henry:

— Când eşti atât de îngrozitor de pasiv, de negativist, nu-ți eşti fidel ție.

— Sunt dezgustat de insuficiența mea, a răspuns Henry.

îmi vorbeşte despre cum June i-a ucis încrederea şi i-a provocat un şoc teribil:

— Când mă aflu din nou în fața durerii, sunt paralizat, fatalist. Nu pot să acționez.

Când credea că m-a pierdut în fața lui Gonzalo, nu a putut decât să rămână tăcut în întuneric.

Văd că atunci când îl rănesc îşi pierde puterea, încrederea în el însuşi, şi pare imperativ să i-o redau, aşa că i-o redau, instinctiv, şi apoi mă întreb: ce mă fac ? Nu am decât trei seri şi i-am promis lui Gonzalo să nu mă duc la Villa Seurat, dar i-am promis lui Henry că vin, şi nimeni nu va înțelege că pentru mine dragostea-compasiune e la fel de puternică precum dragostea-pasiune.

Pe Gonzalo nu l-am mințit. E prea intuitiv. I-am spus: „Pasiunea mea pentru Henry a murit". I-am mărturisit de câte ori m-am întâlnit cu Henry.

în acelaşi timp, pasiunea mea pentru Gonzalo mă stârneşte atât de tare încât mă face isteric de sensibilă şi conştientă de

toate iubirile mele, în contact senzual cu toată lumea şi, în acelaşi timp, mai izolată şi mai mândră în visul meu (bietul George, a căzut, el aparţine lumii obişnuite), dar fântâna iubirii, a compasiunii curge mai adânc, se revarsă. Sunt prea bogată. Trebuie să dăruiesc. Nu e infidelitate faţă de Gonzalo, Doamne, nu ştiu; e ceea ce decurge din ciocnirile mele intime, apropiate, individuale, ceva dincolo de personal şi de cuplu, care se revarsă peste lume; e o abundenţă, muzica şi dragostea care abundă după ce mă întâlnesc cu Gonzalo şi ne atingem cu trupuri şi inimi arzânde, purtând după noi şi în jurul nostru halouri, şi peste toţi ceilalţi, peste Hugh şi Henry, plouă cu scântei.

Faţa lui Gonzalo. Se lasă noaptea, în care mă pot îngropa cu el, în somn şi legături tainice. Cât îi iubesc tristeţea, spiritul meditativ, umorul neaşteptat, felul viclean şi subtil în care calmează gelozia Helbei. La un moment dat, Helba a vrut să mă omoare. Gonzalo a intrat în panică. Abia mai putea vorbi. „Anaîs, mi-e atât de frică pentru tine, o, Anaîs, *mi chiquita*."

Visează Spania, unde zidurile, convenţiile, obiceiurile, legile ar fi făcut întâlnirile noastre mai dificile. Visează drumuri sinuoase, renunţări; drumul drept te omoară, se miră că eu, cu libertatea pe care am avut-o, am păstrat acea fervoare a Evului Mediu, a vieţilor secrete, închise, inhibate, o fervoare revărsată şi difuzată în viaţa modernă. Aceste continue înlănţuiri ale săruturilor noastre, faţa lui pe fundalul boitei înstelate sau al unui perete de cafenea... Gonzalo. Imnuri de dragoste pentru amantul amanţilor, amantul visurilor oricărei femei, posedat de dragostea lui, incapabil să doarmă, să se odihnească, apăsat de conştiinţă, frică de a nu mă pierde, gelozie, adulaţie. Scrie pentru mine ca un act de iubire, ca o dezmierdare; forma trupului său e feminină în delicateţea conturului, ochii lui când mă îndrept spre el sunt pătrunzători, vizionari şi totuşi orbi de emoţie.

23 iulie 1936

Curentul mă poartă, iar el strigă în agonie pentru că m-am întâlnit cu Henry: „Trebuie să te am numai pentru mine. Mi-a lipsit puterea de a te smulge complet din viața ta; lanțuri grele te trag în jos, mila şi omenia ta“. Gelozia îl torturează sălbatic, disproporționat; contorsionează senzualitatea, nu se supune dorinței care se aprinde; o lasă să ardă şi să se stingă, revine pe căi întortocheate când sunt liniştită şi nefebrilă, nu-şi arată trupul gol cu mândrie şi naturalețe, doar instinctul subconştient arde pur, dar vibrant; şi propria-mi naturalețe e zdruncinată, nu pot răspunde, mierea e irosită, noaptea e plină de gânduri; el caută noaptea, din senzualitatea pură se naşte visul, pe care el nu-1 poate vedea; astfel că pasiunea nu vine ca o explozie, ca o fuziune, ci ca o luptă şi o căutare, scăldată în gelozii întunecate, crunte; o vânătaie pe coapsa mea îl urcă pe culmile disperării. în seara pe care am petrecut-o cu Henry a fost înnebunit de durere. I-am telefonat: „Nu suferi, Gonzalo“, şi după aceea mi-a spus: „A fost bună suferința, m-a făcut să mă înalț. Anaîs, ce sete de sublimare am!“

Toată dulceața pământului mă cheamă, mă invită. Henry alunecă în mierea mea îmbelşugată cu atâta simplitate, ia pulsul cărnii vii; pântecul îmi tresare de viață şi ritm, la fel de firesc ca respirația, carnea stă nemişcată şi împlinită, visul se naşte din împlinire, nu din rezistențele, pedepsele şi reprimările de călugăr ale lui Gonzalo; visul se naşte din simplitate, iar eu văd totul sfâşiindu-mă, pământul şi cerul.

Gonzalo, cu setea lui de pericol, moarte, eroism. Energia lui se naşte din nopțile noastre şi vrea revoluții, comunism, acțiune. Născut rege al lumii, el nu vrea creație, ci dramă. Gonzalo, o să vin cu tine în Spania, atunci. O să-mi împlinesc obsesia din tinerețe cu Ioana d’Arc. O să mor împreună cu tine în sânge şi tragedie; dar sunt tristă şi, în mijlocul

nopții, vorbind despre tata, spun: „Da, vreau grandoare", iar Gonzalo răspunde: „A fost eroic; există eroism în viața ta“.

Trag obloanele apartamentului. Urăsc ziua. Stau în atmosfera de opiu a cuvintelor, ochilor, febrei şi sentimentelor lui Gonzalo. El aruncă în mijlocul visurilor mele comunismul şi la început n-am înțeles, am fost rănită că eram zvârlită înapoi în holocaust, că viața era mistuită, că eram smulsă din dulceața vieții senzuale ca să fiu consumată. Din nou bucurii amare, sacrificiu, comuniune, păcat, confesiune, sacrilegiu.

Pot oare să-l înving ?

U întâlnesc dansând, cu o bucurie ce nu se aprinde între picioare; lumea varsă sânge, vreascurile se adună pentru rugul Ioanei d'Arc, al lui Gonzalo, zeu de o înfricoşătoare măreție, pentru care viața nu e de ajuns, care trăieşte dincolo de mângâieri, dincolo de bărbat şi femeie, care trăieşte pentru a nega viața şi a-1 reafirma pe Cristos. Ce gust de cuminecătură catolică pe buzele mele! Unde e pâinea grosolană, caldă, de truditor, pe care mi-a dat-o Henry ? Stau întinsă lângă Henry, blândă, otrăvită de zborul meu la stele cu Gonzalo, zvârcolindu-mă, cuprinsă de febra spațiilor vaste, a altor extaze incomensurabile, mă înalț şi mor în carne şi oase!

„No mires a nadie. Nu te uita la nimeni", spune Gonzalo. „Nu lăsa pe nimeni să desfacă toți năsturaşii de la jacheta ta roşie, fii numai a mea." Şi totuşi e vremea când aleg să fiu îndrăgostită de lume, când moartea revoluționarilor din Spania mă răneşte ca moartea cărnii pe care o iubesc, când percep vibrații, prin toate simțurile mele, ale tuturor trupurilor şi chipurilor pe care le văd pe străzi; e vremea când sunt sensibilă şi deschisă la fiecare frunză, nor, pală de vânt, la ochii din jurul meu, la trupuri, când văd mai clar ca oricând frumusețea lui Pita, moliciunea pielii lui Henry, poezia lui [Conrad] Moricand, puritatea adolescentină a lui Hugh, când mă dizolv de pasiune şi tandrețe dincolo de Gonzalo.

Devin mai uşoară şi mai pură, păşesc străină de toți şi de toate, ca pe vremea lui June, fără pălărie, fără lenjerie de

corp, fără ciorapi, păşind săracă, pentru a simţi mai bine realitatea, a fi mai aproape, mai puţin învăluită, mai puţin protejată, pentru a mă purifica, las în urmă oamenii pe care nu-i plac cu adevărat, falsităţile, formele, continuitatea.

îmi doresc să fiu săracă. Dăruiesc tot ce am, rochia preferată, bijuteriile, banii, pentru că sunt împlinită, îmbogăţită, fecundată, rănită şi posedată, şi îi mulţumesc lui Dumnezeu că a lăsat un bărbat să vină, să ia, m-a lăsat să trăiesc, să sărut, să fiu inundată, curtată, arsă, distrusă, să fiu vie. Sunt recunoscătoare, recunoscătoare.

> *Către un prieten:* Nu am fost insensibilă, cum crezi tu, la drama politică din jurul nostru, dar nu am luat partea nici unei tabere fiindcă pentru mine politica de orice fel e putredă până la miez şi bazată pe economie, nu pe idealuri. Suferinţa lumii nu are un remediu decât individual. Cum eu, ca individ, dau totul, nu simt nevoia să particip la o mişcare. Dar acum drama continuă. Spania sângerează în mod tragic. Mă simt tentată să îmi definesc loialităţile. Dar rămân în afară, hotărât, pentru că nu găsesc nici un lider în care să am încredere sau pentru care aş muri, nevăzând decât trădare şi urâţenie, nici un ideal, nici pic de eroism, de dăruire de sine. Dacă aş vedea un comunist care să fie un om mare, un bărbat, o fiinţă omenească, l-aş sluji, aş lupta, aş muri. Intre timp însă, ajut în cerc restrâns şi aştept. Oamenii mă vor lichida din cauza originii mele (împuşcă pe oricine are unghiile curate, se spune în Spania), cu tot cu dăruirea mea individuală. Şi odată cu parfumul, cu unghiile curate, catedralele, blănurile şi castelele va pieri şi poezia. Nu pe rege îl preţuiam, ci simbolul unui conducător. Acum nu mai avem nici conducători, nici ceremonii, nici ritualuri, nici tămâie, nici poezie. Doar o luptă pentru pâinea de zi cu zi. Suntem, cu adevărat, foarte săraci.

25 iulie 1936

Aseară am adormit citind ce scrisesem despre Gonzalo, ca să retrăiesc şi să gust experienţa. Nu mă pot trezi din vis. Opiu. Când ne întâlnim alergăm întotdeauna unul spre

celălalt. El vine tocmai de la Denfert-Rochereau, numai ca să mă sărute jumătate de oră. Eu trec pe lângă garsoniera din rue Schoelcher, unde m-am simțit cândva atât de singură, trec pe acolo cu Gonzalo. Mergem pe străzi îmbrățișându-ne, sărutându-ne. Mister. Vorbim foarte puțin.

Am ieşit aseară cu Hugh şi la unsprezece şi jumătate am spus: „Acum trebuie să te las, trebuie să-mi fac apariția la o petrecere pentru cartea mea“. Hugh acceptă, dar insistă să mă ducă acolo. Ii dau adresa Colettei. Intru pe străduța întunecoasă şi mă ascund în pragul unei uşi până pleacă Hugh. Aştept câteva minute, cu inima bătându-mi tare. Dacă ar aştepta după colț, pândind, dacă m-ar urmări de-a lungul străduței întunecoase din spatele Villei Seurat, m-ar urmări apoi pe rue des Artistes şi m-ar vedea oprindu-mă la numărul 10, ar vedea lumina aprinzându-se în garsoniera lui Roger şi l-ar vedea pe Gonzalo la fereastră ?

Merg repede. Lui Gonzalo îi plac nechibzuința mea, îndrăznelile mele, riscurile pe care mi le asum. Mă aşteaptă în capul scărilor. Miezul nopții. Flăcări în ochii lui, şi chin. Chiar am fost cu Hugh ? A mai venit cineva cu mine ? Veneam de la Villa Seurat ? Am aruncat salteaua pe podea, în spatele unei draperii, „ca un bârlog al opiomanului", a zis el, şi aseară l-am copleşit, tigrul a fost eliberat, l-am încărcat de senzualitate. In zori, când m-am ridicat în picioare să mă pieptăn, el m-a tras înapoi; de trei ori în noaptea aceea pasiunea lui a curs în mine. „Ce diferență, cu tine", striga el, „o, ce simt cu tine, *chiquita.* De ce mă gândesc mereu la tine când aveai doisprezece ani ? Din pasiunea mea de a crea ființe omeneşti (el a creat-o pe Helba). Mă gândesc la începuturile tale, înainte de America. Atunci aş fi fost mai aproape de tine. Eu cred în dragostea exclusivă, *chiquita.* Am nevoie să ştiu că eşti numai a mea. Nu pot să te împart cu nimeni. Nu am mai iubit niciodată astfel. La doisprezece ani, erai mai spaniolă."

I-a văzut pe catolicii din Peru biciuindu-se într-o frenezie fanatică. Atrage suferința. Asta mă face infinit de tristă. Caută tortura. A găsit-o, în trecutul meu plin, în evadările

mele, în sentimentul de nesiguranță pe care i-1 dau. Dar sunt tristă. Pentru că dragostea lui e scăldată în durere, cum era dragostea mea pentru Henry. Mă excită profund. Corpul şi fața lui mă țin prinsă într-o vrajă. îl privesc, îl ador din priviri, vocea lui mă tulbură. Ochii lui. Pudoarea lui. Spune că el e creştin şi eu păgână. „Eu beau vin roşu, ca sângele lui Cristos", spune Gonzalo. „Ție îți place vinul alb al lui Bacchus." E surprins că nu-mi place să mă spăl după ce fac dragoste. Nu te deranjează să simți că a rămas în tine ?

„îmi place", am spus, „destul cât s-o beau." Noaptea trece repede. Nu poate dormi din cauza dorinței de a mă săruta.

îl vede pe Henry la Dome înconjurat de prieteni mediocri şi se întreabă: cum rezista Anaîs acolo ? N-o pot vedea pe Anaîs printre ei. Aşa că îi povestesc cât am suferit că lui Henry îi plăceau scursurile.

Dimineața eram cu Henry, evitând posesia. El spunea: „Ar trebui să am curajul să plec singur şi să scriu". Dar n-o s-o facă. A apărut *Primăvara neagră*, dedicată mie. Eu sunt armătura lui Henry. Ce se va întâmpla acum ? Pot fi muză fără dragoste ? Dragostea mea e numai compasiune. Nici pic de dorință sau comuniune.

Deasupra unei lumi care se prăbuşeşte. Cu cât se dezintegrează, cu atât îmi vine să afirm mai puternic posibilitatea dragostei personale, a relațiilor personale. Stăm pe salteaua de fumat opiu a unui visător, deasupra vulcanilor, *„Como sabes querer*, *chiquita“*. Cum ştii tu să iubeşti. *„Que ternura*“, ce tandrețe. După ce mă posedă, mă iubeşte şi mai mult.

Nu a plecat în Spania cu ceilalți.

27 iulie 1936

Prima minciună spusă lui Gonzalo. Aseară m-am dus să iau cina cu Henry. Am discutat ultimele pagini, care sunt cele mai cumplite descrieri făcute vreodată dizolvării şi vidului. Am vorbit despre gargantuismul lui Henry, despre faptul

că el caută cantitatea, despre dramele şi conflictele sale în fața pierderii sinelui, a organelor vitale, cantitativ, şi în fața caracterului impersonal, simbolic, al dramei americane a spiritului care stăpâneşte prea mult materialul. I-am spus că experiența personală cu June a umbrit brusc experiența mulțimii, a demonstrat că tot restul nu avea nici o valoare.

L-am ajutat pe Henry să-şi transforme materialul. Am suflat sens peste străzile şi mulțimile lui. Am încercat să-i pun organele vitale la loc înăuntrul său. Până şi azi.

Acum, în cartea asta, se dezvăluie înfricoşător boala lui Henry, toate motivele suferințelor mele, dizolvările lui, emoțiile lui atrofiate din pricina mişcării continue în mulțime, eul lui ce se pierde atât de uşor în mulțime („zdrobit de oraş", scrie el), acest eu pe care l-am urmat, l-am iubit, de care m-am agățat, pe care în cele din urmă l-am reinstaurat în relațiile noastre personale.

Dar ce lume interesantă, lumea lui. Mereu schimbătoare, neliniştită. Păşeam prin ea, redescoperindu-i defectele, monstruozitățile, perversiunile, vulgaritățile. Vorbeam din nou în acelaşi sens, creând împreună, simultan, şi eram înflăcărată. Vorbeam înainte, iar Henry spunea: „Chiar asta aveam de gând să fac..."

Creație.

Nu creez împreună cu Gonzalo. El nu e un creator. El are ochi, urechi, nas, văl palatin, degete, capacitate vizionară, dar nu creează.

Amant. Mă aşteaptă în garsoniera lui Roger la miezul nopții. Ii spun lui Henry: „Nu pot rămâne în noaptea asta, pentru că Hugh e la Helba şi a insistat să mă ducă acasă, şi nu am nici un motiv să fiu plecată toată noaptea".

Gonzalo stă culcat pe salteaua pe care am aruncat-o pe podea. Nu m-a văzut cu Henry. E vesel, înflăcărat. Corpul lui brun e viu, viu. Iar o oră mai târziu spune: *„Yo no soy creador".* (Nu sunt creator.) El analizează, filozofează. Nu e un creator. De asta trăieşte, de asta a luat toate drogurile, de asta e comunist, de asta e atât de frumos să-l iubeşti, să trăieşti cu el. îşi aruncă întregul eu în prezent. în viață. Nici

o scindare. în viața mea e o luptă perpetuă pentru a aduna bucățile. Creator şi mort în viață, Henry; bărbat în viață şi necreator, Gonzalo; şi eu, atât creând, cât şi trăind; aşa că îl părăsesc pe Henry, o cochilie, o umbră, pentru corpul brun, viu, arzător al lui Gonzalo. Dar sunt tristă, plină de amărăciune. Nici o schimbare în viața mea. Nimeni nu va înțelege. Nimeni. Nimeni. Tristețe. O luciditate profundă, abisală. Abisul sub un sărut. Cad.

Ce cred eu despre „lume". Când trimit scrisori, telefonez, caut oameni, mă duc la o cafenea, la o petrecere, caut ceva, ca atunci când m-am întors de la New York. Când găsesc (o experiență profundă, Gonzalo), mă opresc să gust, să aprofundez, să mă dăruiesc total.

Henry merge înainte. Alte cafenele, alte filme, alți oameni, mediocritate, un flux. Nici un fel de selecție, nici un fel de aprofundare, nici o judecată de valoare.

30 iulie 1936

Lumea bărbatului în flăcări şi sânge. Lumea bărbatului dezintegrându-se în război. Lumea femeii vie, cum e în cartea asta, cum va fi întotdeauna, femeia dând viață şi bărbatul distrugându-se, carnagiu peste tot în jurul meu, moarte şi ură şi diviziune, şi eu atât de obosită să-i mai ridic pe Henry, pe Hugh, pe Eduardo, Rank şi acum pe Gonzalo. Slăbiciunea lui Gonzalo, atât de dornic să moară pentru mine, căutând în mine numai beția şi visul, iar când nu sunt lângă el, Pernod-ul. Gonzalo cu o sticlă în buzunar, grăbindu-se spre moarte, cu comuniştii, şi eu plângând la filmul cu marinarii de la Cronstadt; eroism: eroismul de a muri, dar nu eroismul de a trăi, de a iubi, de a mângâia şi de a-ți apăra propria lume, sufletul.

Lumea mea personală e nezdruncinată, dar mi-e greu să aud muzica dacă îmi sună împuşcături în urechi, mi-e greu să

aud muzica dacă mama şi Joaquin sunt în pericol în Mallorca, Eduardo e în pericol, tata e în pericol în Spania.

Henry scrie, iar eu îl întreb: „Dacă ne-am pierde unul pe altul cum s-au pierdut oamenii în revoluția rusă, ce-ai face ?“ El se îngrozeşte. Nu are forță să trăiască, el are forță numai în cuvinte.

Capul lui Gonzalo pe sânul meu, visând; tot ce vreau de la tine este visul, tu ai puterea să mă îmbeți, şi primul nostru dezacord apare când spun că tu crezi că visul se naşte din negarea dorinței. Eu cred că visul se naşte din dorința noastră împlinită; după unire, ne ridicăm mai puternici; din senzualitate ne ridicăm mai sus, înflorim mistic. „Tu eşti păgână şi eu sunt creştin. Eu vreau sublimarea", spune Gonzalo, înăbuşind astfel senzualitatea, iar eu mă simt muribundă, otrăvită, sufocată. Nu mai am senzualitate, acum că ea a murit între mine şi Henry. Nu-i pic de senzualitate în sălbaticul Gonzalo, care s-a hrănit cu tămâie, şi toată forța mea stătea în trăirea cărnii.

Am obosit să lupt împotriva distrugerii.

1 august 1936

Căldura mea, naturalețea mea câştigă teren. Noaptea trecută Gonzalo a fost mai liber, aprofundându-şi mângâierile; adormim saturați unul de carnea celuilalt, scăldați în ea, el stând culcat cu capul între genunchii mei, iar eu cu sexul lui în gură şi, încet, mă îndrăgostesc de carnea lui, pe măsură ce devine mai carne; încet, ne posedăm unul altuia carnea, în somn, toată noaptea.

„Sunt un laş, Anaîs. Nu pot să te părăsesc. Nu pot să renunț la tine şi să mă duc să lupt în Spania. Aşa ar trebui. Mă copleşeşti şi mă droghezi, Anaîs."

Carnea lui frumoasă, mirosul lui. Voi triumfa eu asupra morții ?

„Pentru că te iubesc, Anaîs, vreau să mor. Numai moartea poate veni după asta, numai moartea e destul de mare pentru asta."

Nu a plecat în Spania. Mă tem în fiecare zi. Din sete de măreție, de holocaust, ar muri. Exaltarea duce la disoluție. Că Gonzalo distruge viața în jurul lui e evident. Oamenii se uită la mine cu nelinişte. Charpentier, care a ghicit, îmi oferă forța lui: „Pari la ananghie, pari pierdută, şovăielnică".

Par obosită, nervoasă. Nu am nici o bucurie. Cântecul meu meu vine dintr-o lume distrusă. Unde mi-e bucuria ? O bucurie străpunsă de melancolie. Ce tristețe în dragostea noastră ! Gonzalo spune: „Mi-e ruşine de fericirea noastră, când tot restul lumii suferă".

La opt dimineața dau fuga acasă, la Hugh, la timp ca să-i pregătesc micul dejun, ca să-l trezesc cu tandrețe. La prânz dau fuga la Henry şi citim horoscopul lui, făcut de Moricand. La patru sunt lângă patul Helbei, cu intenția de a rămâne; dar Gonzalo mă imploră să nu rămân, să merg cu el la cuibuşorul nostru. Suntem obosiți, o să dormim liniştiți împreună. Dar odată ajunşi acolo, nici pic de somn, doar pasiune arzătoare. Imediat după noaptea noastră, o nesfârşită sete şi foame.

2 *august 1936*

Noapte. Gonzalo şi cu mine ne plimbăm prin Parcul Montsouris. El îi ia pasionat apărarea lui Troțki față de Lenin, ca şi comunismului. Dă din cap vehement, mândru, feroce. Pare nobil şi eroic. Vorbeşte.

Eu tocmai m-am întors după o seară cu Henry în care am citit pagini pline de forță, în care am stat în pat şi Henry a spus: „îmbătrânesc. Nu mai am dorințe". Şi eu trebuie să-l consolez, să-i spun că e temporar, că munca lui îl secătuieşte. Trupul lui e mort. Şi odată cu el moare toată fericirea mea senzuală. O covârşitoare tandrețe față de el mă face să vorbesc cu înțelepciune. „Totul e în capul tău acum, scrii despre sex. Când o să termini asta, o să reînvii." El spune că nu doreşte pe nimeni. îi simt dragostea şi chinul. E chinuit pentru că în horoscopul lui sunt şapte semne feminine şi numai unul masculin.

La miezul nopții mă plimb cu Gonzalo şi el vorbeşte despre nevoia de a te sacrifica şi de a muri pentru lume. „O să mor împuşcat, Anaîs. Până unde vei merge cu mine ?“ *Până la capăt*, răspunde femeia, dar spiritul meu rămâne deoparte, neconvins. In afara lumii, a artei, în moarte. N-o pot vedea decât ca moarte, pentru că nu cred în ea. N-am fost niciodată atât de sfâşiată. îmi lipseşte forța de a-1 smulge pe Gonzalo din tragica fatalitate, pentru că dacă smulgi pe cineva care nu e artist din lumea acțiunii şi a dramei, îl ucizi. Iar acțiunea şi drama mă trag pe mine în jos, pentru că eu nu cred în politică. Arta e singura mea religie. Politica, pentru mine, e moarte şi sacrificiu inutil.

Şi cartea lui Henry devine uriaşă, scrisă cu spermă şi sânge, iar Henry devine cu fiecare zi mai delicat, mai fragil, mai plin de suflet. Şi corpul meu moare încet pentru că Gonzalo, cu lipsa lui de simplitate, exprimare directă şi naturalețe, ne otrăveşte senzualitatea. încordarea, agitația, cerebralitatea lui mă calcă pe nervi, mă fac să mă simt aşa cum mă simțeam înainte ca Henry să mă facă firească şi lejeră. Gonzalo tresare lângă mine de exaltare şi visuri, tensiuni şi vinovăție, şi îmi paralizează propriile dorințe, nu pot să dorm, am vise erotice violente cu bărbați mari şi brutali care mă posedă. Dar dragostea lui Gonzalo creşte, sexul e sacrificat, dar iubirea... în timp ce doarme îi privesc fața, umerii, un Gonzalo feminin, făcut pentru dragoste, frumos de privit când e excitat. Ce importanță are ce anume îl excită ? El e excitat şi eu vreau să fiu aprinsă de acelaşi foc, dar nu pot. O pagină din scrisul lui Henry mă excită mai tare decât cărțile lui Troțki. Dar Gonzalo vrea să moară.

Trezindu-mă în zori dintr-un somn profund, m-am uitat la el. Slăbiciune şi forță. Forța de a muri. Sunt tristă şi gata să mor şi eu, de nelinişte şi oboseală, gata să mor pentru că forța pe care am folosit-o ca să insuflu viață operei lui Henry, să le dau viață lui Hugh, Gonzalo şi Helbei, mă slăbeşte.

Mierea nu mai curge. Vremea e cenuşie. Nu e vară, nici soare. Tragedie şi moarte. Henry spune: „îmbătrânesc". Il

aud pe Gonzalo murmurând în somn: „ *Mi chiquita tan rica, tan rica tu boquita, tan linda...* “ La douăsprezece, trec pe bicicletă cu Hugh prin Bois de Boulogne. Şi cânt. Cânt de bucurie că sunt vie, cânt fără nici o grijă, sfidător, ironic. Cânt, transpir, fac baie, mă fardez, întrebându-mă când o să ajungă războiul aici şi pe cine voi salva, unde mă voi duce, la cine, la Henry sau la Gonzalo ? Pe Hugh îl voi părăsi sub acoperirea războiului şi a focului. îl voi lăsa să creadă că am murit. Că viața cu el a murit. Hugh nu va suferi dacă e război şi nu trădare.

2 august 1936

Gândurile pe care le ai între două întâmplări sunt aproape întotdeauna false. Ce crezi în timp ce trăieşti: numai asta e adevărat. Ce gândesc în prezența lui Gonzalo (credință, emoție) e mai fidel decât procesul de separare şi înstrăinare care are loc după aceea, născut din neîncrederea mea în dragoste, în mine însămi şi în viață. Am încredere numai în ceea ce simt, în ceea ce trăiesc. în momentul în care gândurile şi temerile mă despart de Gonzalo, aşa cum m-au despărțit de Henry - sunt anihilate de emoție, de prezența celui iubit. Aceste gânduri sunt luciditatea care distruge viața şi iluzia, luciditatea care l-a oprit pe Rank în pragul dizolvării. Nimic nu mă opreşte, pentru că dizolvarea este o parte a vieții. Rank a refuzat să trăiască şi să sufere.

în studioul lui Gonzalo, cu Hugh şi Emil. Gonzalo şi cu mine, când stăm unul lângă altul, tremurăm de plăcere şi încercăm să ne respirăm unul pe celălalt. Un sărut furat pe scara învăluită în întuneric este extazul însuşi. Simt cum intră încet în trupul meu, cum îmi posedă trupul.

4 august 1936

Aseară, la Henry, am ascultat vorbăria ameţitoare a lui Moricand. Târfă, copil, drogat, schizofrenic. Pe Moricand

l-am ales ca fiind poetul printre astrologi - clarvăzătorul, îl simt fizic. Mi-ar plăcea să mă atingă. în prezența lui simt ceea ce el numeşte lumea neptuniană, tot ce nu pot exprima, tot ce se ascunde în spatele faptelor mele, al scrisului meu.

După ce l-am acceptat pe Gonzalo ca amant, dar nu ca pe bărbatul care mi-ar fi putut schimba întreaga viață, m-am trezit din nou singură. O imensă dezolare. La muncă, aşadar. O muncă serioasă, sobră. E greu să lucrezi într-o lume haotică. Dar, cu o voință extraordinară, am început să scriu, să fac din apartamentul meu un paradis al păcii, să trăiesc ca şi cum nimic nu s-ar prăbuşi. Gonzalo a venit cu gripă şi febră. Stăm înlănțuiți pe patul lui Joaquin. El a dormit pe sânul meu şi s-a trezit vindecat, fără febră.

10 august 1936

Lumea e în haos. Panică. Isterie. Epidemie. Mama şi Joaquin sunt acasă, în siguranță, răspunzând scrisorilor mele înflăcărate. Gonzalo e bolnav, prăbuşit, aşa cum mă prăbuşeam eu înaintea vieții şi a conflictului, abia târându-se până la şcoala de artă. E bolnav pentru că e înfometat de afecțiune, devotament, tandrețe, mari revărsări de pasiune pură. O după-amiază senzuală cu Henry după ce îi duc, aşa cum îmi este obiceiul, un strop de mană cerească, şi anume cartea lui Moricand, *Le Miroir astrologique,* ca şi *VEubage* şi *Transsiberien* ale lui Blaise Cendrars.

O nevoie profundă, inexorabilă de ordine stoică. Aşa că lucrez la apartament, pun perdele. îi dau manuscrisele mele lui Dem'se Clairouin. Corectez jurnalele pentru ea. Trimit exemplare din *House of Incest* la Gotham Book Mart, în New York. Scriu scrisori cu fervoare. Ordine. Şi când, datorită ordinii, mă ridic deasupra clocotului, simt forța. E sinteza de care am nevoie pentru acțiune, pentru următoarea mişcare. Trebuie să-i călăuzesc pe Gonzalo, Henry, Helba,

mama, Joaquin şi Hugh departe de pericol. încep să îmi reiau rolul de creator guvernând şi dominând în aspecte mărunte, apoi mă lupt cu nesiguranţele, cu indeciziile, cu ezitările şi moleşeala din jurul meu. Henry e complet dezintegrat, incapabil să muncească. Toţi artiştii renunţă. Eu continui. E drept că nu pot scrie, dar pot trăi. Pot crea viaţă în jurul meu, pot da forţă, stimula, apăra, iubi, salva. îmi pun toate manuscrisele în seif, împreună cu jurnalul ăsta, pe care îl voi termina diseară.

Noaptea trecută, în casa întunecată a lui Roger, Gonzalo stătea picior peste picior şi vorbea: „Am fost crescut în mijlocul celei mai mari cruzimi. La hacienda tatălui meu aveam cincizeci de familii de indieni. Servitorii erau trataţi ca membri ai familiei, dar dacă făceau ceva necinstit şi erau prinşi, exista un tribunal al familiei care îi judeca şi îi pedepsea pe loc. Când eram mic am văzut multe torturi. I-am văzut pe catolici autoflagelându-se în biserici. Pe prima mea amantă, am luat-o cu mine într-un sătuc pe care fusesem trimis să-l conduc. Ea avea vreo şaisprezece ani şi eu şaptesprezece. într-o zi, nebun de gelozie, gelozie de maur, am torturat-o. Am spânzurat-o de mâini şi i-am atârnat o greutate de picioare. Am tras eu însumi de sfoară şi am lăsat-o acolo câteva minute. în zece minute un om moare. Am simţit o mare bucurie, şi totuşi a fost profund nedrept. Iar când am dat-o jos murea de dorinţă, *se moria de sensualidad.* Toate astea au fost îmblânzite în mine mai târziu, întâi de iezuiţi, apoi de America, şi încă şi mai mult de Franţa".

Am simţit suflul puternic al vieţii sălbatice. Eram avidă de el. îmi părea rău că Gonzalo fusese îmblânzit, că astăzi gelozia lui e masochistă în loc să fie sadică, că atunci când mă bănuieşte a fi cu Henry se duce la Dome şi se îmbată. Mă simt nespus de dezamăgită. Mă simt deziluzionată. A fost oare vulcanul stins ? Leul domesticit ? Spiritul înfrânt ? Un leu gripat, cu sângele subţiat de Franţa, de America. Şapte ani la New York. Şapte ani în Franţa. O vitalitate uriaşă

secată. *Les rayons d'un feu amoindri.* Tatăl lui era scoțian, mama incasă. Poate că indianul din el se ruşinase, învățase compasiunea. Până şi catolicii din Peru practicau catolicismul cu sălbăticie şi violență. Dar stăm şi râdem în mica grădină de zarzavat a Franței, *parmis les jardiniers.* Ce facem aici, ce naiba facem aici ? Un război şi o revoluție pot înghiți Franța.

10 august 1936

Gonzalo a spus:

— Când te pun în balanță pe tine, pe de o parte, şi tot restul lumii de cealaltă, tu valorezi mai mult. Nu mă pot desprinde de tine. Probabil că sunt un laş.

— Nu eşti un laş, Gonzalo. Doar că nu ai destulă încredere în ceilalți, în mişcarea troțkistă. Dacă ai simți o fidelitate reală, o pasiune absolută față de cauză, nici o femeie nu te-ar putea opri. Nu spune că eşti laş. Uită-te la mine. Am fost deschisă, gata să fiu atrasă în politică. îmi las instinctul să mă călăuzească. Nu simt nici o fidelitate şi nici o pasiune. Şi am încredere în ceea ce simt. Eu nu spun: „Probabil eu mă înşel, iar ei au dreptate". Eu spun: „Trebuie să am dreptatea mea". Instinctul tău a vorbit. E nevoie de mai mult curaj ca să-ți susții credința personală decât să adopți ceea ce toată lumea împărtăşeşte. Vei avea nevoie de mai mult curaj ca să rămâi decât ca să te duci în Spania.

Dragostea creşte, se adânceşte. Simt un elan extraordinar. Mă gândesc la el obsesiv, chiar şi când sunt cu Henry. Henry este atât de palid şi tras la față!

O viață ciudată. Mă culc cu Henry şi facem dragoste complet, ca înainte. Stau întinsă, liniştită şi satisfăcută. Lumea fizică străluceşte din nou, înfloreşte. Un fel de pace. Dar asta nu mă reține. îl las pe Henry şi mă întâlnesc cu Gonzalo, ca noaptea, ca focul. Ardem împreună într-un fel de tăcere. Nu m-am luptat ca să-l păstrez. Nu am pledat, nu am vor-

bit. Am stat culcată, aşteptând şi iubind. Nici o influenţă directă. Nici un cuvânt. Am aşteptat. Şi el a ieşit din conflictul care îl măcina. Astăzi desenează toată după-amiaza la şcoala de artă. Se desprinde încet de Montparnasse şi de băutură. Vrea să aibă putere.

A venit Turner şi, pentru că nu fusesem cu Henry o săptămână întreagă, pentru că săruturile lui Gonzalo mă excitaseră, m-a atras erotismul lui, sexul pur. Mă culc cu el şi în acel moment îmi telefonează Gonzalo, iar Turner mă mângâie între picioare în timp ce vorbesc cu Gonzalo. Turner, foarte excitat, Turner, care are o erecţie şi când îmi aude vocea la telefon, şi mierea curgând, dar fără orgasm, pentru că văd înaintea mea chipul lui Gonzalo, în timp ce Turner îmi şopteşte obscenităţi, cuvinte fierbinţi. Şi o oră mai târziu mă întâlnesc cu Gonzalo, divin de frumosul Gonzalo, prea nervos şi prea rapid. Erotismul mă devorează, setea mea senzuală îmi pulsează înăuntru ca o inimă separată, un foc între picioare aprins de Henry, insaţiabil. Nu pot să mă ridic, nu pot să mă ridic de la pământ, nici chiar cu Gonzalo. El e în prea mare măsură zeu, aşa că visez noaptea orgasmul la simpla atingere a focului sexual al lui Turner, şi mă trezesc cu imagini ale feţei lui Gonzalo. Totul în bucăţi. Şi totuşi... în bucăţi, în bucăţi, trup şi suflet atrăgându-mă, creaţia atrăgându-mă, focul chemându-mă, apă şi aer, pe toate planurile. înfloresc, plâng, sărut, iubesc, doresc. De ce nu-mi penetrează Gonzalo nucleul senzual, de ce nu mă posedă chiar acolo ? De ce ? Şi Henry agonizând sexual, murind, diminuându-se.

Mama şi Joaquin au fost salvaţi de o scrisoare elocventă pe care le-am scris-o ca să plece din Mallorca. Tocmai la timp.

Nu mai am veşti de la tata, dar pentru mine el este deja mort.

Henry este atât de panicat, atât de slab în faţa acestei descompuneri, încât s-a dus la culcare. L-am găsit în pat şi am fugit ca nişte infractori să vedem un film stupid. Câtă slăbiciune în viaţă!

Pe scrisoarea către Hilaire Hiler, deasupra monogramei mele de pe dosul plicului, am scris: „Pentru comunişti: asta nu înseamnă capitalism, ci poezie".

Ideile sunt un element separator. Senzualitatea e un comunicant. Cuvintele mentale sunt izolanți. Zilele senzuale te fac să îmbrățişezi totul, toți oamenii, lumea, creația.

Supervielle spunea că el încearcă mereu să țină pasul cu omul care îşi doreşte să fie.

Etat amoureux de l'artiste, perpetuu. Vibrație. In anumite zile văd atâtea guri pe care aş vrea să le sărut. Pentru că mi s-a spus că o anume formă a lobului urechii e un semn al cruzimii, mergeam de colo-colo obsedată, studiind oamenii în metrou, mecanicul, pe Gonzalo, pe Henry, privindu-i intens şi întrebându-mă: E crud ? E aia o ureche crudă ? Nu mai vedeam decât urechi. Ce urâte sunt urechile! Urechi de muncitori, de bețivi, de vagabonzi, de şoferi de taxi, de măcelari. Ce monstruos!

Ceea ce provoacă îndoială şi suspiciune sunt minciunile şi trădările propriului eu. Dacă joci teatru, te prefaci, înşeli, atunci viața însăşi devine falsă, înşelătoare.

Primul bilet pe care mi l-a trimis Gonzalo a venit după prima vizită pe care am făcut-o în atelierul lui, când mi-am uitat mica agendă. Mi-a adus-o înapoi cu biletul următor: „Ți-ai uitat agenda ieri şi, cum presupun că îți trebuie, ți-o aduc înapoi. Aseară atmosfera ascetică a atelierului meu s-a umplut de parfumul ei. A fost atât de ireal şi a avut o asemenea putere magică, încât a trebuit să cobor profund, foarte profund în mine însumi. Gonzalo".

Fac mai multe însemnări despre Fez. Pe străzile întortocheate din Fez nu mai încercam să zăresc acele părți din mine care muriseră, pentru a le împiedica să moară. Nu am lăsat nici o urmă în Fez. Am trăit total fiecare moment. Nu mai e nevoie să scriu în jurnal, văd. Respir. Un calvar al

îndoielii de douăzeci de ani. îndoieli cu privire la orice. La viață, pur şi simplu. Şi iată Fezul, de forma paginilor din jurnalul meu, numai că eu pot să-mi dau jos burnuzul, pot să-mi descopăr fața către lume.

Relația dintre horoscopul lui Henry şi al meu. Aceste două teme, zice Moricand, sunt intim legate, dar în special în planul intelectualului. E un fel de fundament spiritual.

Ciudată... înflăcărarea. Mergeam noaptea pe străzi, sărutându-ne printre frazele scurte, neterminate. Deodată, mâna lui foarte caldă, foarte grea s-a aşezat pe gâtul meu, gura lui pe a mea, şi brusc am fost atât de infinit conştientă, atât de complet, devastator de conştientă de foc, de dragoste, că aproape am căzut în genunchi binecuvântând nu ştiu pe cine, pentru că pot spune cu adevărat că am cunoscut cele mai înalte culmi ale pasiunii, ale pasiunii totale, senzuale şi mistice. Atât Henry, cât şi Gonzalo, în feluri diferite, au fost nişte amanți minunați, am primit şi am dăruit toate mângâierile posibile în lumea oamenilor, şi asta e cea mai mare de bucurie ce poate fi cunoscută pe pământ. Dragoste, pasiune, tandrețe.

Gonzalo spune că tandrețea mea e extraordinară, că e de sorginte spaniolă şi că nici o americancă nu are căldură şi blândețe, pe lângă pasiune.

Explorăm împreună viața lui în Peru, viața la Lima, viața cu indienii. Când îmi exagerez laturile diabolice, o fac pentru că atunci când Gonzalo spune „ *Bandida, que bandida mi chiquita* ", mă sărută cu şi mai multă fervoare.

> *Către Barthold Fles:* Dacă aş fi realizat pe de-a-ntregul ce om schimbător, temperamental, pe care nu te poți baza eşti, aş fi spus: Bun, îmi place asta la oameni, toți prietenii mei sunt schimbători, nu se țin de cuvânt, rătăcesc de colo-colo, foarte bine, numai că nu lucrez cu ei, nu-mi pun planurile, speranțele sau activitățile în mâinile lor. Munca mea o țin pentru mine. Cu excentricii stau de vorbă în cafenele. Asta înseamnă că sunt

dispusă să stau de vorbă cu tine în cafenele. Ştiu că o să mă simt bine. Dar mai înseamnă şi că vreau să-mi dai înapoi cartea despre Lawrence şi manuscrisele la romanul despre tata. Nu-mi place cât timp s-a scurs de când le-ai luat, timp în care altcineva ar fi făcut o mie de lucruri pentru mine. Nu-mi place faptul că nu răspunzi la scrisori, că ai venit şi ai plecat fără să-mi dai nici o veste. Ceea ce-mi place la un prieten nu se potriveşte cu lucrurile de care am nevoie de la un agent: ordine, continuitate şi încredere. Aşa că te rog să-mi returnezi ambele cărţi cât mai repede posibil. *Bonjour,* prietenul meu, adio, agentul meu literar.

18 august 1936

într-o seară, când Gonzalo a venit cu Helba şi ne-am plimbat împreună cu Joaquin, am ajuns la disperare privindu-ne, fără să ne putem săruta. După ce ne-am despărţit s-a dus la Roger, a stat acolo şi s-a gândit la mine. A luat exemplarul lui Roger din *Tropicul Cancerului.* A sărit în sus de durere, furie şi dezgust. Aşadar, ăsta era bărbatul căruia mă dăruiam. Brutalitate, realism, meschinărie, vulgaritate. Avea să se urce pe un vapor şi să nu mă mai vadă niciodată. Ce fusese viaţa mea, în ce fel de lume trăisem, în promiscuitate, mizerie şi vulgaritate ? Şi totuşi eu, eu eram ceea ce eram, ceea ce iubea el. Iar ăsta era scriitorul despre care eu spuneam că e valoros. întunecaţi şi chinuiţi, ne-am întâlnit doar pentru o oră. N-a vrut să-mi spună ce îl apăsa, iar eu eram departe de a ghici. „Ce-o să ne mai certăm în seara asta“, a spus. M-am gândit că pe tema comunismului. Când a explodat, când ne-am întins unul lângă altul, am încercat să-i explic că ăsta era Henry înainte de a-1 cunoaşte eu, că oricum nu era Henry cel pe care îl ştiam; el mi l-a arătat pe Adevăratul Henry (astăzi, când femeile se reped la Henry şi îl întreabă: „Cine e ultima ta pizdă ?“, Henry roşeşte şi se îndepărtează brusc de ele).

— Dar toată urâţenia din mintea lui, din el...

— Urâţenia are caracter, Gonzalo, ca în caricaturile lui [George] Grosz sau ale lui Goya.

După un timp însă am realizat că furtuna nu era decât gelozie şi emoţie şi că tot ce spunea era iraţional, contradictoriu, nechibzuit, aşa că tot ce puteam face era să încerc să-l vindec pe Gonzalo. Apoi totul m-a copleşit, lucrurile care mă făceau să sufăr la Henry, gustul lui pentru vulgar, meschin, superficial. Şi am început să plâng.

— Astăzi, oamenii cu care pot trăi nu sunt prietenii lui.

Atunci Gonzalo a fost mişcat. Am spus:

— Ai răscolit un trecut pe care îl uitasem.

— Nu e trecut, a răspuns Gonzalo, cu aceeaşi intuiţie pe care o avea şi Rank, de parcă ar fi văzut conturându-se încă umbra lui Henry.

Iar a doua zi l-am văzut pe Henry şi tot ce detest la Henry; contrastul dintre el şi Gonzalo este atât de violent încât nu mă pot abţine de la comparaţii. Şi îi fac o scenă lui Henry în legătură cu un lucru pueril, o scenă oarbă, plină de amărăciune, de deziluzie, fără un motiv concret, inexplicabilă, pe care el o suportă cu capul plecat, şi sunt atât de tristă că mi se face rău, pentru că Gonzalo nu mă face fericită cu obsesia lui pentru politică. E dragoste şi pasiune, dar nu împlinire ori fericire. El e plin de fisuri, de dualităţi, de contradicţii. Plin de secrete. Şi când îl forţez să facă mărturisiri găsesc licăriri de înţelegere, licăriri de luciditate, împreună cu o mare orbire, o absenţă a unei viziuni fundamentale, mereu lipsind esenţa. L-am vindecat de atacurile lui la adresa „turnului de fildeş" şi a artei, pentru că îi spun:

— Ei bine, dacă vrei să iau atitudine, asta pentru mine înseamnă acţiune. Propriul tău conflict între individualitate şi colectivitate se datorează ezitării tale de a acţiona...

— O să-ţi spun sincer, Anaîs, nu ştiu ce să fac.

Nu-1 pot ajuta, pentru că, după cum am spus, suntem în perioada de *envoutement* (fermecare) a dragostei noastre. Când ne întâlnim suntem flămânzi, ne îmbătăm unul cu celălalt. Nu-1 pot îndemna să se ducă în Spania ca să fie masacrat. Nu-1 pot îndemna să devină troţkist, pentru că ştie

că îmi trăiesc până la capăt ideile. Ştie asta. Ştie că odată ce credinţa mea va fi aprinsă, nu voi sta să-mi scriu liniştită cărţile. Dacă nu mă aprind, sunt indiferentă. Nu poate fi vorba de *moyenne.* Doar de extreme. Şi stăm acolo, dogorind de dragoste, şi ne trezim la fel de flămânzi, fără să hotărâm nimic. In zori ne ridicăm şi plecăm, pe jumătate adormiţi, la cafeneaua de la Denfert-Rochereau. Cumpărăm un ziar. Sânge, masacre, torturi, cruzime, fanatism.

Gonzalo, la trei după-amiaza, face schiţe la Colarossis. Ii fac o vizită. îl privesc lucrând, dezvăluind latura serioasă, gravă a firii sale. O clipă mai târziu s-ar putea să fie beat şi să râdă la Dome.

Henry se smiorcăie pentru că Franţa era singura lui speranţă de stabilitate. E dependent de oraşe, de lucruri exterioare ca să nu se dezintegreze. Mi-e milă de el, dar ştiu acum că în nici un bărbat care mă caută, mă iubeşte, mă adoră, în nici un bărbat cu care mă culc n-o să găsesc forţă.

20 august 1936

Forţa asta pe care o dau altora - tu, jurnalul meu, ştii de unde izvorăşte. Păcat că tu mă vezi întotdeauna în cea mai nefericită ipostază. Tu mă auzi gemând şi lamentându-mă, dar când gem aici, mi-am făcut deja efectul asupra celorlalţi. Când îl văd pe Henry a doua zi, el a fost afectat şi fie lucrează, fie luptă pentru coeziune. Când îl văd pe Gonzalo nu se mai duce la Dome, ci petrece câteva ore pe zi desenând şi cântând singurătatea şi izolarea. Lucrurile şi oamenii se schimbă. îmi odihnesc capul aici şi plâng, blestem şi mă smiorcăi. Dar când te părăsesc, te părăsesc numai ca să creez şi să dau viaţă. Trăiesc într-o epocă de disoluţie şi dezintegrare. Astăzi, nici măcar creaţia şi arta nu sunt considerate o vocaţie, un destin, ci o nevroză, o boală, un substitut. Am numit jurnalul ăsta „în derivă". Am crezut că şi eu mă dizolvam. Dar jurnalul şi cu mine, împreună, părem să men-

ținem întregul. Eu mă pot dizolva doar pentru scurtă vreme; atunci trebuie să creez şi să mă reintegrez. La primul meu contact cu Gonzalo m-am dizolvat. Acum devin întreagă.

Dezintegrarea lui Henry este o *fleur de peau*, spunea Gonzalo. A mea e mai profundă. Eu nu sunt zdruncinată de un oraş, ci de o persoană. Acum înțeleg chinul pe care îl simt acolo unde văd lejeritate, abandon, decădere. Nu e genul meu. Eu mă dizolv în dragoste, dorință, pasiune, senzualitate, nu-mi pierd voința decât prin eşec, înfrângere, masochism, moarte. Henry face acum, în *Tropicul Capricornului,* cea mai bună descriere a vidului, a dezintegrării, a decăderii. El simbolizează maladia omului modern. El e una cu haosul lumii, al oraşelor, al străzilor. Anonimatul lui mă tortureză cel mai tare pentru că e unul colectiv, pierderea sinelui. Eu nu mă pierd. Dezintegrarea lui mi se pare mai fatală decât a mea. Când trec de la o viață cu Henry la nişte nopți cu Gonzalo şi zile cu Hugh, ăsta e un circuit, o viață extinsă, dar nu o dizolvare, deşi sunt în pragul dizolvării în fiecare clipă.

Cruzimea mea față de Henry pentru pasivitatea lui. Cum îl torturez când mă răneşte! Făcându-1 gelos, pomenind cafenelele în care am fost, plimbările prin oraş. Apoi îi storc nişte vorbe sau gesturi de iubire, pe care atitudinea lui de chinez le înăbuşă atât de des. Admiră foarte tare lipsa de compasiune a chinezilor. După ce îl pedepsesc pe Henry pentru cine ştie ce mică inerție, îl iubesc mai mult. Aşa că ieri eram din nou apropiați, într-o tandrețe profundă, vitală. M-am trezit după dezmierdările noastre vorbind în spaniolă. El m-a tachinat, zicând: „Te-oi fi culcat cu vreun spaniol". Toate elementele perversității - iubesc ceea ce nu pot admira, viața lui Henry.

La zece m-am întâlnit cu Gonzalo şi am devenit din ce în ce mai conştientă că el e amantul din vis. *„Uamant esclave quipourrait etre bourreau“,* spunea Charpentier.

Cântând în întuneric: „ *Espana que te mueres, No bas sabido que te quiero*

22 august 1936

Roger Klein s-a întors din Spania, la unu dimineaţa, şi ne-a găsit pe mine şi pe Gonzalo în patul lui. Pentru prima oară într-un pat - până atunci ne culcaserăm pe o saltea pe podea, fără aşternuturi, „bârlogul opiomanului", cum o numeam noi. Gonzalo furase un mic felinar roşu de pe unul din indicatoarele unei străzi în construcţie, care dădea o palidă luminiță gălbuie. Ne cufundaserăm în noaptea aceea într-un fel de moliciune fără sfârşit, un izvor de căldură şi fuziune, în acea contopire de răsuflări şi capitulări ale întregii ființe care duce la uniuni totale, la iubiri periculos de profunde. Treaptă cu treaptă, ca treptele care urcă spre garsoniera lui Roger, păşiserăm tot mai adânc unul în altul, fiecare deschizându-se tot mai mult. Treziți din somn de Roger, am ieşit. Am petrecut restul nopții la Hotel Anjou; cercul fatal al sacrilegiilor, amintindu-mi şi de Henry, şi de Eduardo.

In noaptea următoare, ciocnire cu Gonzalo, când aveam doar o oră pe care s-o petrecem împreună. Gonzalo vorbeşte violent, extravagant, nedrept, iar şocul neînțelegerii este la fel de dureros pentru mine ca atunci când m-a atacat Henry pentru prima dată în grădina de la Louveciennes. Mă trezesc brusc la prima neînțelegere, la prima ciocnire, la prima separare.

Chinezii spun că viitorul e doar o umbră a trecutului. Există o umbră a trecutului pe drumul meu şi un anume contur al lui, văzut într-un anume moment, mă poate face să tresar de parcă m-ar fi străpuns un cuțit. Am simțit această tortură când Gonzalo a atacat lumea în care trăiesc, civilizația anglo-saxonă, lipsa mea de atitudine politică, o frază din cartea mea. E un asemenea chin, o asemenea teroare, un sentiment al discordiei şi al luptei, o oboseală şi senzația că toate rănile mele vechi au fost redeschise, încât atac ca un animal din junglă. Am devenit rigidă, furioasă, imposibilă, plină de amărăciune, închisă şi am ripostat, l-am rănit, i-am spus că

nu mai vreau să-l văd a doua zi - cine era el să mă atace pe mine, ce făcuse el cu viața lui ? L-am rănit, pentru că în timp ce-i spun asta îmi dau seama că a reînceput să deseneze, că luptă pentru prietenii lui alcoolici, că bea mai puțin.

Ne rănim unul pe altul.

Şi în asta el a găsit o plăcere voluptuoasă, în vibrații, în durere, în răni. Mi-am amintit chiar cuvintele lui: „Cu cruzime mă poți face să creez..."

Dar orele de conflict m-au distrus. Aveam să încep oare 0 nouă luptă pentru propria-mi existență, avea să fie ăsta un nou duel, ca acela cu forțele distrugătoare din Henry ? Nu puteam suporta. Eram obosită. Voiam unitate. I-am scris obişnuita scrisoare marca Anaîs, plină de cruzimi pe care nu 1 le putusem spune niciodată, am citit-o împreună cu el, am ars-o, mi-am regretat cuvintele, am dat vina pe menstruație, pe furtuna selenară, pe umbrele trecutului, pe contorsionările mele, pe frica paralizantă de cruzime şi distrugere; am înnebunit din nou pentru câteva zile, simțind ura muncitorilor de pe stradă aliați cu fraza lui Gonzalo: „Vreau să-ți trezesc conştiința de clasă", şi răspunsul meu: „Acum am o atitudine de nezdruncinat. O să rămân în afara lumii, dincolo de temporal, dincolo de toate organizațiile lumii. Nu cred decât în poezie".

— Dar misticismul lui Marx...

— Nu e misticismul meu.

— Misticismul tău nu e unul religios.

— Arta e religia mea.

In aceeaşi zi, după vizita lui Gonzalo după-amiază, am plecat de la Henry la miezul nopții, lăsându-1 tandru, cu un amestec de suferință şi plăcere, am dat colțul străzii, am trecut pe lângă cafenea şi am ajuns la o alta, unde mă aştepta Gonzalo. Cu câteva ore înainte, îl lăsasem pe Gonzalo în fața uşii Colettei şi ocolisem casa acesteia, îndreptându-mă spre garsoniera lui Henry.

Eu şi Gonzalo suntem literalmente beți de sărutări. E trei dimineața şi ne plimbăm, oprindu-ne doar să ne sărutăm cu disperare.

— Ce dulci sunt certurile noastre, zice el. Cum a fost seara la Colette ?

— *Hablamos chino.*

— Da, da, ați vorbit în chineză, a râs el, şi noi doi am vorbit în chineză, şi totul e în chineză şi lipsit de sens, în afară de sărutul în care te simt a mea.

Stăteam pe o bancă şi priveam umbra crengilor pe asfalt. I-am povestit despre trecutul care era umbra viitorului. în fața unui magazin atârna o uriaşă cheie aurită. Am spus: „Gonzalo, ia-o ca să descuiem o casă pentru noi, undeva. Acum că s-a întors Roger, *no tenemos casita,* nu mai avem casă“.

Şi nu putem suporta camerele de hotel. Amândoi am fost trişti în camera de hotel.

Contrast: Gonzalo desființează călătoria în jurul lumii a lui Cocteau, pentru că nimeni nu ar trebui să scrie despre Grecia, Egipt, India şi China în timp ce Spania e în flăcări; dar când mă întâlnesc cu Henry, scrierile lui Cocteau despre China sunt singurul lucru pe care îl citeşte în ziare şi, imediat, se reinstaurează visul în locul violenței, brutalității, sadismului şi holocaustului sinucigaş al spaniolilor.

23 august 1936

Gonzalo, nu putem să ne ducem într-o cameră de hotel, şi nici într-un apartament, în casa altcuiva. Va trebui să fie ori o rulotă, ori o ambarcațiune.

— O rulotă! s-a aprins Gonzalo.

Ideea ne-a transformat, ne-a transportat.

— O rulotă! O rulotă, un loc în afara lumii care să fie al nostru, Anaîs. Putem să închidem uşa întregii lumi. îmi dă un sentiment de posesie. Tu o să vii devreme şi o să ne pregătim cina la foc. O s-o vopsim în culorile tale. Eu o să am un refugiu, un loc unde să evadez, să fug de mulțime, de oameni. Dar să păstrezi secretul. Nu vreau să ştie nimeni. Promite-mi.

Ne plimbăm şi visăm. îmi imaginez un milion de scene, cum îmi aduc costumele, câteva cărți. Gonzalo visează, inventează.

De multă vreme Gonzalo îşi dorea să doarmă în patul meu, din dormitorul meu, care e acoperit cu catifea neagră. Hugh a plecat la Londra. Aşa că m-am îmbrăcat în costumul meu spaniol de Maja, am aprins lumânările aduse de la Fez şi el a venit. De trei ori m-am îmbrăcat în costumul spaniol pentru amanții mei. Pentru Henry, care nu a înțeles nimic, a fost doar speriat de ciudățenia faptului; pentru Rank, care a reacționat admirativ, exaltat, umil, dar care nu a intrat în consonanță cu el, căci îl găsea exotic, teatral; şi pentru Gonzalo. Când a intrat Gonzalo, cu părul lui negru bogat pieptănat drept, cu aerul lui de grandoare, de noblețe, ce imagine a reflectat oglinda mea! Ce frumusețe - înalt, întunecat, intens, amantul din vis; şi eu atât de palidă, cu ochii negri de-a binelea, cu gura ca o garoafă, cu toate amintirile rasei mele fierbându-mi în vine. Eu trăiam dincolo de rasă, în afara ei, dar rasa e o realitate, o realitate a sângelui. O noapte ca în transă, pătrunzând tot mai adânc în straturile ființei celuilalt. Gonzalo refuză posesia, o pune deoparte, pentru a naşte noi lumi de tandrețe, noi expresii, pentru a extinde rezonanțele, căutând nu se ştie ce; căutând să uite de sex pentru că, spune el, el şi cu mine ne cufundaserăm în realismul acestuia; căutând noi tărâmuri, noi senzații încă netrăite.

Pentru a găsi dragostea, infinitul.

Pasiunea asexuală curge peste tot în jurul nostru. Brațele mele îl cuprind, săruturile se multiplică, se întind, acoperă trupul şi răsună, cu un ecou infinit, prin carnea devenită adâncă precum o catedrală. Ce transe, ce visuri, ce valuri şi explozii de săruturi. Săruturi în somn, suflete atingându-se. Sex ce palpită, dar nu i se răspunde, astfel că sufletul e cel care pulsează, pulsează în tâmple şi în corpuri. „Răceala sexului", spunea el, „a sexului pur". Toți se plâng. Spuneam asta şi când Henry voia numai sex şi cel mai adesea vesel,

fără sentimente, fără emoție. Eu o fac întotdeauna cu emoție. Gonzalo cu emoții nesfârşite, cu toate nuanțele şi trăsăturile sentimentului, cu o mie de schimbări. Din când în când, ne simțim recunoscători.

— In ce moment crucial ai apărut, Anai's.

— Tu ai apărut tocmai când eram mai nefericită, Gonzalo.

Câte lucruri bogate şi minunate dezgropăm, câte am îngropat pentru a trăi viețile altora. Dezgropate. Delicii. O mie de delicii. îmi răsucesc trupul, îl înfăşor cu trupul meu. Creez peste tot în jurul meu o atmosferă caldă.

Teama de dragoste profundă nu e în noi, nu e în Gonzalo, pentru că el se dăruieşte total vieții, el nu e nevrotic şi, slavă Domnului, e un estet, şi nu un artist. M-am temut de adâncimile acestei iubiri şi m-am apărat împotriva ei cu Henry şi George. M-am temut că o să pierd pământul, aşa că m-am zbătut să-l ating. Iar acum pământul nu mai pare atât de prețios, pare greu şi prozaic, îmi înfrânează zborul, e prea mare.

Mă gândesc la viața mea cu Gonzalo ca la un vis şi o pasiune. Sunt recunoscătoare. Sunt binecuvântată. După ziua în care Hugh şi Helba au stat de vorbă singuri (Hugh o psihanalizează pe Helba), iar Gonzalo şi cu mine ne-am dus la o plimbare ca să ne sărutăm, aproape sub ochii lui Hugh, sau ai lui Joaquin, am vrut să mă duc la biserică, să mulțumesc cuiva, plină de recunoştință.

O zi şi o noapte din viața mea: dimineața, trimit scrisori creațiilor mele umane, pacienților mei. Vine Betty să-mi citească din manuscrisul ei. înfloreşte. Spune: „E ciudat, totul pare să fi devenit atât de real, atât de apropiat, atât de vital". Pun paginile ei într-unul dintre dosarele mele, îl capsez de formă şi o trimit acasă. La croitoreasă, îmi fac o rochie din şalul hindus, dar nu am unde s-o port. N-are importanță, e necesară, e poetică, stă atârnată acolo, e simbolică, face parte din ritual; poate dacă port rochia asta lumea va înceta să se dezintegreze şi să moară. Aş putea stăvili mizeria monotoniei, opri expansiunea prozaicului. Port rochia

pentru Hugh, care e trist pentru că nu-mi mai poate proteja visele, aşa cum şi eu sunt tristă că nu pot să-l țin pe Henry complet în afara clocotului lumii. îl sărut pe Hugh uşor, pe ceafă, şi el spune:

— Arăți aşa de bine, de ce arăți aşa de bine ?

Răspund:

— Pentru că am făcut dragoste aseară.

Am făcut dragoste cu el şi am îndurat-o cu ochii închişi. Dar Hugh e fericit şi citim ziarele împreună.

La două şi jumătate sunt cu Henry, care spune: „Hai să ne facem siesta". Soarele străluceşte pe patul lui şi Henry mă posedă cu o naturalețe simplă, sănătoasă, care atinge suprafața pielii mele, şi orgasmul e puternic, dar mi se pare îndepărtat, pentru că e un orgasm fără pasiune, fără miracol, am orgasm, dar miracolul nu mai e acolo, simt o plăcere fizică fără ecouri, ca atunci când mănânc.

îi citesc paginile, caut să-i redau senzația de siguranță ca să poată lucra. Ar trebui să-i cer să renunțe la atelier, să-şi ia o locuință mai ieftină, dar mi-e milă de el când spune: „E singurul loc unde mi-am găsit pacea". Aşa că cedez din nou şi discutăm în joacă despre viitoare călătorii, în timp ce eu mă întreb cum am putut suporta să fiu despărțită o zi întreagă de Gonzalo.

Cină cu Henry. Suprarealism englezesc. Cendrars. *Minotaurul.* „Nu simt nici un fel de compasiune", a spus Henry, „dar reacția defensivă a început de când eram copil. Nu pot să-l înțeleg până la capăt decât pe omul care moare de foame. Nu drama din Spania." I-am adus o față de masă şi cearceafuri. îi povestesc ce citisem în *Cabala.*

Cabala. La zece seara mă întâlnesc cu Gonzalo într-o cafenea şi spun: „Steaua ta se numeşte Autare". Ne plimbăm până încep să mă doară picioarele, ne plimbăm sărutându-ne, iar Gonzalo îmi arată desenele lui cu bătrâne groteşti şi bețivi. „De ce desenez atât de febril pentru tine, când tu nu mi-ai cerut să desenez, ba chiar ai spus « Mă bucur

că nu scrii şi nu lucrezi, Gonzalo » ? Ce forță e în iubire, ce forță e în tine, chiar şi când dormim unul lângă altul. Simt că se întâmplă lucruri atât de ciudate!"

Dăruiesc mai mult de jumătate din ceea ce am; de asta nu mă pot concentra asupra problemelor mai mari ale lumii : lumea mea individuală, viața mea personală sunt perfecte, prin a dărui şi a primi, pline până la revărsare. Şi atâtea nevoi imense lângă mine, în jurul meu. Plutirea este o plutire prin plenitudine şi bogăție împărtăşită.

31 august 1936

Quai de Passy treizeci. In Peru nebunia se tratează ducând bolnavul lângă o apă curgătoare. Apa curge, el aruncă pietre în ea şi nebunia îl părăseşte.

Aşa că mă uit la Sena, aud strigătele oamenilor: „ *La Rocque aupoteau!“,* Gonzalo şi cu mine ne sărutăm, la fel cum odată, de la fereastra trenului, am văzut brusc toți copacii cu *capetele* în pământ şi rădăcinile gesticulând în aer; am auzit cuvintele: *Rădăcini, rădăcini!* şi o nouă *House of Incest* a început pe când eu şi Hugh ne duceam într-o vizită insipidă la familia Turner, iar capul lui Gonzalo apărea oriunde mă uitam, ca un cap mitologic.

Intr-o lume în care toți sunt bolnavi de dispersie, în care toți se risipesc, slăbesc, se scindează, înşală, se dizolvă, Gonzalo poate arde complet, cu o intensitate care dă glasului său, până şi la telefon, o vibrație ce-mi face părul să se ridice țeapăn, precum copacii de pe marginea drumului. Sena curge şi eu arunc pietre, dar nebunia nu se vindecă şi *House of Incest* numărul doi se deschide cu rădăcini şi cu pagina despre frică, astfel că revoluția mă va găsi nebună de visuri, de pasiune pentru Gonzalo.

Când începe dragostea adevărată ?

La început au fost un foc, eclipse, scurtcircuite, fulgere şi artificii; apoi tămâie, hamace, droguri, vinuri, parfumuri;

apoi spasm şi miere, febră, oboseală, căldură, curenți de foc lichid, sărbătoare şi orgii; apoi vise, viziuni, lumina lumânărilor, flori, tablouri; apoi imagini din trecut, basme, poveşti, apoi pagini dintr-o carte, un poem; apoi râsete, apoi castitate.

In ce moment pătrunde cuțitul atat de adanc m rana meat carnea începe să plângă de dragoste ?

La început, putere, putere, apoi rana, şi dragostea, şi dragostea, şi temerile, şi pierderea sinelui, şi darul, şi sclavia. La început eu am domnit, am iubit mai puțin; apoi mai mult, apoi a început sclavia. Sclavie în fața imaginii lui, a mirosului, dorul, foamea, setea, obsesia.

Hilaire Hiler scrie: *„The House of Incest* e foarte tristă şi, în acelaşi timp, alină ca un drog ce poate stimula şi calma deopotrivă".

Spun oamenilor că nu scriu, dar povestea continuă să se țească aici, scrisul care nu e scris, ci respirație.

Respirație.

Iubire. îl dezmierd din nou pe Gonzalo.

„La *Rocque aupoteau!“*

Rebecca West îmi telegrafiază să-mi rezerv seara de luni pentru ea.

Moricand spune: „Eşti într-o *etat de grâce.* Pentru tine basmul e posibil".

El mă înțelege, el înțelege lungimile de undă mai ample ale vieții mele, ceea ce el numeşte *Ies ondes* - ca un radio divin şi misterios, totul din cauza lui Neptun, spune el, şi mie îmi place felul lui de a trăi el însuşi într-un vis.

Noaptea, în fața ferestrei mele, nişte muncitori construiesc fundația pentru Expoziția din 1937, Moscheea din Timbuktu, palate algeriene, pagode indiene şi chinezeşti, o fortăreață marocană de deşert; şi în jurul edificiilor vor fi montate vase chinezeşti, vase malaieziene, şampane.

3 septembrie 1936

M-am mutat la marginea cartierului aristocratic, chiar la margine, lângă un pod care mă poate duce pe malul stâng, în Montparnasse, în Denfert-Rochereau, unde locuieşte Gonzalo, în Alesia şi Montsouris, unde locuieşte Henry. Metroul ne duce şi ne aduce, bogaţi, săraci, ne duce şi ne aduce cât e ziua de lungă. Gonzalo stă noaptea pe pod după ce se desparte de mine şi aşteaptă să se stingă lumina în camera mea. Sau vine când nu ne putem întâlni şi îmi priveşte fereastra. Fereastra largă, foarte largă e deschisă în faţa mea. Văd luminile de pe râu, Turnul Eiffel luminat, luna roşie şi, pe malul celălalt al râului, Roşii ţin o întrunire ca s-o asculte pe Passionaria, femeia-comunist. Gonzalo e acolo. Curând, o să vină să mă ia. Vrea să văd şi eu, să aud. Inima mi-e încordată, în fibrilaţii. I-am auzit cântând acum o oră, când au intrat mărşăluind. Trec taxiuri, pline de oameni care cântă, fluturând steaguri roşii. Ce încordare şi furie oarbă simt faţă de ei! Oarbă, iraţională. Instinctul a ales. îl urăsc pe muncitor. Urăsc colectivitatea, urăsc masele şi urăsc revoluţiile.

Dragostea de frumos m-a adus aici, la o întrunire comunistă. Dragostea pentru un zeu brun cu un corp bun de adulat, făcut pentru dragoste, viaţă şi dezmierdări.

Dar întreaga mea fiinţă se opune - cu violenţă - şi conflictul mă sfâşie. I-am auzit cântând în timp ce luam masa cu mama şi Joaquin. Mi s-a oprit inima în loc.

10 septembrie 1936

A venit Gonzalo şi a spus: „Nu mergem la întrunire. îmi pare bine că am scăpat de acolo. Devenisem neliniştit gândindu-mă că mă aştepţi. Ţi-am văzut fereastra luminată tot timpul cât am trecut podul. Ce mi-ai făcut ? întrunirea nu m-a mişcat. La Passionaria. Vorbe. O mulţime de vorbe şi de cântece. M-am dezintegrat. Urăsc masele. *Chiquita mia*, tu eşti mai importantă decât orice altceva".

Săruturi într-un infinit schimb de arome.

în acest ocean de arome puternice, vizita Rebeccăi s-a pierdut. Nici o urmă a trecerii ei. Nu s-a putut ridica la înălțimea beției din Rouen, e apăsată de lucruri triviale, vrea să știe de unde am haina şi în acelaşi moment spune: „Tu o să fii o foarte mare scriitoare, eşti mult mai înțeleaptă decât mine, tu înțelegi atât de bine oamenii". Mi-a lăsat nişte flori luminoase pentru că „oamenii simt nevoia să-ți ofere lucruri ciudate", iar eu simt un fel de deziluzie.

Citeam în *Cabala* despre ghicitul în globul de cristal; toate formele de transă produc acelaşi efect magic de *unitate.* întreaga ființă este concentrată, topită, adusă în stare de transă şi capabilă astfel de extaz. Extazul este momentul de exaltare care te scoate din totalitate!

Eu sunt precum cristalul în care oamenii îşi găsesc unitatea mistică. Datorită obsesiei mele pentru esențial şi faptului că las deoparte toate detaliile, banalitățile, interferențele, aparențele, privitul în mine e ca privitul într-un glob de cristal. Ei îşi văd destinul, eul potențial, secretele, eul secret. Rebecca a renunțat la infantilisme şi a devenit gravă. Aşa se întâmplă întotdeauna. De asemenea, întotdeauna se sperie de ce vede şi fuge.

Eu nu cedez niciodată conversațiilor lor uşoare. Tac. Sar peste foarte multe. Mă întorc cu spatele. Sunt mereu absorbită de acest nucleu al fiecăruia, îl urmăresc, mă interesează numai când vorbeşte el. Miracolul pe care îl aştept, renunțarea la superficial şi la falsitate, se petrece întotdeauna.

Când cucereşti, eşti şi mai rănit decât atunci când pierzi. Pentru că simți panica responsabilității. A fost oare influența ta spre binele celuilalt ? A fost bine oare că l-am salvat pe Gonzalo de comunism ?

11 septembrie 1936

O zi şi o noapte. Am deschis ochii cu dorința pe care o simt frecvent de a cânta sau a dansa fără să ştiu de ce, dar în camera mea deja se dansa. Razele soarelui reflectate de

Sena. Cum se face că sunt singură în patul meu ? Am ajuns acasă abia în zori. Când am venit, peticarii scormoneau prin tomberoane şi *Ies clochards* încă mai dormeau pe trepte.

Am ieşit din pădurea întunecoasă de dezmierdări, de mirosuri, tânjind să mă rostogolesc şi să mă scald din nou în mirosul părului său negru, să-mi acopăr fața cu el, să-i simt pielea, să mă afund în căldură, să plutesc divinizându-1, să înot şi să respir în adorație, să-mi potrivesc mâna în jurul sărutului nostru ca şi când ar fi o flăcăruie pe care o protejez de vânt; o gură schimbătoare, atât de retrasă la început, acum înflorind, umplând, ieşind în afară, rănită, topită, deschisă, udă. S-au schimbat curenți între ochi, curenți între guri. Am atins atâtea straturi ale ființei, cu degete, guri şi cuvinte. Mai întâi ochii, felinare şi stele, lumânări, junglă şi paradis, iad şi dorință.

Gura singură atinge pântecul. Ochii emană nori de vise, cețuri de diamant şi sulf, dar gura singură atinge pântecul, gura tremură, se mişcă, înfloreşte, buzele se deschid şi curge răsuflarea vieții şi gâfâiala dorinței. Forma gurii influențează curenții sângelui, tulbură, ridică, dizolvă. Să mă scald, să mă rostogolesc, să mă răstorn amețită într-un pat fierbinte - nu există căldură ca aceea dintre două trupuri - ăsta e cursul vieții.

Hugh a deschis uşa. „Aici erai, pisicuțo - nici nu te-am auzit când ai intrat!" Janine intră încet cu micul dejun, cu ziarele, cu scrisorile. Dacă sunt scrisori de la pacienți, sunt mereu la fel. Copiii mei. Scriu mereu despre adorație, imitație, identificare, recunoştință. Mereu venerație, mirare şi mulțumiri pentru miracol. Mulțumesc pentru că m-ai resuscitat. „In curând, voi da un concert. îmi scriu cartea. Scriu despre copilăria mea aşa cum tu ai scris despre a ta. încă mă agăț de tine. Mă simt singur. Nu am prieteni. Mă căsătoresc, datorită ție. Nu am avut o cădere nervoasă de data asta, datorită ție. Aş vrea să fiu în cămăruța ta de la Barbizon Piaza, să stăm de vorbă. Tu m-ai eliberat. Mă simt mai puternic." Nu simt nici un fel de iubire pentru ei, decât în momentul

miracolului, ca atunci când violonistul rus a plâns, pe Fifth Avenue, la revelarea sensului vieții sale; când femeia cu răsuflarea tăiată a căzut în genunchi la ieşirea din hotel; fata care a plâns până s-a eliberat de coşmarul ei; primele pagini ale scriitorului care făcuse un blocaj şi prima licărire de viață din ochii lui. înviați din morți. Nu am nici o legătură *personală* cu ei. Nu pot să le întorc dragostea. Totuşi, mă consum trimițându-le scrisori magice. Ei nu sunt prietenii mei. Ei mă idolatrizează, mă izolează, mă consideră zeu şi interpret şi mă fac să mă simt singură.

Dacă e o scrisoare de la Moricand, el îmi mulțumeşte în numele lui Neptun pentru activitatea mea, care-1 salvează de sărăcia lucie. Ii arăt horoscoapele, le trimit la New York, le traduc cu Henry, vorbesc cu Demse Clairouin. Dacă e o scrisoare de la Thurema, e dragoste, egalitate, prietenie, conexiune vitală. Dacă e de la Fraenkel, e boală şi univers static.

In timp ce fac baie, mă fardez, mă pudrez, mă parfumez, sună telefonul. Am rupt-o cu Turner, care a fost ultima mea redută în calea invaziei totale a dragostei profunde. Mă abandonez complet lui Gonzalo. La început nu reuşeam să-mi îmblânzesc senzualitatea, pe care el n-o putea cuprinde, dar dragostea adevărată m-a posedat atât de total încât atunci când el ne-a obligat pe amândoi la castitate, fără posesie, fără spasm, doar dezmierdări, am fost fericită. „*Chiquita, eres el ideal mio, tu cara, tu cuerpo, todos tus movimientos, tu manera de moverte - eres mi tipo.* “[1]

Visez din nou la Gonzalo, visez mereu la Gonzalo, în timp ce copiez jurnalul din 1922 pentru Clairouin, în timp ce scriu scrisori, în timp ce răspund la telefon. Visez mereu la Gonzalo.

Vocea lui ruginită, întunecată, la telefon: „Pot să vin acum ?“

„Vino! Vino!“

1 „Micuța mea, tu eşti idealul meu, fața ta, corpul tău, toate mişcările tale, mersul tău - eşti genul meu.“ In spaniolă, în original. (N.t.)

Ne plimbăm, căutându-ne o rulotă.

Ne plimbăm prin satul de peticari şi ţigani care trăiesc în suburbiile oraşului, la Porte de Montreuil. Sătucuri de colibe, cu drumuri late de un metru, cu garduri din lemn negru, putrezit. Colibe prăpădite expuse vântului şi frigului, femei şi bărbaţi trăind în noroi, dormind pe cârpe, copii mici. Toate scursurile oraşului, rămăşiţe, zdrenţe, ţevi sparte, sticle, pantofi scâlciaţi, haine uzate, lucruri ce nu mai au nici o culoare sau formă, resturi, obiecte sparte fără nume, zăcând în noroi; şi bărbaţi care se apleacă peste ele, târguindu-se şi sortându-le. Femei oferind sâni ofiliţi. Copii aducând apă de la fântână.

Printre colibe - rulote, rulote mici ticsite de familii mari. Un pat pentru toţi. Printre rulote şi colibe, o casă drăguţă roşu cu negru, o casă de jucărie, cu o grădină în miniatură, cu nişte enorme floarea-soarelui, scoici, porumbei; în fundul grădinii, o căsuţă roşu cu negru, stranie şi ireală, asemenea caselor din basme. Alături se află o colibă, a unui prieten al lui Django, un ţigan care cântă la chitară, prieten cu Emil. Emil mi-a povestit că la ţigani bărbaţii sunt făcuţi pentru muzică; femeile muncesc pentru bărbaţi, vând dantelă şi fură. Prietenul ţigan al lui Django ne arată o rulotă pe care o vrem. Este roşie pe dinafară; înăuntru, un tavan portocaliu şi pereţi căptuşiţi cu piele, ca ai fregatelor antice. Un pat suspendat, ca pe vapor. Mici ferestre arabe. Gonzalo nu încape în ea în picioare. O vrem. Dar e numai de vânzare. Nu ne-o putem permite. Iar ei nu vor s-o închirieze, pentru că e ocupată de un *mutile*!

Am căutat şi am tot căutat, prin alte campinguri, alte porţi, am văzut trupele care dau spectacole de bâlci. *Roulotte â vendre. Pas a louer!* Sărutându-ne şi dorindu-ne un loc al nostru, atât de obosiţi de întâlniri grăbite, de cămăruţa de hotel din rue Vendome. Căutăm. Căutăm pe malul Senei o ambarcaţiune. Greutăţi.

La ora cinei, sunt acasă la Henry, cu picioarele pline de praf.

Henry mă întâmpină cu o blândețe care mă topeşte. E una din zilele lui tandre. A scris atât de febril că se teme să nu înnebunească. A ajuns atât de departe şi de adânc într-un nou limbaj, într-un vârtej, învârtind lumi pentru a reda aroma Broadwayului, a New Yorkului, încât e pierdut. E amețit şi singur. E recunoscător pentru relația cu mine, pentru că sunt acolo. Mă atinge cu infinită tandrețe, secătuit de viziuni, şi cădem firesc în lumea noastră. Gonzalo-*Leoncito* îmi curge prin vene, prin corp, şi fredonează continuu înăuntrul meu. Capul lui zace în spuma veşnicei mele reverii. Nu dispare, nu păleşte. E acolo, toată seara, tot timpul cât stau cu Henry, prezent, bântuindu-mă.

Henry se duce la cumpărături în timp ce eu îi cos ceva. Mâncăm simplu, liniştiți, aceleaşi cuvinte, aceleaşi priviri, simt o recunoştință pentru trecut, pentru tot ce a fost, recunoştință pentru forța pe care a turnat-o în mine, pentru darul unui sine care îşi aparține. „Femeilor", spune el, „nu le-au plăcut cărțile mele, cum ai crezut tu că se va întâmpla. Aici n-ai avut dreptate..."

E adevărat. Lor nu le place să fie depoetizate, naturalizate, tratate din perspectivă sexuală, neromantic. Eu am crezut că o să le placă. Mie mi-a plăcut, o vreme, pentru că fusesem prea mult idealizată şi eram o femeie reală, care voia să fie iubită cu pasiune şi depoetizată, dar toate astea, în cele din urmă, rănesc, ucid o femeie; şi am simțit şi eu dezamăgirea, iar azi am fost recunoscătoare pentru ploaia de iluzie a lui Leoncito şi pentru vis. La gândul adorației fierbinți a lui Gonzalo am simțit că mă clatin, aşa cum am simțit că mă clatin când m-a privit, în metrou.

Stau culcată în întuneric cu Henry. Nu simțim nici o dorință, dar diamantul din mintea noastră, ochiul ascuns, se roteşte fantastic! Vocile noastre se rostogolesc şi curg, urcă şi murmură. Impletindu-se. Impletindu-se pe cărări de clarobscur... *Voie Lactee.* Constelații de idei...

Am pornit în călătorie de la conflictul meu legat de jurnal. In timp ce scriu în jurnal nu pot să scriu o carte. Cărțile

mele nu sunt la fel de bune ca jurnalul. Asta pentru că nu m-am dăruit lor; oare pentru că încerc să curg dual, să consemnez şi, în acelaşi timp, să inventez, să transform ? Cele două activități, cea transformată şi cea naturală, sunt antitetice. Dacă aş fi un adevărat scriitor de jurnal, ca Pepys sau Amiel, ar trebui să mă mulțumesc să consemnez — dar eu nu sunt. Vreau să completez, să transform, să proiectez, să aprofundez; vreau această înflorire supremă care vine din creație. In timp ce-mi citesc jurnalul sunt conştientă de tot ce am lăsat nespus şi nu pot exprima decât prin creație, stăruind, dezvoltând.

Henry zicea că nu permiteam să aibă loc în mine schimbarea *geologică* - transformarea instrumentată de timp, prin care nisipul devine diamant.

— Nu, este adevărat. Cred că îmi place materialul neprelucrat, îmi place lucrul *înainte* de a fi transformat. Mi-e frică de transformare.

— Dar de ce ?

— Pentru că e o îndepărtare de adevăr. Şi totuşi ştiu că se obține realitatea, pentru că recunosc că e mai mult adevăr astăzi în descrierea fantastică pe care ai făcut-o tu Broadwayului decât în schițele mele instantanee de la New York.

Când eram mică am vrut să văd cum creşte o plantă. Dădeam pământul la o parte din jurul păstăii care creştea, ca să văd.

Frica de transformare e oarecum legată de frica mea de nebunie, frica de nebunia care deformează toate lucrurile. Mi-e frică de schimbare şi de alterare. Scriu ca să combat această frică. De exemplu, mi-era groază de cruzimea lui Henry aşa cum altora le e groază de o viață cumplită, de tragic. Găseam plăcere în descrierea bucuriilor noastre, a momentelor de seninătate, înțelegere, tandrețe, ca şi cum ar fi fost ceva ce ar fi putut apoi să alunge răul, demonicul, tragicul. Eram extrem de chinuită de nesiguranță. Se întâmpla cam aşa: îmi apărea un lucru minunat, ca flăcăruia unui chibrit pentru un primitiv, un miracol. Ca şi primitivul, nu ştiam că se poate

repeta, că mai existau şi alte chibrituri, că puterea de a produce o flăcăruie era în mine. In această privință nu am progresat deloc. I-am mărturisit această frică lui Rank. Frica de schimbare a unui chip. Acum e frumos, uman, apropiat. Şi deodată devine contorsionat, rău, crud. Dar în jurnal eu am ambele chipuri. In timp ce scriu, risipesc frica de alterare. Viziunea mea asupra lumii e instantanee şi eu cred în ea. E realitatea mea. Transformarea pe care o cere creația mă îngrozeşte. Pentru mine, schimbarea înseamnă tragedie, pierdere, nebunie.

Henry a fost surprins.

— Ei bine, dacă asta e boala mea, Henry, trebuie s-o exprim total *prin* jurnal, să fac ceva din jurnal, aşa cum Proust şi-a construit opera din boala lui, aceea de a analiza, nevoia bolnavă de a urmări trecutul, obsesia de a-1 recâştiga. Trebuie să mă dăruiesc total jurnalului, să-l completez, să spun mai mult, să-mi trăiesc boala până la epuizare. Până acum însă m-am luptat cu boala; am încercat s-o vindec. Tu ai încercat s-o vindeci. Rank a încercat s-o vindece.

— Problema, a spus Henry, este una de aritmetică. Niciodată n-o să ții pasul cu zilele. Iar consemnarea lor n-o să te satisfacă. O zi nu e totul. Consemnarea zilei continuă la nesfârşit şi ceva mai important e lăsat la o parte, amânat, pierdut. O să fie ca o rețea uriaşă care o să te sugrume. Arta necesită un soi de indiferență. Tu cedezi cultului tău primitiv al vieții, adorației tale pentru ea. Şi fiecare zi de consemnare opreşte curgerea. Fluxul se acumulează în nefericire, provoacă o explozie, o transmutație. Te preocupă, de asemenea, totalitatea. Spui, de exemplu, că eşti îngrijorată din cauza portretului lui Eduardo. Nu e complet, ca al unuia dintre personajele lui Proust. Vorbeşti ca un pictor.

— Vezi tu, simt că portretul lui Eduardo din jurnalul meu este complet numai în momentele în care devine important pentru mine, când intră în relație cu mine. Se ridică şi se afundă,
apare şi dispare numai în relație cu mine. E ca o statuie fără

descifrată, al cărei mister trebuie dezlegat. Pe când în realitate Eduardo are o viață a lui, o viață independentă care ar trebui inclusă.

De ce nu sunt satisfăcută de o zi - poate numai pentru că nu am făcut-o destul de plină cât să conțină infinitul ? O zi din jurnal ar trebui să fie completă, ca o carte; şi toate spațiile pe care le sar, toate brațele care lipsesc, toate straturile care nu sunt luminate pentru că nu le-am atins cu degetele mele calde, nu le-am iubit ori dezmierdat, ar trebui să existe acolo, în întuneric, ca însuşi misterul vieții.

Care este cel mai important lucru pe care l-am exprimat în cartea mea despre tata şi care nu e în jurnal ?

O zi atât de plină. Oare consemnarea împiedică zborurile supreme ? Fiecare zi de consemnare *se opune* acelui lucru important sau poate fi făcută atât de grandioasă încât să poată deveni totul, infinitul ? E posibil ca acel lucru să înflorească numai în uitare, în timp, în putreziciune, praf şi falsități ? Dacă scriu în jurnal de frica nebuniei, atunci din acelaşi motiv creează artistul, cum spunea Nietzsche. Căci de vreme ce artistul *este* viziunea sa despre viață - despre tragic şi cumplit - el ar înnebuni, şi numai arta l-ar putea salva.

In zori Henry m-a posedat. A fost ca un secret între noi în timp ce ne luam micul dejun, ceva ce s-a întâmplat într-un vis, un vis din trecut, de o oră. Mai târziu, merg pe malul Senei, întrebându-i pe barcagii de o ambarcațiune în care aş putea trăi cu Gonzalo. Un jandarm mă urmăreşte cum stau şi mă uit peste parapet. îşi închipuie că vreau să mă sinucid ? Arăt eu ca cineva care vrea să se sinucidă ? Mă urmăreşte cum cobor scările ca să vorbesc cu proprietarul lui *Nenette,* o ambarcațiune strălucitoare, adorabilă, cu draperii de mărgele la ferestrele mici. încep să gândesc şi să mă simt de parcă aş fi pe punctul de a mă sinucide. Şi de ce ? Pentru că nu mă pot duce în Peru cu Gonzalo, pentru că el a spus: „Dacă descopăr vreodată că nu eşti a mea şi numai a mea,

exclusiv a mea, dacă desopăr vreodată că te sărută sau te posedă altcineva, o să plec şi n-o să mă mai vezi niciodată. Asta m-ar omorî, *chiquita".* Pentru că scenele lui de gelozie ne rănesc pe amândoi, ne sfâşie. Dar mă simt inocentă în urma lor. Inocentă. Mereu inocentă. Inocentă în seara de sâmbătă când n-am putut ieşi cu Leoncito pentru că era seara lui Hugh şi am încercat să dizolv Luminai, un somnifer, în *tisane* a lui Hugh, iar el a observat culoarea noroioasă şi totuşi am avut atâta noroc, am fost atât de ocrotită de Aii Baba, zeul bandiţilor, că el a adormit la zece, iar eu am stat şi am aşteptat în camera mea (după ce l-am implorat să mă lase să dorm singură) până am ştiut că dormea, apoi m-am îmbrăcat pe întuneric şi m-am strecurat afară din apartament cu infinite precauţii, lăsând uşa de la intrare crăpată, pentru că face zgomot când se închide, am coborât două etaje pe scara de serviciu şi am luat liftul, am părăsit casa cu inima bătându-mi cu furie ca să mă întâlnesc cu Leoncito la colţ, întrebându-mă ce s-ar întâmpla dacă Hugh s-ar trezi în toiul nopţii, cum se întâmplă adesea, şi ar veni în camera mea.

Gonzalo, uimit şi înfricoşat că nu mă voi simţi liberă să stau cu el toată noaptea, gândindu-se că o să mă strecor imediat înapoi în pat. Dar ne-am dus în cămăruţa peruană de hotel şi Leoncito a fost foarte pasional, după zile în şir de dorinţă înfrânată. La cinci m-am trezit, simţind că trebuia să plec acasă. La cinci şi jumătate eram înapoi în patul meu, iar la şase s-a trezit Hugh! Norocul bandiţilor. Nici un sentiment de vinovăţie. Milă şi frică, da, îngrijorare la gândul posibilei suferinţe a lui Hugh, teamă că ar putea afla Henry sau că Gonzalo ar putea descoperi nopţile mele cu Henry. Dar nu vinovăţie. Doar dragoste, o dragoste care mă umple, mă transportă, mă obsedează; nu e nici timp, nici loc pentru regrete, ezitări, oscilări sau laşităţi. Dragostea curge liber şi nechibzuit, zi şi noapte. Căci în dimineaţa de după noaptea asta îi dau lui Hugh tot ce vrea, dezmierdări, posesie, o plimbare cu bicicletele pe malul râului. Un dar pentru Hugh.

Scrisoare către Eduardo: N-ai nimic de spus în afară de adularea soarelui, sau a efebului, sau a altcuiva - cu excepția Anahitei, zeița lunii, zărită de muritori şi pornind în suprema ei ascensiune mistică ? Nu sunt nebună, doar veselă. Se întâmplă atâtea lucruri comice.

Ar trebui să scriu un imn de preamărire taxiului, care hrăneşte visul, mă poartă peste tot şi îmi încurajează izolarea şi reveria. Legănatul lui a dat naştere atâtor fantezii. Taxiul este obiectul care seamănă cel mai mult cu vechile cizme de şapte poşte. Răspunde nevoii mele de a face salturi, nerăbdării mele, dorinței mele de reverie, continuă reverie. E viciul şi luxul meu. A sacrifica o călătorie cu taxiul e cel mai mare chin pe care mi-1 pot provoca. în zilele de nebunie el mă protejează, pentru că pot vorbi în voie cu mine însămi.

Cred că dacă îmi arunc țigara pe fereastră ar putea să aprindă un rezervor de benzină şi să provoace o explozie.

Când ezit, pot ezita mai mult, mai profund, mai cuprinzător şi mai îndelung decât oricine. Se întâmplă rar. întotdeauna ştiu foarte repede ce vreau. Aleg extrem de repede ceva dintr-o sută de obiecte din vitrină. De la fereastra autobuzului, trecând pe lângă un magazin, zăresc o pălărie şi ştiu că e cea pe care o voi cumpăra. Instantaneu îmi place sau îmi displace cineva. Instantaneu.

17 septembrie 1936

Gonzalo trece prin zile caste, fără posesie. Apoi prin zile de pasiune şi senzualitate. Apoi are o criză de gelozie, ca înainte, în care se zvârcoleşte şi se chinuie, agonizează, pune întrebări, se îndoieşte de mine, pentru că spune că încă îl *simte* pe Henry în preajmă. Ca să-l consolez, să-l liniştesc, îi vorbesc despre dragostea moartă pentru tata, pentru Henry, îi spun, râzând:

— Gelozia ta e necrofilă, toate astea sunt iubiri moarte!

— Dar tu duci mereu flori la morminte! Câtă dragoste ai față de morți!

Ii spun:

— Astăzi n-am fost la cimitir.

Sunt momente în care universul mi se pare profund potrivit pentru mine, frumos, complet. Henry scrie magnific, eu şi Gonzalo ne sărutăm, Hugh jubilează pentru nu ştiu ce triumf în munca lui. Viață, creație, protecție, pasiune.

Sunt profund convinsă de geniul lui Henry, care scrie într-un crescendo spre nebunia pură. Romanul meu despre Henry e profetic. Cum am scris eu despre el, „o nebunie creată de viața însăşi".

Astăzi spune că suprarealismul se naşte din viață. Asta e adevăratul suprarealism. Henry - juxtapunere de poetic şi urât. Henry e pentru mine singurul suprarealist autentic şi creator. Ceilalți sunt teoreticieni. El este suprarealist în viață, în muncă, în caracter. Ceea ce mi-a plăcut la el a fost suprarealismul. Ceea ce m-a făcut să sufăr a fost suprarealismul, pentru că eu nu sunt suprarealistă.

Alaltăieri, când am ajuns, el scria intens şi mi-a spus: „Am scris nebuneşte şi nu ştiu dacă e bine sau rău. Spune-mi tu. Sunt total nebun sau am dreptate total ?"

Am citit paginile şi i-am spus că avea dreptate total.

După ce am scris aici deunăzi (despre artă etc.), am simțit pericolul de a transpune nevoia mea de artă în jurnal. Astfel i-aş putea ucide cea mai mare calitate: naturalețea. Trebuie să mă scindez şi să fac ceva *separat* - e o necesitate. Nici un fel de conştiință a perfecțiunii nu trebuie să *pătrundă* în jurnal. Adio totalitate, planul meu de a scrie o zi şi o noapte până atingeam perfecțiunea.

în timp ce vorbeam cu Henry despre scrisul lui m-am întrebat de ce oamenii numesc totalitatea *unicitate* sau exclusivitate. Eu mă simt *întreagă* în timp ce mă împart între

Henry şi Gonzalo, pentru motive atât de diferite. Sunt din nou uluită de viaţă. Oare artistul nu aparţine niciodată Unului ? Şi totuşi mă simt întreagă în interiorul meu. întreagă atunci când sunt cu Henry şi întreagă cu Gonzalo. Ei nu interferează unul cu altul. Gonzalo e visul. Henry mă poate încă aştepta cu pasiune, poate pune stăpânire pe mine cu cele două mâini ale lui şi mă poate poseda senzual, fizic, simplu şi temeinic, atât de uman, atât de animalic. Şi mă pot duce la Gonzalo şi mă pot înălţa cu el pe nebănuite culmi, unde posedarea e superfluă.

Câtă vreme pentru Gonzalo sunt vis (irealitatea nopţii de la Louveciennes, irealitatea plimbărilor, a nopţilor acasă la Roger; realitatea camerei de hotel, a clipelor petrecute aici, la mine acasă, noaptea ireală din dormitorul meu, când mi-am pus costumul spaniol), el nu suferă. Când licăreşte legătura senzuală, atunci simte gelozie şi groază.

„Eşti toată numai a mea? Te-a sărutat cineva? Mă înnebuneşte să mă gândesc că te-ar putea săruta cineva."

20 septembrie 1936

Ultima vizită a tatei înainte de a pleca în Elveţia. Conversaţie de salon. Crepuscul. Apoi, brusc, îmi ia mâinile şi, cu faţa foarte aproape de a mea, mă întreabă:

— Spune-mi, te-a iubit vreunul dintre amanţii tăi atât de bine, atât de pasional ca mine ? Răspunde-mi la asta.

Din bunătate, mint:

-Nu.

— Asta e tot ce vreau să ştiu. Pentru mine acele două săptămâni la Valescure au fost culmile, perfecţiunea.

Ne-am ridicat în picioare. Ne-am sărutat pe obraz. El mi-a căutat uşor gura. I-am simţit dorinţa.

— Ce mod ciudat de a te iubi, Anaîs.

Nu simţeam nimic. Am spus:

— *Papacito.*

El a ripostat:

— Nu-mi spune *Papacito* într-un astfel de moment.

Era beat, beat de dorință. A zis:

— Nu vreau să te mai văd. Nu veni la gară. Vreau să păstrez asta, să păstrez asta...

A plecat. Jos s-a întâlnit cu mama. Am văzut pe fața ei. Ea ducea o sacoşă plină cu lucruri pentru mine. S-a aşezat în balcon şi a început să plângă isteric: *„Voleur, voleur!“* Am consolat-o cu multă afecțiune.

— Nu, i-am spus, nu ți-a furat copiii, noi te iubim din ce în ce mai mult; cu cât îl cunosc mai bine, cu atât te iubesc pe tine mai mult.

Simțeam că suferă profund. Nu simțeam nimic pentru el. Era ireal. Dar suferința ei o simțeam. Am legănat-o, am mângâiat-o, am implorat-o.

— Nu-1 văd niciodată. E mereu plecat. Nu înseamnă nimic pentru mine, nu-1 iubesc.

S-a simțit consolată. O rănise ca el să o vadă cărând o sacoşă de piață, ca o servitoare.

Noaptea eram cu Gonzalo. El mă conducea acasă. L-am rugat să meargă cu mine un pic mai departe, voiam să văd dacă mama dormea. Eram chinuită de milă, de imaginea ei cărând sacoşa de piață, de plânsul ei isteric. Lumina era stinsă la ea. M-am dus acasă. A doua zi am aflat că adormise liniştită, gândindu-se că tata era cel care părea speriat. Da, părea speriat. „Sunt sigură", am spus, „că n-a observat sacoşa..."

In ziua următoare mama pleca în Italia, la Joaquin. Am petrecut dimineața împreună, în linişte. Am luat prânzul împreună, apoi, când ea era ocupată, m-am dus să-l văd pe Henry, care mă aştepta în pat şi care m-a tras peste el, luându-mă în stăpânire cu mâinile, plin de poftă, posedându-mă cu poftă. Apoi din nou acasă, să iau cina cu mama, pace, atmosferă domestică, mama şi cu mine lucrând împreună la un covor, apoi am dus-o la gară, i-am făcut cu mâna, plină de tandrețe şi cu lacrimi în ochi, după care l-am rugat pe Hugh să mă lase la o cafenea, unde mă aşteptau nişte prieteni. „Nu stau mai mult de o oră." M-am asigurat că Hugh a luat metroul, urmărindu-1 abil până l-am văzut înghițit de intrarea

întunecoasă. M-am întâlnit apoi cu Gonzalo, mergând pe o străduță laterală, unde umbra mea foarte, foarte lungă se întindea până pe trotuarul de vizavi; iar când umbra mea l-a atins pe Gonzalo, el s-a întors şi m-a văzut.

Când aveam şaptesprezece ani îmi doream cu ardoare, tânjeam să primesc trandafiri roşii. „*Je voudrais des roses, des roses...* " La New York am fost scăldată în cele mai rare flori. La şaptesprezece ani mai scriam: „*Je voudrais qu'il soit pauvre, tres pauvre, et qu'il ait besoin de moi.* Aş vrea să fie sărac, foarte sărac, şi să aibă nevoie de mine".

Era adevărat în cazul lui Henry şi era adevărat în cazul lui Gonzalo, care îmi mulțumeşte că l-am salvat de Montparnasse, de orgii, beție, disperare şi gust rău în gură. „Dacă nu te-aş fi întâlnit pe tine, Anaîs, de scârbă m-aş fi dus în Spania şi aş fi fost ucis acolo. " Mereu bărbatul leneş, bărbatul vesel, surâzător, care iubeşte sticla, vagabondul şi boemul. Ii invidiez pe cei care pot să bea, să se dezintegreze, să capete lejeritate, neobrăzare, nepăsare, zdrențăroşi, bolnavi, pentru că eu nu pot. Ceva mă trage în sus întotdeauna. Mă duc acolo numai ca să-mi găsesc un amant, apoi ies, ies ca să-mi trăiesc extazele, transele, magia, dar nu dezintegrarea. Departe de moarte, decadență, corupție, departe de muribunzi şi bolnavi, dar cu regret şi durere că i-am ales pe cei viciați, slabi, care se salvează idealizându-mă pe mine, ceea ce nu-mi permite să cobor, să fiu umană, beată sau obscenă.

Imaginea fecioarei, a vieții şi creației predomină.

Nimeni nu ştie ce fiori erotici mă străbat la vederea unei negustorese vulgare care se apleacă peste marfa ei, expunându-şi picioarele până la coapse. Nimeni nu crede că îmi face plăcere bestialitatea cu care scrie Henry, care lui Gonzalo îi face greață. Nimeni nu crede că îmi plăcea felul firesc al lui Henry de a trata femeia ca natură. Dar înțelegerea femeii ca natură duce la depoetizare şi la viața prozaică, iar eu a trebuit să regăsesc poezia, în Gonzalo. Când văd filme cu Meyerling, cu Maria Stuart, poveşti de dragoste romantice,

mă gândesc la Gonzalo şi nu la Henry. Poveşti de dragoste. Romantic: Gonzalo. Dragoste omenească: Henry; uman, fără iluzie. Iluzia este în adorația pe care o primesc. Nu există nimeni în jurul meu care să nu fie îndrăgostit de mine.

îl văd pe Gonzalo suferind de aceeaşi gelozie de care am suferit eu cu Henry. în ziua în care ştia că o să-l văd pe tata la cinci, s-a oprit în mijlocul desenului pe care îl făcea şi a început să sufere, să-şi imagineze, exact aşa cum mi se întâmpla mie când ştiam că Henry avea să-i întâlnească pe soții Ferren, sau pe Joyce, sau să iasă cu tot felul de oameni din New York care îl considerau un bun ghid către bordeluri.

Nu sufăr aşa cu Gonzalo, nu-mi dau voie. Cu Henry a fost infernal. Am mai multă încredere în Gonzalo pentru că el e genul care urăşte sexul de dragul sexului, care trebuie să iasă din paturile femeilor pe care le posedă fără să le iubească şi să facă o baie, să se spele, se simte murdar, nu-i plac orgiile, are nevoie de iluzie şi spune: „O, Doamne, *chiquita,* ce bine, ce minunat e cu dragoste, cu dragoste!"

Hugh face horoscoape la biroul meu. Ochii îmi sunt obosiți după ce am copiat Volumul Optsprezece. Sper că Hugh va adormi, pentru că la unsprezece i-am promis lui Gonzalo că mă întâlnesc cu el în apartamentul mamei.

O veselie extraordinară acum, pentru că la început dragostea e ca o boală; oftezi, eşti însetat, flămând, febril, dornic de dragoste; apropierea te îmbată, te droghează, te face profund şi capricios; iar despărțirea te aduce la disperare. Acum ne-am obişnuit cu boala noastră şi din vis şi dezmierdări ne trezim râzând...

22 *septembrie 1936*

Miezul nopții. Lumina lumânărilor. O cameră care a fost a mamei - acum e a noastră. Peste tot, mucurile de țigări ale lui Gonzalo şi scrum împrăştiat. Hainele lui Gonzalo pe

jos, toate cu excepția lenjeriei albe pe care nu şi-o scoate decât pe întuneric. Pudoarea lui Gonzalo. Adularea trupului. îmi sărută picioarele. îmi adoră picioarele. îmi sărută gambele. îmi adoră gambele. Forța lor. îmi sărută un picior de sus până jos. E încântat de umbre, de curbe. Vorbeşte extaziat despre distanța dintre ochii mei. Despre urechile mele.

— Sunt atât de mici, atât de delicate, de încântătoare, incredibile. Astea nu sunt urechi. Nu arată ca nişte *urechi,* Anai's. N-am mai văzut niciodată asemenea urechi încântătoare. Toată viața am visat urechi ca astea.

— Şi căutând urechi, m-ai găsit pe mine!

Ne atingem, până în straturile adânci ale ființei, gravitație şi adâncime.

— Anai's, te simt a mea. O, Doamne, Anai's, dacă te-aş pier-
de acum, m-aş sinucide. M-ai înrobit, m-ai înrobit cu totul.

Ce înseamnă asta ? Atâtea femei au trecut prin viața lui Gonzalo, aşa cum au trecut şi prin viața lui Henry, nelăsând nici o urmă; iar eu înrobesc, rețin, fixez, pentru eternitate.

— Cât ne-am schimbat, *chiquita.* Când ai început să mă iubeşti ?

— Nu ştiu, totul s-a petrecut inconştient. La petrecerea mea am avut o presimțire.

— La petrecerea ta eram deja nebun, înnebunit de gelozie. Şi pe bună dreptate! O, *chiquita,* aş vrea să te pot închide undeva!

Un visător. Vrea rulota, vrea o barcă, dar stă aici dorindu-şi, oftând. Capitulează în fața greutăților. Eu am fost cea care a făcut astăzi rost *depeniche,* cea care a continuat căutarea, cea care a mers de-a lungul Senei, s-a văzut cu Allendy, i-a scris lui Maurice Sachs, a insistat, a descoperit că poate obține jumătate din ambarcațiunea lui Sachs. Izolare pe râu. O cameră mare şi un dormitor. Pereți din bârne masive de lemn, acoperite cu smoală. Ferestre la râu. Pupa vasului în spatele patului nostru. Patul nostru. Locul nostru. Entuziasm. L-am sedus pe Sachs ca să obțin tot ce voiam. L-am ferme-

prind pe Gonzalo. Febră. O zi sau două trebuie să țin totul secret. Gonzalo. Amantul meu. Ce trecut rasial, de sânge vechi, vechi de tot tulbură proveniența lui spaniolă, gelozia lui - *„celos de Moro“* - *Celos!* Simplul cuvânt *celos! Mai mult* decât gelozie!

Noapte de dezmierdări, fără posesie... nu înțeleg. O dată a murmurat: *„Soy debil.* Sunt slab“. Altă dată: *„Te quiero demasiado.* Te iubesc prea mult“. Băiatul care a fost opt ani la iezuiți. Nu e firesc. Nu urinează niciodată când e cu mine. Nu stă gol niciodată. După ce adoarme, e mai natural. Atunci îl copleşeşte dorința, liberă. Niciodată când e perfect treaz. Doar noaptea, în mod misterios, ca o pisică. Dar mereu îşi trage cu mâna penisul în jos, se controlează; nu mă lasă să i-1 sărut sau să i-1 țin în mână. Timiditate, ruşine, *pudeur.* Dragostea însă e atât de mare, că sexul devine un fleac. Dar astăzi, astăzi, după noaptea noastră împreună, mă întorceam de la râu cu taxiul, citind o carte erotică pe care mi-o dăduse Sachs, când am simțit cel mai puternic orgasm, s-a cutremurat întreg oraşul, taxiul părea să zboare prin aer şi o dată, de două ori, de trei ori am palpitat într-un lung spasm.

26 septembrie 1936

Seara ne-am dus să vedem barca, luând cu noi cearceafuri şi o blană. Ambarcațiunea largă, întunecată, se zărea printre luminile jucăuşe de pe pod. Am urcat pe pasarela uşoară. Băiatul Rene, care dormeaîntr-una din cabine, a strigat: „Hei, cine-i acolo ?“ Bunicul care locuieşte tot acolo, bătrânul râului, cu bluză şi beretă albastre, a privit pieziş pe geamul uşiței.

— A, dumneavoastră sunteți, doamnă. Stați să vă deschid.

Uşile s-au deschis. Am intrat în încăperile de bârne, mirosind a smoală. O lumină difuză venea prin ferestre. Gonzalo a spus:

— E ca o poveste de Hoffman. Ca o poveste de Andersen. E un vis.

Dormitorul nostru. Miros de smoală. Bunicul şi Rene s-au dus înapoi la culcare. Ne sărutăm, râdem, ne minunăm, ne sărutăm, râdem, ne minunăm. în sfârşit în afara lumii. în sfârşit am părăsit pământul, Parisul, cafenelele, am scăpat de prieteni, soţi, soţii, străzi, case, Dome, Villa Seurat. Am părăsit pământul şi am păşit pe apă. Suntem pe corabia visurilor noastre. Singuri. Umbre mari peste tot, umbre din Evul Mediu, apa lovind pupa. Cămăruţa întunecată de la pupa, ca o cameră de tortură, cu mici ferestre cu gratii oblice.

Gonzalo spune:

— O să te închid aici şi o să te torturez dacă mă înşeli vreodată.

Săruturi, râs, pasiune, vis. Apa de la pupa nu e acoperită. Spun:

— O să creştem peşti, o să ne scăldăm aici. Biet Leoncito, tu eşti de la munte, nu te simţi în elementul tău.

— Mă duci pe fundul mării, ca o adevărată sirenă.

Ochii lui au adeseori expresia unui om beat, care se clatină. Acum au expresia febrei şi a reveriei.

— Unde suntem ? Unde suntem ?

Stăm întinşi pe pat, trup lângă trup.

Din când în când trece câte o barcă, tulburând râul; apa face valuri şi barca noastră se leagănă. Bârnele mari de lemn trosnesc uşor; copacul care o leagă cu lanţuri de mal trosneşte, oftează, jeleşte. E ca şi cum am naviga pe mare. Gonzalo s-a trezit în timpul nopţii şi a murmurat: „ *Estamos navigando*“. Stăm acolo fermecaţi, *vrăjiţi*, legănaţi, pe jumătate adormiţi, drogaţi.

— Vreau să te ţin aici, *chiquita.*

— Vreau să rămân aici...

— Incaşii, incaşii aristocraţi aveau întotdeauna un mic pasaj subteran în casele lor, care ducea la o grădină secretă. O grădină care se numea, în Kicho, *Nanankepicku,* ceea ce înseamnă „nu o casă“.

— Aşa o să se numească barca noastră, Leoncito!

— Nimeni nu ştie unde suntem. Suntem în afara lumii.

în fiecare clipă unul dintre noi spune: *„¡Que felicidad! ¡Que felicidad !*“

Râul e viu, vesel. Smoala de pe pereți strălucește.

A doua zi, la soare, eu şi Leoncito ne străduim să aranjăm locul. El şi-a amintit tot ce ştia de la hacienda lui: tâmplărie, zugrăveală, cum se fac nodurile. Eu am cusut perdele pentru nişa în care se află patul. Deasupra patului este un balcon la care se urcă pe o scară pentru a ajunge la fereastra din mijloc şi a ieşi pe punte. De jur-împrejurul lui atârn perdele din pânză de sac, astfel încât patul este complet mascat, ascuns ca sub un baldachin, ca în vechile alcovuri.

în seara aceea m-am dus la Henry, care scrie cu atâta profunzime, cu atâta sinceritate şi simplitate despre copilăria lui încât mă face să plâng. Mi-a spus: „Tu m-ai stimulat să continui, deunăzi".

Citesc, plâng şi îmi petrec noaptea cu el. E treaz, gânditor, înotând în creație şi imaginație. Vorbim despre vise, limbaj, copilărie. în întuneric. în întuneric mă posedă încet, pe îndelete. Carne şi spirit atingându-se misterios. Fără febră. Fără orgasm, pentru că mă gândesc la Gonzalo. Simt legănarea corăbiei noastre, a visului nostru, gustul gurii lui. Mă gândesc la Gonzalo chinuit de gelozie pentru [Maurice Sachs] bărbatul care împarte vasul cu noi, şi atât de uşurat când l-a văzut (urât şi vulgar). Gonzalo chinuit pentru că ştia că aveam să mă duc la o cină de rămas-bun cu Roger şi că Henry avea să fie acolo.

Trei vieți. Trei case. Trei iubiri. Oare nu pot lăsa nimic să moară, nu mă pot desprinde de ce a fost, nu pot suporta despărțirea, finalurile, morțile, apusul dragostei - sau iubirile mele sunt eterne şi profunde, transformarea sentimentului meu
pentru Henry ne-a adus într-o lume nouă, o prelungire în infinit a unei pasiuni extraordinare, cu reverberații eterne şi ecouri până în tării ? Dacă o undă sonoră puternică ar porni de la un capăt al pământului sau al mării, cât i-ar lua să se

stingă, traversând milioane de kilometri ? Să privim viața planetelor, a stelelor, orele multiplicate de o mie de ori, făcând zilele noastre, lunile noastre, anii noştri să pară atât de ridicoli şi de meschini. Ce sunt cinci ani de dragoste pentru Henry ? Ce este dragostea asta pentru Gonzalo, ca un nor pe care îl văd de la balconul Villei Seurat ? Pe cer şi în mare mor stele şi peşti, dar nu întregul - mişcarea, evoluția, strălucirea, creația nu au sfârşit. Astfel, iubirile mele continuă, fără limite.

Stau şi cos nasturi pentru Henry şi, în timpul ăsta, devin brusc conştientă de singurătatea lui, de faptul că nimeni nu-1 înțelege ca întreg, de măreția lui, de geniul lui, de faptul că îmbătrâneşte; de lumea din mintea lui, de înțelegerea dintre noi; de faptul că pe măsură ce înaintează mai adânc în cartea lui şi în sinceritate, pe măsură ce Henry cel real se topeşte în Henry creatorul, pe măsură ce iluminarea îl copleşeşte pe Henry cel de fiecare zi, Henry cel prozaic, îi atinge chelia, mâinile, casa - pe măsură ce se întâmplă toate astea, ele ne afectează dragostea, gradul de cunoaştere; Henry se apropie mai mult de el însuşi, de adevăr şi de mine.

In timp ce stau şi cos cuvertura pentru canapeaua lui Hugh, sunt conştientă de sănătatea lui precară, de neliniştile lui, de singurătatea lui, de absența geniului, dar şi de setea lui de extraordinar, sunt conştientă de minunata lui umilință, care l-a făcut să plângă când a citit jurnalul primelor noastre întâlniri şi să spună: „Cât mă detest pe mine, cel de atunci, cât de stângaci am fost, cât de tare se vede stângăcia mea, în ciuda idealizării tale! Tu te subestimezi şi mă evidențiezi pe mine, dar se vede că tu eşti cea extraordinară! “ în timp ce stau şi cos pentru Hugh sunt conştientă de banalitatea vieții lui şi de faptul că eu sunt geniul lui, iluminarea lui, veselia lui, nebunia lui. Lumea încremenită a dragostei timpurii.

Când eu şi Henry ne trezim, el e cel care cântă, spune prostii, parodiază, sare, se strâmbă, râde. Când eu şi Hugh ne trezim, eu sunt cea care cântă, inventează lucruri nostime, îl face pe Hugh să râdă.

Când stau şi îi cos lui Gonzalo haina gri ruptă, sunt conştientă de setea lui de miraculos, de foamea lui de dragoste, de singurătatea lui, de sărăcia lui.

Ce fericită, ce profund fericită sunt, învârtindu-mă - o roată a infinitului, a extremelor, atingând boitele creației şi pasiunii!

Dacă nu m-aş mişca şi n-aş dansa printre ei, toți trei s-ar transforma în stane de piatră, pentru că ei sunt pasivi. Dar, suferință. Gelozia, implorarea înseamnă maximum de activitate pentru ei. Ar adormi dacă aş sta liniştită deoparte. Henry, Gonzalo, Hugh. Un fel de moarte planează în jurul lor, un fel de nemişcare. Doar dansul meu, dansul meu îi animă. Alunec din patul lui Gonzalo ca un şarpe. Alunec din patul lui Henry. Alunec din patul lui Hugh.

Singură cu Hugh, am murit. Henry a ucis-o pe June. Gonzalo a ucis-o pe Helba. I-a ucis instinctele vitale, creativitatea, prin fatalitatea lui orientală, prin capitularea lui.

Eu dansez nestingherită - mă întorc la fiecare plină de lumea dintre ei, de acea schimbare de aer. Dansând, îmi găsesc flacăra şi bucuria, pentru că dansez, alunec, alerg, spre barcă, spre quai de Passy, spre Villa Seurat; simt vântul în pliurile rochiei, ploaia în păr şi lumina în ochi.

„Uite, Gonzalo, când ne sărutăm se leagănă barca! Facem barca să se legene!“

Un sărut care ne înmoaie picioarele, un sărut care ne suspendă între pământ şi cer, ca barca noastră în noapte, când trosnetele şi oftatul lemnului greu şi putred ne leagănă încet şi straniu, ca în mijlocul oceanului. Ieşire din prezent, prăbuşire când ajung acasă în Passy şi Hugh îmi vorbeşte despre devalorizarea francului şi despre Standard Oil Company; nici o prăbuşire la Villa Seurat, când Henry scrie: „Şi când trenul se opreşte pun piciorul jos, iar piciorul meu face o gaura adanca in vis...

în timp ce îi cos nasturii lui Henry, nu cos nasturi, ci întreaga lume a lui Henry. Cos laolaltă lucrurile pe care le

doreşte, hrănindu-i visul şi scrisul; simte grija mea față de ceea ce simte, îl amuză, vrea, față de lacrimile, dorințele, singurătățile, cuvintele lui. Ascult tot ce scrie, sunt prinsă în reveria lui, refăcând-o. Sunt prinsă în reveria lui, cosând nasturi fermecați pe pânza de păianjen a lumii lui, dându-i strălucire pentru că îi iubesc cuvintele, căutând mereu să pun degetul pe sufletul lui ca să-l simtă acolo, să simtă ceea ce simte şi apoi să scrie, până plânge de atâta simțire, pentru că eu am luat otrava şi amărăciunea, i-am scos *banderillas* de pe corpul sângerând, mânios, pe care lumea l-a pătat şi l-a deziluzionat într-atât încât tot ce mai putea face era să răcnească, să insulte, să scuipe. Iar acum poate explora, poate explora şi scrie. Putem sta culcați în întuneric, vorbind despre limbajul vieții de noapte pe care l-a descoperit. El l-a găsit în nebunia lui, pe care eu n-o pot găsi pentru că sunt prea umană, pentru că eu sunt mama visului, pentru că eu n-aş putea niciodată să visez violent, dar mai ales pentru că sunt mama visului. Cos nasturi, haine rupte, pentru că eu sunt cea care îi dăruieşte lui Hugh-tatăl, lui Hugh, care joacă rolul tatălui din grijă pentru noi toți - în timp ce Henry scrie, în timp ce eu şi Gonzalo visăm pe barca noastră. Eu sunt cea care *ştie* ce face tatăl, care îi mulțumeşte pentru asta cu o parte din viața ei, care e conştientă, iar când îl părăsesc ca să păşesc în lumile mele magice cu Henry şi Gonzalo, sunt tot mama care injectează viață, nu otravă, care nu îi dă lui Henry otrava pe care i-a dat-o June, şi care l-a făcut să zacă în şanț, să bea şi să înjure *(Tropicul Cancerului),* nu-i dă lui Gonzalo heroina care l-a intoxicat până s-a prăbuşit ca mort în stradă şi a fost dus la spital, cu inima gata să-i explodeze în piept. Simt. Am un fel de milă pentru acei tați şi acele mame care nu pot decât să ne dea naştere, să ne hrănească, să aibă grijă de noi când suntem bolnavi şi care ne dăruiesc în acelaşi timp moartea, pentru că asta e tot ce pot să facă. Ei ne închid într-o lume *greşită,* din care trebuie să evadăm.

29 septembrie 1936

Roata uriaşă se învârte, roata a trei zile într-una, trei nopți într-una. La zece şi jumătate seara stau în atelierul Colettei Robert, cu soțul ei şi cu Henry. Henry e într-una din dispozițiile lui care nu-mi plac. E ordinar, cu fața roşie, fals, vorbeşte despre Fred şi îmi reproşează că nu-l plac, că nu sunt amuzată de *sa veulerie*, de foiala lui, de clovneriile lui. Nu sunt fericită. Colette trăncăneşte cu suavitatea şi infantilismul ei franțuzesc; Robert e ca un câine care se scutură în vis în timp ce doarme lângă foc. Treaz, e doar un câine bun, un câine domestic. Mă uit la ceasul de pe şemineu. Gonzalo aşteaptă, aşteaptă pe barcă. La capătul unei zile triste, îl am pe Gonzalo, aşteptându-mă pe barcă.

4 octombrie 1936

Problema nopților e din ce în ce mai complicată. Hugh este atât de bun. Mă lasă să-l părăsesc la zece şi jumătate sau la unsprezece, ca să mă duc la cafenea cu „Colette". Mă lasă să rămân peste noapte la „Colette", ca să nu risc întorcându-mă acasă noaptea târziu. Dar lui Gonzalo nu-i ajunge niciodată. Dacă îi spun că avem musafiri, zice „Vino după ce pleacă". Adesea risc să se întâmple o catastrofă plecând când Hugh doarme. Nopțile pe care le petrec cu Henry sunt extrem de periculoase. Ii spun lui Gonzalo că sunt cu Hugh. Alaltăieri îi spusesem lui Gonzalo că Hugh nu se simțea prea bine, ceea ce era adevărat. Gonzalo a zis că va telefona la nouă şi jumătate, să vadă ce-i mai face piciorul lui Hugh. A trebuit să-i spun lui Hugh: „Gonzalo m-a invitat la cină. Ştii că cinele de la ei îmi fac rău, sunt întotdeauna atât de târzii şi atât de grele - aşa că i-am spus că iau cina cu tine şi că o să mergem la ei mai târziu. Dar am acceptat să iau cina la Colette, aşa că, te rog, nu-i spune lui Gonzalo că am ieşit, pentru că se va simți ofensat. Spune-i doar că am ieşit să cumpăr țigări".

Hugh mi-a promis. Am plecat să iau cina cu Henry. La nouă fără zece, beam o cafea împreună la Zeyer. Am spus că trebuia să mă duc la toaletă. I-am telefonat lui Gonzalo. Norocul meu fantastic a făcut că tocmai îi telefonase lui Hugo, aşa că am zis: „Am ieşit numai ca să-ți telefonez ție, Leoncito".

Norocul e de partea mea. Numai jumătate e noroc.

Dar vineri seara, după ce plecasem de la el la şase, spunând că mă duc acasă, *a simțit* că nu mă duceam acasă şi avea dreptate. M-am urcat într-un taxi şi m-am grăbit să ajung la Henry. La şapte şi jumătate, Gonzalo a telefonat să transmită un mesaj de la Helba, iar eu nu eram acasă, ceea ce i-a confirmat presimțirea că eram la Villa Seurat. S-a chinuit toată noaptea, n-a putut să doarmă, a fost înnebunit de durere şi de viziuni - a suferit exact aşa cum sufeream eu în nopțile acelea la Barbizon Piaza de gelozie pe fiica lui Henry, pe trecutul lui, pe dragostea lui pentru Broadway şi săli de dans. Gonzalo s-a dus de mai multe ori la Cafe Zeyer, sperând inconştient să mă vadă acolo. întâmplător, în seara aia Henry nu voise să iasă. Cumpărase ceva de mâncare, ne pregătiserăm liniştiți cina şi ne culcaserăm devreme. Nu simțeam nici un pic de dorință; l-am lăsat pur şi simplu pe Henry să mă posede.

Dar dacă ne-am fi dus la Zeyer...

Aseară, după ce am fost la film cu Hugh, l-am implorat să mă lase să mă duc la Colette să ascult nişte muzică - i-am spus că nu puteam dormi şi, cum Hugh mă văzuse foarte agitată, înfierbântată de scrierea unei povestiri despre peticari (pe care m-am aşezat şi am scris-o la zece şi jumătate, când m-am întors din Villa Seurat, lucrând tot prânzul şi, cu întreruperi, toată după-amiaza), m-a lăsat să mă duc. Când m-am întâlnit cu Gonzalo, era întunecat şi furios: „Unde ai fost aseară ?“

Am recunoscut doar că mă întâlnisem cu Henry şi Kahane şi stătusem cu ei vreo oră după ce mă despărțisem de el,

explicând de ce nu fusesem acasă la şapte şi jumătate, dar am negat restul.

Când e cu mine crede din nou, aşa cum cred eu când sunt cu Henry, aşa cum Rank credea în mine când eram acolo.

Sunt îngrozită de suferinţa lui, pentru că mă întreb: sunt pe de-a-ntregul a lui ?

„Sunt dualităţi pe care nu le înţeleg", a spus Gonzalo. „Amândoi avem prea multă intuiţie ca să ne minţim unul pe altul."

Aşa cum şi Rank avea prea multă intuiţie.

îl voi pierde şi pe Gonzalo pentru Henry - întotdeauna va fi Henry ?

Dansez pe un vulcan.

Sâmbăta după-amiaza, iarna, mie şi lui Hugh ne place să ne prefacem că suntem bogaţi. Lui îi place să mă ducă la cumpărături. îi plac magazinele, are un fetiş pentru lenjeria de corp. Ies cu el îmbrăcată elegant, în costumul negru de catifea, cu mâneci miţoase ca la 1900, cu pălăria mea de catifea cu pană, eşarfă roşie de catifea şi mănuşi. Toată lumea se întoarce să se uite la mine pe stradă. Luăm un taxi. Bem un ceai undeva. Grija, răbdarea, generozitatea lui Hugh sunt divine. în weekenduri fac tot ce pot ca să-i ofer plăcere. Mimez dorinţa, dragostea. Joc teatru ca să-l amuz.

Henry zicea: „Ori de câte ori eşti gata să descrii ceva în jurnalul tău, aşază-te şi scrie despre asta în afara lui, scrie cât poţi de mult despre asta".

Rezultatul a fost o povestire fantastică despre satul peticarilor.

într-o noapte, pe barcă, Gonzalo a citit vechea mea „poveste a bărcii", care acum ni se părea profetică.[1]

1 Povestirea lui Anais Nin „Rag Time" a apărut în numărul din august 1938 al revistei *Seven,* o revistă literară efemeră de la Londra, care i-a publicat şi povestirea „Mischa and the Analyst". Se pare că „povestea

Este profetică sau eu am purtat în mine acele fantezii, care acum s-au materializat ?

Povestea bărcii s-a materializat. Să mai inventăm şi altele.

„Imaginaţia nu înseamnă nimic", am spus, „căci nu am putut să te inventez pe *tine.*"

5 octombrie 1936

Stau cu Gonzalo într-o cafenea şi el citeşte încântat povestea peticarilor. „Fantastic, Anais; găsesc aici unul dintre sentimentele mele, în legătură cu dragostea pentru fragmente, pentru ceea ce e neterminat. "

Stau cu Henry în patul lui şi el citeşte povestea peticarilor. „Ciudată şi excentrică, foarte ciudată, minunată."

Cu Gonzalo, ca şi cu Henry, cobor din nou într-un fel de lume subterană, în peşterile lui Pluto, printre *clochards,* peticari, şnapani, hoţi, vagabonzi, anarhişti.

Vorbind cu Henry, am spus că nu-mi plăceau clovnii, îmi plăceau nebunii. Henry a zis: „Nebunii sunt prea serioşi. Mie îmi plac clovnii".

în aceeaşi zi pot să am momente dulci cu Hugh, Henry şi Gonzalo. O discuţie jucăuşă cu Hugh despre gelozia mea pe motan, pentru că pe el îl poate înveli în haină. Cu Hugh mă simt mică, lipsită de apărare, rănită de lume, dependentă. Mi-ar plăcea să stau ca Mickey în interiorul hainei lui. Ca să stea un pic mai mult cu mine, Hugh merge trei sferturi de oră cu un autobuz, când ne întoarcem dintr-o vizită la Elsa la spital. întârzie la birou.

bărcii" se referă la manuscrisul „Waste of Timelessness", o povestire scrisă de Nin la sfârşitul anilor '20, în care protagonista descoperă o barcă veche eşuată în mod misterios într-o grădină năpădită de buruieni. Ea intră în barcă şi porneşte într-o călătorie imaginară care o duce departe de viaţa ei convenţională.

Cu Henry sunt matură, eu trebuie să fiu cea care protejează.

Cu Gonzalo mă simt protejată fizic. El ar putea pune la pământ un alt bărbat. Are grijă de mine romantic, aprinde focul în barcă. Mă *slujeşte.* Dar el e un *tzigane,* făcut pentru cântece la chitară şi pentru dragoste.

Artistic, are un gust infailibil. El a ştiut care erau fisurile în povestirea despre peticari. El mă împinge în fantastic, pe care viaţa mea cu Henry l-a distrus.

8 octombrie 1936

Momente cu Gonzalo când suntem spanioli. Momente când sunt conştientă de originea mea spaniolă, când mă simt în acelaşi timp senzuală şi pură; când simt cruciuliţa pe care o purtam la gât, medaliile, tămâia în nări; când îmi amintesc balconul de la Barcelona, micul altar de lângă patul meu, lumânările şi florile artificiale, faţa Sfintei Fecioare şi sentimentul morţii şi al păcatului; când îmi amintesc tot ce eram înainte de a acosta în America. Mă simt ca o fată de nouăsprezece ani care a fost ocrotită de tatăl şi mama ei, care a trăit cu frică şi respect faţă de tată şi Dumnezeu, o fecioară. îmi simt sânii mici în rochia modestă, picioarele lipite, îmi amintesc imnurile pe care le ştiam şi prima spaimă în faţa picurării mierii. Mi se pare că Gonzalo a venit de la şcoala iezuiţilor pe calul său, după ce a călătorit toată noaptea ca să mă poată zări numai, şi mi-a văzut faţa ca pe faţa Madonei, şi se va căsători cu mine şi mă va păstra din gelozie numai pentru el, ca pe o arăboaică, şi lumea rămâne necunoscută, şi fiorii inocenţei sunt încântători.

Simt că Gonzalo l-ar putea ucide pe bărbatul care ar îndrăzni să se apropie de mine, să mă iubească. Simt că nu va putea niciodată uita că am fost o femeie care şi-a desfăcut picioarele şi a ţipat de bucurie şi voluptate.

în momentele în care mă posedă, cu picioarele desfăcute pentru el, îi apare în faţă o imagine. Se opreşte ca împietrit

şi îmi împreunează picioarele. Văd norul din ochii lui. Se citeşte în ei un fel de nebunie. Murmură fraze neterminate. La început, nu ştiam. Apoi am auzit cuvintele: „Exclusiv, trebuie să fie exclusiv. Nu pot să suport..." Şi ştiu că îşi aminteşte de Henry. Rânduri din romanul meu despre tata (nu i-am arătat niciodată romanul despre Henry).

El suferă, de asemenea, din cauza afirmațiilor mele păgâne. Când sunt cu el îmi redescopăr vechea pudoare. îmi amintesc de copilărie, când nu aveam gânduri despre sex sau senzualitate, dar aveam pasiune. îmi violentasem oare adevăratul eu ca să mă eliberez ? Sunt oare atât de păgână, pentru că îmi place corpul meu gol sub rochie ? Asociam pudoarea cu inhibiția şi o detestam. Astăzi, acum că sunt liberă, mă pot întoarce la pudoarea mea naturală. Dar sunt lucruri pe care nu pot să le recâştig. Am devenit atât de firească în senzualitate, că pudoarea lui Gonzalo mă mişcă şi totuşi, instinctiv, încerc să-l eliberez. încă nu l-am văzut gol; nu i-am văzut niciodată sexul. Face dragoste aproape pe furiş. Eu sunt cea care râde şi ațâță, eu sunt păgâna.

Tot timpul îi sunt recunoscătoare pentru că îmi iubeşte adevăratul eu, pentru că s-a apropiat mai mult de sufletul meu decât Henry. Dar orice rău, corupție ori amăgire sunt excluse din mariajul nostru mistic. Nu există întunecimi între mine şi Gonzalo. Nici perversiuni.

El îşi recâştigă vitalitatea, forța şi potența. îmi este recunoscător. E mai senzual, mai viguros, dar mă inhibă. Nu pot simți orgasmul cu el.

Gonzalo spune: „Vino mai aproape de mine, vino mai aproape. *Pegate a mi. Pegate a mi*".

11 octombrie 1936

Când m-am dăruit lui Henry, muncii şi vieții lui, am părăsit şi am negat o parte din adevăratul meu eu: adică subtilitățile, rafinamentele de simțire, delicatețea în relație. M-am dus la Henry *cunoscându-i* grosolănia, lipsa de înțelegere,

brutalitatea şi m-am bucurat de lascivitate, am crezut că mă va întări, aşa cum te întăresc viața reală, necazurile, luptele. Dar în toate astea mi-am pierdut fericirea. Henry şi-a găsit fericirea în felul în care l-am tratat.

12 octombrie 1936

Două nopți de vis cu Gonzalo. îl văd ca pe un copil. Vital, debordând de vitalitate.

După ce am fost cu el, să mă duc la Henry e ca şi cum aş pleca într-o regiune nordică. Ochii albaştri duri, lipsa de emoție. Când sexul se termina, la Henry, nimic nu-i lua locul. Totul era sex, sex. Consuma toată emoția de care era capabil.

Primul lucru pe care îl spune Henry când dau fuga la el în dimineața asta, pentru că e bolnav, este: „îți place chestia asta cu îngrijitul ? Mie nu. Dacă ai fi bolnavă, presupun c-aş fugi de acasă. Eu cred că atunci când oamenii sunt bolnavi ar trebui lăsați să moară, asta cred“.

Ştiu că bravează şi nu-1 bag în seamă. îşi ia romul fierbinte, medicamentele, radiatorul electric. începe să savureze faptul că se simte mai bine sau că îi e mai cald. Dar eu mă simt mai rece față de el, față de egoismul lui. 11 las să doarmă şi mă duc fără nici o remuşcare să mă întâlnesc cu Gonzalo, care e nebun de gelozie, care a simțit că o să-l văd pe Henry astăzi, care suferă, suferă, suferă. Şi stăm în cafenea, iar eu îi spun lucruri pasionale. „Dacă mi s-ar cere, Gonzalo, dacă mi s-ar oferi ocazia, dacă s-ar întâmpla ceva în aşa fel încât să pot face o alegere, te-aş alege pe tine din lumea întreagă, aş renunța la toți şi la toate pentru tine. Aş lăsa lumea întreagă să moară. Numai mila, doar mila m-a făcut să mă duc acolo astăzi. Cu tine simt absolutul, mă simt completă."

Vocea mea, patosul meu îl mişcă pe Gonzalo. Mă crede. Şi îi dau o dovadă de dragoste. Astăzi plănuisem la început să-mi petrec toată ziua cu Henry, dar m-am simțit atât de

atrasă, atât de dornică să fiu cu Gonzalo, atât de descurajată de lipsa de *uniune* cu Henry, de apropiere, de căldură, încât după ce am avut grijă de Henry toată ziua, l-am părăsit, pretinzând că nu mă simțeam nici eu prea bine şi promițându-i să mă întorc a doua zi, dimineața devreme. Apoi i-am spus lui Gonzalo că Hugh nu se întorsese şi că putea veni. Ce bucurie, să-l aştept în camera mea caldă şi parfumată.

13 octombrie 1936

Aseară Gonzalo a fost atât de senzual, pătrunzându-mă, pătrunzându-mă şi spunând: „Niciodată nu am mai terminat atât de violent, atât de puternic. De ce termin atât de târziu ? Sunt foarte încet“. Nu pare să ştie că asta e bine, bine pentru femeie. Pare să aibă foarte puțină încredere în el, în ceea ce este, în tot ce face, tot ce simte. Lentoare indiană. Atât de plăcută.

Gustul săruturilor lui nu seamănă cu gustul nici unor săruturi pe care le-am cunoscut vreodată. Dincolo de săruturile lui Henry am simțit întotdeauna o orbire, o umezeală, un instinct, un sentiment de animal orb, ceva impersonal; corpul excitat, instinctul.

Cu Gonzalo sunt extrem de conştientă de dragoste, de gustul pielii lui, de noblețea pielii lui, de dorința pătrunsă de sentiment, mai puțină bestialitate, atât de multă cunoaştere *reciprocă.* îl gust pe Gonzalo dintr-odată, calitatea ființei sale profunde şi calitatea cărnii sale, o carne făcută din vise, omenesc şi voluptate. Carne şi suflet întrepătrunse, fără nimic rău, fără primitivism, amăgire, grosolănie sau laşitate. Expresia ochilor lui e uluitor de frumoasă uneori - n-am mai văzut niciodată arderea spiritului şi a vieții deodată - ochi de cărbune, ochi de animal şi ochi de suflet - toate deodată - înmuindu-te, tulburând nu ştiu ce straturi de idealism.

Nu e nevoie să stau cu ochii pe jumătate închişi, cum făceam cu Henry, pentru că uneori vedeam ce e Henry pentru mine, iar alteori pe celălalt Henry, care îşi dezvăluia subconştientul în opera sa şi faţă de alţii, acel Henry *neeroic,* cerşetor, dur, calculat, cinic, iubitor de mizerie şi grosolănie, fals, bufon. Ştiam că era uneori un efort pentru Henry să-l ţină în viaţă pe Henry *al meu,* iar când ieşeam împreună, Henry al meu exploda.

18 octombrie 1936

Gonzalo e atras de sânge, de cele trei zile ale mele de sângerare. O noapte de dragoste orgiastică. Un nou Gonzalo. Sexual, senzual, erotic şi extravagant. Nebunia sângelui. Epuizare.

Stă lângă mine şi se minunează amintindu-şi de luna noastră de castitate.

— Ce ai putut crede ? La început nici eu nu înţelegeam, apoi am înţeles. Am văzut că exista un motiv psihologic. Nu puteam să te posed cum aş fi posedat orice femeie. însemnai prea mult pentru mine. Mă copleşeai.

— A trebuit să găseşti o cale ocolită, să faci cercuri largi în jurul meu şi astfel ai găsit o nouă cale către mine, ai atins noi straturi ale fiinţei.

Prin straturile moi ale pasiunii şi reveriei, simt lama de oţel a pericolului.

Distrugere.

Totul în jurul lui Gonzalo devine inert şi fatalist. Până şi în cele mai mici amănunte, el se blochează.

Helba i-a mărturisit lui Hugh: „Gonzalo şi fatalismul lui, Gonzalo care mereu spune *mariana,* mi-au ucis cariera", în cele din urmă a paralizat-o. Teama lui Gonzalo de succes, de comercializare. „E un boem." Helba, ca toţi muncitorii adevăraţi, nu e.

Astfel, din nou, eu mă aleg cu boemul, cu distrugătorul, cu greutatea.

Astăzi însă Henry creează, trăieşte creativ. Am câştigat. Nu m-a ucis, cum a ucis-o pe June. Gonzalo n-o să mă facă bolnavă şi slabă, ca pe Helba; frustrată. Creația care nu se poate exprima devine nebunie.

Sunt sigură de forța mea. Pot să-mi las munca ordonată, serioasă, gravitatea, lumea mea neboemă şi să plec cu Gonzalo, pentru reverie şi pasiune.

El e bărbatul pe care mi-1 doresc. Țiganul meu. Să-şi îndeplinească rolul de sclav şi de amant. Voi face eu restul! Pe dragoste şi adorație pot construi un milion de lumi, pot crea la infinit. Cu vocea lui, râsul lui, privirea lui asupra mea, pot crea! Cu brațul lui pe după umerii mei, cu bucla lui neagră după ureche, cu picioarele lui încălțate în pantofi grei, umorul lui, dragostea lui pentru vin, sensibilitatea lui, pot crea! Cu adorația şi entuziasmul lui, pasiunea şi gelozia lui, pot crea!

21 *octombrie 1936*

II s'agit de mieux mentir, de dejouer Vintuition meme des autres. Pentru asta mă pregătesc ca o actriță. îmi studiez rolul. Mă întreb ce greşeală am făcut ultima dată. Am descoperit mai întâi că nu trebuie să mă *gândesc* că o să-l văd pe Henry în timp ce sunt cu Gonzalo. Nu trebuie să trăiesc înaintea prezentului, pentru că Gonzalo simte. Trebuie să intru în starea de a fi absolut şi total cu Gonzalo, iar la ora şase trebuie să-l părăsesc pentru un motiv obscur, pe care l-am uitat. Trebuie să intru în starea potrivită poveştii pe care o spun. Dacă am spus că mă duc acasă la Hugh, trebuie să rămân în starea în care aş fi dacă m-aş duce acasă la Hugh - adică resemnată şi plină de regrete. Aici începe rolul. îmi imaginez că mă duc acasă la Hugh şi cum m-aş simți. Intru în rol. Ochi trişti. Regret. Mă agăț de Gonzalo şi de momentul prezent. Nici un fel de entuziasm ori grabă. Oricum,

ca să nu trezesc bănuieli, nu trebuie niciodată să mă grăbesc să plec. Mai presus de toate trebuie să mă situez pe de-a-ntregul *în* prezent.

Dacă aş juca rolul Melisandei, ar trebui de asemenea să fiu pe de-a-ntregul în rol. Nu mi-aş putea lăsa gândurile să cutreiere prin trăirile Ofeliei, sau nu aş fi conştientă că după spectacol îmi voi petrece noaptea cu amantul meu. Totalitate. Când sunt cu Gonzalo, pasiunea mea pentru el mă ajută să plonjez în lumea noastră. *Pas de distractions!* Pentru temperamentul gelos, orice moment de absență e fatal. Convingătoare este doar acea totalitate menținută până la sfârşit. Mă pot concentra cu uşurință astfel, mă pot pierde şi abandona în ceea ce fac. Şi făcând asta, sunt din ce în ce mai exaltată de prezent - clipele petrecute cu Henry, Gonzalo sau Hugh. Şi această totalitate pe care ei o simt le dă iluzia perfectă a unei iubiri complete. îmi propun să fac noaptea mea cu Gonzalo *absolută,* ca şi nopțile cu Henry sau o după-amiază de sâmbătă cu Hugh. *Pas de distractions !* Rareori mă gândesc la Henry când sunt cu Gonzalo. Cu Hugh mi-e cel mai greu să rămân concentrată. Viața noastră împreună e cea mai palidă dintre toate, cea mai ireală. Apoi vine Henry, transpus în zone mai reci şi mai palide în comparație cu orele febrile petrecute cu Gonzalo.

După ce am fost cu totul a lui Gonzalo ieri după-amiază şi după ce mi-am golit capul de orice gând despre Henry în tot timpul acesta, am putut să mă despart de el la stația de metrou Gare Montparnasse şi să-l întreb cu un aer pierdut: „Unde schimb metroul pentru Passy ?“ Iar el n-a simțit nimic, nici un fior de îndoială, nici o teamă. De fapt, reuşisem să mă autosugestionez atât de complet că mă duc acasă, încât o dată, în metrou, mi-am revenit tresărind, cum i se întâmplă unei actrițe când cade cortina, şi abia atunci m-am uitat la indicatoare şi am luat metroul în direcția opusă.

Sinceritatea atunci când joci teatru vine din cât de tare simți rolul. A juca dezamăgirea pe scenă nu îmi afectează în nici un fel sinceritatea trăirii, a dragostei. Ar fi ca şi cum ai

spune că o actriță nu se poate îndrăgosti cu adevărat în viața privată pentru că s-a prefăcut atâta pe scenă. Sinceritatea dragostei, dimpotrivă, mă ajută şi mă stimulează să mint mai bine şi mai artistic, ca să nu provoc suferință. E un joc în care risc întotdeauna să pierd un bărbat, poate pe toți trei, poate toată viața şi fericirea mea. în filme îmi plac întotdeauna poveştile cu spioni, nevoia de a te preface, de a înşela, de a mima chiar şi dragostea. Contraspionaj, inteligență, viclenie.

Bunicul bețiv al râului a început să se încrunte când apărem. Doar a fost singur pe barcă atâta vreme. întunecimea lui Gonzalo îl sperie. Când Gonzalo a aprins soba, a ieşit să ne înjure că făceam zgomot.

22 *octombrie 1936*

Helba povesteşte mereu cum a fost când mama ei l-a văzut pentru prima oară pe Gonzalo: *„jAy, que negrito ! Dios mîo, que negrito suspecados“.*

Culoarea păcatelor lui!

Salteaua de pe podea. Bârnele acoperite cu smoală de deasupra capetelor noastre. Soba torcând. Barca trosnind. Apa clipocind pe margini. Semiîntuneric. Umbre. Felinarul de pe stradă licărind prin ferestre. Eu şi Gonzalo orbiți de senzualitate - guri, penis, vulvă, dezmierdări, săruturi umede.

Bătrânul țipă, izbeşte în perete chiar în momentul în care suntem pe culmile extazului.

Gonzalo sare în sus, furios, cu ochii fulgerând, cu părul răvăşit, cu trupul lui uriaş încordat, scoțând flăcări pe nări. Se repede la uşa bătrânului, lovind-o cu piciorul, dărâmând-o. Bătrânul e îngrozit. Zace pe jumătate dezbrăcat pe grămada lui de zdrențe, cu bereta pe cap, ținând un băț în mână. Gonzalo zbiară, în franceza lui ciudată, stricată: „Eşti un bătrân nesuferit. Ieşi afară de-aici. Ieşi afară sau acum chem poliția".

Bătrânul e amețit de băutură. înfricoşat. Refuză să se mişte.

Gonzalo îl trimite pe Rene să cheme poliția. Mă obligă să mă ascund ca să nu fiu implicată dacă se face o anchetă.

A venit poliția. Gonzalo ține lampa cu petrol. Rene vorbeşte şi țipă:

— Imbracă-te. Proprietarul ți-a spus să ieşi afară. Am hârtiile aici. îmbracă-te.

— Cine a dărâmat uşa, te întreb, cine ? Nu eu trebuie să fiu dus la poliție.

Zăcea acolo, nu-şi putea găsi pantalonii, vorbea, polițistul vorbea şi el. Nu l-au putut îmbrăca. Bombănea întruna.

— Păi ce-mi pasă mie? N-aveți decât să mă aruncați în râu. Mi-e totuna. Nu-mi pasă dacă mor. Nu sunt rău. Vă fac tot felul de treburi, nu ?

— Faci atâta gălăgie de câte ori venim, e un iad.

— Dormeam dus, dus dormeam. El a dărâmat uşa şi acuma veniți după mine. Nu merg nicăieri. Sunt prea bătrân. Nu-mi găsesc pantalonii.

Şi tot aşa o oră întreagă, dezvinovățiri, amețeală, logică de bețiv, până când în sfârşit toată lumea a fost copleşită de umorul situației şi i s-a spus că poate să rămână dacă stă liniştit.

— *Je ferais le mort*, o să fac pe mortul, a spus. Era extrem de docil, domesticit, prea beat şi prea speriat. Eu mă ascundeam în camera de alături, de unde puteam auzi totul, şi râdeam la replicile bătrânului. Polițistul a plecat. Rene s-a dus la culcare. Eu şi Gonzalo am râs împreună, încă supărați că bătrânul ne întrerupsese visul, ne violase intimitatea. Gonzalo a spus că ar înnebuni să ştie că bătrânul ne văzuse prin vreo crăpătură din perete. Toată pudoarea lui era scandalizată de prezența unei alte persoane atât de aproape de dezmierdările noastre. Pudoarea animalelor din junglă, a pisicilor, această pudoare pe care o aveam şi eu şi care fusese scandalizată de felul de viață al lui Henry. Şi totuşi îmi plăcea umilirea secretelor mele, a mândriilor mele. Mă gândeam că îmi face bine deschiderea, absența delicateții, prezența lui Fred în camera de alături.

Acum însă îmi plăcea furia lui Gonzalo - forța lui.

Furia ne-a trezit. Nu se ştie cum, am ajuns să vorbim despre filozofia lui Rank, despre nevroza Helbei. Gonzalo eludează viața cerebrală. înțelege, pune întrebări, spune „Vreau să citesc cărțile astea“ - apoi brusc se întoarce împotriva ei, plonjează în săruturi, înjură lumile intelectuale, lumile literare, pledează pentru viață. Şi acum mi-am dat seama ce minunat se potriveşte el cu dispoziția mea actuală. După Rank, Fraenkel şi Flenry, o mare lene intelectuală a pus stăpânire pe mine. Când m-am întors de la New York, de data asta, nu voiam decât poezie, emoție, noapte. Atunci a apărut Gonzalo. Noaptea. Visul. Făcut pentru viață şi pasiune. Repede, închid şi eu ochii, plonjând în săruturi. Nu avem nevoie de idei. Eu şi Gonzalo am ajuns în acel punct minunat în care suntem impregnați de *sens;* ceea ce am gândit, studiat, căutat intelectual s-a topit, a fuzionat, a dispărut, doar pentru a colora cu semnificații o viață pasională, dar numai în subconştient. Ne întâlnim în zone mai întunecate. O alchimie bizară. Mintea e încețoşată. Trupurile sunt vii, dar nu vii sexual, nu aşa cum eram cu George Turner, ci vii împreună cu sufletul, în mister şi întuneric.

Acest întuneric vreau să-l păstrez. Aş vrea să-l văd pe Gonzalo numai noaptea. Aş vrea să nu mă mai trezesc niciodată într-o lume a gândului, să uit totul de dragul senzației.

Această licărire de emoție, cu subtile acorduri ale naturii, ale elementelor instinctuale şi spirituale, mă satisface.

Când incidentul cu bătrânul s-a terminat, Gonzalo a comentat finalul lui paşnic. A spus că în aceleaşi împrejurări un *clocbard* spaniol ar fi dat foc bărcii până acum sau ar fi otrăvit apa pe care o bem, sau l-ar fi asasinat pe unul dintre noi in întuneric. Exact asta îmi închipuisem eu ca va race bătrânul. Sunt temerile pe care Rank le-ar fi catalogat drept nevrotice şi care vin din moştenirea mea genetică, moştenirea mea de violență şi răzbunare. Gonzalo a spus că ar putea ucide cu uşurință un om într-un moment de furie. Eu ştiu

ce planuri fac noaptea de a le ucide pe femeile pe care sunt geloasă, de a le otrăvi, de a le arunca pe fereastră. Această violență există în mine şi este deopotrivă îmblânzită şi puternic hrănită de civilizația occidentală. îmi place să văd marea forță primitivă a lui Gonzalo străpungând reținerile occidentale. Mi-a plăcut uşa aia dărâmată.

Dar astăzi duşmanul nu este gelozia, ci oboseala. Viața asta pe trei paliere, pe trei niveluri, în trei limbi, trei climate, trei tonuri, trei ritmuri mă epuizează. Sunt extrem de obosită. Tânjesc după singurătate, după izolare.

25 *octombrie 1936*

Gonzalo este un vulcan de senzualitate, aprins, niciodată nu-i e de ajuns. Sunt gata să cer îndurare! N-am crezut nici o clipă că, după atâta idealism, castitate, emotivitate, am putea coborî în acest furnal de dorință animalică. Acum totul se repetă până la paroxism, până cădem lați de epuizare, îşi mânjeşte fața cu secreția mea şi cu spermă, ne sărutăm în miros şi umezeală şi ne posedăm unul pe altul iar şi iar, nebuneşte. Şi totuşi nu pot avea orgasm. De ce, de ce, de ce ?

L-am lăsat pe Gonzalo ieri, după ce am petrecut o oră cu el, şi m-am dus la Henry; el îmi poate provoca ură, furie, aproape disperare, atât de excitată sunt, nu printr-o mai mare vigoare, ci prin ceva nedefinit, mai lent, mai umed, mai suculent, mai pur animalic decât Gonzalo - sau pur şi simplu e vorba de Henry ? îi ofer oare lui Henry fidelitatea *târfei,* fidelitatea orgasmului, capitularea supremă ? Gonzalo nu a ajuns încă la cel mai adânc strat al ființei mele instinctuale. Nu pot să înțeleg. Şi totuşi dau fuga la el, şi nu la Henry, când am de făcut o alegere şi sar în sus de bucurie şi nesaț când vine fie şi pentru o oră, duminică după-amiază. Dorința lui e destul de sălbatică, plină de gelozii şi exclusivisme. A fost bolnav de gelozie pe Eduardo. Iar eu par să rămân loială fiecărei relații. Cred că doar durerea mă ține departe de Henry.

Loială relației mele cu Eduardo, îl primesc cu mare bucurie. Mă îmbăt vorbind cu el, îmi regăsesc capul, pe care mi l-am pierdut cu Gonzalo: lumina zilei, analiză, limpezime, destăinuiri complete, nesfârşite. Eduardo se luptă să se despartă de Feri, care l-a amăgit, l-a înşelat şi l-a trădat.

Cu Eduardo, viața asta care ne loveşte, ne distruge, ne răneşte, ne ameţeşte, pare dintr-odată orchestrată. Râul îşi încetează tumultul; ne golim bărcile de surplus, ca să nu ne scufundăm! Ne îndreptăm spre stele şi filozofie ca să strigăm : de ce, cum ? Şi ne revoltăm, blestemăm, acceptăm, iertăm ! Oricând suntem luați prin surprindere sau răniți de viață.

Gonzalo vrea să trăiască în opiu şi pe fundul mării, în timp ce eu vreau mai mult ca orice să trăiesc. *Mais je suis un poisson volant* (Dar eu sunt un peşte zburător).

Henry e înfometat de mine. Mă întâmpină la cinci după-amiază, deja în pat, aşteptând să mă întind imediat lângă el.

Veselie. Caut oare numai momentele de extaz?

Nu ştiu - nu vreau să ştiu. Vreau să trăiesc până explodez, până explodez de preaplin, până când întreg haremul meu se va întoarce cu gelozie împotriva mea, se va revolta, va divorța de mine, până când ei toți vor țipa de durere şi bucurie, furie şi dorință criminală, până când mă vor omorî pentru trădările mele. Şi totuşi, am fost cea mai loială femeie din lume, într-un fel tragic, loială trecutului, iubirilor mele timpurii, *bărbatului meu, Henry,* amanților mei, victimelor mele, jocurilor mele, iluziilor, trecutului, prezentului, propriului meu tată şi fraților mei! Prea multă dragoste ! Niciodată de ajuns!

Aş vrea, aş vrea ca Gonzalo să-mi penetreze adânc, cât mai adânc pântecele, să-mi răscolească pântecele aşa cum o făcea Henry, să rămână acolo, ascuns în carnea mea. Spune că îl fac să explodeze de mai multe ori pe zi - numai gândindu-se la mine! Sunt îndrăgostită, dar nu marcată, arsă, însemnată de el. E asta dragostea care te face fericit ? Pot

să mă trag înapoi şi să-l las pe el să sufere ? Văzându-1 cum suferă, mi se întâmplă lucruri ciudate. Când a venit Eduardo m-am gândit cu *plăcere* că Gonzalo va fi gelos. Şi-l va închipui pe Eduardo singur cu mine - Eduardo în camera mea.

Şi mi-a făcut plăcere să-l văd suferind. Mi-a pus întrebarea pe care o aşteptam: „Unde doarme?"

Mi-am amintit de chinul meu teribil în legătură cu Henry, de imaginile care mă țineau trează. Mă gândeam: ce stupidă, toată durerea asta. Mă face să fiu cinică, aşa cum mă făcea şi suferința lui Rank - să-l văd pe celălalt suferind. Există oare întotdeauna o scară? Trebuie ca mereu unul să sufere şi celălalt nu, să existe un decalaj ?

Dragostea instinctuală e ca o rană în trup. Dragostea primitivă e o tortură. Şi apare ea doar o singură dată ?

Cutia Pandorei. Vreau să trăiesc cu ochii închişi. Nu vreau să *ştiu,* vreau să trăiesc.

Cunoaşterea te împiedică să trăieşti.

Mereu cu ochii închişi şi cu mierea curgând...

Dar mă întreb: când îl torturam pe Henry, i se trezea dragostea instinctuală. Oare dragostea mea pentru Gonzalo nu se va trezi decât aşa ? E oare asta doar o pauză în suferință, ca aceea pe care i-am dat-o lui Henry după June ? Deocamdată, Gonzalo suferă. Eu mă odihnesc. Apoi asta se va schimba. Sau sunt liberă pe veci ?

2 noiembrie 1936

Zile sumbre. Toată lumea e apăsată, oprimată. Eduardo e obsedat de Feri al lui. Hugh e brusc gelos pe Henry şi citeşte *Primăvara neagră* încercând să găsească urme ale mele. Helba e ca o căprioară rănită - plânge tot timpul. Gonzalo e întunecat şi chinuit de un nou conflict. Dacă se duce în Peru, poate să-şi ia moştenirea de la mama lui şi să rezolve problemele economice pe care le au. Suferă că trebuie să accepte ajutor de la noi. Zice că a trăit orbeşte, că acum mândria lui e aprinsă, că pune la îndoială valoarea lucrurilor

pentru care a trăit până acum, că a ajuns la capătul negării de sine. (Repetarea unor vorbe de foarte demult ale lui Henry: „Am trăit orbeşte".) Dar ce-i de făcut? Nu poate suporta să mă părăsească pentru trei sau patru luni. Eu nu pot suporta să îl las să plece.

Până acum Gonzalo nu a pătruns în ființa mea profund, fizic, nu a atins corzile instinctului. Ieri însă gândul despărțirii a fost atât de insuportabil că m-a făcut să realizez pe deplin legătura dintre noi. Când stătea în mijlocul camerei şi vorbea am simțit un dor şi o durere în tot corpul, o senzație de sfâşiere pe care o cunosc prea bine. Am ajuns treptat la acest sentiment față de Gonzalo, dar acum îl trăiesc şi e covârşitor. Există, cu siguranță, o rezistență foarte puternică la iubire, la posesie, de teama durerii. încep să sufăr şi de gelozie, dar nu voi mai suferi niciodată ca pentru Henry, fiindcă Gonzalo e fidel. Ce ciudat că pot simți această dragoste pentru Gonzalo, deşi nu mă posedă sexual. Nu pot avea orgasm cu el.

Curenții subterani diabolici sunt confesiunile pe care i le face Helba lui Hugh, care o psihanalizează folosind tot ce a învățat de la mine. Astfel, prin el aflu că Helba nu l-a iubit niciodată pe Gonzalo cu pasiune, că sunt ca frații, că fatalismul lui a distrus-o. Helba m-a sărutat ieri pasional, cu aceiaşi ochi de femeie care se îneacă pe care îi avea şi June, şi ca şi cu June, nu am încercat s-o îndepărtez, deşi ea a avut crize de gelozie. în fond, ne admirăm una pe alta şi, pentru că ne admirăm, ne dăm seama cât de mult are dreptul fiecare dintre noi la adorația lui Gonzalo; şi tot ca June, ea nu-i dă drumul în întregime, *numai* pentru că se teme de abandon, *nu* din dragoste pentru el; şi *din nou* îmi combat gelozia față de ea prin dragoste, iubind. îl vreau pe Gonzalo pentru mine, dar văd că devotamentul lui este ca al meu pentru Hugh, pentru trecut, pentru Henry, chiar şi când nu îl doresc.

în tot acest timp însă simt că lupt cu o forță întunecată, cu o greutate strivitoare. Mă simt prizonieră. Simt că, în-

conjurată de o mie de ziduri, reuşesc să-mi iau zborul, să planez, să-mi creez un paradis fictiv alegând numai momentele intense, discuţiile mele frumoase cu Henry, şi nu viaţa sau oamenii din jurul lui; singurătatea cu Gonzalo pe o barcă, şi *nu* întunericul ca de peşteră, umezeala, sărăcia şi tristeţea din jurul lui, nu apartamentul cu o Helba bolnavă, o Elsa dezechilibrată care ţipă, se ceartă sau îşi atinge gâtul acolo unde a fost operată, aşa cum atinge un pianist clapele; nu-l văd pe violonistul dostoievskian nebun, Prague, care mănâncă excremente şi se spală pe faţă cu urină, care s-a căsătorit cu o femeie maniaco-depresivă când erau amândoi internaţi într-un spital de boli mintale; nici mâncarea servită pe o masă cu pete de vin, scrum de ţigară, firimituri.

A fost povestirea mea despre peticari o resemnare amuzată, fantastică în faţa zădărniciei ? E viaţa mea, atunci când pare să culmineze într-un paradis al pasiunii, de fapt în momentul ei cel mai iluzoriu, legănându-se periculos deasupra unei prăpăstii ? Cu cât intru mai adânc în vis, în esenţă, în maximum, atingând bolta cerului şi centrul pământului, cu atât mai tare se strânge funia realităţii în jurul gâtului meu; cu cât mă mişc în interiorul acestui arc magic, cu atât mă sufoc mai tare sub o teroare şi o nelinişte fără nume. Expansiune, cât mai largă, ca un compas deschis complet. Pauză ? Sau oboseală. Oboseală a sufletului, a trupului şi a sexului... căutând un absolut numai prin multiplicare, un absolut în abstracţie, o sinteză de elemente dispersate, nu un singur bărbat, o singură casă, o singură iubire, un singur pat: unul, absolutul în fragmente! Un absolut care nu curge senin, ci pe care trebuie să-l pândesc mereu atent, ca şi cum ar trebui să înşfac o stea în continuă cădere dintr-un cer capricios. Iată! Mereu în zbor, şi nebunia de a fi prea trează, trecând dintr-un pat în altul, pândind, aşteptând.

Când ies din garsoniera lui Henry - Henry, care mă aştepta în pat, un Henry înfometat, nerăbdător să mă posede - văd un bărbat care stă la capătul străzii Villa Seurat.

Este Gonzalo, aşteptând să mă prindă, Gonzalo, pe care îl lăsasem la [Academia de artă] Colarossi.

Această forță din mine, care nu a licărit într-un orgasm, nu a luat foc absolut în brațele lui Henry, pentru că nu-l doream, această forță o port acum ca pe o dinamită nedetonată. Dinamita n-a explodat, dar fitilul e aprins, mica flacără se plimbă în susul şi-n josul fitilului cu un fel de veselie dionisiacă, un dans, micile flăcări aleargă în jurul nucleului dinamitei şi n-o ating şi mă țin cu răsuflarea tăiată, cu nervii încordați, cu capetele ridicate, cu gâturile întinse, nerăbdători, flămânzi, însetați, cu ochii deschişi, cu urechile ciulite, toți nervişorii aşteptând orgasmul care va trimite sângele să îi scalde şi îi va adormi.

Nervii treji, clarvăzători, în pragul isteriei, miriadele de nervişori în pragul isteriei aşteaptă pauza de somn şi moarte, aşteaptă să explodeze dinamita, să se prăbuşească zidurile, să se sfărâme trecutul, aşteaptă absolutul care nu fulgeră cerul, mereu fugitiv, incapturabil, *tete de Meduse*, picioare de miriapod, de caracatiță. Oare toate focurile care ard au o sută de flăcări în toate direcțiile, nu a existat niciodată o flacără rotundă, cu o singură limbă ? De ce această forță, care nu a erupt în argint viu prin vene, de ce ia forme de taifun şi se încolăceşte în jurul fiecărui monstru care trece pe stradă - ca să-i pună la îndoială intențiile, să-şi imagineze perversitățile lui, să se strecoare între îndrăgostiți, între dorințele cele mai întunecate, căutările erotice cele mai negre, poftele cele mai nefireşti ?

Acest bărbat cu fetița lui, de ce sunt ochii lui atât de umezi, gura atât de umedă, de ce sunt ochii ei atât de obosiți, de ce e rochia ei atât de scurtă, privirea lui atât de piezişă, de ce simt atâta disconfort când trec pe lângă ei; de ce e tânărul ăsta atât de palid, cu ochii sălbatici, de ce are spumă pe buze, spumă de veronal; de ce aşteaptă femeia aia sub felinar, cu o mână în manşon - un revolver -, de ce l-au ucis cele două surori pe fratele lor nebun, după ce au trăit mulți ani singure

cu el într-o casă mare ?... Soția lui Prague stă perfect tăcută, cu un rid între ochi... Elsa îşi atinge gâtul tivit de o cicatrice fină, Helba îşi pune o broşă din care lipsesc toate pietrele. Am mâncat stridii într-o cameră tapetată cu cochilii, aşa cum îmi dorisem să fie camera mea, cu pereții plini de cochilii, blănuri şi pietre colorate, pentru că eu încă mai caut basmul, în timp ce omul care ne vinde ciorapi şi țigări la jumătate de preț poartă cocaină în buzunar. N-am ghicit. Nu ghicesc niciodată lucrurile astea. Asta e inocența mea. Nu inventez şi nu descifrez răul sau pericolul decât în momentele în care acea forță din mine, care nu a explodat, mă otrăveşte, debordează, se revarsă pe străzi, curge în canal, înregistrează schimbările, bunicul ascuns la prora vasului şi aşteptând să-l înjunghie pe Gonzalo; percepe rugina de pe lada cu cărbuni, crăpătura din acoperiş, ploaia căzând pe podea în bältoace, focul care s-a stins, vinul acrit într-un pahar, mucurile de țigări pe jos şi sforăitul amantului; vede, e întristată, închide ochii, atingându-se de urâțenie, distrugere, coborând prin chepenguri fără a cădea în capcane, trecând prin toate ca şi cum ar fi invizibilă, intangibilă, pe ea automobilele n-o pot lovi, deşi traversează fără a se uita în dreapta şi-n stânga, dorindu-şi mereu fălcile balenei, dezmembrarea între aceste fălci, întâlnind mereu aripi, ochi deschizându-se la trecerea ei, ochi deschizându-se spre ceruri, îngeri dansând pe fitilul dinamitei, flăcări ce se albăstresc ca luminile de veghe mistice din spitale, din mânăstiri; eu încă îi mai ascult pe cei ce plâng, e drept ca sămânța să nu rodească în mine, ca trupul să părăsească pământul tras de coarda nervilor şi să-şi împrăştie polenul doar în spațiu, căci basmul poartă un veşmânt ce stârneşte o adiere, e o distanță între tălpi şi pământ sau lemn, paşii trebuie să rămână neauziți, sângele trebuie să rămână argint viu licărind prin venele albastre, albastre ca luminile pioase din spitale, să audă, să prindă ritmul aripilor.

Ce numesc eu paradis: când nimeni nu *suferă* - când ştiu că mama e fericită, Joaquin îşi îndeplineşte dorințele, Henry

poate să lucreze în pace, Gonzalo e satisfăcut, Hugh mulțumit, Eduardo uşurat de durere, Helba consolată. Dacă *unul* din ei suferă, sufăr şi eu - bucuria mea e distrusă. Dacă Gonzalo e chinuit, nu mă pot bucura de Henry. Nu mă pot bucura când celălalt suferă. Asta e adevăratul secret al vieții mele. De asta nu pot exploda, nu pot alege, nu pot sacrifica mai mulți oameni fericirii mele - n-ar mai fi fericire.

In seara când am luat cina la Helba, Gonzalo număra oamenii ca să pună masa şi pe el nu s-a numărat.

Gonzalo are o minunată inteligență intuitivă, pe care refuză s-o folosească. Spune că astrologia e „uscată". Rareori citeşte.

Zice că iubeşte la mine căldura, faptul că sunt vie, că nu sunt „literată".

Uneori, brusc, spune cel mai intuitiv lucru - clarvăzător. Alteori, e confuz şi bate câmpii. Am învățat, cu Henry, să primesc înțelepciunea şi să trec cu vederea greşelile, pentru că ăsta e felul de a fi primitiv!

8 noiembrie 1936

Când trebuie să-l aştept pe Gonzalo mă joc cu focul. încerc să fac felinarele să funcționeze. Felinarele pe care le-am furat nu funcționează. încerc cu alcool, petrol, gaz. Las felinarul să cadă. Flăcările se împrăştie pe podea. Sticla se sparge. Sunt mici explozii. Privesc totul fără teamă, cu încântare. Focul mă fascinează.

Aş vrea să fiu spioană şi să trăiesc aproape de pericol.

Când Turner a dansat cu mine, mai plin de dorință ca oricând, nu am simțit nimic. Nu am simțit nimic cu Henry - nimic. Urăsc cu şi mai multă disperare dezmierdările lui Henry. Nu-1 simt decât pe Gonzalo. Acum se întâmplă că, stând de vorbă cu Eduardo, am făcut mai multe descoperiri despre sex: unii bărbați au ceea ce corespunde frigidității la femei. Au erecție, chiar ejaculează, dar nu se simt satisfăcuți. Femeile sau bărbații nesatisfăcuți se comportă la fel:

ca mine *înainte* de a-i cunoaşte pe Henry, June, Louise, Gonzalo. încordare. Căutare de senzaţii noi. Febră. Nervozitate. Insomnie. Multă activitate, fără oprire. Nervi încordaţi.

Satisfacţia aduce cu ea relaxare.

Senzualitatea lui Gonzalo a fost complicată - din tot ce mi-a povestit. Foarte mult în imaginaţie. înainte sau după. Dar realizarea, satisfacţia au fost rare. Simţea dezgust după ce se culca cu o femeie pe care n-o iubea. Când iubea pe cineva, avea nevoie de timp. Acum spune repetat: „Nu am terminat niciodată atât de intens. E atât de puternic, Anaîs, atât de puternic*'. îşi varsă întreaga fiinţă în mine. îmi amintesc că tata spunea acelaşi lucru: „ *Nunca he venido tan fuerte“.* Eduardo spune că asta înseamnă că e satisfăcut, că a găsit o femeie pe măsură. Va deveni mai puţin agitat, mai puţin încordat, mai puţin nervos. Iar eu, eu devin nervoasă, înfrigurată, imaginaţia mea e febrilă, nu mai simt acea *apaisement,* legătura mea cu natura, cu pământul.

Nu-mi dau seama dacă e din fidelitate faţă de Henry sau pentru că trebuie să fiu pasivă şi cu Henry trebuia să fiu activă, sau pentru că Henry mi-a transmis lentoarea şi acea *detente*, care e minunată în senzualitate. Nu ştiu. Dar nu sunt satisfăcută. Cu toate astea, simt că iubesc atât de intens încât aş merge oriunde cu Gonzalo. Nu-mi pasă de sex. E destulă pasiune în afara orgasmului.

Poate că am nevoie de timp, cum a avut şi Gonzalo. Sau poate că trebuie să mă simt total, absolut posedată - cum m-am simţit câteva săptămâni, când m-am dus la Rank în N.Y., crezând că îl iubesc.

Nu ştiu. Dar sunt fericită că Gonzalo e satisfăcut. Fericită să-i simt dorinţa viguroasă.

Vis: stau pe acoperişul unei case din China, aşteptând întunericul. Stau printre ţiglele acoperişului, făcute din ceşti şi farfurioare chinezeşti, cu ultimele frunze de ceai încă pe fundul ceştilor. Stau printre ceşti şi farfurioare şi aştept întunericul, când am să cobor şi să intru pe furiş în oraş.

Alunec pe bârnele din santal şi descopăr că pereții sunt făcuți din panouri glisante. O chinezoaică a cărei față părea de porțelan a deschis panoul şi m-a invitat înăuntru. Am îngenuncheat în fața unei mese, o imensă farfurie rotundă se afla în dreptul genunchilor mei, plină cu papuci împodobiți cu perle, un sos din păr de înger*,foligrane,* țurțuri şi aur topit. Priveam totul intens şi mângâietor pentru că ştiam că în fiecare încăpere în care aveam să intru, aveam să intru o singură dată şi tot ce vedeam aveam să văd o singură dată, aşa că priveam mângâietor panoul sculptat, platoul de la picioarele mele. Inhalam mirosul acestei încăperi, vedeam lumina filtrată prin hârtia de pergament. Fiecare panou pe care îl mişcăm mă conducea prin casa chinezească, dar şi afară din ea şi, odată ce ajungeam afară, avea să fie pentru totdeauna, aşa că împingeam panourile zăbovind şi treceam prin fiecare încăpere cu regret, privind dezmierdător lumina filtrată, uşor gălbuie. Sculptura în lemn era atât de fină încât m-am gândit că aş putea s-o citesc ca pe o carte. Am început să descifrez semnele sculptate, dar sensul îmi scăpa; îmi amintea de multe lucruri, dintre care pe nici unul nu pot să mi-1 amintesc în întregime; şi ultimul panou, pe care l-am împins încet, m-a scos pe străzile Chinei cu case fără uşi, fără ferestre, cu lampioane legănându-se toate la fel şi păpuşi aşezate pe trotuar.

12 noiembrie 1936

Culcându-se cu mine, Gonzalo spune: „Asta e infinitul". Culcându-se cu mine, Henry spune: „Un futai bun o să te facă să te simți ca nouă!“ Culcându-se cu mine, Hugh spune: „Ai grijă de tine, pisicuțo. Pari obosită".

Gonzalo înnebuneşte de gelozie. Hugh devine întunecat, sumbru şi tăcut. Henry latră, declamă, delirează despre altceva, *ocolind* afectul geloziei.

Ceea ce numesc eu a crea un paradis pentru mine înseamnă a crea armonie. întotdeauna încerc să construiesc un

paradis, alegând cele mai bune momente din toate relațiile - când îl găseam pe Henry flămând, pe Hugh nerăbdător să se facă duminică, pe Gonzalo însetat! Eu, gata să cerşesc îndurare, am parte de toată intensitatea pe care mi-am dorit-o. Mi-am petrecut trei sferturi din viață în pat. Mă bucur când sunt posedată doar o singură dată într-o zi. încerc să evit să mă culc cu Henry şi cu Gonzalo în aceeaşi zi, dar uneori se întâmplă şi sperma lor se amestecă în pântecul meu.

Cunosc o singură rețetă a fericirii: să iei sperma a trei bărbați diferiți (cât mai diferiți posibil!) şi s-o laşi să se amestece în pântecul tău. Dacă transfuzia poate avea loc în aceeaşi zi, alchimia va atinge perfecțiunea.

Când eu şi Gonzalo stăm culcați unul lângă altul, el spune: „Asta e singurul lucru care contează pe lume“. Ca o femeie - s-a născut amantul visurilor oricărei femei. Henry spune jucăuş: „S-au dus douăzeci de pagini!"

La ora două sunt în *Nanankepichu.* Gonzalo îmi şopteşte: *,,/Que Unda hora!“* La cinci sunt într-un taxi care merge pe bulevardul Raspail şi ajunge din urmă autobuzul. Gonzalo stă în stație. M-a văzut ?

Frisonul de plăcere al împătimitului de jocuri de noroc. Nu m-a văzut. Visează. E trist. Dacă m-ar fi văzut, ar fi ştiut că mă îndreptam spre Villa Seurat.

La Villa Seurat, Henry e într-o activitate febrilă. Oameni. Scrisori. Speranțe. Recenzii. Noi prieteni. Idei. Idei.

18 noiembrie 1936

Sunt convinsă acum că sub o aparență echilibrată sunt isterică. Isteria atinge punctul maxim în timpul ciclului. Sunt întotdeauna gata să explodez. îmi vine să plâng, să râd, să cânt, să dansez sau să țip. Nu pot adormi uşor. Detest linişstea. Sunt liniştită numai când sunt obosită. Detest procesele de recuperare - somnul, odihna, pauzele!

Obosesc foarte tare pentru că *totul* mă atinge şi mă mişcă. Nu sunt niciodată indiferentă. Fiecare persoană pe care o văd

îmi răscoleşte sentimentele, compasiunea, mila; sau îmi stimulează creativitatea. Trebuie să intervin în viețile distruse - să repar, să suflu viață în plămânii înecaților, să-i ridic pe cei căzuți. Sunt amarnic de obosită de suferință, dar se pare că nu există alt mod de a nu suferi în afară de cruzime. Indiferența, pasivitatea sunt imposibile pentru mine. Trebuie să fiu ori masochistă, ori sadică. Atunci când sunt sadică sufăr *împreună cu* victima mea.

Nu ai cum să ieşi din sclavie decât devenind vătaf de sclavi.

Nu neg plăcerea pe care o aveam uneori maltratându-i pe Hoffman, Turner şi alți bărbați. Dar când Gonzalo stă în brațele mele şi îmi spune cât de mult iubeşte locurile în care a suferit, inima mi se opreşte de groază, de oroare, aproape. Se deschide un abis la picioarele mele. Simt atunci că eu sunt cea care *poate* să fie tiranul. îl simt pe bărbatul care poate fi torturat. Simt sclavul capitulând. Este deşteptat spiritul dominator. Văd acum cât de subtil îl domin pe Hugh, cât de delicat îl domin pe Henry şi cât de invizibil îl domin pe Gonzalo. Dar de fiecare dată când îi rănesc, simt tot ce simt ei. Şi m-am luptat să-i eliberez de nevoia lor de durere. Gonzalo cerşeşte suferința. Cu cât revărs mai multă pasiune asupra lui, cu atât este mai torturat de gelozie.

Pentru că ceea ce iubesc ei este forța mea, e greu să nu folosesc această forță cu cruzime. Dar nu o fac. Eu stăpânesc prin seducție, farmec, devotament şi întorcând cu dobândă tot ce mi se dăruieşte. Dacă multe femei cred că pot face viața a trei bărbați extraordinară, să încerce numai. E nevoie de o agilitate supraomenească, de grijă, de darul învăluirii, darul de a turna atât de mult într-o singură oră încât ea să-i pară bărbatului o zi şi o noapte.

20 noiembrie 1936

Nanankepichu: acum avem şi un covor negru. Lampa bizantină care strălucea în dormitorul meu de la Louveciennes este atârnată deasupra capetelor noastre. O masă neagră lăcuită. Eu am adus mâncarea, pe care am încălzit-o. Am

mâncat pe o ladă, la lumina lumânărilor. Stau întinsă pe covor, lângă sobă. Gonzalo mă sărută, încălzindu-mi picioarele, încălzindu-mi chimonoul, învăluindu-mă în adorație. Aproape tot ce se petrece între noi se petrece în tăcere. Foarte puțin e adus la lumină, la suprafață.

După ce m-a posedat după-amiază, Gonzalo m-a posedat din nou noaptea, dar cu îndrăzneală, privindu-mă, cu toate emoțiile şi ezitarea pierite. S-a uitat la lampă şi a spus: *„Lamparita apbrodisiaca* A vorbit despre luna noastră de castitate. A spus că simțise o mare nelinişte - întrebase un prieten doctor, care nu zisese decât: *„Eres un anxioso*Acum ştia că fusese din cauza mea. Voise să mă pedepsească pentru viața mea senzuală, voise altceva. Am ajuns foarte aproape de împlinire în noaptea aceea. Lampa mică, negrul strălucitor, clipocitul apei - toate astea ne purtau departe. Când am auzit la un moment dat plescăitul apei, am spus: „Sare un peştişor .

A doua zi, la cafenea, îmi face o scenă. „Ai fost la Villa Seurat.“ Spun că nu e nici o diferență față de cum are el grijă de Helba lui bolnavă, surdă. Emoție. Haos. Orbire.

îl las ca să mă duc la Villa Seurat! *Asta* nu şi-ar putea închipui niciodată.

Acolo eu şi Henry stăm întinşi pe canapea liniştiți şi discutăm. E obosit. Vorbim despre tăieturile din ziare. Henry a decupat articole umoristice şi fantastice. Eu, orori. Spun: „Hai să facem un scenariu din ele“. Am făcut deja câteva însemnări în jurnalul meu. Lui Henry i se pare o idee bună. Ne apucăm.

într-o noapte Hugh asculta radioul. După o bucată muzicală a urmat un moment de tăcere, apoi am auzit clar ticăitul unui ceas. Hugh a zis: „Asta e ceasul meu de la amanet, mă cheamă! “

Deunăzi, când ne făceam contabilitatea, a spus: „Ştiu că mă înşeli, dar ştiu că o faci pentru ceilalți".

A spus asta făcându-mi cu ochiul, cu o indulgență divină. Poartă agrafe de hârtie în locul butonilor de aur - *le sous-directeur* al National City Bank!

E fericit. Eu ies în fiecare seară acum, sunt acasă numai sâmbăta şi duminica. El vorbeşte cu astrologi, se duce la filme cu prietenii sau se culcă foarte devreme. E mai bine, spune el, decât dacă aş fi la New York!

Louveciennes a murit. A fost golit, mobila a fost scoasă în grădină şi vândută la licitație. Am păstrat un pat arab şi alte câteva lucruri pentru *Nanankepichu.* A fost o zi febrilă, tragică şi comică. Simțeam puțină durere, încercam să nu-mi amintesc. Dar fiecare obiect vândut la licitație conținea o bucată din trecutul meu. Nu aveam nici un regret, în afară de acela pentru trecerea timpului şi moartea caselor, a obiectelor, şi pentru trecerea şi preschimbarea dragostei. îmi aminteam mai ales pasiunea mea pentru Henry, mângâierile noastre, discuțiile noastre înfierbântate.

Când s-a întunecat şi licitația continua, casa goală, luminată de becuri fără abajur, a mai strălucit o dată ca o moschee, în minunate culori calde, a strălucit viu în acel sat franțuzesc cenuşiu şi mărunt - şi a murit. Toată lumea căra mobilă şi decorațiuni, oglinzi, perdele, oale şi tigăi; şi toate urmele vieții noastre acolo au fost împrăştiate în diferite case.

M-am întors acasă într-o stare de veselie isterică, spunând că vreau să vând în continuare, devorată de o febră de *depouillement* şi sacrificiu. Adeseori în ultimele zile am vrut să fiu săracă, pentru că nu pot suporta invidia şi gelozia altora. Nu pot suporta să am mai mult decât ceilalți.

Suprarealiştii mă deranjează şi mă irită. Sunt aproape de ei, dar nu sunt una dintre ei. îmi place teoria lor, dar nu şi ceea ce scriu.

22 *noiembrie 1936*

Aseară: camera portocalie incandescentă. Hugh discută despre astrologie cu o americancă. Moricand spune: „ // *y a des grandes ondes et des petites ondes, il y a des ondes courtes“.* Vorbeşte în termeni marini, legănări şi valuri. El are limbajul invizibilului şi ritmurile poeziei. Evreinov, actorul

rus, gesticulează: „ *Le moi separe de mon moi - le moi archaique, quiparle, et le moi...* “ Se văd oglinzi şi lumânări şi fețe repetate la infinit, de parcă ruşii ar sta între două oglinzi cu o lumânare. Colonelul Şeremetiev, *Ventremetteur* care se amuză amestecând oamenii, murmură date istorice în timp ce de partea cealaltă a râului se face istoria. Auzim strigătele, agitația, cântecele şi difuzoarele. Gonzalo e acolo, dar credința lui e separată de toate celelalte teorii; el are un comunism ideal, un misticism pur, el îi apără pe cei căzuți. Cum l-aş putea eu împinge să-şi împlinească destinul şi să-şi trăiască puterea până la capăt, fără a sacrifica fericirea noastră umană ?

Nanankepichu e atât de minunat, seamănă atât de mult cu un basm!

Ieri dau fuga în Montparnasse pentru un singur sărut, şi totuşi el mai spune uneori, sălbatic: „Eu te iubesc mai mult decât mă iubeşti tu! Simt că eşti a mea când te țin în brațe - dar după aceea...“

îi expun lui Evreinov ideea mea de piesă bazată pe psihanaliză şi îi place. încep un scenariu cu orori, dar totul e inventat şi arunc articolele decupate la coşul de gunoi.

Gonzalo zice că ar fi fericit dacă m-ar putea încuia undeva.

Face analize obscure, încăpățânate, lipsite de înțelepciune, nebuneşti. Dacă spun că Hugh e fericit, stă şi macină ideea, apoi interpretează că Hugh simte că de data asta nu sunt atât de îndrăgostită cum eram de Henry: pericolul nu e atât de mare.

N-am scris niciodată până la capăt despre chinurile mele din gelozie, pentru că mi-a fost ruşine şi am încercat să evit asta.

Am o lume întreagă, intelectual, pe care Gonzalo nu o poate penetra - sau, mai degrabă, pe care e prea leneş ca s-o penetreze. Dar e o lume cu care am terminat. Simt eu

însămi o mare lene. îmi place prezentul meu poetic, plutitor, moale, sonor, misterios. Astăzi, încercând să scriu piesa despre Rank, am simțit un fel de letargie, indiferență; îmi venea să închid ochii din nou. De ce să mă încordez, să lupt ? Dacă ați trăi într-un basm, dacă ați înota în mângâieri, dacă ați trăi printre stele şi nori şi ați simți sperma caldă curgând în voi, ați scrie ?

24 noiembrie 1936

Nanankepichu e aproape complet construit, bucată cu bucată, efort după efort, cu afecțiune, gând, energie, dorință. Magia cere muncă. în fiecare casă caut maximum de perfecțiune, dar la niveluri diferite. Conform gustului bărbatului. Lui Hugh îi plac ordinea, luxul. Eu adaug căldură, moliciune, frumusețe. Lui Henry îi place simplitatea. Fără a falsifica fundalul de care are nevoie, i l-am făcut cât de confortabil şi de satisfăcător am putut. Cu Gonzalo aş fi putut crea un spațiu fantastic, şi totuşi am făcut încăperea caldă, blândă pentru ochi şi urechi. Trei creații, trei fundaluri pe care le-am proiectat pentru *celălalt.*

Nanankepichu e ca un bârlog al opiomanului, ca nici un alt loc de pe pământ - ar putea fi oriunde şi nicăieri, *Povestirile lui Hoffman.*

Orologiul de la Gare d'Orsay se decupa imens în fața ochilor mei. Un imens *cadran* de lumină, cu nişte limbi negre imense care arătau toate orele. Ora la care ne întâlneam, ora la care ne despărțeam. Bate gongul. Gonzalo mă posedă în timp ce ora răsună. Gonzalo vorbeşte emoționat, aprins, despre comunism. Sunt trează, iar el a adormit. Mica lampă luminează un chip pe care părul şi genele sunt trasate cu cărbune. Gonzalo, adormit, mă sărută încă.

E miezul nopții când coborâm mica scară. E unu când Gonzalo mă dezbracă. Lungi sferturi de oră încețoşate de reverii plutitoare. Ochi de mătase, muzică. E două când spunem : *Cât de tare ne-am străduit să devenim realişti*, *şi n-am*

reuşit. Două şi un sfert, când stăm întinşi tăcuţi, îmbătaţi de săruturi. In zori mi se face frig. La nouă, lumina dimineţii mă face să vreau să fug de realitatea preparării cafelei într-o cameră friguroasă, a feţei mele boţite de prea multe săruturi!

Mereu îmi vine să fug când se opreşte muzica. Lumina zilei. Soba s-a răcit. Cenuşă, vin în ceşti de cafea, apa clipocind departe, un croissant rece de noaptea trecută, nemişcarea absolută, pauzele şi coborârile. Mereu caut muzica. Mereu caut muzica, dansul. Realitatea este o sursă continuă de suferinţă. Mereu o coliziune.

Aş vrea ca, asemenea lui Henry, să nu-mi pese.

25 noiembrie 1936

Un cort de ceaţă unsuroasă. O recenzie pătrunzătoare la *House of Incest* făcută de Stuart Gilbert. O noapte minunată cu Gonzalo, în afara momentului când spune: „Eduardo e o victimă a capitalismului. Artaud e o victimă a capitalismului".

Atitudinea mea s-a schimbat. Simpatizez cu comunismul lui (ură faţă de nedreptate), pentru că este idealist şi pur. Aş fi putut muri pentru Revoluţia Rusă când era pură şi idealistă. Acum însă e divizată, impură, falsă.

Organizarea lumii este o sarcină pentru realişti. Poetul şi muncitorul vor fi întotdeauna victime ale puterii şi intereselor. Nici o lume nu va fi vreodată condusă de o idee mistică, pentru că până începe *să. funcţioneze,* încetează să mai fie mistică. Atunci când Biserica Catolică a devenit o forţă, o organizaţie, a încetat să fie mistică! Realismul cucereşte întotdeauna poeticul jucând cartea umanului. Interesul câştigă. Lumea va fi guvernată întotdeauna de oameni fără suflet şi de putere.

Astfel că în basm există o pată de lumină crudă. Gonzalo are o sete de sacrificiu pe care şi-a satisfăcut-o în viaţa lui cu Helba. Acum are o sete de sacrificiu şi eroism la scară mai mare. Vorbeşte despre Spania, dar stă întins cu mine pe covorul negru, iar barca se leagănă uşor.

Ceața mă apasă. Duminică am scris febril trei pagini din scenariul meu „horror“. Am început cu tăieturile din ziar, pe care apoi le-am transformat total. Nu am putut continua să copiez jurnalul din 1922 - mă durea prea mult. Numai prezentul pare suportabil. Numai prezentul pare frumos, cu excepția momentelor în care îmi revine vechea dependență de Henry, care deja aparține publicului, ca un star de cinema! In același timp, cu Henry pot împărtăşi activitatea electrizantă pe care trebuie s-o ascund de Gonzalo. Henry nu mai doarme! Lucrează, scrie, corespondează, face vizite. Se ocupă de cartea mea. L-a făcut pe Stuart Gilbert să scrie recenzia. Vorbeşte despre mine. Avem o grămadă de treburi împreună. Şi Gonzalo mă blochează. Ritmul lui e lent şi vag, plin de irosire şi inerție (cum era şi al lui Henry!). Aşa că plec în grabă de la *Nanankepichu* şi plonjez în activitate acasă! Scrisori, vizite şi relații. O viață ca o fereastră cu vitraliu.

26 noiembrie 1936

Gonzalo devine exaltat când îmi vorbeşte despre munca mea, despre valoarea mea şi despre cum vrea el să mă dedic scrisului, să nu mă mai dăruiesc altora, să trăiesc pentru mine însămi - exact aşa cum deveneam eu exaltată când vorbeam cu Henry. Văd pe fața lui Gonzalo aceeaşi febră a sacrificiului pe care o aveam şi eu, aceeaşi dorință de abandon, de a te oferi ca jertfă pentru creația cuiva. îşi urmează tiparul cu fidelitate. Sunt atât de multe asemănări între mine şi Helba - dansul, dragostea pentru formă, grația trupului, intensitatea, felul în care scrie despre copilăria ei, poeziile ei, suferințele ei din tinerețe, faptul că a fost abandonată de tatăl ei, dulceața ei ipocrită care acoperă o fire violentă, minciunile ei, felul în care îşi controlează firea întunecată.

Gonzalo a văzut în creația Helbei „conturul", forma, calitatea plastică. Vede acelaşi lucru în mişcările mele, în decorurile mele, în costumele mele, în scrisul meu. A perceput

ritmurile ei aşa cum percepe ritmul muncii mele. E sensibil faţă de dansul ei, ca şi faţă de al meu.

Nevoia mea de a dărui este un viciu - dar nu unul cu totul distructiv. Poate că mă descopăr prin disoluţie. Indiferent cât de mult dăruiesc, nu mă pierd. Dar m-am irosit.

Cu toate astea, a dărui *înseamnă* a iubi — e o necesitate.

Mă aflu, cu Gonzalo, într-o situaţie pusă sub semnul ironiei. Nu pot să-i ofer nimic altceva decât pe mine însămi. Nu pot să-l redau pe el lui însuşi, aşa cum l-am redat pe Henry lui însuşi. El *trăieşte* dăruindu-se. Desenul nu îi este atât de vital cât să trăiască pentru el. Nu am ce sacrificiu să fac pentru Gonzalo, în afară de acela de a mă dărui comunismului lui sau de a renunţa la el. Asta nu pot să fac. Şi văd că el îşi doreşte la fel de mult să fie necesar şi folositor pe cât îmi doream şi eu. Că poate e făcut mai mult pentru dragoste decât pentru război. Spune că eu îl reţin aici, dar poate că decizia nu ne va aparţine nouă - ci soartei. El aşteaptă.

Să se ducă sau să nu se ducă să lupte în Spania este acum conflictul de zi cu zi. îl ameninţ pe Gonzalo cu „Dacă te duci tu, vin şi eu - şi o să lupt. N-o să înfăşor bandaje, te asigur". Răniţii se întorc. Roger este rănit.

Nu am credinţă, dar aş putea muri alături de Gonzalo. Nu aş putea trăi fără el.

Gonzalo îşi dezvăluie secretele doar la sfârşitul nopţii, după dezmierdări epuizante.

„Tu nu ştii, *chiquita.* Nu ţi-am spus niciodată ce tortură a fost pentru mine să-ţi citesc cartea despre tatăl tău.“

E chinuit de gelozie pe trecutul meu. „Aş putea uita, *chiquita,* dar e totul scris." E bântuit de paginile mele despre camera de hotel din Avignon, cu Henry.

îmi amintesc chinurile mele în timp ce citeam descrierile detaliate făcute de Henry femeilor care îi plăceau - lui June.

Am fost copleşită de milă faţă de Gonzalo. în acel moment aş fi putut să-mi arunc toate jurnalele în râu ca să-l salvez pe Gonzalo de suferinţă - ceva ce lui Henry nici prin

cap nu i-ar fi trecut să facă pentru mine. Nimic nu-1 poate opri pe Henry. El e artistul. Pe mine totul mă opreşte: gândul la Hugh, la Henry, la Gonzalo, la tata.

Din acest motiv m-am sacrificat apărând în revista *Confessions.* Nenumărate sacrificii pentru iubirile mele umane - totul în afară de *tăcere.*

Obiectivitatea artistului: Henry s-a simțit îndurerat când mi-a citit manuscrisul despre tata *[Winter of Artifice],* dar l-a supus interesului său față de scrierile mele, cum făceam şi eu la început. Acum îmi e mai greu să fiu obiectivă. îmi spuneam: o să-l părăsesc pe Henry când o să-şi scrie cartea despre June. Uneori am impresia că acest presentiment obscur l-a inhibat pe Henry - nu ştiu.

8 decembrie 1936

O zi şi o noapte. Henry mă aşteaptă în pat la trei după-amiază, mă posedă, mă dezmiardă; apoi nu putem să dormim sau să ne odihnim, pentru că în capul lui se derulează cu rapiditate imagini. Am scris ceva despre noua lui carte: *„Primăvara neagră* reprezintă viața pe toate palierele. E o orchestră. Henry Miller captează viața vizibilă, viața omenească, viața impulsurilor, a apetitelor, poftelor, urilor, instinctelor şi, în acelaşi timp, surprinde visul care îl obsedează pe poet..."

Henry a sărit în sus, a strigat, a spus că îl făcea să vrea să se aşeze imediat la maşina de scris!

La şapte, Gonzalo şi cu mine suntem pe *Nanankepichu,* care arată de parcă ar sta pe fundul Senei, cu toate lumânările şi felinarele trimițând raze pe pereții negri de smoală, lucitori. Oglinda are o adâncime şi o întunecime pe care alte oglinzi nu le au. Ne luăm cina, stând ca arabii pe covor lângă sobă.

Insomnie. Nu putem să dormim. Ora două. Ora trei. Ora patru. Gonzalo vorbeşte despre copilăria lui. Seamănă mult

cu a mea prin bunătate, prin devotament față de alții. Când îmi spune că unul dintre secretele atașamentului său față de Helba este tot ce a trebuit să facă de-a lungul vremii pentru ea, lupta și creația pentru viața ei, a vieții ei, eu spun că e la fel [pentru mine] cu Henry. Când devotamentul lui față de Helba îmi rănește simțul posesiv, îl rănesc și eu pomenind de Henry. Gonzalo spune:

— Dacă am trasa un dreptunghi între tine, Henry, Helba și mine, tu ai fi mult mai aproape de Henry decât sunt eu de Helba, pentru că ea e o ființă fără sex - tu însă ești extrem de senzuală, tu te cufunzi în dragoste, cedezi, te abandonezi...

— Văd în tine mai mult decât în alți bărbați, i-am răspuns. Uneori te văd ca pe o figură mitologică.

Nu găsim loc pentru devotamentul unuia față de celălalt. Eu sunt înconjurată de afecțiunea lui Hugh și nu sunt în nici un fel neajutorată. Nici el nu e neajutorat și își refuză tot ce i-aș putea oferi, își poartă vechiul costum, preferându-1 celui nou.

Astfel, cu clarviziunea mea, cu nerăbdarea și *temerile* mele, încerc să prevăd, să previn pericolele. El spune liniștit: „Nu forța nimic..."

Mângâierile lui mă excită atât de tare că nu înțeleg de ce, în cele din urmă, nu pot să răspund.

Turner imploră, stăruie, face eforturi, cerșește. Moricand așteaptă în mod subtil. Pot să-i ofer lui Gonzalo toate sentimentele mele, în timp ce Henry spune că uneori sunt prea demonstrativă.

în 1921 scriam că mă voi specializa în fantezie.

Eu stăpânesc prin seducție.

13 decembrie 1936

Cu Gonzalo nu sufăr. Pot să rămân credincioasă naturii mele. Pentru a fi fericită cu Henry ar trebui să fiu mai rece, mai detașată, la fel de egoistă; mai dură.

E ciudat răul puternic, violent care mă avertizează când intru într-un mediu, într-o încăpere plină de oameni, unde nu pot rămâne - adevărată stare de anxietate. Locuri, oameni cu care nu sunt făcută să stau pentru că nu mă pot împiedica *să simt* golanii, dezmățații, oamenii duri, vulgari, caustici, cinici. Sufăr prea mult. îmi lipseşte brutalitatea pentru a trăi astfel. Devin o victimă.

Ca să-l ajut pe Henry să fie natural, i-am îndurat toate mărturisirile. Dar eu nu puteam fi naturală. Acum, ca să nu-l chinui pe Gonzalo, mă abțin de la mărturisiri. Cu el trebuie să-mi strunesc exprimarea, analiza. E o disciplină grea, după ce mi-am dat frâu liber cu Henry. El nu vrea ca lucrurile să fie spuse - aduse la lumină. Eu aveam nevoie de asta. Cu Rank aveam parte de atâta claritate, o claritate supranaturală, ca o moarte. Cu Gonzalo mă scufund.

Demonul din noi, celălalt, care lucrează în taină, insidios. Demonul meu se demască. Pot să-l văd mai bine. Mă pot vedea intrând într-o încăpere plină de oameni cu certitudinea că voi fermeca pe cineva - o certitudine blândă, care mă amuză.

Mai mult decât de dragoste, bărbații au nevoie de anihilarea singurătății lor - asta *este* funcția dragostei. Printr-o breşă a acestei singurătăți pătrunde fluidul magic şi înrobeşte.

Şi oriunde mă arăt, seduc.

Artaud îi spune lui Gonzalo că sunt un monstru cu ochii verzi, o criminală. S-a întors din Mexic - bătrân, drogat.

Cela m'amuse. Am comis crime fără să mă bucur de frisonul răului. Frisonul pe care îl simt acum e puterea - puterea de a înrobi şi de a tortura. *Je m'amuse des crimes que je pourrais comettre,* de scandalurile pe care aş putea să le provoc. *Je m'amuse de mes mysteres.* Nu pot spune niciodată de unde vin. Dar nu e nevoie s-o spun. Ştie oare Henry că îmi sorb fericirea de pe buzele lui Gonzalo ? Ştiu eu că feri-

cirea lui Henry se trage acum din putere, nu din dragoste, din ascensiunea lui, din recunoaşterea de care se bucură ?

Stau întinsă şi sunt sufocată de neliniştile mele, cele pe care nu le vede nimeni, de teama pierderii, a vieții mele ca un miraj. Mereu mi se taie puțin răsuflarea când încerc să-mi ating închipuirile. îmi fixez privirea pe inelul albastru ca safirul, pe colierul albastru ca safirul cu stele de argint, pe scrumiera de sticlă albastră ca safirul. îmi spun: frumusețe, plăcere. O încăpere nemişcată, în care stau printre perne de catifea neagră - aici nu suflă *simoun-vX,* revoluția nu pătrunde în carne, bărbații şi femeile nu se torturează unii pe alții. Albastru. O baie de albastru. O simfonie albastră. Albastru. Pace cosmică şi mărinimie.

Era adevărat ce spunea doamna Gilbert: am greşit încercând să-mi provoc transa mistică pe căi religioase, în biserică. Am experimentat o transă cosmică, mistică. Am suferit atât de mult, m-am extins atât de mult, am dăruit atât de mult, m-am umflat până la limită, m-am topit în extazul cosmic, acolo, pe patul de spital. încă puțin mai mult, şi aş fi murit. Atât de mare e sentimentul meu de imensitate, de milă pe scară largă, de compasiune, care ajunge la bolnavii mei din New York şi în eternitate, de dragoste față de toți cei care sunt singuri, de răutate diabolică ce râde la unison cu toate farsele naturii, cu toate festele caraghioase şi tragice ale naturii.

Experimentând punctele extreme ale compasului, dragostea, pasiunea, senzualitatea, creația, mila, atingi conştiința cosmică superioară sau disoluția.

Eu am început cu o voință atotcuprinzătoare, lipsită de pasiune, de egoism. Apoi, pasiune primitivă şi relație personală cu Henry.

Peştii, spune astrologia, au puterea de a se sustrage total contextului imediat şi de a se arunca după plac într-o viață imaginară.

Este o zodie a negării de sine şi a retragerii. întotdeauna am vrut să scriu anonim.

Semnul lui Mesia sau al proscrisului.

Soluția finală a problemelor, unele dintre ele trebuind rezolvate prin modestie şi umilință. Christoase! Isuse! Spun asta înjurând.

[Charles E.] Carter *[Principles of Astrology*] numeşte Peştii „grație cosmică".

Zodia asta are ceva atât de moale, de fin şi de maleabil încât adeseori creează o impresie greşită.

Peştii nu cred că cel mai bine e să spui adevărul şi, prin urmare, pentru că detestă să rănească, substituie adevărurilor mărunte ceea ce ei consideră a fi un adevăr cosmic. Legătura acestui semn cu vrăjitorii şi vrăjile este foarte simplă.

Desprindere de lume, sacrificiu de sine, idealuri romantice, inspirație şi licăriri ale unei conştiințe mai ample.

M-am apucat de astrologie din lene...!

18 decembrie 1936

întotdeauna scriu titlul jurnalului înainte de a-1 umple. Nici eu însămi nu mi-am dat seama, când am scris *Nanankepichu* şi *Vive la dynamite*, cât de contrastante erau, cât de opuse. De ce le-am pus la un loc ? Profetic. Unul e visul, irealul, pasiunea - celălalt e realitatea, spectacolul lumii, revoluția, anarhia, războiul.

L-am împiedicat pe Gonzalo să se ducă să lupte în Spania. A făcut vreo zece desene. Stă întins liniştit, infinit satisfăcut. Am atins straturi din ce în ce mai adânci de senzualitate - până când într-o noapte a îngenuncheat în fața picioarelor mele desfăcute, le-a ridicat, a pătruns în mine cu o cumplită violență - Gonzalo sălbaticul, excitat - şi această imagine a lui, această senzație a forței lui m-a excitat atât de tare încât am simțit că sunt gata să ating spasmul pe care încă nu-1 simțisem cu el. Noaptea m-a lăsat tremurând, cu pântecele răscolit. îl tot vedeam îngenunchind în fața mea, gol, brun, cu părul răvăşit, gemând de plăcere.

Din această noapte s-a ridicat precum un leu adevărat şi a intrat incontestabil în activitatea lui de agitator, scriitor,

conducător a optzeci de intelectuali sud-americani. Din *Nanankepichu* s-a născut un lider comunist vizionar. Din vis şi dezmierdări. El însuşi spune: „Tu ai fost aceea - şi cât de ciudat că tu, care eşti atât de departe de toate astea, ai trezit în mine această nevoie de acțiune. Dragostea ta mi-a dat forță... “

Prima mea reacție a fost durerea, şocul că din dragostea noastră s-ar putea naşte ceva în care nu credeam - acest sentiment de lider, această forță revoluționară. Şi şocul era că eu stăteam la căldură, că Gonzalo părea sudat de mine, că alături de el îmi uitam singurătatea, că visul nostru, viața noastră personală aveau să fie sacrificate. Din nou a trebuit să mă dăruiesc creației bărbatului - mai întâi scrisul lui Henry, acum comunismul lui Gonzalo.

Am suferit ca femeie. Stăteam lângă el şi plângeam. Nu simțeam nici o dorință, ci doar un chin adânc, sfâşietor, o capitulare. Capitulare. El avea nevoie de credința mea. Helba era împotriva lui. Dragostea mea îi dăduse impulsul. Aveam să-l țin pe loc acum, când îl aprinsesem ? Plângeam.

Dar pasiunea pentru politică a lui Gonzalo, discursurile lui vehemente, sinceritatea lui nu au rămas fără efect. Nu mă câştigase comunismul, ci comunismul lui Gonzalo. Mai presus de orice, înțelegeam că tocmai pentru că era atât de vital, cu sângele atât de fierbinte, atât de plin de pasiune, avea nevoie de acțiune şi dramă. Nu poate fi ținut într-un atelier în care să deseneze. E prea înfocat. Tocmai pentru că relația noastră era atât de vitală, cum spunea el, atât de vie, atât de golită de literatură, de artă, de intelectualism, i-am dat un impuls de viață, nu un impuls de artă.

Ceea ce iubesc la el este tocmai ceea ce îl împinge către complot, anarhie şi risc. După durerea de a-i da drumul, spaima că o să ne pierdem visul, că *Nanankepichu* va fi distrusă, sentimentul că eram sacrificată - nevoia *mea* jertfită nevoii lui -, mi-am adunat forțele, din dragoste, înțelegând că eu îl împinsesem să-şi împlinească destinul, să nu fie sclavul încă unei femei, aşa cum fusese sclavul carierei Helbei,

că ăsta era rezultatul, iar eu eram cea care îl împingea pe fiecare să-şi găsească împlinirea şi asta nu putea niciodată să mă împlinească pe mine. De dragul lui Gonzalo, al unui Gonzalo puternic, pentru a-i vedea ochii strălucind de viață, capul mândru, mâinile pline de avânt, am renunțat la dorința mea egoistă de a-1 ține în brațele mele, înăuntrul meu şi înăuntrul unui vis.

M-am trezit epuizată, cu ochii umflați. Gonzalo fusese foarte tandru văzându-mă suferind, dar nu înțelesese.

M-am dus repede acasă. M-am aşezat la maşina de scris şi i-am făcut douăzeci şi patru de plicuri cu „declarații către prietenii mei comunişti". I-am dus plicurile. Uneori mă simțeam zdrobită. Mă durea inima. Mă simțeam slabă şi îmi venea să plâng. Alteori mă forțam să-mi recapăt voința. Din nou. Femeia trebuie *întotdeauna* să joace un rol, de dragul iubirii. O femeie nu poate niciodată să-şi fie total credincioasă sieşi, de dragul iubirii. In mod subtil, întotdeauna trebuie să joc rolul amazoanei, a cărei iluzie o dă puterea mea reală. Acum trebuie să fiu o femeie de acțiune, înflăcărându-1 pe Gonzalo într-o vizibilă şi (pentru mine) *nemetafizică* anarhie. Anarhia lui Henry era literară. El era spiritul muşcător. Cred că îmi plac în taină aruncătorii de bombe, distrugătorii. îmi place natura. îmi place puterea. Puterea este periculoasă, oarbă. Transform această putere în creație. Henry a devenit *eficient,* nu doar exploziv, *potent.* Gonzalo n-o să arunce bombe. în el *există* distrugere - dar eu o voi transforma în creație.

Aşa că bat la maşină plicuri pentru comunişti. Şi mă gândesc la comunism. Acum simpatizez cu țelurile lui. Dar nu mă pot *aprinde.* Această dramă este, pentru mine, o dramă europeană naivă. Şi *orice* dramă e lipsită de înțelepciune. Nu trăim înțelept. Trăim *dramatic* - iubiri tragice, energii prost canalizate, greşeli, prejudecăți. Greşeli. Cred în a face greşeli omeneşti, a avea iluzii. Gonzalo are iluzia rearanjării lumii. îi respect această iluzie. O să-l ajut. Sunt deja în afara

capitalismului şi fascismului, dincolo de ele. Am fost o anarhistă spirituală. In politică nu am nici un fel de iluzii. Dar am iluzii în dragoste.

Grea, împovărată de conflictul meu, am petrecut o seară veselă, blândă, jucăuşă, armonioasă cu Henry, artistul total, care devine mai palid cu fiecare zi. Sângele îi fierbe mai greu - sângele curge prin canalele imaginației şi ale amintirii. în întuneric stă pasiv, ca o femeie, şi îmi călăuzeşte cu blândețe mâna ca să-l mângâi. Când pătrunde în mine, umezeala mea îl face sălbatic. Mă excită până la o frenezie bestială - plăcere - plăcere - plăcere - şi mă trezesc puternică şi veselă.

Mă trezesc puternică şi veselă. Debordând de energie, de curaj. Sacrificiul e făcut. Acum sunt extrem de activă. Nu voi privi în urmă. îi sugerez lui Gonzalo să folosească încăperea mare de pe *Nanankepichu* pentru întruniri. îmi place să-mi închipui cum complotează acolo. Risc. Pericol. Spun: „încuie dormitorul nostru".

îmi place pericolul. îmi plac cei dornici să răstoarne lumea cu fundul în sus de dragul unei iluzii, poate de dragul de a vedea focul şi de a auzi strigătele celor ucişi! Aşa trebuie. Natura lucrează. Trebuie să fie grindină, tornade, cutremure. Sunt necesare. Războiul e necesar. Moartea e necesară. Slavă dramei, mereu neînțeleaptă, mereu nedreaptă, mereu o expresie a nevoii noastre omeneşti, dionisiace.

Sufletul meu masculin este probabil un scriitor de satire, un războinic, un erou - căci aşa sunt bărbații pe care îi aleg.

Carnea mea feminină e prea delicată. Din fericire, lacrimile mele se transformă adesea în oțel şi foc. E uluitor chinul pe care l-am simțit, durerile facerii - o parte din carnea mea se rupea, se sfâşia spre a expune pericolele lumii. Bărbatul stă în brațele mele, se târăşte şi se odihneşte în pântecele meu. Pentru mine sexul nu este numai plăcerea orgasmului, ci şi reținerea bărbatului înăuntrul pântecelui. Bărbatul nu poate simți niciodată singurătatea pe care o simte o femeie - o femeie al cărei pântece e gol. Bărbatul stă în pântece

numai pentru a aduna forță. El se hrănește din femeie. Femeia continuă la nesfârșit să-i dea lapte și sânge. Apoi el se ridică și fuge fie la luptă, fie în creație. O *părăsește.* El nu e singur. El are lumea pe care o face. Femeia e singură pentru că ea nu are decât bărbatul - prezența lui, trupul lui.

Eu sunt femeie.

Plâng când el se ridică și acționează.

Mă întreb: unde e Thurema ? Voi avea oare acum nevoie de femeia aceea frumoasă, puternică pe care am cunoscut-o deunăzi ?

îmi iau jurnalul și mă plimb pe străzi. Complotez cu Gonzalo. Cad într-o reverie. A sosit timpul acțiunii și bărbatul se trezește primul. Trebuie să-l ajung din urmă.

Aș putea s-o iubesc pe Thurema dacă ar fi aici. Sunt afectuoasă cu Eduardo, care acum stă la Paris.

Prima *ruptură* în curgerea basmului - la Maxim - un local de lux, de poveste pentru mine, decorativ, strălucitor. Nu vedeam niciodată oamenii - trăiam într-o lume a mea. în ultima vreme - din cauza lui Gonzalo - ochii mi s-au deschis și *le-am văzut* fețele, cu adevărat, fețele celor bogați, ale aristocraților și ale celor proaspăt îmbogățiți. Și erau niște *porcii* Și, în afară de Katrine Perkins, nu cunosc nici un om bogat care să aibă vreo valoare.

Bietul Hugh. Devine din ce în ce mai stabil în tranșee, datorită rolului său de tată în apărarea capitalismului. Și eu, care am luptat numai pentru valori reale, pentru independența mea, care mi-am folosit banii numai pentru cei care aveau nevoie de ei și prea puțin pentru mine, aș vrea să renunț la *toate* privilegiile și să dăruiesc și mai mult. Bietul Hugh, pentru că în sinea mea tot ce fac este o amenințare constantă la adresa fericirii lui, și totuși nimic nu mă poate opri.

Lui îi sunt cel mai mult datoare - el mi-a permis să fiu sinceră cu mine însămi.

Să vedem dacă pot să joc rolul amantei unui erou, complotist, anarhist, la fel de vesel şi de magnific cum l-am jucat pe cel de muză a lui Henry.

Intre timp, să facem totul cât mai dramatic cu putinţă. Camera de pe barcă este foarte dramatică. Gonzalo într-o cameră, ţinând discursuri, în cealaltă zăcând beat de mângâieri, spunând: „M-ai ţinut absolut drogat, timp de două luni".

Poate că port în mine dinamită şi ea nu va exploda numai pe hârtie. Poate că nu jurnalul îl voi arunca, odată, aprins, printre oamenii îngroziţi de adevăr.

Când Gonzalo a venit astăzi pentru o oră şi l-am întâmpinat dansând, vie, înfierbântată, a rămas toată după-amiaza. Era o zi ca de primăvară. Ne-am dus, inconştient, la *Nanankepichu* - şi ne-am culcat acolo.

Ştiu acum că ceva misterios mă opreşte să am orgasm cu el, vreo vrajă a lui Henry. Când l-am părăsit, excitată tulburată, am luat două reviste erotice de pe o tarabă şi m-am uitat la poze în taxi, în drum spre casă, şi am simţit orgasmul cu o asemenea intensitate, acolo, pe bancheta taxiului, că aproape am leşinat.

Noaptea am vise violente. Şi cu o noapte înainte ca Gonzalo să devină cu atâta hotărâre activ în Partid am visat că o mulţime de oameni, mase de oameni mă împiedicau să ajung la el. Mă luptam cu ei disperată. Aseară am visat că nişte criminali erau siliţi să aibă erecţie chiar înainte de a fi omorâţi şi că ei făceau eforturi violente să se excite, dar nu reuşeau.

Nu pot să mă culc fără să fiu bântuită de imagini erotice, de dorinţe violente.

Sunt atât de excitată de viaţă - mental, fizic -, trăiesc atât de intens, încât devin imediat conştientă de sexul meu, de faptul că sunt fierbinte acolo, că sunt umedă, de pulsul sângelui şi, în acelaşi timp, de faptul că sunt în reverie. Gonzalo spune: „Relaţia mea cu tine este vitală, absolut vitală. Mi-am găsit ritmul sexual cu tine". Mă răscoleşte profund să-i privesc plăcerea.

Spune că el are o concepție creștină despre sex - concepția *dragostei,* o concepție feminină. Crede că eu scriu despre sex ca o păgână și, cu siguranță, sunt o păgână în comparație cu el. Dar singurul păgân adevărat este Henry, care poate poseda orice femeie, nu din dragoste, ci pur și simplu *pour satisfaire ses instincts.*

Erotismul mă tulbură. Nici unul dintre oamenii pe care îi cunosc nu este erotic, cu excepția lui Hugh, pe care nu-1 doresc, și a lui George Turner, pe care nu-1 doresc. Eu sunt erotică și perversă, iar asta o datorez vieții mele animalice, sănătoase, cu Henry, vieții mele emoționale cu Gonzalo. Poate că există și în mine dorințe reprimate. Gonzalo are erotism din belșug. îmi adoră picioarele, îi place să mă sărute peste tot. Henry nu are deloc. El e simplu.

21 decembrie 1936

O, Doamne, e un val de putere prea mare! Trec de la slăbiciunea extremă la o forță atât de mare că e aproape insuportabilă. E ca Vezuviul, cum îi spun tatei într-o scrisoare de un umor tumultuos. într-o noapte plâng în brațele lui Gonzalo pentru că miezul dezmierdărilor noastre, cețurile și drogul, sunt din nou amenințate de creație. A doua zi mă trezesc, făcută din oțel și foc - o amazoană.

îi scriu tatei o scrisoare, ca să fac rost de un aparat (un copiator) de care avem nevoie ca să tipărim propagandă. îi trimit o scrisoare fantastică, spunându-i că trebuie să muncesc pentru Spania. Evident, își închipuie că pentru fasciști. Ideea diabolică mă face să râd. Te rog, tată, dă-mi aparatul ca să muncesc pentru Spania. Vreau să dăruiesc forța mea Spaniei - mă alătur unui grup de intelectuali - le insuflu forță.

Și o fac pentru comunism. Râd, pentru că această confuzie e un fel de glumă cosmică, de fapt nu-mi pasă a cui parte o iau, se înșală cu toții, toți cei care cred că trăiesc și mor

pentru idei. Ce eroare minunată şi ce glumă divină! Ei trăiesc şi mor pentru greşeli emoţionale. Aşa că lucrez pentru Spania Republicană fiindcă sunt îndrăgostită şi asta-i tot ce contează. îmi place să-l văd pe Gonzalo radios, venind cu răsuflarea tăiată de la comploturile sale, şi să-şi lase capul pe umărul meu şi să-mi spună tot ce face, şi să pregătim o cameră mare pe *Nanankepichu* pentru cei optzeci de complotişti, şi sufletul meu de femeie râde de toate categoriile şi numele gândite de bărbaţi pentru că văd prin ele, dincolo de ele. Ei îşi iau în serios jocul, eu îl iau cu umor, iar ei râd de lacrimile şi tragediile *noastre* - care sunt reale! Aşa că spun, fascism sau comunism, eu iau partea dragostei; şi râd în taină de ideile bărbaţilor. Ii scriu tatei o scrisoare. Adun scaunele laolaltă. Sunt perfect trează şi veselă, trimiţând scrisori virile în dreapta şi-n stânga, râzând! Gonzalo e cucerit şi râde şi el, spunând că vom publica un manifest pentru fascişti, un singur exemplar, pentru tata!

Aşa că forţa explodează în mine. Dansez nostim pentru Hugh. Trimit scrisori pline de umor. Sunt conştientă că este un basm pe care îl creez pentru a păstra totul etern şi minunat. Nu distrug niciodată o iluzie; nimic nu se schimbă pe harta lumii mele, nici un război sau evoluţie nu deranjează fixitatea iluzorie: mama e acolo; Joaquin e acolo - unde erau şi când aveam şaisprezece ani -, Hugh e acolo; Eduardo e acolo; dragostea este eternă şi eu curg, împiedicând peste tot cutremurele şi luptându-mă cu moartea. *Nu voi lăsa nimic să moară.* Monstrul pe care-1 ucid în fiecare zi este monstrul realismului. Monstrul care mă atacă în fiecare zi este distrugerea. Din duel vine transformarea. Prefac distrugerea în creaţie la nesfârşit.

Mă simt de parcă aş exploda de atâta forţă.

De parcă lumea ar fi din nou o orchestră. Mă simt înălţată, purtată, împinsă de forţe uriaşe. Muzică şi foc.

Lângă colţul nostru de vis - o încăpere largă va cuprinde creaţia lui Gonzalo. Şi eu îl voi incita, sprijini şi impulsiona.

Ce beție, Dumnezeule! Nu e nevoie de vin. Lumea întreagă se unduie! Muzică pretutindeni. Scaune pentru complotişti, o sobă şi cărbune din propriile noastre provizii. Bărbatul se trezeşte primul din paturi de puf şi spermă. Explodez de atâta forță.

Cânt, dansez, mențin totul viu. Henry îi spune lui Eduardo: „Totul i se datorează lui Anaîs, tot ce am fost în stare să fac. La Louveciennes mi-a dăruit totalitatea mea".

Scrisoare de la un pacient din New York: A fost minunat să vă cunosc şi singura mea dorință e să ne întâlnim din nou, într-un viitor nu foarte îndepărtat. Vă mulțumesc de mii de ori pentru sentimentul de eliberare pe care mi l-ați dăruit, pentru capacitatea de a înfrunta lumea cu mai mult curaj şi cu mai mult dispreț, astfel încât să mă pot privi gol şi să spun: „Asta sunt, asta simt şi nu mi-e ruşine de mine însumi". Căci în ciuda tuturor suferințelor şi grijilor am un sentiment continuu de reînnoire, de creştere şi expansiune. Ce extaze se nasc din bucuriile şi tristețile mele amestecate, ce maturități!

Către Henry: Când pleci pe bicicletă îmi fac griji pentru tine toată seara - sunt conştientă de tine cu un sentiment pe care te-ai bucura să-l afli...

Imaginația mea se aprinde la gândul acelui jurnal *adevărat* pentru Hugh. Nu ştii cât de mult mi-ar plăcea să-l scriu pe tot dintr-odată. L-am început în seara asta. Cinci pagini, toate numai măiestrie. S-ar putea dovedi o minunată mostră de mistificare, cele două fețe ale unei atitudini, iar în timp ce o scriu devine atât de reală pentru mine, la fel ca hotărârea (pentru jurnalul lui Hugh) de a nu mai fi posedată de tine niciodată, pentru că bărbații îşi amintesc cel mai mult de femeile pe care nu le-au avut, încât cred că dacă ai citi acest jurnal aproape că ai putea să te convingi pe tine însuți că nu m-ai avut niciodată! Confruntarea celor două jurnale ar putea înnebuni pe cineva. Mi-ar plăcea să mor şi să-l văd pe Hugh citindu-le pe amândouă. Voi explica în el originea fiecărei *invenții* legate de povestea noastră. Cum am ajuns să cunosc decorul unei anumite camere de hotel din ce mi-ai povestit tu despre ea. Voi reconstrui şedințele cu Allendy: el spunându-mi să fac atent distincția

între aventurile mele *literare* (tu) şi cea cu adevărat umană (Hugh!). Ironii. Răsturnări de situaţie. Când o să-l citeşti, o să regreţi că nu m-ai avut. După o vreme n-o să mai ştii dacă m-ai avut sau nu. Depinde ce jurnal citeşti. Ţi se va oferi posibilitatea de a alege! Pentru început, încearcă să ţii minte că jurnalul *real* este cel *ireal.* Minunat. *Asta* e jurnalul adevăratelor mele sentimente. Care din ele ? *Tonul,* spui tu, dar când un bărbat este un actor adevărat, nu poţi să-ţi dai seama din ton. Presupun că sublimez o situaţie pe care, în adâncul sufletului meu, o simt prea tragică. Pe care o savurez intelectual. O fac suportabilă. Cum spuneai tu. Astăzi am fost capabilă să văd tot umorul legendei Lowenfels-Constad. Bărbaţii sunt cei care le duc pe femei la circ, iar femeile se duc ca să-i audă pe bărbaţi râzând! - Anaîs.

Delicateţea jurnalului din 1921, ca viaţa în China. Flori. Natură. Atmosferă de vis. Fragilitate. *Formă* perfectă.

Je suis facilement eblouie. Ameţesc uşor. Dar e necesar pentru senzaţia de miracol şi extaz. *Eblouissement* este una din stările mele frecvente. Cad uşor în transă.

Felul meu de a vedea oamenii înseamnă să-i absorb. Mă trezesc în interiorul lor, mă pierd în ei, le simt pielea, trăsăturile, mâinile, vocea. Mă impregnez. Transele mele mistice sunt cosmice, nu religioase. Expansiunea îmi aduce întotdeauna acelaşi extaz: sacrificiul de sine. (Lucrez pentru Gonzalo. Nu cred în comunism. Eu cred numai în salvarea individuală.)

Scrisoare către tata (care a închiriat o casă la Madrid)[1]*:* îţi trimit câteva pagini de la început [din *House of Incest*], traduse de Moricand, dar ele nu-ţi pot da o idee despre muzicalitatea ei, căci franceza nu se pretează cântecului. Personajele sunt trei femei diferite care se contopesc într-una singură şi sunt reprezentate de una singură. Naştere acvatică, simbolism, viaţă interioară captivă, apoi ieşire la lumina zilei. Descriu noaptea chinului solitar, visele ce preced viata reală, umană, sănătoasă.

1 In franceză, în original.

Adâncimea lucrurilor. Viața noastră subacvatică misterioasă care înghite peste ceea ce suntem şi ce facem în timpul zilei.

Ei, destul cu literatura. Am vrut doar să-ți dau impresia că ai citit cartea.

Mă bucur foarte mult să ştiu că nu te-ai izolat, că te simți viu, că te ocupi de muzică şi că sunt destule lucruri care s-o distreze pe Maruca.

Despre noi nu am decât lucruri bune să-ți spun. Atmosfera la Paris e şi ea îmbâcsită de politică, dar nu am ajuns încă să trăim în metrou, ca săracii din Madrid. Nu suntem nevoiți să dormim acolo. Folosim metroul doar când mergem în vizită la prieteni, aşa că nu putem să ne plângem. De asemenea, nu trebuie să petrecem Revelionul cu acelaşi domn de anul trecut, în schimb vom fi alături de cel mai aristocrat dintre ruşii albi.

Am descoperit o modalitate de a parfuma apartamentul cu ceva ce nu costă mai nimic (ce miracol!) şi miroase bine. Ai auzit de *patchouli* ? Era la modă când m-am hotărât în sfârşit să mă arăt în fața acelei societăți extraordinare. Nasul tău l-ar recunoaşte.

în momentul ăsta mă gândesc la toate eforturile pe care trebuie să le fac pentru a-mi proteja basmul de atacurile realismului. Omor un dragon realist pe zi, dar din păcate carnea lui e prea tare ca s-o mănânci, altfel am putea economisi banii de friptură. Carnea de dragon e imposibilă - gelatinoasă şi, în acelaşi timp, ațoasă, băloasă şi cu zgârciuri.

Ei bine, eu şi Culmell tocmai am dansat un dans spaniol cu ritm sacadat şi mi s-a tăiat răsuflarea, aşa că nu pot să-mi termin scrisoarea!

Aşadar, scrie-mi. Te îmbrățişez cu toată puterea.

23 decembrie 1936

Simbolismul gesturilor mici: nu reaprind niciodată un foc care s-a stins. Când am fost pentru prima oară la plajă cu Hugh, pe când aveam nouăsprezece ani, am vrut să încălzim mâncarea. Am început să pregătim focul şi ne-am dat seama că nu aveam chibrituri. M-am dus cu un ziar la focul făcut de alți oameni, ceva mai departe. Am aprins ziarul, pe

care îl răsucisem în formă de torță, şi am alergat înapoi cu el. Evident, din cauza vântului torța mea a ars repede, aproape până la capăt. Hugh tot striga: „Dă-i drumul! Dă-i drumul! O să te arzi!“ Flăcările aproape îmi atingeau mâna. Am continuat să alerg şi am aprins focul.

Când aprindem un foc la Villa Seurat, Henry spune: „Fă-1 tu. La mine se stinge întotdeauna". Şi eu aprind un foc minunat. Sunt neînfricată în fața focului. îl ating aproape fără nici o teamă. Când trebuie să aprind soba pe *Nanankepichu* e la fel. Nu se stinge niciodată dacă îl fac eu. Nu trebuie să încerc de mai multe ori, cum li se întâmplă celorlalți.

Bizar simbolism.

Tragedia este că bucuria mea are viață scurtă. Dacă Gonzalo întârzie, dacă Henry mă tachinează, dacă soțul Colettei spune că sunt prea serioasă, dacă Helba îşi arată gelozia, dacă Henry se entuziasmează în fața unei noi vedete de cinema, dacă Gonzalo se duce la o petrecere şi se îmbată şi apoi îi e rău două zile, dacă Henry primeşte o scrisoare admirativă de la o femeie, dacă o revistă îmi trimite înapoi recenzia la *Primăvara neagră* pentru că nu este o analiză a conținutului cărții.

27 decembrie 1936

Noapte de Crăciun. Poisson d’Or. Caviar şi vodcă. Tristul şi delicatul Ponisowsky, sora lui şi soțul acesteia. Elena Hurtado arăta ca o zeiță romană antică. Hugh, Elena şi cu mine vorbeam la desert cu înflăcărare. înflăcărarea puterii, înțelegerea imediată. Cântece țigăneşti. Caviar şi vodcă. Vodca e băutura mea. Scrisesem o pagină despre ea cândva, înainte de a o gusta. Iar în noaptea de Crăciun această pagină a devenit realitate. Am băut foc. Un foc alb, care nu mi-a făcut rău, care mi-a aprins capul. Toată noaptea, muzică şi foc. Scântei între mine şi Elena Hurtado. Vreau să mă ridic şi să dansez. Vreau să mă ridic şi să dansez singură. Nimeni nu are ritmul pe care îl vreau eu. Muzică rusească. Picioarele

mele dansează. Capul meu dansează. Mâinile mele dansează. E cinci dimineața. Un rus sparge pahare lovindu-şi-le de frunte. E cinci şi jumătate şi am ieşit pe bulevard, perfect treji. Elena vrea să se plimbe. Ponisowski, trist şi delicat, se înclină în fața tuturor dorințelor noastre. Cealaltă femeie este ştearsă şi apatică. O să ne ducem să ne luăm micul dejun. Unde ? Elena vrea să meargă pe jos. Mi-ar plăcea să mă plimb cu ea prin tot oraşul. Ii spun că sunt recunoscătoare pentru prezența ei, că mi-a dăruit o seară frumoasă. îmi place să-i privesc fața frumoasă, să-i simt puterea. Stăm la barul Melody. Orchestră argentiniană, câteva negrese, doi-trei bărbați. E şase şi jumătate dimineața. Vreau să dansez. Vreau să-mi dansez bucuria şi focul. Orchestra cântă un*paso doble.* Mă ridic şi dansez, bat din picior, fac o piruetă, păşesc, bat din picior, fac o piruetă. Muzicanții mă încurajează cu strigăte. Negresele strigă şi ele. Bucuria, bucuria pe care mi-o dau toate astea!

E şapte dimineața. Zorii sunt albaştri. Ochii Elenei sunt albaştri. In jurul ei e haloul soarelui.

Adorm. Cad printr-o crăpătură, într-un abis. Dar la zece şi jumătate sunt încă plină de bucurie şi de foc... dansez în jurul mesei de Crăciun. In ultima clipă, îl implor pe Gonzalo să vină şi el. Sunt beată. Port rochia mea persană, cu fustă largă; sunt beată, beată. Gonzalo vine. Mâncăm şi bem cu veselie. Eu râd, râd întruna. Eduardo e tăcut.

Gonzalo pleacă şi eu cad din nou într-un somn adânc. Zac în măruntaiele pământului. Bucurie.

Când eu şi Gonzalo ne-am întâlnit, ieri după-amiază, pasiunea a explodat. „O, te-am dorit atât de mult ieri, *chiquita*! Ce frumoasă erai! Cât de vie! Nu te-am văzut niciodată atât de clar - atât de complet. Ce contrast față de Hugh şi Eduardo. Erai atât de vie senzual, te bucurai de toate, radioasă, magnifică. Te doream atât de mult!“

Dacă am putut poetiza psihanaliza şi stoarce din ea elementele de magie, de ce nu pot face acelaşi lucru din co-

munismul lui Gonzalo ? Ăsta e motorul vieții mele în acest moment. Drama.

Sunt din nou pe *Nanankepichu.* Gonzalo a adus cea mai mică şi mai misterioasă lampă: e în întregime albastră.

Ii spun: „Conflictul meu nu este între comunism şi fascism sau anarhie, ci între visare şi realism. In lupta pentru libertate religioasă aş fi fost în stare să mor. Când lupta se duce însă pentru independență economică, nu pot să simt drama mistică ori metafizică din ea. Dar sunt alături de tine. Numai tu faci visul perfect. Cu tine am visat atât de total încât acțiunea în lume mi s-a părut la început o moarte, o deziluzie".

Focul arde din nou. Orgasmul lui e violent şi durează mult. Mă sărută cu recunoştință frenetică pentru perfecțiunea ritmului. Plăcerea lui îmi dă o imensă plăcere. Mica lampă albastră nu mai pare albastră. Arome minunate se ridică din mângâierile noastre, ne îmbată în mod repetat. Dorința nu moare odată cu orgasmul.

Discuția pe care am avut-o cu Henry, cu o oră înainte, a fost mai aproape de sufletul meu decât pledoaria pătimaşă a lui Gonzalo împotriva capitalismului. Cu Henry am vorbit despre poem. Spunea că în curând nu va mai scrie decât în forma poemului, ca Dante. In curând, va deveni poetul total.

Trebuie să privesc drama lui Gonzalo - legată de comunism sau capitalism - dincolo de aparențe. Trebuie să-l văd în continuare pe Gonzalo trăind. Corpul lui în mişcare, vorbind cu vehemență, tremurând de pasiune, disperat să creeze acum în lumea vizibilă. Mai presus de orice, vreau să prind ritmul subteran - căldura sângelui, singurul care înseamnă viață -, ritmul sângelui în spatele dansului, al luptei; mă duc oriunde pulsează acest ritm.

Vreau să dansez şi să râd. Vreau să dansez. Nimic nu-mi va zdruncina lumea personală. Nici o furtună de pe mare sau de pe uscat. Pământul se învârte. E comunismul, spun ei. Poezia şi ritmul, spun eu. Vodca. Focul. Lupta omului. Ritmul iluziei.

28 decembrie 1936

Quai de Passy numărul treizeci, Paris.

în vis am fost muşcată de un şarpe mic, muşcată de creştet, tare, până m-a durut. Fără spaimă, mi-am smuls părul, l-am scuturat. Am văzut doi şerpi mici pe podea. I-am zdrobit încet, complet. Mă întrebam dacă n-ar trebui să iau un antidot pentru venin.

Cu o noapte înainte, am văzut nişte păsărele zburând din gura unui negrişor din Fez. Păsărelele mi-au acoperit fața. Mă temeam că-mi vor scoate ochii cu ciocurile. M-am rătăcit în Fez.

Mă dor sânii. Sunt însărcinată ?

O văd pe Elena aşezată pe canapeaua mea. Cap de zeiță greacă. Un cap puternic. Elena spune că ar vrea să fie bărbat, pentru că un bărbat poate privi obiectiv lucrurile; el poate fi filozof. Când s-a trezit măritată şi mamă a două fetițe a fost îngrozită, aproape a înnebunit. Nu ştia pe atunci, dar nu voia să fie mamă - mama unor copii. Voia să fie ce sunt eu, mama creațiilor şi a visurilor. Suferea de spaime - spaima de natură, spaima că va fi înghițită de munți, sufocată de pădure, sorbită de mare. îi e groază de actor şi de metamorfoză. Când mi-a povestit visul ei în care era luată pe sus de un centaur, am văzut limpede centaurul şi capul ei, capul unei femei dintr-un mit.

Mă gândesc la olimpieni şi la mitici ca la nişte oameni *mari,* mai mari decât ființele omeneşti. Elena e mare, cum era şi June. Gonzalo pare coborât dintr-un mit. Poate că doar propria mea exaltare îi augmentează, îi zeifică. Poate că eu dau alte proporții oamenilor. îi numesc oameni *mitici* pentru că au în ceea ce mă priveşte o semnificație simbolică. îi separ pe oamenii banali de cei ale căror vieți sunt importante, simbolice, care au grandoare. în lumea asta respir liber. Părăsesc mereu mediocrul, creând o lume. Intră în scenă Elena cu numeroasele ei visuri, cu forța şi pozitivismul ei. Locul ei e

alături de June, Louise şi Thurema. Henry şi cu mine reprezentăm două atitudini opuse. Eu înfrumusețez, romantizez şi idealizez - *dar* de pe pozițiile sincerității, ale adevărului. Ceea ce vreau să spun e că Henry *este* un geniu, June *a fost* un personaj, Thurema *este* o forță, Louise *a fost* o personalitate, Elena *este* o valoare, Gonzalo *este* supranatural. Henry spulberă iluzia, satirizează, mimimalizează, caricaturizează, tot de pe poziții de sinceritate şi adevăr. Personajele pe care le alege *sunt* nişte haimanale lipsite de eroism, mediocre, stupide, obscene. Ne înțelegem unul pe altul şi trăim împreună în sinceritate. Vreau să spun că eu am văzut poetul din Henry şi el a văzut realista din mine, femeia care ştie că miracolele sunt creație, iar creația se naşte din muncă, dorință, inteligență, trudă.

Henry m-a ajutat să accept viața; eu l-am ajutat să accepte forța iluziei, în care încetase să creadă pentru că iluziile lui June erau băşici de aer, noncreatoare, false. Iluziile mele sunt creatoare şi reale. Eu nu sunt iluzionistul de bâlci, înconjurat de cartoane, care face scamatorii. Eu sunt iluzionistul cu putere reală, puterea de a face lucrurile să se întâmple. I-am promis lui Henry că nu va eşua, că voi face lumea să-l asculte, şi m-am ținut de cuvânt. Mult din ceea ce mi-am dorit pentru mine însămi nu s-a întâmplat. Când am vrut să trăiesc cu Henry nu am putut - de *dragul* creației noastre, al creației lui. Pentru magie, pentru viziune, muncesc zi şi noapte, cu mâinile, cu capul, cu trupul, cu voința, cu sufletul, cu rugăciunile mele — în fiecare clipă. Când deschid ochii dimineața o fac pentru a-mi începe nu numai incantațiile, ci şi truda, truda, truda şi sacrificiile.

Presupun că în ziua în care creatorul vrea ceva *pentru el însuşi*, forța sa magică dispare. Nu pot scrie acum pentru că eu sunt miezul tuturor lucrurilor, sunt înăuntrul vieții, înăuntrul dragostei, înăuntrul creației. *Sunt în flăcări.* Dacă aş atinge hârtia, aş încreți-o.

Nu e vorba de a fi fericit sau împlinit, ci de a fi în flăcări.

Visez că Elsa şi Helba se spânzură. Aş vrea s-o văd moartă pe Helba.

între mine şi Henry pasiunea a pierit. Nu-1 doresc. Cu toate astea, lumea în care trăiam şi pe care am creat-o n-o pot găsi cu Gonzalo. în Gonzalo nu există creație. A existat creație între Gonzalo şi Helba. El putea să contribuie la munca ei, s-o acompanieze la pian, să găsească nume pentru dansurile ei, să-i insufle viață. Acum între noi se ridică acțiunea lui în viața politică, ceea ce nu mă tulbură. Eu nu vreau să stărui asupra temerilor mele. Sufăr de prea multă clarviziune, sufăr pentru că văd prea departe! Trebuie să mă gândesc că, având pasiune cu Gonzalo, pot să creez singură. De ce singură ? Pentru că mă tem că Henry şi cu mine ne vom despărți odată cu trupurile. Iar trupurile noastre se despart.

1 ianuarie 1937

Un pat mare. Un covor de lână moale, alb, din Maroc. Pisica neagră culcată pe un ziar. Hugh întins la celălalt capăt al patului, nebărbierit, bolnav, citind o carte despre chiromanție. Radioul se aude ca prin vis.

Aseară a căzut nişte ceară roşie pe podea. Ceară roşie de la lumânările de pe masă şi de la felinare. Ceară roşie pe masă. Sticle goale de şampanie şi de vodcă. Aseară, în jurul mesei: Gonzalo, Helba, Elsa, Eduardo, Grey cu o fată din Java, Carpentier cu soția lui şi mama. Eu, nu. Eu stau lungită în întuneric, în camera mea. Toată după-amiaza am pregătit petrecerea, lumânările, felinarele, fața de masă din hârtie roşie, aranjamentul mesei, dar îmi era rău. îmi era rău aşa cum îmi fusese la N.Y., Louveciennes, Avignon. Aveam amețeli şi crize de vomă. Dar m-am îmbrăcat, m-am fardat. Am stat întinsă, apoi m-am plimbat de colo-colo. Am dat vina pe un pahar de vodcă pe care îl băusem cu Eduardo în ziua precedentă la Dome. Am căutat un motiv mai bun şi n-am găsit. N-am căutat foarte mult. Gonzalo a venit să mă vadă, plin de adorație. Hugh a venit să mă vadă, zicând: „Te iubesc. Tu ai aranjat totul şi merge perfect".

Cred că ar trebui să atingi mobila spunându-ți: bucură-te de scaunul ăsta; ar trebui să pui masa spunându-ți: bucură-te de masa asta; să aprinzi o lumânare spunându-ți: bucură-te de lumânarea asta. Bucură-te de mâncarea asta, de vinul ăsta, de strălucirea asta, de pereții portocalii. Bucurați-vă unii de alții, de frumusețea lui Gonzalo, de ochii verzi şi dinții minunați ai lui Eduardo, de părul negru şi greu al Helbei chiar dacă ea e tristă, de ochii prelungi ai Elsei, de silueta de dansator a lui Grey, de pomeții înalți ai javanezei, de porc, de *turron,* de casă.

Stau întinsă în întuneric şi mă gândesc la Gonzalo care mi-a spus: „Nu-mi pasă de Crăciun. Nu înseamnă nimic pentru un incaş. Dar legat de Anul Nou am o superstiție: vreau să fiu cu tine".

Suntem sub acelaşi acoperiş. Ii aud vocea. De ce mi-e rău ? Am fost prea fericită. Şi fericirea mă zdrobeşte. Detest să fiu bolnavă. Lui Gonzalo nu-i place boala. Lui îi place sănătatea, vigoarea. Are grijă de Helba, dar se duce în altă parte să caute viața. Iubeşte viața. îi place viața din mine. Nu vreau să fiu bolnavă. Vreau să dansez. Nu am de ce să fiu bolnavă. Foamea mea de Henry şi a lui de mine s-au sfârşit în aceeaşi clipă. Fără o tragedie.

E miezul nopții. Ei beau şampanie, spunând, fiecare pe limba lui, la mulți ani. Gonzalo a spus *„Nanankepichu".* Nu l-am auzit. Dar m-am ridicat. M-am ridicat şi mi-am dat seama că nu mă mai clatin. Am ieşit din cameră. Pentru că dormisem, arătam proaspătă şi frumoasă în momentul acela. Apariția mea a avut un efect extraordinar. Javaneza şi Grey, care nu mă văzuseră niciodată, parcă au fost loviți de trăsnet. Purtam rochia mea corai din lame. Fața îmi era foarte albă. Mă simțeam frumoasă. Dacă te simți tu însăți frumoasă, toată lumea va crede la fel. Eu mă simt frumoasă şi puternică. Am băut din nou şampanie. Helba părea îngrozitor de tristă şi ştiu acum că e tristă pentru că o fac să se simtă neatrăgătoare. De trei ani e bolnavă şi nu-i pasă. Nu a iubit niciodată cu pasiune, cu dorință. E complet închisă în sine, crede că

dragostea senzuală este respingătoare. Biata Helba. E torturată de ura faţă de viaţă, plăcere şi dragoste. Poate că acum va fi salvată. Dar între timp mă urăşte şi mă iubeşte, mă urăşte şi mă iubeşte ca pe viaţa însăşi.

Când Gonzalo trebuie s-o ducă acasă, le lasă pe ea şi pe Elsa jos şi urcă din nou să mă vadă. Ne închidem în bucătăria cufundată în întuneric şi ne sărutăm.

Astăzi alerg la *Nanankepichu* şi ne băgăm în pat. Cu o oră înainte, stăteam singură în patul meu şi îl doream, îl doream. Ii vedeam corpul îngenunchind în faţa mea şi pătrunzându-mă cu sălbăticie. Ii vedeam întreg trupul, penisul întunecat, gura mereu flămândă, şi doream focul din el. Trei ore împreună, plutind de fericire. Dar îi spun prima mea minciună. Nu ştiu de ce. Nu credea că vodca poate să-mi facă atât de rău. Spunea că simte că e altceva. Era altceva ? Da, era altceva. Era gaz - intoxicaţie cu gaz. Inhalasem gaz acasă la Henry. Henry dăduse drumul la gaz. Plecasem la timp, nu se întâmplase nimic. Eduardo simţise mirosul când îi adusese un bilet de la mine în care scria că nu puteam veni de sărbători.

Aşa că boala a devenit o dramă. La sfârşit tot ce-mi doream era să-l conving pe Gonzalo de absolutismul meu, astfel încât am ajuns să-i spun că Elena Hurtado e îndrăgostită de Henry. Iar Gonzalo a întrebat: „Nu eşti geloasă ?“ Şi eu i-am răspuns: „De ce aş fi ?“

Mi-a venit ideea că Elena l-ar putea iubi pe Henry pentru că a spus că el seamănă cu un tânăr poet argentinian pe care îl iubise, iar eu nu vedeam nici o asemănare. Acum, partea ciudată e că nu sufăr la gândul că Elena l-ar iubi pe Henry; sau poate o iau cu mult înaintea prezentului ca să nu am un şoc, o surpriză. Henry mi-a spus că întâlnise o femeie minunată. La început am fost geloasă, dar în clipa în care am văzut-o, mi-a plăcut şi am fermecat-o. Voiam să aflu dacă trebuia să-mi fie frică de ea ? Era vorba de frică ? îmi plăcea, o găseam inteligentă şi plină de imaginaţie. Ne înţelegeam. Când

mi-a povestit despre poet şi despre asemănarea lui cu Henry, am simțit şocul fatalității. Dar acum pot distinge între spaimele mele, care în trecut m-au făcut să-mi imaginez o tragedie întreagă născută din sentimentele lui Lillian Lowenfels pentru Henry. Mi-i imaginam împreună pentru că ea era vulgară şi dură şi îmi ziceam că ar putea trăi foarte bine alături de Henry, plăcându-i tot ce nu-mi plăcea mie, pentru că nu avea deloc simțul frumosului, era dezordonată şi leneşă, dar inteligentă şi plină de un umor lasciv. Amintindu-mi toate aceste fantezii care nu s-au adeverit niciodată, cum aş putea crede în fanteziile mele cu privire la Elena? Care e diferența dintre temeri şi clarviziune ?

Trăiesc prea repede. îmi imaginez prea multe. îmi imaginez un milion de lucruri, îmi imaginez în fiecare zi un milion de întâmplări care nu au loc niciodată. Instinctul meu spune nu cu privire la Elena, deşi lui Gonzalo îi spun că da. E ca atunci când June l-a lăsat pe Henry în grija mea, prima dată când a venit. Poate că eu sunt cea care a ales-o pe Elena, pentru că Elena, atât de frumoasă, dar cu un corp prea greoi, masculin şi matern, nu trezeşte pasiune, ci un fel de admirație intelectuală. Poate pentru că l-am înşelat pe Henry cu Gonzalo, simt că ar trebui să fiu eu însumi înşelată, şi totuşi mă simt în mod bizar nevinovată.

Simt că Henry, când a început să creeze, a încetat să mai reprezinte pentru mine viața - creația, da, dar nu viața. Cu Gonzalo, totul este viață. Lui numai de asta îi pasă. Citeşte foarte puțin. Prietenia lui cu Artaud, de exemplu, se bazează pe discuții, pe ce făceau împreună în teatru, dar nu i-a citit încă nici o carte.

Gonzalo se ridică spunând: „Acum sunt fericit. Anul a început frumos".

Tot ce simt e recunoştință. Şi Henry revarsă asupra mea o recunoştință profundă, liniştită. Mă încredințează că ştie că toate lucrurile de care se bucură astăzi i-au venit de la mine şi ne cuprinde tandrețea. Regret melancolic că nu am avut tot ce mi-am dorit - o viață cu Henry -, dar uneori îmi spun că dacă aş fi avuț o viață cu Henry, nu aş fi făcut decât să

sufăr. Mă încărcăm de obiectivitate în spaţiul dintre noi şi de vitalitate în timpul scurs între vizitele pe care i le făceam.

Către Lawrence Durrell ■. Am fost atât de impresionată citindu-ţi *Christmas Carol*[1] încât mi se pare greu să scriu despre ea. Totuşi, vreau să ştii că ai făcut un lucru uimitor, ai atins o lume atât de subtilă, aproape evanescentă, ai surprins o atmosferă atât de trecătoare, basmul, visul, viaţa direct prin simţuri, mirosul fanteziei pure, fraza clarvăzătoare, dincolo de puterea cuvintelor, muzica şi ritmul. Dincolo de legea gravitaţiei, haos şi zgomotele unor ciocniri invizibile. Un limbaj plin de umbre şi de reverberaţii. Fraze magice ca din incantaţii. *Misterul.* Ai scris *din interiorul* misterului, nu din exterior. Ai scris cu ochii

închişi, cu urechile astupate, în cochilie. Ai surprins esenţa, ceea ce urmărim în visul nopţii şi ne scapă, incidentul care se evaporă când ne trezim - asta ai surprins.

O să vezi când o să primeşti *The House of Incest* că am încercat să ajung aici. O să vezi că o parte din aceleaşi senzaţii ne-au tulburat şi pe noi. Cândva, după primul haos produs de ritmurile tale, mă voi aşeza şi îţi voi vorbi liniştită despre acele fraze pe care le consider ca având un sens atât de profund.

Trebuie să-ţi fac o mărturisire. Am citit scrisoarea ta către Hemy şi de acolo te cunosc. Când am citit *Christmas Carol* mi-a

venit să arunc *House of Incest* în Sena. Prea greoi... prea greoi

3 ianuarie 1937

Secretul seducţiei, în ceea ce mă priveşte, este demonismul, pe care nu-l trădează nici una dintre acţiunile mele şi [1]

1 Manuscrisul unui poem în proză, tipărit în cele din urmă sub titlul *Asylum in the Snow.* Un prieten al familiei Guiler, Barclay Hudson, aflat pe insula Corfu, îi dăduse lui Durrell un exemplar din *Tropicul Cancerului,* gest ce a declanşat corespondenţa extinsă dintre Henry Miller şi tânărul autor britanic, care întrebase într-una din primele sale scrisori, în decembrie 1935: „Cine este Anai's Nin?“

pe care bărbații îl simt - inteligența mea constă în mister, prefăcătorie şi felul în care mă port cu ei. Enigma e minciuna. Minciuna pe care i-am spus-o lui Gonzalo, intenționând să-l liniştesc („Vezi, am renunțat complet la Henry“), s-a transformat într-o dramă, pentru că nu s-a putut gândi decât că încercarea de sinucidere a lui Henry m-a îmbolnăvit, m-a zdrobit. Nu s-a putut gândi decât ce afectată eram de cele întâmplate. Apoi a auzit, din întâmplare, că în ziua de după tentativa de sinucidere Henry mânca pofticios şi a dedus că se prefăcea ca să mă recâştige. Simțea tot timpul ceva fals, distonant, dar nu-şi dădea seama ce anume. De când i se povestise despre pofta de mâncare a lui Henry şi până aseară la unsprezece, când m-am întâlnit cu el, fusese chinuit de gelozie. S-a dat cu capul de pereți, orbit de furie şi descumpănit de acest cotlon întunecat dinăuntrul meu, în care nu putea pătrunde. Acum, toată după-amiaza fusesem cu Henry, care mă primise cu pasiune şi tandrețe. Nu-i răspunsesem la fel, dar îi cedasem. Aşa că temerile şi îndoielile lui Gonzalo că Henry încă mă mai stăpâneşte sunt adevărate - dar nu sexual, ci *creativ.* Cu Henry intru într-o lume magică a creației. încă mai lucrăm împreună. Vrem să publicăm fiecare lucrările celuilalt. Când mă întâlnesc cu Gonzalo şi el îmi vorbeşte despre politică rămân rece. Cu Henry trăiesc poezia.

Ce ironie! Gonzalo mă roagă şi stăruie: „Ah, *chiquita,* te iubesc prea mult. Te vreau numai pentru mine". E ciudată disperarea adâncă pe care o simt în fața îndoielilor lui Gonzalo, disperare că suferă, disperare să-l văd retras şi chinuit, încât chiar sufăr profund împreună cu el şi ne pierdem în cuvinte inutile şi emoții haotice, totul e ceață şi nebunie, iar apoi, brusc, cu o vehemență extraordinară, spun:

— Ah, Gonzalo, cum se poate ca asemenea mărunțişuri să-ți sape încrederea în dragostea noastră ?

— Ce mărunțişuri ?

— Câteva amețeli! spun repede şi izbucnim într-un râs nestăpânit, stârnit de ceea ce el numeşte umorul meu diabolic.

Dar în adâncul sufletului meu sunt tristă; sunt la fel de tristă ca şi când i-aş fi fost fidelă lui Gonzalo şi el s-ar fi îndoit de mine. In adâncul sufletului mă simt nevinovată. Mi se pare că pot să fiu fidelă nu unor oameni, ci vieţii cosmice - unor iubiri dincolo de bărbaţi şi indivizi. Eu trăiesc într-o lume misterioasă pe care fidelitatea n-o poate cuprinde. Sunt vie, asta-i tot ce ştiu - vie şi alături de Gonzalo, vie într-un alt vis, cu Henry.

N-am putut să dorm. M-am gândit la planurile de publicare făcute cu Henry, la cât de mult ne plăcea cum scrie Durrell, la banchetul ideilor şi invenţiilor. Şi m-am gândit la politica lui Gonzalo, detestând-o.

— Nu mă simţi cu totul a ta când sunt cu tine...

— Ba da, *chiquita*, dar îndată ce urci scăriţa bărcii intri într-o altă lume.

Trec dintr-o lume în alta, dăruindu-mă pe de-a-ntregul fiecăreia, de ce e asta trădare ? Nu poţi să trădezi decât ceea ce *există.* Ceea ce există în Gonzalo sau între mine şi Gonzalo nu trădez. Nu-i dăruiesc lui Henry sentimentele pe care i le dăruiesc lui Gonzalo - nici măcar aceleaşi dezmierdări. Nu-1 privez pe Henry de nimic, pentru că sunt încă fidelă creaţiei lui, vieţii lui, şi sunt plină de dragoste şi atenţie.

Eu sunt cea care ar putea să se dea cu capul de pereţi compunând acest *absolut în spaţiu,* de negăsit într-un singur bărbat.

Sunt zdrobită, sunt zdrobită acum. Nimeni nu ar crede, nu ar înţelege.

Seara: Depun mărturie pentru miracolul vieţii, care depăşeşte tot ce am citit vreodată.

Mă ridic slăbită după haosul geloziei lui Gonzalo, simţindu-mă prinsă într-un conflict, sau mai degrabă două. Unu: Cum îl pot împiedica pe Gonzalo să sufere ? Doi: Cum pot poetiza politica ? De fapt, aici e problema. *Pentru mine viaţa e un vis.* I-am prins mecanismul, supunând-o voinţei visului. Am cucerit tot mai mult teren pentru a face visul tangibil.

Cu ciocan şi cuie, vopsea, săpun, bani, maşină de scris, cărți de bucate, bureți de duş, am făcut un vis. De aceea renunț la violență şi la tragedie. Realitate. Astfel, am făcut poezie din ştiință. Am luat psihanaliza şi am transformat-o într-un mit. Am suportat sărăcia şi privațiunile de dragul visului. Am trăit abil, inteligent, critic, de dragul visului. Am mințit de dragul visului. Am cusut şi am cârpit de dragul visului, am slujit visul. Am luat toate elementele vieții moderne şi le-am integrat în vis. Am pus New Yorkul în slujba visului. Iar acum este din nou o chestiune de vis versus realitate. In vis nimeni nu moare, în vis nimeni nu suferă, nimeni nu e bolnav, nimeni nu se desparte.

Şi acum politica. Să pună Gonzalo şi numele meu pe listă ? Ar fi mândru s-o facă. Sunt cu el. M-a scos din lumea mea. M-a smuls tradiției. M-a trezit. Iluzie. Vis. Să-mi pună numele pe listă, spun. Văluri. Iluzie. O să fac un poem. Pot face un poem din peticari. Dar nici Hugh, nici tata nu trebuie să ştie. Bineînțeles, Elena e „fascistă". Elena, atât de inteligentă, crede ce cred şi eu - dincolo de politică. Visul. Prietena Elenei e Delia del Carril. Delia e prietenă cu tata şi Maruca. Delia e „roşie". E printre complotişti.

Gonzalo m-a întrebat dacă vin miercuri seara. I-am spus că da. Nu cred în asta. Eu cred în dragoste, iluzie şi vis. Am intrat în universul psihanalizei, nu ? Cu cele şapte văluri ale mele. Bărbații care reduc totul - toți în afară de Rank — , marii distrugători de iluzii, marii realişti, bărbații care privesc falusul aşa cum ai privi un cotlet de miel. Am intrat în lumea lor, le-am văzut dosarele, le-am citit cărțile, l-am găsit pe Rank-misticul printre ei, am trăit un poem, am scăpat nevătămată - liberă, o poetă. Nici măcar pietrele legate de gâtul meu psihanalizat nu pot îneca poeta. Râd. Viața e un dans pentru mine, un dans profund, sacru, vesel, misterios, simbolic, însuflețit. Dar e un dans. Păşesc trăindu-mi visul prin piețe, bordeluri, abatoare, măcelării, laboratoare de ştiință, spitale, Montparnasse şi mă pierd în propriile labirinturi, iar visul care se desfăşoară mereu mă poartă cu el. Iluzie.

Politică. Şi aici trebuie să dansez în ritmul meu. Voi lua cu mine fața albă, credința (imensitatea credinței mele), răsuflarea şi pasiunea. Sunt insuportabil, profund, incredibil de singură, singură, singură în plin furnalul dragostei, în mijlocul unor prieteni excepționali, al unei vieți strălucitoare şi interesante, al unor bogății fără sfârşit. Individualistă ca viziune, doar eu văd şi aud aşa. Mă agăț de visul meu. E oare o crimă să iubeşti, să iubeşti, să iubeşti şi să urmezi bărbatul în aventura lui nebunească, atingând guri şi trupuri, guri şi păr, iubind, adorând, râzând cum am râs eu aseară, spunând: „Câteva amețeli"?

Am atât de multe. Şi nu trebuie să păstrez totul. In insistența mea asupra visului sunt singură, când îmi iau pipa de opiu, mă întind şi spun: politică, psihanaliză - ele nu au însemnat niciodată pentru mine ce înseamnă pentru alții. Nici New Yorkul. Nici cluburile de noapte. Nimeni din jurul meu. Nici Montparnasse-ul. Numai Rank *ştia.* El ştie. E ca un secret. E misterul meu. Ei vor întotdeauna ca eu să devin serioasă. Sunt pasionată şi febrilă numai când vine vorba de vis, de poem. Dacă mă aliez cu psihanaliştii ca să descopăr că nu sunt psihanalistă sau cu comuniştii ca să descopăr că nu sunt din lumea lor, nu are importanță. îmi simt singurătatea în acelaşi moment în care realizez cea mai apropiată conexiune cu ființele omeneşti, cu lumea, când am un soț, doi amanți, copii, frați, părinți, prieteni, un râu de oameni care trec pe lângă mine; când sunt în plină mişcare, viață şi căldură; când am atins culmea iubirii!

Quand on danse on danse seule. Când faci vrăji, eşti singur. Singur pui întrebări diavolului. Singur eşti machiavelic. Singur eşti cel care iubeşte. Singur eşti iubit. Şi când te ataşezi profund, prin sânge, sex, suflet de ființele omeneşti, te simți singur. *Ce qui m'amuse, ce sont Ies complications.* Ceea ce mă amuză sunt complicațiile. Râd singură. Aici se întâmplă ceva de care nu mă tem. Nu e nebunie, dar ia naştere în spațiu şi singurătate. Nu e schizofrenie, e o viziune, un oraş suspendat în cer, un ritm care cere singurătate. Creația apa-

re numai în separare. Lutul e fărâmițat, tabloul început cu pete de culoare separate. Viziunea înseamnă separare. Dragostea înseamnă unitate, întreg.

Muzica îmi umflă pânzele. *Nanankepichu* pluteşte cu un stindard de foc, pătat de sângele care lui Gonzalo îi place atât de mult.

Mă simt isterică, în pragul extazului şi nebuniei. Corpul meu tremură de încântare şi disperare.

4 ianuarie 1937

Aseară, după ce am scris toate astea, am aşteptat ca Hugh să adoarmă şi m-am strecurat pe *Nanankepichu.* Gonzalo era şi el epuizat. Ne doream blândețe şi seninătate după orgia noastră de emoții. E ciudat să priveşti o suferință pe care n-o împărtăşeşti. îl văd pe Gonzalo suferind tot ce am suferit eu cu Henry. Pentru că eu sunt toată fericirea lui, spaima că m-ar putea pierde e uriaşă. La fel şi bucuria lui, când după ce îl satisfac senzual se lasă pe spate şi spune: „Nu poți să-ți imaginezi ce plenitudine simt! Totul e minunat!"

Mi se pare că retrăiesc toate bucuriile şi chinurile pe care le-am trăit cu Henry, profunzimea lor, spaima şi extazul.

Sunt fericită. După unire, care e întotdeauna incompletă pentru mine, simt fericire. Bucuria pe care o simte Gonzalo îmi străbate trupul. Trăiesc în interiorul trupului său.

Ritmul o cere - exact ca în actul sexual. *Unul* este activ şi îl obligă pe celălalt la pasivitate. Nu e o tragedie, dar face ca unul să iubească şi celălalt să se lase iubit. Eu eram cea care îl iubea pe Henry. Şi June la fel. Şi sexual, îmi aflu orgasmul în rolul meu activ. în pasivitate simt fericire, dar nu orgasm. Dar sunt fericită, fericită, şi îl doresc pe Gonzalo. îl vreau. Când îl văd în public şi nu pot să-l sărut mă apucă disperarea.

Il văd pe Henry care, când nu e flămând de sex, e rece şi inexpresiv. Dar azi e flămând. Ne băgăm în pat. Deşi nu vreau asta, mă excit, mă excit teribil - apoi simt dulceața şi *l'ehlouissement* pe care le-a simțit Gonzalo aseară. îmi

fumez ţigara cu voluptate. Mă aflu într-un vis şi visez la Gonzalo, la Gonzalo. Când am intrat, am intrat plină de vervă, radioasă, vorbind. îi spuneam lui Henry că sunt fericită. Primisem o scrisoare de la Rebecca West, care îi arătase manuscrisul meu despre tata unui editor londonez. Primului cititor i s-a făcut rău. L-a lovit ca o otravă letală. Celui de-al doilea la fel! Editorul a spus că era o capodoperă, asociatul lui la fel. Dar publicarea rămâne incertă - din motive puritane.

Henry, acum ştiu precis ce trebuie să fac. In jurnal sunt firească, sinceră. Trebuie să rămân la jurnal. în roman sunt artificială. Trebuie să iau fiecare volum separat şi să-l fac să înflorească, să-l umplu, să-l completez. Asta trebuie să fac.

Eduardo îmi spune la telefon: „După ce i-am văzut pe Gonzalo, pe Elena, nu poţi ajunge mai sus, ai tot ce-i mai bun. M-ai depăşit cu mult în ce priveşte prietenii".

Simt puterea. Puterea de a seduce, de a lucra, de a iubi şi a fi iubită! Putere. Putere.

Stând în faţa lui Henry, gândindu-mă că îl părăsisem în imaginaţie cu doar o noapte în urmă şi văzând cum puteam vorbi şi face dragoste, eram perplexă. Creaţie. Sex. Nici un pic de gelozie. Oare *sentimentele* le-am înlăturat din viaţa mea cu Henry, sufletul, emoţiile mele care făceau relaţia noastră insuportabilă ? Oare sufletul şi sentimentele le-am revărsat asupra lui Gonzalo, ca pe un foc, pe care el îl ia drept dragoste ? E dragoste ? Nu ştiu. Nu mă voi întreba. Toate sentimentele mele se îndreaptă spre Gonzalo, răspund sentimentelor lui. Schimbul sexual pur, armonia creatoare, legătura cu Henry - acestea persistă.

Cine are parte de ce-i mai bun ? Dacă aş fi în locul lui Gonzalo, aş prefera sentimentele. Este, după cum spune el, o chestiune de timp. Simt acum că abia în ziua în care îl voi părăsi pe Henry voi simţi cu Gonzalo orgasmul care va face

ritmul nostru complet. Mister - câtă dreptate are în gelozia lui, în instinctul lui. Ce putere are Henry asupra mea! Câți bărbați au încercat s-o înfrângă! Cât de tare m-am străduit eu însămi s-o înfrâng! Am uneori sentimentul că celelalte iubiri ale mele sunt ca nişte anestezice care să-mi facă viața cu Henry suportabilă, pentru că nu pot suporta durerea.

Accept misterul şi încerc *să nu trăiesc prea repede* din cauza teribilei mele inteligențe, ci să mă pierd în prezent, dăruind tot ce am în fiecare zi, golindu-mă, dormind profund noaptea: astfel trăiesc fără nelinişte ori nervi, cu mai puțină spaimă de viața asta care m-a rănit atât de adânc, cu mai multă credință. O zi de siguranță, de certitudini, câştigată prin lupte intense. E minunat să simți că nici o celulă din tine nu doarme, că arzi cu totul. îmi simt inteligența dansând. Gonzalo vorbeşte uneori ca şi cum eu aş fi cea care trage sforile destinelor noastre. Fiindcă eu *văd,* simt atât de profund ? Sau fiindcă îmi place să mă joc de-a Dumnezeu, fiindcă pentru a-mi crea propria viață, o viață *activă,* fac să fiarbă atâta sânge în jurul meu ?

Neg orice calcul, orice premeditare machiavelică. Dar am mândria asta ciudată, sentimentul că, da, eu am făcut toate astea. Mi-am cucerit prietenii. Am câştigat prin dragoste, devotament şi viziune. Am construit cu adevărat, cu clarviziune, viața mea şi a celor din jurul meu. Da, am puterea de a înrobi, dar nu de a face robi, ci de a-i face pe ceilalți să se împlinească.

De ce văd atât de limpede, atât de bine, înşelătoria, şmecheria, talentul cu care pun în scenă cel mai sincer şi mai pasionant dintre toate destinele ? Când părăsesc apartamentul, cu Hugh şi Eduardo acolo, ca să mă întâlnesc cu Gonzalo. Când îmi dau seama că Eduardo mă poate vedea ieşind de la locul lui şi nu numai că îi fac cu mâna, dar îi arăt şi sticla de vin pe care i-o duc lui Gonzalo, ceea ce-1 face să roşească şi probabil să mă considere cinică! Eu nu mă simt cinică, ci plină de umor.

10 ianuarie 1937

Viața mea e tragică numai în relație cu viziunea mea ireală, cu dorința mea de paradis - un paradis artificial. Henry m-a învățat să accept în mare măsură viața omenească așa cum este - m-a învățat pasivitatea. Am învățat să fiu fericită, să mă bucur. Dar am continuat să creez ceea ce eu numesc absolutul în spațiu, un paradis suspendat, făcut din elemente diferite, un paradis compozit, ignorând fidelitatea. Am luat elementele lui Henry, creația şi senzualitatea, sufletul şi emoția lui Gonzalo, pasiunea, dragostea lui. Din acest motiv eu nu vorbesc niciodată despre infidelitate. I-am dăruit lui Henry o dragoste întreagă, dar am suferit în timp ce aveam o viață umană, cu limitările, imperfecțiunile, tragediile ei. Apoi mi-am trăit visul cu Gonzalo. Apoi viața omenească cere alegeri - din nou absoluturi. Dacă Gonzalo suferă din cauza infidelității mele, sunt pusă în încurcătură. Nu vreau să provoc suferință. Aspirații, dorințe profunde, fără răspuns, mă împing în afara vieții omeneşti. Un chin extrem de real, o sete şi o foame adevărate. Apoi intervine viața omenească. Poate că o să-l pierd pe unul din ei, conform legilor omeneşti, pentru că îmi doresc fericire şi orice absolut e tragic.

Sufăr oribil la gândul că m-aş putea despărți de Henry, simțind că probabil o merit, văzând entuziasmul cald al Elenei față de el, auzind-o cum spune: „E atât de bun, de atrăgător. Seamănă cu bărbatul pe care l-am iubit atât de mult".

O discuție ciudată. Henry tocmai s-a trezit din somn. Ii spun că îi las lui prin testament tot jurnalul, pentru că vorbiserăm despre asta şi Henry se gândise că nu puteam să i-1 las lui din cauza trădărilor mele, dar i-am spus: „Ți-1 las ție". Nu are de ce să-mi fie ruşine. îl iubeam pe Henry chiar şi când mă culcam cu alți bărbați. Nu i-am fost niciodată necredincioasă. Nu m-ar deranja dacă mi-ar citi tot jurnalul.

Apoi mi-a spus din nou că el era de părere că ar trebui să încetez să scriu în jurnal şi să încep un roman.

Nu sunt firească în afara jurnalului. Jurnalul e forma mea de exprimare. îmi lipseşte obiectivitatea. Nu pot să scriu decât *la cald,* în timp ce lucrurile se întâmplă. Dacă scriu mai târziu devin artificială, stilizez, devin nenaturală. Am luptat destul împotriva nevrozei mele. Nu mai sunt nevrotică. Ştiu ce sunt. Sunt asemenea chinezilor. Voi scrie nişte cărticele subțiri - în afara jurnalului. Voi trăi minunat şi voi produce un singur poem. Mă simt bine cu mine însămi. Trebuie să perfecționez ceea ce este natural.

— Dacă îl priveşti dintr-o perspectivă atât de înaltă, nu mai am nimic de spus. Jurnalul e un drog, un narcotic, a spus Henry.

— Obiectezi față de opiul chinezului ? Nu e coerent cu el însuşi ?

— Ba da, nimic de zis. Dar eşti satisfăcută ? De ce mi se pare că preferi ceea ce fac *eu* ?

— Prefer ce faci tu - munca dinamică, obiectivă, artistică, creativă - da, bineînțeles. Dar poate că însuşi devotamentul meu față de ea arată că eu nu am în mine asta. Accept ceea ce am în mine. Am trecut dincolo de nevroză. Am trăit realitatea, am înfruntat realitatea; cunosc realitatea - nu sunt izolată, nu am spaime, nelinişti -, dar prefer visul. *La vida es sueno.* Repudiez violența, pentru că am ales visul. Firea mea, temperamentul meu.

în timp ce spun asta cu o siguranță liniştită, dau din mâini cu un uşor fatalism. Henry nu mai poate să-mi reproşeze că nu fac destul *efort* în scris. Fac toate eforturile în viață; tot dinamismul meu se revarsă în viață. în scris sunt pasivă, cursivă, drogată, dar nu pentru că nu mă pot conecta la realitate, ci din cauza urii mele voluntare față de ea.

în ultima mea noapte cu Gonzalo, după ce renunțasem în închipuire la Henry, i-am răspuns sexual pentru prima dată - dar totul se leagă de dorința de a nu-1 iubi pe Henry. Totul este pentru sau împotriva lui Henry. Aşa cum eu i-am servit lui Henry ca să scape de June! Ce ironic!

Henry n-are decât să citească asta. Căci e şi povestea lui June.

Am vrut să ajung înăuntrul vieţii. Am ajuns atât de adânc înăuntrul ei încât nu mai pot ieşi. Lucrul la jurnalele vechi este chinuitor, pentru că face trecutul atât de cald şi de viu că încă mă doare! Nu-i pic de obiectivitate nicăieri. Nici o putere de a transforma! Henry e împăcat, transpunându-şi viaţa cu June - obsesia lui e *cum* s-o povestească. Eu sunt înăuntru, cu Gonzalo, care este de asemenea înăuntru. Nu pot vorbi despre creaţie cu Gonzalo, pentru că el e emoţional, guvernat de afect. De aceea putem avea împreună o lume de sentimente care mă face fericită.

Ciudat. Când ham cunoscut pe Henry eram obiectivă. Am devenit emoţională şi guvernată de afect. Elena e acum obiectivă şi detaşată. Ştiu ce-o aşteaptă!

Gonzalo suferă pentru că citeşte un manuscris de-al meu şi nu-i pasă cum e scris - tot ce-l interesează este că *eu,* iubirea lui, am fost sărutată sau posedată, sau că eu am sărutat şi am iubit. De asta îmi dă Gonzalo sentimentul de tu-şi-eu - singuri şi izolaţi în mijlocul vieţii, mulţimilor, războaielor, prieteniilor, popularităţii; iar Henry îmi dă rareori acest sentiment - de fapt, numai la Louveciennes şi la New York, când m-a pierdut pentru o vreme.

Lucrul la jurnal seamănă prea mult cu viaţa. Ating carne reală, lacrimi reale; aud cuvinte reale. E insuportabil. Pot oamenii să-l citească ? E cald, umed, se zvârcoleşte, emană mirosuri ca însăşi carnea. Prea aproape, prea aproape. De aceea lumea lui Henry mi se pare rece şi a lui Gonzalo *caldă* ! Senzualitatea, creaţia nu pot emana aceeaşi căldură ca sentimentul, un suflet care iubeşte, o carne care iubeşte în imediat. Henry iubeşte în spaţiu, în timp, în imaginaţie. Henry, contrar tuturor aparenţelor, nu este *în* viaţă, înăuntrul ei. // *subit la vie.* El suportă viaţa. Pasiv. Nu acţionează niciodată, dar după aceea se varsă în scris.

Pas si vite ! îmi croiesc despletită drum prin cerurile invențiilor mele! Nu s-a întâmplat nimic. Sub suprafața calmă a vieții eu simt întotdeauna demoni! Sub ceața şi parfumurile visului simt distrugerea inexorabilă şi separarea de viață împotriva cărora mă revolt - împotriva evoluției timpului, când m-am dezvoltat mai repede decât toți ceilalți, când m-am proiectat în afara vieții lui Henry - şi totuşi nu pot accepta sfârşitul definitiv - ce denaturare! Aşadar, ceea ce păstrez aici este exactitatea, răsuflarea şi mirosul, pentru a ține totul în viață! Dar nu putem suporta să ținem totul în viață; de aceea ne-a fost dată moartea, pentru că nu putem simți atât de mult, pocnim. O parte din noi trebuie să moară, trebuie să moară pentru a ne elibera, a ne uşura. Cât de lejer mor părți din Henry în el pentru că are darul distrugerii! Eu nu pot decât să adun viața la un loc până devine insuportabilă - preaplinul ei, intensitatea; şi explodez în isterie, într-un milion de fragmente, prea multă viață! Prea multă percepere a vieții. înăuntru. E un chin să fii *înăuntru,* să auzi şi să vezi atât de mult, să ştii atât de mult, să nu ai nici o detaşare sau protecție sau refugiu de a fi în viață! Cineva ar trebui să mă aducă în stare de inconştiență! Să mă omoare. Să mă facă insensibilă, letargică. Părți din mine ar trebui să moară, dar cât de bine le-am împiedicat să o facă! Jurnalul musteşte de lucruri vii, plesneşte de realitate, explodează de căldură!

Artă. Unde e arta care ne împiedică să înnebunim ?

Când Gonzalo crede că va face rost de bani de la mama lui, spune: „Primul lucru pe care o să-l fac o să fie să cumpăr *Nanankepichu".* Când vorbim despre revista lui, despre tipografia pe care şi-o doreşte, despre publicarea scrierilor mele şi ale grupului, se teme că o să fim invadați şi că o să ne pierdem intimitatea. Vrea să facă rost de o barcă mai mică, unde să poată fi singur cu mine şi în jurul nostru să fie numai apă. îl deranjează până şi prezența lui Rene pe barcă. îi propun să ne refugiem la prora, într-o mică încăpere vopsită,

cu două ferestre mici, pătrate. Am putea s-o separăm de camera pe care o avem acum şi să intrăm acolo printr-o trapă din tavan. Secret absolut. El ocroteşte cuplul.

12 ianuarie 1937

După discuția cu Elena am început să sufăr - înăuntrul corpului meu. O durere fizică, în carne, provocată de teama despărțirii de Henry, de parcă mi-ar fi fost smuls din trup. Două zile de durere în care dădeam fuga să-l văd pe Gonzalo câte o oră, aruncându-mă în imensa lui bunătate protectoare, o forță a dragostei pe care o simt chiar şi atunci când el e copilul meu - un alt fel de copil. Gonzalo, ține-mă în brațe. înnebunesc din nou. Creez un paradis artificial, o fericire ireală, iar viața omenească le distruge, li se opune.

Răspund pentru a doua oară mângâierilor lui. Ce bucurie în mine când am simțit orgasmul pentru prima dată în brațele lui, când m-am abandonat pe de-a-ntregul. Nu mă îndoiesc de dragostea pe care o simte. Corpul lui e întotdeauna acolo, gura lui, dezmierdările lui.

Dar durerea, durerea de a mă despărți de Henry! Sentimentul de vinovăție mă face să cred că o să-l pierd pe Henry din cauza fericirii pe care o caut în afara lui.

Luni mă trezesc. Alerg la Henry. El mă întâmpină cu un sărut cald. E vesel, blând, e ca un vas cu miere. Luăm prânzul împreună. După prânz, e nerăbdător să ajungem în pat. Mă posedă cu poftă, pe îndelete. Eu îi răspund sălbatic. El rosteşte cuvinte sălbatice. Dormim. Totul pare la fel. Mi-am adus de lucru. Lucrează şi el, până plec.

Plec să mă întâlnesc cu Gonzalo pe *Nanankepichu* pentru prima întrunire politică. *Comite Iberien pour la Defense de la Republique Espagnole.* încăperea mare e luminată de o singură lampă. Bărbații sosesc - mexicani cu părul lung şi negru, inele de aur, cămăşi colorate; chilieni, nicaraguani, cubanezi gălbejiți, poeți, studenți la medicină, studenți la drept.

Le place locul. E romantic, înfricoşător. Prea înfricoşător. Ii înspăimântă pe cei care nu au actele în ordine. Polițistul care stă mereu de pază în capul scărilor ce duc la chei îl sperie pe [Pablo] Neruda, poetul apatic şi bolnăvicios. Fuge să-i spună lui Gonzalo, care îi aşteaptă pe ceilalți tovarăşi la gara din quay d'Orsay. Gonzalo are un şoc: „Doamne, Anaîs are probleme, am băgat-o într-un bucluc". Vine grăbit înapoi şi ne găseşte pe toți fumând liniştiți. Am fost prezentată: „Un nou *camarade*, Anaîs Nin". Trebuie să plecăm de pe *Nanankepichu.* Toți se tem. Ne ducem cu toții la o cafenea. Gonzalo stă deoparte, fizic mai mare şi de o cu totul altă calitate. El e singurul activ, feroce, *întreg.* Ceilalți, palizi, vagi, prozaici. Tema principală e cum să folosească, să exploateze moartea unui poet mexican care a căzut în Spania luptând pentru cauză. Ar trebui scris un manifest. Ar trebui publicate câteva din poeziile lui. Câți bani sunt în *caisse* ? Patruzeci de franci. Stop. Cum facem rost de bani? Neruda îşi freacă mâinile moi şi albe de politician. Gonzalo arată ca de pe altă planetă. Felul în care îi cade părul în valuri pe spate sugerează idealism şi eroism. înălțimea frunții lui îi dă o aură de misticism. Gura e ca de copil. Gata să tremure. Privirea din ochii lui e caldă, mângâietoare, magnetică. Are bărbia puternică. Mâinile îi sunt groase şi făcute pentru acțiune. E agitat ca un cal de rasă. Nu ar trebui să facă politică. El e un idealist, un luptător. Cum îşi poate folosi corpul ăsta vital, înfierbântat ?

Mă uit la gâtul lui, la gâtul lui magnific, ca al unei statui, solid, neted. Un animal tulburat de propriul suflet. Indianul întunecat din el, blestemat să aibă un suflet.

Ii dăruiesc mai apoi ochii mei, pătrunderea, înțelepciunea mea, ca să-l incit să acționeze singur. îi spun că-şi iroseşte forța târându-i pe alții după el. Dar politica *înseamnă* să-i târăşti pe alții după tine. E lucrul cu masele.

Aseară am simțit frumusețea politicii. Ştiam că nu am ce căuta acolo. Dar vreau să stau lângă Gonzalo, să-i fiu loială. *Malaise* printre oamenii aceia, cum simt întotdeauna în

anumite medii - cam cum se simte probabil un cangur dacă e lăsat brusc în mijlocul unei turme de elefanți.

Când vorbeşte despre rolul artistului în transformarea lumii, îi răspund cu multă dulceață şi blândețe:

— Asta credeam când aveam şaisprezece ani. După aceea, mi-am dat seama de zădărnicia acestei idei şi am lucrat cu obstinație ca să construiesc *o lume individuală perfectă.* Asta am făcut-o în afară, izolată de realitate.

— Da, dar a sosit momentul când această lume individuală perfectă este blocată de lumea din afară. Acum nu poți merge mai departe. Eşti blocată. Scrierile tale nu pot fi publicate, pentru că ultragiază idealurile burgheze. Nu poți să-ți urmezi propria cale pentru că depind prea mulți de tine.

E adevărat. Undeva, la un moment dat, lumea mea individuală se izbeşte de zidurile realității. Mă confrunt cu catastrofe exterioare - războaie, revoluții, dezastre economice, decadență, societate putredă.

Henry distruge ceea ce e putred şi se opreşte acolo.

Şi eu ? Eu am construit, ignorând putreziciunea, o lume. Dar în adâncul sufletului, în adâncul sufletului ştiu că nici o schimbare exterioară nu poate altera mecanismul interior al omului. Ştiu prea bine că ceea ce ne motivează sau ne blochează sunt psihologia, culpa, frica.

Gonzalo este atât de sincer încât îl respect pentru asta. Cel mai bun moment este când ne sărutăm, când trupurile noastre se contopesc. Când se lasă pe spate gâfâind şi spune: „O, Doamne, cât de fericit mă faci..."

Un tipograf care suferea în urma pierderii femeii iubite i-a scris numele cu litere de plumb şi apoi le-a înghițit.

Un gangster care a atacat un bărbat ca să-l jefuiască i-a bătut cuie în mâini ca să-l imobilizeze pe o bancă.

Un bărbat şi-a violat fiica de paisprezece ani în fața mamei.

In Spania - o luptă de tauri, dar în locul taurului, un om care înfigea *banderillas* explozive în el.

Dinamită în pântecele femeilor.
Patul de pe *Nanankepichu* plutind.

Sinceritate cu Elena. O implor să nu se mărite cu un bărbat pe care nu-1 iubeşte. Mă gândesc sincer la fericirea ei în timp ce stăm de vorbă, compătimind-o pentru viaţa ei goală, singuratică. Şi totuşi sperând că dacă-i vorbesc despre armonia dintre mine şi Henry o să simtă că suntem apropiaţi şi n-o să se gândească la el. Eduardo mă linişteşte spunându-mi: „Elena are o personalitate prea puternică. Henry n-o să mai vrea o astfel de luptă. El te vrea ori pe tine, ori câte o diversiune sexuală când şi când£C.

Elena - puternică, empatică, hotărâtă, neînduplecată. Ea nu i-ar putea oferi decât aceeaşi inteligenţă şi înţelegere pe care i le ofer şi eu. Nu mai mult. Pe fondul ăsta lucram la jurnalele vechi pentru Clairouin, ceea ce mi-a reînviat în minte fericirea de vis cu Henry - perfecţiunea relaţiei noastre singuri, izolaţi de lume. Henry cel din lume e cel care mă răneşte, pentru că e atât de feminin, concesiv, impresionabil. Totuşi, până şi sub *aparenţa* asta de uşurătate a legăturilor cu alţi oameni, îmi dau seama că Henry se leagă de fapt profund de foarte puţini. Numai că el ştie cum să creeze legături uşoare, în timp ce eu pot stabili legături profunde sau deloc.

Elena a spus ceva foarte adevărat: mi-a spus că trebuie să trăiesc *înăuntrul* sensului, şi nu în afara lui. Ceea ce a constituit experienţa mea de anul acesta: m-am îndepărtat de psihanaliză, am trăit înăuntru, conştient, şi am formulat simultan, în *acţiune.*

îl văd pentru prima dată pe tata ca pe un copil - copil în mod absolut - căruia îi lipseşte în mod natural orice instinct de ocrotire.

Nu mai am nici o amintire despre Donald Friede. S-a evaporat. Probabil că ăsta e şi sentimentul bărbaţilor faţă de femeile pe care nu le-au iubit.

16 ianuarie 1937

Oboseală şi descurajare. Trebuie să lupt cu masochismul lui Gonzalo. El e un animal perfect, stricat şi deformat de catolicism. Are un cult pentru suferinţă. Şi vine tocmai când eu am terminat cu suferinţa. De ce trebuie să târăsc mereu greutăţi după mine ? Oare niciodată un bărbat n-o să meargă înaintea mea, să mă poarte el pe mine ?

Mă lupt ca să-l împiedic să facă focul, vreau să-l pună pe Rene s-o facă. Dar îl face şi în ultima noastră noapte împreună e ud de ploaie din cap până-n picioare, iar când se trezeşte e terminat. A făcut o gripă îngrozitoare. Dau fuga la el a doua zi dimineaţa şi îl găsesc tremurând de febră şi tăind lemne pentru foc acasă la el, în timp ce Helba şi Elsa dorm. Mă ofer să mă duc să-i cumpăr lemne. Refuză. îşi creează nesfârşite complicaţii, sarcini inutile, face lucrurile în cel mai chinuitor mod cu putinţă, îşi face rău, se răneşte. îi aduc ţigări şi rom. Se ocupă toată ziua de treburile lui politice. îmi petrec ziua cu Henry, lucrând la jurnale. La şase devin nerăbdătoare să-l văd pe Gonzalo. îi mai duc nişte ţigări şi rom, dar aşa bolnav cum e, vrea să iasă să participe la o întrunire cu Gide, Malraux şi tovarăşii lui. îl las, simţindu-mă foarte obosită şi tristă. Mă duc cu Henry la film.

De mult sunt măcinată şi slăbită de o gripă intestinală pe care n-am băgat-o în seamă. Am ameţeli în fiecare dimineaţă. Stau în pat doar o zi. Hugh aduce acasă o pisică vagaboandă.

17 ianuarie 1937

Aşa te schimbi, nu trăind, *âprivind* viaţa (uneori netrăind după un şoc, după o experienţă tragică, un divorţ, o despărţire, copilăria mea), trăind *pentru* alţii, *prin* alţii sau *ca* alţii.

Neg orice calcul. Spun că e instinct. Am mai multe instincte violent impulsive: dorinţă şi ocrotire. Doresc, iubesc,

mă aprind - şi, simultan, ocrotesc. îl feresc pe Gonzalo de chinul trecutului meu. Ştiind atât de bine ce mi-ar plăcea să aud, ce m-a ajutat să trăiesc, să cred, să mă abandonez, îi pot spune lui ceea ce are nevoie să audă: imit perfect cuvintele şi acțiunile iubirii totale (cum am făcut pentru Rank). îi înțeleg pe alții, le înțeleg temerile, dorințele, durerile; ştiu *exact* ce să spun şi ce să fac. Talentul meu natural de a dărui mă ajută. Instinctul lui Gonzalo îi spune că nu sunt cu totul a lui. Trebuie să-i calmez instinctul. Această dorință îmi inspiră cele mai subtile cuvinte sau acțiuni. Astăzi, în timp ce stăteam culcată lângă el, i-am spus:

— Dacă nu te-aş avea, acum aş pleca în Spania, nu în America. America, viața anglo-saxonă s-au sfârşit pentru mine.

— La tine țările se confundă cu oamenii ?

— Da, cred că da.

Ştiam că se gândeşte că America era legată de Henry, aşa că am brodat pe marginea acestui divorț spiritual de America, din care numai două lucruri mi-au intrat în sânge: limba (nu spiritul) şi jazz-ul (ritmul). Am spus: „Probabil e din cauza ta, Gonzalo".

Nu e o minciună. începeam prin a spune minciuni şi dădeam peste un adevăr! Foarte frecvent spun minciuni care sunt profund adevărate.

Gonzalo zice că are senzația că anul acesta vor avea loc mari schimbări pentru noi toți.

Credința mea în imitația inconştientă, în asumarea unor roluri care preced trăirea adevărată este atât de puternică încât nu i-am arătat romanul meu Elenei, de teamă să nu vadă în povestea June-Anaîs posibilitatea de a i se întâmpla şi ei acelaşi lucru. O femeie *mai dură* (şi Elena *este* o walkirie) ar putea fi fericită cu Henry!

Spun că urăsc psihanaliza, apoi o folosesc ca pe o ordine filozofică, pentru a opri suferința. Jurnalul este leneş. Ar trebui să povestesc mai mult. Cum vorbesc în întuneric cu Gonzalo, luptându-mă cu masochismul lui, despre echilibrul dintre sacrificiu şi trăirea pentru sine - din cauza sentimentului de vinovăție, căința creştină. îi spun că face sacrificii

mai mari decât este nevoie proporțional cu fericirea de care se bucură. I-o spun glumeț, tandru. Zic:

— Gonzalo, gândeşte-te, când te tai la deget, îmi tai *mie* degetul; când te arzi, când te loveşti, chiar şi când eşti bolnav, îmi răneşti mie trupul. Vrei tu să mă maltratezi ?

— Fac progrese. Astăzi sunt cel mai fericit om de pe pământ.

înăuntrul vieții, înnebuneşti.

Răspunsul sexual este acum total cu Gonzalo.

Infern. Fie psihanaliza, fie viața e înnebunitoare. Amândouă te aduc în impasuri, ziduri, te închid între ziduri, cu un cer care-şi bate joc de tine perpetuu deasupra capului şi o pereche de aripi atârnate pe metereze, precum colacele de salvare rotunde de pe bărci, cu instrucțiuni de folosire! Dar cerul care râde e tot *netrăitul şi necunoscutul* - şoptind, respirând, oscilând, ca un drum deschis, cu serpentine, care te duce departe de ecuații şi emoții. New Yorkul este un*pantin,* marionete care dansează. Muzica e afară, muzica e minunată. Dar marionetele sunt agitate şi vântul le suflă prin paie şi prin umpluturi, iar eu nu pot să le salvez. Am descoperit asta când le-am psihanalizat. Poți salva un *suflet.* Nu poți *crea* un suflet, nu-1 poți injecta. In Spania curge sânge. Bestia din Spania, animalul crud, senzualul, maniacul sinucigaş - care trăieşte doar în carne şi moare de răni ale cărnii. Nu am o viziune acolo, văd sângele dansând, sânge vărsat, fie spermă, fie furie, animalul african dansând şi murind, în New York am dansat, pură, sexuală şi totuşi nu senzuală, parfumată, în ritm. In Spania mi-ar plăcea să mor, să simt cât de vie e carnea când e sfâşiată sau arsă. Stau culcată pe *Nanankepichu,* unde carnea e gustată ca pâinea împărtăşaniei, căsătoria raiului cu iadul. Dar se discută despre ce se petrece pe stradă, prea aproape, prea real; discuția este despre drama Spaniei, la care sângele tânjeşte să participe, şi despre sacrificiu. De fapt mă lupt din nou cu moartea, mereu mă lupt cu moartea şi cu propriul vertij, propria alune-

care către moarte. Ascensiunea şi instinctul vital sunt mai puternice, dar mai puternică e şi amărăciunea că orice paradis necesită război şi luptă.

Din ce în ce mai puţin. Mai puţină luptă. Sunt mult mai puţin împovărată. Anul ăsta poate că nu voi purta nici o cruce, crucea tatuată pe trupul meu de pioase mâini creştine.

Până şi gelozia, până şi gelozia o înfrâng cu dragoste. Cu dragoste faţă de Elena înfrâng această otravă şi această putreziciune provocată de gelozie. A-i da lui Henry jurnalul meu ar fi acelaşi lucru cu a-i revela tot ce a vrut să ştie despre June. Aici misterul este dezvăluit!

Efectul deziluziei din teatrul chinez se aplică şi scrisului lui Henry.

E congestionat de entuziasme şi idei venite de-a valma.

19 ianuarie 1937

Zi şi noapte: îmi închid şi încui dulapul plin de rochii parfumate şi jurnale. Ies pe stradă, cu volumele de la treizeci şi cinci la treizeci şi şapte sub braţ, ca să completez numele pentru Stuart Gilbert. Ajung la Henry, care mă întâmpină vesel, cu căldură: „Ţi-ai pus capa asta frumoasă!“ (Aceeaşi care nu-i plăcea acum o săptămână.) Luăm prânzul, stăm de vorbă, toarcem. Henry se bucură de admiraţia de care are parte, până şi de la şcolăriţe! Vrea să plece în Danemarca. Decupează o fotografie a lui Mae West pentru că ea s-a născut în Brooklyn. Aşteaptă instalatorul. Spune: „Totul e bine. Soba e fierbinte. Am primit o scrisoare frumoasă din Danemarca şi una stupidă din Anglia“ (rolul artistului de *sterilizator*, spune un englez). Propune să tragem un pui de somn şi mă posedă atât de complet, de absolut, în fiecare adâncitură şi colţ al trupului meu, încât am sentimentul plăcut al unei lumi eliberate de fantome, pe axa ei, mişcându-se în siguranţă, cu o faţă rotundă care rânjeşte; un carnaval, un dans. Râdem în timp ce facem dragoste, ne tachinăm şi glumim.

iar eu spun: „Acum şi soba, şi soţia ta sunt aţâţate". Râdem. Dormim. Vine instalatorul. Henry are ceva de terminat. Mă duc la câteva străzi distanţă, până la Cite Universitaire, să-l văd pe Eduardo, care nu se simţea bine. Iese cu mine. Luăm ceaiul la Dome, unde toată lumea pare murdară, putredă, trasă la faţă, sfârşită. Mă întorc la Henry, care toarce încă. Ii povestesc despre Moricand, care spunea că sunt un „soare negru", ce străluceşte înspre înăuntru, în taină. Zice că îmi invidiază nebunia când scriu lucruri precum „filmul" meu - faptul că mă pot detaşa atât de mult de realitate, în timp ce el rămâne ancorat în ea.

La şapte şi jumătate sunt la Elena, pentru că mi-a scris despre un vis al morţii pe care l-a avut, încheindu-şi scrisoarea cu „ *Te quiero tanto*". Te iubesc atât de mult - ca un strigăt de ajutor. Oricât de repede aş alerga, aud întotdeauna glasul celor care sunt în urma mea. Elena e în urma mea în viaţă, sufocată de spaime, scrupule şi convenţionalisme. Am crezut că era în faţa mea. Dar eu sunt cea care o trage pe Elena afară din întuneric, eliberând-o. îmi povesteşte că cineva i l-a prezentat pe Henry gândindu-se că se va îndrăgosti de el.

— Crezi că e genul de bărbat de care ai nevoie ?

— Nu, nu vreau un intelectual. Sunt prea egoistă pentru asta. Nu vreau să fiu sacrificată unei opere.

îi povestesc câte ceva despre viaţa noastră. îmi vine să-mi aşez capul pe sânul ei generos şi să-i spun: „Nu mi-1 lua pe Henry".

Cum vorbim! Şi ei îi place să fie *conştientă* - nu se poate scufunda, nu poate deveni inconştientă. Şi ea e masculină prin simţul formei şi al sintezei. Şi ea trăieşte în viteză - cu clarviziune. Stăm de vorbă cu ochii strălucind, inundaţi de claritate. îi promit că o voi ajuta să se împace cu ea însăşi. Simt că e plină de nelinişti şi de spaime. Râdem de vremurile când încercam să ne scufundăm, *dechoir,* să cădem; şi cum, ca nişte colace de salvare, continuăm să plutim. Ca nişte surori. Eu

o văd ca pe o *atlantide.* îmi plac viteza ei, agerimea şi sinceritatea. Stăm de vorbă pătimaş, înflăcărat.

La zece şi jumătate sunt pe *Nanankepichu.* Gonzalo îmi spune că liga Spaniei este cu ei, încântată să aibă legături cu America de Sud. Ei vor furniza bani, timbre, hârtie, utilaje de tipărit. Gonzalo a scris primul manifest. E bucuros. Eu îi pun întrebări, ascult. încerc să rămân aproape de el. Nu e foarte diferit de felul în care îmi povesteşte Hugh despre acțiuni, despre bancă sau despre politică din punct de vedere economic. Mă străduiesc din greu să nu mă port rece. Unde e aerul tare în care am trăit întreaga zi, unde e curentul de minunate invenții, descoperiri, discuții, călătorii, complicitatea pe care o simțeam cu Henry şi Elena ?

Când spune cu ură: „Lumea capitalistă a ucis artistul din mine", îmi dau seama că artistul nu a fost foarte puternic; cum nici viziunea lui Gonzalo despre lume nu e foarte profundă. El vede din afară tot ce vine din interior. Limitările şi restricțiile sunt interioare, nu exterioare. Ştiu că eu sunt responsabilă pentru propriile limitări: milă, slăbiciune. Gonzalo este la fel de plin de emoții - asta e ceea ce a distrus artistul din el, a făcut din el ajutorul supus al altui artizan. Dar eu nu pot încă să extind viziunea lui Gonzalo. Nu putem discuta. îndată ce pomenesc de Elena sare în sus furios şi o desființează, din gelozie. Nu o apăr, văd gelozia. Sfârşeşte prin a spune: „Nu vreau să iubeşti pe nimeni, bărbat sau femeie, în afară de mine!“

Acest tip de gelozie - cel care îl ucide pe celălalt pentru că e vinovat de a trăi sau de a se bucura în afara celui iubit - eu nu l-am exprimat niciodată, deşi l-am simțit. Dorința mea de a *da* viață a fost mai puternică. Eram tristă.

Numai dezmierdările noastre au fost dulci.

Nu puteam să dorm - eram atât de trează - şi totuşi mă temeam să mă trezesc complet şi să *vorbesc* cu Gonzalo. Dimineață. Epuizare şi descurajare.

20 ianuarie 1937

Elena s-a îmbolnăvit grav - e intoxicată, sufocată de angoasă. M-am dus acolo pentru câteva clipe şi am rămas câteva ore, încercând s-o smulg din întuneric, luminând întunericul, gonind spiritele rele poetic, cu umor, cu afecțiune. Eu, cea sălbatică, citesc hieroglifele obsesiilor ei. Indiferent cât de repede aş alerga, cozile altor fantome mă urmăresc şi sunt sortită să aud aceleaşi cuvinte: „Nu am găsit niciodată pe cineva pe care să mă pot sprijini, pe cineva care să mă înțeleagă - până la tine. Ce forță îmi dai! Mi-e bine".

Elena stă printre horoscoapele ei cu stele întunecate strălucind, stele întunecate care îşi înfig cozile în carnea ei, carnea ei colorată de soare. Elena visează un bărbat mare, fără cap, care respiră ca o floare, umflându-şi burta ori de câte ori inspiră.

Elena spune că mă va picta în postura lui Daphne transformându-se în plantă.

Elena zice exact ca mine: „Sunt atâția oameni care spun lucruri pe care eu nu le aud sau nu mi le amintesc niciodată ! "

Spune atât de multe lucruri pe care le-am spus şi eu că la un moment dat mi-a venit să râd şi să-i atrag atenția: „Ştii, e foarte caraghios, dar dacă te-ar auzi Henry n-ar putea decât să zică: « Am mai auzit toate astea... »"

21 ianuarie 1937

Henry a citit volumele despre el şi June. Clairouin citise de la treizeci şi unu la patruzeci şi unu (lăsând la o parte *Incest),* iar acum singurul care le citeşte răbdător şi complet e Stuart Gilbert, care e copleşit:

„N-am mai citit niciodată ceva asemănător. *Luciditatea* e uimitoare. Iți dai drumul, şi totuşi te vezi. E *dedoublement.* Eşti în acelaşi timp persoana cu sângele cel mai fierbinte pe

care o cunosc şi cea mai rece! Uneori eşti absolut necruţătoare ! “

Adevăratul demon din mine este acest sine conştient care pare să *ţină toate sforile în mână.*

Rareori mi-am pierdut direcţia. In viaţa cea mai haotică, mă simt ca un demon care ţine în mână sforile. Uneori mă simt creator, zeu, acţionând asupra altora, asupra lui Henry, June, Elena, Hugh, Eduardo, ca un Destin. Eu sunt cea care face mişcările, lucrurile să aibă loc. O „eu“ care *completează* fără complot, un impuls călăuzitor de care sunt conştientă, care mă face să-mi trăiesc viaţa şi s-o creez instinctiv. Există o voinţă. O simt. Există un demon. îl simt. Nu sunt întotdeauna conştientă de ceea ce complotează demonul. Dar lucrarea obscură continuă: viaţa mea. Acest demon are ochi verzi şi *dorinţe extraordinare,* spaime extraordinare şi apărări extraordinare, iluzii extraordinare şi o neîndurare extraordinară. Aş vrea să fiu într-o legătură mai strânsă cu demonul, îşi râde de mine. Mă privesc, scriind liniştită. O faţă inocentă. Un instinct natural, care îşi împlineşte nevoile, îşi satisface poftele, e uman, demn de milă, necruţător, ca natura. Dar un spirit care *guvernează* natura, ca să domine haosul ...

Stuart Gilbert are dreptate.

Atâta inocenţă şi dragoste aseară, pe *Nanankepichu.* Gonzalo vorbeşte despre copilăria lui. Parcă îl văd. Frumoasa şcoală iezuită printre grădini şi păduri, într-un lanţ de vulcani. Gonzalo la paisprezece ani, nedeşteptat sexual în timp ce colegii lui se culcau deja cu servitoare şi prostituate. Timid în faţa femeii. La şaisprezece ani o fată îi trimite un bilet: să vină să se întâlnească în parc în timp ce-şi face plimbarea. Se duce, dar îndată ce o vede fuge ca o căprioară speriată. în timp ce-mi povesteşte văd pe faţa lui aceeaşi expresie ca a celor mai blânde animale - căprioara, cerbul tânăr, pisica - moale şi animal, un animal cu suflet ancestral, atât de pur. Eu mă simt atât de pură! Şi eu m-am deşteptat sexual

târziu. Abia la nouăsprezece ani. Demonul şi îngerul dorm unul lângă altul.

îl ascult cu blândețe pe Gonzalo. Când vorbeşte despre comunism tremură de pasiune. Când vorbeşte despre amerindieni - pe care îi conduce în revolta lor împotriva tiraniei albilor - ceva tresare în pieptul meu şi îi spun. Amerindianul *epur.* Nedreptate față de cei puri. Dar pentru putreziciunea europeanului - pentru putreda Europă - inima mea nu poate bate. Prefer să ard Europa decât s-o salvez. Foc. Purificatorul. Prefer să văd Europa arzând, pentru că miroase urât. Prefer să-i salvez pe amerindieni.

22 *ianuarie 1937*

Stau de vorbă cu Elena. Mă plimb cu Elena. Ea spune:

— Mă îmbăt cu tine. *¡Que borachera!*

Şi eu, mai târziu:

— Cu tine, vreau să fiu deasupra oricărei gelozii.

— Anais, pentru că par atât de puternică, nimeni nu se gândeşte vreodată că aş putea avea nevoie de ajutor. Tu eşti singura care şi-a dat seama...

Astăzi o să vină să vadă cum îmi aranjează coafeza părul într-un fel nou. Şi eu mă îmbătasem, vorbind despre viețile noastre, despre minciuni şi adevăr.

Nu mă pot îmbăta cu politică. Dar mă pot îmbăta cu trupul lui Gonzalo, cu dragostea lui. După ce am străbătut jumătate de Paris cu Elena, mă întâlnesc cu Gonzalo şi mă cufund în senzualitate privindu-i nasul atrăgător, căutând orbeşte plăcerea.

Henry aduce cu el doi oameni pe care îi frecventează şi care îi plac: [Abraham] Rattner, pictorul evreu, şi soția lui. Incredibil de mediocri, absolut neinteresanți şi banali, urâți. M-am străduit să-mi păstrez veselia, dar treptat m-am întristat îngrozitor.

Ceea ce m-a făcut fericită a fost să descopăr că Henry se teme să nu mă piardă, că se agață de mine, că e gelos şi

spune: „Cât plec eu în Danemarca vreau să stai aici liniştită şi să mă aştepţi". Dar între timp se aştepta să pregătesc o cină pentru Rattnerii ăia imposibili!

Caut beţia!

24 ianuarie 1937

Noapte de coşmaruri şi insomnie, mă chinui imaginându-mi-i pe Henry şi Elena împreună - căci, ca să pun capăt îndoielilor şi temerilor, l-am întrebat pe Moricand şi el mi-a scris că exista o atracţie între cele două horoscoape, dar iluzorie şi superficială. Ca o femeie medievală superstiţioasă, am întrebat stelele. Mi-am spus: dacă eu îl am pe Gonzalo, ar trebui să-l las pe Henry s-o aibă pe Elena. In tot acest timp Henry nu a făcut nimic ca s-o vadă pe Elena. Dar diferenţa este că el nu ştie nimic şi nu suferă, în timp ce eu aş *şti.*

Când am ajuns în punctul cel mai de jos al suferinţei, m-am ridicat din nou la suprafaţă, agăţându-mă de fericirea mea cu Gonzalo, de dragostea, intensitatea şi sensibilitatea lui, agăţându-mă de el şi chemându-1. Şi doar cu o zi înainte, fusesem la Helba şi o găsisem chinuită de gelozie din cauza mea. După ce am plecat de la ea, i-a făcut o scenă lui Gonzalo. O viaţă amară. Eu m-am luptat să ies din amărăciune, am dominat-o atât de bine că astăzi m-am întâlnit cu Elena şi admiraţia mea pentru ea era intactă. Zice că oamenii sunt violent atraşi de ea, dar niciodată pentru multă vreme.

Ce sclavi ai durerii suntem! Şi Helba mă iubeşte pe mine.

Totul mă înfurie. Şi suferinţa lui Gonzalo, şi tot haosul, şi durerea, şi focul, şi amărăciunea! Le detest.

Azi l-am văzut un pic pe Gonzalo. I-am muşcat buza până i-am lăsat semn. Soba cu gaz a luat foc. L-am împiedicat, cu violenţă, să se apropie de ea, de teama unei explozii. Spunea că ar vrea să dea foc lucrurilor, cum şi făcuse odată, cu o ţigară. O clipă de pasiune, de viaţă. „Tu eşti viaţa mea", a zis. „Afecţiunea mea pentru Helba e una frăţească, dar tu eşti viaţa mea, tu eşti totul pentru mine." Şi ştiu că e adevărat.

Ce tristețe şi ce otravă! Lupt. Lupt să mă ridic. Lucrez la volumul patruzeci şi unu, despre prima întâlnire cu tata, şi mi se pare că e bun, are forță. Am citit *Procession enchaînee* a lui Carlo Suares, singura carte cu adevărat nebună, cu adevărat schizofrenică pe care am citit-o.

îmi înfrunt propria răceală. O cultiv, o curtez. Caut gânduri reci, gânduri crude. Simt o dorință de a-i tortura pe alții în locul meu. Mă simt ca o leoaică înfuriată, nu ca un miel creştin dispus să fie sacrificat sau înrobit, ca până acum! Spun: la naiba, la naiba cu iubirea atât de profundă, cu rădăcinile, sexul, sufletul, cu toate!

în taxi, mă gândesc la ce spune Elena despre suflet. *Este mereu acolo,* dar separat uneori de corp, incapabil să se manifeste, deconectat. îmi place ideea pentru că explică una dintre credințele mele dintotdeauna, cercetarea sufletului, căutările labirintice ale sufletului tatei, tendința sa de a eluda, schizofrenia şi moartea, tot ce am scris despre fragilul pod japonez pe care încercam să-l trec. Elena are dreptate. Ea spune, ca şi mine, „nu ştiu niciodată adevărata vârstă a oamenilor". Ea vine în urma mea, la câțiva paşi. Vede în mine, cum vedea şi June, chintesența ființei sale (la ea, înveşmântată într-un corp mai solid). Eu sunt parfumul. Şi îi invidiez corpul de Renoir, mâinile, picioarele şi urechile mari, ceafa
de taur. Ea spune: „Arăt ca o lună plină".

Scrisoare către Durrell: îți mulțumesc pentru că îl vezi pe Henry ca *întreg.* Puțini oameni o fac. îl ciugulesc. Scrisoarea ta pentru el şi despre el a fost singura care mi-a plăcut vreodată cu adevărat. Avea o viziune puternică.

Tot ce spui despre *House of Incest* e adevărat, dar numai pentru *H. of I.* Nu scriu întotdeauna cu detaşare. Asta e otrava neagră culeasă din *cel mai mare ataşament* - față de oameni, adevăr, realitate fără viziune (avem zile fără viziune chiar şi când trăim în interiorul sensului), şi acea altă față, opusul lui *H. of L,* e un jurnal de cincizeci de volume! Rădăcinile, solul bogat, apa, sângele şi carnea, sovăielile şi murmurele pur ome-

neşti depăşesc chintesenţa, fără a cuceri. Astfel, cred în realitatea comună transformată. Cred aşa cum crezi şi tu. Dar ceea ce ai văzut în *H.of I.* a fost fumul (Henry îi spune „fulguraţie nevrotică").

Da, vreau să schimb şi titlul. Pentru mine confruntarea cu un titlu e confruntarea cu imposibilul. Simt viaţa şi creaţia ca pe o orchestră, o constelaţie. Un titlu e absolut. Mă îngrozeşte pentru că eu ador absolutul. Ţin în mână multe sfori, dar îmi e frică de semnături. E ceva legat de magie. A conjura sau a nu conjura. Trăiesc, simt, scriu muzică. Un titlu e un cuvânt - *cuvântul.* Poate să distrugă spiritele rele şi poate, de asemenea, să le transforme în realitate. Titlurile mele vor fi întotdeauna proaste, poate pentru că eu nu sunt scriitoare. Henry e adevăratul scriitor. Eu doar respir. Respir cu aripioare, cu antene. Cum folosesc cuvintele - atât de definite - când elementul meu e fluid, nu ştiu. Un titlu, catalizatorul suprem, este un eveniment, îmi aminteşte că felul meu de a lega trecutul, prezentul şi viitorul este atât de viu încât nu pot niciodată începe sau sfârşi. Nu pot reţine niciodată date, vârste. Ele sunt titlurile. îndată ce sunt sau scriu ceva, văd metamorfoza atât de repede că titlul dispare. Asta *e* o mare. Sau un vis. Un titlu este un act de violenţă şi pozitivism. Ştii *Viaţa e vis* a lui Calderon ?

Poate că într-o zi vei lua partea unuia sau a celuilalt într-o problemă nerezolvată, singura în care eu şi Henry nu atingem consensul - niciodată. Eu trec de la jurnalul uman, blând, sincer, improvizat, la stratosferă sau la ospiciu - de la ceea ce este cel mai puţin artificial la artificial. Folosesc o foarfecă ruginită. Decupez mătrăgunele pictate. Dualitate. Henry spune: închide jurnalul, transformarea se va petrece înăuntru - dar eu spun că munca mea netransfigurată e mai valoroasă. Se stingheresc una pe alta. Imediatul îl distruge pe celălalt - şi tu te alegi cu fumul. De ce te întreb asta nu ştiu. Poate pentru că am simţit că foarfecă ţi-a tăiat ţie un fragment.

De la bun început mi-a plăcut lumea ta „heraldică". în spatele ei am simţit credinţă, simbol, sens. Opusul narcisismului, căci fiecare trebuie să fie el însuşi, plus simbolul - un el însuşi superior. Opusul nevrozei, căci fiecare trebuie să-şi vadă partea într-un întreg, cu credinţă. Nobleţea, care aureolează lumea, o consider o calitate integrată. Un leu-leu, cum ar spune

> Lawrence. Nu hermafrodit. Calitate. Caracter intact. Dăruire. Heraldicul (îi analizez doar aromele - nu am citit definiția ta) pare să se supună unei legi a gravitației spirituale. Convulsiile lui în spațiu sunt cosmice, nu în arenă. Am dreptate ? Oricum, este o lume cu o strălucire magică, secretă.

în timp ce lucrez la jurnale am senzația că trec printr-un tunel lung şi întunecos, că mă zbat să scap de moarte şi sufocare. Abia când June l-a părăsit pe Henry am început să respir. Tot mai mult aer. întâlnirea cu tata nu a fost o salvare, ci un test, o încercare grea. Tot mai multă lumină şi mai mult aer, libertate de mişcare şi de simțire, până anul ăsta, care a fost un dans.

Dar până şi astăzi detest metroul!

29 ianuarie 1937

Henry m-a dus să-l văd pe Hans Reichel. Picturile lui sunt frumoase, delicate şi pline de mister. Pe când ne întorceam, Henry mi-a spus:

— Acum o să notezi liniştită totul în jurnalul tău. Apoi trebuie să-mi citeşti, ca să am inspirație. Dă-mi câteva din frazele alea finite.

— Eşti prea umil, i-am răspuns. Ştii că nimeni nu poate scrie ca tine.

Dar eu nu am văzut niciodată foarte clar felul în care îl fecundam pe Henry, ca într-un act sexual. Mai întâi s-a dus la Reichel ca o femeie în călduri, râzând, mormăind, torcând, şovăind, bătând câmpii. Apoi m-a dus pe mine acolo şi eu am fost cea care a văzut ochii, care a vorbit de metamorfoză, comuniune, căsătorie, care a spus tot ce voia să audă Reichel, care a vorbit despre pântece. Când am ajuns la Villa Seurat ne-am aşezat amândoi să scriem. Eu am scris puțin, apoi, în timp ce Henry îmi citea ce făcuse el, câteva pagini uluitoare, m-am lăsat sorbită în impactul vast, sonor, extins, îmbogățit. Dar eu aruncasem *sămânța* - eu îi penetrasem

entuziasmul haotic - şi *el* dăduse naştere! „Tu îmi dai idei“, spune el.

O noapte perfectă, ciudată. Se pare că atunci când îmi înfig viziunea puternică în el ca pe un falus sălbatic, o mişc în el, îi răscolesc sângele, plantez sperma solidei mele totalităţi creatoare, Henry e tulburat şi apoi, la rândul lui, vrea să mă posede fizic, vrea să-şi înfigă penisul în mine şi să-mi răscolească sângele. Ciclul e complet; ne trezim reînnoiţi, fecundaţi, îmbogăţiţi.

Suntem atât de divin fericiţi împreună când putem *să împărtăşim* un entuziasm, să-l înălţăm fiecare în celălalt, să ne deschidem reciproc ochii, să ne excităm împreună. Termometrul se ridică la temperatură maximă.

Suntem nefericiţi împreună când, prin eterna lui curiozitate şi dragoste de viaţă, el iubeşte prea în exteriorul meu şi eu mă simt geloasă sau singură. Sau când el simte aceleaşi lucruri din cauza mea, căci şi eu am curiozitate, entuziasm şi expansiune.

Gonzalo îmi ucide toate entuziasmele pentru că nu le poate împărtăşi. Eu nu le pot împărtăşi cu el. Nu pot să-i împărtăşesc pasiunea pentru politică. Eu şi Gonzalo suntem fericiţi împreună numai în *întuneric.*

La Reichel am văzut un clopot care râdea, o petală de floare cu o ureche - şi un om disperat. Are o piatră ochi-de-tigru, o bucată de santal, scoici, haine vechi; şi e flămând. Henry îşi arată acum toată compasiunea şi generozitatea faţă de alţi scriitori, faţă de pictori. Ajută, stimulează, încurajează.

Ceea ce simt este o revărsare de dragoste atât de mare încât l-a învăluit pe Gonzalo - dar în centru rămâne Henry. Ii trimit o scrisoare de dragoste Thuremei. O sărut pe Elena de rămas-bun şi o trimit la [C.G.] Jung.

După ce m-a posedat Henry mai sunt o sută de dezmierdări nedăruite, cuvinte de spus - focul arde încă.

îmi trăiesc viaţa după legi misterioase, dar vreau să dau fiecărui bărbat iluzia de care are nevoie: loialitate, exclusivitate.

Lucrez în tăcere ca să-i dau încredere lui Gonzalo - lui, care are atât de multe îndoieli. Spun şi fac toate lucrurile care înseamnă dragoste absolută. Nevoia de a oferi iluzia este mai mare decât nevoia de a fi sinceră cu mine însămi. De pildă, Gonzalo mă roagă atât de fierbinte şi disperat să nu cedez mângâierilor lui Hugh încât îi spun că n-o fac. Inventez scena şi evoluția rupturii. Susțin că nu mai dormim în acelaşi pat. Asta îi dă o mare dovadă de dragoste. De fapt, îmi displac intens mângâierile lui Hugh şi prin urmare, deşi le accept ca să-l fac fericit, nu consider că am oferit ceva din mine. întotdeauna am sentimentul că duc o viață pe care nu o poate înțelege nimeni sau care, dacă ei ar şti, le-ar provoca o suferință profundă. Când Henry şi Gonzalo vor amândoi să vină la mine cam la aceeaşi oră găsesc un pretext să-l refuz pe unul dintre ei şi îi spun lui Eduardo, râzând: „Ce ticăloasă sunt!“ Eduardo zice că mi se poate ierta totul pentru felul în care o fac. Uneori râd (neprovocând nimănui nici o suferință, pot să râd) de şmecheriile mele. îmi place să port după mine jurnalul ăsta ca pe dinamită - la îndemâna lui Hugh, Henry sau Gonzalo.

Căutarea necontenită a basmului face prăpăd printre legile omeneşti.

2 februarie 1937

După noaptea cu Henry şi după ce am văzut picturile lui Reichel am scris în sfârşit povestea travaliului, care mă urmărea - cinci pagini de adevăr nud, sălbatic, de inserat în jurnal, ca parte a jurnalului.

Toată ziua povestea mă apasă. Lună plină şi febră.

Seară. *Nanankepichu.* Gonzalo e pasional, dar apoi e înfrânt de ceea ce el numeşte săruturile mele hipnotice şi adoarme, ca un copil, epuizat după noaptea trecută, când bețivul de Neruda şi prietenii lui l-au dat jos din pat la patru dimineața ca să termine petrecerea cu ei. M-am strecurat afară din pat şi m-am aşezat pe covor lângă sobă. Lună plină. Totul

era clar conturat în încăpere, dar în tonuri selenare, nuanțe de negru, gri, argintiu, culoarea elefantului, a perlei, a plumbului şi a cărbunelui. Gonzalo doarme greu, sforăind. Mă gândesc amuzată la o rugăciune către zei: „Sunt suprem fericită, binecuvântată în toate, dar vă rog, aş putea să am un amant care nu sforăie ?“

Dar noaptea, luna plină şi preaplinul din mine mă rănesc. Prea plină. Prea trează. Rănită şi chinuită de ferocitatea a ceea ce am scris în timpul zilei, stânjenită de sentimentul că lipsea ceva - un sens încă nedezvăluit. Rănită că Gonzalo are atâția prieteni bețivi, rănită de nimic, supărată pe prietenii lui Gonzalo şi pe cât de uşor le cedează. Luna plină şi neliniştea singurătății. Nu puteam să dorm. Nu puteam să citesc. Nu puteam să scriu. M-am hotărât să plec, să mă duc acasă, doar ca să-l rănesc pe Gonzalo. M-am aplecat asupra lui înainte de a pleca şi s-a trezit, atât de surprins de cruzimea mea, deschizând ochii ca să mă mângâie; dar adormind la loc, cu capul pe sânul meu, într-o imensă şi pronunțată încredere şi pace. Am încercat să dorm. Am visat *Nanankepichu* în trei bucăți. Eu, la prora, luptându-mă cu nişte valuri uriaşe. O noapte febrilă, neliniştită. O dimineață mohorâtă. Am venit acasă şi am adăugat paginile care lipseau, despre cum nu voiam să împing copilul afară - ca o otravă. M-am dus s-o văd pe Maggy şi am văzut o fetiță, o fetiță încântătoare, lucru care m-a rănit - portretul viu a ceea ce ucisesem. M-am dus la Dome şi m-am întâlnit cu dr. Endler! Ca într-una dintre coincidențele lui Breton, care nu sunt coincidențe, ci puternicele atracții magnetice ale lucrurilor la care ne gândim. Epuizare. Depresie. Ardoarea lui Gonzalo la telefon: „Am aşteptat telefonul tău toată după-amiaza, *chiquitaV*[1] întâlnirea de o jumătate de oră cu el în ploaie îmi redă căldura şi viața. Creația este actul diavolului. Dumnezeu se încruntă în fața ei - aşa cum ne încruntăm noi în fața celor care ne inițiază!

Ieşire la film cu Hugh şi Eduardo. întrunire comunistă cu Gonzalo. Şi pasiunea lui de noaptea trecută, dorința

viguroasă, după o după-amiază minunată cu Henry, completă. Nu mai simt împlinire sexuală cu Gonzalo, ci o bucurie mistică, o senzualitate personală personificată. *Tu,* Gonzalo, *tu* care pătrunzi în mine. Ce extaz! Tu, întunecimea ta, demonul tău revoluționar, ardoarea ta şi bunătatea ta. Tu, cu eroismul tău, picioarele tale de oțel, mirosul tău de santal, gândurile tale neterminate, dezordinea ta.

Nu putem fi niciodată cu adevărat infideli, indiferent câte ocoluri facem! Am părăsit Spania. Am găsit gândirea anglo-saxonă şi germanică. Am regăsit Spania şi sunt despărțită de ea prin *intelect* - lumea interioară. Spania, literatura spaniolă şi spaniolii mi se par plini de emoție, elocvență şi culoare, dar nu şi de sens. Religioşi şi plini de suflet, dar nu transcendentali. Aşa e Gonzalo pentru mine. Ca şi June, are momente când înțelege totul, dar e o înțelegere animalică, nu e o lume. Este un fulger. Am descoperit că am încercat să-mi pierd capul şi n-am putut. Ce am descoperit în America nu a fost numai limba engleză, ci şi conținutul capului meu danez. Descopăr acum că poezia spaniolă are gust de fructe sau de sânge, dar nici un sens. De Gonzalo, la lumina zilei, în lumea conştientă, mă pot despărți. Frazele care îl fac pe el să vibreze (poeziile lui [Rafael] Alberti) pentru mine sunt doar culoare. O fereastră cu vitraliu, grandilocvență, romantism, nu flăcăruia înțeleaptă a Sfântului Duh.

Când păşesc pe pasarela uşoară a lui *Nanankepichu* ca să ajung pe *uscat,* intru într-o lume solară de o asemenea profunzime, alături de Henry, încât sufletul animal profund, sufletul inexprimabil al lui Gonzalo îmi par conştiința unei femei. Eu am o lume. El nu are o lume. El are un trup - un trup atât de frumos că îmi taie răsuflarea. El are un suflet, un suflet atât de adânc că seamănă cu un imn. Dar sub frunte, sub fruntea-i nobilă, cu tâmplele ei masiv construite, ca ale unei statui greceşti, sub frunte strălucesc dorință, intuiție, delicatețe, dar nici o lume, nici o lume cu un cer al ei, cu coloane, ferestre, lumini, furtuni, erectă, creată, compusă. Mis-

terul străluceşte ca anafura în *ciboire-ul* ei de aur, cu tămâie mătăsoasă în jur, sufletul, şinele - dar, ca şi taina anafurei, e mereu la fel. Iată pâinea şi iată vinul. Acesta este trupul meu şi acesta este sângele meu. Fiecare zi e trup şi sânge. Comuniune.

Eduardo încă mai creşte cu noduri, ca un rozariu sau ca o rădăcină contorsionată de copac. Mie îmi plac cei fără noduri!

Depre politică: toate cuvintele astea pe care le aud, discursuri lirice, înflorituri romantice, împletituri sentimentale, rugăciuni şi lamentații poetice (toate artă de cea mai joasă speță, desigur) mă irită. Văd în revoluție o chestiune de viață şi de moarte, o luptă în care trebuie să intri direct şi violent. Aici nu pot suporta intelectul sau irealul. O revoluție este o chestiune vitală de viață şi de moarte. De ce vorbesc atâta şi recită poezii spaniolii ăştia ? Gonzalo îmi spune că o mare parte din poezia spaniolă a fost eroică, îndemnând la război, la revoluție. Păcat că el are atributele fizice strălucite ale unui erou, pasiunea şi curajul. Ceea ce mă mişcă este că el însuşi e dezamăgit de oamenii cu care trebuie să lucreze. Vanitatea şi nehotărârea lor îl amărăsc. El se întristează şi vorbeşte despre cum se va duce în Spania să lupte, în timp ce ei îşi citesc unul altuia poemele mediocre.

4 februarie 1937

Dedublarea, dualitatea vine în momentul în care *mă privesc trăind.* Ia forma unei fantezii. îmi imaginez că mă priveşte altcineva. Mă joc de-a altcineva care, ca Dumnezeu, mă poate vedea pretutindeni şi trebuie să fie prin urmare chipul vinovăției mele - nu față de mine însămi, ci doar față de cel pe care îl trădez la momentul respectiv. Când am rămas prima dată la Villa Seurat mi l-am imaginat pe Hugh ascultând la uşă toate scenele mele de tandrețe cu Henry.

Acum mi-l închipui pe Gonzalo stând ascuns după vreo fereastră din Villa Seurat şi privindu-mă cum fac piaţa, cum intru la Henry. Gonzalo intră la de Maigret. (O dată, am făcut invers, împreună cu un prieten: când de Maigret abia se mutase şi eram curioasă să-l văd, ne-am dus pe terasa garsonierei lui Henry, vecină cu cea a lui de Maigret. Era o zi de vară. Fereastra lui de Maigret era deschisă. Am privit înăuntru. Nu era acolo, dar am râs când am văzut patul nefăcut.) Gonzalo ar putea să se ducă la de Maigret, pe care îl cunoaşte, să iasă pe terasă şi să se uite în garsoniera lui Henry, ceea ce prietenii lui de Maigret făceau adesea în timpul câte unei petreceri. M-ar vedea pe mine dansând pe muzica *Păsării de foc* cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune şi mişcându-mi trupul ca o dansatoare din Bali, sau pe reliefuri egiptene - o dislocare. M-ar vedea punând masa şi pe Henry întins pe canapea, citindu-mi despre Reichel. In timp ce eu amestec supa, Henry vine prin spatele meu şi îmi pune mâinile pe şolduri. Ne aplecăm deasupra unei scrisori de la Durrell râzând şi vorbind. îmi imaginez într-adevăr durerea lui Gonzalo ? îmi face plăcere? Trec de la această lungă fantezie la alta: Henry mă urmăreşte când merg de-a lungul cheiului, mă vede coborând scara de pe *Nanankepichu.* Mă vede la restaurant cu Gonzalo, care mă ţine cu o mână pe după umeri.

Mă tem că Gonzalo este atât de emotiv în relaţia asta încât îşi aminteşte fiecare etapă, fiecare scenă sau cuvânt. De câteva ori m-a şocat prin tranziţia bruscă de la un sărut la o idee. E la fel de împrăştiat ca Henry, cu ochii întorşi către lumea exterioară, cu dificultăţi în a se concentra (ca în descrierea făcută de Henry unei stări schizofrenice, a tot ce-i trece prin cap când sărută o femeie). Dar Gonzalo are puterea de a se cufunda în dragoste ca o femeie, cu puţine excepţii, acestea apărând de regulă la lumina zilei - ca şi cum lumea lui conştientă şi cea inconştientă ar fi profund separate. El spunea, delicat: „Sunt momente când nu pot alunga lumina zilei. Mi s-a întâmplat de trei ori".

Precizia acestei constatări e uimitoare. E conştient că s-a întâmplat de trei ori. Henry nu e conştient şi nici nu ar observa. Mie nu mi se întâmplă niciodată asta. Eu mă pot cufunda complet, orbeşte. Pot să mă desprind cu uşurinţă de realitate. Atât Gonzalo, cât şi Henry sunt nişte mari realişti - Henry ca german, Gonzalo ca spaniol. Iubesc acest lucru la ei, deşi uneori mă lasă singură în extazul meu.

Toţi, după pasiune, adorm plini de încredere. In acest moment, stând întinsă lângă bărbat, visez şi cântăresc bărbatul. Pasiunea mă trezeşte. Nu pot să dorm. Stau acolo, cu Henry adormit sau cu Gonzalo adormit şi mă minunez de fericirea mea, de nevoia acestei femei de a avea bărbatul în ea. Cele mai extatice momente ale vieţii mele sunt cu penisul celui pe care îl iubesc în mine, sau cu capul lui pe sânul meu. *In braţele mele* - treaz, pasional sau încrezător şi adormit -, *dar în braţele mele.* Atunci mă simt împlinită. Orgasmul nu e vital: bucuria mea constă în comuniune.

6 februarie 1937

întotdeauna dragostea mea pentru Henry a fost cea pe care am asociat-o cu toate experienţele, cu celelalte relaţii ale mele. Dragostea mea pentru Henry se profilează peste întreaga mea viaţă precum cerul însuşi. M-a privit de sus; a fost fundalul, destinul, bolta la care te uiţi mereu şi de care te simţi supravegheat, curcubeul atotcuprinzător care aruncă în jos culorile şi razele stărilor lui, ale schimbărilor lui, aşa cum cerul aruncă lumini şi umbre asupra noastră. După fiecare răsuflare, după fiecare clipire a pleoapei, pe Henry îl vedeam. Când Rank mă iubea, ceea ce trăiam intens erau momentele în care îl vedeam refăcând iubirea mea pentru Henry. Chinurile mele nu veneau din relaţia cu Rank, ci din identificare şi comparaţii, din întrebări şi îndoieli. Mă iubea Henry sau nu în felul în care mă iubea Rank ? A fi June pentru Rank însemna a *deveni* June pentru Henry, a arunca

în torentul dragostei noastre acest nou sine pe care numai pasiunea lui Rank îl făcuse posibil. Şi în dragostea lui Gonzalo văd reflexii ale dragostei mele pentru Henry. Când îl văd pe Gonzalo suferind când citeşte ceea ce scriu, îmi văd propria suferinţă în faţa a ceea ce scrie Henry. Când Gonzalo se străduieşte să înţeleagă cât de mult e dramatizare şi cât de mult e realitate, când desface încâlceala de fire ca să mă găsească pe mine, cea adevărată, îmi spun în sinea mea: aşa îşi dramatizează Henry dragostea pentru June, care nu a explodat niciodată cu adevărat şi nu s-a manifestat atât de viu, nu a fost trăită niciodată într-o asemenea tonalitate sau cu o asemenea intensitate. Brusc, asocierea e Henry. Henry. Pretutindeni caut o eliberare de dragostea mea pentru el, o eliberare de obsesie, care e *moarte.* Orice obsesie e moarte. Viaţă există numai în curenţi, iar curenţii înseamnă schimbare. Aşa că am învăţat să curg în jurul lui Henry, îndepărtându-mă de el, dar el încă e cerul care îşi aruncă toate culorile asupra paşilor, cuvintelor, săruturilor mele. Henry, stările *lui,* eclipsele lui, furtunile lui, indiferenţele lui, blândeţea lui. Relaţiile cu alţii se varsă ca nişte tributuri în acest cer care absoarbe totul. E mereu cerul, şi Henry pe cer, indiferent prin ce ţară călătoresc, unde zbor, ce excursii fac şi ce amnezii mă lovesc, ce intoxicante şi ce sedative, ce droguri iau. Momente de uşurare, de reînnoire, curgerea înapoi spre acest cer etern, fără sfârşit, fără orizont.

7 februarie 1937

Lesplus grandes causes des mes souffrances sunt ritmul meu prea rapid şi viziunea mea. *Văd* prea repede. Dacă Henry se extinde prea mult, pierde timpul, se risipeşte, văd. Mult după aceea, vede şi el. Dacă Fraenkel e nociv pentru Henry, văd. Mult mai târziu, Henry se desparte de el. De obicei nu spun nimic, dar sufăr. Această conştiinţă a greşelii, acest avans şi această nerăbdare mă fac să cresc spiritual rapid, dar e dureros şi mă însingurează. Sunt *obligată* să îmi asum rolul de conducător.

Stând la Dome cu Eduardo, sunt disperat de conştientă că vreau altceva şi *caut acel altceva* cu disperare. Alți oameni se mulțumesc să vrea, pasiv. Am văzut un bărbat atrăgător din punct de vedere senzual care părea hindus, prieten de-al lui Gonzalo. Când am trecut pe lângă el, a strigat: *„jAllı va una espanola!“* M-am întors repede, i-am surâs, am dat din cap. Voiam să-l torturez pe Gonzalo. De ce ? Mă simt dezamăgită, simt beția risipindu-se. S-a creat ceva durabil ? Asemenea lui June, el alunecă în jos, se epuizează. Poate cădea în cea mai banală dintre lumi şi când e banal nu-1 iubesc, pentru că singurul pe care îl iubesc uman e Henry. Ceilalți trebuie să fie *minunați* - altfel ce sunt, din moment *ce* nu intră nici în creația mea, nici în ființa mea senzuală ? Gânduri reci. Furie şi amărăciune. Aşa că îi surâd prietenului lui Gonzalo. Mă răzbun pe deziluzie.

In metrou corectez ce am scris despre Henry şi cer, pentru că am bătut la maşină în grabă, chiar înainte să plec la coafor.

Intr-o noapte i-am citit lui Gonzalo povestea travaliului, iar el a fost prins de vitalitatea scenei împotriva voinței sale, pentru că la început realismul l-a şocat. A fost nevoit să se plece în fața unui document atotputernic.

Chiar înainte de lectura asta, îl țineam pe Gonzalo în brațe şi eram emoționată până la dizolvare - aproape nu mai respiram -, întrebându-mă dacă dragostea mea devine mai profundă.

Mă tem de miraje. Lucrul la jurnal dezvăluie cumplit mirajul lui Rank, mirajele lui Allendy, tata, Artaud. Mă tem. Fiecare zi este pentru mine atât de plină de metamorfoze înspăimântătoare încât mă pot trezi neiubind pe nimeni. Mă pot trezi puternică, împlinită, simțind că aş putea să scriu superb despre orice. Mă pot trezi, ca Alice în Țara Minunilor, într-o lume a muzicii şi a miracolelor. Mă pot trezi, ca Alice, simțindu-mă micşorată într-o lume uriaşă, sau imensă într-o

lume în miniatură. Simțindu-mă un demon fără iluzii sau debordând de credință, iluzii şi extaze. Extazele mele mă poartă departe.

Gonzalo mi-a dăruit, mai mult ca oricine, visul. Dar şi el mă dezamăgeşte, din cauza politicii, a oamenilor pe care îi frecventează, a intereselor lui omeneşti, a lipsei lui de creativitate. Ascunde ceea ce scrie. Desenele lui zac într-un sertar (l-am implorat să mă lase să le văd, să le am, să mă bucur de ele). începe traduceri şi se lasă de ele. Vorbeşte. Lasă totul. June. June. June. Gonzalo, tu eşti June a mea - cu toate drogurile şi băuturile şi discuțiile tale. Şşşt! Şşşt! Şşşt! Ploaie. Râuri ieşind din matcă. Tu mi-ai stârnit iluziile, ai trezit speranțe sălbatice, iluzii sălbatice.

Am început o schiță cu Moricand plângându-se de marile lui nefericiri, dar am abandonat-o. Eram uluită că îmi băteam joc de declarațiile lui tragice, că nu simțeam pic de milă. Acum ştiu. Este un *voyant.* Ochii lui privesc dincolo de oameni. El adulmecă esența. Este nonuman. Corpul lui nu poate fi cald. E în transă. Nu tremură decât la amintiri perverse, îşi aminteşte. Transcende. Vorbeşte. Dar nu atinge prezentul. El e *le voyant.* Nu există pereți, nici uşi, nici conversație, doar monologuri.

Mirajele - pentru mine - se dovedesc a fi vitale, ca nevoile umane la ceilalți: Rank, Artaud. Ei au fost prinşi de omenesc.

Nimeni nu e satisfăcut de învelişul său. Dacă eu arăt ca luna şi simt în mine o sălbăticie, o senzualitate, o forță pe care corpul meu nu o exprimă, Gonzalo arată ca un primitiv şi e catolic. Elena şi June arată ca nişte vikinge şi tânjesc să arate ca mine, pentru că nu li se vede delicatețea.

îi datorez lui Rank toate deşeurile, toate elementele superflue excluse din jurnal.

8 februarie 1937

Luni am ajuns la Henry, iar el s-a aplecat imediat asupra mea şi a început să mă sărute, să mă mângâie, ținându-mă prizonieră în brațele lui cu o intensitate rară pentru el, ținându-mă strâns şi vărsându-şi întreaga ființă în mine. Am simțit toată forța subterană a dragostei lui. Am adormit. Ne-am trezit. Am vorbit despre „filmul de groază". Am fumat.

La şapte m-am întâlnit cu Gonzalo pe *Nanakepichu.* Plănuisem să-l mint. Pentru că întotdeauna spune „Dacă te văd cu Henry, plec în Spania" şi sunt îngrozită că m-ar putea vedea, m-am gândit să-i spun că am fost căsătorită cu Henry - ca să-i explic de ce nu pot să o rup brutal şi total. Trebuie să facem diferite aranjamente ca să ne despărțim. încă mai trebuie *să am grijă* de el. Nu pot să-mi arunc *fostul* soț. Nu e dragoste, ci respect față de trecut. Hugh m-a lăsat să divorțez de el când m-am dus la New York (ceea ce era spiritual adevărat). M-am măritat cu Henry acolo (spiritual adevărat - cumpărase inelele indiene ale iubirii). Am încercat să trăiesc cu el (chiar am încercat), dar n-am fost fericită. Nu puteam trăi fericită cu Henry (spiritual adevărat). Când s-a întors Hugh, bolnav, m-am întors la el (spiritual adevărat).

Gonzalo a fost şocat şi rănit. Mi-a vorbit cu sălbăticie despre cum o să plece în Spania.

— Henry a fost cea mai mare iubire a vieții tale.

— Nu cea mai mare.

Amenințarea cu Spania m-a enervat îngrozitor. Aproape că n-am mai putut mânca nimic la cină. Ne-am dus repede înapoi pe *Nanankepichu* şi ne-am aruncat unul în brațele celuilalt, am ars în dezmierdări. Mă dorea violent; ne-am sărutat şi ne-am mângâiat ore în şir. Mă întreba:

— Cine e soțul tău ?

— Tu, Gonzalo.

Mai târziu, noaptea, am stat de vorbă blând, tandru, profund. A putut chiar să guste umorul - felul în care acționam ca să-i fac fericiți pe ceilalți. „Ciudat temperament", a

spus. Mi-a vorbit romantic, mi-a spus că voia să mă aibă înaintea oricărui bărbat şi că se gândise adesea cum arătam când eram mică. I-am spus că tot trecutul servise doar la a mă face să-l iubesc pe el mai mult. O dragoste mai adâncă, mai bogată. El a zis că e ca o femeie, pentru că nu se poate bucura pe deplin de sex decât atunci când iubeşte.

Am stat de vorbă aproape până în zori. In astfel de momente, noaptea, Gonzalo pare să înțeleagă totul - ceea ce mai târziu devine confuz, din cauza haosului din el. Revine mereu la tinerețea lui.

Cu dragostea lui sălbatică şi dragostea subterană a lui Henry, eram în extaz. Este adevărat că, din cauza îndoielilor şi neliniştilor mele, *nu cred decât în foc.* E adevărat că atunci când am scris cuvântul „Foc“ pe acest volum nu ştiam ceea ce ştiu astăzi, că tot ce am scris despre June, care credea în foc, e valabil şi pentru mine. Că asta e povestea nevrozei mele incendiare! *Nu cred decât în foc.* Tot chinul meu cu Henry s-a datorat îndoielii. De îndoială fug acum.

Azi însă, acest miraj cu Gonzalo se întrupează în ceva mai cald, mai minunat decât alte miraje. Trupul lui, seducția pe care o exercită sunt mai mari. Farmecul lui. Gesturile lui de copil-şi-animal. Felul pisicesc în care îşi freacă fața. Felul în care i se închid ochii ca la pisici, pleoapa de sus şi cea de jos apropiindu-se simultan una de alta. Imensa lui tandrețe, foamea lui de dragoste. îmi place să-l văd suferind pentru că ştiu că îl pot face în mod divin fericit.

Elena se întoarce şi îmi redeşteaptă neliniştea.

11 februarie 1937

Seară cu Henry, care mă duce la nişte prieteni de-ai lui pentru că „o să avem parte de o cină bună“. în clipa în care intru sunt sufocată de atmosfera mohorâtă. Nu pot să mă exteriorizez, să vorbesc şi să râd. Mă revolt. Mă uit la aceşti oameni ordinari şi spun: „De ce, de ce, de ce ?“ El cedează. Acceptă. Mănâncă şi bea, atinge beatitudinea. Eu sunt su-

părată nu pe aceşti oameni, ci pe Henry, pentru că acceptă şi se simte bine. Devin neliniştită, nervoasă, absentă. Tremur de revoltă în fața pasivității lui. Mai bine sunt singură, îi spun: „De ce nu poți fi niciodată singur, de unde *viciul* ăsta pentru oameni, ca pentru filmele proaste ?“

în garsoniera lui, izbucnesc. Haos. Henry este tulburat. Brusc, explodează:

— Nu vreau să înnebunesc. Nu vreau să fiu ca Nietzsche. Vreau să accept şi să mă simt bine. Am avut ambiții chiar mai mari decât tine. Nu sunt fericit cu adevărat, dar vreau să fiu fericit, aşa că iau ce găsesc şi mă simt bine. Tu ceri prea mult. Nu-mi pasă.

— E ca un film prost.

— Da.

Ne trecem dezacordul într-un alt plan - o atitudine contrară. El e chinez. Zice:

— Dacă lucrurile merg prost în Franța, plec. Mă duc în Olanda. *Finito.* Evadez. Mai presus de toate, nu cred în luptă.

Vorbind despre prieteni declară:

— Adevărul, adevărul adevărat este că am o mulțime de prieteni care mă iubesc, dar eu nu-1 iubesc pe nici unul. De-ar şti cât de puțin îmi pasă!

Pare să-i pese. Devine blând, concesiv, sentimental. Păcăleşte pe toată lumea. Creează iluzia căldurii. Dar dacă vreunul din ei ar veni la Henry cu o nevoie reală, totul ar ieşi la iveală.

Mie pare să nu-mi pese. Eu creez impresia de distanță. Dar dacă cineva are nevoie cu adevărat, descoperă că iubesc.

Chiar în acea după-amiază, Elena spusese: „Henry a fost un accident - necesar ca să te cunosc pe tine. Tu mi-ai dat viața de care aveam nevoie. Ştiu că Henry nu mi-ar fi putut dărui ce mi-ai dăruit tu“.

Chiar şi aseară, plictisită şi agitată, în război cu Henry pentru că pare să accepte, să iubească pe toată lumea, eu am fost cea căreia i s-a făcut milă de gazda noastră, Betty, retrasă

şi tristă. Henry, pe care-1 crede prieten, a spus: „Nu mi-ar păsa nici dacă s-ar arunca pe ferestră şi ar muri".

Pentru că lui nu-i pasă, el poate fi în lume tot timpul. Eu, pentru că îmi pasă, nu pot.

El însuşi a zis: „Ca o moluscă. Vreau să trăiesc ca o moluscă".

Toată suferința noastră vine din ritmicitatea pasiv-activ. Moluscă asta mă irită îndată ce ieşim împreună în lume. Henry-în-lume e cel pe care îl detest: sentimentalismul lui, risipirea, entuziasmul stupid pentru toți şi toate, dizolvarea, starea lui pasivă, stupefiată, *abruti,* beatitudinile lui digestive, falsitățile, vanitățile, asprimea şi rapacitatea lui, felul în care îi foloseşte pe alții. In lume e fals şi se poartă ca o târfă.

Tânjeam cu disperare după Gonzalo.

Jean Carteret: înalt, cu ochi electrici. Când am deschis uşa, ochii lui au sclipit, pătrunzători. M-a *văzut* imediat, limpede. Eu am văzut ochii unui bărbat. Eu am fost cea dezvăluită. Viziunea lui s-a format chiar mai rapid decât a mea. M-a văzut şi a spus: „Eşti un personaj dintr-un mit; tu trăieşti în mit. Te văd ca pe o oglindă delicată, impecabilă. O oglindă pură. Oglinda e importantă pentru tine. Ziua în care îți va fi adusă o oglindă mare va fi norocoasă. Dacă se sparge o oglindă, vei avea noroc. Iți porți brățara pe mâna stângă: eşti dependentă de afecțiune. Dar uşile şi zidurile nu există pentru tine. Eşti fundamental independentă".

Plin de electricitate. încearcă să-şi adapteze talentul la astrologie sau la psihologie. Dinamic. O gură senzuală. Partea de jos a feței este vulgară. Partea de sus - iluminată. Bărbia şi falca îi sunt ciupite de vărsat. Nu inuman, ca la Moricand, care e depersonalizat. Nu.

12 februarie 1937

Dimineața lucrez la volumul patruzeci şi patru, extinzând povestea cu copilul, evenimentele care au urmat, achi-

ziționarea casei din Villa Seurat cu Henry, felul în care m-am bucurat de pasiunea lui Rank, minunata experiență mistică ce rezumă totul, carnea şi sângele care m-au apropiat de Dumnezeu, precum simbolul comuniunii.

Elena vine şi-mi povesteşte despre conversația ei cu tata. El îşi smulge părul din cap din cauza titlului *House of Incest.* Cu atât mai mult cu cât nu poate citi ce conține. I-am scris despre semnificația ei. Elena i-o explică. El spune:

— Anaîs trăieşte în irealitate. Mie îmi plac logica şi ordinea.

— Anaîs, răspunde Elena, trăieşte într-o altă realitate. Ea se poate descurca fără logică şi ordine pentru că are propriul nucleu. Tu eşti cel romantic şi posibil haotic şi tu te agăți de ordinea exterioară. Viața ei este un fel de joacă.

Pe mine mă amuză grozav faptul că am dat titlul *Incest,* ştiind că îi va da tatei fiori de groază, ca sfidare față de marile lui ipocrizii şi ca o pedeapsă misterioasă pentru firea lui închisă. Căci am acum un cult al firilor deschise - cele care nu-şi acoperă faptele cu ruşine, aşa cum îşi acoperă pisicile excrementele. Dacă aş putea s-o fac fără să rănesc pe nimeni, aş da în vileag toate astea. Tata nu se dă în vileag nici măcar față de el însuşi. Aşa că scriu pe coperta unui caiet, cu litere mari, *House of Incest.* Râd. Aşa cum am râs şi când am scris prefața la *Tropicul Cancerului.* îmi place să arunc bombe.

Cu Elena trăiesc o relație perversă de iubire şi torturi rafinate. Am iubit-o destul cât să-i salvez viața, să-i redau entuziasmul, apetitul, încrederea în ea însăşi. Şi totuşi sunt momente în care o ascult şi o privesc ca şi cum aş *trăi* posibila ei relație cu Henry. O privesc aşa cum ar putea-o privi Henry. Când spune: „Am un puternic simț al comicului", simt o împunsătură, căci mă gândesc că ea şi Henry ar avea multe în comun. El ar aprecia că ei îi place să mănânce, lascivitatea ei, faptul că ea, ca şi el, simte mai mult entuziasm decât dragoste, trăieşte mai la suprafață şi mai pe pământ.

Când o ajut să se însănătoşească, văd demonul, femeia batjocoritoare, senzuală, egoistă din ea.

Henry, moluscă, nu se mişcă. îi place liniştea. Când ea a plecat în Elveția, i-am spus. Nu i-am spus când s-a întors. I-am spus ei că Henry avea de gând să plece în Danemarca (pleacă într-o săptămână). Am senzația că trebuie să câştig timp, că în vremea asta ea ar putea să găsească bărbatul potrivit şi vânătoarea ei sexuală s-ar sfârşi. Simt puterea pe care o am asupra ei, nevoia ei de mine şi propria-mi plăcere în fața spiritului şi imaginației sale. Acționăm una asupra alteia precum electricitatea. Ceea ce admir la ea, cu sinceritatea mea spirituală, ceea ce văd în ea - *asta* mă face să mă tem. Ciudați curenți subterani de iubire, invidie, gelozie. Ea îmi invidiază cu disperare corpul, ca şi June.

In timp ce trăiesc această relație imaginară până în punctul ei culminant, ajung la revelația egoismului ei, ca la capătul unei călătorii, şi îmi spun că Henry va ajunge şi el acolo şi se va opri.

14 februarie 1937

După dezmierdări sălbatice pe *Nanankepichu,* Gonzalo adoarme; apoi, la trei dimineața, se trezeşte şi stăm de vorbă în întuneric, culcați unul lângă altul. îi place să vorbească despre copilăria lui. Despre aventurile lui. Despre disciplina catolică. Disciplina iezuită. O Spanie din secolul al XVI-lea.

Se înmoaie povestind cu atâta blândețe. Pe primitivul din el îl iubesc, trupul, sângele, emoțiile lui. I-am spus că dragostea mea pentru el este o dragoste spaniolă din secolul al XVI-lea.

După o noapte cu el rămân flămândă. Dorința este o adevărată foame în trupul meu. Mă doare peste tot, mă dizolv de dorință. Dacă am de ales, aleg să fiu cu Gonzalo pentru că sunt mai fericită.

Văzându-1 azi pe Tarzan în film, l-am identificat cu Gonzalo. Frumusețea trupului, pudoarea şi sălbăticia, amestecate cu tandrețe. Natură. El este pentru mine natura, bună, sălbatică şi crudă. Dar el e fidel celei care îl îmblânzeşte, îl

iubeşte. Mă simt chiar ca şi când aş fi capturat un leu. Demonul din el este un demon revoluţionar. Cum să-l ajut să scape de acest demon ?

Râdem atât de mult împreună - fantezii jucăuşe. Avem un umor al nostru. Ceea ce avem în comun este vechea rasă. Vechea rasă e cea care ne face pe amândoi să detestăm filmele, în timp ce Hugh şi Henry le iubesc. Noi avem nevoie de distracţii mai subtile, mai perverse. Noi nu suntem simpli, îl văd din ce în ce mai mult pe Henry ca pe un om simplu în viaţa de zi cu zi.

Eu doar tolerez filmele. îmi place unul din zece. Pentru mine, este cel mai slab dintre toate drogurile. Orice drog în afară de filme. Sau nici un drog.

18 februarie 1937

Nanankepichu. A doua oară când te aduc aici. O dată, în noaptea singuratică în care am scris povestea copilului, am scris aici în timp ce Gonzalo dormea. Astăzi, pentru că sunt într-o stare de disperare şi nimeni nu mă poate ajuta. Sunt un marinar beat, prizonier într-un vas grecesc. Sunt o rebelă. Eu nu am darul resemnării.

Cuvintele-cheie pentru inspiraţie răsar din discuţiile cele mai banale.

Vreau să scriu o poveste din ceea ce am văzut în oglinzi. Scene care există numai în oglinzi. Miraje.

Datorez patru mii de franci. Am o singură pereche de pantofi. Nici o singură pereche de ciorapi buni.

20 februarie 1937

Henry scrie despre incidentul excursiei lui la Londra după ruptura cu June şi îi dă o încheiere complet diferită. In loc să fie victima furiei lui June, el şi June stau şi beau veseli şi, într-un acces de sentimentalism bahic, el îi dă banii. Totul e scris într-o manieră dură, neruşinată. Asta m-a deranjat,

ca şi fraza „Dacă aş fi rostit un singur cuvânt, ea s-ar fi întors şi ar fi rămas cu mine pentru totdeauna", care era profund falsă. Mi s-a părut deodată că scrisoarea pe care mi-o trimisese atunci era o minciună şi că ăsta era adevărul. Mi s-a părut că toată tandrețea lui Henry era o minciună şi că scrisul lui dur, cinic, îi dezvăluia adevăratul eu. Lumea mea tremura de vechea nelinişte. Eram din nou cufundată în cruzime şi minciuni.

Henry a spus: „E doar de dragul povestirii". Dar asta seamănă atât de mult cu lucrurile pe care i le spun eu lui Hugh, încât mi-a venit să râd isteric. Urma să-mi petrec seara cu Henry şi deodată, după ce am citit povestirea, n-am mai putut. Eram într-un labirint de îndoieli şi minciuni. Henry a spus blând: „Plăteşti pentru minciunile tale. Asta face totul ireal". Atitudinea lui era blândă, dar eu tânjeam după omenescul profund al lui Gonzalo. L-am lăsat pe Henry şi m-am dus să-i telefonez lui Gonzalo.

Am luat cina cu Henry, timp în care mi-am cultivat veselia născută dintr-un fel de beție a durerii. Mereu imaginea aceea a unui Henry dur suprapunându-se peste Henry cel tandru şi groaza de Henry cel crud, Henry cel brutal. Isterică şi beată de îndoială şi durere, îi spun lui Henry de noua mea povestire cu oglinzi - o povestire despre tot ce am văzut în oglinzi, viață refractată, imagini ce aleargă paralel cu viața, un paralelism al reflexiilor, disociere, dedublare. Henry îmi admiră ideea. Ne întoarcem la el acasă. îmi vorbeşte despre poveştile lui Reichel, râzând. Henry nu vrea să se apropie prea tare de ceea ce simt eu. I-ar afecta liniştea, sănătatea.

La zece şi jumătate îl părăsesc. întârzii o jumătate de oră la Gonzalo, pentru că el întârzie întotdeauna - cum fac spaniolii. I-am lăsat o jumătate de oră. Dar când m-am întâlnit cu el, fierbea. „Am fost aici la zece, *chiquita*, şi timp de jumătate de oră am fost disperat de gelozie, întrebându-mă unde eşti, cine te curtează. Nu-mi mai găseam locul de furie."

îşi lăsase prietenii ca să vină. Ne-am băgat în pat, ne-am dezmierdat sălbatic, profund. M-am pierdut în trupul lui, orbită de părul lui, de gura lui, de statura lui.

— Ce bătălie, ce bătălie duc ca să te am numai pentru mine, a zis.

— O bătălie pe care ai câştigat-o.

El e fericirea mea. Ne-am trezit în zori într-o dispoziție de umor scânteietor, pe jumătate adormiți, râzând, mângâindu-ne, râzând încet. Nici un demon. Nici o fantomă. Dar el suferă. Ce ironie, ce comedie amară! Suferă pentru că e atât de uman, atât de plin de emoții, atât de sentimental. Trecutul *meu* îl doare.

întreaga mea ființă e întoarsă spre el, i s-a dăruit, s-a detaşat de neomenescul vieții mele cu Henry. îi spusesem lui Henry: „Nu trecutul tău mă răneşte, ci îndoielile prezentului pe care îl evocă acest trecut". Sunt prea umană ca să continui să trăiesc cu Henry. El are nevoie de o femeie rece, dură. Gonzalo şi cu mine semănăm ca tandrețe. îl iubesc, îl iubesc. Treptat, îl înlocuieşte pe Henry în obsesiile mele. *U image de Henry s''efface.*

Sunt sătulă de suferință.

28 februarie 1937

După ce am scris asta duminică, luni am ajuns la Villa Seurat şi l-am găsit pe Henry bolnav de gripă; de două zile nu se ocupase nimeni de el. M-am topit şi m-am apucat să-l tratez, să-l hrănesc, să am grijă de el - l-am învăluit în tandrețe.

Când mă întâlnesc cu Gonzalo seara, e disperat că Rene, şi nu el, manevrează bărcuța pe care trebuie s-o luăm ca să ajungem pe *Nanankepichu,* pentru că Sena a inundat cheiul. E iritat fiindcă Rene e cel care aprinde focul pentru mine, şi nu el.

Asta e felul de a iubi al lui Gonzalo. în zori, când am plecat, pe jumătate adormit, cum era, îşi făcea griji că trebuia să urc scara lungă a cheiului până la nivelul străzii. E limbajul dragostei lui. Ironie.

înapoi la Villa Seurat. Comisioane pentru Henry. Cina cu el. Seara asta e a lui. Vorbim despre suprarealism, pentru că despre asta scrie acum. Eu spun că haosul produs în mod artificial de minte, prin absurdităţi geometrice, punând pur şi simplu o umbrelă pe o masă de operaţie (Breton), nu e fecund. Singurul haos fecund este cel al emoţiilor, al sentimentelor, al naturii. Henry este un adevărat suprarealist pentru că *haosul* lui nu vine din subconştient. Absurdul nu produce poezie sau fantezie. Vorbim despre psihanaliză şi eu spun: „Numai un evreu putea inventa un *sistem* de integrare - noi nu putem fi integraţi de viaţă". Dar acest sistem nu-i vindecă decât pe cei care au *credinţă.* Cei care nu au credinţă nu pot fi trataţi. Nu am găsit încă o modalitate de a da *credinţă.*

Faptul că sentimentele mele oscilează între Henry şi Gonzalo şi că nu mă pot despărţi de Henry se reflectă în drama mea sexuală. Nu pot avea orgasm cu Gonzalo, în ciuda faptului că el e amantul perfect. Când sunt foarte apropiată de Gonzalo, nu pot avea orgasm cu Henry, pentru că Gonzalo mă umple prea mult.

Dar asta îl face pe Gonzalo şi mai seducător pentru mine. îl simt senzual, mai voluptuos decât îl simt pe Henry. Dezmierdările noastre sunt atât de voluptuoase, atât de durabile, atât de subtile, atât de răscolitoare şi învăluitoare, încât mă excită complet, din cap până-n picioare. Mă gândesc la gâtul lui, la limba lui, la părul foarte negru de deasupra sexului şi îl doresc sălbatic. Tocmai gura, care nu mi-a plăcut la început pentru că era mică, proporţional cu restul feţei, şi îi trăda slăbiciunea - această gură a devenit infinit emoţionantă. Văd cât de sensibilă este, cât de tremurătoare, cât de nesigură. îi văd delicateţea feminină, văd copilul. îi presimt capacitatea de a dezmierda. Poate săruta cu orele. Mă excită până la frenezie. Părul său lung, emotivitatea, voluptatea la care femeile visează şi de obicei nu o găsesc decât la alte femei. Când scoate limba, îi spun: *„C'est le chant pour*

appeler la plute E cântecul care aduce ploaia, fiindcă mă tachinează pentru faptul că sunt mereu umedă. Henry are poftă, o poftă vorace, Gonzalo însă are gust, un gust arzător, senzual, adorator.

Stând într-o cafenea, mă sărută impulsiv pentru că vorbesc despre scrisul lui Betty. Spune: „Iți ador entuziasmul". Nu are încredere în el însuşi. Când jucăm monede de douăzeci şi cinci de centime la aparatele de jocuri mecanice din cafenea, se întoarce cu spatele la aparat înainte să apară rezultatele. Când câştigă, nu-i vine să creadă. Ii atrag atenția şi astfel, în joacă, îi redau încrederea. Mă întristează îngrozitor când gelozia lui față de Henry răneşte această încredere.

Magia Elenei se împrăştie. Nu ştiu de ce. „Curtea" mea s-a plictisit deja de ea - Hugh, Eduardo, Allendy, Carteret, Moricand. Simt vampirul din ea.

3 martie 1937

Zori. *Nanankepichu.* Lumina, reflectându-se în Sena cea umflată şi tulbure, străluceşte prea tare. Aşadar, e dimineața devreme şi eu sunt pe jumătate trează. Mă uit la părul lui Gonzalo, negru precum cărbunele, sălbatic, acoperind perna. I-am strecurat în buzunarele zdrențuite bani pentru chirie, pentru mâncare şi pentru medicamentele Helbei. Acum trei zile Hugh mi-a dat tot ce putea să-mi dea şi nu mai am nici un ban. Alaltăieri, am plătit dentistul lui Henry. Am şapte franci în buzunar. Am două perechi de ciorapi remaiați, pe care mi le-a dat Betty, două perechi de pantofi uzați, două perechi de pantaloni uzați. Datorez bani mamei, lui Eduardo, doctorului nostru, dentistului, celor de la curățătorie şi de la compania telefonică. Mai trebuie să plătesc cei trei sute de franci pentru *Nanankepichu,* chiria lui Henry şi să trăiesc până pe 15 martie. Nu mai am cremă de față, nu mai am pudră; am datorii la coafeză, am bijuteriile amanetate. Ii datorez

bani şi Thuremei pentru medicamentele pe care le-a trimis. Nu mai e vin pentru Gonzalo în micul butoi, nu mai sunt biscuiți de ronțăit noaptea. Henry are nevoie de lenjerie intimă, cămăşi şi şosete. Cămăşile lui Gonzalo sunt pline de găuri. Amândoi au nevoie de cărbuni, pentru că e frig. Henry nu are covor.

Un tourbillon. Un vârtej.

Lumina şi gândul la bani m-au trezit complet. Am făcut ca struțul. Şi totuşi sunt atât de veselă, nestăpânit de veselă; un pic agitată, dar veselă. încăperea e inundată de o lumină solară rece, care face covoarele negre şi pereții negri de smoală să pară de culoarea fumului.

Trebuie să mă scol.

Gonzalo oftează. îl sărut.

La nouă Rene mă duce cu barca la scară. Sar peste gard şi o iau la fugă, pentru că trecătorii leneşi se apleacă peste parapet şi privesc Sena, giumbuşlucurile lui Rene cu barca, pe mine urcând scara şi sărind gardul. Aşa că alerg în lumina rece de iarnă, cu zece franci în buzunar, pe care i-am luat înapoi din buzunarul lui Gonzalo. Iau metroul până la avenue des Champs-Elysees, unde comand o cafea şi un *croissant.* Fur zahărul rămas în farfurioară pentru Gonzalo, fiindcă lui cafeaua franțuzească nu i se pare niciodată destul de dulce şi poartă cuburi de zahăr prin buzunare. Din fiecare cafenea la care mă duc, iau zahărul împachetat în folii subțiri pentru Gonzalo: „Ca să-mi poți lua urma şi să ştii unde am fost“, îi spun, râzând. Cafeaua e minunată, iar *croissant*-ul fin şi cald. Champs-Elysees pare etern festivă, împodobită şi aurită. La nouă şi jumătate Hugh va fi la bancă. Mă duc la el la birou. Nimeni nu mă vede intrând. Mă aşez la masa lui de lucru şi fur o sugativă şi câteva agrafe de hârtie. îi telefonez lui Hugh: „Sunt la biroul tău. Am apăsat pe toate butoanele şi nu mai am nimic de făcut. Când ai de gând să începi lucrul ? Eu sunt deja la birou".

In timp ce-1 aştept pe Hugh îi scriu o scrisoare lui Henry Mann, comunistul, pe hârtia băncii, povestindu-i despre ac-

tivitatea grupului lui Gonzalo şi cerându-i să-mi trimită ceva din ceea ce-mi datorează pentru că l-am psihanalizat.

Vine Hugh. Cu mult farmec, seducţie şi sinceritate, storc de la el suta de franci pentru chiria Helbei, pe care mi-o refuzase înainte şi pe care i-o dădusem deja lui Gonzalo! Profund înveselită de această soluţie de moment pentru portofelul meu, am plecat să mă întâlnesc cu Betty, pe care promisesem că o ajut la cumpărături. Am mers cu Betty două ore, am ales un costum din catifea, i-am hotărât garderoba.

La unu eram acasă, pentru prânzul cu Hugh. După prânz am dormit profund jumătate de oră şi m-am dus să-l văd pe Allendy, care mă implorase să-l vizitez, ca să-şi reînnoiască cererea de a mă culca cu el. L-am amuzat pe Allendy timp de o oră şi m-am dus la Elena, pentru că portăreasa ei îmi telefonase neliniştită fiindcă Elena nu venise acasă cu o seară înainte. Gonzalo mi-a spus la telefon:

— Nu-ţi bate capul cu Elena, probabil s-a culcat cu cineva.

— îmi fac griji tocmai pentru că nu are cu cine să se culce. Dacă ar avea, nu mi-aş face.

O găsesc pe Elena dezechilibrată, după două nopţi de insomnie, de plimbări; îmi spune: „Am senzaţia că provoc repulsie oamenilor, că mă privesc ca pe un monstru. Toţi în afară de tine şi de Hugh. Mă simt nedorită pretutindeni".

Gonzalo mă rugase să-i telefonez pe la cinci. Dar la ora aia vorbeam cu Elena despre neliniştile ei şi nu puteam să-l sun pe Gonzalo de faţă cu ea, pentru că era posibil ca întrebarea pe care i-o pusese tata în Elveţia - „Cine e Gonzalo ?“ - să-i fi trezit deja nişte bănuieli şi, dacă e inconştient interesată de Henry, i-ar plăcea foarte mult să ştie că îl înşel; în timp ce, dimpotrivă, eu încerc foarte subtil să creez în mintea ei imaginea unei profunde unităţi între mine şi Henry, ceea ce îi abate gândurile de la el.

Când o părăsesc pe Elena şi îl sun pe Gonzalo, el a ieşit deja. Iar Henry mă aşteaptă la cină. Dacă Gonzalo mă sună, servitoarea o să-i spună: „ *Madame est sortie pour la soiree. Telephonez demain matin*“. Şi se presupune că sunt cu

Hugh, pentru că a doua zi pleacă la Londra. în timp ce fac cumpărături pentru Henry îl sun din nou pe Gonzalo. Mă simt împovărată. O să dispară din nou toată fericirea noastră de noaptea trecută ? Mă simt atât de veselă, atât de inexprimabil, irezistibil de veselă, încât nu e posibil. Ziua asta nu se poate transforma într-o tragedie.

Ii pregătesc cina lui Henry, dar mă simt împovărată. Henry vine de la dentist, bucuros de o cină gătită în casă. La opt pretind că trebuie să-i transmit un mesaj lui Hugh. Mă duc în apartamentul lui de Maigret şi îl sun pe Gonzalo. Telefonase în quai de Passy. Janine îi spusese să sune a doua zi dimineaţă! Şi, chiar mai rău, Hugh îi spusese: „Nu ştiu unde e Anaîs. Trebuie s-o anunţ că mâine plec la opt dimineaţa, mai devreme decât am crezut. Dacă o vezi, spune-i să mă sune". Mai rău, Hugh telefonase *chez Colette,* unde se presupunea că eram, iar servitoarea îi spusese că nu ştia cine sunt.

Colette era la American Hospital şi născuse duminică, în noaptea de luni, pe care o petrecusem cu Gonzalo, se presupunea că fusesem la Colette. îi telefonez lui Hugh. Nu e stânjenit, ci surprins. Aşa că îi promit că o să ajung acasă la miezul nopţii. îi spun lui Henry că Hugh pleacă devreme. Nu pot să-i explic în nici un fel noaptea de luni, pentru că la Henry am rămas vineri noapte şi atunci Colette nu născuse încă. Dar ca să-i explic neliniştea mea evidentă, îi vorbesc pe îndelete despre efectul pe care l-a avut asupra lui Hugh faptul că servitoarea lui Colette nu-mi cunoştea numele. Sunt îngrozitor de împovărată, gândindu-mă că lui Gonzalo i se vor redeştepta bănuielile cu privire la locul unde mă aflam. îl sun de la cafenea şi îi spun asta.

— Dacă vrei, ne întâlnim la unsprezece şi jumătate, la cafeneaua noastră obişnuită.

— Da, *chiquita.*

Mă duc cu Henry la film ca să vedem ecranizarea unei piese întortocheate, eliptice şi nebuneşti de Pirandello: *UHomme de nulle part.* Eu spun că e vorba de cel care ne seduce ajungând cel mai aproape de profunzimea noastră

reală fără a se cufunda în ea, atingându-i doar marginile, cum face un nebun sau un nevrotic. Mi-a plăcut. Am stat de vorbă cu Henry plină de căldură şi însufleţire. M-am despărţit de el. M-am întâlnit cu Gonzalo. Am băut cu el. Nu se chinuise. Am mers împreună spre quai de Passy. Cădeam de oboseală. A hrăni fericirea a trei bărbaţi într-o singură zi era o sarcină remarcabilă! La unu, când am mieunat la uşa Iui Hugh ca să-l trimit la Londra mulţumit, eram extenuată. M-am prăbuşit în pat.

Mă strecor ca un ţipar printre obstacole.

Dar dăruiesc viaţă. Rareori mă leg de moarte. Şi totuşi, am puterea să distrug.

Viaţă. Foc. Fiind eu însămi o flacără, îi aprind şi pe ceilalţi. Niciodată moarte. Foc şi viaţă. *Le jeu.*

J

Note biografice

ALBERTI, RAFAEL: Poet spaniol, născut în 1902, a devenit membru al Partidului Comunist în 1931 şi a renunțat la fostele sale lucrări „burgheze". în timpul Războiului Civil din Spania a compus romanțe politice pentru republicani. După victoria generalului Franco din 1939, a plecat în exil în America de Sud cu soția sa, Maria Teresa Leon.

ALLENDY, DR. RENE FELIX (1889-1942): Psihanalist francez, scriitor şi cofondator, în 1926, alături de protejata lui Sigmund Freud, prințesa Marie Bonaparte, al Societății de Psihanaliză din Paris. în 1932 Anaîs Nin a devenit pacienta şi amanta sa şi, ca să îşi plătească şedințele, a făcut cercetare pentru el în domeniul alchimiei şi al misticismului. El a prezentat familia Guiler pacientului său Antonin Artaud, poet dependent de droguri şi om de teatru inovator, în martie 1933. L-a avut ca pacient şi pe vărul lui Anaîs Nin, Eduardo Sanchez, ca şi pe soțul acesteia, Hugh Guiler, căruia i-a stimulat interesul pentru astrologie.

BEL GEDDES, NORMAN (1893-1958): Scenograf şi designer industrial, scriitor. Născut la Adrian, Michigan, a devenit copilul teribil al teatrului american, în anii '20. După ce s-a implicat inițial în filmul mut, a făcut scenografia pentru numeroase producții teatrale, inclusiv pentru *Miracolul* lui Max Reinhardt în 1923 şi pentru *Ziegfield Follies* în 1925. în acelaşi an, a uluit Parisul cu o producție grandioasă a piesei *Jeanne d'Arc* semnată de Mercedes de Acosta, cu Eva Le Gallienne în rolul principal. Una dintre fiicele sale, Barbara, născută în 1922, în timpul căsătoriei cu Helen Bell Sneider, a devenit actriță de film şi televiziune. Recăsătorit în 1933 cu Frances Resor Waite, a locuit într-un apartament din Manhattan, pe East Thirty-seventh Street, aproape până la sfârşitul aceluiaşi deceniu. în 1935 a

produs şi a făcut scenografia piesei *Dead End,* căreia i-a urmat *The Eternal Road* în 1936.

BRÂNCUŞI, CONSTANTIN (1876-1957): Sculptor român care a trăit la Paris între anii 1904 şi 1957. A lucrat pentru scurtă vreme cu Auguste Rodin în 1907 şi şi-a creat propriul stil „organic", controversat, prin care căuta să reveleze esența materialelor sale, ca în celebrele *Sărutul* şi *Pasăre în spațiu.* De o bună dispoziție molipsitoare, lui Brâncuşi îi plăcea să vorbească şi să primească vizite în studioul său alb de la Paris. „Gătea shish-kebab la focul din cămin", îşi amintea Anaîs Nin, „şi îl servea cu sticle mari de vin roşu". Printre numeroşii săi vizitatori s-au numărat June Miller şi prietena ei, Jean Kronski, când au vizitat Parisul în 1928.

CARPENTIER, ALEJO (1904-1980): Autor de romane, muzicolog şi jurnalist născut în Cuba din părinți de origine franceză şi rusă. După ce a fost închis pentru opoziția față de regimul dictatorial de la Havana, a plecat în Franța în 1927, unde s-a alăturat diverselor cercuri de muzicieni şi suprarealişti.

CLAIROUIN, DENISE: Agentă literară din Franța, de origine engleză, care a încercat să trezească interesul editorilor din New York şi Paris pentru jurnalele timpurii ale lui Anaîs Nin, scrise în franceză, ca şi pentru transcrierile volumelor de mai târziu, în care numele şi locurile fuseseră uşor modificate. Anaîs Nin o descria astfel: „Un cap grecesc pus pe un corp de copil durduliu", cu „o expresie de inocență şi luciditate. Are ceva mistic sau fanatic".

DELTEIL, JOSEPH: Scriitor francez, născut în 1894, biograf al Ioanei d'Arc şi al Sfântului Francisc de Assisi, ale cărui texte au fost foarte apreciate de Henry Miller. Căsătorit cu fiica lui Dorothy Dudley, Caroline.

DE MAIGRET, ARNAUD: Un tânăr fotograf francez care locuia vizavi de atelierul lui Henry Miller şi de „biroul" lui Anaîs Nin, pe Villa Seurat nr. 18.

DE VILMORIN, LOUISE (1902-1970): Scriitoare franceză, membră a unei vechi familii aristocrate, care a întâlnit-o pe Anaîs Nin în 1931. Căsătorită de mai multe ori, a rămas foarte legată de cei doi frați ai săi, Andre şi Roger, şi a inspirat personajul Jeanne din cartea lui Anaîs Nin *House of Incest* şi din povestirea „Under a Glass Bell". După ce a divorțat de Henri

Hunt în 1935, soții Guiler i-au subînchiriat pentru puțină vreme apartamentul lor de la Paris. Deşi era lăudată pentru spiritul, sofisticarea şi „geniul său lingvistic", scrierile lui Louise de Vilmorin au fost acceptate de public abia în anii '50-'60.

DUDLEY, DOROTHY (MRS. HARRY HARVEY): Jurnalist şi critic american. Născută în 1884, s-a ocupat de scena literară şi artistică franceză în anii '30, scriind pentru câteva publicații americane, printre care *The Nation* şi *American Magazine of Art.* Biografia lui Theodore Dreiser scrisă de ea a apărut în 1932.

ELSA: Nepoata lui Gonzalo More, care locuia împreună cu acesta şi cu soția lui, Helba, în atelierul de la Paris.

ERSKINE, JOHN (1879-1951): Profesor american, pianist şi scriitor de succes (*The Private Life of Helen of Troy).* A fost profesorul de engleză al lui Hugh Guiler, foarte admirat de acesta, la Universitatea Columbia, în anii 1910. S-a împrietenit cu Guiler şi cu tânăra soție a acestuia, Anaîs Nin, iar în 1928 i-a vizitat la Paris. Căsătorit, cu doi copii, se pare că a avut câteva amante. Anaîs Nin s-a îndrăgostit de el, ceea ce a grăbit prima criză majoră din mariajul său idealist, deşi relația lor nu s-a materializat niciodată şi a sfârşit în deziluzie. A încercat să transpună această experiență în romanul său până la urmă abandonat, *John.* (Vezi *The Early Diary of Ana'is Nin, 1927-1931.)*

„FERI": Tânăr homosexual ungur care agăța clienți în diverse cafenele pariziene, cu care Eduardo Sanchez a avut o scurtă relație.

FLES, BARTHOLD: Agent literar din New York de origine austriacă. A refuzat scrierile lui Henry Miller, dar a reprezentat-o pentru scurtă vreme şi fără succes pe Anaîs Nin.

FRAENKEL, MICHAEL (1896-1957): Librar, scriitor şi editor american de origine lituaniană, stabilit în Franța în anii '20 vrând să înceapă o carieră literară. Trăind din investițiile sale, a publicat câteva din propriile scrieri - *Werther's Young Brother, Bastard Death* ş.a. - şi din ale prietenului său, poetul american Walter Lowenfels, ca şi alte titluri, sub sigla Carrefour la tipografia Saint Catherine din Bruges, Belgia. In 1930, Fraenkel l-a ajutat pe falitul Henry Miller (care l-a transformat în Boris din *Tropicul Cancerului)* când, pentru scurtă vreme, l-a găzduit la proprietatea sa din Villa Seurat nr. 18. Apoi Anaîs Nin

a închiriat atelierul din această clădire, care a fost prima adresă permanentă a lui Miller la Paris, între 1934 şi 1939. Pentru puţin timp, Fraenkel a fost implicat în activităţile publicistice ale cercului de la Villa Seurat, Siana Press, şi a aranjat publicarea în 1936 a cărţii lui Anaîs Nin *House of Incest.* Scurta sa relaţie cu Joyce, o coristă din New York, i-a inspirat eseul „The Day Face and the Night Face", apărut în *The Booster* ca „un fragment autobiografic".

FRANK, WALDO DAVID (1889-1969): Scriitor american, foarte cunoscut pentru cărţile sale despre Spania şi America Latină, mai ales pentru *Virgin Spain* (1926). A urmat liceul DeWitt Clinton din New York, un internat privat din Lausanne, Elveţia, şi a absolvit universitatea Yale în 1911. După o scurtă şedere la Paris în 1913, s-a căsătorit cu Margaret Naumberg, fondatoarea şcolii Walden în 1916. Primul său roman, studiul psihologic al unui paria, *The Unwelcome Man,* a apărut în 1917, dar s-a impus ca autor de ficţiune prin bizara povestire despre o femeie decăzută, eliberată în chip misterios de orice sentiment de vinovăţie, *Rahah* (1922). în 1936 lucra la *The Bridegroom Cometh,* unul dintr-o serie de romane lirice care gravitau în jurul celei de-a doua căsnicii a sa, din 1927, cu Alma Magoon, când se presupune că a modificat radical romanul după întâlnirea cu Anaîs Nin. Activist de stânga, a participat la Paris în 1935 la Congresul Internaţional al Scriitorilor pentru Apărarea Culturii, controlat de comunişti, ca preşedinte al Ligii Scriitorilor Americani.

FRIEDE, DONALD: Editor american, născut în 1901, care i s-a alăturat librarului Pascal Covici din Chicago, în anii ’30, pentru a crea editura Covici-Friede din New York. La începutul anilor ’40, a renunţat la munca de editor şi s-a alăturat agenţiei Myron Selznick de la Hollywood, unde l-a întâlnit Henry Miller, care l-a descris ca fiind „un Cagliostro plăpând, destul de suav şi plăcut la prima vedere. Totodată, complet egocentric". Friede şi-a povestit aventurile în anii ’20, într-o autobiografie intitulată *The Mechanical Angel,* publicată în 1948.

GILBERT, STUART: Eseist şi traducător american care şi-a petrecut cea mai mare parte a vieţii la Paris şi a supravieţuit celui de-al Doilea Război Mondial retrăgându-se la Vichy. Prieten şi susţinător al lui James Joyce, a cărui carte, *Ulise,* a tradus-o

în franceză şi adnotat-o, a scris şi introduceri la lucrările multor altor scriitori şi a tradus mulţi scriitori francezi importanţi în engleză, printre care se numără Roger Martin du Gard, care a luat Premiul Nobel pentru literatură în 1937.

GUILER, HUGH („HUGO") PARKER (1898-1985): Născut la Boston, a fost trimis de părinţii scoţieni, împreună cu fratele său, la un internat în Scoţia, la vârsta de şase ani. După o copilărie petrecută în paradisul tropical al unei plantaţii de trestie de zahăr din Puerto Rico (unde tatăl său lucra ca inginer), lumea dură şi restrictivă din Ayr, Halloway, şi apoi Academia din Edinburgh s-au dovedit traumatizante. în 1920 a absolvit Universitatea Columbia cu licenţă în literatură şi economie şi s-a angajat stagiar la National City Bank. A întâlnit-o pe Anaîs Nin, care avea optsprezece ani, la o petrecere în casa părintească din Forest Hills, New York, în 1921. După o curte asiduă s-au căsătorit la Havana, în Cuba, în martie 1923, împotriva dorinţei familiei lui, care refuza să o accepte pe fata catolică a unui muzician. în decembrie 1924 soţii Guiler s-au mutat în Franţa, unde Hugh a fost repartizat la filiala pariziană a băncii, iar următorii cincisprezece ani şi i-au petrecut la Paris, până când izbucnirea războiului, în 1939, i-a forţat să se întoarcă în Statele Unite. încurajat de soţia sa, care îl numea „bancherul-poet“, Hugh Guiler şi-a urmat interesul pentru muzică, dans, arte plastice şi astrologie, dar slujba sa, care implica multe călătorii şi perioade lungi petrecute la Londra, unde se ocupa de departamentul de credite al băncii, îi limita pornirile artistice. „Insatisfacţia vieţii mele a fost rezultatul puternicelor încordări interne, a faptului că sunt tras în două direcţii“, scria el despre conflictul dintre ambiţiile sale artistice şi nevoia de supravieţuire economică. La începutul anilor ’30, a devenit întâi pacientul doctorului Allendy şi apoi al doctorului Otto Rank. Povestea idilei cu Anaîs Nin, a căsniciei lor şi a primilor ani petrecuţi la Paris este descrisă detaliat în cele trei volume din *The Early Diary of Anaîs Nin,* care acoperă perioada 1920-1931.

HILER, HILAIRE (1889-1974): Artist american, teoretician al culorii, muzician, povestitor şi pentru scurtă vreme manager/coproprietar al Jockey Bar din Paris. A întâlnit-o pe Anaîs Nin în vara lui 1934, la seminarul special al doctorului Rank

pentru asistenții sociali americani specializați în probleme de psihiatrie de la „Psychological Center" din Cite Universitaire, la care a participat după ce citise *Art and Artist.* La atelierul său din rue Broca, îi dădea lecții de artă lui Henry Miller.

HUARA, HELBA: Dansatoare de origine peruană care l-a întâlnit pe Gonzalo More la Lima, unde venise să o intervieveze, după un spectacol, pentru ziarul fratelui său. Deşi era măritată de la paisprezece ani, l-a urmat pe Gonzalo la New York, cuplul stabilindu-se până la urmă la Paris. La sfârşitul anilor '20 a apărut pe Broadway în *A Night in Spain* şi în alte spectacole exotice, la teatrele Guild şi Schubert. La Paris a ajuns să fie cunoscută drept „dansatoarea incasă", iar Anaîs Nin a văzut-o în spectacolul *Dance of the Woman without Arms* la Theâtre de la Gaiete, la începutul anilor '30. Cu Gonzalo care o acompania la pian, a făcut turul Germaniei în 1933, dar curând boala a obligat-o să renunțe la dansul profesionist. Un ziarist i-a descris spectacolele cu costume elaborate ca fiind un amestec de „sălbăticie şi sensibilitate".

HUDSON, BARCLAY: Scriitor englez şi prieten al familiei Guiler. In timp ce se afla în 1935 pe insula Corfu, i-a dăruit lui Lawrence Durrell un exemplar din *Tropicul Cancerului,* lucru care a inițiat corespondența şi apoi prietenia dintre Durrell, Anaîs Nin şi Henry Miller.

HUNT, HENRI: Om de afaceri francez căsătorit cu Louise de Vilmorin. După divorțul de ea, a rămas prieten apropiat al soților Guiler, aceştia locuind pentru scurtă vreme în apartamentul lui de la Paris.

HURTADO, ELENA: Pictoriță aspirantă din America de Sud şi mamă a doi copii. S-a împrietenit cu Henry Miller la Villa Seurat şi i-a fost prezentată de acesta lui Anaîs Nin.

KAHANE, JACK (1887-1939): Scriitor şi editor de origine engleză. A părăsit afacerea cu textile a familiei sale din Manchester în anii '20 şi s-a stabilit la Paris. S-a căsătorit cu o franțuzoaică bogată şi a creat Obelisk Press în 1930, pentru a-şi publica propriile romane „deocheate" sub pseudonim, ca şi alte titluri care, din cauza cenzurii existente, nu puteau fi publicate în Marea Britanie sau în Statele Unite. Autobiografia sa, *Memoirs of a Booklegger,* în care povesteşte relațiile sale cu scriitori precum Frank Harris, Cyril Connolly, Lawrence Durrell şi

Henry Miller, a apărut la Londra cu câteva luni înainte de moartea sa subită din septembrie 1939.

KLEIN, ROGER: Intelectual francez de stânga, voluntar împotriva forțelor republicane în Războiul Civil din Spania. El, prietena sa grecoaică, Maggy, şi fratele său, Jacques, s-au împrietenit cu Anais Nin, care folosea uneori garsoniera lui din al paisprezecelea arondisment, lângă Villa Seurat, pentru întâlnirile cu Gonzalo More, pe care îl cunoscuse chiar acolo, la una dintre petrecerile lui Roger. Rănit în timpul Războiului Civil, s-a întors la Paris, unde, la începutul anului 1936, a avut o slujbă de noapte la săptămânalul *Paris-Paris.*

LOWENFELS, WALTER (1897-1980): Poet şi scriitor american. Cea mai mare parte din anii '20 şi începutul anilor '30 şi-a petrecut-o la Paris, înainte de a se întoarce în Statele Unite, unde a devenit editor la ziarul comunist *Daily Worker.* împreună cu soția sa, Lilian, îl vizita adesea pe Henry Miller şi apare ca Jabberwhorl Cronstadt în *Tropicul Cancerului.* O parte din scrierile sale, precum *Elegy for D.H. Lawrence* (1932) şi *The Suicide* (1934), au apărut în ediții limitate sub sigla Carrefour a lui Michael Fraenkel.

MILLER, HENRY (1891-1980): Scriitor american născut în Brooklyn. în 1924, după o carieră presărată cu slujbe ciudate şi o perioadă lungă petrecută la biroul de resurse umane al Western Union Telegraph din New York, a renunțat la slujbă pentru a se ocupa „serios" de scris. A fost încurajat de a doua sa soție, fosta dansatoare June Smith, care, în următorii şase ani, a asigurat mijloacele necesare traiului lor adesea precar, lucrând ca animatoare sau făcând diverse compromisuri. La îndemnul ei, Miller a plecat în 1930 în Europa. Lupta sa pentru supraviețuire la Paris, fără casă, fără un ban şi deseori suferind de foame, a constituit materialul brut pentru primul său bestseller, *Tropicul Cancerului,* care a apărut în cele din urmă în 1934, la editura Obelisk, când Anaîs Nin i-a susținut publicarea, împrumutând o importantă sumă de bani. Miller i-a cunoscut pe soții Guilerîn decembrie 1931 şi, după o scurtă perioadă în care a predat la Dijon, unde ajunsese cu ajutorul lui Hugh Guiler, s-a întors la Paris. Prietenia literară cu Anaîs Nin, care a dezlănțuit o avalanşă de scrisori (vezi *Letters to Anais Nin),* s-a transformat în martie 1932 într-o poveste de dragoste pasională,

care va dura mulți ani. Detaliile acesteia au ieşit la iveală în ultimii ani, o dată cu publicarea cărții *Henry and June: The Unexpurgated Diary of Anais Nin, 1931-1932.* June, care făcuse două scurte vizite la Paris în 1932, a divorțat de Miller în 1934, în Mexic.

MORE, GONZALO (1897-1966): Artist şi revoluționar peruan, născut în capitala provinciei Punto, pe malul lacului Titicaca. Din strămoşi scoțieni, spanioli şi indieni, a fost educat la şcoala locală iezuită. Tatăl său, proprietar de pământuri prosper, l-a trimis la Universitatea din Lima, unde a lucrat şi pentru ziarul fratelui său, ocupându-se de rubrica sportivă şi de cea teatrală. Şi-a încercat talentul de boxer amator pentru scurtă vreme. Când s-a îndrăgostit de tânăra dansatoare căsătorită Helba Huara, a fugit cu ea în Statele Unite. După o perioadă petrecută în America de Sud, s-au stabilit la Paris, unde doi dintre frații săi - scriitorul Ernesto şi pictorul Carlos - locuiseră în anii '20. Luptător pentru cauza indienilor din Anzi, Gonzalo More s-a alăturat proaspăt constituitului Partid Comunist Peruan şi, în decembrie 1928, împreună cu cel mai bun prieten al său, poetul de origine amerindiană Cesar Vallejo (1892-1938), a creat o *„cellula marxista-leninista-peruana“* la Paris. Un timp, Vallejo, soția sa franțuzoaică, Georgette, şi uneori Ernesto, fratele lui Gonzalo, au locuit împreună cu familia More în locuința spațioasă din strada Froidevaux. în 1933, într-unul din ultimele sale *tournees* cu soția sa dansatoare, Gonzalo a rămas blocat la Berlin când managerul ei evreu a fugit de poliția nazistă, dar au reuşit să se întoarcă la Paris.

Student de ocazie la arte, Gonzalo şi-a expus câteva lucrări la Paris, dar la izbucnirea Războiului Civil din Spania s-a implicat foarte puternic în lupta antifascistă. împreună cu Pablo Neruda, Vallejo şi poetul cubanez Nicolas Guillen, printre alții, a fondat câteva comitete pentru apărarea Republicii Spaniole. In comunitatea de artişti sud-americani săraci şi alcoolici de la Paris, Gonzalo „s-a bucurat de o popularitate neegalată în Montparnasse", îşi amintea fratele său Ernesto, „datorată, fără îndoială, spiritului său generos unic, care se manifesta în mii de feluri, în fiecare zi“.

MORICAND, CONRAD (1887-1954): Astrolog francez, ocultist, care scria sub pseudonimul de Claude Valence. Cartea sa

Mirroir d'astrologie (1928) a devenit preferata familiei Guiler şi, pentru că locuia într-o sărăcie lucie, după ce pierduse averea familiei, Anaîs Nin a încercat să îl ajute punându-i pe prietenii ei să îi comande horoscoape. Henry Miller îl descria pe Moricand ca fiind „un dandy incurabil, care duce o viață de cerşetor".

NIN-CULMELL, JOAQUIN: Pianist şi compozitor născut la Berlin în 1908. Fratele lui Anaîs Nin, a plecat împreună cu ea, fratele lorThorvald şi mama lor în „exil", în 1914, la New York, după ce tatăl părăsise familia. S-a întors în Franța în anii '20 şi, împreună cu mama sa, a locuit o vreme la soții Guiler la Louveciennes. Student la Schola Cantorum şi la Conservatorul din Paris, elev al lui Alfred Cortot, Richard Vines şi Manuel de Falla, şi-a dat recitalul de debut la New York în 1936.

NIN Y CASTELLANOS, JOAQUIN J. (1879-1949): Pianist, compozitor şi muzicolog spaniol născut în Cuba. In 1902 s-a căsătorit cu Rosa Culmell, fata consulului danez la Havana, şi s-au mutat la Paris. Fiica lor, Anaîs, s-a născut în 1903, urmându-i doi fii, Thorvald şi Joaquin, născuți în 1905, respectiv 1908. Şi-a părăsit soția şi cei trei copii în 1913 şi s-a căsătorit apoi cu una dintre elevele sale, Maria Luisa Rodriguez, moştenitoarea cubaneză a unui lanț de afaceri cu tutun. Când şi-a întâlnit fiica din nou, după douăzeci de ani de la despărțire, s-a iscat o dramă incestuoasă, povestită în jurnalul lui Anaîs Nin *Incest: From „A Journal of Love"*, publicat în 1992 (vezi şi *Incest,* Humanitas, Bucureşti, 2003, 2006).

PERLfeS, ALFRED (1897-1991): Scriitor şi jurnalist austriac care a lucrat pentru ediția pariziană a *Chicago Tribune* până *ce* ziarul s-a retras din Franța în 1934. Prieten cu Henry Miller, pe care îl întâlnise prima oară în 1928, când Miller şi soția lui făcuseră o scurtă vizită la Paris, a împărțit cu acesta apartamentul de pe strada Anatole France nr. 4 din Clichy, din martie 1932 până la sfârşitul anului 1933, ca şi alte aspecte ale vieții lor mereu precare din punct de vedere financiar. Intr-una din cărțile sale, *Sentiments limitrophes,* o înfățişează pe Anaîs Nin ca „Pietâ". După ce şi-a pierdut slujba de la ziar, a lucrat o vreme pe cont propriu ca cercetător şi autor de discursuri pentru un politician francez.

RANK, DR. OTTO (1894-1939): Psihanalist şi scriitor austriac (născut Otto Rosenfeld). Aparținea de aproape douăzeci de

ani nucleului mişcării psihanaliste născute la Viena când publicarea studiului său, *The Trauma of Birth,* în 1924, a provocat ruptura sa de Sigmund Freud şi de discipolii mai ortodocşi ai acestuia. In 1926 s-a mutat la Paris împreună cu soția şi fiica sa şi apoi în Statele Unite, la sfârşitul lui 1934, când situația financiară a familiei se deteriorase. Cărțile sale, *Art and Artist* şi *Don Juan et son double,* ca şi scrierile despre incest, au avut o mare influență asupra lui Anaîs Nin. A devenit pacienta lui în 1933 şi l-a urmat la New York în noiembrie 1934, după ce au început o relație.

SANCHEZ, EDUARDO (1904-1990): Erudit, astrolog şi actor născut în Cuba. A venit la Paris în 1930 şi, cu diverse ocazii, a locuit la familia Guiler, în casa lor închiriată de la Louveciennes. Fiind vărul şi amantul lui Anai's Nin (vezi *The Early Diary of Anais Nin, 1920-1923; 1927-1931),* a jucat un rol important în viața ei. La New York, în 1928, fiind pacient al unui elev al dr. Rank pentru a-şi accepta homosexualitatea, a stimulat interesul crescând al lui Anaîs Nin pentru psihanaliză şi i-a încurajat scrierile, mai ales studiul despre D.H. Lawrence (vezi şi *Anais: An International Journal,* Volumul 9, 1991).

SCHNELLOCK, EMIL (1891-1959): Grafician şi profesor american. Henry Miller îl numea „prietenul său cel mai vechi", pentru că absolviseră împreună în 1905 Brooklyn's P.S. 85. în timp ce Miller era în Europa, Schnellock a fost principala legătură a acestuia cu trecutul său în Statele Unite şi ultimul contact rămas cu soția lui înstrăinată, June (vezi Henry Miller, *Letters to Emil).*

SOKOL, THUREMA: Muziciană sud-americană. Absolventă a Conservatorului din Mexico City, a fost solistă la harpă şi membră a diverse trupe muzicale. în timpul prieteniei cu Anaîs Nin, locuia cu soțul său, Andrew, şi cu fiul ei, John, în Long Island, New York.

SUPERVIELLE, JULES (1884-1960): Scriitor francez, născut în Uruguay, cunoscut pentru poeziile, fabulele şi romanul său *Le Voleur d'enfants (1926),* care a apărut în engleză în 1967 sub numele *The Man Who Stole Children.* Printre volumele

sale de poezii se numără *Gravitations, Le Forcat innocent, Les Amis inconnus* şi *La Fable du monde.*

TURNER, GEORGE: Om de afaceri american, asociat al lui Hugh Guiler, care a curtat-o pe Anai's Nin mulţi ani, la Paris şi la New York.

WEST, REBECCA, pseudonimul lui CICILY ISABEL FAIRFIELD (1892-1983): Scriitoare şi jurnalistă britanică. După ce a urmat pentru scurtă vreme cursurile Academiei de Arte Dramatice din Edinburgh, a renunţat la actorie şi a devenit una dintre susţinătoarele timpurii ale cauzei feministe (pseudonimul său este numele eroinei din piesa lui Henrik Ibsen *Rosmersbolm).* In 1930, după o relaţie de zece ani cu scriitorul căsătorit H.G. Wells, cu care a avut un fiu, Anthony, în 1914, s-a căsătorit cu bancherul Henry Maxwell Andrews. Biografia ei, *St. Augustine,* a apărut în 1933, iar unul dintre romanele sale cu tentă psihanalitică, *The Thinking Reed,* a apărut în 1936.